

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
2007 – 2013**

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
1. Τίτλος Προγράμματος	5
2. Κράτος Μέλος και διοικητική περιφέρεια	5
3. Ανάλυση της κατάστασης από την άποψη πλεονεκτημάτων και αδυναμιών, η επιλεγείσα στρατηγική για αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και αντιμετώπιση των αδυναμιών και η εκ των προτέρων αξιολόγηση	5
3.1. Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης από την άποψη πλεονεκτημάτων και αδυναμιών	5
3.1.1 Κοινωνικο-οικονομική κατάσταση στις αγροτικές περιοχές	6
3.1.2 Απόδοση του γεωργικού και του δασικού τομέα της βιομηχανίας τροφίμων	8
3.1.3 Περιβάλλον και Διαχείριση της γης	12
3.1.4 Αγροτική οικονομία και ποιότητα ζωής	19
3.1.5 Ομάδες Τοπικής Δράσης – Leader	20
3.1.6 Σύνοψη Προβλημάτων/Αδυναμιών και Πλεονεκτημάτων/Δυνατών σημείων	
3.2 Γενική Στρατηγική για αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και αντιμετώπιση των αδυναμιών	21
3.3 Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση – Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων	24
3.4 Επίδραση από την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο και άλλες πληροφορίες	25
4 Αξιολόγηση των προτεραιοτήτων με βάση τα όσα αναφέρονται στις Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης και αναμενόμενες επιπτώσεις σύμφωνα με την Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση	27
4.1 Αξιολόγηση των προτεραιοτήτων με βάση τα όσα αναφέρονται στις Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης	27
4.2 Αναμενόμενες επιπτώσεις σύμφωνα με την Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση σε σχέση με τις προτεραιότητες που επιλέγηκαν	28
5 Πληροφορίες για τους άξονες και τα προτεινόμενα μέτρα για κάθε άξονα και η περιγραφή τους	28
5.1 Γενικές απαιτήσεις	28
5.2 Ανειλημμένες υποχρεώσεις Προγραμματικής Περιόδου 2004 – 2006	28
6 Χρηματοδοτικοί πίνακες Προγραμματικού Εγγράφου 2007 – 2013	33
6.1 Ετήσια Συνεισφορά από Ε.Γ.Τ.Α.Α.	33
6.2 Χρηματοδοτικός Πίνακας κατά Άξονα (για την επταετία)	33
6.3 Χρηματοδοτικός Πίνακας Πακέτου Οικονομικής Ανασυγκρότησης (για την επταετία)	34
7 Ενδεικτική Κατανομή κατά μέτρο	35
8 Συμπληρωματική εθνική χρηματοδότηση	36
9 Κρατικές ενισχύσεις	37
10 Πληροφόρηση σχετικά με τη συμπληρωματικότητα με τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από άλλα εργαλεία της ΚΑΠ, του Ταμείου Συνοχής και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας.	37
10.1 Συμπληρωματικότητα με τον 1 ^ο πυλώνα της Κ.Α.Π.	38
10.2 Συμπληρωματικότητα σε σχέση με άλλα συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα	41
11 Καθορισμός αρμοδίων σωμάτων	44
12 Περιγραφή του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης και προβλεπόμενη σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης	47
12.1 Περιγραφή του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης	47
12.2 Προβλεπόμενη σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης	48
13 Δημοσιότητα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013	49
13.1 Ενέργειες για ενημέρωση των πιθανών δικαιούχων, των επαγγελματικών οργανώσεων, των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών φορέων, των οργανισμών που συμμετέχουν στην προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, για τις δυνατότητες που προσφέρονται καθώς και τους κανόνες για χρηματοδότηση από το πρόγραμμα.	49

13.2 και 13.3 Προβλεπόμενες Ενέργειες για ενημέρωση των δικαιούχων για την Κοινοτική συμβολή καθώς και για ενημέρωση του ευρύτερου κοινού για το ρόλο που διαδραματίζει η Κοινότητα στα Προγράμματα και τα αποτελέσματά τους.	50
14 Προσδιορισμός των εταίρων και τα αποτελέσματα της διαβούλευσης	51
14.1 Προσδιορισμός των εταίρων	51
14.2 Τα αποτελέσματα	53
15 Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και μη διακρίσεις	53
15.1 Ισότητα μεταξύ αντρών και γυναικών	53
15.2 Αποφυγή κάθε διάκρισης	54
16 Δράσεις Τεχνικής Βοήθειας	54
16.1 Τεχνική Βοήθεια	54
16.2 Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο	54
17 Έλεγχοι – μειώσεις και αποκλεισμοί	56
Μέτρα Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης	
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας	63
Μέτρο 1.1: «Εκπαίδευση, πληροφόρηση και διάδοση της γνώσης»	64
Μέτρο 1.2: «Ενίσχυση πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών»	69
Μέτρο 1.3: «Πρόωρη συνταξιοδότηση αγροτών»	73
Μέτρο 1.4: «Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών από τους γεωργούς και τους δασοκαλλιεργητές»	77
Μέτρο 1.5: «Εκσυγχρονισμός των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων»	82
Καθεστώς 1.5.1: «Επενδύσεις στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις»	84
Καθεστώς 1.5.2: «Διαχείριση αποβλήτων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις»	94
Μέτρο 1.6: «Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα. Δημιουργία και εκσυγχρονισμός μονάδων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων»	100
Μέτρο 1.7: «Χωροταξική κτηνοτροφική ανάπτυξη»	108
Μέτρο 1.8: «Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων και δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα των τροφίμων»	113
Καθεστώς 1.8.1: «Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων»	115
Καθεστώς 1.8.2: «Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα των τροφίμων»	119
Μέτρο 1.9: «Ενθάρρυνση σύστασης και λειτουργίας Ομάδων Παραγωγών/ Ενώσεων Ομάδων Παραγωγών»	122
Μέτρο 1.10: «Ειδικές Ενισχύσεις για ικανοποίηση των προτύπων της Ε.Ε. (ανενεργό)	126
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: Βελτίωση του Περιβάλλοντος και της Υπαίθρου	133
Μέτρο 2.1: «Παροχή εξισωτικών πληρωμών σε μειονεκτικές περιοχές	134
Μέτρο 2.2: «Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και παροχή εξισωτικών πληρωμών στις περιοχές Φύση 2000»	137
Μέτρο 2.3: «Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις»	142
Καθεστώς 2.3.1: «Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις στα οινοποιήσιμα / επιτραπέζια αμπέλια»	145
Καθεστώς 2.3.2: «Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στις πατάτες»	149
Καθεστώς 2.3.3: «Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα εσπεριδοειδή»	153
Καθεστώς 2.3.4: «Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στις αροτραίες καλλιέργειες»	157
Καθεστώς 2.3.5: «Διάσωση και συντήρηση παραδοσιακών ποικιλιών οινοποιήσιμων αμπελιών και διάσωση παραδοσιακών φυλών ζώων»	160
A. Διάσωση παραδοσιακών φυλών ζώων που κινδυνεύουν με εξαφάνιση	160
B. Διάσωση παραδοσιακών ποικιλιών της αμπέλου που κινδυνεύουν από εξαφάνιση	164

	Καθεστώς 2.3.6: «Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις σε παραδοσιακές φυτείες δένδρων και θάμνων με έμφαση στις μειονεκτικές περιοχές»	167
	Καθεστώς 2.3.7: «Ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής γεωργικών προϊόντων»	170
	Καθεστώς 2.3.8: «Παροχή ενισχύσεων για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας»	174
	Μέτρο 2.4: «Δασώσεις»	176
	Καθεστώς 2.4.1: «Δάσωση γεωργικής γης»	177
	Καθεστώς 2.4.2: «Εγκατάσταση γεωργοδασοπονικών συστημάτων»	184
	Καθεστώς 2.4.3: «Δάσωση μη γεωργικής γης»	190
	Μέτρο 2.5: «Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και αναδάσωση καμένων περιοχών»	197
	Μέτρο 2.6: «Διατήρηση και βελτίωση του κοινωνικού και οικολογικού ρόλου των δασών»	202
	Καθεστώς 2.6.1: «Μη παραγωγικές επενδύσεις»	203
	Καθεστώς 2.6.2: «Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις»	208
	Καθεστώς 2.6.3: «Ενισχύσεις Natura 2000»	213
	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: Ποιότητα της ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας	218
	Μέτρο 3.1: «Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων και προώθηση πολιτιστικής κληρονομιάς»	219
	Μέτρο 3.2: «Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού πλούτου»	225
	Μέτρο 3.3: «Απόκτηση δεξιοτήτων, εμπύχωση και εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης»	230
	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4: LEADER	233
	Μέτρο 4.1: «Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης»	234
	Καθεστώς 4.1.1: «Εφαρμογή στρατηγικών ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα γεωργίας και της δασοκομίας»	238
	Καθεστώς 4.1.2: «Εφαρμογή στρατηγικών ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου»	241
	Καθεστώς 4.1.3: «Εφαρμογή στρατηγικών ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας»	244
	Μέτρο 4.2: «Διατοπική και διακρατική συνεργασία»	247
	Μέτρο 4.3: «Λειτουργικά έξοδα, απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση στην περιοχή»	250
	ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ:	252
	Μέτρο 5.1: «Τεχνική υποστήριξη»	253
	Παράρτημα Ι «Στατιστικά στοιχεία»	
	Παράρτημα ΙΙ «Εκ των προτέρων αξιολόγηση»	
	Παράρτημα ΙΙΙ «Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων»	
	Παράρτημα ΙV «Υπολογισμοί Ύψους Ενίσχυσης για αγροπεριβαλλοντικά μέτρα»	
	Παράρτημα V «Υπολογισμός Ύψους Ενίσχυσης για μέτρο 2.2. ΦΥΣΗ 2000»	
	Παράρτημα VI «Εφαρμοστικές λεπτομέρειες Δασικών Μέτρων»	
	Παράρτημα VII «Έντυπα Κοινοποιήσεων για Κρατικές Ενισχύσεις»	
	Παράρτημα VIII «Πίνακας Συμπληρωματικότητας»	
	Παράρτημα ΙX«Σχεδιάγραμμα καθορισμού αρμοδιοτήτων»	
	Παράρτημα X «Μειονεκτικές Περιοχές»	
	Παράρτημα XI «Πίνακας Αντιστοιχείας αγροπεριβαλλοντικών καθεστώτων του μέτρου 2.3».	

Στην έντυπη έκδοση δεν περιλαμβάνονται τα Παραρτήματα ΙΙ, ΙΙΙ, VII. Τα Παραρτήματα αυτά είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας www.moa.gov.cy/da

1. Τίτλος Προγράμματος

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007-2013

2. Κράτος Μέλος και διοικητική περιφέρεια – Περιοχές Εφαρμογής

2.1. Το Πρόγραμμα καλύπτει όλη την Επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος

2.2. Όλες οι περιοχές του Προγράμματος κατατάσσονται ως περιοχές εκτός στόχου σύγκλισης

3. Ανάλυση της κατάστασης από την άποψη πλεονεκτημάτων και αδυναμιών, η επιλεγείσα στρατηγική για αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων, αντιμετώπιση των αδυναμιών και η εκ των προτέρων αξιολόγηση

3.1. Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης από την άποψη πλεονεκτημάτων και αδυναμιών

Εισαγωγή

Η Κυπριακή οικονομία και ειδικότερα η αγροτική οικονομία βρίσκεται σε μια μεταβατική φάση που οφείλεται στο νέο οικονομικό περιβάλλον που δημιουργήθηκε ως αποτέλεσμα της πλήρους ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Δύο χρόνια μετά την ένταξη, η οικονομία προσαρμόζεται ακόμη στο νέο κανονιστικό πλαίσιο ενώ λειτουργεί σε συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς. Η συνεχής φιλελευθεροποίηση του διεθνούς εμπορίου και η επέκταση των συμφωνιών της Ε.Ε. στα πλαίσια της Ευρωμεσογειακής Συνεργασίας εντείνουν τις ανταγωνιστικές πιέσεις που δέχονται τα κυπριακά γεωργικά προϊόντα από ομοειδή προϊόντα τόσο από χώρες της ΕΕ όσο και από τρίτες χώρες.

Μια γενική εικόνα για το σύνολο της Κυπριακής οικονομίας δίνεται από τον δείκτη του κατά κεφαλή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) σύμφωνα με τον οποίο η Κύπρος κατατάσσεται στη 14^η θέση μεταξύ των 25 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από τους δείκτες που σχετίζονται με την απασχόληση και την ανεργία φαίνεται ότι το πρόβλημα αυτό δεν είναι τόσο έντονο στην Κυπριακή οικονομία όσο στα περισσότερα από τα άλλα κράτη μέλη. Το ποσοστό συμμετοχής της Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) του τομέα των υπηρεσιών στο σύνολο της οικονομίας κατατάσσει την Κύπρο σε μία από τις πρώτες θέσεις στην ΕΕ των 25.

Η συνεισφορά του γεωργικού και δασικού τομέα και της βιομηχανίας τροφίμων στο σύνολο της Κυπριακής οικονομίας είναι αρκετά σημαντική αντιπροσωπεύοντας το 6,7% του ΑΕΠ, το 10,3% του εργατικού δυναμικού και το 37% των εξαγωγών.

Από τα πιο πάνω φαίνεται ότι ο τομέας στο σύνολο του έχει ένα σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει στην ανάπτυξη και την απασχόληση και άρα και στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. Στον πιο κάτω Πίνακα φαίνεται αναλυτικά η συνεισφορά των επιμέρους τομέων.

Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία και Εργαζόμενοι				
Τομέας	Γεωργικός (πλην του δασικού) (2003)	Δασικός (2003)	Βιομηχανία Τροφίμων (2003)	Σύνολο οικονομίας
ΑΠΑ (€)	210.707.000	1.367.000	244.117.647	6.814.800.000
% ΑΕΠ	3,1	0,02	3,6	
Εργαζόμενοι	22.200	430	12.500	340.100
% σύνολο της οικονομίας	6,5	0,13	3,7	
Πηγή: Στατιστική υπηρεσία				

3.1.1. Κοινωνικο-οικονομική κατάσταση στις αγροτικές περιοχές

Ο ορισμός του OECD, σύμφωνα με τον οποίο αγροτικές περιοχές θεωρούνται οι κοινότητες με πληθυσμιακή πυκνότητα μικρότερη των 150 κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, δεν είναι εύκολα εφαρμόσιμος στην περίπτωση της Κύπρου γι αυτό και ως αγροτικές χαρακτηρίζονται οι περιοχές που δεν ορίζονται ως αστικές από τα τοπικά πολεοδομικά σχέδια. Συνεχίζουμε να χρησιμοποιούμε τον ορισμό αυτό για σκοπούς συνέχειας και δυνατότητας σύγκρισης, αλλά και γιατί η Κύπρος είναι μια μικρή χώρα με μικρό γεωργικό κλήρο και μικρά αστικά κέντρα. Παρά το ότι δεν υπάρχουν στοιχεία για καθορισμό των αγροτικών περιοχών με βάση τον ορισμό του OECD εντούτοις υπολογίζεται ότι μεγάλο μέρος των περιοχών που σήμερα χαρακτηρίζονται ως αγροτικές δεν θα θεωρούνται ως τέτοιες, εάν εχρησιμοποιείτο ο ορισμός του OECD. Επιπρόσθετα εάν εχρησιμοποιείτο ο ορισμός του OECD, καθαρά αγροτικές περιοχές με σχετικά μεγάλο πληθυσμό και μικρή έκταση δεν θα κατατάσσονταν ως αγροτικές ενώ άλλες με μεγάλο πληθυσμό αλλά και μεγάλες εκτάσεις θα κατατάσσονταν. Επίσης θα υπήρχαν διαφορές μεταξύ γειτονικών κοινοτήτων με αποτέλεσμα τη δημιουργία προβλημάτων.

Γεωργός θεωρείται ο κάτοχος ή διαχειριστής γεωργικής έκτασης και ο οποίος ασκεί γεωργική / κτηνοτροφική δραστηριότητα (φυσικό ή νομικό πρόσωπο). Οι επιμέρους διατάξεις του κανονιστικού πλαισίου θα τηρηθούν κατά περίπτωση.

Κατά την περίοδο 1992 - 2004 παρουσιάζεται μια σχετική σταθεροποίηση του αγροτικού πληθυσμού μετά τη μαζική έξοδο του από την ύπαιθρο προς τις πόλεις που άρχισε τη δεκαετία του 60 και επιταχύνθηκε δραματικά μετά την τουρκική εισβολή του 1974. Τα αίτια της σταθεροποίησης αυτής σχετίζονται με την ανάπτυξη του οδικού δικτύου και την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών στην ύπαιθρο, σε συνάρτηση με την αύξηση του κόστους και τη μείωση της ποιότητας της ζωής στα μεγάλα αστικά κέντρα και τη μεταστροφή των αντιλήψεων προς μια πιο ανθρωποκεντρική και ποιοτική διάσταση της σύγχρονης ζωής. Το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού είναι αρκετά χαμηλότερο του αστικού. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2004 ο αγροτικός πληθυσμός ανερχόταν στις 229.200 (30,6% του συνολικού). Κάποια συγκριτικά στοιχεία για τον Αγροτικό και Αστικό πληθυσμό παρουσιάζονται στον Πίνακα 14 του Παραρτήματος Ι.

Ο αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ανέρχεται στις 45.199 (στοιχεία της Απογραφής του 2003), το 99% των οποίων είναι ατομικές. Κατά μέσο όρο έχουμε 5 τεμάχια και 35 δεκάρια ανά εκμετάλλευση, ενώ η μέση έκταση ανά τεμάχιο είναι 7 δεκάρια. Από τη συνολική έκταση του νησιού (925.100 εκτάρια) περίπου 589.880 εκτάρια ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία και από αυτά η γεωργική γη αποτελεί το 26%, τα δάση το 24%, οι άλλες δασοκαλυμμένες εκτάσεις το 30%, η άγονη και ακαλλιέργητη γη το 7% και η οικιστική γη το υπόλοιπο 13%. Η συνολική έκταση της γεωργικής γης ήταν 153.300 εκτάρια το 2003 (Πίνακας 1 – Παράρτημα Ι). Οι ετήσιες καλλιέργειες αντιπροσωπεύουν το 69,8%, οι μόνιμες το 26,4%, οι βοσκότοποι το 0,3% και η αγρανάπαυση το 3,5% της γεωργικής γης. Αξίζει να σημειωθεί ότι τέσσερα προϊόντα καλύπτουν το 80,3% της γεωργικής γης, πιο συγκεκριμένα τα σιτηρά με 47,4%, τα κτηνοτροφικά φυτά 15,5%, τα αμπέλια 8,2% και οι ελιές & χαρουπιές 9,2%. Σημειώνεται επίσης ότι υπάρχουν επιπλέον και 40.800 εκτάρια ακαλλιέργητης και άγονης γης (εγκαταλελειμμένη γεωργική γη) που αποτελούν το 7% της συνολικής έκτασης.

Σύμφωνα με στοιχεία της Γενικής Απογραφής Γεωργίας του 2003 η συντριπτική πλειοψηφία (το 76,1%) των κατόχων γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι πάνω από 45 ετών με το 48,5% να είναι πάνω από 55 ετών. Το πρόβλημα της γήρανσης του αγροτικού πληθυσμού της Κύπρου φαίνεται και από τον δείκτη της ηλικιακής δομής των απασχολούμενων στο γεωργικό τομέα ο οποίος είναι χαμηλότερος από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Το μικρό μέγεθος και ο πολυτεμαχισμός του αγροτικού κλήρου δυσχεραίνουν την ορθή και αποδοτική διαχείριση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Αυτό δεν αποτελεί τόσο μεγάλο πρόβλημα για τα πιο ανταγωνιστικά προϊόντα της Κύπρου όπως τα εσπεριδοειδή, τις πατάτες και τα λαχανικά. Για τα μικρότερης οικονομικής σημασίας προϊόντα όμως (όπως τα φυλλοβόλα, αμπέλια, ελιές κ.α.) που κυρίως βρίσκονται στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές αυτό αποτελεί ένα αρκετά σημαντικό πρόβλημα που προστίθεται στα υπόλοιπα που αντιμετωπίζουν οι γεωργοί αυτών των περιοχών. Οι καλλιέργειες στις περιοχές αυτές πρέπει να

διατηρηθούν εξαιτίας της σημαντικής συμβολής τους στη διατήρηση του περιβάλλοντος και του παραδοσιακού τοπίου. Όσον αφορά τη χωροταξική διάταξη των βασικότερων καλλιεργειών τα εσπεριδοειδή είναι συγκεντρωμένα κυρίως δυτικά της Λεμεσού, δυτικά της Λευκωσίας και στην Επαρχία Πάφου, οι πατάτες στις ανατολικές παραλιακές περιοχές και τα σιτηρά κυρίως στις πεδινές περιοχές. Τα αμπέλια όμως, καθώς και τα φυλλοβόλα παρουσιάζονται διάσπαρτα στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές.

Από τα στοιχεία για το επίπεδο γεωργικής εκπαίδευσης των κατόχων/ διαχειριστών γεωργικών εκμεταλλεύσεων (Πίνακας 13 – Παράρτημα Ι) και το δείκτη της δια βίου εκπαίδευσης φαίνεται ότι ένα ακόμα σοβαρό πρόβλημα/ αδυναμία του γεωργικού μας τομέα είναι και το χαμηλό επίπεδο μόρφωσης και εκπαίδευσης των απασχολούμενων σε αυτόν. Αυτός ο παράγοντας σε συνδυασμό με τη γήρανση του αγροτικού πληθυσμού, το μικρό αριθμό ερευνητικών κέντρων, τη μη ύπαρξη, προς το παρών, εθνικού Πανεπιστημίου που να καλύπτει επαρκώς τον τομέα της γεωργίας και άρα την περιορισμένη επιστημονική έρευνα σε εθνικό επίπεδο αποτελούν τροχοπέδη για καινοτόμες δράσεις με άμεση αρνητική επίδραση και στην ανταγωνιστικότητα του τομέα. Υπάρχει λοιπόν ανάγκη λήψης μέτρων για βελτίωση της ηλικιακής δομής των απασχολούμενων στον ευρύτερο γεωργικό τομέα καθώς και προώθησης της δια βίου εκπαίδευσης στον αγροτικό πληθυσμό. Συγκεκριμένα υπάρχει ανάγκη για εκπαίδευση μεταξύ άλλων και σε θέματα επιχειρηματικότητας, οικονομικής διαχείρισης, διαχείρισης του νερού, καινοτόμων πρακτικών, νέα πρότυπα και υποχρεώσεις (πολλαπλή συμμόρφωση για παράδειγμα), ποιότητα και υγιεινή των τροφίμων και ευημερία των ζώων.

Ο δείκτης της παραγωγικότητας της εργασίας στον αγροτικό τομέα φαίνεται ότι κατατάσσει την Κύπρο στην 16^η θέση σε σχέση με τα 25 κράτη μέλη της Ε.Ε., γεγονός που δείχνει τα σημαντικά περιθώρια βελτίωσης που υπάρχουν. Ο δείκτης αυτός είναι ενδεικτικός της ανταγωνιστικότητας, της ανάγκης για εκσυγχρονισμό, αναδιάρθρωση και στήριξη καινοτόμων δράσεων, καθώς και της ανάγκης για βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού.

Τόσο η καινοτομία όσο και η Τεχνολογία Πληροφορικής και Επικοινωνιών βρίσκονται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα εκτός από ορισμένες οργανωμένες μονάδες κτηνοτροφίας και σύγχρονες βιομηχανίες τροφίμων, κυρίως σε επίπεδο εταιρειών. Οι ατομικές εκμεταλλεύσεις υστερούν σημαντικά. Κατά συνέπεια υπάρχει δυνατότητα για αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας στους τομείς γεωργίας και βιομηχανίας τροφίμων μέσω της εισαγωγής καινοτόμων μεθόδων παραγωγής και σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού και συστημάτων λογισμικής υποστήριξης της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας.

Σύμφωνα με τον Ευρυζωνικό Δείκτη Απόδοσης (Broadband Performance Index - BPI) (βλ Συνημμένο 1) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) η Κύπρος βρίσκεται στην προτελευταία θέση μετά τη Βουλγαρία σε θέματα ευρυζωνικότητας. Συγκεκριμένα, ο δείκτης BPI ταξινομεί τα 27 Κράτη Μέλη (ΚΜ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη Νορβηγία από την άποψη των παραγόντων της προσφοράς και ζήτησης που επηρεάζουν με στόχο να προσδιοριστούν οι παράμετροι που μπορούν να υποκινήσουν ή να παρακωλύσουν την περαιτέρω ανάπτυξη των ευρυζωνικών δικτύων. Η Κύπρος αν και παρουσιάζει καλό ποσοστό διείσδυσης στις αστικές περιοχές εντούτοις βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις του Διαγράμματος καθώς υστερεί σε όλους τους άλλους επιμέρους τομείς, όπως στην κάλυψη στις αγροτικές περιοχές, στο κόστος των υπηρεσιών, στην ταχύτητα και στον ανταγωνισμό. Επιπλέον, η ΕΕ έχει θέση στόχο την 100% γεωγραφική κάλυψη με ευρυζωνικά δίκτυα μέχρι το 2010 και 30% διείσδυση σε ευρυζωνικές υπηρεσίες μέχρι το 2010. Σύμφωνα με το 14th implementation report η Κύπρος έχει ποσοστό κάλυψης 76,9% και βρίσκεται στην 23^η θέση και ποσοστό διείσδυσης 18,2% και βρίσκεται στην 17^η θέση.

Ο πληθυσμός των αγροτικών περιοχών αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, είναι σχετικά απομονωμένος (κυρίως στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές), υστερεί σε επίπεδο εκπαίδευσης, ηλικιακής σύνθεσης και εισοδημάτων εξαιτίας κυρίως των περιορισμένων ευκαιριών απασχόλησης. Ως εκ τούτου η πλειοψηφία απασχολείται στον πρωτογενή τομέα. Παρά ταύτα είναι ένας τομέας

στον οποίο παρατηρείται πτωτική τάση. Η πτωτική τάση του αριθμού των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα αποδίδεται κυρίως στη μειωμένη ελκυστικότητα του γεωργικού επαγγέλματος κάτι που αποτελεί χαρακτηριστικό όλων των σύγχρονων οικονομιών. Το γεωργικό επάγγελμα δεν είναι ελκυστικό εξαιτίας των χαμηλών εισοδημάτων που αποφέρει σε συνδυασμό με το μεγάλο βαθμό αβεβαιότητας και εξάρτησης από αστάθμητους παράγοντες (π.χ. καιρικές συνθήκες) που το χαρακτηρίζουν. Επιπρόσθετα έχει καθιερωθεί στην κοινή αντίληψη ως υποδεέστερο και χαμηλής κοινωνικής αποδοχής. Τα προβλήματα αυτά προστίθενται στα υπόλοιπα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών αφού η πλειοψηφία τους, λόγω περιορισμένων εναλλακτικών ευκαιριών, ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα. Υπάρχει λοιπόν ανάγκη για ενθάρρυνση της διαφοροποίησης και εναλλακτικών δραστηριοτήτων στις αγροτικές περιοχές όπως για παράδειγμα η δημιουργία μικρών αγροβιοτεχνιών και χειροτεχνικών δραστηριοτήτων και παραγωγή προϊόντων προστιθέμενης αξίας (οργανικές καλλιέργειες, προϊόντα ονομασίας προέλευσης κτλ) καθώς επίσης και η κατασκευή/ μετατροπή παραδοσιακών καφενείων, εστιατορίων κτλ. Μεταξύ των άλλων κριτηρίων που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των μειονεκτικών περιοχών είναι και ο μικρός και συρρικνούμενος πληθυσμός που εξαρτάται πρωταρχικά από τη γεωργική δραστηριότητα καθώς και η σημασία της γεωργικής δραστηριότητας για τη διατήρηση του περιβάλλοντος, του φυσικού χώρου και του τουριστικού δυναμικού της περιοχής. Οι παράγοντες αυτοί ισχύουν σε μεγάλο βαθμό και για τις μειονεκτικές περιοχές της Κύπρου γι αυτό και επιβάλλεται η ανάγκη για επιπλέον στήριξη τους.

Οι επιλέξιμες μειονεκτικές περιοχές περιλαμβάνουν 313 κοινότητες στις οποίες υπάρχουν περίπου 16.650 γεωργικές εκμεταλλεύσεις με επιλέξιμη έκταση 82.800 εκτάρια γεωργικής γης που αποτελεί το 59% του συνόλου της γεωργικής γης που ελέγχεται από τη Κυπριακή Δημοκρατία. Η εισαγωγή καθεστώτος ενίσχυσης των μειονεκτικών περιοχών βασίζεται στην ανάγκη αντιστάθμισης μέρους της απώλειας εισοδήματος που οφείλεται σε εδαφοκλιματικά μειονεκτήματα προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχιση της χρήσης της γεωργικής γης. Οι ορεινές κοινότητες των επιλέξιμων μειονεκτικών περιοχών όπου βρίσκεται το 13% της γεωργικής γης χαρακτηρίζονται από οξύτερα προβλήματα εδαφοκλιματικών συνθηκών και διάρθρωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και κατά συνέπεια από αυξημένο κόστος αξιοποίησης της γης. Η ενίσχυση στις επιλέξιμες μειονεκτικές περιοχές διαφοροποιείται ως προς το ύψος της αποζημίωσης για τη γεωργική γη των ορεινών περιοχών από τις ημιορεινές/ πεδινές περιοχές για να αντιμετωπίζεται ανάλογα η οικονομική επίπτωση από τα εδαφοκλιματικά πλεονεκτήματα και την υφιστάμενη διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με σκοπό την διατήρηση μιας βιώσιμης αγροτικής κοινότητας.

3.1.2. Απόδοση του γεωργικού και του δασικού τομέα και του τομέα της βιομηχανίας τροφίμων

Γεωργικός Τομέας

Ο γεωργικός τομέας συνεισφέρει κατά 3,1% στο ΑΕΠ, 6,7% στην απασχόληση και 21,2% στις εξαγωγές. Τα σημαντικότερα Κυπριακά γεωργικά προϊόντα είναι τα τυπικά Μεσογειακά όπως πατάτες (πρώιμες κυρίως), λαχανικά, εσπεριδοειδή, ελιές, αμπελοοινικά προϊόντα. Τα σημαντικότερα προϊόντα ζωικής παραγωγής είναι το κρέας (βοδινό, χοιρινό, πουλερικών και αιγοπρόβειο) και το γάλα (αγελαδινό, αιγινό και πρόβειο). Πιο συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη την αξία παραγωγής φαίνεται ότι τα πιο σημαντικά γεωργικά προϊόντα είναι το κριθάρι, οι πατάτες, τα σταφύλια, τα εσπεριδοειδή, τα λαχανικά και οι ελιές και από τα κτηνοτροφικά το γάλα, το χοιρινό κρέας και το κρέας πουλερικών, με το αιγοπρόβειο κρέας να ακολουθεί (Πίνακας 3 – Παράρτημα Ι). Λαμβάνοντας υπόψη τη συμμετοχή τους στις εξαγωγές τα σημαντικότερα γεωργοκτηνοτροφικά προϊόντα είναι τα εσπεριδοειδή, οι πατάτες και τα λαχανικά που αποτελούν το 18,7% του συνόλου των εξαγωγών (Πίνακας 4 – Παράρτημα Ι).

Σιτηρά

Ο τομέας των σιτηρών που αντιπροσωπεύει το 47,4% της γεωργικής γης αντιμετωπίζει σοβαρότερο πρόβλημα λόγω του πολυτεμαχισμού και του μικρού κλήρου. Ταυτόχρονα η προγραμματισμένη μείωση των επιδοτήσεων αναμένεται να μειώσει τον αριθμό των γεωργών που ασχολούνται με τις

καλλιέργειες αυτές και πιο συγκεκριμένα αναμένεται να ελευθερωθούν γύρω στα 10.000 εκτάρια. Κατά συνέπεια διαφαίνεται η ανάγκη παρεμβάσεων προς δύο κατευθύνσεις, την αναδιάρθρωση προς μεγαλύτερα τεμάχια και την εξεύρεση εναλλακτικών χρήσεων της γης που θα ελευθερωθεί.

Εσπεριδοειδή

Ο τομέας των εσπεριδοειδών πέραν των γενικών προβλημάτων αντιμετωπίζει και το πρόβλημα της υδαρούς κηλίδωσης στις κλεμεντίνες και τα μανταρίνια του Αρακαπά. Εντοπίζονται επίσης προβλήματα εμπορίας στα λευκόσαρκα γκρέιπφρουτ και στις μαντόρες λόγω μειωμένης ζήτησης στις αγορές της Ε.Ε. και στις τρίτες χώρες. Η παραγωγή εσπεριδοειδών σήμερα έχει την ανάγκη να προσαρμοστεί στο ανταγωνιστικό περιβάλλον έτσι ώστε να αμβλυνηθεί το πρόβλημα της διάθεσης και εμπορίας τους. Διέξοδο στην αγορά των εσπεριδοειδών αποτελεί η παραγωγή προϊόντων ποιότητας και η αναδιάρθρωση της καλλιέργειας για παραγωγή προϊόντων με προστιθέμενη αξία.

Ελαιοκομικός τομέας

Ο ελαιοκομικός τομέας συνεισφέρει τόσο στη στήριξη του γεωργικού εισοδήματος, όσο και στη διατήρηση και αναβάθμιση του αγροτικού τοπίου. Η ελαιοκομία στη χώρα χαρακτηρίζεται από έντονο οικογενειακό χαρακτήρα και μικρό μέγεθος κλήρου, καθιστώντας τις εμπορικές συναλλαγές μικρότερης σημασίας. Μεγάλο μέρος της διακίνησης των ελαιοκομικών προϊόντων γίνεται έξω από τα επίσημα κανάλια εμπορίας. Τα προβλήματα και οι αδυναμίες του κλάδου αυτού πέρα από αυτά που αναφέρθηκαν ήδη και αφορούν το σύνολο του γεωργικού τομέα είναι και η εν γένει έντονη παρενιαυτοφορία, που επιτείνεται από αντίξοες εδαφοκλιματικές συνθήκες και το έντονο πρόβλημα της διαχείρισης των λυμάτων των ελαιотριβείων. Συγκεκριμένες ανάγκες του κλάδου αποτελούν ο εκσυγχρονισμός και η εφαρμογή νέων βελτιωμένων τεχνικών καλλιέργειας, η βελτίωση των συνθηκών συγκομιδής, μετασυλλεκτικής μεταχείρισης και αποθήκευσης ελαιοκάρπου, ο εκσυγχρονισμός των ελαιотριβείων με σκοπό την παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντος από τη μία, αλλά και της μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την άλλη, η καλύτερη οργάνωση της εμπορίας με έμφαση στη διαφοροποίηση του προϊόντος (Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης, Προϊόντα Βιολογικής Γεωργίας, ανάδειξη των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών του ελαιολάδου, τυποποίηση και συσκευασία) και η ενδυνάμωση του ρόλου των Οργανώσεων Παραγωγών στον τομέα. Νέες ευκαιρίες εμπορίας έχουν παρουσιαστεί κατά τα τελευταία έτη, λόγω της παγκόσμιας αύξησης της κατανάλωσης του ελαιολάδου και της επιτραπέζιας ελιάς, που οφείλεται τόσο στην εισαγωγή του προϊόντος σε νέες αγορές, όσο και στην ανάδειξη της σημασίας που αυτά έχουν για μια ισορροπημένη διατροφή και για την πρόληψη σοβαρών χρόνιων ασθενειών. Αυτές μπορούν να αξιοποιηθούν π.χ. με την προβολή της ανώτερης ποιότητας των ελαιοκομικών προϊόντων, ανάδειξη των οργανοληπτικών χαρακτηριστικών του ελαιολάδου και προώθηση Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης και βιολογικής παραγωγής.

Αμπελοοινικός τομέας

Από τα σημαντικότερα προβλήματα του αμπελοοινικού τομέα είναι η χαμηλή ανταγωνιστικότητα που προκύπτει από τον πολύ- και μικρό-τεμαχισμό (δυσχέρεια στην εκμηχάνιση), τον γηρασμένο πληθυσμό των αμπελουργικών κοινοτήτων, τη μη προσφορά ικανοποιητικών καλλιεργητικών φροντίδων και τις μη ικανοποιητικές επενδύσεις στα αμπέλια εξαιτίας κυρίως της μη εξασφάλισης αμειπτικών τιμών. Σημαντικό πρόβλημα εμπορίας αποτελούν και οι δυσκολίες διάθεσης της παραγωγής στις οινοβιομηχανίες σε ικανοποιητικές τιμές εξαιτίας και των προβλημάτων ποιότητας. Στην εξομάλυνση των προβλημάτων εμπορίας του τομέα μπορεί να συντελέσει και η στροφή προς εμφιαλωμένους οίνους ποιότητας και ιδιαίτερα προς οίνους ονομασίας προέλευσης οι οποίοι θα παράγονται με βάση τις ντόπιες παραδοσιακές ποικιλίες. Σημαντική συμβολή μπορεί επίσης να έχουν και τυχόν επενδύσεις στον αγροτουρισμό σε συνδυασμό με τα περιφερειακά οινοποιεία. Κατά συνέπεια, ο τομέας χρειάζεται αναδιάρθρωση (εκριζώσεις, αλλαγή ποικιλιών μέσω προγραμμάτων που εφαρμόζει το Συμβούλιο Αμπελουργικών Προϊόντων) αλλά και στήριξης για βελτίωση τόσο των καλλιεργητικών φροντίδων όσο και των συνθηκών οινοποίησης. Η συνεισφορά του τομέα κρίνεται ως πολύ σημαντική κυρίως για περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς λόγους.

Κτηνοτροφία

Οι τομείς της χοιροτροφίας, αγελαδοτροφίας και πτηνοτροφίας παρά το γεγονός ότι είναι ήδη αρκετά ανταγωνιστικοί, αντιμετωπίζουν κάποια εξειδικευμένα προβλήματα. Ένα από αυτά είναι η μη επάρκεια σε εγχώρια παραγωγή ζωοτροφών και κατά συνέπεια η μεγάλη εξάρτηση από τις αγορές του εξωτερικού. Σε αυτό προστίθεται και το προαναφερθέν πρόβλημα των σιτηρών, η σημαντικότερη χρήση των οποίων είναι η παραγωγή ζωοτροφών. Υπάρχει λοιπόν ανάγκη ενίσχυσης του τομέα παραγωγής ζωοτροφών για να αυξηθεί, κατ' επέκταση, η ανταγωνιστικότητα της Κυπριακής κτηνοτροφίας. Ένα άλλο πρόβλημα που συνδέεται έμμεσα με την ανταγωνιστικότητα είναι αυτό της διαχείρισης των αποβλήτων. Το πρόβλημα είναι πιο έντονο στις μεγάλες μονάδες, κυρίως χοιροστάσια και βουστάσια, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να χρησιμοποιούν τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές διαχείρισης αποβλήτων κάτι που απαιτεί εξειδικευμένες επενδύσεις άρα επιπλέον κόστος που, κατά συνέπεια, επηρεάζει και την ανταγωνιστικότητα.

Πτηνοτροφία

Πιο συγκεκριμένα όσον αφορά τη πτηνοτροφία το θέμα της απόστασης από τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές αγορές εκτός από τα γνωστά προβλήματα που δημιουργεί μπορεί να θεωρηθεί και ως προστατευτικό της ντόπιας παραγωγής εξαιτίας και της έντονης προτίμησης των Κυπρίων καταναλωτών προς φρέσκα πτηνοτροφικά προϊόντα. Σημαντικά προβλήματα στον Κυπριακό πτηνοτροφικό τομέα προκαλεί και η Ευρωμεσογειακή συνεργασία αφού κάποιες γειτονικές χώρες όπως το Ισραήλ έχουν πολύ ανεπτυγμένες, μεγάλες και εκσυγχρονισμένες μονάδες πτηνοτροφίας με υψηλή παραγωγικότητα οπότε με τις διάφορες εμπορικές διευκολύνσεις που τους παρέχει η Ε.Ε. και εξαιτίας της γεωγραφικής μας εγγύτητας αναμένεται εύκολη πρόσβαση μεγάλων ποσοτήτων πτηνοτροφικών προϊόντων στην Κυπριακή αγορά.

Χοιροτροφία

Στον τομέα της χοιροτροφίας η γεωγραφική θέση της Κύπρου προσφέρει σχετική προστασία στην ντόπια παραγωγή αφού οι γειτονικές χώρες δεν παράγουν σημαντικές ποσότητες χοιρινού, δυσχεραίνονται όμως ταυτόχρονα και περιορίζονται οι προοπτικές εξαγωγής παρά την πολύ καλή ποιότητα του Κυπριακού χοιρινού κρέατος.

Αγελαδοτροφία

Το σημαντικότερο πρόβλημα του τομέα της αγελαδοτροφίας είναι το υψηλό κόστος ζωοτροφών (χόρτου) εξαιτίας του ξηροθερμικού κλίματος και του υψηλού κόστους του νερού.

Βιολογικά προϊόντα

Όσον αφορά την καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων οι σχετικές εκτάσεις ανέρχονται σε 1684,3 εκτάρια αποτελώντας περίπου το 1,2% του συνόλου της γεωργικής γης. Οι πιο σημαντικές βιολογικές καλλιέργειες είναι οι ελιές (39%), οι αροτραίες καλλιέργειες –σιτηρά, ψυχανθή- (34%) και τα αμπέλια (7%). Άλλες βιολογικές καλλιέργειες είναι οι χαρουπιές (3%), φυλλοβόλα (2,5%), αρωματικά (2%), λαχανικά (1%) κα. Τα βιολογικά προϊόντα είναι ανταγωνιστικά και έχουν προοπτικές. Είναι λοιπόν επιθυμητή η στροφή προς αυτήν την κατεύθυνση και η επέκταση της καλλιέργειάς τους. Για να επιτευχθεί όμως αυτό υπάρχει ανάγκη για κατάλληλες επενδύσεις τόσο στο στάδιο της παραγωγής όσο και στο στάδιο της μεταποίησης και προώθησής τους.

Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών

Αναφορικά με τις Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών είναι αδιαμφισβήτητος ο ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν στην ενδυνάμωση και αναδόμηση του πρωτογενούς τομέα. Μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην προσαρμογή της παραγωγής και των αποδόσεων των παραγωγών στις απαιτήσεις της αγοράς, στη διευκόλυνση της διάθεσης των προϊόντων στην αγορά, στην εφαρμογή κοινών κανόνων παραγωγής, ιδίως σε θέματα ποιότητας των προϊόντων, προστασίας του περιβάλλοντος, χρησιμοποίησης συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της παραγωγής και βιολογικής παραγωγής καθώς και στη θέσπιση κοινών κανόνων για τις πληροφορίες σχετικά με την παραγωγή, με ιδιαίτερη έμφαση στη συγκομιδή και τη διάθεσή της. Σήμερα στην Κύπρο υπάρχουν

24 αναγνωρισμένες Ομάδες/ Οργανώσεις Παραγωγών σε διάφορες κατηγορίες προϊόντων όπως εσπεριδοειδή, φρούτα και λαχανικά, μπανάνες, ακατέργαστος καπνός, ελαιόλαδο και επιτραπέζιες ελιές, βιολογικό ελαιόλαδο και επιτραπέζια ελιά, πατάτες, αγελαδινό γάλα και βόειο κρέας, χοίρειο κρέας (Πίνακας 8 – Παράρτημα Ι). Σημειώνεται ότι για σημαντικούς τομείς της Κυπριακής Γεωργίας, όπως είναι τα οινοποιήσιμα σταφύλια, τα σιτηρά, τα πουλερικά και τα αιγοπρόβατα δεν υπάρχουν ακόμα Ομάδες Παραγωγών.

Δασικός τομέας

Η συνεισφορά του δασικού τομέα στο ΑΕΠ παρουσιάζει πτωτική τάση, το 2003 ήταν 0,02% έναντι 0,044% που ήταν το 1997. Πρέπει να σημειωθεί ότι η συμβολή του δασικού τομέα στην Κυπριακή Οικονομία επικεντρώνεται κυρίως στον κοινωνικό και περιβαλλοντικό ρόλο των δασών αφού ο οικονομικός τους ρόλος λόγω των κλιματοεδαφικών συνθηκών είναι περιορισμένος. Παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη προστασία των εδαφών από τη διάβρωση.

Στους Πίνακες 2α και 2β του Παραρτήματος Ι δίνονται πληροφορίες για τις δασικές εκτάσεις. Είναι ενδιαφέρον να τονισθεί ότι ενώ το ολικό ποσοστό των δασών και των άλλων δασοκαλυμμένων εκτάσεων (54% στις περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία) είναι ψηλότερο του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ποσοστό των δασών (23,7%) είναι πολύ χαμηλότερο του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (35%).

Παρά το μικρό ποσοστό συμμετοχής του δασικού τομέα στο ΑΕΠ εντούτοις η συνεισφορά του είναι σημαντική όχι μόνο όσον αφορά το περιβάλλον αλλά και γιατί δίνει δυνατότητες εναλλακτικής απασχόλησης και ψυχαγωγίας στους κατοίκους των αγροτικών περιοχών.

Ο ρόλος των δασών στην αγροτική ανάπτυξη είναι πολύ σημαντικός. Εκτός της στήριξης που παρέχουν στη λειτουργία των πολύ μικρών πριστηρίων με την παραγόμενη ξυλεία, προσφέρουν κι' ένα ευρύ φάσμα από άλλες κοινωνικές και περιβαλλοντικές υπηρεσίες εκ των οποίων είναι αξιοσημείωτες: η προσφορά εργασίας στους κατοίκους των παραδασόβιων χωριών, παρέχουν ευκαιρίες αναψυχής στους κατοίκους των πόλεων, προσελκύουν τουρίστες από το εξωτερικό βοηθώντας έτσι τον τουρισμό πάνω στον οποίο στηρίζεται η εθνική οικονομία, συνεισφέρουν στη διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς, στην προστασία και ενίσχυση της βιοποικιλότητας, καθώς και στην προστασία του νερού και του εδάφους από τη διάβρωση.

Τομέας βιομηχανίας τροφίμων

Ο τομέας της βιομηχανίας τροφίμων συνεισφέρει κατά 3,6% στο ΑΕΠ, 3,7% στην απασχόληση και 15,9% στις εξαγωγές. Λαμβάνοντας υπόψη την ακαθάριστη αξία παραγωγής και τη συμβολή τους στις εξαγωγές (Παράρτημα Ι, Πίνακες 3 και 4), τα σημαντικότερα προϊόντα της Κυπριακής βιομηχανίας τροφίμων είναι το κρέας, τα τυριά/ χαλούμι, το κρασί και οι χυμοί. Από τα προϊόντα της βιομηχανίας τροφίμων το χαλούμι, το κρασί και οι χυμοί φρούτων και λαχανικών αποτελούν το 10,2% του συνόλου των εξαγωγών.

Μεταξύ των γεωργικών μεταποιημένων προϊόντων της Κύπρου περιλαμβάνονται ορισμένα βασικά προϊόντα που χαρακτηρίζονται ως παραδοσιακά και συγκεντρώνουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία ενισχύουν τις δυνατότητες αυξημένης παραγωγής και διάθεσης τόσο στην ντόπια αγορά όσο και στο εξωτερικό. Τα ιδιαίτερα αυτά χαρακτηριστικά αφορούν κυρίως την ποιότητα της πρώτης ύλης από την οποία κατασκευάζονται, την γεωγραφική περιοχή όπου παράγεται η πρώτη ύλη ή το μεταποιημένο προϊόν, τον τρόπο και τη διαδικασία παραγωγής των συγκεκριμένων προϊόντων και άλλα στοιχεία που έχουν σχέση με την παράδοση και ιστορία του τόπου μας. Ως τέτοια προϊόντα μπορούν να χαρακτηριστούν το χαλούμι, τα λουκάνικα και ο παστουρμάς, η ποσσυρτή, η λούντζα, το χοιρομέρι, η ζιβανία και η κουμανταρία, τοπικά κρασιά γεωγραφικής προέλευσης και ένδειξης, ο τραχανάς και άλλα.

Με την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. οι μεταποιητικές μονάδες που ασχολούνται με την επεξεργασία και διάθεση γεωργικών προϊόντων επιβίβλετο να εναρμονιστούν με το Ευρωπαϊκό

κεκτημένο, να αναβαθμιστούν και να εκσυγχρονιστούν ούτως ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τον οξύτατο ανταγωνισμό αλλά και τις προκλήσεις από την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. και ιδιαίτερα τις ευκαιρίες που διανοίγονται στη μεγάλη ευρωπαϊκή αγορά. Παρά το γεγονός ότι οι μονάδες αυτές έχουν κάνει κάποια βήματα προς αυτή την κατεύθυνση, εντούτοις η προσπάθεια για περαιτέρω εκσυγχρονισμό και τεχνολογική αναβάθμιση επιβάλλεται να συνεχιστεί με έμφαση στη βελτίωση της ποιότητας των κυπριακών προϊόντων, στην παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και στην εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που συγκεντρώνουν τα παραδοσιακά και άλλα γεωργικά προϊόντα της Κύπρου. Το κύριο και βασικό πρόβλημα της βιομηχανίας τροφίμων είναι η μειωμένη ανταγωνιστικότητα που οφείλεται κυρίως στη χαμηλή παραγωγικότητα, στο συγκριτικά υψηλό κόστος παραγωγής (ψηλές τιμές πρώτων υλών, εργατικών, ηλεκτρισμού κ.α.), στην έλλειψη εξειδικευμένου και καταρτισμένου προσωπικού, σε χρόνια προβλήματα οργάνωσης, διοίκησης και εμπορίας των προϊόντων μας τα οποία σχετίζονται με το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων μας και τον οικογενειακό τους χαρακτήρα. Τα προβλήματα αυτά, δεν επιτρέπουν στις βιομηχανίες προϊόντων γεωργικής προέλευσης να παράξουν προϊόντα βελτιωμένης ποιότητας ή και νέα προϊόντα. Υπάρχει λοιπόν ανάγκη για έρευνα και ανάπτυξη, για συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα, για τεχνολογική συνεργασία, καθώς και για εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των υφιστάμενων μονάδων παραγωγής ή και δημιουργία νέων μονάδων για την επεξεργασία και μεταποίηση νέων γεωργικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας που να είναι σε θέση να αντέχουν στον ελεύθερο ανταγωνισμό.

Η απόσταση της Κύπρου από τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες (αγορές) συνεπάγεται σημαντικό κόστος μεταφοράς περιορίζοντας τις τυχόν θετικές επιπτώσεις της ενιαίας Ευρωπαϊκής αγοράς ενώ οι ανταγωνιστικές πιέσεις είναι έντονες. Επιπρόσθετα λοιπόν οι Κύπριοι γεωργοί και επιχειρηματίες επιβάλλεται να βελτιώσουν τις συνθήκες και μεθόδους τυποποίησης, αποθήκευσης, συσκευασίας και διάθεσης των προϊόντων τους

Υπάρχει επίσης ανάγκη για την κατάρτιση και επιμόρφωση του απαραίτητου προσωπικού που θα στελεχώσει τις επιχειρήσεις, στον τομέα της παραγωγής, της διοίκησης και της εμπορίας. Οι σύγχρονες μέθοδοι στην παραγωγή ιδιαίτερα προϊόντων γεωργικής προέλευσης, απαιτούν πλήρως καταρτισμένο προσωπικό με τις νέες μεθόδους και αντιλήψεις που περιλαμβάνουν την προστασία του καταναλωτή αλλά και του φυσικού περιβάλλοντος.

Ο τουρισμός, αποτελεί ένα δυνατό σημείο και προοπτική και για τα μεταποιημένα προϊόντα γεωργικής προέλευσης, αφού οι 2,4 εκατομμύρια τουρίστες συμβάλλουν στην κατανάλωση μεγάλου μέρους της εγχώριας παραγωγής προϊόντων όπως το κρασί, τα τυριά (με το χαλούμι να πρωταγωνιστεί), τα αλλαντικά (λουκάνικα, παστοურμάς) κ.α. Οι τουρίστες έρχονται σε επαφή με τα Κυπριακά προϊόντα (παραδοσιακά και μη) οπότε αν αυτό αξιοποιηθεί σωστά μπορεί να αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω προώθηση τους στις αγορές του εξωτερικού γι αυτό και υπάρχει ανάγκη για εκσυγχρονισμό των μεθόδων προβολής και εμπορίας χρησιμοποιώντας σύγχρονες μεθόδους τεχνολογίας.

3.1.3. Περιβάλλον και Διαχείριση της γης

Παρά τη μερική επιδείνωση της η ποιότητα του περιβάλλοντος της Κύπρου παραμένει σχετικά ψηλή. Οι πιέσεις όμως από την ταχύρρυθμη ανάπτυξη οδήγησαν σε καταπόνηση του σε μερικές περιοχές. Η τουριστική ανάπτυξη επικεντρώθηκε κυρίως στις παράκτιες περιοχές ασκώντας έντονες πιέσεις και οδηγώντας σε εκτενή αστικοποίηση τους. Παράλληλα, η μείωση του πληθυσμού και η υποτονικότητα των οικονομικών δραστηριοτήτων στις ορεινές περιοχές, οδήγησαν σε υποβάθμιση πολύτιμων στοιχείων του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος.

Η επίδραση της γεωργίας στο περιβάλλον είναι πολύ σημαντική αφού η εγκατάλειψη της γης και η εντατικοποίηση της παραγωγής είναι από τα κυριότερα περιβαλλοντικά προβλήματα της υπαίθρου. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω και τη σχετικά μεγάλη έκταση που καταλαμβάνει η

ακαλλιέργητη και άγονη γη (εγκαταλελειμμένη γεωργική γη) η ανάγκη για περιορισμό της επέκτασης της είναι μεγάλη.

Ο προστατευτικός ρόλος που μπορεί να έχει η γεωργία αντικατοπτρίζεται με τη συμβολή της στη διατήρηση του αγροτικού παραδοσιακού τοπίου και τη συγκράτηση του πληθυσμού σε περιοχές με περιορισμένες προοπτικές οικονομικής δραστηριότητας. Κάποιες καλλιέργειες όπως τα φυλλοβόλα και τα αμπέλια, πέρα από την καθαρά οικονομική συνεισφορά τους είναι πιο σημαντικά για τη διατήρηση του παραδοσιακού τοπίου στις ορεινές κυρίως περιοχές με θετικές επιπτώσεις τόσο από περιβαλλοντικής όσο και τουριστικής άποψης.

Βιοποικιλότητα

Ο πλούτος αναφορικά με την βιοποικιλότητα φαίνεται και από τον αριθμό διαφορετικών ειδών και ενδημικών ειδών φυτών, ζώων κτλ που μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί στην Κύπρο (Παράρτημα Ι, Πίνακες 9α και 9β).

Ο ρόλος των δασών στο δίκτυο «Φύση 2000» και γενικότερα στην προστασία και ενίσχυση της βιοποικιλότητας είναι πολύ σημαντικός καθώς 19 περιοχές του δικτύου που καλύπτουν περίπου το 97% των χερσαίων οικοσυστημάτων χαρακτηρίζονται ως δασικές. Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι ο ρόλος των κρατικών δασικών περιοχών είναι ακόμη πιο σημαντικός αφού καλύπτουν περίπου το 85% των χερσαίων οικοσυστημάτων.

Η προστασία των δασών από τις πυρκαγιές αποτελεί τον πιο σημαντικό από τους στρατηγικούς στόχους του δασικού τομέα αφού ολόκληρη η Κύπρος έχει καταταχθεί ως περιοχή υψηλού κινδύνου. Έχει εκπονηθεί Σχέδιο Προστασίας στο οποίο μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται: η κατασκευή και βελτίωση αντιπυρικών λωρίδων και δρόμων, η λειτουργία πυροφυλακίων για σκοπούς ανίχνευσης, η πραγματοποίηση περιπολιών για σκοπούς ανίχνευσης και άμεσης καταστολής, η διατήρηση συστήματος τηλεπικοινωνιών, κτλ. Παρά τη λήψη αυτών των μέτρων κάθε χρόνο υπάρχουν 275 πυρκαγιές (μέσος όρος τελευταίων 5 χρόνων) οι οποίες καίουν μια έκταση 2.486 εκταρίων/ έτος.

Υπάρχουν στην Κύπρο κάποιες παραδοσιακές ποικιλίες αμπελιών όπως είναι το Μαραθεύτικο (ή Βαμβακάδα), η Λευκάδα, η Προμάρα, το Σπούρτικο, η Μοροκανέλλα, το Γιαννούδι, το Φλούρικο η Κανέλλα και το Όμοιο καθώς και κάποιες παραδοσιακές φυλές ζώων χαμηλής παραγωγικότητας που απειλούνται με εξαφάνιση, η προστασία και διατήρηση των οποίων θεωρείται σημαντική επειδή μεταξύ άλλων εμφανίζουν σήμερα και πολύ αναβαθμισμένο οινολογικό ενδιαφέρον. Οι ποικιλίες αυτές υπάρχουν σήμερα σε πολύ μικρές εκτάσεις. Όσον αφορά τις λευκές ποικιλίες (Προμάρα, Κανέλλα, Μοροκανέλλα και Σπούρτικο) έχουν απομείνει μόνο 7 δεκάρια και κάποια διάσπαρτα. Ως προς τις ερυθρές ποικιλίες (Μαραθεύτικο, Λευκάδα, Γιαννούδι Φλούρικο και Όμοιο) έχουν απομείνει περίπου 2.200 δεκάρια, τα 1.200 εκ των οποίων καλύπτονται από Μαραθεύτικο.

Όσον αφορά τις παραδοσιακές φυλές ζώων σημαντική είναι η φυλή των ντόπιων αγελάδων και τα κυπριακά παχύουρα πρόβατα. Υπολογίζεται ότι στην Κύπρο εκτρέφονται 200 αγελάδες και 30 ταύροι της ντόπιας φυλής, καθώς και περίπου 550 ντόπια παχύουρα πρόβατα.

Το οικολογικό Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» και η συμβολή του στην Βιοποικιλότητα.

Στα πλαίσια του προγράμματος LIFE Third Countries to 1999 η Κυπριακή Δημοκρατία για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς την Ευρωπαϊκή Ένωση εντόπισε και πρότεινε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή 38 περιοχές για ένταξη τους στο Δίκτυο «Φύση 2000». Οι περιοχές αυτές είναι αντιπροσωπευτικές των ορεινών όγκων, των υδροβιοτόπων και των παράκτιων περιοχών. Οι περιοχές του Δικτύου «Φύση 2000» που καλύπτουν το 14% (82.583 εκτάρια) της συνολικής έκτασης του εδάφους που ελέγχεται από την Κυπριακή Δημοκρατία έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση το Μάρτιο του 2008. Οι γεωργικές εκτάσεις καλύπτουν 13000 εκτάρια του Δικτύου εκ των οποίων τα 2015 εκτάρια είναι ιδιωτική γεωργική γη και τα 10.419 είναι ιδιωτικές

εκτάσεις με φυσική βλάστηση (δέντρα, θάμνοι, δάση) (Πίνακας 10 – Παράρτημα II). Η ιδιωτική γεωργική γη είναι αμελητέα και η διαχείριση της δεν δημιουργεί πρόβλημα στην επίτευξη των στόχων του Δικτύου «ΦΥΣΗ 2000».

Για την προστασία της φύσης και των άγριων ειδών η Υπηρεσία Περιβάλλοντος και το Τμήμα Δασών (για τις Δασικές) έχει προχωρήσει στην εκπόνηση Διαχειριστικών Σχεδίων για τις περιοχές του Δικτύου «Φύση 2000». Με το πρόγραμμα LIFE/Nature το οποίο ήταν συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κυπριακή Δημοκρατία έχουν ετοιμαστεί Διαχειριστικά Σχέδια για τις περιοχές Εθνικό Δασικό Πάρκο Τροόδους, Εθνικό Δασικό Πάρκο Κάβο Γκρέκο, Βουνί Παναγιά, Κοιλάδα Διαρίζου. Για την περιοχή Αλυκές Λάρνακας υπήρχε Διαχειριστικό Σχέδιο από το 1997 το οποίο είχε ετοιμαστεί από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, οι πρόνοιες του οποίου εφαρμόζονται. Το Διαχειριστικό Σχέδιο των Αλθκών πρόκειται να αναθεωρηθεί και η Υπηρεσία Περιβάλλοντος βρίσκεται στο στάδιο προκήρυξης προσφορών. Στο Πρόγραμμα της Μεταβατικής Διευκόλυνσης (χρηματοδότηση 2004) ετοιμάστηκαν διαχειριστικά σχέδια για 8 περιοχές του Δικτύου "ΦΥΣΗ 2000". Οι περιοχές αυτές είναι .η Μαδαρί – Παπούτσα, Σκούλλη, Λύμπια Αγ. Άννα, Περιοχή Λιμνάτη, Μάμμαρη – Δένεια, Αλυκός Ποταμός- Αγ. Σωζόμενος, Περιοχή Μίτσερου και Πόλις Γιαλιά. Επιπλέον, έχουν κατακυρωθεί προσφορές (Transition Facility 2006) για την ετοιμασία 13 επιπλέον διαχειριστικών σχεδίων για τις ακόλουθες περιοχές: «Χα -Ποτάμι», «Επισκοπή Μωρού Νερού», «Μαυροκόλλυμπος», «Ακρωτήρι Άσπρο και Πέτρα του Ρωμιού», «Ασγάτα», «Λεύκαρα», «Δρυμού» «Κρήτου Μαρότπου», «Φουντουκοδάση Πιτσιλιάς», «Κοιλάδα Καρκώτη», «Κοιλάδα Ποταμού Μαρούλλενας», «Κοιλάδα Ποταμού Περιστερώνας», «Ξερός Ποταμός». Τονίζεται ότι, το Τμήμα δασών βρίσκεται στην διαδικασία εκπόνησης Διαχειριστικών Σχεδίων για τις περιοχές Δάσος Πάφου και Μαχαιρά.

Στην παρούσα φάση, οι προσπάθειες επικεντρώνονται στις διαβουλεύσεις με τους τοπικούς φορείς για ενημέρωση των μέτρων και προνοιών των Διαχειριστικών Σχεδίων για τις περιοχές του Δικτύου «Φύση 2000». Όσον αφορά την εφαρμογή των προνοιών που προβλέπουν οι πιο πάνω Οδηγίες εντός των περιοχών του Δικτύου "ΦΥΣΗ 2000", το Τμήμα Περιβάλλοντος βρίσκεται στο τελικό στάδιο για την έκδοση διατάγματος για την εφαρμογή των προνοιών των διαχειριστικών σχεδίων.

Υπάρχει επίσης Δίκτυο 7 Προστατευόμενων Δασικών Περιοχών (περιοχές προστασίας της φύσης και εθνικά δασικά πάρκα) το οποίο καλύπτει έκταση 23.079 εκταρίων που ανέρχεται στο 6% της έκτασης των δασικών περιοχών ολόκληρου του νησιού. Οι περιοχές αυτές προστατεύονται με βάση τη Δασική Νομοθεσία.

Περιοχές Απείρου Φυσικού Κάλλους - High Nature Value farmland areas

Σύμφωνα με τον δείκτη High Nature Value farmland areas οι περιοχές στις οποίες η γεωργία συνδέεται με υψηλή βιοποικιλότητα αποτελούν περίπου το 12% της συνολικής έκτασης της Κύπρου (110.000 από τα 925.100 εκτάρια, Πηγή: Corin Landcover Database). Σε αυτές περιλαμβάνονται γεωργικές εκτάσεις της περιοχής της Κάτω Πάφου, της παραλιακής πεδινής και λοφώδους περιοχής της Πάφου, των Κρασοχωριών, της κοιλάδας Χρυσοχούς, των ποτάμιων και παραποτάμιων περιοχών, καθώς και εκτάσεις που βρίσκονται σε περιοχές του Δικτύου Φύση 2000 και είναι σημαντικές για κάποια είδη χλωρίδας και πανίδας. Συγκεκριμένα στοιχεία για τις περιοχές αυτές δεν υπάρχουν και συνεπώς δεν μπορεί να περιγραφεί η υφιστάμενη κατάσταση και να καθοριστούν στόχοι. Ως εκ τούτου κρίνεται σκόπιμο όπως κατά την έναρξη υλοποίησης του Προγράμματος να μην συμπεριληφθούν οποιεσδήποτε συγκεκριμένες δράσεις στις περιοχές αυτές. Χωρίς την ύπαρξη όλων των απαραίτητων στοιχείων, με τρόπο ώστε να δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας βάσης δεδομένων και κατά συνέπεια ελέγχου των γεωργικών δραστηριοτήτων που συνδέονται με υψηλή βιοποικιλότητα, η ένταξη ενός μέτρου ειδικά για τις περιοχές αυτές ελλοχεύει μεγάλους κινδύνους με μεγαλύτερο τη μη αποτελεσματική αξιοποίηση των κοινοτικών και εθνικών πόρων. Η Διαχειριστική Αρχή του ΠΑΑ προτίθεται να προχωρήσει στην τροποποίηση του Προγράμματος με την προσθήκη ενός ειδικού μέτρου μόλις ολοκληρωθούν όλες οι απαραίτητες διεργασίες που να επιτρέπουν την ομαλή και αποτελεσματική υλοποίηση του.

Διαχείριση του νερού

Ως αποτέλεσμα του κλίματος στην Ανατολική Μεσόγειο, με τα μακρά ζεστά καλοκαίρια και τη χαμηλή ετήσια βροχόπτωση, η έλλειψη νερού αποτελεί για την Κύπρο μια πραγματικότητα που επιδεινώνεται συνεχώς. Παρόλο που τα τελευταία 40 χρόνια προτεραιότητα του κράτους ήταν η ανάπτυξη των υδάτινων πόρων (ειδικότερα η δημιουργία ταμιευτήρων νερού για τη συλλογή της χειμερινής ροής προς χρήση κατά τη θερινή περίοδο) και η προώθηση μέτρων για εξοικονόμηση νερού, η περιορισμένη διαθεσιμότητα νερού παραμένει γεγονός. Τα αυξημένα φαινόμενα σοβαρής ανομβρίας - αποτέλεσμα των κλιματολογικών αλλαγών - καθώς και η μεγάλη αύξηση των υδατικών αναγκών επιδεινώνουν την κατάσταση, ενώ, η συνεχής έλλειψη πόρων από τα επιφανειακά ύδατα έχει οδηγήσει στην υπεράντληση των υδροφορέων, με αποτέλεσμα τα περισσότερα συστήματα υπόγειων υδάτων να χαρακτηρίζονται σήμερα ότι βρίσκονται «σε κίνδυνο». Μεταξύ των υπόγειων υδροφορέων της ελεύθερης Κύπρου, το μεγαλύτερο πρόβλημα υπεράντλησης παρατηρείται στους υδροφορείς Κοκκινοχωριών, Γερμασόγειας και Πέγειας με αποτέλεσμα τη διείσδυση του θαλάσσιου νερού στους υδροφορείς και τον επηρεασμό της ποιότητάς του. Στις περιοχές αυτές εφαρμόζεται ειδική νομοθεσία που μεταξύ άλλων προνοεί την παροχή άδειας για άντληση του υπόγειου νερού και κατά συνέπεια ελέγχεται η υπόγεια στάθμη του.

Στην προσπάθεια αντιμετώπισης των επιπτώσεων από την, επί σειρά ετών, ανομβρία οι αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους έχουν στραφεί προς νέους υδάτινους πόρους, προσθέτοντας στο ισοζύγιο μεγάλες ποσότητες από την αφαλάτωση θαλάσσιου νερού και την επαναχρησιμοποίηση εξαγνισμένων λυμάτων. Ταυτόχρονα η χρήση Βελτιωμένων Συστημάτων Άρδευσης χρησιμοποιείται κατά 95% στις αρδευόμενες καλλιέργειες με αποτέλεσμα την τεράστια εξοικονόμηση νερού που υπολογίζεται σε 55 εκ. κυβικά μέτρα νερού ετησίως.

Οι μέσες συνολικές ετήσιες ανάγκες σε νερό για όλη την ελεύθερη Κύπρο ανέρχονται σε 267 εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερό, από τα οποία, 30% αφορούν τις ανάγκες για ύδρευση (για νοικοκυριά και τουριστικούς σκοπούς), 63% αφορούν τις ανάγκες για αρδευτικούς σκοπούς (για γεωργική παραγωγή και κτηνοτροφία), 2% για χώρους πρασίνου, 2% για βιομηχανικούς σκοπούς και 3% για σκοπούς τεχνητού εμπλουτισμού των υπόγειων υδροφορέων. Κύριες πηγές νερού είναι τα επιφανειακά ύδατα, τα υπόγεια ύδατα, το αφαλατωμένο νερό και τα επεξεργασμένα λύματα (Πίνακας 11 – Παράρτημα Ι).

Τα τελευταία χρόνια μειώθηκε σημαντικά η έκταση των αρδευόμενων μόνιμων καλλιεργειών και αυξήθηκε των ετήσιων με αποτέλεσμα την καλύτερη διαχείριση και την ευελιξία χρήσης των υδατικών πόρων με τελικό στόχο την αειφορία. Ο παράγοντας νερό λήφθηκε σοβαρά υπόψη κατά την ετοιμασία των προγραμμάτων προώθησης των αρδευόμενων καλλιεργειών.

Όμως, λόγω της εξάρτησης των υδατινών πόρων του τόπου από τη βροχόπτωση και του προβλήματος συχνής έλλειψης νερού που προκαλείται από την ανομβρία, η ετήσια ποσότητα κατανάλωσης νερού δεν είναι σταθερή αλλά κυμαίνεται από έτος σε έτος, ανάλογα με τη διαθέσιμη ποσότητα. Οι μεγαλύτερες διακυμάνσεις/ περιορισμοί αφορούν το νερό για γεωργικές δραστηριότητες (άρδευση).

Ως δείκτης για την αξιολόγηση της ποιότητας του νερού χρησιμοποιείται το πλεόνασμα αζώτου υπολογιζόμενο σε κιλά ανά εκτάριο. Για την Κύπρο, με έτος υπολογισμού το 2000, ο δείκτης αυτός ήταν 44 κιλά ανά εκτάριο, χαμηλότερος δηλαδή από το μέσο όρο της ΕΕ των 15 (55 κιλά ανά εκτάριο). Στην Κύπρο έχουν καθοριστεί έξι ευαίσθητες ζώνες στη νιτρορύπανση και το μεγαλύτερο πρόβλημα παρατηρείται στις ανατολικές περιοχές όπου καλλιεργούνται κυρίως πατάτες. Η τοποθέτηση κοπριάς στις 6 ζώνες είναι ελεγχόμενη και δεν αναμένονται οποιαδήποτε προβλήματα. Η Κύπρος με Υπουργικό Διάταγμα καθόρισε το Σχέδιο Δράσης για τη νιτρορύπανση το οποίο άρχισε να εφαρμόζει στις έξι ευαίσθητες ζώνες. Η αύξηση όμως των εντατικών καλλιεργειών με την εκτεταμένη χρήση λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων κτλ είναι ένας καθοριστικός αρνητικός παράγοντας για την ποιότητα του νερού. Συγκεκριμένα το πρόβλημα εντοπίζεται σε καλλιέργειες όπως οι

πατάτες και τα λαχανικά και σε μικρότερο βαθμό στα εσπεριδοειδή. Επίσης, η χρήση της κοπριάς και της λάσπης πρέπει να γίνεται με ελεγχόμενο τρόπο έτσι ώστε να αποφεύγονται προβλήματα χειροτέρευσης της ποιότητας των νερών.

Όσον αφορά τα θέματα συγκέντρωσης φωσφόρου και φυτοφαρμάκων αυτά βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα και δεν αναμένονται να δημιουργηθούν οποιαδήποτε προβλήματα. Οι βασικές ζώνες που αντιμετωπίζουν αγροπεριβαλλοντικά προβλήματα είναι οι ορεινές – ημιορεινές όπου καλλιεργούνται τα οινοποιήσιμα αμπέλια και οι παραθαλάσσιες όπου καλλιεργούνται τα εσπεριδοειδή και οι πατάτες. Η εφαρμογή αγροπεριβαλλοντικών προγραμμάτων στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο αλλά και η συνέχιση τους στη νέα αναμένεται να μειώσει τη χρήση λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών ουσιών.

Σύμφωνα με τη μελέτη που απαιτείται από το άρθρο 5 της Οδηγίας Πλαίσιο 2000/60/EK για τα Νερά (η οποία έχει ήδη ολοκληρωθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία) σημαντικός αριθμός υδατικών συστημάτων έχει χαρακτηριστεί ότι βρίσκεται σε κίνδυνο μη επίτευξης των στόχων της Οδηγίας. Ένας από τους λόγους είναι οι πιέσεις από αγροτικές δραστηριότητες. Μέσα στα πλαίσια αυτά, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της Οδηγίας. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί όσον αφορά το θέμα της Οδηγίας Πλαίσιο για τα νερά στις έξι ευαίσθητες ζώνες για τη νιτρορύπανση.

Η Οδηγία Αρ. 96/61/ΕΕ, σχετικά με την Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχο της Ρύπανσης, γνωστή ως Οδηγία IPPC (Integrated Pollution Prevention and Control) αποτελεί ένα από τα κυριότερα νομοθετήματα στον τομέα του περιβάλλοντος και έχει τεθεί σε ισχύ από τον Οκτώβριο του 1999, με τη δέσμευση να εφαρμοσθεί σε όλες τις υφιστάμενες και επηρεαζόμενες μονάδες μέχρι τον Οκτώβριο του 2007.

Η Κυπριακή νομοθεσία εναρμονίσθηκε με την Οδηγία, μέσω του Νόμου Αρ. 56(Ι)/2003. Προβλέπεται ένα ολοκληρωμένο σύστημα χορήγησης αδειών (Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων, Άδεια Εκπομπής Αέριων Αποβλήτων, Άδεια Διαχείρισης Αποβλήτων), βασισμένο στην εφαρμογή των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών οι οποίες συνιστούν το πλέον εξελιγμένο και αποτελεσματικό στάδιο των διεργασιών και μεθόδων παραγωγής για την προστασία του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με το Νόμο αυτό, οι εγκαταστάσεις, εντατικής εκτροφής πουλερικών οι οποίες διαθέτουν πάνω από 40.000 θέσεις για πουλερικά και οι χοιροτροφικές μονάδες με δυναμικότητα θέσεων πάνω από 2.000 χοίρους παραγωγής άνω των 30 κιλών ή 750 για χοιρομητέρες (αμιγή χοιροστάσια), θεωρούνται ως ιδιαίτερα ρυπογόνες και χρειάζεται να εφαρμόσουν τις διατάξεις του ολοκληρωμένου έλεγχου και πρόληψης της ρύπανσης.

Στην Κύπρο, το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα έντονο λόγω του μεγάλου αριθμού κτηνοτροφικών μονάδων εντατικής εκτροφής, πτηνοτροφικών αλλά και χοιροστασιών και της συγκέντρωσής τους σε ορισμένες περιοχές. Στην Κύπρο σήμερα λειτουργούν 40 πτηνοτροφικές και 41 χοιροτροφικές μονάδες που εμπίπτουν στις ειδικές διατάξεις του Νόμου για τον Ολοκληρωμένο Έλεγχο και Πρόληψη της Ρύπανσης.

Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στην προστασία των υδάτινων πόρων και υδάτινων οικοσυστημάτων με την προώθηση εφαρμογής Ευρωπαϊκών Οδηγιών, όπως την Οδηγία Πλαίσιο Περί Υδάτων, την Οδηγία για την Προστασία των Υπόγειων Νερών από τη Ρύπανση και την Υποβάθμιση, καθώς και την Οδηγία για την Προστασία των Νερών από τη Νιτρορύπανση.

Στα πλαίσια της εφαρμογής της Οδηγίας Πλαίσιο περί Υδάτων, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων έχει πρόσφατα συνάψει σύμβαση με Συμβουλευτικό οίκο για τη μελέτη Ολοκληρωμένου Σχεδίου Διαχείρισης των νερών της Κύπρου και Προγράμματος Μέτρων. Η μελέτη θα ολοκληρωθεί στο τέλος του 2010. Επιπρόσθετα μελετάται Σχέδιο Διαχείρισης της Ξηρασίας με στόχο την ορθολογική και αιεφόρο διαχείριση των υδάτινων πόρων.

Παράλληλα, έχει τροχιοδρομηθεί η υλοποίηση αποχετευτικών έργων σε Κοινότητες και Δήμους με ισοδύναμο πληθυσμό πάνω από 2.000 για την εφαρμογή της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ για τα

αστικά λύματα, με σκοπό την επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων και την ένταξη του ανακυκλωμένου νερού στο υδατικό ισοζύγιο. Πέραν από αυτό, προωθείται η πλήρης ένταξη στο υδατικό ισοζύγιο του ανακυκλωμένου νερού που παράγεται από τα αποχετευτικά συστήματα των αστικών κέντρων. Ειδικότερα, όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών της γεωργίας, στόχος είναι ολοένα και περισσότερες ποσότητες ανακυκλωμένου νερού να αξιοποιηθούν για τον εμπλουτισμό του υπόγειου υδροφορέα καθώς και για την άρδευση υφιστάμενων γεωργικών καλλιεργειών. Σήμερα, παράγονται 14,5 εκ. κυβ. μέτρα ανακυκλωμένου νερού και περισσότερο από το 50% χρησιμοποιείται για σκοπούς άρδευσης.

Βασικός στόχος είναι η πλήρης απεξάρτηση της ύδρευσης από τη βροχόπτωση και η ικανοποίηση της μέγιστης ζήτησης από τις μονάδες αφαλάτωσης. Για την υλοποίηση του στόχου αυτού, θα επιδιώκεται μέχρι το 2012 να κατασκευαστούν πέντε Μόνιμες Μονάδες Αφαλάτωσης, με συνολική παραγωγή 250.000 κυβικών μέτρων νερού την ημέρα. Από τις πέντε αυτές Μονάδες, μέχρι σήμερα λειτουργούν με μέγιστη παραγωγή δύο Μόνιμες Μονάδες Αφαλάτωσης, αυτές της Λάρνακας και της Δεκέλειας, με συνολική παραγωγή 120.000 κυβικών μέτρων την ημέρα.

Ενδιάμεσα, και για αποφυγή δυσάρεστων καταστάσεων όπως αυτή που σημειώθηκε το 2008, λόγω της παρατεταμένης ανομβρίας, έχει κατασκευαστεί η κινητή Μονάδα Αφαλάτωσης στην Μονή με παραγωγή 20.000 κυβικών μέτρων νερού την ημέρα, καθώς και η Μονάδα Επεξεργασίας Νερού των γεωτρήσεων Γαρίλλη με παραγωγή 10.000 κυβικών μέτρων νερού την ημέρα. Επιπρόσθετα, έχει υπογραφεί σύμβαση για την αγορά νερού από την ΑΗΚ στην περιοχή Βασιλικού, η οποία στην αρχή θα παράγει από κινητή μονάδα 20.000 κυβικά μέτρα την ημέρα.

Τέλος, για την επίτευξη μιας ολοκληρωμένης και αειφόρου διαχείρισης των υδάτινων πόρων προωθείται από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, σημαντικός αριθμός προγραμμάτων, συγχρηματοδοτούμενων από το Ταμείο Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Περισσότερα για την υφιστάμενη κατάσταση και την υδατική πολιτική του κράτους περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 6.4 του Παραρτήματος ΙΙΙ «Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013.

Αέρας και Κλιματικές αλλαγές

Σε σχέση με τις κλιματικές αλλαγές, έχει εκπονηθεί Στρατηγικό Σχέδιο για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, λαμβάνοντας υπόψη τεχνικά αλλά και οικονομικά κριτήρια. Το Σχέδιο υπολόγισε τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, εκτίμησε την εξέλιξη των εκπομπών για τη χρονική περίοδο έως το 2020, αξιολόγησε τις προοπτικές περιορισμού των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου και εξέτασε το κόστος και το όφελος από την εφαρμογή διαφόρων μέτρων.

Η υλοποίηση του Σχεδίου, συνεπάγεται τη συστηματική εφαρμογή πληθώρας μέτρων και πολιτικών, που θα επιφέρουν σημαντικές αλλαγές. Αν και αρκετά μέτρα εμφανίζουν οικονομικά οφέλη, εντούτοις η υλοποίηση του όλου Σχεδίου θα απαιτήσει τη δέσμευση σημαντικών κεφαλαίων.

Ο τομέας της παραγωγής και χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να αποτελέσει τη βάση επίτευξης των στόχων του Σχεδίου, με προγράμματα και μέτρα που αποτελούν, ήδη, μέρος της ενεργειακής πολιτικής, όπως:

α) Την κατασκευή νέων συμβατικών μονάδων που θα εγκατασταθούν στο σύστημα με καύσιμο το φυσικό αέριο.

β) Την απόσυρση παλαιών μονάδων ατμοστροβίλων του σταθμού Μονής.

γ) Την εγκατάσταση αιολικών πάρκων.

δ) Την υλοποίηση σημαντικών παρεμβάσεων στον οικιακό – τριτογενή τομέα που θα στοχεύουν στη διείσδυση αποδοτικότερων ηλεκτρικών συσκευών, καθώς και τη βελτίωση της ενεργειακής συμπεριφοράς των κτιρίων. Σημαντικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει και ο τομέας των μεταφορών, κυρίως μέσω της ενθάρρυνσης της χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς, της προώθησης της χρήσης μικρού κυβισμού οχημάτων, της συστηματικής συντήρησης των οχημάτων, κλπ. Οι κυριότερες μειώσεις εκπομπών στο βιομηχανικό τομέα, θα προέλθουν από τη διείσδυση του φυσικού αερίου σε επιλεγμένες βιομηχανικές μονάδες, καθώς επίσης και την καύση απορριμμάτων στη βιομηχανία τσιμέντου. Η αποτελεσματική εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδίου

προϋποθέτει και δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης των διαφόρων ομάδων – αποδεκτών, καθώς και του ευρύτερου κοινού. Η επιτυχής υλοποίηση του προγράμματος μείωσης των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου προϋποθέτει το συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων και τη συστηματική παρακολούθηση της πορείας υλοποίησής του. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να εξεταστούν τρόποι ώστε να διασφαλιστεί η μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου σε όλα τα μέτρα του σχεδίου ανάπτυξης, όπως έχει προβλεφθεί στον αρχικό σχεδιασμό, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα. Με βάση τα πιο πάνω, το Υπουργικό Συμβούλιο, μετά από Πρόταση που υποβλήθηκε από το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, ενέκρινε, στις γενικές του αρχές, το Στρατηγικό Σχέδιο και εξουσιοδότησε τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος να συντονίσει τη σταδιακή υλοποίησή του, σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και αφού αυτό διαφοροποιηθεί λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τις απόψεις των διαφόρων φορέων.

Ο σημαντικότερος σταθμός στο θέμα των κλιματικών αλλαγών είναι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Μεταβολές, και στη συνέχεια το Πρωτόκολλο του Κιότο. Αν και η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση και το Πρωτόκολλο του Κιότο, το 1997 (Κυρ. Νόμος 19(III)/1997) και το 2003 (Κυρ. Νόμος 29(III)/03) αντίστοιχα, δεν έχουμε αναλάβει ποσοτικοποιημένες δεσμεύσεις. Επίσης, η Κύπρος δεν ήταν μέλος της ΕΕ όταν συμφωνήθηκαν οι επιμέρους δεσμεύσεις των Κρατών-Μελών της για την πρώτη περίοδο δεσμεύσεων (2008 – 2012). Έτσι, στα πλαίσια της από κοινού επίτευξης του στόχου του 8% για την ΕΕ, η Κύπρος δεν έχει οποιοσδήποτε ποσοτικοποιημένες δεσμεύσεις σχετικά με τον περιορισμό των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου. Στον Πίνακα 12 του Παραρτήματος II φαίνονται οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου στην Κύπρο για την περίοδο 1990 – 2007 όπου παρατηρείται αύξηση κατά 83%.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου του 2008 έδειξε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι έτοιμη να αναλάβει ηγετικό ρόλο παγκοσμίως για την άμβλυνση της κλιματικής αλλαγής και να αντιμετωπίσει την πρόκληση για την εξασφάλιση ασφαλών, βιώσιμων και ανταγωνιστικών ενεργειακών πόρων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί για στόχο μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% από το 2005, μέσα από το νομοθετικό πακέτο κλίμα και ενέργεια, το οποίο ψηφίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Κοινοβούλιο τον Δεκέμβριο του 2008. Οι πολιτικοί δηλώνουν πρόθυμοι να θέσουν στόχο μείωσης το 30% σε σχέση με το 2005 σε περίπτωση που άλλες μεγάλες χώρες αναλάβουν δεσμεύσεις μείωσης των εκπομπών.

- Το πακέτο κλίμα και ενέργειας, αποτελείται από τέσσερα νομοθετήματα: (α) τροποποίηση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής, (β) ανάληψη εθνικών στόχων μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τομείς που δεν περιλαμβάνονται στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της ΕΕ, (γ) οδηγίες για υποστήριξη της τεχνολογίας συλλογής και γεωλογικής αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα, και τέλος (δ) την αύξηση των στόχων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (εκτός αρμοδιότητας της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος).
- Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της ΕΕ είναι, -και θα παραμείνει-, ο βασικός πυλώνας της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις κλιματικές αλλαγές. Αποτελεί και το κυριότερο εργαλείο που έχει η ΕΕ στην διάθεσή της για να στρέψει τις επενδύσεις σε καθαρές τεχνολογίες. Με βάση και την εμπειρία που αποκομίστηκε από το 2005 ως σήμερα, η προτεινόμενη αναθεώρηση του συστήματος αποσκοπεί στην ενίσχυσή του και στη βελτίωση της αποδοτικότητάς του. Μία από τις κυριότερες αλλαγές που έγινε είναι η αντικατάσταση των Εθνικών Σχεδίων Κατανομής από ένα συνολικό ανώτατο όριο εκπομπών στο επίπεδο της ΕΕ, που θα μειώνεται σε ετήσια βάση, γραμμικά, ως το 2020.
- Για τους κλάδους που δεν καλύπτονται από το ΣΕΔΕ, όπως οι μεταφορές, τα κτίρια ή η γεωργία, οι εθνικοί στόχοι βασίζονται στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ και κυμαίνονται ανάμεσα στο μείον 20% και το συν 20% από τα επίπεδα του 2005. Ο στόχος που έχει τεθεί για την Κύπρο, είναι μείωση κατά 5% των εκπομπών από τα επίπεδα του 2005.
- Κατά το 2008 ψηφίστηκαν και μία σειρά άλλων νομοθετημάτων η οποία αποσκοπεί στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου: η συμπερίληψη των αερομεταφορών στο σύστημα εμπορίας εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, η ποιότητα των καυσίμων σχετικά με τις εκπομπές τους αερίων του θερμοκηπίου, και η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από τα αυτοκίνητα.

Για τις ποσότητες αμμωνίας που παράγονται από τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις και τα απόβλητά τους και για το υποξείδιο του αζώτου που παράγεται από τη χρήση αζωτούχων λιπασμάτων στη γεωργία και από την καύση αγροτικών υπολειμμάτων, δεν υπάρχουν δεδομένα όσον αφορά τις συνολικές ποσότητες που παράγονται. Ο υπολογισμός τους από θεωρητικά διεθνή δεδομένα μπορεί να καταλήξει σε λανθασμένο αποτέλεσμα.

Η θετική συνεισφορά των Κυπριακών δασών στην απάμβλυνση των κλιματικών αλλαγών μέσω της δέσμευσης διοξειδίου του άνθρακα φαίνεται από την συνολική ποσότητα άνθρακα που περιέχεται στην Ετήσια Προσαύξηση των δασικών δέντρων και η οποία ανέρχεται περίπου στους 0,037 εκατομμύρια μετρικούς τόνους. Προς αυτή την κατεύθυνση είναι υποβοηθητική η στήριξη των δασώσεων που παρέχεται τόσο από το υφιστάμενο Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης όπου δασώθηκαν περίπου 250 εκτάρια όσο και από Εθνικούς Πόρους όπου δασώνονται περίπου 200 εκτάρια/έτος.

Όσον αφορά τους δείκτες που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος, στο δασικό τομέα είχαμε το 2004 παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας ύψους 1,04 ktoe. Στην Κύπρο η ανανεώσιμη ενέργεια από το δασικό τομέα προέρχεται μόνο από καυσόξυλα (προερχόμενα από κρατικά και ιδιωτικά δάση) καθώς επίσης και άλλα υπολείμματα ξύλου από τις μεταποιητικές βιομηχανίες. Επίσης, παρά το ότι η συνεισφορά της γεωργίας στην παραγωγή ανανεώσιμων μορφών ενέργειας προς το παρών δεν κρίνεται σημαντική εντούτοις υπάρχουν άλλα προγράμματα για παραγωγή ανανεώσιμων μορφών ενέργειας. Ένας από τους κύριους στόχους της εθνικής ενεργειακής πολιτικής είναι και η όσο το δυνατό μεγαλύτερη εκμετάλλευση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ). Στο Σχέδιο Δράσης για Ενίσχυση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην Κύπρο περιλαμβάνονται στόχοι όπως ο διπλασιασμός της συνεισφοράς των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο της Κύπρου από 4,5% που ήταν το 1995 σε 9% μέχρι το 2010, η αύξηση της συνεισφοράς των ΑΠΕ στην παραγωγή ηλεκτρισμού από μηδενική σε 6% μέχρι το 2010, η εξάλειψη των εμποδίων στην ανάπτυξη των ΑΠΕ και η ενίσχυση όλων των μορφών ΑΠΕ που ήδη προσφέρονται στην Κύπρο (αιολικής, ηλιακής, βιομάζας και φωτοβολταϊκών). Μέσα από το πακέτο κλίμα και ενέργεια, ο στόχος που τέθηκε για την Κύπρο είναι 13% από ανανεώσιμες πηγές στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας το 2020.

Εγκατάλειψη γης και διάβρωση εδαφών

Ακριβή στοιχεία για τη διάβρωση των εδαφών δεν υπάρχουν, το πρόβλημα όμως υφίσταται κυρίως στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές. Οι κύριοι παράγοντες που εντείνουν το πρόβλημα αυτό είναι η σύσταση του εδάφους, οι έντονες εκτός εποχής βροχοπτώσεις, οι μεγάλες κλίσεις, οι πυρκαγιές, η εγκατάλειψη της καλλιεργήσιμης γης και σε μικρότερο βαθμό η υπερβόσκηση ή και το είδος των φυτών που καλλιεργούνται.

Γενικά αναφορικά με το περιβάλλον υπάρχει ανάγκη για προστασία του λόγω δύο σοβαρών προβλημάτων που αντιμετωπίζει όπως είναι η εγκατάλειψη της γης και η εντατικοποίηση της παραγωγής. Στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές υπάρχει μεγάλο πρόβλημα λόγω εγκατάλειψης, που σε συνδυασμό με τις έντονες βροχοπτώσεις, τις μεγάλες κλίσεις του εδάφους, το περιορισμένο βάθος, το μικρό ποσοστό της οργανικής ουσίας, την περιορισμένη βλάστηση και τις πυρκαγιές, οδηγεί στη διάβρωση των εδαφών. Παρά τις προαναφερθείσες αιτίες διάβρωσης των εδαφών κατά τις τελευταίες δεκαετίες δεν παρατηρήθηκαν ιδιαίτερα προβλήματα και ζημιές. Αναμένεται ότι με τα διάφορα μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (κατασκευή αναβαθμίδων, χρήση Βελτιωμένων Συστημάτων Άρδευσης, καλλιέργεια έναντι ζιζανιοκτονίας, κατασκευή και συντήρηση αναβαθμίδων και ξηρολιθίων, αναδάσωση γεωργικής και μη γεωργικής γης, κλπ) θα αμβλυνθεί περαιτέρω το πρόβλημα της διάβρωσης των εδαφών. Η υποχρεωτική εφαρμογή των Καλών Γεωργικών και Περιβαλλοντικών Πρακτικών που προϋποθέτει ενέργειες που προστατεύουν από την διάβρωση σε σειρά αγροπεριβαλλοντικών μέτρων του Άξονα 2 που καλύπτουν τις βασικότερες καλλιέργειες αναμένεται να συμβάλει στην βέλτιστη αντιμετώπιση του φαινομένου της διάβρωσης. Η εντατικοποίηση της παραγωγής από την άλλη, οδηγεί σε περαιτέρω υποβάθμιση της ποιότητας, των ήδη φτωχών σε οργανική ουσία, εδαφών.

3.1.4. Αγροτική οικονομία και ποιότητα ζωής

Εξαιτίας των περιορισμένων εναλλακτικών ευκαιριών απασχόλησης η οικονομική δραστηριότητα της πλειοψηφίας των κατοίκων των αγροτικών περιοχών σχετίζεται άμεσα με τον πρωτογενή τομέα,

με όλα τα προβλήματα που αυτό συνεπάγεται λόγω του μεγάλου βαθμού αβεβαιότητας και εξάρτησης από αστάθμητους παράγοντες.

Όσον αφορά τη ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές παρά το ότι υπάρχει πρόσβαση σε βασικές υποδομές/ υπηρεσίες, εντούτοις χρειάζεται βελτίωση σε σύγκριση με τις διαθέσιμες υπηρεσίες και υποδομές των αστικών κέντρων.

Προβλήματα παρατηρούνται σε κάποιες από τις βασικές υποδομές των αγροτικών περιοχών με σημαντικότερο αυτό της έλλειψης ικανοποιητικού οδικού δικτύου και άμεσης και λειτουργικής σύνδεσης (μέσα μαζικής μεταφοράς) μεταξύ των αστικών κέντρων και των αγροτικών περιοχών αλλά και των αγροτικών περιοχών μεταξύ τους. Σε γενικές γραμμές δεν εντοπίζονται σοβαρές ελλείψεις αναφορικά με την γενική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και παιδεία υπάρχουν όμως περιθώρια βελτίωσης κυρίως προς την κατεύθυνση τη εξειδίκευσης των παρεχόμενων υπηρεσιών.

3.1.5. Ομάδες Τοπικής Δράσης – Leader

Κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο έγινε προσπάθεια αναγνώρισης τοπικών πυρήνων που θα μπορούσαν να αναλάβουν την υλοποίηση διαφόρων τοπικών δράσεων. Οι εγκεκριμένες μέχρι και το 2005 Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) κάλυπταν συνολικά 84 κοινότητες, 25% περίπου των εδαφών που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία και ένα ποσοστό της τάξεως του 10% του συνολικού πληθυσμού της Κυπριακής Δημοκρατίας όπου ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος (31% του αγροτικού πληθυσμού). Η φιλοσοφία του LEADER είναι κάτι σχετικά καινούριο για την Κυπριακή πραγματικότητα και δεν υπάρχει ικανοποιητική εμπειρία. Βρισκόμαστε ακόμα στα πρώτα στάδια λειτουργίας των ΟΤΔ και οι περισσότερες φαίνεται ότι δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του ρόλου που καλούνται να αναλάβουν αφού αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα (διοικητικά, οικονομικά, έλλειψη προσοντούχου και ειδικά εκπαιδευμένου προσωπικού).

3.1.6 Σύνοψη Προβλημάτων/ Αδυναμιών και Πλεονεκτημάτων/ Δυνατών σημείων

Συνοψίζοντας ως αδύνατα σημεία της κυπριακής γεωργίας μπορούν να θεωρηθούν το μικρό μέγεθος και ο πολυτεμαχισμός του αγροτικού κλήρου, η γήρανση και το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης του αγροτικού πληθυσμού που σε συνδυασμό με μερικούς ακόμα παράγοντες όπως το ξηροθερμικό κλίμα, το έντονο ανάγλυφο, τη χαμηλή γονιμότητα των εδαφών και την έλλειψη νερού ενισχύουν το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας που αντιμετωπίζει. Αδυναμίες εντοπίζονται και στην περιορισμένη επιστημονική έρευνα αναφορικά με τον τομέα της γεωργίας. Μια επιπλέον αδυναμία είναι και η γεωγραφική θέση της Κύπρου. Από τη μία είναι η πιο κοντινή από τα Κράτη Μέλη της Ε.Ε. σε χώρες που εμπλέκονται στην Ευρωμεσογειακή συνεργασία, με αποτέλεσμα να δέχεται ουσιαστικά το μεγαλύτερο μέρος των επιπτώσεων από τα προϊόντα που εισάγονται από αυτές, τα οποία είναι αντίστοιχα με τα Κυπριακά. Από την άλλη, ενώ η Κυπριακή αγροτική οικονομία δέχεται τις ανταγωνιστικές πιέσεις από τις συνθήκες που δημιουργεί η ενιαία αγορά, οι θετικές επιπτώσεις δεν είναι τόσο ορατές αφού, αφενός μεν λόγω των ειδικών συνθηκών που επικρατούν στην Κυπριακή γεωργία και αφετέρου λόγω της απόστασης από τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες, με συνέπεια το ψηλό κόστος μεταφοράς, μειώνονται οι δυνατότητες που προσφέρει ο ελεύθερος ανταγωνισμός. Εντοπίζονται επίσης ανάγκες για αναδιάρθρωση του τομέα των σιτηρών, ενδυνάμωση του τομέα ζωοτροφών και περαιτέρω προώθηση της παραγωγής βιολογικών προϊόντων. Επίσης κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση των επενδύσεων σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας σε όλους τους τομείς της γεωργικής παραγωγής.

Κάποια από τα προβλήματα και αδυναμίες της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών της Κύπρου είναι το ψηλό κόστος ευκαιρίας, η προϊούσα εγκατάλειψη της υπαίθρου, η γήρανση και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του αγροτικού πληθυσμού καθώς και η περιορισμένη κάλυψη και δραστηριοποίηση των Ομάδων Τοπικής Δράσης. Τα παραπάνω επηρεάζουν δυσμενώς τόσο την

ανταγωνιστικότητα του τομέα (με αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις) όσο και την ποιότητα ζωής στην ύπαιθρο. Διαφαίνεται λοιπόν η ανάγκη για βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού και διατήρηση του αγροτικού πληθυσμού και κυρίως των νέων στην ύπαιθρο. Σημαντική είναι επίσης και η ανάγκη αύξησης της γεωγραφικής κάλυψης των Ομάδων Τοπικής Δράσης αλλά και βελτίωσης τους ώστε να είναι σε θέση να λειτουργούν σωστά και αποτελεσματικά.

Ως δυνατά σημεία θεωρούνται η ύπαρξη επιχειρηματικού τύπου μονάδων ικανοποιητικού μεγέθους σε κάποιους τομείς (π.χ. χοιροτροφία, αγελαδοτροφία) καθώς και οι κλιματολογικές συνθήκες που ευνοούν την παραγωγή πρώιμων μεσογειακών προϊόντων. Στις θετικές προοπτικές του γεωργικού τομέα πρέπει να περιληφθεί και η επίδραση του τουρισμού. Ενώ ο πληθυσμός της Κύπρου κυμαίνεται γύρω στα 0,8 εκατομμύρια, στην εξέταση των προοπτικών κατανάλωσης των αγροτικών προϊόντων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι κατά μέσο όρο 2,4 εκατομμύρια τουρίστες που επισκέπτονται την Κύπρο ετησίως. Η τουριστική βιομηχανία συντελεί σημαντικά στην κατανάλωση μεγάλου μέρους της παραγωγής των φρέσκων κυρίως φρούτων και λαχανικών.

Πλεονέκτημα επίσης αποτελεί η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και παραδόσεις που μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο (αγροτουρισμός). Ένας ακόμα παράγοντας που μπορεί να συμβάλει στην επαναδραστηριοποίηση και ανανέωση των αγροτικών περιοχών είναι και οι στενοί δεσμοί και η διατήρηση της ιδιοκτησίας των κατοίκων των πόλεων στον τόπο καταγωγής τους στην ύπαιθρο. Ως δυνατά σημεία μπορούν να θεωρηθούν επίσης το ευνοϊκό κλίμα, η βιοποικιλότητα, η ομορφιά του τοπίου, η γραφικότητα κτλ των αγροτικών περιοχών που ευνοούν την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο τις οποίες είναι επιθυμητό να στηρίξουμε και μέσα από το νέο Προγραμματικό Έγγραφο για την Αγροτική Ανάπτυξη.

3.2 Γενική Στρατηγική για αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και αντιμετώπιση των αδυναμιών.

Η Κυπριακή Δημοκρατία εφαρμόζει ένα μόνο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης το οποίο βασίζεται εξ' ολοκλήρου στο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης. Η Γενική Στρατηγική του Προγράμματος είναι πλήρως ταυτισμένη με την γενική στρατηγική του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου αφού δεν υπάρχουν περιφερειακές διαφοροποιήσεις.

Διατήρηση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στα προϊόντα που η Κύπρος έχει συγκριτικό πλεονέκτημα

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την κυπριακή γεωργία. Οι ενισχύσεις στοχεύουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας κυρίως του γεωργικού τομέα με ιδιαίτερη εστίαση σε τομείς και προϊόντα στα οποία υπάρχει ή μπορεί δυνητικά να υπάρξει συγκριτικό πλεονέκτημα όπως για παράδειγμα τα προϊόντα ονομασίας προέλευσης, τα βιολογικά προϊόντα, τα αρωματικά φυτά, τα πρώιμα και τα φυλλώδη λαχανικά. Με τις πιστώσεις του άξονα θα επιδιωχθεί η στήριξη των κυπριακών γεωργικών προϊόντων έτσι ώστε να αντισταθούν στις συνεχείς ανταγωνιστικές πιέσεις που δέχονται από ομοειδή προϊόντα γειτονικών χωρών (εσπεριδοειδή, πατάτες, λαχανικά κλπ). Τα κυπριακά προϊόντα ήδη αποτελούν την πρώτη επιλογή των Κυπρίων καταναλωτών, ενώ ταυτόχρονα επιδιώκεται σαφής προώθησή τους στην εσωτερική αγορά καθώς και ο εξαγωγικός προσανατολισμός τους σε τρίτες χώρες. Αυτό θα γίνει με την προώθηση ποιοτικών προϊόντων αλλά και προϊόντων με υψηλή προστιθέμενη αξία. Η προσπάθεια θα επικεντρωθεί στη βελτίωση των μεθόδων τυποποίησης, αποθήκευσης, συσκευασίας και διάθεσης των προϊόντων. Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο αλλά και στο φυσικό κεφάλαιο αποτελούν άμεσες προτεραιότητες της νέας προγραμματικής περιόδου. Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν θα προωθούν την επιχειρηματικότητα, την μεταφορά της γνώσης, την εισαγωγή καινοτόμων δράσεων καθώς και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού και τη προώθηση της καινοτομίας. Κατά τον σχεδιασμό των μέτρων που στοχεύουν στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη για αειφορική γεωργία με ιδιαίτερη έμφαση στην αειφορική διαχείριση των υδάτινων πόρων.

Βελτίωση του περιβάλλοντος και ενίσχυση της βιοποικιλότητας

Εξίσου σημαντική προτεραιότητα για την Κύπρο αποτελεί η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και του αγροτικού τοπίου. Η διατήρηση της γεωργικής γης και η του παραδοσιακού τοπίου, κυρίως στις ορεινές / ημιορεινές περιοχές του νησιού αποτελούν μείζονες στρατηγικές προτεραιότητες. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην αντιμετώπιση του φαινομένου της εντατικοποίησης της φυτικής και ζωικής παραγωγής που παρατηρείται σε κάποιους παραγωγικούς τομείς τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο. Η διατήρηση, κυρίως, αλλά και η περαιτέρω ενίσχυση της βιοποικιλότητας μέσω στοχευμένων αγροπεριβαλλοντικών μέτρων (όπως η βιολογική παραγωγή γεωργικών προϊόντων, η διατήρηση των παραδοσιακών αμπελιών και των γηγενών φυλών αγελάδων και προβάτων, η αμειψισπορά, η ολοκληρωμένη διαχείριση παραγωγής και η καλλιέργεια έναντι ζιζανιοκτονίας), η ποιοτική αναβάθμιση των εδαφών, η ποσοτική και ποιοτική βελτίωση των υδατικών πόρων και συστημάτων, καθώς και η μείωση των επιπτώσεων από την αλλαγή του κλίματος αποτελούν θέματα ύψιστης προτεραιότητας. Η στήριξη των περιοχών Φύση 2000 (περιλαμβανομένων των δασικών περιοχών), η παροχή εξισωτικής αποζημίωσης καθώς και μια σειρά αγροπεριβαλλοντικών μέτρων θα βοηθήσουν σημαντικά στην επίτευξη των ευρύτερων ευρωπαϊκών στόχων του Γκέτεμποργκ. Επιπλέον, η εθνική στρατηγική στοχεύει στην αειφορική διαχείριση και την ενίσχυση του πολυλειτουργικού ρόλου των δασών και περιλαμβάνει κατά σειρά προτεραιότητας την προστασία των δημόσιων και ιδιωτικών δασών από τις πυρκαγιές, την ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου των δασών καθώς και τη δάσωση για περιβαλλοντικούς σκοπούς.

Οι ανάγκες για βελτίωση του περιβάλλοντος και ενίσχυση της βιοποικιλότητας ήταν ιδιαίτερα έντονες από την αρχή της προγραμματικής περιόδου ωστόσο οι πιστώσεις που κατανεμήθηκαν στην Κύπρο δεν επαρκούσαν οδηγώντας στην ανάγκη για επιπλέον ενίσχυση του μέτρου 2.3 με επιπρόσθετους κρατικούς πόρους. Ως αποτέλεσμα της ανάγκης αυτής ένα σημαντικό μέρος του επιπρόσθετου ποσού που κατανέμεται μέσω του πακέτου Οικονομικής Ανασυγκρότησης θα δαπανηθεί για την αντιμετώπιση των αναγκών αυτών.

Νέες προκλήσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης

Σε ότι αφορά το επιπρόσθετο ποσό ύψους 2.260.000 εκ. που θα διατεθεί για τις νέες προκλήσεις αποφασίστηκε όπως αυτό διατεθεί στα αγροπεριβαλλοντικά μέτρα και συγκεκριμένα στο Καθεστώς 2.3.3 «Αγροπεριβαλλοντικές Υποχρεώσεις στα Εσπεριδοειδή» αφού θεωρείται ότι η δράση αυτή συμβάλει ταυτόχρονα σε περισσότερες από μία προκλήσεις.

Οι κλιματικές αλλαγές που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια στον πλανήτη και ειδικότερα σε ξηροθερμικές περιοχές επιβάλλουν την προώθηση μέτρων και στρατηγικών που ενισχύουν την προσαρμογή των καλλιεργειών στην αύξηση της θερμοκρασίας, την έλλειψη νερού και άλλους βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες καταπόνησης που παρατηρούνται κατά την εμφάνιση ακραίων καιρικών φαινομένων. Παράλληλα η μείωση των εκπομπών αερίου θερμοκηπίου στη φυτική παραγωγή δυνητικά μπορεί να βοηθήσει στη συνολική αντιμετώπιση του φαινομένου νοουμένου ότι ληφθούν δραστικά μέτρα ειδικά σε άλλους τομείς της οικονομίας όπως είναι η βιομηχανία, ο τουρισμός και οι μεταφορές.

Το Μέτρο 2.3.3. «Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα εσπεριδοειδή» αποτελεί μια ολοκληρωμένη δέσμη δράσεων που συμβάλλουν στην προσαρμογή της γεωργίας στις νέες προκλήσεις όπως αυτές καθορίστηκαν από τον Διαγνωστικό έλεγχο υγείας της ΚΑΠ. Συγκεκριμένα αναφέρονται τα εξής στοιχεία:

Η μηχανική αντιμετώπιση των ζιζανίων έναντι της χρήσης ζιζανιοκτόνων συμβάλλει σημαντικά στην αποφυγή της ρύπανσης των υπογείων υδάτων διαφυλάσσοντας σε σημαντικό βαθμό την αειφορία αυτού του πόρου. Επιπρόσθετα η ενσωμάτωση ή η επιφανειακή διατήρηση της φυτικής βιομάζας στο έδαφος μειώνει την εξάτμιση και ως εκ τούτου τις ανάγκες των καλλιεργειών σε νερό. Επίσης με την πρακτική αυτή αυξάνει σημαντικά ο οργανικός άνθρακας στο έδαφος ενώ ευνοείται η μικροβιακή

δραστηριότητα σε αυτό (παραγωγή μικροβιακής βιομάζας) όπου ενσωματώνεται σημαντικό ποσοστό άνθρακα μειώνοντας κατ' επέκταση τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα. Τέλος η αύξηση της βιοποικιλότητας των μικροοργανισμών του εδάφους βελτιώνει σημαντικά τη γονιμότητα του εδάφους που αποτελεί σημαντικό δείκτη για την διατήρηση της αειφορίας των αγροτικών οικοσυστημάτων και ο οποίος υποβαθμίζεται σημαντικά από τις κλιματικές αλλαγές.

Τα συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής αφορούν διάφορες καλλιεργητικές πρακτικές οι οποίες συνδυάζονται με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος και η ασφάλεια των τροφίμων. Η εφαρμογή αυτής της δράσης καλύπτει σημαντικό μέρος των νέων προκλήσεων αφού αυτά περιλαμβάνουν σχέδια και πρακτικές πέραν από αυτά που καλούνται ορθές γεωργικές πρακτικές. Συγκεκριμένα η εκτέλεση κάθε γεωργικής δραστηριότητας τεκμηριώνεται λαμβάνοντας πάντα υπόψη τις ιδιαιτερότητες της περιοχής όπου εφαρμόζονται ενώ, ταυτόχρονα καταγράφονται. Οι πρακτικές της άρδευσης, λίπανσης, φυτοπροστασίας, και άλλες πρακτικές όπως το κλάδεμα και η συγκομιδή πραγματοποιούνται κατόπιν οδηγιών και συμβουλών ειδικά εκπαιδευμένων γεωπόνων. Για παράδειγμα η εφαρμογή χημικών λιπασμάτων περιορίζεται σημαντικά και εφαρμόζονται σκευάσματα τα οποία παρέχουν τα θρεπτικά στοιχεία στα φυτά με ελεγχόμενη αποδέσμευση (τεχνολογίες επικάλυψης και βραδείας αποδέσμευσης). Πρακτική αυτή παρουσιάζει σημαντικά έμμεσα οφέλη σε ότι αφορά τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα λόγω της μειωμένης παραγωγής λιπασμάτων από τη βιομηχανία. Επιπρόσθετα η λίπανση γίνεται κατόπιν χημικών αναλύσεων του εδάφους και των φύλλων έτσι ώστε να αποφεύγεται σπατάλη λιπασμάτων. Η άρδευση των δέντρων εκτελείται κατόπιν καταρτισμού προγράμματος και εφαρμογής συγκεκριμένων ωραρίων άρδευσης γεγονός που επιτρέπει την αειφόρο και ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων χωρίς σπατάλες. Η μειωμένη χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων βελτιώνει σημαντικά τη βιοποικιλότητα των διαφόρων οργανισμών του αγροτικού οικοσυστήματος μειώνοντας με αυτό τον τρόπο τη συνολική πίεση που δέχονται στο φυσικό ενδιαίτημα τους οι διάφοροι οργανισμοί από άλλους αβιοτικούς παράγοντες όπως είναι η αύξηση της θερμοκρασίας και η έλλειψη νερού ως αποτέλεσμα των κλιματικών αλλαγών.

Ενθάρρυνση της διαφοροποίησης και βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές

Μείζονα στρατηγική προτεραιότητα για την επόμενη προγραμματική περίοδο αποτελεί επίσης η ενθάρρυνση της διαφοροποίησης των οικονομικών δραστηριοτήτων και η βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές. Η αναζωογόνηση της οικονομικής δραστηριότητας κυρίως στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές μέσω υλοποίησης έργων υποδομής και της στήριξης του επιχειρηματικού κλίματος και της επιχειρηματικότητας μικρού και μεσαίου μεγέθους αποτελούν επιμέρους στρατηγικές επιλογές. Η στήριξη συμπληρωματικών τουριστικών δραστηριοτήτων από κοινού με τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τον τουρισμό της υπαίθρου που θα καλυφθούν από τα Διαρθρωτικά Ταμεία δημιουργεί τα θεμέλια για περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη. Απώτερος στόχος είναι η ανατροπή της ηλικιακής κλίμακας και η κοινωνικό-οικονομική αναζωογόνηση της Κυπριακής υπαίθρου προστατεύοντας ταυτόχρονα το οικιστικό και φυσικό περιβάλλον. Η εστίαση κατά προτεραιότητα στις ορεινές περιοχές είναι δεδομένη αφού εκεί παρουσιάζονται τα κυριότερα προβλήματα.

Τέλος, θα δοθεί έμφαση στην ενδυνάμωση των διοικητικών μηχανισμών και στην προώθηση του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού των αγροτικών περιοχών μέσω της συνεργασίας και εφαρμόζοντας την προσέγγιση από κάτω προς τα πάνω. Η ενίσχυση των ικανοτήτων/ δυνατοτήτων των Ομάδων Τοπικής Δράσης αποτελεί βασική προτεραιότητα του κράτους.

Leader

Ο Άξονας Προτεραιότητας 4 συνδυάζει τις κύριες προτεραιότητες, Ανταγωνιστικότητα – Περιβάλλον – Οικονομία – Διαφοροποίηση - Ποιότητα ζωής λαμβάνοντας υπόψη το τοπικό συγκριτικό πλεονέκτημα, τις τοπικές ανάγκες και τις αναπτυξιακές προοπτικές που προσφέρονται από την εσωτερική αγορά με μία από κάτω προς τα άνω προσέγγιση. Στο πλαίσιο του άξονα προωθούνται

δύο βασικές ενότητες η βελτίωση της διακυβέρνησης και η κινητοποίηση του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού των αγροτικών περιοχών, ενότητες οι οποίες αναπτύσσονται παράλληλα και ανάλογα μέσα από τον καθορισμό των ανάλογων ποσοστών στους υπόλοιπους τρεις άξονες λόγω του οριζόντιου χαρακτήρα.

Άξονες Προτεραιότητας

Η προαναφερθείσα γενική περιγραφή της εθνικής στρατηγικής για την αγροτική ανάπτυξη 2007-2013 θα υλοποιηθεί κυρίως μέσα από τρεις βασικούς άξονες προτεραιότητας στους οποίους κατανέμεται το ποσοστό πιστώσεων (εξαιρουμένης της τεχνικής βοήθειας) ως ακολούθως:

1 ^{ος} Άξονας Προτεραιότητας	2 ^{ος} Άξονας Προτεραιότητας	3 ^{ος} Άξονας Προτεραιότητας
45,24%	43,47%	11,29%

Ο 4^{ος} οριζόντιος Άξονας λαμβάνει συνολικό ποσοστό 3,58% το οποίο αντλείται κυρίως μέσα από τους Άξονες Προτεραιότητας 1, 2 και 3. Το ποσοστό αυτό έχει ενσωματωθεί στον πιο πάνω πίνακα. Επιπλέον, για Τεχνική Υποστήριξη κατανέμεται ποσοστό 1,79% του συνολικού ποσού.

Σημειώνεται, ότι το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013, θα διαθέσει επιπρόσθετα το ποσό των €4.08εκ. μέσω του Πακέτου Οικονομικής Ανασυγκρότησης.

3.3. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση – Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Όπως προβλέπεται από το άρθρο 85 του Κανονισμού 1698/ 2005 έχει εκπονηθεί Εκ των Προτέρων (Ex Ante) Αξιολόγηση η οποία επισυνάπτεται ως Παράρτημα II στο τέλος του Προγράμματος. Η Αξιολόγηση αποσκοπεί στη βελτιστοποίηση της κατανομής των πόρων του προϋπολογισμού και στη βελτίωση της ποιότητας του προγραμματισμού. Προσδιορίζει και εκτιμά τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ανάγκες, τους προς επίτευξη στόχους, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, τους ποσοτικούς στόχους, ιδίως όσον αφορά την επίπτωση σε σχέση με την κατάσταση εκκίνησης, την κοινοτική προστιθέμενη αξία, την έκταση στην οποία έχουν ληφθεί υπόψη οι κοινοτικές προτεραιότητες, τα διδάγματα που αντλούνται από τον προηγούμενο προγραμματισμό και την ποιότητα των διαδικασιών εφαρμογής, παρακολούθησης, αξιολόγησης και δημοσιονομικής διαχείρισης. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση έχει διενεργηθεί από την Εταιρεία «KPMG» σε συνεργασία με την «ΒΑΚΑΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε. Σύμβουλοι Αγροτικής Ανάπτυξης» μετά από προκήρυξη σχετικού διαγωνισμού.

Έχει επίσης διενεργηθεί Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων όπως προβλέπεται από την οδηγία 2001/42/ΕΚ και τη σχετική κυπριακή νομοθεσία (Νόμος 102 (I)/2005). Η Μελέτη αυτή έχει τύχει ευρείας διαβούλευσης με το κοινό. Σημειώνεται ότι, όπως προβλέπεται από τον πιο πάνω Νόμο, δημοσιεύτηκε σχετική γνωστοποίηση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και σε δύο ευρείας κυκλοφορίας ημερήσιες εφημερίδες. Την Μελέτη έχει ετοιμάσει η εταιρεία IACO Ltd μετά από προκήρυξη σχετικού διαγωνισμού. Η μελέτη επισυνάπτεται ως Παράρτημα III στο τέλος του Προγράμματος. Σημειώνεται πληροφοριακά ότι στις 5 Σεπτεμβρίου 2007 η Μελέτη παρουσιάστηκε και εγκρίθηκε από την Επιτροπή Αξιολόγησης που προβλέπεται από τον πιο πάνω Νόμο (θετική γνωμάτευση).

3.4 Επίδραση από την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο και άλλες πληροφορίες

Νοούμενου ότι το Προγραμματικό Έγγραφο 2004 – 2006 τέθηκε σε εφαρμογή το Μάιο του 2004 δεν έχει διεξαχθεί ενδιάμεση αξιολόγηση (mid-term evaluation) των αποτελεσμάτων εφαρμογής του. Η επίδραση από την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο θα ποσοτικοποιηθεί με την εκ των

υστέρων αξιολόγηση (ex-post evaluation) του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006 η οποία θα οριστικοποιηθεί το 2008. Στο παρόν στάδιο γίνεται μία αναφορά στην υλοποίηση του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004–2006 μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2006.

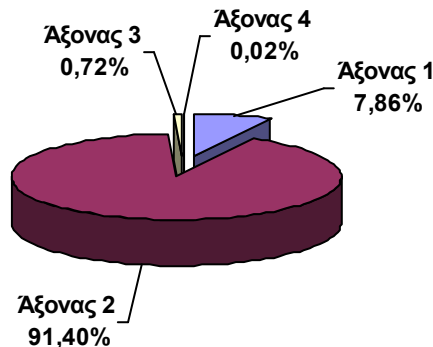
ΑΙΤΗΣΕΙΣ

Το Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006 προκηρύχθηκε από τη Διαχειριστική Αρχή δύο φορές, μία κατά τη διάρκεια του 2004 και μία κατά τη διάρκεια του 2005. Συνολικά παραλήφθηκαν 67.161 αιτήσεις εκ των οποίων οι 5.439 αφορούσαν τον Άξονα 1, οι 61.070 τον Άξονα 2, οι 637 τον Άξονα 3 και οι 15 τον Άξονα 4.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ 1 ^{ΗΣ} και 2 ^{ΗΣ} ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ							
		2004-2006, μέχρι 31.12.2006					
ΑΞΟΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2004 - 2006	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ				ΠΛΗΡΩΜΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ
	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ('000 €)	ΠΑΡΑΛΗΦΘΗΚΑΝ (αριθμός)	ΑΠΟΡΡΙΦΘΗΚΑΝ (αριθμός)	ΥΠΟ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ (αριθμός)	ΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ (αριθμός)	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ('000 €)	
Άξονας Προτεραιότητας 1	37.378	5.439	590	3.861	988	16.499	44%
Άξονας Προτεραιότητας 2	51.191	61.070	5.718	20.554	34.798	21.430	42%
Άξονας Προτεραιότητας 3	3.753	637	207	305	125	661	18%
Άξονας Προτεραιότητας 4	442	15	0	12	3	19	4%
ΣΥΝΟΛΟ	92.764	67.161	6.515	24.732	35.914	38.609	42%

Από τις 67.161 παραληφθείσες αιτήσεις οι 6.515 έχουν απορριφθεί, οι 35.914 έχουν εξεταστεί, εγκριθεί και πληρωθεί ενώ 24.732 βρίσκονται υπό διεκπεραίωση. Συνολικά έχουν καταβληθεί σε δικαιούχους £38.609.000 (στοιχεία μέχρι 31.12.2006)

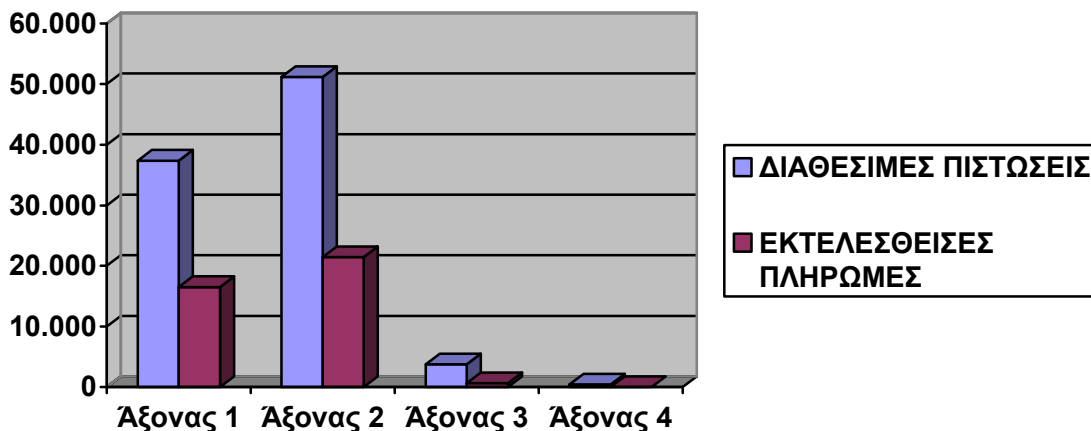
Διάγραμμα 3.1: Η κατανομή των αιτήσεων της 1^{ης} και 2^{ης} Προκήρυξης Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 - 2006

ΠΛΗΡΩΜΕΣ

Οι συνολικές πληρωμές ανέρχονται σε ποσοστό 42% των συνολικών διαθέσιμων πιστώσεων. Το μεγαλύτερο ποσοστό πληρωμών σε σύγκριση με τις διαθέσιμες πιστώσεις ανά Άξονα ανέρχεται σε 44% και αφορά τον Άξονα 1, κυρίως λόγω του υψηλού βαθμού υλοποίησης των επενδύσεων από τους αιτητές κατά τη διάρκεια του 2006. Για τον Άξονα 2 οι πληρωμές βρίσκονται στο 42% σε σύγκριση με τις διαθέσιμες πιστώσεις, ενώ για τον Άξονα 3 το ποσοστό αυτό κυμαίνεται στο 18% περίπου.

Διάγραμμα 3.2: Η εξέλιξη των πληρωμών της 1^{ης} και 2^{ης} Προκήρυξης Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006 (μέχρι 31.12.2006)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΠΡΩΝ

Παρόλο ότι το Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006 εφαρμόζεται μόλις τα τελευταία 3 χρόνια στη συνέχεια γίνεται μία πρώτη παρουσίαση των φυσικών δεικτών που προκύπτουν από την υλοποίηση του Σχεδίου.

Όσον αφορά το επενδυτικό Καθεστώς 1.1.1 από το σύνολο των 650 αιτήσεων που εγκρίθηκαν μέχρι και την 31 Δεκεμβρίου 2006 οι 400 αιτήσεις αφορούσαν επενδύσεις (με την μέθοδο της επικρατούσας (dominant) επένδυσης) στην κατηγορία 7 «Κινητός και σταθερός εξοπλισμός». Ο αριθμός αυτός υποδεικνύει σαφέστατα την τάση που επικρατεί για περαιτέρω εκμηχάνιση της κυπριακής γεωργίας σε μία προσπάθεια βελτίωσης της παραγωγικότητας και κατ' επέκταση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η συμμετοχή των κυπρίων παραγωγών στα αγροπεριβαλλοντικά μέτρα του Σχεδίου όπου:

- από τα 48.625 δεκάρια εσπεριδοειδών που βρίσκονται υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας τα 47.660 δεκάρια μετέχουν στο σχετικό αγροπεριβαλλοντικό μέτρο, ποσοστό 98%
- από τα 114.217 δεκάρια οινοποιήσιμων αμπελιών τα 80.000 δεκάρια μετέχουν σε αγροπεριβαλλοντικά μέτρα, ποσοστό 70%
- από τα 72.249 δεκάρια σκληρού, ημίσκληρου και μαλακού σίτου τα 25.296 δεκάρια μετέχουν σε αγροπεριβαλλοντικά μέτρα, ποσοστό 35%

Όσον αφορά τη συμμετοχή στις δράσεις του Σχεδίου που προετοιμάζουν τους γεωργούς για την επίτευξη των ευρωπαϊκών προτύπων:

- από το σύνολο των 48.000 χοιρομητέρων και οι 48.000 ενισχύονται από τη Δράση 2.1.β.1, ποσοστό 100%
- από το σύνολο των 25.913 αγελάδων οι 15.104 αγελάδες ενισχύονται υπό τη Δράση 2.1γ, ποσοστό 58%

Περισσότερα στοιχεία που αφορούν τις επιπτώσεις και τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006 θα είναι διαθέσιμα μετά και την ex – post αξιολόγηση του Σχεδίου το 2009.

4. Αιτιολόγηση των προτεραιοτήτων με βάση τα όσα αναφέρονται στις Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης και αναμενόμενες επιπτώσεις σύμφωνα με την Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση.

4.1 Αιτιολόγηση των προτεραιοτήτων με βάση τα όσα αναφέρονται στις Κοινοτικές Κατευθυντήριες Γραμμές και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης καταγράφει την υφιστάμενη κατάσταση αποτυπώνοντας τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η γεωργία του τόπου τα οποία αφορούν τη χαμηλή παραγωγικότητα των εκμεταλλεύσεων, το υψηλό κόστος παραγωγής, το μικρό μέγεθος του αγροτικού κλήρου, τον υψηλό μέσο όρο ηλικίας των γεωργών και τη χαμηλή ικανότητα διαχείρισης, την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, το χαμηλό ποσοστό δεντροφύτευσης και την έλλειψη νερού καθώς επίσης την υποαπασχόληση του αγροτικού πληθυσμού και την έλλειψη εναλλακτικών μορφών απασχόλησης πέραν της γεωργίας. Τα δέκα μέτρα του Άξονα 1 με ποσοστό συμμετοχής 45,24% στο Προγραμματικό Έγγραφο έχουν ως βασικό στόχο την προώθηση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών προϊόντων του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα τόσο στην εσωτερική αγορά όσο και σε τρίτες χώρες και την περαιτέρω ενίσχυση των τομέων που πλεονεκτούν συγκριτικά με τους υπόλοιπους τομείς παραγωγής καθώς επίσης και την επίλυση των διαρθρωτικών προβλημάτων της γεωργίας του τόπου. Έξι συνολικά μέτρα στον Άξονα 2 με ποσοστό 43,47% ενισχύουν την αναβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και δημιουργούν κίνητρα για ενδυνάμωση και αξιοποίηση των δασικών πόρων ενώ τρία μέτρα στον Άξονα 3 με ποσοστό συμμετοχής 11,29% στο Προγραμματικό Έγγραφο ενισχύουν την οικονομική διαφοροποίηση και βελτιώνουν τις υποδομές διαβίωσης στις περιοχές εφαρμογής του Προγράμματος. Επιπλέον, 3 μέτρα στον Άξονα 4 με ποσοστό συμμετοχής 3,58% (το ποσοστό αυτό έχει συμπεριληφθεί στα προαναφερόμενα ποσοστά) δημιουργούν μία οριζόντια γέφυρα μεταξύ των μέτρων των άλλων αξόνων με σκοπό τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών και την εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγιση στην αντιμετώπιση των προβλημάτων.

4.2 Αναμενόμενες επιπτώσεις σύμφωνα με την Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση σε σχέση με τις προτεραιότητες που επιλέγηκαν

Η Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση εκπονείται παράλληλα και ταυτόχρονα με την ετοιμασία του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης δημιουργώντας μια αμφίδρομη σχέση. Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης προσαρμόζεται λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια και τις εισηγήσεις των Αξιολογητών και η εκπόνηση της Αξιολόγησης λαμβάνει ως εισροή την πρόοδο που επιτελείται στην εκπόνηση και οριστικοποίηση του Προγράμματος.

Οι εισηγήσεις και παρατηρήσεις των Αξιολογητών έχουν ληφθεί υπόψη και έχουν επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό το περιεχόμενο του Προγράμματος. Οι παρεμβάσεις των Αξιολογητών αφορούν εισηγήσεις σχετικά με την κατανομή του συνολικού ποσού στα μέτρα, παρατηρήσεις τεχνικού χαρακτήρα καθώς και διαπιστώσεις στρατηγικού χαρακτήρα.

Οι Αξιολογητές διαπιστώνουν ότι εξασφαλίζεται η απαιτούμενη εσωτερική και εξωτερική συνέπεια η οποία και οδηγεί σε θετικές εξωτερικότητες. Η αξιολόγηση των αναμενόμενων επιπτώσεων του Προγράμματος δεν έχει ολοκληρωθεί στο παρόν στάδιο.

5. Πληροφορίες για τους άξονες και τα προτεινόμενα μέτρα για κάθε άξονα και η περιγραφή τους

5.1 Γενικές απαιτήσεις

Τα Μέτρα Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, παρουσιάζονται αναλυτικά μετά το τέλος του κεφαλαίου 17.

5.2 Ανειλημμένες υποχρεώσεις Προγραμματικής Περιόδου 2004 – 2006

- Στον Πίνακα ο οποίος ακολουθεί παρουσιάζονται ανά μέτρο οι ανειλημμένες υποχρεώσεις της Προγραμματικής Περιόδου 2004 – 2006 οι οποίες μεταφέρονται στη νέα Προγραμματική Περίοδο 2007 – 2013.

	ΕΤΗ					ΣΥΝΟΛΟ Β (€)	ΜΕΤΡΑ ΚΑΝ. 1698/2005
	2007	2008	ΣΥΝΟΛΟ Α (€)	2009	2010-2013		
ΜΕΤΡΑ ΚΑΝ. 1257/1999							
1.1 Παροχή ενισχύσεων για επενδύσεις για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και διαχείριση των αποβλήτων στις Γ.Ε. (αρ. 4, 5, 6, 7) ΚΩΔ.: 111	8.553.085	34.212.343	42.765.428				1.5 Εκσυγχρονισμός των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων (αρ. 20 (b) (i), 26) ΚΩΔ.: 121
1.3 Ομάδες Παραγωγών (αρ. 33δ) ΚΩΔ.: (αβ)	Ε.Γ.Τ.Π.Ε.			150.000	0	150.000	1.9 Ομάδες Παραγωγών (αρ. 20 δ ii, 35) ΚΩΔ.: 142
1.6 Πρόωρη Συνταξιοδότηση (αρ. 10, 11, 12) ΚΩΔ.: (δ)	Ε.Γ.Τ.Π.Ε.			1.300.000	4.200.000	5.500.000	1.3 Πρόωρη Συνταξιοδότηση (αρ. 20 α iii, 23) ΚΩΔ.: 113

	ΕΤΗ					ΣΥΝΟΛΟ Β (€)	ΜΕΤΡΑ ΚΑΝ. 1698/2005
	2007	2008	ΣΥΝΟΛΟ Α (€)	2009	2010-2013		
ΜΕΤΡΑ ΚΑΝ. 1257/1999							
2.1. Ειδικές ενισχύσεις για ικανοποίηση των προτύπων της Ε.Ε. (αρ.21α-γ (ΕΚ) 1783/2003)	0	3.967.200	3.967.200				1.10 Τήρηση προτύπων (αρ. 20 γ, 31) ΚΩΔ.: 131
2.2 Υιοθέτηση γεωργικών μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον (αρ. 22, 23, 24) ΚΩΔ.: (στ)	10.140.300	10.140.300	20.280.600	3.107.070	0	3.107.070	2.3 Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις (αρ. 36 α iv, 39) ΚΩΔ.: 214
2.3 Αγροπεριβαλλοντικές δράσεις για τη διατήρηση της φυσικής αξίας του γεωργικού περιβάλλοντος (αρ. 22) ΚΩΔ.: (στ)	4.428.900	4.428.900	8.857.800	3.004.812	0	3.004.812	
2.4 Δάσωση γεωργικής γης (αρ. 31) ΚΩΔ.: (η)	Ε.Γ.Τ.Π.Ε.			120.000	384.000	504.000	2.4.1 Πρώτη δάσωση γεωργικής γης (36 β i, 43) ΚΩΔ.: 221
2.7 Ενθάρρυνση συμμετοχής των αγροτών σε κοινοτικά ή εθνικά προγράμματα βελτίωσης της ποιότητας (Καν. 1783/03, αρ. 24α, β, γ, δ και Καν. 1257/99 αρ. 33) ΚΩΔ. 1304	709.650	709.650	1.419.300	709.650	0	709.650	1.8 Συμμετοχή των γεωργών σε συστήματα για τη βελτίωση της ποιότητας των τροφίμων και Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης (αρ. 32 και 33) ΚΩΔ. 133
3.2 Δάσωση μη γεωργικής γης (αρ. 126) ΚΩΔ.: (θ)	Ε.Γ.Τ.Π.Ε.			110.000	230.000	340.000	2.4.3 Πρώτη δάσωση μη γεωργικής γης (αρ. 36 β iii, 45) ΚΩΔ.: 223
	ΣΥΝΟΛΟ Α (€)		77.290.328	ΣΥΝΟΛΟ Β (€)		13.315.532	

- Τα Μέτρα τα συμμορφούμενα προς τα άρθρα 25 (Σύσταση υπηρεσιών διαχείρισης, γεωργών αντικατάστασης και παροχής συμβουλών) και 52 (Μέτρα σχετικά με την ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας) και οι δράσεις υπό τα μέτρα τα συμμορφούμενα προς τα άρθρα 28 (Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα) και 29 (Συνεργασία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, επεξεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα της γεωργίας και των τροφίμων και στον δασοκομικό τομέα) του Κανονισμού 1698/2005 σέβονται τις διαδικασίες, τις πρόνοιες και τα κριτήρια των Κρατικών Ενισχύσεων και κυρίως τα ανώτατα όρια συμπεριλαμβανομένου και του κανόνα για τις ενισχύσεις «ήσσονος σημασίας».
- Τα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 είναι συμβατά με τις απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης όπως προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 όπου αυτές εφαρμόζονται.
Πιο συγκεκριμένα:

- Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες για γεωργούς καλύπτουν τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, όπως προβλέπονται στα άρθρα 4 και 5 και στα παραρτήματα III και IV του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003.
- Οι ενισχύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων καλύπτουν μόνο δεσμεύσεις που υπερβαίνουν τόσο τα σχετικά υποχρεωτικά πρότυπα, τα οποία θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 4 και το παράρτημα III του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003, όσο και άλλες σχετικές υποχρεωτικές απαιτήσεις που θεσπίζονται από την εθνική νομοθεσία και προσδιορίζονται στο πρόγραμμα.
- Οι γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις καλύπτουν μόνο τις δεσμεύσεις εκείνες που υπερβαίνουν τα σχετικά υποχρεωτικά πρότυπα, τα οποία θεσπίζονται σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 και τα παραρτήματα III και IV του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003, καθώς και τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη χρήση λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων και τις άλλες σχετικές υποχρεωτικές απαιτήσεις, που θεσπίζονται από την εθνική νομοθεσία. Σημειώνεται ότι σχετικά με τα υποχρεωτικά πρότυπα λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 51 (3) του Κανονισμού 1698/2005.
- Θα δημιουργηθεί ένα σύστημα κυρώσεων για τις περιπτώσεις στις οποίες δικαιούχοι που λαμβάνουν ενισχύσεις στο πλαίσιο ορισμένων μέτρων διαχείρισης της γης, δεν εκπληρώνουν, στο σύνολο της εκμετάλλευσής τους τις δεσμευτικές απαιτήσεις που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003, λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα, την ένταση, τον διαρκή χαρακτήρα και την επανάληψη της μη συμμόρφωσης

Σημειώνεται ότι η πλήρης εφαρμογή της Πολλαπλής Συμμόρφωσης θα ισχύει από 1/1/09 όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό 2012/2006.

- Τα επενδυτικά μέτρα στοχεύουν σε ξεκάθαρους στόχους που αντανakλούν στις διαρθρωτικές αδυναμίες του κάθε τομέα. Λόγω της περιορισμένης έκτασης του νησιού και της ενότιας του χώρας δεν υπάρχουν περιφερειακές διαφοροποιήσεις σε ότι αφορά τις ανάγκες. Ωστόσο διαφαίνεται ότι οι ορεινές και ημιορεινές περιοχές (μειονεκτικές περιοχές) αντιμετωπίζουν πιο έντονα προβλήματα από άλλες περιοχές και ως εκ τούτου λαμβάνουν σε αρκετές περιπτώσεις είτε αυξημένη στήριξη είτε προτεραιότητα σε σχέση με άλλες περιοχές. Οι επιλέξιμες επενδύσεις είτε βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα των μονάδων που ενισχύονται και κατ'επέκταση του τομέα, είτε βελτιώνουν τη συνολική επίδοση της μονάδας. Η βελτίωση της συνολικής επίδοσης επηρεάζεται από στοιχεία όπως το περιβάλλον, η ασφάλεια των εργαζομένων, η προστασία των υδάτινων πόρων και η τεχνολογική αναβάθμιση. Είναι, λοιπόν, ξεκάθαρο ότι η κοινοτική και εθνική χρηματοδότηση στοχεύει στην επίλυση συγκεκριμένων διαρθρωτικών αδυναμιών με στόχο την συνολική βελτίωση των τομέων στους οποίους παρεμβαίνει. Σημειώνεται ότι ένα από τα σοβαρότερα διαρθρωτικά προβλήματα της κυπριακής γεωργίας είναι η γήρανση του γεωργικού πληθυσμού. Αντιμετωπίζοντας το πρόβλημα αυτό, το επενδυτικό μέτρο για εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων παρέχει επιπρόσθετο κίνητρο για τους γεωργούς με ηλικία κάτω των 40 ετών (10% επιπλέον στήριξη πάνω στη συνολική επιλέξιμη δαπάνη).
- Κριτήρια και διοικητικοί κανόνες σε σχέση με άλλα καθεστώτα ενίσχυσης:
ΚΟΑ Οπωροκηπευτικών: Η Κύπρος όπως και τα υπόλοιπα Κράτη Μέλη βρίσκονται αυτή τη στιγμή στο στάδιο της ετοιμασίας της Εθνικής Στρατηγικής για την εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανώσεων Παραγωγών. Ο εφαρμοστικός Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βρίσκεται ακόμη υπό συζήτηση. Σαν αποτέλεσμα, στο στάδιο αυτό δεν μπορεί να γίνει λεπτομερής αναφορά στις επιλεξιμότητες της Εθνικής Στρατηγικής. Επισημαίνεται ότι η Εθνική Στρατηγική δεν θα περιλαμβάνει επιλεξιμότητες που καλύπτονται από το καθεστώς 1.5.1. Θα καλύπτει μόνο δαπάνες που δεν είναι επιλέξιμες από το καθεστώς 1.5.1. Οπότε δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος επικάλυψης ή διπλής χρηματοδότησης μεταξύ των δύο αυτών προγραμμάτων.

Η σχέση μεταξύ του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και των ενισχύσεων στα Επιχειρησιακά Προγράμματα ρυθμίζεται από το άρθρο 56 του Προσχεδίου του Κανονισμού της Επιτροπής που καθορίζει τους κανόνες εφαρμογής της ΚΟΑ οπωροκηπευτικών με βάση τους Κανονισμούς 2200/96, 2201/96 και 1182/07 και το οποίο λαμβάνεται υπόψη από τις αρμόδιες υπηρεσίες κατά τον καταρτισμό της Εθνικής Στρατηγικής. Ως εκ τούτου δεν θα υπάρξει κίνδυνος διπλής χρηματοδότησης αφού οι επιλεξιμότητες για τα προϊόντα που καθορίζονται στο Κανονισμό στο Παράρτημα του Κανονισμού 1182/07 (συμπεριλαμβανομένων των φρέσκων αρωματικών φυτών) θα είναι εντελώς διακριτές.

Οίνος: Στο μέτρο 1.5.1 «Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις» δεν θα καλύπτεται η εγκατάσταση νέας φυτείας στην περίπτωση οινοποιήσιμων αμπελώνων.

Μελισσοκομικό Πρόγραμμα με βάση τον Κανονισμό 797/2004: Οι επενδύσεις στην μελισσοκομία που καλύπτονται με το Καθεστώς 1.5.1 «Επενδύσεις στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013 είναι διαφοροποιημένες και εντελώς διακριτές από τις επιλέξιμες δράσεις του Μελισσοκομικού Προγράμματος και ως εκ τούτου δεν υπάρχει οποιοδήποτε πρόβλημα επικάλυψης. Είναι λοιπόν διασφαλισμένη η μη στήριξη κάποιων δράσεων από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και ταυτόχρονα από άλλα σχετικά όργανα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Σχετικός πίνακας παρουσιάζεται στο κεφάλαιο 10.

Σημειώνεται ότι δεν υλοποιούνται στο παρόν στάδιο Επιχειρησιακά Προγράμματα μέσα στα πλαίσια της ΚΟΑ Ελαιολάδου. Η Κύπρος ενημέρωσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι δεν θα εφαρμόσει τα μέτρα που προβλέπονται από το κανονιστικό πλαίσιο ελαιολάδου και επιτραπέζιας ελιάς του πρώτου πυλώνα και ως εκ τούτου δεν έγινε και η σχετική κοινοποίηση της σχετικής εθνικής εφαρμοστικής νομοθεσίας

Τα υπόλοιπα καθεστώτα στήριξης που αναφέρονται στο Παράρτημα I του Κανονισμού 1974/2006 δεν εφαρμόζονται στην Κύπρο.

- Το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών (ΙΓΕ) έχει αναλάβει την ευθύνη της εξέτασης των υπολογισμών για καθορισμό του Ύψους Ενίσχυσης για τα μέτρα των άρθρων 38, 39, 40, 43-47 του Κανονισμού 1698/2005 ως το πλέον αρμόδιο σώμα αφού κατέχει την απαραίτητη εμπειρογνωμοσύνη και ταυτόχρονα δεν έχει οποιοδήποτε ιεραρχικό δεσμό με τις υπηρεσίες που αρχικά διενήργησαν τους υπολογισμούς. Σημειώνεται ότι οι υπολογισμοί έχουν ετοιμαστεί από τις αρμόδιες για κάθε μέτρο τεχνικές υπηρεσίες (Τμήμα Γεωργίας, Τμήμα Δασών) και έχουν αποσταλεί στην Αρχή Προγραμματισμού. Η Αρχή Προγραμματισμού απέστειλε τους υπολογισμούς στο Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών, το οποίο αφού τους εξέτασε, επιβεβαίωσε την ορθότητα τους. Οι υπολογισμοί για τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης για τα μέτρα των άρθρων 38, 39, 40, 43-47 του Κανονισμού 1698/2005 παρουσιάζονται στα Παραρτήματα IV (Μέθοδος Υπολογισμού Ύψους Ενίσχυσης) και VI (Εφαρμοστικές λεπτομέρειες δασικών μέτρων).
- Σημειώνεται ότι η Κύπρος δεν προτίθεται να κάνει χρήση του άρθρου 68 του Κανονισμού 73/2009.

5.3.6 Πίνακας

Άξονας/Μέτρο	Δράση	Δυνητικές Επιπτώσεις	“Υφιστάμενη” ή “Νέα” Δράση	Περιγραφή Δράσης στο ΠΑΑ	Δείκτη Απόδοσης	Στόχος
Άξονας 2 Μέτρο 214 Γεωοπτεριβαλλοντικές ενισχύσεις	<ul style="list-style-type: none"> Ολοκληρωμένη και βιολογική Παραγωγή (ισχύει μόνο για ολοκληρωμένη παραγωγή) 	<ul style="list-style-type: none"> Η μείωση της χρήσης εντομοκτόνων, μυκητοκτόνων και χημικών λιπασμάτων. Η μείωση ή και αντικατάσταση της χρήσης ζιζανιοκτόνων, ορθολογική χρήση των υδάτινων πόρων, Η ασφάλεια των εργαζομένων, Η παραγωγή εσπεριδοειδών ποιότητας, Η αιφόρος χρήση των φυσικών πόρων, Η προστασία της δημόσιας υγείας, Η βελτίωση και προαγωγή της βιοποικιλότητας. Η προστασία του εδάφους από τη διάβρωση 	Υφιστάμενη	Σελ. 147	Αριθμός γεωργών και άλλων διαχειριστών γης που ενισχύονται	400
					Ολική έκταση κάτω από αγροπεριβαλλοντική ενίσχυση	1150ha
					Φυσική έκταση κάτω από αγροπεριβαλλοντική ενίσχυση	600ha
					Συνολικός αριθμός συμβολαίων	400
					Αριθμός δράσεων που συνδέονται με γενετικό υλικό	Δεν εφαρμόζεται

6 Χρηματοδοτικοί πίνακες Προγραμματικού Εγγράφου 2007 - 2013

6.1 Ετήσια Συνεισφορά από Ε.Γ.Τ.Α.Α. (σε ΕΥΡΩ)

Έτος	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOTAL
Συνολική συνεισφορά του ΕΓΤΑΑ	26.704.860	24.772.842	22.749.762	23.071.507	22.402.714	21.783.947	21.037.942	162.523.574
Πακέτο Ανασυγκρότησης (Περιοχές εκτός στόχου σύγκλισης)	0	0	1.200.000	840.000	0	0	0	2.040.000
Σύνολο	26.704.860	24.772.842	23.949.762	23.911.507	22.402.714	21.783.947	21.037.942	164.563.574

6.2 Χρηματοδοτικός Πίνακας κατά Άξονα (σε ΕΥΡΩ για την επταετία)

Άξονας	Δημόσια Συνεισφορά		
	Συνολική δημόσια συνεισφορά (€)	Ποσοστό συνεισφοράς ΕΓΤΑΑ (%)	Ποσό συνεισφοράς ΕΓΤΑΑ (€)
Άξονας 1	140.521.676	50	70.260.838
Άξονας 2	138.143.400	50	69.071.700
Άξονας 3	28.929.714	50	14.464.857
Άξονας 4	11.626.180	50	5.813.090
Τεχνική Βοήθεια	5.826.178	50	2.913.089
Σύνολο	325.047.148	50	162.523.574

Άξονας	Δημόσια Συνεισφορά (Πακέτο οικονομικής ανασυγκρότησης)		
	Συνολική δημόσια συνεισφορά (€)	Ποσοστό συνεισφοράς ΕΓΤΑΑ (%)	Ποσό συνεισφοράς ΕΓΤΑΑ (€)
Άξονας 1	0	50	0
Άξονας 2	4.080.000	50	2.040.000
Άξονας 3	0	50	0
Άξονας 4	0	50	0
Τεχνική Βοήθεια	0	50	0
Σύνολο	4.080.000	50	2.040.000

Άξονες	Δημόσια Δαπάνη (€)	Κατανομή
Άξονας Προτεραιότητας 1	144.402.158	45,24%
Άξονας Προτεραιότητας 2	138.779.545	43,47%
Άξονας Προτεραιότητας 3	36.039.267	11,29%
Σύνολο (χωρίς Τεχνική Βοήθεια)	319.220.969	

Το Leader λαμβάνει 3,58% του συνόλου των διαθέσιμων πόρων.

Το ποσό των €4.08εκ. του Πακέτου Οικονομικής Ανασυγκρότησης δεν παρουσιάζεται στην πιο πάνω κατανομή των πόρων αλλά στον Πίνακα 6.3 που ακολουθεί.

6.3 Χρηματοδοτικός Πίνακας Πακέτου Οικονομικής Ανασυγκρότησης (σε ΕΥΡΩ για την επταετία)

Πίνακας 6.3 Ενδεικτική Κατανομή κατά Μέτρο που συνδέεται με τις προτεραιότητες που απαριθμούνται στο Άρθρο 16α παράγραφος 1, στοιχεία (α) έως (ζ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1968/2005

Μέτρο/ Άξονας	Κοινοτική συμμετοχή	Δημόσια δαπάνη	Ιδιωτική δαπάνη	Συνολικό κόστος
Άξονας 2 Μέτρο 214 Αγροπεριβαλλοντικές ενισχύσεις - Που συνδέεται με τη προτεραιότητα που απαριθμείται στο Άρθρο 16α παράγραφος 1, στοιχείο (δ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1968/2005	2.040.000	4.080.000	0	4.080.000
Σύνολο Άξονα 2	2.040.000	4.080.000	0	4.080.000
Άξονας 3 Μέτρο 321 Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό - Που συνδέεται με τις προτεραιότητες που απαριθμούνται στο Άρθρο 16α παράγραφος 1, στοιχείο (ζ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1968/2005	0	0	0	0
Σύνολο Άξονα 3	0	0	0	0
Σύνολο Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 - 2013	2.040.000	4.080.000	0	4.080.00

7. Ενδεικτική Κατανομή κατά μέτρο

Μέτρο/ Άξονας	Δημόσια δαπάνη	Ιδιωτική δαπάνη	Συνολικό κόστος
Άξονας 1			
Μέτρο 111 Δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης επιστημονικών γνώσεων και καινοτόμων πρακτικών, για τα άτομα που απασχολούνται στους τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και της δασοκομίας	1.200.000.	0	1.200.000
Μέτρο 112 Εγκατάσταση νέων γεωργών	8.200.000	0	8.200.000
Μέτρο 113 Πρόωρη συνταξιοδότηση γεωργών και γεωργικών εργατών	12.500.000	0	12.500.000
Μέτρο 114 Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών από τους γεωργούς και τους δασοκαλλιεργητές	200.000	50.000	250.000
Μέτρο 115 Σύσταση υπηρεσιών διαχείρισης εκμεταλλεύσεων, γεωργών αντικατάστασης και υπηρεσιών παροχής γεωργικών συμβουλών στην εκμετάλλευση, καθώς και υπηρεσιών παροχής δασοκομικών συμβουλών	0	0	0
Μέτρο 121 Εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων	85.371.676	86.927.232	172.298.908
Μέτρο 122 Βελτίωση της οικονομικής αξίας των δασών	0	0	0
Μέτρο 123 Αύξηση της αξίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων	24.000.000	36.000.000	60.000.000
Μέτρο 124 Συνεργασία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, επεξεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα της γεωργίας και των τροφίμων	0	0	0
Μέτρο 125 Βελτίωση και ανάπτυξη της υποδομής που σχετίζεται με την ανάπτυξη και προσαρμογή της γεωργίας και της δασοκομίας	1.050.000	116.667	1.166.667
Μέτρο 126 Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και εισαγωγή των κατάλληλων δράσεων πρόληψης	0	0	0
Μέτρο 131 Παροχή βοήθειας σε γεωργούς για να προσαρμοστούν σε απαιτητικά πρότυπα βασιζόμενα στην κοινοτική νομοθεσία	2.200.000	0	2.200.000
Μέτρο 132 Στήριξη γεωργών που συμμετέχουν σε συστήματα για την ποιότητα τροφίμων	2.100.000	0	2.100.000
Μέτρο 133 Στήριξη ομάδων παραγωγών για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα τροφίμων	700.000	300.000	1.000.000
Μέτρο 141 Στήριξη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ημιεπιβίωσης που βρίσκονται σε διαδικασία αναδιάρθρωσης	0	0	0
Μέτρο 142 Δημιουργία ομάδων παραγωγών	3.000.000	0	3.000.000
Σύνολο άξονα 1	140.521.676	123.393.899	264.167.201
Άξονας 2			
Μέτρο 211 Ενισχύσεις στους γεωργούς ορεινών περιοχών για φυσικά μειονεκτήματα	8.362.410	0	8.362.410
Μέτρο 212 Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα, εκτός των ορεινών περιοχών	40.680.990	0	40.680.990
Μέτρο 213 Ενισχύσεις Natura 2000 και Ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία 2000/60/ΕΚ	2.800.000	0	2.800.000
Μέτρο 214 Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις	77.280.000	0	77.280.000
Μέτρο 215 Ενισχύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων	0	0	0
Μέτρο 216 Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις	0	0	0
Μέτρο 221 Πρώτη δάσωση γεωργικών γαιών	698.000	232.667	930.667
Μέτρο 222 Πρώτη εγκατάσταση γεωργοδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γη	0	0	0
Μέτρο 223 Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών	485.000	161.667	646.667
Μέτρο 224 Ενισχύσεις Natura 2000	0	0	0
Μέτρο 225 Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις		0	

Μέτρο/ Άξονας	Δημόσια δαπάνη	Ιδιωτική δαπάνη	Συνολικό κόστος
Μέτρο 226 Αποκατάσταση του δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης	274.375 4.200.000	0	274.375 4.200.000
Μέτρο 227 Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις	7.442.625	0	7.442.625
Σύνολο άξονα 2	142.223.400	394.334	142.617.734
Άξονας 3			
Μέτρο 311 Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες	0	0	0
Μέτρο 312 Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων	0	0	0
Μέτρο 313 Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων	1.404.398	0	1.404.398
Μέτρο 321 Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό	19.446.163	780.000	20.226.163
Μέτρο 322 Ανακαίνιση και ανάπτυξη των χωριών	2.900.033	0	2.900.033
Μέτρο 323 Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς	4.879.120	0	4.879.120
Μέτρο 331 Κατάρτιση και ενημέρωση οικονομικών φορέων οι οποίοι δραστηριοποιούνται στους τομείς που καλύπτονται από τον άξονα 3	0	0	0
Μέτρο 341 Απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης	300.000	0	300.000
Σύνολο άξονα 3	28.929.714	780.000	31.529.714
Άξονας 4			
Μέτρο 410 Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης	0	0	0
Μέτρο 411 Ανταγωνιστικότητα	2.750.000	2.750.000	5.500.000
Μέτρο 412 Περιβάλλον/ διαχείριση της γης	400.000	0	400.000
Μέτρο 413 Ποιότητα ζωής/ διαφοροποίηση	5.988.000	0	5.988.000
Μέτρο 421 Διατοπική και διεθνική συνεργασία	446.180	0	446.180
Μέτρο 431 Λειτουργία της ομάδας τοπικής δράσης, απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση	2.042.000	0	2.042.000
Σύνολο άξονα 4	11.626.180	2.750.000	14.376.180
Σύνολο αξόνων 1, 2, 3 και 4	323.300.970	127.318.233	450.870.829
511 Τεχνική βοήθεια	5.826.178	0	5.826.178
Γενικό σύνολο	329,127,148	127.318.233	456.445.381

Τα ποσά έχουν υπολογιστεί κατά προσέγγιση μονάδας. Τυχόν διαφορές οφείλονται στις στρογγυλοποιήσεις των δεκαδικών ψηφίων.

8. Συμπληρωματική εθνική χρηματοδότηση (άρθρο 16 στοιχείο (στ) Κανονισμού 1698/05)

Συμπληρωματική Εθνική Χρηματοδότηση	
Άξονας Προτεραιότητας 1: - Καθεστώς 1.5.1 «Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (121)	€ 26.290.328
Άξονας Προτεραιότητας 2: Μέτρο 2.3 Αγροπεριβαλλοντικές Υποχρεώσεις (214) - 2.3.1 Ανάληψη Αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα οινοποιήσιμα / επιτραπέζια αμπέλια € 14.500.000 - 2.3.3 Ανάληψη Αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα εσπεριδοειδή. € 14.500.000	€ 29.000.000

Άξονας Προτεραιότητας 3	0
Άξονας Προτεραιότητας 4	0
Σύνολο	€ 55.290.328

Τα έντυπα κοινοποιήσεων για τις πιο πάνω Συμπληρωματικές Εθνικές Χρηματοδοτήσεις φαίνονται στο Παράρτημα VII.

9. Μέτρα Κρατικών Ενισχύσεων που εμπίπτουν εκτός του Άρθρου 36 τη Συνθήκης (άρθρο 16 στοιχείο (ζ) Κανονισμού 1698/2005)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	ΤΙΤΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΕΝΔΕΙΞΗ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
123	1.6 Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα. Δημιουργία και Εκσυγχρονισμός Μονάδων Μεταποίησης και Εμπορίας Γεωργικών και Δασοκομικών Προϊόντων (Δικαιούχοι Γ)	Κάθε ενίσχυση που χορηγείται στους Δικαιούχους Γ του παρόντος Μέτρου συνάδει με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1998/2006 για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας	2007 – 2013

Η Κύπρος αναλαμβάνει τη δέσμευση ότι θα κοινοποιήσει σχήμα κρατικής ενίσχυσης για τα μέτρα με κωδικό 221, 223, 225, 226 (μέτρα 2.4, 2.5 και 2.6) το συντομότερο δυνατό. Μέχρι την έγκριση του σχήματος κρατικής ενίσχυσης η Κύπρος θα υλοποιήσει τα μέτρα αυτά υπό τον κανόνα των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis), σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 1998/2006.

Σε περίπτωση όπου ένα μέτρο υπόκειται σε κρατικές ενισχύσεις που δεν εμπίπτουν στα πλαίσια του γενικού απαλλακτικού κανονισμού 800/2008 και επομένως χρειάζεται να γίνει κοινοποίηση στην Επιτροπή, αυτή θα γίνει σύμφωνα με το άρθρο 108 (3) της Συνθήκης.

Στις περιπτώσεις όπου η εφαρμογή των σχεδίων που περιγράφονται πιο πάνω για τα οποία σύμφωνα με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων ή σύμφωνα με τους όρους και τις δεσμεύσεις στην αντίστοιχη απόφαση έγκρισης κρατικών ενισχύσεων, χρειάζονται ξεχωριστές κοινοποιήσεις, αυτές θα κοινοποιηθούν με βάση το άρθρο 88 (3) της Συνθήκης.

10. Πληροφόρηση σχετικά με τη συμπληρωματικότητα με τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από άλλα εργαλεία της ΚΑΠ, του Ταμείου Συνοχής και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας.

Σε ότι αφορά την συμπληρωματικότητα με τα άλλα Ταμεία, το Τμήμα Γεωργίας βρίσκεται σε στενή συνεργασία με τις υπόλοιπες κρατικές υπηρεσίες που εμπλέκονται στον προγραμματισμό και την εφαρμογή των διαρθρωτικών πολιτικών. Το Γραφείο Προγραμματισμού έχει τη γενική ευθύνη για το συντονισμό και την ετοιμασία της ευρύτερης αναπτυξιακής στρατηγικής του κράτους. Σε αυτό το πλαίσιο συντονίζει την ετοιμασία των Προγραμματικών Εγγράφων που θα υποβληθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για καλύτερο συντονισμό, έχουν συσταθεί με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (5/9/05) α) Επιτροπή Σχεδίου Ανάπτυξης και β) Συμβουλευτική Επιτροπή. Η Επιτροπή Σχεδίου Ανάπτυξης της οποίας προεδρεύει ο Γενικός Διευθυντής του Γραφείου Προγραμματισμού, έχει σαν μέλη τους Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων Οικονομικών, Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Εσωτερικών, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Παιδείας και Πολιτισμού, Συγκοινωνιών και Έργων και Υγείας.

Στη Συμβουλευτική Επιτροπή συμμετέχουν όλοι οι σχετικοί με το θέμα φορείς, περιλαμβανομένων και των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, των κοινωνικών εταίρων, καθώς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Σημειώνεται ότι μέσα στα πλαίσια της Επιτροπής Σχεδίου Ανάπτυξης έχει συσταθεί Ειδική Υποεπιτροπή Αγροτικής Ανάπτυξης η οποία έχει ως αποκλειστικό στόχο τη διασφάλιση της

συμπληρωματικότητας και τη βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων που απευθύνονται στις περιοχές της υπαίθρου. Η Υποεπιτροπή αυτή η οποία έχει στρατηγικό χαρακτήρα θα συνεχίσει να συνέρχεται σε ετήσια τουλάχιστον βάση καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2007-2013.

Παράλληλα, το Τμήμα Γεωργίας έχει δημιουργήσει μια αντίστοιχη συμβουλευτική επιτροπή που ασχολείται ειδικά με το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης στην οποία και προεδρεύει. Στην Συμβουλευτική αυτή Επιτροπή συμμετέχουν, εκτός από το Τμήμα Γεωργίας, όλες οι κρατικές υπηρεσίες που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το Πρόγραμμα (Τμήμα Δασών, Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Υπουργείο Εσωτερικών, Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, Γραφείο Προγραμματισμού) καθώς επίσης κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, αγροτικές, συνδικαλιστικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Ως ένα πρόσθετο μέτρο συνεργασίας συμφωνήθηκε όπως η Διαχειριστική Αρχή των Διαρθρωτικών Ταμείων (Γραφείο Προγραμματισμού) συμμετέχει ως μέλος στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 όπως επίσης και η Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (Τμήμα Γεωργίας) συμμετέχει ως μέλος στην αντίστοιχη Επιτροπή Παρακολούθησης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης.

10.1. Συμπληρωματικότητα με τον 1^ο Πυλώνα της ΚΑΠ

Η συμπληρωματικότητα με τα μέτρα του Πρώτου Πυλώνα της ΚΑΠ έχει επιτευχθεί. Σημειώνεται ότι η Κύπρος εφαρμόζει το απλοποιημένο σύστημα καταβολής των άμεσων ενισχύσεων (Single area Payment Scheme – SAPS) και ως εκ τούτου δεν εφαρμόζει τα μέτρα του πρώτου πυλώνα (Κοινές Οργανώσεις Αγοράς) στη μορφή που εφαρμόζονται στα περισσότερα κράτη μέλη. Έχουν ληφθεί πρόνοιες έτσι ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος μια δράση να χρηματοδοτείται από δύο διαφορετικά μέτρα.

Λόγω του ότι η Κύπρος είναι νέο Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ως εκ τούτου οι Ομάδες Παραγωγών βρίσκονται στο ξεκίνημα τους, λόγω λοιπόν πολιτισμικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων της κυπριακής κοινωνίας (βλέπε μεμονωμένοι επιχειρηματίες και όχι οργανωμένα σύνολα) αλλά και λόγω ανάγκης απλοποίησης των διοικητικών διαδικασιών και συρρίκνωσης του φόρτου εργασίας τόσο για την δημόσια διοίκηση όσο και για τους μεμονωμένους παραγωγούς, καθώς και μείωσης του διοικητικού κόστους για τους δυνητικούς επενδυτές, κρίνεται ενδεδειγμένο ορισμένες από τις δράσεις του πρώτου πυλώνα να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος. Κατά συνέπεια οι δικαιούχοι θα μπορούν να υποβάλουν ένα επενδυτικό σχέδιο διευρυσμένων επιλεξιμοτήτων σε αυτή τη χρονική περίοδο.

Συναρτήσει της μελλοντικής συμμετοχής των γεωργών στις Ομάδες Παραγωγών ή και σε άλλα επαγγελματικά ή διεπαγγελματικά σχήματα και εάν συντρέχει τέτοια περίπτωση αυτό μπορεί να επανεξεταστεί στο πλαίσιο αναθεώρησης του Προγράμματος.

Επί του παρόντος, καθ'όσο διάστημα οι εξαιρέσεις αυτές θα υλοποιούνται από το παρών Πρόγραμμα θα αποκλείεται η συγχρηματοδότηση από τα προγράμματα και δράσεις του πρώτου πυλώνα. Περαιτέρω και κατά περίπτωση θα γίνονται διοικητικοί έλεγχοι και διασταυρώσεις στοιχείων όσο και επιτόπιοι έλεγχοι από το Τμήμα Γεωργίας ή από τον ΚΟΑΠ.

Ειδικότερα τα κριτήρια και οι διοικητικοί κανόνες σε σχέση με άλλα καθεστώτα ενίσχυσης φαίνονται πιο κάτω:

ΚΟΑ Οπρωροκηπευτικών: Ιδιαίτερη προσοχή θα δίνεται στην αποφυγή του κινδύνου διπλής χρηματοδότησης στα μέτρα 1.5.1 «Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις», 2.3.3 «Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις στα Εσπεριδοειδή» και 2.3.7 «Βιολογική παραγωγή γεωργικών προϊόντων». Για αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης λαμβάνονται όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα όπως η υποβολή από τους εκπροσώπους των Οργανώσεων

Παραγωγών υπεύθυνης δήλωσης ότι οι Οργανώσεις Παραγωγών και τα μέλη τους δεν θα λαμβάνουν απευθείας ή έμμεσα, διπλή χρηματοδοτική ενίσχυση από την Κοινότητα ή το Κράτος για τις ίδιες επιλέξιμες δράσεις. Επιπρόσθετα οι ελεγκτές της μονάδας εφαρμογής των αντίστοιχων Μέτρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013 θα προβαίνουν σε όλους τους απαραίτητους διασταυρούμενους ελέγχους.

Υπό τα νέα δεδομένα που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια των Κοινών Οργανώσεων Αγοράς (Φρούτα και Λαχανικά) και προς αποφυγή του κινδύνου επικάλυψης καθορίστηκαν και διευκρινίζονται περαιτέρω τα πιο κάτω κριτήρια διαχωρισμού:

Καθεστώς 1.5.1 « Επενδύσεις στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις»

- Στα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Οργανώσεων Παραγωγών θεωρούνται επιλέξιμες μόνο ατομικές επενδύσεις για ποσό μικρότερο των 5.000 ευρώ σε αντίθεση με το Καθεστώς 1.5.1 όπου το ελάχιστο ποσό επένδυσης είναι 5.000 ευρώ.

- Τα τιμολόγια και οι αποδείξεις στα πλαίσια των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων θα πρέπει να εκδίδονται στο όνομα των Οργανώσεων Παραγωγών ενώ στο Καθεστώς 1.5.1 εκδίδονται στο όνομα του παραγωγού.

Μέτρο 1.6 Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα

Από το μέτρο 1.6 αποκλείονται οι Προαναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών και οι αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών Φρούτων και Λαχανικών.

Καθεστώς 1.8.2: Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα των τροφίμων»

Η προώθηση θεωρείται επιλέξιμη μόνο στα πλαίσια του καθεστώτος 1.8.2 και όχι στα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Οργανώσεων Παραγωγών Οπωροκηπευτικών.

Καθεστώς 2.3.3 «Αγροπεριβαλλοντικές Υποχρεώσεις στα Εσπεριδοειδή» και Καθεστώς 2.3.7 «Βιολογική Παραγωγή γεωργικών προϊόντων»

Οι δράσεις αυτές δεν θεωρούνται επιλέξιμες στα επιχειρησιακά Προγράμματα των Οργανώσεων Παραγωγών και καλύπτονται μόνο από το ΠΑΑ 2007-2013

Καθεστώς 2.4.2: «Εγκατάσταση γεωργοδασοπονικών συστημάτων»

Τα είδη τα οποία θεωρούνται ως επιλέξιμα προς φύτευση στα πλαίσια του Καθεστώτος δεν θεωρούνται επιλέξιμα στα πλαίσια των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Οίνος: Στο μέτρο 1.5.1 «Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις» δεν θα καλύπτεται η εγκατάσταση νέας φυτείας στην περίπτωση οινοποιήσιμων αμπελώνων.

Στο μέτρο 1.6, μετά την ολοκλήρωση της αναθεώρησης της ΚΟΑ Οίνου και την δημοσίευση του Κανονισμού 479/2008 το μέτρο τροποποιείται με τρόπο ώστε τα αμπελοοινικά προϊόντα να μην θεωρούνται επιλέξιμα μέσα στα πλαίσια του παρόντος μέτρου αφού έχει ετοιμαστεί αντίστοιχο μέτρο μέσα στα πλαίσια της αναθεωρημένης ΚΟΑ Οίνου. Σημειώνεται ότι τα προϊόντα αμπελιού που καλύπτονται από το μέτρο 1.6 δεν περιλαμβάνονται στις κατηγορίες αμπελοοινικών προϊόντων και δεν λαμβάνουν στήριξη στα πλαίσια του Εθνικού Προγράμματος Στήριξης του Αμπελοοινικού Τομέα.

Το Καθεστώς 1.8.2 καλύπτει την προώθηση μόνο σε περιοχές εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφού η προώθηση σε Τρίτες Χώρες καλύπτεται από τον κανονισμό 479/2008.

<p>μελισσοκομία που καλύπτονται με το Καθεστώς 1.5.1 «Επενδύσεις στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013 είναι διαφοροποιημένες και εντελώς διακριτές από τις επιλέξιμες δράσεις του Μελισσοκομικού Προγράμματος και ως εκ τούτου δεν υπάρχει οποιοδήποτε πρόβλημα επικάλυψης. Είναι λοιπόν διασφαλισμένη η μη στήριξη κάποιων δράσεων από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και ταυτόχρονα από άλλα σχετικά όργανα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (μέτρο 1.5.1) Κατάλογος μελισσοκομικού εξοπλισμού</p>	
1.Νέες (επιπρόσθετες από τις υφιστάμενες) Κυψέλες πλήρεις (μέχρι 200 κυψέλες) με σκοπό την αύξηση του μεγέθους της μονάδας ώστε να γίνει η μονάδα οικονομικά βιώσιμη	Δράση Α: Εκπαίδευση-Πληροφόρηση
2.Ηλεκτρικοί μελιτοεξαγωγείς.	Δράση Β: Καταπολέμηση Βαρράας
3.Αυτόματες μηχανές απολεπισμού κηρήθρων.	Δράση Γ: Μέτρα στήριξης για εργαστηριακές αναλύσεις των φυσικοχημικών χαρακτηριστικών του μελιού.
4.Κηροτήκτες(Ηλιακούς και Ηλεκτρικούς).	Δράση Δ: Μέτρα στήριξης για την ανασύσταση του κοινοτικού μελισσοκομικού κεφαλαίου (αντικατάσταση παλαιών φθαρμένων και με δυσκολίες στην λειτουργίας κυψελών).
5.Θερμαινόμενα δοχεία μελιού (κατασκευασμένα από ανοξείδωτο χάλυβα).	Δράση Ε: Συνεργασία με ειδικευμένους οργανισμούς στην υλοποίηση προγραμμάτων εφαρμοσμένης έρευνας στον τομέα της μελισσοκομίας και των προϊόντων που προέρχονται από τη μελισσοκομία.
6.Λέβητες επεξεργασίας μελιού (κατασκευασμένους από ανοξείδωτο χάλυβα).	
7.Ηλεκτρονική Ζυγαριά	
8.Ντεπόζιτο τροφοδοσίας με σύστημα διανομής.	
9.Αντλία μεταφοράς μελιού.	
10.Υδραυλικό σύστημα φορτοεκφόρτωσης κυψελών.	
11.Αυτοκίνητο με προσαρμοσμένο σύστημα φορτοεκφόρτωσης κυψελών (καλύπτεται μόνο από το 1.5.1)	
12.Κτίριο (εμφιαλωτήριο, εργαστήριο , αποθήκη, υπόστεγο, κλπ) μέχρι 200 τετρ. μέτρα.	
13.Εμφιαλωτική μηχανή(ειδική για το μέλι).	

Σημειώνεται ότι δεν υλοποιούνται στο παρόν στάδιο Επιχειρησιακά Προγράμματα μέσα στα πλαίσια της ΚΟΑ Ελαιολάδου. Η Κύπρος ενημέρωσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι δεν θα εφαρμόσει τα μέτρα που προβλέπονται από το κανονιστικό πλαίσιο ελαιολάδου και επιτραπέζιας ελιάς του πρώτου πυλώνα και ως εκ τούτου δεν έγινε και η σχετική κοινοποίηση της σχετικής εθνικής εφαρμοστικής νομοθεσίας

Τα υπόλοιπα καθεστώτα στήριξης που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Κανονισμού 1974/2006 δεν εφαρμόζονται στην Κύπρο.

- Σημειώνεται ότι η Κύπρος δεν προτίθεται να κάνει χρήση του άρθρου 68 του Κανονισμού 73/2009.

Περισσότερες λεπτομέρειες δίνονται εντός της περιγραφής του κάθε μέτρου όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο.

10.2 Συμπληρωματικότητα με Άλλα Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η συμπληρωματικότητα και ο διαχωρισμός των παρεμβάσεων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 με τα ακόλουθα Προγραμματικά Έγγραφα:

- Πρόγραμμα Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα 2007-2013
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007-2013
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή 2007-2013»

Η συμπληρωματικότητα και ο διαχωρισμός των παρεμβάσεων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης με τα πιο πάνω Προγράμματα παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα VIII.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ , 2007-2013

Σε ότι αφορά τη διαφοροποίηση της οικονομίας των αγροτικών περιοχών μέσω του ΕΤΠΑ παρέχονται κίνητρα προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις για προώθηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τουρισμό της υπαίθρου ενώ θα χρηματοδοτηθούν και παρεμβάσεις που αφορούν την υλοποίηση έργων που απορρέουν από τα Διαχειριστικά Σχέδια των περιοχών ΦΥΣΗ 2000 και στοχεύουν στην δημιουργία ήπιων οικονομικών δραστηριοτήτων στις περιοχές αυτές. Παράλληλα, μέσω του Μέτρου 3.1 «Ενθάρρυνση Τουριστικών Δραστηριοτήτων» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης χρηματοδοτούνται δημόσιες υποστηρικτικές υποδομές για την ενθάρρυνση του τουρισμού στην ύπαιθρο όπως οι «θεματικές διαδρομές» (σήμανση μονοπατιών για πεζοπορία, διαδρομές ορεινής ποδηλασίας), θεματικά μουσεία και η δημιουργία κέντρων πληροφόρησης περιηγητών.

Επειδή η προγραμματική περίοδος 2004-2006 ήταν μικρής χρονικής διάρκειας με περιορισμένους πόρους, η προσπάθεια που αναλήφθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος του Στόχου 2 δεν έχει συμπληρωθεί σε σχέση με τις ανάγκες που υπάρχουν, ειδικά στις ορεινές περιοχές. Ως εκ τούτου στα πλαίσια του Προγράμματος Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα, με στόχο την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών θα υλοποιηθούν έργα αναβάθμισης του δομημένου περιβάλλοντος και βελτίωσης της πολιτιστικής δομής (π.χ. πλατείες, πεζοδρόμια και πολιτιστικά κέντρα) στις περιοχές, με υψόμετρο μεγαλύτερο από 500μ, και παράλληλα θα ενισχύεται η ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ανάπτυξη της υπαίθρου μέσα από την ετοιμασία ρυθμιστικών σχεδίων.

Συμπληρωματικά, στις πεδινές περιοχές, με υψόμετρο κάτω των 500 μέτρων, οι αντίστοιχες παρεμβάσεις για αναβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος θα χρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Περαιτέρω, μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και ειδικότερα του μέτρου Μέτρο 3.2 «Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού πλούτου» θα χρηματοδοτηθούν οι ακόλουθες κατηγορίες παρεμβάσεων :

- Ανάπτυξη κέντρων κοινοτικών / κοινωνικών παροχών που περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την δημιουργία/ επέκταση/ βελτίωση/ τοπιοτέχνηση των κοινοτικών υπηρεσιών (π.χ. πολυδύναμα και πολιτιστικά κέντρα, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, κέντρα νεότητας, βιβλιοθήκες νέας τεχνολογίας, βρεφοκομικοί σταθμοί).
- Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς: υλοποίηση έργων που αφορούν την προστασία και ανάδειξη παραδοσιακών στοιχείων του ανθρωπογενούς αγροτικού περιβάλλοντος και ανάπλαση χώρων που σχετίζονται με γεωργικές δραστηριότητες παλαιότερων εποχών για τις οποίες δεν θα υπάρχει παραγωγική δραστηριότητα.

Στα πλαίσια προώθησης της προσβασιμότητας των περιοχών της υπαίθρου στα πλαίσια του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα» θα προωθηθεί η επέκταση/βελτίωση των κυρίων επαρχιακών δρόμων (υπό την αρμοδιότητα του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων) ενώ στα πλαίσια του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις στους δευτερεύοντες επαρχιακούς δρόμους (αρμοδιότητα των Επαρχιακών Διοικήσεων).

Συμπληρωματικότητα μεταξύ των δύο Προγραμμάτων υπάρχει και στον τομέα της Προστασίας του Περιβάλλοντος. Αναλυτικότερα ο Άξονας Προτεραιότητας 2 «Βελτίωση του Περιβάλλοντος και την Υπαίθρου» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης περιλαμβάνει μια σειρά παρεμβάσεων που αφορούν την προστασία του εδάφους και των υδάτων μέσω της μείωσης της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης των καλλιεργειών (Μέτρο 2.3) που θα προέλθει από την μειωμένη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, την ενίσχυση της βιοποικιλότητας (Μέτρο 2.2), την συμβολή στο περιορισμό της κλιματικής αλλαγής μέσω της αύξησης της δασοκάλυψης που θα προέλθει από την πρόληψη πυρκαγιών (Μέτρο 2.5) και το μέτρο της δάσωσης γεωργικών και μη γεωργικών γαιών (Μέτρο 2.4)

Οι παρεμβάσεις αυτές του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης λειτουργούν συμπληρωματικά με τις δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας «Βασικές Υποδομές στο Τομέα του Περιβάλλοντος και της Ενέργειας» του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα» που αφορούν την διαχείριση των στερών απορριμμάτων, την προώθηση της χρήσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων.

Τέλος συμπληρωματικότερα παρουσιάζεται και μεταξύ του Άξονα Προτεραιότητας 1 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης «Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας» με τον Άξονα Προτεραιότητας «Παραγωγικό Περιβάλλον» του Προγράμματος που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ. Η ενίσχυση των μεταποιητικών επιχειρήσεων για παραγωγή προϊόντων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας αλλά και η παροχή κινήτρων σε επιχειρήσεις στοχευμένων πληθυσμιακών ομάδων (γυναίκες και νέοι) δεν καλύπτουν τον πρωτογενή τομέα και την πρώτη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών και δασικών προϊόντων. Η διάσταση αυτή καλύπτεται από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης μέσω του Άξονα Προτεραιότητας και συγκεκριμένα των ακόλουθων μέτρων

- Μέτρο 1.6 «Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα. Δημιουργία και εκσυγχρονισμός μονάδων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων». Μέσω του οποίου παρέχονται ενισχύσεις για ίδρυση και εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων πρώτης μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων του παραρτήματος 1 της Συνθήκης
- Μέτρο 1.5 «Εκσυγχρονισμός γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων» το οποίο στοχεύει μεταξύ άλλων στον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση των εκμεταλλεύσεων, την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας, την εισαγωγή νέας τεχνολογίας και τη μείωση του κόστους παραγωγής,
- Μέτρο 1.2 «Ενίσχυση πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών» το οποίο μεταξύ άλλων αποσκοπεί στη δημιουργία βιώσιμων, ανταγωνιστικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων με διαχειριστές νέους/νέες γεωργούς

Σε επίπεδο στοχοθέτησης υπάρχει πλήρης σύγκλιση. Όσον αφορά το επίπεδο είδους κατηγοριών παρεμβάσεων υπάρχει θεματική διαφοροποίηση στο μεγαλύτερο μέρος των παρεμβάσεων, εκτός από ένα μικρό αριθμό παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν στα πλαίσια του Προγράμματος «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα» ως συνέχεια της προγραμματικής περιόδου 2004-2006, για τις οποίες έχει καθοριστεί σαφής διαχωριστική γραμμή, με βάση το χωρικό κριτήριο του υψομέτρου.

Πέραν της προσπάθειας για αποφυγή των επικαλύψεων που έγινε στο προγραμματικό στάδιο αποφασίστηκε επιπλέον όπως καθιερωθεί το σύστημα της αμφίδρομης εκ των προτέρων γνωμοδότησης μεταξύ των Διαχειριστικών Αρχών στα μέτρα που σχετίζονται με παρεμβάσεις στην ύπαιθρο. Σε αυτό το πλαίσιο, η Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 θα αποστέλλει τα προτεινόμενα για χρηματοδότηση έργα που εμπίπτουν στον Άξονα Προτεραιότητας 3 στη Διαχειριστική Αρχή των Διαρθρωτικών Ταμείων. Από την άλλη, η Διαχειριστική Αρχή των Διαρθρωτικών Ταμείων θα αποστέλλει στη Διαχειριστική Αρχή Π.Α.Α. τα προτεινόμενα έργα που σχετίζονται με την ανάπτυξη της υπαίθρου. Τα έργα θα εξετάζονται και εφόσον διασφαλιστεί η αποφυγή επικάλυψης και η ύπαρξη συνέργιας/ συμπληρωματικότητας θα αποστέλλεται θετική εισήγηση για προώθηση του έργου.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ»

Ο Στρατηγικός στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η «πλήρης και ποιοτική απασχόληση, η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και η εμπέδωση συνθηκών κοινωνικής συνοχής και ίσων ευκαιριών».

Οι γενικοί στόχοι του προγράμματος είναι

- Βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση της προσαρμοστικότητας του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα
- Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης

Οι γενικοί αυτοί στόχοι αντιστοιχίζονται σε ισάριθμους άξονες προτεραιότητας ως εξής:

- Άξονας Προτεραιότητας 1: «Διεύρυνση της αγοράς εργασίας και κοινωνική συνοχή»
- Άξονας Προτεραιότητας 2: «Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και προσαρμοστικότητα»

Υπάρχουν ξεκάθαρες διαχωριστικές γραμμές με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο αφού μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης η εκπαίδευση των γεωργών / δασοκαλλιεργητών αφορά την επαγγελματική τους ενασχόληση ενώ η όποια εκπαίδευση λάβουν μέσω του ΕΚΤ θα αφορά άλλους τομείς όπως η απόκτηση ικανοτήτων σε κάποια άλλη επαγγελματική κατεύθυνση ή σε κάποια άλλη δεξιότητα.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ, 2007-2013

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας 2007-2013 συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και διαρθρώνεται στους ακόλουθους Άξονες Προτεραιότητας:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Μέτρα για την προσαρμογή του Κοινοτικού Αλιευτικού Στόλου,.

Άξονας Προτεραιότητας 2: Υδατοκαλλιέργεια, Αλιεία Εσωτερικών Υδάτων, Μεταποίηση και Εμπορία Προϊόντων Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας

Άξονας Προτεραιότητας 3: Μέτρα Κοινού Ενδιαφέροντος

Άξονας Προτεραιότητας 4: Βιώσιμη Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών

Σε ότι αφορά τον κίνδυνο επικαλύψεων με το Πρόγραμμα της Αλιείας έχουν ληφθεί οι απαραίτητες ενέργειες έτσι ώστε κατά την εφαρμογή του Άξονα Leader να γίνονται από τα αρχικά στάδια διασταυρούμενοι έλεγχοι κυρίως σε ότι αφορά τις προτεινόμενες δράσεις. Η ύπαρξη και λειτουργία σε μια συγκεκριμένη περιοχή τόσο ΟΤΔ όσο και «Ομάδας» δεν απαγορεύεται. Η μη ύπαρξη γεωγραφικού διαχωρισμού έχει ως αποτέλεσμα την εστίαση των ενεργειών συντονισμού στις προτεινόμενες δράσεις. Μέσα από την συνεργασία των αρμοδίων υπηρεσιών στο στάδιο της επιλογής των ΟΤΔ και των «Ομάδων» θα εξασφαλίζεται ότι υπάρχουν οι απαιτούμενοι διαχωρισμοί ενώ ιδιαίτερη προσοχή θα δίνεται στην εξασφάλιση συμπληρωματικότητας των δράσεων. Στην Επιτροπή Αξιολόγηση των Ομάδων Τοπικής Δράσης και των Επιχειρησιακών τους Προγραμμάτων θα συμμετέχει εκπρόσωπος του Τμήματος Αλιείας έτσι ώστε να γίνεται εκ των προτέρων έλεγχος των προτεινόμενων δράσεων και να λαμβάνονται οι απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες σε περίπτωση που χρειαστεί. Ωστόσο, οι περιπτώσεις που θα χρήσουν παρέμβασης αναμένεται να είναι εξαιρετικά περιορισμένες.

11. Καθορισμός αρμοδίων σωμάτων

Διαχειριστική Αρχή

Ως Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 ορίζεται το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος. Η Διαχειριστική Αρχή είναι υπεύθυνη για την διαχείριση και την εφαρμογή του προγράμματος με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο. Τα καθήκοντα της καθορίζονται με σαφήνεια στο άρθρο 75 του Κανονισμού 1698/ 2005.

Η Διαχειριστική Αρχή είναι υπεύθυνη για την αποτελεσματικότητα και κανονικότητα της διαχείρισης και εφαρμογής όλων των μέτρων του Π.Α.Α. και την εφαρμογή των πιο κάτω:

- Διασφάλιση ότι οι ενέργειες που επιλέγονται για χρηματοδότηση είναι σύμφωνες με τα κριτήρια που καθορίζονται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.
- Δημιουργία μηχανισμού συλλογής αξιόπιστων οικονομικών και στατιστικών δεδομένων σχετικά με την εφαρμογή και τους δείκτες του Κοινού Πλαισίου Παρακολούθησης και Αξιολόγησης.
- Παρακολούθηση της εφαρμογής των διαφόρων μέτρων που θα αναληφθούν από τις αρμόδιες αρχές εφαρμογής των μέτρων.
- Αποστολή στην Επιτροπή όλων των τυποποιημένων αρχείων που απαιτούνται.
- Υποβολή των προβλεπόμενων από τους Κανονισμούς Εκθέσεων Αξιολόγησης.
- Σύνταξη και υποβολή προς την Επιτροπή των ετήσιων εκθέσεων προόδου και της τελικής έκθεσης μετά από την έγκριση της από την Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΑΑ.
- Θέσπιση μέτρων εσωτερικών ελέγχων για την ορθή χρηματοδοτική διαχείριση και υιοθέτηση μέτρων για προσαρμογές που απαιτούνται ή ενδεχόμενες διορθώσεις.
- Διασφάλιση της κανονικότητας και της συμβατότητας προς τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές των πράξεων που χρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ.
- Τήρηση των υποχρεώσεων σχετικά με την πληροφόρηση και τη δημοσιότητα.
- Ηγείται της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος και παρέχει τη γραμματειακή υποστήριξη των συνεδριάσεών της.
- Υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισηγήσεων για χρηματοοικονομική ή άλλη τροποποίηση του Προγραμματικού Εγγράφου.

Ορισμένες από τις αρμοδιότητες της διαχειριστικής αρχής μπορούν να εκχωρηθούν με γραπτή συμφωνία σε άλλες διοικητικές υπηρεσίες. Σε κάθε περίπτωση η ευθύνη έναντι της Επιτροπής παραμένει στη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Διαπιστευμένος Οργανισμός Πληρωμών

Ως Οργανισμός Πληρωμών του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 ορίζεται ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών. Τα καθήκοντα του και οι αρμοδιότητες του καθορίζονται στο άρθρο 6 του Κανονισμού 1290/2005.

Ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών παρέχει επαρκή εγγύα ότι α) η επιλεξιμότητα των αιτήσεων και η διαδικασία χορήγησης των ενισχύσεων καθώς και η συμφωνία τους προς τους κοινοτικούς κανόνες πριν από την εντολή πληρωμής ελέγχονται.

β) οι εκτελούμενες πληρωμές καταχωρίζονται επακριβώς και πλήρως στα λογιστικά βιβλία.

γ) διενεργούνται οι έλεγχοι που προβλέπονται από την κοινοτική νομοθεσία.

δ) τα απαιτούμενα έγγραφα υποβάλλονται εντός των προθεσμιών και στη μορφή που προβλέπεται από τους κοινοτικούς κανόνες.

ε) τα έγγραφα είναι προσπελάσιμα και διατηρούνται με τρόπο που διασφαλίζει την πληρότητα, την εγκυρότητα και την αναγνωσιμότητα τους διαχρονικά, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών εγγράφων υπό την έννοια των κοινοτικών κανόνων.

Με εξαίρεση την καταβολή των κοινοτικών ενισχύσεων, η εκτέλεση των καθηκόντων αυτών μπορεί να γίνει κατ' εξουσιοδότηση.

Μονάδες Εφαρμογής

Μέρος των αρμοδιοτήτων της Διαχειριστικής Αρχής και του Οργανισμού Πληρωμών ανατίθενται σε ειδικές μονάδες που κρίνονται κατάλληλες για την εφαρμογή των μέτρων. Με την ανάθεση των σχετικών καθηκόντων οι Μονάδες Εφαρμογής συλλέγουν τις αιτήσεις που υποβάλλονται, αξιολογούν τις αιτήσεις, διενεργούν τους απαιτούμενους ελέγχους και υποβάλλουν στον Οργανισμό Πληρωμών αιτήματα πληρωμής των δικαιούχων. Παράλληλα συμβάλλουν στη διαμόρφωση αποφάσεων που αφορούν τη διαχείριση των μέτρων (αριθμός προκηρύξεων, συλλογή δεδομένων παρακολούθησης και αξιολόγησης κτλ.) Σε κάθε περίπτωση η ευθύνη έναντι της Επιτροπής με βάση τα άρθρα 75 του Κανονισμού 1698/2005 και 6 του Κανονισμού 1290/2005 παραμένει στη Διαχειριστική Αρχή και στον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών αντίστοιχα.

Έχουν οριστεί οι πιο κάτω Μονάδες Εφαρμογής:

- Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών Τμήματος Γεωργίας (14 μέτρα)
  - Μέτρο 1.1 «Εκπαίδευση, πληροφόρηση και διάδοση της γνώσης»
  - Μέτρο 1.2 «Ενίσχυση πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών»
  - Μέτρο 1.3 «Πρόωρη συνταξιοδότηση αγροτών»
  - Μέτρο 1.4 «Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών από τους γεωργούς και τους δασοκαλλιεργητές»
  - Μέτρο 1.5 «Εκσυγχρονισμός των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων»
  - Μέτρο 1.7 «Χωροταξική κτηνοτροφική ανάπτυξη»
  - Μέτρο 1.8 «Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων και δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα των τροφίμων»
  - Μέτρο 1.9 «Ενθάρρυνση σύστασης και λειτουργίας Ομάδων Παραγωγών/Ενώσεων Ομάδων Παραγωγών»
  - Μέτρο 1.10 «Ειδικές ενισχύσεις για ικανοποίηση των προτύπων της Ε.Ε (ανενεργό)»
  - Μέτρο 3.3 «Απόκτηση δεξιοτήτων, εμπύχωση και εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης»
  - Μέτρο 4.1 «Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης»
  - Μέτρο 4.2 «Διατοπική και διακρατική συνεργασία»
  - Μέτρο 4.3 «Λειτουργικά έξοδα, απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση στην περιοχή»

- Μέτρο 5.1 «Τεχνική υποστήριξη»
- Τμήμα Δασών (3 μέτρα)
  - Μέτρο 2.4 «Δασώσεις»
  - Μέτρο 2.5 «Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και αναδάσωση καμένων περιοχών»
  - Μέτρο 2.6 «Διατήρηση και βελτίωση του κοινωνικού και οικολογικού ρόλου των δασών»
- Υπουργείο Εσωτερικών (2 μέτρα)
  - Μέτρο 3.1 «Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων»
  - Μέτρο 3.2 «Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού πλούτου»
- Κ.Ο.Α.Π. (3 μέτρα)
  - Μέτρο 2.1 «Παροχή εξισωτικών πληρωμών σε μειονεκτικές περιοχές
  - Μέτρο 2.2. «Ενίσχυση Βιοποικιλότητας και παροχή εξισωτικών πληρωμών στις περιοχές ΦΥΣΗ 2000»
  - Μέτρο 2.3 «Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις»
- Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (1 μέτρο)
  - Μέτρο 1.6 «Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα. Δημιουργία και εκσυγχρονισμός μονάδων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων»

Διαχωρισμός Αρμοδιοτήτων

Για την διασφάλιση του σαφή διαχωρισμού των αρμοδιοτήτων μεταξύ των δύο κυρίαρχων αρχών διευκρινίζονται επιπλέον τα παρακάτω:

- Ο Προϋπολογισμός και η διαχείριση των πιστώσεων (μεταφορές, ανακατανομές κονδυλίων) του Προγράμματος είναι ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής.
- Οι αποφάσεις για τις προκηρύξεις των διαφόρων μέτρων λαμβάνονται από τη Διαχειριστική Αρχή σε συνεργασία με τον Οργανισμό Πληρωμών. Η Δημοσίευση της προκήρυξης αποτελεί αρμοδιότητα της Διαχειριστικής Αρχής όπως επίσης και η ευρύτερη δημοσιότητα του Προγράμματος.
- Η έκδοση των Ενημερωτικών Εντύπων γίνεται από τη Διαχειριστική Αρχή.
- Η ετοιμασία των Εγχειριδίων Εφαρμογής γίνεται από τον Οργανισμό Πληρωμών σε συνεργασία με τη Διαχειριστική Αρχή. Τα σημεία που αναφέρονται σε διαδικασίες ελέγχων, πληρωμών κτλ είναι πρωταρχική ευθύνη του Οργανισμού Πληρωμών.
- Η ετοιμασία των Εντύπων Αιτήσεων γίνεται από τον Οργανισμό Πληρωμών σε συνεργασία με τη Διαχειριστική Αρχή.
- Οι έλεγχοι είναι πρωταρχική ευθύνη του ΚΟΑΠ που ετοιμάζει και τους Καταλόγους Ελέγχων.
- Διευκρινήσεις που αφορούν τα κριτήρια διαφόρων μέτρων είναι ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής.
- Η υποβολή προτάσεων στην Επιτροπή για τροποποίηση του Προγράμματος είναι αρμοδιότητα της Διαχειριστικής Αρχής.
- Η παρακολούθηση και αξιολόγηση του Προγράμματος είναι ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής. Οι μονάδες εφαρμογής και ο Οργανισμός Πληρωμών θα παρέχουν όλα τα απαραίτητα δεδομένα.

Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται είτε απευθείας είτε μέσω των Μονάδων Εφαρμογής των μέτρων εφόσον εμπίπτει μέσα στα πλαίσια της σχετικής συμφωνίας. Νοείται ότι κατά την άσκηση των πιο πάνω αρμοδιοτήτων επιδιώκεται η μέγιστη δυνατή συνεργασία τόσο μεταξύ της Διαχειριστικής Αρχής και του Οργανισμού Πληρωμών όσο και μεταξύ των δύο αυτών Οργάνων και των Μονάδων Εφαρμογής.

Οργανισμός Πιστοποίησης

Το Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, σαν Αρμόδια Αρχή Διαπίστευσης του ΚΟΑΠ και σύμφωνα με τον Κανονισμό 1290/05 άρθρο 7 και τον κανονισμό 885/06 άρθρο 5(1), προχώρησε σε προσφορές για την ανάθεση της εργασίας του Οργανισμού Πιστοποίησης του Κυπριακού Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών το έργο κατακυρώθηκε στον Ελεγκτικό Οίκο KPMG και υπογράφηκε η σχετική συμφωνία στις αρχές Οκτωβρίου 2007. Η διάρκεια της συμφωνίας είναι για περίοδο πέντε ετών. Το Όργανο πιστοποίησης έχει ήδη αρχίσει την εργασία του.

Το πιο πάνω σύστημα παρουσιάζεται διαγραμματικά στο Παράρτημα ΙΧ.

Καταπολέμηση της απάτης

Ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών προς πλήρη εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο (άρθρο 11 του Κανονισμού 4045/89/ΕΟΚ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 περί των ελέγχων, εκ μέρους των κρατών μελών, των πράξεων που αποτελούν μέρος του συστήματος χρηματοδοτήσεως από το ΕΓΤΠΕ, Τμήμα Εγγυήσεων) έχει δημιουργήσει, βάσει του άρθρου 14(2) του Περί της Ίδρυσης και Λειτουργίας του Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών Νόμου του 2003, Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης. Συγκεκριμένα η Υπηρεσία είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση και το συντονισμό της εφαρμογής του Κανονισμού 4045/89 και του Κανονισμού 1848/2006.

Η Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης είναι υπεύθυνη για τη συλλογή των παρατυπιών που έχουν διαπιστωθεί από όλα τα αρμόδια Τμήματα του ΚΟΑΠ και των Μονάδων Εφαρμογής, καθώς και οποιωνδήποτε εξελίξεων τυχόν προκύψουν σε κατοπινό στάδιο σε σχέση με τις παρατυπίες αυτές. Προς το σκοπό αυτό έχουν καταρτιστεί γραπτές διαδικασίες οι οποίες προβλέπουν για τον τρόπο και τη μορφή της κοινοποίησης των παρατυπιών προς την Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης από τα εμπλεκόμενα Τμήματα. Σχετική πρόβλεψη έχει συμπεριληφθεί και στις συμφωνίες που έχουν συναφθεί με όλες τις Μονάδες Εφαρμογής. Οι συμφωνίες προβλέπουν επίσης ότι η Μονάδα Εφαρμογής λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και την εφαρμογή των σχετικών Κανονισμών της Ε.Ε.

Η Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης είναι επίσης υπεύθυνη για την κοινοποίηση των παρατυπιών προς την OLAF, όπου οι παρατυπίες αυτές ξεπερνούν το ποσό των 10. 000 Ευρώ.

Επίσης, στην Υπηρεσία έχει ανατεθεί και ο χειρισμός όλων των υποθέσεων που άπτονται θεμάτων παρατυπιών και πράξεων που εμπεριέχουν τα στοιχεία του δόλου και/ ή άλλων ποινικών αδικημάτων.

12. Περιγραφή του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης και προβλεπόμενη σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης

12.1 Περιγραφή του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης

Οι δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης της προγραμματικής περιόδου 2007 – 2013 διέπονται από το Κοινό Πλαίσιο Παρακολούθησης και Αξιολόγησης της Ε. Επιτροπής.

Το σύστημα καταγραφής των στοιχείων που απαιτούνται για τον υπολογισμό των δεικτών έχει ως αφηρητά τα έντυπα των αιτήσεων τα οποία θα ετοιμαστούν έτσι ώστε να περιέχουν όλα τα απαραίτητα πεδία για την καταγραφή των εν λόγω στοιχείων. Σκοπός της Διαχειριστικής Αρχής είναι η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος μέσω του οποίου μετά και την

μηχανογράφηση των εντύπων των αιτήσεων θα παρέχεται η δυνατότητα εξαγωγής (export) των δεδομένων που απαιτούνται για την ποσοτικοποίηση των δεικτών. Τα δεδομένα των εντύπων των αιτήσεων θα μηχανογραφούνται και ακολούθως, με τη βοήθεια ενός λογισμικού συστήματος, θα γίνεται επεξεργασία των δεδομένων και θα υπολογίζονται οι σχετικοί δείκτες. Για τον σκοπό αυτό θα οριστεί υπεύθυνο άτομο, σύμφωνα και με τα όσα προβλέπονται στο Κοινό Πλαίσιο Παρακολούθησης και Αξιολόγησης, το οποίο θα φέρει την ευθύνη για τη συγκέντρωση των δεδομένων από τα έντυπα των αιτήσεων μέσω του συστήματος, την ποσοτικοποίηση του δείκτη και την καταγραφή των τιμών του σε ειδική βάση δεδομένων, η οποία θα είναι διαθέσιμη στη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος.

Μέχρι όμως και την ολοκλήρωση του συστήματος για την κάλυψη των άμεσων αναγκών σε αναφορές παρακολούθησης η Διαχειριστική Αρχή θα προχωρήσει σε μερική τροποποίηση του υφιστάμενου λογισμικού συστήματος Παρακολούθησης και Αξιολόγησης το οποίο χρησιμοποιείται για το Προγραμματικό Έγγραφο 2004 – 2006.

Πέραν των όσων αναφέρονται πιο πάνω κρίνεται απαραίτητη και η συνεργασία με ομάδα εμπειρογνομόνων η οποία θα έχει το ρόλο του on-going αξιολογητή και θα παρέχει στην Διαχειριστική Αρχή την υποστήριξη που απαιτείται για τη συγκέντρωση των στοιχείων για την ποσοτικοποίηση των δεικτών της ενδιάμεσης και της τελικής αξιολόγησης του Προγράμματος.

12.2 Προβλεπόμενη σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης

Για την παρακολούθηση του επιχειρησιακού προγράμματος συστήνεται Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Σύνθεση

Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης προεδρεύεται από τον εκάστοτε Διευθυντή του Τμήματος Γεωργίας.

Ως μέλη στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης συμμετέχουν:

- Ο Προϊστάμενος της Γραμματείας της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης
- Εκπρόσωπος του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
- Εκπρόσωπος του Κυπριακού Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών
- Εκπρόσωπος του Γραφείου Προγραμματισμού
- Εκπρόσωπος του Τμήματος Δασών
- Εκπρόσωπος του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών
- Εκπρόσωπος της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος
- Εκπρόσωποι Αρμόδιων Υπουργείων, όπως του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Δικαιοσύνης (Εθνικός Μηχανισμός για τα δικαιώματα της γυναίκας) κτλ.
- Εκπρόσωποι κρατικών αρχών για οριζόντια θέματα (απασχόληση, περιβάλλον, ισότητα)
- Εκπρόσωποι των Οικονομικών και Κοινωνικών Εταίρων
- Εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων

Στις συνεδριάσεις θα προσκαλούνται με το καθεστώς του παρατηρητή και εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επίσης κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης είναι δυνατό να προσκαλούνται, κατά περίπτωση, εκπρόσωποι μη κυβερνητικών οργανώσεων, άλλων ενδιαφερόμενων φορέων καθώς και εμπειρογνώμονες σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και σχετικά θέματα.

Στη σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης διασφαλίζεται, κατά το δυνατό, η ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών.

Πιο αναλυτικά στην Επιτροπή Παρακολούθησης συμμετέχουν οι ακόλουθοι.

1. Διευθύντρια Τμήματος Γεωργίας
2. Προϊστάμενος Γραμματείας Διαχειριστικής Αρχής ΠΑΑ
3. Εκπρόσωπος Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
4. Εκπρόσωπος Γραφείου Προγραμματισμού
5. Εκπρόσωπος Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
6. Εκπρόσωπος Υπουργείου Εσωτερικών
7. Εκπρόσωπος Υπουργείου Δικαιοσύνης – Εθνικός Μηχανισμός για τα δικαιώματα της γυναίκας
8. Εκπρόσωπος Κυπριακού Οργανισμού Αγροτικών Πληρωμών
9. Εκπρόσωπος Τμήματος Δασών
10. Εκπρόσωπος της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος
11. Εκπρόσωπος Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού
12. Εκπρόσωπος Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών
13. Εκπρόσωπος Τμήματος Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών
14. Εκπρόσωπος Κυπριακού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου
15. Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων
16. Εκπρόσωπος Ένωσης Δήμων Κύπρου
17. Εκπρόσωπος Ένωσης Κοινοτήτων Κύπρου
18. Εκπρόσωπος Π.Ο.Α « ΑΓΡΟΤΙΚΗ»
19. Εκπρόσωπος Ένωσης Κυπρίων Αγροτών
20. Εκπρόσωπος Παναγροτικού Συνδέσμου Κύπρου
21. Εκπρόσωπος ΠΕΚ (Παναγροτική Ένωση Κύπρου)
22. Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου
23. Εκπρόσωπος Οργανισμού Νεολαίας Κύπρου
24. Εκπρόσωπος της Ένωσης Γεωπόνων Κύπρου
25. Εκπρόσωπος των Ομάδων Τοπικής Δράσης

13. Δημοσιότητα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013

13.1 Ενέργειες για ενημέρωση των πιθανών δικαιούχων, των επαγγελματικών οργανώσεων, των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών φορέων, των οργανισμών που συμμετέχουν στην προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, για τις δυνατότητες που προσφέρονται καθώς και τους κανόνες για χρηματοδότηση από το πρόγραμμα.

Για την προβολή και δημοσιοποίηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013 έχει ετοιμαστεί ειδικό επικοινωνιακό σχέδιο που στοχεύει:

- Στην ενημέρωση του αγροτικού κόσμου
- Στην ενημέρωση των ενδιαφερόμενων φορέων
- Στην ενημέρωση του ευρύτερου κοινού

Ενημέρωση του αγροτικού κόσμου

Ο αγροτικός κόσμος ως ο αποδέκτης και δικαιούχος των Μέτρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης θα ενημερωθεί λεπτομερώς, αξιοποιώντας για το σκοπό αυτό διάφορες μεθόδους και διαθέσιμα μέσα.

Το επικοινωνιακό σχέδιο για την ενημέρωση του αγροτικού κόσμου περιλαμβάνει:

- Δημοσιογραφική διάσκεψη του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος όταν εγκριθεί το ΠΑΑ 2007-2013
- Έκδοση έντυπου υλικού. Θα εκδοθεί ένα γενικό φυλλάδιο για το πρόγραμμα καθώς και ειδικά φυλλάδια για κάθε Μέτρο ξεχωριστά.

- Θα καταρτιστεί πρόγραμμα περιφερειακών συγκεντρώσεων για ενημέρωση των γεωργών στους τόπους που βρίσκονται οι μονάδες τους ή / και η κατοικία τους. Το πρόγραμμα θα καλύψει όλες σχεδόν τις κοινότητες της Κύπρου, που είναι υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας. Θα πραγματοποιηθούν, επίσης, εξειδικευμένες ενημερώσεις για μεγάλους κλάδους παραγωγής όπως την αγελαδοτροφία, αμπελουργία, κλπ.
- Στα ετήσια προγράμματα Γεωργικών Εφαρμογών (τόσο των Περιφερειακών Γεωργικών Λειτουργιών, όσο και των Λειτουργιών Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας) θα συμπεριληφθεί και η ενημέρωση για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.
- Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης θα δημοσιοποιηθεί στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας και θα παρέχεται, από αυτήν, η δυνατότητα ενημέρωσης και επίλυσης αποριών.
- Θα δημιουργηθεί Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο μέσω του οποίου θα γίνεται ενημέρωση και θα δίνονται πληροφορίες για το ΠΑΑ 2007-2013.
- Θα καταρτισθεί πρόγραμμα παρουσίασης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 από τα Ραδιοφωνικά και Τηλεοπτικά προγράμματα του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.
- Θα δημοσιευτούν σχετικά άρθρα σε τεύχη του περιοδικού «Αγρότης» που εκδίδεται από το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.
- Θα δημοσιευθούν άρθρα στις εφημερίδες.

Ενημέρωση Ενδιαφερόμενων Φορέων

Θα οργανωθούν ημερίδες στις οποίες θα προσκληθούν οι κοινωνικοί εταίροι, π.χ. Αγροτικές Οργανώσεις, Μη κυβερνητικές / επαγγελματικές οργανώσεις, το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό επιμελητήριο (ΚΕΒΕ), η Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων(ΟΕΒ), οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης κλπ, στους οποίους θα παρουσιαστεί το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013.

Ενημέρωση του ευρύτερου κοινού

Για το ευρύτερο κοινό προγραμματίζεται μια γενικότερη ενημέρωση για τους στόχους και τις επιδιώξεις του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013.

Η ενημέρωση αυτή θα επιτευχθεί υλοποιώντας τα ακόλουθα μέτρα:

- Δημοσιογραφική διάσκεψη για την έναρξη του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013
- Ημερίδα με ομάδα δημοσιογράφων που ασχολούνται με τα αγροτικά θέματα.
- Διαφημίσεις στις εφημερίδες
- Τηλεοπτική Διαφήμιση (μικρό φιλμ)
- Τηλεοπτικό spot
- Έκδοση Αφίσας και διανομή της σε όλες τις κοινότητες της Κύπρου
- Αναγραφή στους λογαριασμούς της ΑΗΚ σχετικής διαφήμισης.

13.2 και 13.3 Προβλεπόμενες Ενέργειες για ενημέρωση των δικαιούχων για την Κοινοτική συμβολή καθώς και για ενημέρωση του ευρύτερου κοινού για το ρόλο που διαδραματίζει η Κοινότητα στα Προγράμματα και τα αποτελέσματά τους.

Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κατά τη δημοσιοποίηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, θα ληφθούν μέτρα ώστε, σε όλα τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για τη δημοσιοποίηση του ΠΑΑ, να προβάλλεται ο ρόλος της Ε.Ε και η συνεισφορά του ΕΓΤΑΑ, σύμφωνα με τα καθορισμένα τεχνικά χαρακτηριστικά. Θα προβάλλονται επίσης και πιο εκτενείς πληροφορίες για τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος από την Κοινότητα και τα Κράτη Μέλη. Θα παρέχονται στους πιθανούς δικαιούχους σαφείς και λεπτομερείς πληροφορίες μεταξύ άλλων και για τα εξής: (α) τις διοικητικές διαδικασίες που ακολουθούνται προκειμένου να εγκριθεί κάποιος αιτητής για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του

Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (β) περιγραφή των διαδικασιών για το πώς εφαρμόζεται η χρηματοδότηση, γ) λεπτομέρειες για τους ελέγχους και τις κυρώσεις, δ) τους όρους ή/και τα κριτήρια επιλεξιμότητας για την επιλογή των Μέτρων και την αξιολόγηση του Προγράμματος (ε) τα ονόματα των αρμόδιων Λειτουργιών σε Εθνικό και τοπικό επίπεδο που μπορούν να επεξηγήσουν το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, καθώς και τα κριτήρια για την επιλογή και την αξιολόγηση των διαδικασιών.

Τέλος θα παρέχονται πληροφορίες στους πιθανούς δικαιούχους για τυχόν κέντρα πληροφόρησης στην Ευρώπη όπου θα μπορούν να αποταθούν για περαιτέρω ενημέρωση.

Προϋπολογισμός

Η δαπάνη για την υλοποίηση του επικοινωνιακού σχεδίου για το ΠΑΑ 2007-2013 μαζί με το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο ξεπερνά τις 250.000 Ευρώ και θα καλυφθεί από το Μέτρο της Τεχνικής Υποστήριξης.

Φορέας υλοποίησης

Την ευθύνη για την υλοποίηση του επικοινωνιακού σχεδίου θα έχει ο Κλάδος Γεωργικών Εφαρμογών και Δημοσιότητας του Τμήματος Γεωργίας σε συνεργασία με τον Τομέα Δημοσιότητας του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, στην αρχή, και μετέπειτα θα εμπλακεί και το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο, που τελικά θα αναλάβει εξ ολοκλήρου τη διαφώτιση.

Κριτήρια Αξιολόγησης

Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του επικοινωνιακού σχεδίου θα γίνει με διάφορους τρόπους όπως:

- Αριθμός αιτήσεων συμμετοχής στα Μέτρα του ΠΑΑ 2007-2013 και ποσοστό απορρόφησης των κονδυλίων του προγράμματος.
- Αριθμός επισκέψεων στην ιστοσελίδα
- Τα ενημερωτικά υλικά που εκδόθηκαν (εκδόσεις και αριθμός κατά έκδοση)
- Αριθμός Άρθρων σε Εφημερίδες και Περιοδικά
- Αριθμός ενημερωτικών συγκεντρώσεων σε αγροτικές κοινότητες
- Αριθμός ενημερωτικών συγκεντρώσεων με ενδιαφερόμενους φορείς
- Αριθμός τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων
- Αριθμός Διαφημίσεων
- Αριθμός Δημοσιογραφικών Διασκέψεων.

14. Προσδιορισμός των εταίρων και τα αποτελέσματα της διαβούλευσης

14.1 Προσδιορισμός των εταίρων

14.1 Βάση των άρθρων 6 και 16(ι) δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην ενεργό συμμετοχή των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών φορέων στον προγραμματισμό της Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, όλες οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και ειδικά οι Αγροτικές Οργανώσεις είχαν κληθεί εκ των προτέρων (από Σεπτέμβριο 2005) να υποβάλουν τις προτάσεις τους τόσο για το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο όσο και για το Πρόγραμμα 2007-2013.

Το Τμήμα Γεωργίας άρχισε την ετοιμασία του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης τον Φεβρουάριο του 2006 λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών φορέων οι οποίες είναι πολύ καλά γνωστές στις κυβερνητικές υπηρεσίες λόγω της συνεχούς στενής συνεργασίας μεταξύ των κυβερνητικών υπηρεσιών και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

Στις 15 Μαΐου 2006, ήταν έτοιμες οι προτάσεις για τα μέτρα που θα περιλαμβάνονταν στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Το πρώτο προσχέδιο παρουσιάστηκε στις Αγροτικές Οργανώσεις και σε άλλες μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΚΕΒΕ, ΟΕΒ, κλπ) και στους διάφορους παραγωγικούς τομείς στις 29 Σεπτεμβρίου και 6 Οκτωβρίου 2006.

Οι εταίροι που υποδείχθηκαν λαμβάνοντας μεταξύ άλλων υπόψη και την ανάγκη προώθησης της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και της αιεφόρου ανάπτυξης μέσω της ενσωμάτωσης των απαιτήσεων για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος είναι οι ακόλουθοι:

Τμήμα Γεωργίας
 Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
 Γραφείο Προγραμματισμού
 Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
 Υπουργείο Εσωτερικών
 Υπουργείο Δικαιοσύνης – Εθνικός Μηχανισμός για τα δικαιώματα της γυναίκας
 Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών
 Τμήμα Δασών
 Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
 Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών
 Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο
 Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων
 Ένωση Δήμων Κύπρου
 Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου
 Π.Ο.Α « ΑΓΡΟΤΙΚΗ »
 Ένωση Κυπρίων Αγροτών
 Παναγροτικός Σύνδεσμος Κύπρου
 ΠΕΚ (Παναγροτική Ένωση Κύπρου)
 Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου
 Οργανισμός Νεολαίας
 Υπηρεσία Περιβάλλοντος
 Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών
 Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
 Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης
 Μετεωρολογική Υπηρεσία
 Τμήμα Αναδασμού
 Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης
 Υπηρεσία Θήρας
 Οργανισμός Κυπριακής Γαλακτοκομικής Βιομηχανίας
 Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου
 Συμβούλιο Αμπελοοινικών Προϊόντων
 Ένωση Γεωπόνων Κύπρου
 Παγκύπριος Οργανισμός Αγελαδοτρόφων
 Παγκύπρια Οργάνωση Ποιμνιοτρόφων
 Παγκύπριος Σύνδεσμος Εσπεριδοκαλλιεργητών
 Παγκύπριος Σύνδεσμος Πτηνοτρόφων
 Παγκύπριος Σύνδεσμος Χοιροτρόφων
 Παγκύπρια Επιτροπή Σιτηροκαλλιεργητών
 Σύνδεσμος Καλλιεργητών και Ανθέων
 Οργάνωση Παραγωγών ΣΕΔΙΓΕΠ Πιτσιλιάς Λτδ
 Σ.Ε.Κ.Ε.Π
 Σύνδεσμος Βιοκαλλιεργητών
 Σύνδεσμος Ελαιοκαλλιεργητών Fasouri Producers Group Lion Heart Ltd
 Εταιρεία Εσπεριδοκαλλιεργητών Περσεφόνη ΛΤΔ
 Ίδρυμα Λαόνα
 Αναπτυξιακή Εταιρία Λάρνακας
 Κούρρης Αναπτυξιακή
 Επιτροπή Παραποτάμιων Κοινοτήτων – Έζουσας, Ξερού, Διαρίζου
 Αναπτυξιακή Εταιρεία Μαραθάσας

και πολλές άλλες Ομάδες Παραγωγών

14.2 Τα αποτελέσματα

Το Σεπτέμβριο και Οκτώβριο 2006 παρουσιάστηκε στους εταίρους προσχέδιο των μέτρων του Νέου Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013. Μετά από διάφορες ερωτήσεις και απαντήσεις, δόθηκε στους εταίρους χρονικό διάστημα 10 ημερών να αποστείλουν τυχόν σχόλια πράγμα που έγινε και αυτά λήφθηκαν υπόψη για την ετοιμασία του τελικού κειμένου του πρώτου προσχεδίου.

Ειδική διαβούλευση με το κοινό έχει γίνει σχετικά με τη Μελέτη Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (SEA) για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013. Σημειώνεται ότι η Μελέτη εισάχθηκε στην Ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας ενώ με ανακοινώσεις στον ημερήσιο τύπο και στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας το κοινό κλήθηκε να υποβάλει τυχόν απόψεις.

15. Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και έλλειψη διακρίσεων

15.1 Ισότητα μεταξύ αντρών και γυναικών

Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών αποτελεί βασικό στόχο της Κυπριακής Κυβέρνησης, ο οποίος από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 άρχισε να ενσωματώνεται στη γενικότερη κοινωνικοοικονομική πολιτική του κράτους και να προωθείται με συγκεκριμένα μέτρα στα πλαίσια των Στρατηγικών Σχεδίων Ανάπτυξης.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων συνεχίστηκε και εντατικοποιήθηκε η προσπάθεια για τη βελτίωση της θέσης και του ρόλου της γυναίκας στην κοινωνικοοικονομική ζωή του τόπου, μεταξύ άλλων εκσυγχρονίζοντας τη νομοθεσία και κατοχυρώνοντας τα δικαιώματα της γυναίκας. Οι προσπάθειες αυτές είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση, τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών εξέλιξης, αμοιβών και επαγγελματικής προόδου με αποτέλεσμα την ενίσχυση και βελτίωση του ρόλου και της θέσης της γυναίκας στην κοινωνικοοικονομική ζωή του τόπου.

Γενικά το ποσοστό απασχόλησης στην Κύπρο είναι ψηλό (68,5%) με ικανοποιητική συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση (58,4% το 2005). Συγκεκριμένα το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών παρέμεινε το 2005 χαμηλότερο του αντίστοιχου ανδρικού, η διαφορά όμως έχει περιοριστεί σε σχέση με το 1992 και η διαφορά στο επίπεδο αμοιβών μεταξύ αντρών και γυναικών μειώθηκε επίσης.

Στα πλαίσια νομοθετικών ρυθμίσεων που έχουν γίνει, αξίζει να αναφερθεί ότι καταργήθηκαν οι διακρίσεις λόγω φύλου στη νομοθεσία κοινωνικών ασφαλίσεων, διασφαλίζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και επαγγελματική εκπαίδευση, διασφαλίζεται η ισότητα αμοιβής για ίση ή παρόμοια εργασία και για εργασία ίσης αξίας.

Ο Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, ο οποίος συμμετέχει ενεργά τόσο στον Προγραμματισμό όσο και στην Εφαρμογή, την Παρακολούθηση και την Αξιολόγηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης αποτελεί το βασικό όργανο για τη διαμόρφωση, συντονισμό και προώθηση της πολιτικής ισότητας στην Κύπρο.

Μέσω του Προγραμματικού Εγγράφου της Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 προωθούνται οι άξονες προτεραιότητας βάση του πλαισίου για την Ισότητα των Φύλων 2006-2010 της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πιο συγκεκριμένα: η ισότητα στην οικονομική ανεξαρτησία, η ισότητα στην επαγγελματική και κοινωνική ζωή, η ίση συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και η ισότητα ως πολίτες και η εξάλειψη των στερεοτύπων.

Όσο αφορά τον προγραμματισμό και την παρακολούθηση του Προγράμματος, οι δείκτες που θα περιληφθούν αφορούν μεταξύ άλλων και τη συμμετοχή των γυναικών σε Μέτρα όπως είναι η

εγκατάσταση νέων γεωργών, η εκπαίδευση, η πληροφόρηση, η διάδοση της γνώσης και οι επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Τέλος στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης θα γίνει προσπάθεια για συμμετοχή ίσου αριθμού γυναικών και ανδρών.

15.2 Αποφυγή κάθε διάκρισης

Στις αιτήσεις για ένταξη στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης δεν συμπεριλαμβάνεται οποιαδήποτε πληροφορία που να διαφοροποιεί τους αιτητές, οπότε αποφεύγεται οποιαδήποτε διάκριση. Επίσης όσων αιτητών οι αιτήσεις για συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα απορριφθούν, θα έχουν δικαίωμα να υποβάλουν ένσταση η οποία θα μελετηθεί από την αρμόδια επιτροπή ενστάσεων.

16. Δράσεις Τεχνικής Βοήθειας

16.1 Τεχνική Βοήθεια

Μέσα από την «τεχνική υποστήριξη» καλύπτεται η ετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση, δημοσιότητα, έλεγχος και η αξιολόγηση των μέτρων και γενικά του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, καθώς και ορισμένες αναγκαίες δαπάνες της Αρχής Διαχείρισης του Σχεδίου που στοχεύουν στη διασφάλιση της αποδοτικής διαχείρισης του.

Στο Μέτρο περιλαμβάνονται, ειδικότερα, δράσεις που αφορούν:

- Γενικά στη «δημοσιότητα – πληροφόρηση» του Προγράμματος. Σημειώνεται ότι κάποιες δράσεις δημοσιότητας θα μπορούν να γίνονται και μέσα στα πλαίσια της λειτουργίας του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου.
- Ειδικότερα στη μέγιστη δυνατή «ενημέρωση» των δικαιούχων για ένταξη στα μέτρα του Προγράμματος και του κοινού γενικότερα
- Εγκατάσταση, λειτουργία και διασύνδεση ηλεκτρονικών συστημάτων διαχείρισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης.
- Βελτιώσεις στις απαιτούμενες εργασίες για την αξιολόγηση (δημιουργία base line, ανταλλαγή πληροφόρησης και εμπειριών).
- Στην υποβοήθηση εφαρμογής μέτρων και δράσεων του Προγράμματος και της αγροτικής ανάπτυξης γενικότερα με εμπειρογνώμονες, μελέτες κτλ.
- Συμμετοχή λειτουργών που εμπλέκονται στην εφαρμογή και διαχείριση του Προγράμματος σε συνέδρια και εκπαιδεύσεις τα οποία βοηθούν στην εκτέλεση των καθηκόντων τους.
- Ανταλλαγή επισκέψεων και συνεργασία με τις αντίστοιχες υπηρεσίες διαχείρισης και πληρωμών άλλων κρατών μελών.
- Διοργάνωση συνεδρίων με θέμα την Αγροτική Ανάπτυξη.
- Τη σύσταση και λειτουργία του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο 16.2.

Οποιοσδήποτε άλλες δράσεις που δεν αφορούν διοικητικές δαπάνες και έχουν σαν στόχο την ορθολογικότερη, αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή του Προγράμματος αλλά και ευρύτερα της αγροτικής ανάπτυξης

16.2 Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο

Νομική Βάση – Κανονισμός Ε.Ε. Αρ. 1698/2005 Άρθρα 66 και 68

Το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο (Ε.Α.Δ.) – National Rural Network θα συσταθεί, θα λειτουργήσει και θα χρηματοδοτηθεί στα πλαίσια του Προγράμματος της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (Π.Α.Α. 2007-2013).

Στο Ε.Α.Δ. θα συμμετέχουν πάνω σε ισότιμη βάση, όλοι οι οργανισμοί, υπηρεσίες και οργανώσεις καθώς και άλλα κοινωνικά σύνολα που εμπλέκονται στην αγροτική ανάπτυξη ή αντιπροσωπεύουν τους άμεσα δικαιούχους των Μέτρων του Π.Α.Α. 2007-2013.

Τέτοιοι οργανισμοί είναι το Τμήμα Γεωργίας, το Τμήμα Δασών, ο Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών, το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Εθνικός μηχανισμός για τα δικαιώματα της γυναίκας), ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (Αγροτουρισμός), οι αγροτικές οργανώσεις, το Ινστιτούτο Γεωργικών Έρευνών, η Υπηρεσία Περιβάλλοντος, το ΚΕΒΕ, ο Οργανισμός Νεολαίας, η Ένωση Κοινοτήτων, οι ομάδες τοπικής δράσης, Σύνδεσμοι Ευημερίας των ζώων, Οργανισμοί Πολιτιστικής Κληρονομιάς, κ.ά.

Με τη δημιουργία του δικτύου θα διευκολυνθούν τα μέλη για ανταλλαγή εμπειριών και υποστήριξη στην εφαρμογή και αξιολόγηση της Πολιτικής της Αγροτικής Ανάπτυξης και διασφάλιση και συντονισμό της ροής των πληροφοριών μεταξύ Τοπικού, Κεντρικού και ακόμη Ευρωπαϊκού επιπέδου.

Το Ε.Α.Δ. θα συσταθεί και λειτουργήσει μέσα στα πρώτα δύο έτη από την έγκριση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007- 2013. Για τον σκοπό αυτό θα συσταθεί ειδική Εθνική Επιτροπή η οποία θα έχει την ευθύνη για θέματα πολιτικής.

Το Ε.Α.Δ. θα αποτελείται από μια κεντρική υπηρεσία στα Κεντρικά Γραφεία του Τμήματος Γεωργίας, θα εργοδοτεί το κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό (με έμφαση στους τομείς της επικοινωνίας, της πληροφορικής και της αγροτικής ανάπτυξης) και θα έχει τη δική του ιστοσελίδα από την οποία θα παίρνουν πληροφορίες όλοι οι ενδιαφερόμενοι . Το επιστημονικό προσωπικό θα παρέχει σε όλους τους ενδιαφερόμενους μέσω τηλεφώνου και διαδικτύου (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) πληροφόρηση για θέματα Αγροτικής Ανάπτυξης και θα απαντά σε ερωτήσεις και απορίες.

Θα χρηματοδοτούνται οι δαπάνες για τις υποδομές που χρειάζονται για την εγκαθίδρυση και λειτουργία του δικτύου μέσω ενός σχεδίου δράσης το οποίο εξαρχής θα προβλέπει:

- (α) Την ανάλυση των ορθών μεταβιβάσιμων πρακτικών όπως:
  - Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, δημιουργία θέσεων εργασίας σε αγροτικές περιοχές, ίσες ευκαιρίες για άνδρες και γυναίκες, οι νέοι γεωργοί κ.ά. καθώς και θέματα υλοποίησης μέτρων/σχεδίων όπως είναι τα κριτήρια επιλογής/αξιολόγησης έργων, αξιολόγησης των τοπικών στρατηγικών κ.ά.
- (β) Την οργάνωση ανταλλαγών εμπειρίας και τεχνογνωσίας συμπεριλαμβανομένων και των διοικητικών θεμάτων και διαδικασιών.
- (γ) Την ετοιμασία εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τις ομάδες τοπικής δράσης που βρίσκονται στο στάδιο δημιουργίας τους.
- (δ) Τεχνική υποστήριξη για την περιφερειακή και διακρατική συνεργασία όπως είναι οι διευθύνσεις στο διαδίκτυο (ιστοσελίδες), βοήθεια στην εξεύρεση δυνητικών συνεργατών, εκπαίδευση και απευθείας συμβουλευτικές υπηρεσίες στις Ομάδες Τοπικής Δράσης κ.ά.
- (ε) Ετοιμασία ενημερωτικού υλικού και έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

Ενέργειες:

Νοέμβριος 2007

- Ενέργειες για έγκριση ενοικίασης και εξεύρεσης κτιρίου για ενοικίαση

<ul style="list-style-type: none"> • Ετοιμασία για προκήρυξη προσφορών για αγορά Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, του κατάλληλου λογισμικού και Router • Ετοιμασία και προκήρυξη προσφορών για αγορά άλλου εξοπλισμού, γραφείων κ.ά. • Ετοιμασία για προκήρυξη για αγορά συστήματος και συσκευών τηλεφωνικής σύνδεσης
Δεκέμβριος 2007 <ul style="list-style-type: none"> • Προκήρυξη προσφορών για αγορά Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, του κατάλληλου λογισμικού και Router • Προκήρυξη προσφορών για αγορά άλλου εξοπλισμού, γραφείων κ.ά. • Προκήρυξη για αγορά συστήματος και συσκευών τηλεφωνικής σύνδεσης • Ετοιμασία για εξαγγελία προσφοράς για δημιουργία ιστοσελίδας
Δεκέμβριος 2007 <ul style="list-style-type: none"> • Ετοιμασία Σχεδίων Υπηρεσίας για το απαιτούμενο προσωπικό
Ιανουάριος 2008 <ul style="list-style-type: none"> • Δημοσίευση κενών θέσεων (εξεύρεση απαιτούμενου προσωπικού)
Φεβρουάριος 2008 <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολόγηση αιτήσεων για πρόσληψη προσωπικού
Μάρτιος 2008 <ul style="list-style-type: none"> • Γραπτές ή και προφορικές συνεντεύξεις για πρόσληψη προσωπικού
Ιούνιος 2008 <ul style="list-style-type: none"> • Λειτουργία Ε.Α.Δ. (N.R.N.)

Για τη δημιουργία και λειτουργία του Ε.Α.Δ. προβλέπεται ότι θα απαιτηθεί ένα ποσό της τάξης των 2. 400. 000 Ευρώ για την επταετία 2007-2013.

Από το ποσό αυτό τα 200.000 Ευρώ περίπου θα διατεθούν για τη δημιουργία του Ε.Α.Δ. (αγορά εξοπλισμού, λογισμικού κ.ά.) ενώ το υπόλοιπο ποσό 2. 200. 000 Ευρώ περίπου θα διατεθεί για την υλοποίηση του προγράμματος.

17. Έλεγχοι – μειώσεις και αποκλεισμοί

ΕΛΕΓΧΟΙ

1. Διοικητικοί και Επιτόπιοι Έλεγχοι

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού 1290/2005 οι Οργανισμοί Πληρωμών είναι Υπηρεσίες ή Οργανισμοί των Κρατών Μελών που παρέχουν για τις πληρωμές στις οποίες προβαίνουν καθώς και για τη γνωστοποίηση και διατήρηση των στοιχείων επαρκή εχέγγυα ότι: α) η επιλεξιμότητα των αιτήσεων και στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης, η διαδικασία χορήγησης των ενισχύσεων καθώς και η συμφωνία τους προς τους κοινοτικούς κανόνες πριν από την εντολή πληρωμής ελέγχονται, β) οι εκτελούμενες πληρωμές καταχωρούνται επακριβώς και πλήρως στα λογιστικά βιβλία, γ) διενεργούνται οι έλεγχοι που προβλέπονται από την κοινοτική νομοθεσία, δ) τα απαιτούμενα έγγραφα υποβάλλονται εντός των προθεσμιών και με τη μορφή που προβλέπονται από τους κοινοτικούς κανόνες, ε) τα έγγραφα είναι προσπελάσιμα και διατηρούνται με τρόπο που διασφαλίζει την πληρότητα, την εγκυρότητα και την αναγνωσιμότητά τους διαχρονικά, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών εγγράφων.

Τα Κράτη Μέλη ενεργούν σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή της Ε.Ε. κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι οι κοινοτικοί πόροι χρησιμοποιούνται σωστά και αποτελεσματικά βάσει των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Σαν αποτέλεσμα αυτού πριν από οποιαδήποτε πληρωμή πρέπει να γίνονται οι απαραίτητοι διοικητικοί και επιτόπιοι έλεγχοι που προνοούνται από την Κοινοτική Νομοθεσία και αναφέρονται στην συνέχεια.

1.1 Διοικητικοί Έλεγχοι σε επίπεδο παραλαβής και αποδοχής των αιτήσεων

Ο έλεγχος κατά την παραλαβή και αποδοχή διενεργείται από ένα υπάλληλο ο οποίος συμπληρώνει και υπογράφει τον ανάλογο Κατάλογο Ελέγχου. Ο έλεγχος αυτός περιλαμβάνει:

- έλεγχο της πληρότητας της αίτησης και
- έλεγχο ότι έχουν επισυναφθεί όλα τα απαιτούμενα παραστατικά σε πρωτότυπα ή πιστοποιημένα αντίγραφα.

Μετά την ολοκλήρωση των πιο πάνω ελέγχων ετοιμάζεται κατάλογος των αιτήσεων με ελλείψεις πληροφορίες καθώς και επιστολή προς τους αιτητές, για προσκόμιση των πληροφοριών που ελλείπουν, θέτοντας ανάλογη προθεσμία και ζητώντας τους να υποβάλουν γραπτώς τα ελλείποντα στοιχεία. Στην περίπτωση γραπτής απάντησης του αιτητή γίνονται, με βάση αυτή, οι διορθώσεις / συμπληρώσεις όπως αναφέρονται στην επιστολή του και όλες καταχωρούνται στον φάκελο της αίτησης. Η διαδικασία προσκόμισης των πληροφοριών ακολουθεί την ίδια διαδικασία υποβολής της αίτησης. Σε περίπτωση που ελλείπουν αναγκαία δικαιολογητικά ή άλλα προβλεπόμενα αποδεικτικά στοιχεία είναι δυνατό, εφόσον δεν διαπιστώνεται οποιαδήποτε πρόθεση ηθελημένης καθυστέρησης ή ηθελημένου λάθους, να παρέχεται πρόσθετος λογικός χρόνος για υποβολή των στοιχείων ή ακόμη και να αναβάλλεται η εξέταση της αίτησης μέχρις ότου συμπληρωθούν όλα τα αναγκαία δικαιολογητικά.

Ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών (ΚΟΑΠ) δύναται να αναθέσει την έγκριση πληρωμών ή / και τεχνικών ελέγχων σε αναδόχους με γραπτή συμφωνία που συνομολογείται με τη σύμφωνη γνώμη των Υπουργών Οικονομικών και Γεωργίας.

1.2 Διοικητικοί Έλεγχοι

Με την παραλαβή των αιτήσεων από την Εξουσιοδοτημένη Μονάδα γίνεται καταχώρηση των στοιχείων και μηχανογράφηση των αιτήσεων / έλεγχος της ορθότητας των καταχωρήσεων. Ακολουθώντας διενεργούνται οι πιο κάτω έλεγχοι:

- **Διοικητικός οπτικός έλεγχος που στοχεύει στο να εξακριβώσει εάν η αίτηση είναι πλήρης, εμπρόθεσμη και ότι επισυνάπτονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά έγγραφα που καθορίζονται στις αιτήσεις και τους Καταλόγους Ελέγχων.**

Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι έλεγχοι που γίνονται κατά τη διαδικασία παραλαβής, αποδοχής, μηχανογράφησης και γενικά σε οποιονδήποτε στάδιο της διαδικασίας εφαρμογής του Μέτρου και αποσκοπούν στο να εντοπίσουν οποιανδήποτε ανωμαλία σε σχέση με την αίτηση του ίδιου ή άλλου αιτητή.

Αποτελέσματα ή ευρήματα από τους οπτικούς διοικητικούς ελέγχους μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διορθώσεις, εάν αυτά δικαιολογούνται ως προφανή λάθη ή για την επιβολή κυρώσεων που προνοούνται στα Εγχειρίδια Εφαρμογής των διαφόρων Μέτρων.

- Διοικητικός διασταυρούμενος μηχανογραφικός έλεγχος που γίνεται ηλεκτρονικά για να διαπιστωθεί η εγκυρότητα των στοιχείων που παρουσιάζει ο αιτητής συγκρίνοντας τα με άλλα στοιχεία στην ίδια βάση δεδομένων ή σε άλλες βάσεις δεδομένων (π.χ. βάση δεδομένων ΟΣΔΕ όπως αυτή αναφέρεται στο Κεφάλαιο 4 Τίτλος II του Κανονισμού 1782/2003, Αρχείο Πληθυσμού, Μητρώο ΦΠΑ κτλ.).
- Έλεγχος κατά πόσο ο αιτητής έχει υποβάλει ξανά αίτηση για το ίδιο Μέτρο / Καθεστώς.

Οι πιο πάνω έλεγχοι θα γίνονται με βάση τους Καταλόγους Ελέγχων και τα Εγχειρίδια Εφαρμογής των Μέτρων που ετοιμάζονται από τον ΚΟΑΠ και θα διενεργούνται από δύο υπαλλήλους. Ο ένας θα ελέγχει και ο δεύτερος θα επαληθεύει τον έλεγχο. Οι έλεγχοι αυτοί πρέπει να γίνονται στο 100% των αιτήσεων που υποβλήθηκαν για επιδότηση. Σε περίπτωση που ο αιτητής κριθεί μη δικαιούχος ενημερώνεται γραπτώς.

Οποιοσδήποτε παρατυπίες διαπιστωθούν κατά την διάρκεια των ελέγχων πρέπει να κοινοποιούνται στην Μονάδα Καταπολέμησης της Απάτης του ΚΟΑΠ με βάση την διαδικασία κοινοποίησης παρατυπιών που ακολουθείται.

1.2.1 Επιπλέον διοικητικοί έλεγχοι για ορισμένα Μέτρα του Άξονα 2 και Άξονα 4

Για τα μέτρα τα οποία συνεπάγονται πολυετείς δεσμεύσεις εκ μέρους των αιτητών πρέπει να γίνεται έλεγχος ότι υπάρχει συμμόρφωση των αιτητών προς αυτές τις μακροχρόνιες τους δεσμεύσεις. Σε περιπτώσεις που διαπιστωθούν ανωμαλίες σαν αποτέλεσμα των διασταυρούμενων διοικητικών ελέγχων που έγιναν, τότε όπου είναι αναγκαίο μπορούν να γίνουν και επιτόπιοι για εξακρίβωση των στοιχείων. Επίσης κατά την διάρκεια των ελέγχων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και αποτελέσματα ελέγχων και από άλλες υπηρεσίες που είναι αναμειγμένες σε ελέγχους που αφορούν γεωργικές επιδοτήσεις. Οι έλεγχοι πρέπει να γίνονται με βάση το Άρθρο 11 του Κανονισμού (ΕΚ) 1975/2006 για τη θέσπιση λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 όσον αφορά την εφαρμογή διαδικασιών ελέγχου καθώς και την πολλαπλή συμμόρφωση σε σχέση με μέτρα στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης.

Ο παρόν τίτλος εφαρμόζεται για τα μέτρα των οποίων η στήριξη χορηγείται σύμφωνα με το Άρθρο 36 του Κανονισμού 1698/2005 και το Άρθρο 63 στοιχείο α) του εν λόγω Κανονισμού όσον αφορά τις πράξεις που αντιστοιχούν στα μέτρα που ορίζονται στο πλαίσιο του Άξονα 2. Ωστόσο, η παρούσα παράγραφος δεν εφαρμόζεται για τα μέτρα που αναφέρονται στα Άρθρα 36 στοιχείο α) σημείο (vi) και στοιχείο β) σημεία (vi) και (vii), καθώς και στο Άρθρο 39 παράγραφος 5 του Κανονισμού 1698/2005, ούτε στα μέτρα βάσει του Άρθρου 36 στοιχείο β) σημεία (i) και (iii) του εν λόγω Κανονισμού όσον αφορά τις δαπάνες εγκατάστασης.

1.2.2 Επιπλέον διοικητικοί έλεγχοι για τα Μέτρα του Άξονα 1 και Άξονα 3 και για ορισμένα Μέτρα των Αξόνων 2 και 4

Ο παρόν τίτλος εφαρμόζεται:

- Στα Μέτρα Στήριξης που αναφέρονται στα Άρθρα 20 και 52 του Κανονισμού 1698/2005,
- Στα Μέτρα Στήριξης που αναφέρονται στα Άρθρα 36 στοιχείο α) σημείο (vi), στοιχείο β) σημείο (vii), και 39 παράγραφος 5 του εν λόγω Κανονισμού, καθώς και στο Άρθρο 36 στοιχείο β) σημεία (i) και (iii) του εν λόγω Κανονισμού όσον αφορά τις δαπάνες εγκατάστασης,
- Στις ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με το Άρθρο 63 στοιχεία α) και β) του εν λόγω Κανονισμού όσον αφορά ενέργειες που αντιστοιχούν σε μέτρα τα οποία προβλέπονται στα στοιχεία α) και β) του Κανονισμού Ελέγχων.

Για τα συγκεκριμένα Μέτρα πρέπει να γίνονται πρόσθετοι διοικητικοί έλεγχοι με βάση το Άρθρο 26 του Κανονισμού (ΕΚ) 1975/2006 και να περιλαμβάνουν π.χ. τα εξής:

- Τον έλεγχο της επιλεξιμότητας της ενέργειας για την οποία ζητείται ενίσχυση.
- Τήρηση των κριτηρίων επιλογής που καθορίζονται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.
- Αξιολόγηση του προτεινόμενου κόστους των επενδύσεων με βάση πίνακα ενδεικτικών τιμών, σύγκριση μεταξύ προσφορών κτλ.
- Αξιολόγηση της αξιοπιστίας του αιτητή με βάση προηγούμενες επενδύσεις που έκανε και έλαβε χορηγίας κτλ. και οι οποίες συγχρηματοδοτήθηκαν από το έτος 2000 και μετά.
- Έλεγχο της αληθούς πραγματοποίησης των δαπανών για τις οποίες υποβάλλεται η αίτηση.

Οι διοικητικοί έλεγχοι για επενδυτικές ενέργειες περιλαμβάνουν τουλάχιστον μια επίσκεψη στον χώρο της επιδοτούμενης ενέργειας ή τον τόπο της επένδυσης για να επαληθευτεί η υλοποίηση της επένδυσης.

Όλες οι πληρωμές των αιτητών πρέπει να υποστηρίζονται από τιμολόγια ή / και αποδείξεις πληρωμής και άλλα έντυπα με τα οποία αποδεικνύεται η πληρωμή. Επίσης πρέπει να γίνεται έλεγχος με άλλες Υπηρεσίες για αποφυγή διπλής παράτυπης χρηματοδότησης κάποιας επένδυσης και από άλλα Κοινοτικά ή Εθνικά Μέτρα και από άλλες περιόδους προγραμματισμού, που εφαρμόζουν διάφορες άλλες Υπηρεσίες. Στις περιπτώσεις χρηματοδότησης και από άλλες πηγές, οι εν λόγω έλεγχοι εξασφαλίζουν ότι το συνολικό ποσό της ληφθείσας ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το μέγιστο ανώτατο επιτρεπτό όριο ενίσχυσης.

Για τις αιτήσεις ενίσχυσης βάσει των Άρθρων 23 και 34 του Κανονισμού 1698/2005, οι διοικητικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν επιπλέον και τους αναφερόμενους στο Άρθρο 11 παράγραφος 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1975/2006.

1.3 Επιτόπιοι Έλεγχοι (on the spot checks)

1.3.1 Επιτόπιοι Έλεγχοι (on the spot checks) για ορισμένα Μέτρα του Άξονα 2 και Άξονα 4

Ο παρόν τίτλος εφαρμόζεται για τα μέτρα των οποίων η στήριξη χορηγείται σύμφωνα με το Άρθρο 36 του Κανονισμού 1698/2005 και το Άρθρο 63 στοιχείο α) του εν λόγω Κανονισμού όσον αφορά τις πράξεις που αντιστοιχούν στα μέτρα που ορίζονται στο πλαίσιο του Άξονα 2. Ωστόσο, η παρούσα παράγραφος δεν εφαρμόζεται για τα μέτρα που αναφέρονται στα Άρθρα 36 στοιχείο α) σημείο (vi) και στοιχείο β) σημεία (vi) και (vii), καθώς και στο Άρθρο 39 παράγραφος 5 του Κανονισμού 1698/2005, ούτε στα μέτρα βάσει του Άρθρου 36 στοιχείο β) σημεία (i) και (iii) του εν λόγω Κανονισμού όσον αφορά τις δαπάνες εγκατάστασης.

Οι επιτόπιοι έλεγχοι πρέπει να γίνονται κάθε χρόνο σε ποσοστό τουλάχιστον 5% όλων των δικαιούχων. Αιτητές που μετά από τους διοικητικούς ελέγχους δεν κρίνονται δικαιούχοι πρέπει να αποκλείονται από τον πληθυσμό από τον οποίο θα εξαχθεί το δείγμα των επιτόπιων ελέγχων. Οι εκμεταλλεύσεις / αιτητές που θα υποβάλλονται σε επιτόπιους ελέγχους θα επιλέγονται από τον ΚΟΑΠ / Αναδόχους με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στο Άρθρο 27 του Κανονισμού 796/2004. Όπου είναι δυνατό όλες οι αναλήψεις υποχρεώσεων και δεσμεύσεις κάθε δικαιούχου πρέπει να ελέγχονται σε μια επίσκεψη στην εκμετάλλευση και τούτο πρέπει να γίνεται με σκοπό την αποφυγή πολλαπλών επισκέψεων στις εκμεταλλεύσεις που περιλαμβάνονται στο δείγμα.

Οι έλεγχοι που θα διεξάγονται θα καταγράφονται σε κατάλογο ελέγχου (checklist). Για κάθε επιτόπιο έλεγχο θα συντάσσεται έκθεση με βάση το Άρθρο 28 του Κανονισμού 796/2004, η οποία θα καθιστά δυνατή την επισκόπηση των λεπτομερειών των ελέγχων που διενεργούνται. Όλες οι παρατηρήσεις και μετρήσεις καταγράφονται στα ειδικά έντυπα (Κατάλογοι Ελέγχου) το οποίο υπογράφουν τόσο ο αρμόδιος Λειτουργός όσο και ο αιτητής ή ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος του. Τυχόν ενστάσεις στα ευρήματα ή στις μετρήσεις υποβάλλονται από τον αιτητή επί του εντύπου του ελέγχου για τα περαιτέρω. Η παρουσία του αιτητή ή αντιπροσώπου του είναι αναγκαία αφού θα πρέπει να προσυπογράψει το σχετικό έντυπο του ελέγχου. Οι επιτόπιοι έλεγχοι και οι διοικητικοί έλεγχοι θα διενεργούνται από διαφορετικά όργανα / άτομα. Οι επιτόπιοι έλεγχοι αποσκοπούν στη διερεύνηση ή / και επαλήθευση των πληροφοριών που έχουν δηλωθεί σχετικά με τις δράσεις που αναλαμβάνονται από τον αιτητή.

Οι επιτόπιοι έλεγχοι που αφορούν Εκταρικά Μέτρα Αγροτικής Ανάπτυξης (Area – related measures) πρέπει να γίνονται με βάση το Άρθρο 12 του Κανονισμού 1975/2006 και τα Άρθρα 29, 30 και 32 του Κανονισμού 796/2004. Πρόσθετα οι έλεγχοι για τα Μέτρα Αγροτικής Ανάπτυξης τα οποία αφορούν ζώα και η χορηγία είναι κεφαλική (Animal – related measures) πρέπει να γίνονται με βάση το Άρθρο 35 του Κανονισμού 796/2004. Κατά τον επιτόπιο έλεγχο πρέπει επίσης να ελέγχονται και τα σημεία που αφορούν τις Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες όπως αναφέρονται στο Παράρτημα V

Οι αιτητές ενημερώνονται για τη διενέργεια επιτόπιου ελέγχου το μέγιστο 48 ώρες πριν την διενέργεια του ελέγχου. Κατά τον έλεγχο είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν αεροφωτογραφίες, δορυφορικές εικόνες και αποτελέσματα τηλεπισκόπησης για υποβοήθηση των ελέγχων. Αν ο αιτητής αρνηθεί ή παρεμποδίσει τη διενέργεια ελέγχου από τον ελεγκτή, τότε η αίτηση του απορρίπτεται. Με την υποβολή της αίτησης ο αιτητής δηλώνει και προσυπογράφει την υποχρέωση του για αποδοχή οποιουδήποτε ελέγχου (επιτόπιου ή μη) ήθελε η Αρμόδια Αρχή να διενεργήσει για επαλήθευση των δηλωθεισών πληροφοριών.

Γίνεται ο κατάλληλος συντονισμός έτσι ώστε οι έλεγχοι να διεξάγονται οικονομικά και αποτελεσματικά σε επιλεγμένη γεωγραφικά περιοχή σε κάθε επαρχία.

Όσον αφορά τους επιτόπιους ελέγχους για την πολλαπλή συμμόρφωση τούτοι θα γίνονται σε ποσό τουλάχιστον του 1% του συνόλου των δικαιούχων αιτητών σε μέτρα του Άρθρου 36 (a)(i) μέχρι (v) και (b)(i), (iv) και (v) του Κανονισμού 1698 / 2005 και πρέπει να εφαρμόζεται από το Κράτος Μέλος το Άρθρο 44 (1) και (2) του Κανονισμού 796 / 2004. Η επιλογή του δείγματος πρέπει να γίνεται με βάση το Άρθρο 45 (1) του ίδιου Κανονισμού. Οι δικαιούχοι που θα ελεγχθούν μπορούν να εξαχθούν και από το δείγμα που αναφέρεται στο Άρθρο 12 του Κανονισμού 1975/2006. Η επιλογή του δείγματος θα γίνεται από τον ΚΟΑΠ. Όσον αφορά τους ελέγχους τήρησης της πολλαπλής συμμόρφωσης εφαρμόζονται τα Άρθρα 3 παράγραφος 2 και 25 του Κανονισμού 1782/2003 και το Άρθρο 2 παράγραφοι 2, 2α και 31 ως 36 καθώς και τα Άρθρα 9, 41, 42, 43, 46, 47 και 48 του Κανονισμού 796/2004.

1.3.2 Επιτόπιοι Έλεγχοι (on the spot checks) για τα Μέτρα του Άξονα 1 και Άξονα 3 και για ορισμένα Μέτρα των Άξόνων 2 και 4

Ο παρόν τίτλος εφαρμόζεται:

Στα Μέτρα Στήριξης που αναφέρονται στα Άρθρα 20 και 52 του Κανονισμού 1698/2005,
Στα Μέτρα Στήριξης που αναφέρονται στα Άρθρα 36 στοιχείο α) σημείο (vi), στοιχείο β) σημείο (vii), και 39 παράγραφος 5 του εν λόγω Κανονισμού, καθώς και στο Άρθρο 36 στοιχείο β) σημεία (i) και (iii) του εν λόγω Κανονισμού όσον αφορά τις δαπάνες εγκατάστασης,
Στις ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με το Άρθρο 63 στοιχεία α) και β) του εν λόγω Κανονισμού όσον αφορά ενέργειες που αντιστοιχούν σε μέτρα τα οποία προβλέπονται στα στοιχεία α) και β) του Κανονισμού Ελέγχων.

Οι επιτόπιοι έλεγχοι πραγματοποιούνται, στο μέτρο του δυνατού, πριν την πραγματοποίηση της τελικής πληρωμής για κάποια ενέργεια. Οι επιτόπιοι έλεγχοι πρέπει να γίνονται σε ποσοστό τουλάχιστον 4% της δημόσιας δαπάνης η οποία δηλώθηκε στην Επιτροπή ανά έτος και σε ποσοστό τουλάχιστον 5% της δημόσιας δαπάνης που δηλώθηκε για ολόκληρη την προγραμματική περίοδο. Οι έλεγχοι αυτοί γίνονται σύμφωνα με τα Άρθρα 27 - 29 του Κανονισμού 1975/2006. Αιτητές που μετά από τους διοικητικούς ελέγχους δεν κρίνονται δικαιούχοι πρέπει να αποκλείονται από τον πληθυσμό από τον οποίο θα εξαχθεί το δείγμα των επιτόπιων ελέγχων.

Οι εκμεταλλεύσεις / αιτητές που θα υποβάλλονται σε επιτόπιους ελέγχους θα επιλέγονται από τον ΚΟΑΠ / Μονάδες Εφαρμογής κυρίως με βάση τα εξής κριτήρια:

η ανάγκη να ελεγχθεί κατάλληλος συνδυασμός ειδών και μεγεθών των ενεργειών
τυχόν παράγοντες κινδύνου που έχουν εντοπισθεί μετά από εθνικούς ή κοινοτικούς ελέγχους
η ανάγκη διατήρησης ισορροπίας ανάμεσα στους άξονες και τα μέτρα.

Όπου είναι δυνατό όλες οι αναλήψεις υποχρεώσεων και δεσμεύσεις κάθε δικαιούχου πρέπει να ελέγχονται σε μια επίσκεψη στην εκμετάλλευση και τούτο πρέπει να γίνεται με σκοπό την αποφυγή πολλαπλών επισκέψεων στις εκμεταλλεύσεις που περιλαμβάνονται στο δείγμα.

Οι έλεγχοι που θα διεξάγονται θα καταγράφονται σε κατάλογο ελέγχου (checklist). Όλες οι παρατηρήσεις και μετρήσεις καταγράφονται στα ειδικά έντυπα (Κατάλογοι Ελέγχου) το οποίο υπογράφουν τόσο ο αρμόδιος Λειτουργός όσο και ο αιτητής ή ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος του. Η παρουσία του αιτητή ή αντιπροσώπου του είναι αναγκαία αφού θα πρέπει να προσυπογράψει το σχετικό έντυπο του ελέγχου. Οι επιτόπιοι έλεγχοι και οι διοικητικοί έλεγχοι θα διενεργούνται από διαφορετικά όργανα / άτομα. Οι επιτόπιοι έλεγχοι αποσκοπούν στη διερεύνηση ή / και επαλήθευση των πληροφοριών που έχουν δηλωθεί σχετικά με τις δράσεις που αναλαμβάνονται από τον αιτητή.

Κατά τον επιτόπιο έλεγχο πρέπει επίσης να ελέγχονται και τα σημεία που αφορούν τον Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής όπως αυτός αναφέρεται στο Παράρτημα V καθώς και των ελαχίστων προτύπων που τίθενται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι αιτητές ενημερώνονται για τη διενέργεια επιτόπιου ελέγχου το μέγιστο 48 ώρες πριν την διενέργεια του ελέγχου. Αν ο αιτητής αρνηθεί ή παρεμποδίσει τη διενέργεια ελέγχου από τον ελεγκτή, τότε η αίτηση του απορρίπτεται. Με την υποβολή της αίτησης ο αιτητής δηλώνει και προσυπογράφει την υποχρέωση του για αποδοχή οποιουδήποτε ελέγχου (επιτόπιου ή μη) ήθελε η Αρμόδια Αρχή να διενεργήσει για επαλήθευση των δηλωθεισών πληροφοριών.

Γίνεται ο κατάλληλος συντονισμός έτσι ώστε οι έλεγχοι να διεξάγονται οικονομικά και αποτελεσματικά σε επιλεγμένη γεωγραφικά περιοχή σε κάθε επαρχία.

1.4 Έλεγχοι εκ των υστέρων για τα Μέτρα του Άξονα 1 και Άξονα 3 και για ορισμένα Μέτρα των Άξόνων 2 και 4

Ο παρόν τίτλος εφαρμόζεται:

Στα Μέτρα Στήριξης που αναφέρονται στα Άρθρα 20 και 52 του Κανονισμού 1698/2005,

Στα Μέτρα Στήριξης που αναφέρονται στα Άρθρα 36 στοιχείο α) σημείο (vi), στοιχείο β) σημείο (vii), και 39 παράγραφος 5 του εν λόγω Κανονισμού, καθώς και στο Άρθρο 36 στοιχείο β) σημεία (i) και (iii) του εν λόγω Κανονισμού όσον αφορά τις δαπάνες εγκατάστασης,

Στις ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με το Άρθρο 63 στοιχεία α) και β) του εν λόγω Κανονισμού όσον αφορά ενέργειες που αντιστοιχούν σε μέτρα τα οποία προβλέπονται στα στοιχεία α) και β) του Κανονισμού Ελέγχων.

Στόχος των εκ των υστέρων ελέγχων είναι :

να επαληθευτεί η τήρηση του Άρθρου 72 παράγραφος 1 του Κανονισμού 1698/2005

να επαληθευτεί η ύπαρξη και η ακρίβεια των πληρωμών που έκανε ο δικαιούχος, εκτός της περίπτωσης εισφοράς σε είδος ή πάγιων δαπανών

να εξασφαλιστεί ότι δεν έχει παρατύπως χρηματοδοτηθεί η ίδια επένδυση από δύο διαφορετικές εθνικές ή κοινοτικές πηγές.

Οι έλεγχοι εκ των υστέρων πρέπει να γίνονται σε επενδύσεις που υπόκεινται σε δεσμεύσεις που προνοούνται από το Άρθρο 72(1) του Κανονισμού 1698 / 2005 ή σε άλλες που πιθανόν να καθορίζονται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Τα μέτρα στο πλαίσιο των οποίων οι όροι χορήγησης των ενισχύσεων εκτείνονται πέραν της ημερομηνίας τελικής πληρωμής πρέπει να ελέγχονται και μετά την τελική πληρωμή, τουλάχιστον για μια πενταετία από τη λήψη της απόφασης σχετικά με την συνεισφορά του ΕΓΤΑΑ. Ο έλεγχος της τήρησης των μακροχρόνιων συμβατικών υποχρεώσεων εκ μέρους των αιτητών είναι βασικό συστατικό των ελέγχων που πρέπει να γίνονται.

Οι εκ των υστέρων έλεγχοι καλύπτουν τουλάχιστον το 1% της επιλέξιμης δαπάνης για κάθε έτος για το οποίο πραγματοποιείται τελική πληρωμή. Πραγματοποιούνται εντός 12μήνου από τη λήξη του σχετικού οικονομικού έτους του ΕΓΤΑΑ κατά το οποίο έγιναν οι πληρωμές για τις αντίστοιχες δαπάνες. Οι εκ των υστέρων έλεγχοι στηρίζονται σε ανάλυση των κινδύνων και των οικονομικών

επιπτώσεων των διαφόρων πράξεων, ομάδων πράξεων ή μέτρων. Η εξαγωγή του δείγματος θα γίνεται από τον ΚΟΑΠ / Αναδόχους.

Οι ελεγκτές που πραγματοποιούν τους εκ των υστέρων ελέγχους δεν πρέπει να έχουν εμπλακεί σε ελέγχους πριν από τις πληρωμές για την ίδια επενδυτική πράξη.

1.5 Έλεγχοι για τον Άξονα 4 (LEADER)

Σε περίπτωση δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί βάσει του Άρθρου 63 στοιχείο γ) του Κανονισμού 1698/2005, το κράτος μέλος οργανώνει ελέγχους σύμφωνα με τον Τίτλο II του Κανονισμού 1975/2006. Οι έλεγχοι αυτοί διεξάγονται από άτομα ανεξάρτητα από την οικεία ομάδα τοπικής δράσης.

ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΙ

Η εφαρμογή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης προνοεί την επιβολή κυρώσεων για περιπτώσεις που αφορούν διαφορές στην αιτούμενη και μετρούμενη από την Αρμόδια Αρχή έκταση του επιλέξιμου τεμαχίου, την μη εκτέλεση υποχρεώσεων από τον αιτητή που απορρέουν από τη συμμετοχή του στο Μέτρο και στις περιπτώσεις δόλου εκ μέρους του αιτητή. Οι κυρώσεις μπορεί να είναι καθαρά οικονομικές και να αφορούν μείωση ή μηδενισμό της επιδότησης που δικαιούται ο αιτητής. Σε σοβαρότερες κατηγορίες όπως π.χ. δόλος, η Αρμόδια Αρχή μπορεί να προχωρήσει και στην ποινική δίωξη των αιτητών.

Οι μειώσεις / αποκλεισμοί εφαρμόζονται με βάση τα Άρθρα 16 – 18, 22 – 24 και 31 του Κανονισμού 1975/2006 για τη θέσπιση λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 όσον αφορά την εφαρμογή διαδικασιών ελέγχου καθώς και την πολλαπλή συμμόρφωση σε σχέση με μέτρα στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης.

Ο έλεγχος της τήρησης της καλής γεωργικής πρακτικής θα αποτελεί αναπόσπαστο συστατικό μέρος των επιτόπιων ελέγχων που θα διεξάγονται για τα διάφορα μέτρα του Προγράμματος με βάση ανάλυση κινδύνου. Επιπλέον θα αξιοποιούνται τα στοιχεία που συλλέγονται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Τμήματος Γεωργίας που διεξάγουν προληπτικό δειγματοληπτικό έλεγχο των υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων καθώς και στοιχεία που συλλέγονται από Επιθεωρητές του Τμήματος Γεωργίας και άλλων Υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται για σκοπούς εφαρμογής συναφών νομοθεσιών (έλεγχος υπολειμμάτων, τήρηση του χρόνου ασφαλείας, πριν τη συγκομιδή κλπ) για τον εντοπισμό ατόμων που αποδεδειγμένα δεν έχουν τηρήσει τους κανόνες της καλής γεωργικής πρακτικής και θα επιβάλλονται σ' αυτούς οι νενομισμένες κυρώσεις.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1

**Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας
του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας**

ΜΕΤΡΟ 1.1**«Εκπαίδευση, πληροφόρηση και διάδοση της γνώσης»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 20(α) (I) και 21 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/2005, Κανονισμός (Ε.Ε.) 1974/ 2006 και Παράρτημα II, σημείο 5.3.1.1.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

111

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Η ανάπτυξη και η εξειδίκευση του γεωργικού και δασικού τομέα απαιτούν ένα κατάλληλο επίπεδο τεχνικής και οικονομικής εκπαίδευσης, που να συμπεριλαμβάνει νέες τεχνολογίες πληροφόρησης, κατάλληλη γνώση στους τομείς των προϊόντων ποιότητας, αποτελέσματα έρευνας και ολοκληρωμένης διαχείρισης των φυσικών πόρων, συμπεριλαμβανόμενων των αναγκών της πολλαπλής συμμόρφωσης και την εφαρμογή πρακτικών παραγωγής που είναι συμβατές με τη διατήρηση και αναβάθμιση του τοπίου, την προστασία του περιβάλλοντος και την προστασία του καταναλωτή.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Το μέτρο στοχεύει στη διεύρυνση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, πληροφόρησης και διάχυσης της γνώσης σε όλους τους ενήλικες συμπεριλαμβανομένων των νέων γεωργών και των επωφελούμενων της ετοιμασίας των σχεδίων βελτίωσης που ασχολούνται σε τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και των δασών.

Η εξέλιξη και εξειδίκευση της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της δασοκαλλιέργειας απαιτούν ένα ψηλό επίπεδο τεχνικής και οικονομικής εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της εμπειρίας σε νέες τεχνολογίες πληροφόρησης, όπως επίσης την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων που να συμπεριλαμβάνει τις απαιτήσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης και τη σωστή εφαρμογή των αγροπεριβαλλοντικών μέτρων, το ΦΥΣΗ 2000 και τα δασικά αγροπεριβαλλοντικά Μέτρα. Το μέτρο λειτουργεί συμπληρωματικά με τις δράσεις ενημέρωσης και κατάρτισης που παραδοσιακά υλοποιούνται από το Τμήμα Γεωργίας

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Η εφαρμογή του προτεινόμενου μέτρου στα πλαίσια της δια βίου εκπαίδευσης των αγροτών θα συμβάλει στην ανάδειξη των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της υπαίθρου, στην εξασφάλιση της παραγωγικής απασχόλησης του και στη διασφάλιση της συμμετοχής του σε άλλα μέτρα Αγροτικής Ανάπτυξης, για τα οποία η αποδεδειγμένη επαρκής επαγγελματική κατάρτισή του αποτελεί προϋπόθεση συμμετοχής.

Το Μέτρο θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες επιλέξιμες δράσεις:

- (α) Παροχή επαγγελματικής κατάρτισης ενηλίκων που ασχολούνται σε τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και των δασών. Προτεραιότητα θα δοθεί σε αγρότες που συμμετέχουν σε διάφορα Μέτρα του Π.Α.Α. 2007-2013 και στα οποία η επαρκής επαγγελματική κατάρτιση αποτελεί προϋπόθεση συμμετοχής.
- (β) Ενημέρωση/ εκπαίδευση ατόμων που μετέχουν σε διάφορα Μέτρα του Π.Α.Α. 2007-2013 σε θέματα όπως είναι: τα αγρο-δασο-περιβαλλοντικά, η Φύση 2000, τα δασο-αγρο-περιβαλλοντικά, τα τρόφιμα, η πολλαπλή συμμόρφωση, η ευημερία των ζώων, οι καινοτόμες πρακτικές κ.ά. Επίσης, στο πλαίσιο της δράσης αυτής, το Τμήμα Γεωργίας, ως αρμόδιος Φορέας Επαγγελματικής Κατάρτισης, θα μπορεί να προσφέρει σειρές μαθημάτων σε Ομάδες Παραγωγών ή άλλων οργανωμένων συνόλων που σχετίζονται με την αγροτική ανάπτυξη, πάνω στα θέματα που αναφέρθηκαν πιο πάνω, όταν αυτοί το αιτηθούν ή όταν το Τμήμα Γεωργίας το κρίνει αναγκαίο.

Η στήριξη της επαγγελματικής κατάρτισης δεν καλύπτει τα μαθήματα ή τις περιόδους άσκησης στο πλαίσιο κανονικών προγραμμάτων ή συστημάτων δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας γεωργικής ή δασικής εκπαίδευσης.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχος του Μέτρου είναι το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, υπό την έννοια ότι θα διαχειρίζεται το μέτρο και θα υποβάλλει την αίτηση και τα αναγκαία δικαιολογητικά για είσπραξη των επιλέξιμων δαπανών από τον Κ.Ο.Α.Π. Στην συνέχεια το Τμήμα Γεωργίας θα διανέμει τα κονδύλια στους τελικούς δικαιούχους (εκπαιδευτές, αγρότες, δασοκαλλιεργητές) χωρίς καμιά παρακράτηση.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Για την Δράση α) πιο πάνω, θα δίνεται προτεραιότητα για απόκτηση της επαγγελματικής κατάρτισης σε δικαιούχους Μέτρων του Π.Α.Α. 2007-2013 που δεν κατέχουν βεβαίωση επαρκούς επαγγελματικής κατάρτισης, εντός 3 ετών, από την ημερομηνία έγκρισής τους. Η επαγγελματική κατάρτιση θα είναι διάρκειας 100 ωρών. Στην περίπτωση των Νέων Γεωργών πρώτης εγκατάστασης θα παρέχεται εντός 3 ετών από την ημερομηνία έγκρισής τους, στο Μέτρο της πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών, επαγγελματική κατάρτιση τουλάχιστον 150 ωρών.

Η επαρκής επαγγελματική κατάρτιση αποδεικνύεται εφόσον ισχύει μια από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Άσκηση παρεμφερούς γεωργικής δραστηριότητας για διάστημα μεγαλύτερο από 4 έτη με βεβαίωση που θα παραχωρείται από τον Επαρχιακό Γεωργικό Λειτουργό (εκτός του Μέτρου της Ενίσχυσης Πρώτης Εγκατάστασης των Νέων Γεωργών).
- Βεβαίωση παρακολούθησης άμεσα σχετικών μαθημάτων από Φορέα Επαγγελματικής Κατάρτισης ελάχιστης διάρκειας 100 ωρών (εκτός του Μέτρου της Ενίσχυσης Πρώτης Εγκατάστασης των Νέων Γεωργών).
- Βεβαίωση παρακολούθησης άμεσα σχετικών μαθημάτων από Φορέα Επαγγελματικής Κατάρτισης ελάχιστης διάρκειας 150 ωρών στην περίπτωση του Μέτρου της Ενίσχυσης της πρώτης εγκατάστασης Νέων Γεωργών.
- Απολυτήριο ή Πτυχίο (κατά περίπτωση) Πανεπιστημίου, Ανωτέρας ή Τεχνικής/ Επαγγελματικής Σχολής άμεσα σχετικής κατεύθυνσης.

Τα προγράμματα κατάρτισης πρέπει να ανταποκρίνονται σε ένα σύνολο κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένης μιας ελάχιστης διάρκειας εκπαίδευσης 20 ωρών ανά ενότητα, και θα καταβάλλεται προσπάθεια όπως σε κάθε πρόγραμμα συμμετέχουν τουλάχιστον 5 άτομα. Το πρόγραμμα εκπαίδευσης θα περιλαμβάνει παρουσιάσεις από επιστημονικό προσωπικό και θα λαμβάνεται πρόνοια για διασφάλιση της αναγκαίας έμφασης σε αγροπεριβαλλοντικά θέματα.

Για τη Δράση β) πιο πάνω, θα παρέχεται ενημέρωση/ κατάρτιση της οποίας η διάρκεια θα είναι ανάλογη με το θέμα και θα κυμαίνεται μεταξύ των 5 και 20 διδακτικών ωρών ανά θέμα.

Όσον αφορά τις εκπαιδεύσεις/ ενημερώσεις (Δράση β) για επιμέρους θέματα θα γίνονται περιφερειακές και άλλες τοπικές διαλέξεις από προσοντούχο επιστημονικό προσωπικό. Για διευκόλυνση των εκπαιδευομένων θα καταβάλλεται προσπάθεια όπως οι εκπαιδεύσεις γίνονται κατά προτίμηση τα απογεύματα.

Στο τέλος κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος θα παραχωρείται στους συμμετέχοντες πιστοποιητικό παρακολούθησης.

Όλα τα θέματα εκπαίδευσης, το πρόγραμμα διδασκαλίας και ο κατάλογος των ατόμων που θα συμμετέχουν θα ετοιμάζονται ή θα τυγχάνουν εκ των προτέρων έγκρισης από το Τμήμα Γεωργίας.

Οι εκπαιδευτές μπορεί να προέρχονται από τον ευρύτερο Κυβερνητικό ή Ιδιωτικό τομέα. Σε περίπτωση αγοράς υπηρεσιών από Δημόσιους ή Ιδιωτικούς Φορείς θα προκηρύσσεται διαγωνισμός και η επιλογή θα γίνεται με διαφανείς διαδικασίες με λεπτομερή κριτήρια, που θα καθοριστούν αργότερα.

Στην Κύπρο την στιγμή αυτή δεν υπάρχει οργανωμένο σύστημα εκπαίδευσης στον ιδιωτικό τομέα. Το Τμήμα Γεωργίας σαν φορέας επαγγελματικής κατάρτισης των αγροτών με τεχνογνωσία και πείρα δεκαετιών προσφέρει δωρεάν επαγγελματική κατάρτιση στους αγρότες. Επιπλέον λόγω της μη αμοιβής των εκπαιδευτών του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος εξοικονομούνται πόροι προς άλλες δράσεις του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Παράλληλα λόγω του μικρού μεγέθους της χώρας, για πολύ εξειδικευμένα θέματα οι ειδικοί εκπαιδευτές εργάζονται αποκλειστικά σε υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας και Περιβάλλοντος και δεν είναι διαθέσιμοι στον ιδιωτικό τομέα.

Σύμφωνα με τα ισχύοντα στην κυπριακή δημόσια υπηρεσία οι δημόσιοι λειτουργοί δεν δικαιούνται οποιαδήποτε επιπρόσθετη αμοιβή κατά τις εργάσιμες ώρες αλλά μόνο σε μη εργάσιμες ώρες. Κατά συνέπεια μόνο όσοι δημόσιοι λειτουργοί εργάζονται σε μη εργάσιμες ώρες θα δικαιούνται αμοιβής. Καλύπτονται επίσης τα έξοδα μετακίνησης και άλλα συναφή έξοδα.

Στην περίπτωση αγοράς υπηρεσιών από μεμονωμένους ιδιώτες εκπαιδευτές, θα δημοσιεύεται στον ημερήσιο τύπο και στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας, σχετική ανακοίνωση όπου θα ζητείται εκδήλωση ενδιαφέροντος για επιλογή των κατάλληλων εκπαιδευτών στη βάση λεπτομερών κριτηρίων που θα καθοριστούν αργότερα. Σε περίπτωση αγοράς υπηρεσιών από Δημόσιους ή Ιδιωτικούς Φορείς θα τηρείται η ίδια διαδικασία και από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης.

Νοείται ότι θα τηρούνται πάντοτε οι κανόνες του ανταγωνισμού και των δημοσίων συμβάσεων.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα καλύπτει τις δαπάνες για τα ακόλουθα:

- α) Την αμοιβή των εκπαιδευτών (σύμφωνα με τους Κανονισμούς που ισχύουν στο Δημόσιο Τομέα)
- β) Την αποζημίωση για τα οδοιπορικά/ διανυκτέρευση των εκπαιδευτών, τη χρήση αιθουσών διδασκαλίας ή άλλων αναγκαίων χώρων, του αναγκαίου εξοπλισμού και την ετοιμασία διδακτικών και εποπτικών μέσων διδασκαλίας.
- γ) Για αγρότες ή δασοκαλλιεργητές τα έξοδα διακίνησης, διαμονής, σίτισης και διανυκτέρευσης όπου απαιτείται και σταθερό ημερήσιο επίδομα για κάλυψη του κόστους απώλειας εισοδήματος και τυχόν αναπλήρωσής τους στην εργασία τους.

Το Τμήμα Γεωργίας, ως ο αρμόδιος Φορέας, υπεύθυνος για την εφαρμογή του Μέτρου, στο τέλος κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος ή κάθε σειράς διαλέξεων, θα αιτείται την πληρωμή όλων των δαπανών/εξόδων από τον Κ.Ο.Α.Π. Για το σκοπό αυτό, θα γίνεται σχετική αίτηση προς τον Τομέα Εξουσιοδότησης Πληρωμών. Στην συνέχεια το Τμήμα Γεωργίας θα διανέμει τα κονδύλια στους τελικούς δικαιούχους (εκπαιδευτές, αγρότες, δασοκαλλιεργητές) χωρίς καμιά παρακράτηση.

ΚΡΑΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Δεν υπάρχουν τέτοια σχέδια.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα καλύπτει το 100% των επιλέξιμων δράσεων.

ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΑΛΛΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Υπάρχουν ξεκάθαρες διαχωριστικές γραμμές με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο αφού μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης η εκπαίδευση των γεωργών / δασοκαλλιεργητών αφορά την επαγγελματική τους ενασχόληση ενώ η όποια εκπαίδευση λάβουν μέσω του ΕΚΤ θα αφορά άλλους τομείς όπως η απόκτηση ικανοτήτων σε κάποια άλλη επαγγελματική κατεύθυνση ή σε κάποια άλλη δεξιότητα.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Το Μέτρο θα συγχρηματοδοτείται από Εθνικούς και Κοινοτικούς πόρους σύμφωνα με τον πιο κάτω πίνακα:

Μέτρο 1.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	600.000	600.000	1.200.000		1.200.000
%	50	50	100		100

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν υπάρχουν ανειλημμένες υποχρεώσεις για το Μέτρο αυτό από το Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος Δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός συμμετεχόντων στις εκπαιδεύσεις	315 για την Δράση α
	Αριθμός ημερών εκπαίδευσης	Συνολικά ο αριθμός υπολογίζεται στις 200 ημέρες
Αποτελέσματα	Αριθμός γεωργών ή δασοκαλλιεργητών που ολοκλήρωσαν με επιτυχία μία εκπαιδευτική δραστηριότητα	315 άτομα
Επίδραση	(3).Παραγωγικότητα εργασίας	Με δεδομένο ότι κατά προτεραιότητα δικαιούχοι του μέτρου είναι οι νέοι γεωργοί η μέτρηση της παραγωγικότητας της εργασίας θα εκτιμηθεί στο συγκεκριμένο μέτρο.

METPO 1.2**«Ενίσχυση πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών»**NΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 1698/2005,
 Άρθρο 13 και 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 1974/ 2006, Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.1.1.2 .

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

112

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Η γήρανση του αγροτικού πληθυσμού και η απροθυμία νέων ανθρώπων να εγκατασταθούν στην ύπαιθρο και να εργαστούν στον τομέα της Γεωργίας είναι ένα από τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο γεωργικός τομέας. Το μέτρο της εγκατάστασης νέων γεωργών αποτελεί κίνητρο για την παραμονή νέων ανθρώπων στην ύπαιθρο και την ηλικιακή ανανέωση του αγροτικού πληθυσμού.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Η εφαρμογή του Μέτρου της Πρώτης Εγκατάστασης Νέων Γεωργών προωθεί την επίτευξη των πιο κάτω στόχων:

- Σε συνδυασμό με το Μέτρο της Πρόωρης Συνταξιοδότησης την αύξηση του μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους.
- Δημιουργία βιώσιμων, ανταγωνιστικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων με διαχειριστές νέους ανθρώπους, περισσότερο επιδεκτικούς στη χρήση της νέας τεχνολογίας

Μεταβολή της ηλικιακής σύνθεσης των απασχολουμένων στην γεωργία

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο της πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών, καθιερώνει οικονομική ενίσχυση για την προσέλκυση και τη μόνιμη εγκατάσταση νέων γεωργών στην ύπαιθρο. Δίνει την ευκαιρία και στηρίζει νέους που επιθυμούν να εργαστούν στο γεωργικό τομέα. Οι νέοι γεωργοί αναλαμβάνουν την υποχρέωση της υλοποίησης συγκεκριμένου επιχειρησιακού σχεδίου για τη δημιουργία βιώσιμης γεωργικής εκμετάλλευσης.

Επιλέξιμη δράση είναι η πρώτη εγκατάσταση νέων γεωργών.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του μέτρου είναι φυσικά πρόσωπα που πληρούν τα πιο κάτω κριτήρια:

- Είναι ηλικίας κάτω των 40 ετών κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.
- Υποβάλλουν επιχειρησιακό σχέδιο, κατά την υποβολή της αίτησης τους, για την ανάπτυξη των γεωργικών τους δραστηριοτήτων
- Να διαθέτουν ή αποκτήσουν επαρκή επαγγελματική κατάρτιση η οποία αποδεικνύεται με την προσκόμιση:

- α) Βεβαίωσης παρακολούθησης μαθημάτων από Φορέα Επαγγελματικής Κατάρτισης ελάχιστης διάρκειας 250 ωρών ή
- β) Πτυχίου ή απολυτηρίου (κατά περίπτωση) Πανεπιστημίου, Ανωτέρας ή Τεχνικής/ Επαγγελματικής Σχολής ανάλογης κατεύθυνσης.

Η απόκτηση της επαρκούς επαγγελματικής πείρας, για όσους δεν την κατέχουν, πρέπει να ολοκληρωθεί το αργότερο σε περίοδο 3 ετών, από την ημερομηνία έγκρισης της αίτησης τους. Η ανάγκη για απόκτηση Επαγγελματικής Κατάρτισης πρέπει να αναφέρεται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο.

- Έχουν ολοκληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή έχουν νόμιμα απαλλαγεί από αυτές.
- Να αναλάβουν την υποχρέωση να συμμετέχουν στο Μέτρο τουλάχιστο για δέκα χρόνια
- Να μην έχουν μόνιμη εξωγεωργική απασχόληση. Πρέπει να αφιερώνουν τουλάχιστο το 80% του εργασιμου χρόνου τους (Μ.Α.Ε.), στις εργασίες της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- Οι εκτάσεις θα πρέπει να είναι ιδιόκτητες ή ενοικιασμένες με 10ετή τουλάχιστο μίσθωση, ενώ το ζωικό κεφάλαιο ιδιόκτητο με αποδεικτικά στοιχεία. Σε περίπτωση κρατικής, χαλίτικης, δασικής ή Τουρκοκυπριακής γης γίνονται δεκτές και ετήσιες μισθώσεις δεδομένου ότι η εκδίδουσα αρχή διαβεβαιώνει για την ανανέωση των μισθώσεων τους από χρόνο σε χρόνο. Σε περίπτωση που η αρμόδια αρχή διακόψει τη σύμβαση μίσθωσης, τότε ο δικαιούχος για να μπορεί να συμμετέχει στο Μέτρο, πρέπει να εξασφαλίσει άλλη γη, ίδιας έκτασης και ίδιας χρήσης.
- Η ιδιοκτησία στα πλαίσια της οικογένειας, ανεξάρτητα αν είναι εγγεγραμμένη μόνο στον ένα σύζυγο, για σκοπούς εφαρμογής του Μέτρου θεωρείται ότι ανήκει και στους δύο συζύγους.
- Ο ενδιαφερόμενος πρέπει να είναι μόνιμος κάτοικος αγροτικής περιοχής που ευρίσκεται στα όρια της ευρύτερης περιοχής της εκμετάλλευσης.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Για να θεωρηθεί νέος γεωργός πρώτης εγκατάστασης ο δικαιούχος πρέπει να έχει αποκτήσει ή να ενοικιάζει για πρώτη φορά γεωργική εκμετάλλευση ή να αποκτήσει ιδιόκτητο ζωικό κεφάλαιο και να αφιερώνει τουλάχιστον 80% του εργασιμου χρόνου στις εργασίες της γεωργικής εκμετάλλευσης. Η πρώτη εγκατάσταση αποδεικνύεται με την προσκόμιση σχετικής βεβαίωσης από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ο όρος «Πρώτη Εγκατάσταση» αναφέρεται σε νέους γεωργούς που έχουν εγκατασταθεί το περισσότερο ένα χρόνο πριν, από την υποβολή της αίτησης τους, σαν αρχηγοί σε δική τους γεωργική εκμετάλλευση. Η ατομική απόφαση χορήγησης στήριξης λαμβάνεται από την διοίκηση το αργότερο εντός 18 μηνών μετά την εγκατάσταση.

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Στο επιχειρησιακό σχέδιο πρέπει τουλάχιστο να αναφέρεται η αρχική κατάσταση της γεωργικής εκμετάλλευσης και συγκεκριμένα στάδια και στόχοι για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της νέας εκμετάλλευσης. Να αναφέρονται επίσης αναλυτικά στοιχεία για τις επενδύσεις, την επαγγελματική εκπαίδευση, τη χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών και οποιωνδήποτε μέτρων χρειάζονται για την ανάπτυξη των αναγκαίων δραστηριοτήτων της γεωργικής τους εκμετάλλευσης. Πρέπει να περιλαμβάνει επίσης σχέδιο βελτίωσης με το οποίο να επιδεικνύεται η βιωσιμότητα της γεωργικής εκμετάλλευσης. Το επιχειρησιακό σχέδιο πρέπει να υλοποιηθεί, το αργότερο, εντός τριών χρόνων από την ημερομηνία έγκρισης της αίτησης. Το επιχειρησιακό σχέδιο μπορεί να τροποποιηθεί μόνο μια φορά.

Η συμμόρφωση με το επιχειρησιακό σχέδιο θα αξιολογηθεί όχι αργότερα από πέντε χρόνια από την έγκριση της αίτησης, με κατάλληλο σύστημα ελέγχου. Εάν κατά το χρόνο του ελέγχου, ο δικαιούχος

νέος γεωργός, δεν έχει εφαρμόσει τις πρόνοιες του επιχειρησιακού σχεδίου θα απαιτηθεί η επιστροφή των χρημάτων που του έχουν ήδη καταβληθεί, μαζί με τους νόμιμους τόκους.

Για την υλοποίηση του σχεδίου τους μπορούν να συμμετέχουν στο Μέτρο των επενδύσεων στις Γεωργικές και Κτηνοτροφικές Εκμεταλλεύσεις.

Κατά την εξέταση του Επιχειρησιακού Σχεδίου, θα λαμβάνονται υπόψη οι περιορισμοί (στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν) με βάση τις εθνικές και ατομικές ποσοστώσεις που έχουν παραχωρηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και θα λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα ώστε η παρέμβαση να μην οδηγεί στην αύξηση της παραγωγής πέραν των καθορισθέντων ορίων.

Όσον αφορά την ύπαρξη διεξόδων διάθεσης των προϊόντων στην αγορά, τούτο θα εξετάζεται επί τη βάση γενικής εκτίμησης που θα γίνεται από το Τμήμα Γεωργίας λαμβανομένης επιπρόσθετα υπόψη της ανάγκης για εξασφάλιση της απρόσκοπτης προμήθειας της αγοράς με προϊόντα που δύσκολα μπορούν να μεταφερθούν από το εξωτερικό.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΚΑΘΕΣΤΩΣ 1.5.1 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ

Το Μέτρο της Πρώτης Εγκατάστασης των νέων γεωργών δεν συνδέεται άμεσα με το Καθεστώς 1.5.1. Οι συμμετέχοντες στο μέτρο 1.2 μπορούν να υποβάλουν αίτηση στο επενδυτικό μέτρο ωστόσο αυτό δεν αποτελεί υποχρέωση του νέου γεωργού. Δεν υπάρχει δηλαδή αυτόματη συμμετοχή στο μέτρο αυτό. Το επιχειρησιακό σχέδιο που θα υποβάλουν μπορεί να υλοποιηθεί χωρίς την συμμετοχή στο καθεστώς 1.5.1.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος της ενίσχυσης πρώτης εγκατάστασης κλιμακώνεται ως εξής λαμβάνοντας υπόψη το ύψος των επιλέξιμων δαπανών όπως αυτές προβλέπονται από το Επιχειρησιακό Σχέδιο:

Επιλέξιμο Προβλεπόμενο κόστος από το Επιχειρηματικό Σχέδιο	0 -100.000 ευρώ	100.001 ευρώ-180.000 ευρώ	180.001 ευρώ-300.000 ευρώ	300.001 ευρώ και άνω
Μειονεκτικές περιοχές	25.000 ευρώ	30.000 ευρώ	35.000 ευρώ	40.000 ευρώ
Υπόλοιπες περιοχές	20.000 ευρώ	25.000 ευρώ	30.000 ευρώ	35.000 ευρώ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή της άμεσης πριμοδότησης. Η καταβολή της πριμοδότησης θα γίνεται σε δύο δόσεις. Το 50% του συνολικού ποσού θα καταβάλλεται όταν εγκριθεί η αίτηση του δικαιούχου και το υπόλοιπο 50% της πριμοδότησης θα καταβάλλεται όταν υλοποιηθεί ολόκληρο το επιχειρησιακό σχέδιο.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 1.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	4.100.000	4.100.000	8.200.000		8.200.000
%	50	50	100		100

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν υπάρχουν ανειλημμένες υποχρεώσεις για το Μέτρο αυτό από το ΣΑΑ 2004-2006

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Είδη Δεικτών	Δείκτες	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός νέων γεωργών που λαμβάνουν ενίσχυση	300
	Ύψος επενδύσεων που υλοποιούνται από νέους γεωργούς	45.000.000 €
Αποτελέσματα	Αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στις εκμεταλλεύσεις που ενισχύονται	7.800.000€
Επίδραση	1. Οικονομική μεγέθυνση	8.910€/ΜΑΕ
	3. Παραγωγικότητα εργασίας	

METPO 1.3**«Πρώρη συνταξιοδότηση αγροτών»**NΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 23 του Κανονισμού (ΕΕ)1698/ 2005,
 Άρθρο 14 Κανονισμού (ΕΕ) 1974/ 2006 και Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.1.1.3

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

113

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Τα σοβαρά προβλήματα, της γήρανσης του γεωργικού πληθυσμού και του έντονου πολυτεμαχισμού της γεωργικής γης, επιδιώκει να αντιμετωπίσει το Μέτρο της «Πρώρης συνταξιοδότησης των γεωργών». Σε συνδυασμό με το Μέτρο της «Πρώτης εγκατάστασης νέων γεωργών» επιδιώκει να επιφέρει αλλαγές στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, αυξάνοντας το μέγεθος τους και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητά τους.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Η εφαρμογή του Μέτρου της Πρώρης συνταξιοδότησης αναμένεται να επιτύχει τους ακόλουθους στόχους :

- Τη μεταβίβαση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε νεότερους γεωργούς, την αύξηση του μεγέθους, την τεχνολογική τους αναβάθμιση και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους.
- Την αύξηση της παραγωγικότητας, τη βελτίωση της ποιότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων.
- Την ηλικιακή ανανέωση των ανθρώπων που απασχολούνται στον αγροτικό τομέα.
- Η επίτευξη μιας σημαντικής διαρθρωτικής αλλαγής που είναι η αύξηση του μεγέθους της γεωργικής εκμετάλλευσης του διάδοχου γεωργού.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Η εφαρμογή του Μέτρου στοχεύει στην ηλικιακή ανανέωση των ατόμων που ασχολούνται στον τομέα της γεωργίας, προωθεί την εθελοντική αποχώρηση των μεγαλύτερων σε ηλικία γεωργών και την αντικατάστασή τους από νεότερους με την ταυτόχρονη ανασυγκρότηση των γεωργικών τους εκμεταλλεύσεων.

Επιλέξιμη δράση είναι η πρώρη συνταξιοδότηση γεωργών.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

- Δικαιούχοι αιτητές είναι αγρότες ηλικίας 55 μέχρι 65 ετών που δεν έχουν συνταξιοδοτηθεί από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων (σύνταξη στα 63, σύνταξη ανικανότητας) και που θα παραχωρήσουν την εκμετάλλευσή τους σε νεότερο γεωργό ηλικίας 20 μέχρι 49 ετών ή Οργανισμό ιδιωτικού δικαίου. Προτεραιότητα θα δίνεται στους μεγαλύτερους σε ηλικία γεωργούς.

- Να είναι αρχηγοί ή κάτοχοι γεωργικών εκμεταλλεύσεων (φυσικά ή νομικά πρόσωπα). Τα νομικά πρόσωπα πρέπει να είναι μικρού μεγέθους οικογενειακές εταιρίες που ασκούν γεωργική δραστηριότητα.
- Το μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στις επιλέξιμες μειονεκτικές περιοχές να είναι τουλάχιστον 30 δεκ. ξηρικής ή 10 δεκ. αρδευόμενης έκτασης ή ανάλογο συνδυασμό και στις υπόλοιπες περιοχές να είναι τουλάχιστον 50 δεκάρια ξηρικής ή 15 δεκάρια αρδευόμενης γης ή ανάλογος συνδυασμός.
- Να έχουν ασκήσει τη γεωργική τους δραστηριότητα σαν κύρια απασχόληση τα τελευταία δέκα χρόνια πριν την ένταξη τους στο πρόγραμμα, με εξαίρεση τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας.
- Να είναι μόνιμοι κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής στην οποία υπάγεται η γεωργική τους εκμετάλλευση.
- Να αναλάβουν την υποχρέωση να μεταβιβάσουν ή παραχωρήσουν είτε με πώληση είτε με ενοικίαση, για το διάστημα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, τη γεωργική τους εκμετάλλευση σε «διάδοχο» νεότερο αγρότη ηλικίας 20 έως και 49 ετών ή σε Οργανισμό ιδιωτικού δικαίου ο οποίος (Οργανισμός) αναλαμβάνει την υποχρέωση να τη μεταβιβάσει αργότερα σε δικαιούχους διαδόχους, οι οποίοι να αναλάβουν «προκαθορισμένες υποχρεώσεις». Προτεραιότητα θα δίνεται στους πιο νέους «διάδοχους» ιδιαίτερα σε δικαιούχους πρώτης εγκατάστασης, μέχρι 40 ετών, με την προϋπόθεση ότι πληρούν τα υπόλοιπα κριτήρια.
- Να διακόψουν οριστικά κάθε άσκηση γεωργικής δραστηριότητας, Κατ' εξαίρεση οι πρόωρα συνταξιοδοτούμενοι μπορούν να συνεχίσουν να καλλιεργούν μικρό τμήμα της εκμετάλλευσής τους, όχι μεγαλύτερο από 5 δεκ. ξηρικής ή 1.5 δεκ. αρδευόμενης έκτασης, αποκλειστικά για αυτοκατανάλωση. Αυτή η γεωργική δραστηριότητα δεν είναι επιλέξιμη για οποιαδήποτε στήριξη στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Οι «διάδοχοι» των αποχωρούντων γεωργών πρέπει να πληρούν τις εξής προϋποθέσεις, οι οποίες θα επιβεβαιώνονται με κατάλληλο σύστημα ελέγχου:

- Να έχουν ηλικία 20 έως και 49 ετών και οι άνδρες να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν νόμιμα απαλλαγεί από αυτές.
- Να ασκήσουν τη γεωργία για κύρια απασχόληση. Το 80% του εργάσιμου χρόνου τους (Μ.Α.Ε.) πρέπει να το αφιερώνουν στις εργασίες της γεωργικής τους εκμετάλλευσής.
- Σε περίπτωση όπου ο δικαιούχος συμπληρώνει το 70 έτος της ηλικίας του πριν την πάροδο 10 χρόνων από την ένταξη του στο μέτρο, ο διάδοχος γεωργός θα πρέπει να συνεχίσει τις δραστηριότητες του για τουλάχιστον 10 χρόνια.
- Όταν ο διάδοχος είναι γεωργός ηλικίας 20 έως 49 ετών, χωρίς να είναι πρώτης εγκατάστασης γεωργός, πρέπει να υποβάλει σχέδιο βελτίωσης, το οποίο πρέπει να δείχνει ότι η παραλαβή της γεωργικής εκμετάλλευσής που ελευθερώνεται από τον αποχωρούντα γεωργό, μαζί με τη δική του γεωργική εκμετάλλευση, θα δημιουργήσουν μια μεγαλύτερη, βιώσιμη γεωργική εκμετάλλευση. Για την υλοποίηση του σχεδίου του μπορεί να συμμετέχει στο Μέτρο των επενδύσεων στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Ο διάδοχος γεωργός πρέπει να διαχειρίζεται τη γεωργική εκμετάλλευση του αποχωρούντα γεωργού καθ' όλο το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο αποχωρών γεωργός συμμετέχει στο Μέτρο της πρόωρης συνταξιοδότησης. Το χρονικό διάστημα από την έγκριση της αίτησης του αποχωρούντα γεωργού μέχρι την πλήρη αξιοποίηση της γεωργικής του εκμετάλλευσής από το διάδοχο γεωργό δεν πρέπει να ξεπερνά τα τρία χρόνια.
- Όταν ο διάδοχος είναι πρώτης εγκατάστασης γεωργός είναι δικαιούχος και από το Μέτρο της Πρώτης Εγκατάστασης νέων γεωργών εφ' όσον πληροί τα κριτήρια του.
- Ένας διάδοχος μπορεί να παραλαμβάνει και να διαχειρίζεται γεωργικές εκμεταλλεύσεις, από περισσότερους του ενός αποχωρούντων γεωργών.

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΟ ΠΡΩΡΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΩΝ

Το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι ο υπεύθυνος φορέας για την εφαρμογή της νομοθεσίας για το Εθνικό Ασφαλιστικό Σύστημα, με βάση το οποίο παρέχεται ισόβια σύνταξη γήρατος σε όσους συμπληρώσουν το 65^ο έτος της ηλικίας τους.

Ταυτόχρονα παρέχει το δικαίωμα σε όσους συμπληρώσουν το 63^ο έτος της ηλικίας τους να συνταξιοδοτηθούν αν πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζει η νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Δικαιούνται σύνταξη στα 63 όσοι έχουν συμπληρώσει περίοδο ασφάλισης ίση τουλάχιστο με 70% της πλήρους περιόδου ασφάλισης και ικανοποιούν τις προϋποθέσεις εισφοράς για πληρωμή σύνταξης γήρατος.

Η χορήγηση της αποζημίωσης στους δικαιούχους αγρότες στα πλαίσια του Μέτρου της Πρόωρης Συνταξιοδότησης των γεωργών σε καμιά περίπτωση δεν λογίζεται συνταξιοδοτική παροχή και δεν αποτελεί λόγο στέρησης του δικαιώματος συνταξιοδότησης τους από το Εθνικό Ασφαλιστικό Σύστημα.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΤΗΣ ΠΡΩΡΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΝΕΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ

Το Μέτρο της πρόωρης συνταξιοδότησης συνδέεται άμεσα με το Μέτρο της Πρώτης Εγκατάστασης νέων γεωργών. Αποτελεί προτεραιότητα του Μέτρου ο «διάδοχος» γεωργός να είναι νέος, πρώτης εγκατάστασης γεωργός.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η διάρκεια παραμονής των δικαιούχων στο Μέτρο της πρόωρης συνταξιοδότησης αγροτών καθορίζεται μέχρι 15 χρόνια (με πρόνοια ανανέωσης του συμβολαίου κάθε πέντε χρόνια), η οποία σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 70^ο έτος της ηλικίας του δικαιούχου.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Ο Οργανισμός αναλαμβάνει τη γεωργική εκμετάλλευση που απελευθερώνεται από τον αποχωρούντα γεωργό και αναλαμβάνει την υποχρέωση να τη μεταβιβάσει αργότερα σε δικαιούχο διάδοχο. Προτεραιότητα θα δίνεται σε δικαιούχους διάδοχους, πρώτης εγκατάστασης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η καταβολή της ετήσιας αποζημίωσης στους δικαιούχους του Μέτρου γίνεται σε δώδεκα ισόποσες μηνιαίες δόσεις. Ως ημερομηνία έναρξης καταβολής της αποζημίωσης λογίζεται η ημερομηνία έγκρισης της αίτησης. Σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει ο δικαιούχος διακόπτεται η καταβολή της αποζημίωσης και απαιτείται η επιστροφή των ήδη καταβληθέντων ποσών, μαζί με το νόμιμο τόκο.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος της αποζημίωσης ορίζεται στα 850 ευρώ το μήνα. Η ενίσχυση κατά συνταξιοδοτηθέντα γεωργό δεν θα υπερβαίνει τις 10.200 ευρώ το χρόνο. Η συνολική ενίσχυση κατά συνταξιοδοτηθέντα γεωργό δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 153.000 ευρώ.

Με την έναρξη καταβολής σύνταξης γήρατος από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων γίνεται συμψηφισμός σύνταξης γήρατος και πρόωρης σύνταξης στο ύψος της πρόωρης σύνταξης.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 1.3					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	6.250.000	6.250.000	12.500.000		12.500.000
%	50	50	100		100

Υπάρχουν δεσμεύσεις οι οποίες παρουσιάζονται σε συγκεντρωτικό πίνακα.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Αναμένεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου ύψους € 5.500.000 σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κανονισμού 1320/06. Οι ανειλημμένες αυτές υποχρεώσεις προκύπτουν από το Μέτρο 1.6 του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006. Η κατανομή κατά έτος των ανειλημμένων υποχρεώσεων φαίνεται στον συγκεντρωτικό πίνακα του Κεφαλαίου 5.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Είδη Δεικτών	Δείκτες	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός γεωργών που συνταξιοδοτούνται πρόωρα	200
	Αριθμός εκταρίων που απελευθερώνονται	1.200ha
Αποτέλεσμα	Αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στις εκμεταλλεύσεις που ενισχύονται	1.000.000€
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	10.000€/ΜΑΕ
	(3). Παραγωγικότητα εργασίας	

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Δείκτες	
Ηλικία	Ποσοστό νέων γεωργών πρώτης εγκατάστασης που αναλαμβάνουν τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις των αποχωρούντων γεωργών σε σχέση με το συνολικό αριθμό των αποχωρούντων γεωργών (40%)

METPO 1.4**«Χρήση συμβουλευτικών Υπηρεσιών από τους γεωργούς και τους δασοκαλλιεργητές»**NΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 20(α) (iii) και 24 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/2005, σημείο III
 Άρθρο 17 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1974/2006 και Παράρτημα II, σημείο 5.3.1.1.4

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

114

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Το Μέτρο αποσκοπεί στην ενημέρωση και τεχνική υποστήριξη των κατόχων γεωργικών και δασικών εκμεταλλεύσεων με σκοπό να προσαρμόσουν και βελτιώσουν τη συνολική απόδοση της εκμετάλλευσής τους.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Το Μέτρο αποσκοπεί στην παραχώρηση οικονομικής ενίσχυσης σε κατόχους γεωργικών και δασικών εκμεταλλεύσεων για να καλύψουν το κόστος από τη χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών με σκοπό τη συνολική βελτίωση της απόδοσης των εκμεταλλεύσεων τους.

Τουλάχιστον η χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών όπως προνοείται από τον Καν. Ε.Ε. 1782/ 2003 πρέπει να βοηθήσει τους γεωργούς να αποτιμήσουν την απόδοση των εκμεταλλεύσεων τους και να προβούν σε βελτιώσεις σχετικές με:

- α) τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και τις καλές γεωργικές και περιβαλλοντικές προϋποθέσεις όπως προνοούνται από τα Άρθρα 4 και 5 του Καν. Ε.Ε. 1782/ 2003.
- β) τα Κοινοτικά πρότυπα επαγγελματικής ασφάλειας.

Ο γενικότερος σκοπός του Μέτρου είναι να υποβοηθήσει στην καταγραφή των αποθεμάτων και στη λογιστική των ροών των υλικών και διαδικασιών παραγωγής σε επίπεδο εκμετάλλευσης σύμφωνα με τα πρότυπα όπως καθορίζονται στα παραρτήματα III και IV του Καν. Ε.Ε. 1782/ 2003. Αυτό δεν είναι ένα εργαλείο ελέγχου αλλά στοχεύει στο να αυξήσει την ενημέρωση των γεωργών ώστε να βελτιώσουν την απόδοση των εκμεταλλεύσεων τους σύμφωνα με τα πιο προαναφερθέντα πρότυπα.

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες μπορούν να αφορούν για παράδειγμα σπόρους, λιπάσεις, συγκομιδή, αποθήκευση και μετασυλλεκτική διαχείριση των προϊόντων, εμπορευόμενο προϊόν, αμειψισπορά, προϊόντα φυτοπροστασίας, σανοποίηση, κτηνιατρική περίθαλψη, ενσταυλισμό και ευημερία των ζώων, αποθήκευση της κοπριάς κ.ά.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Επιλέξιμες δράσεις/ δαπάνες του Μέτρου είναι:

Η χρήση τεχνικής υποστήριξης και συμβουλευτικών υπηρεσιών στη διαχείριση γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα καλύπτει θέματα όπως πολλαπλή συμμόρφωση, θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία, αμειψισπορά, γεωργοκτηνοτροφικές και δασικές τεχνικές, φυτοϋγεία, προστασία του περιβάλλοντος, ασφάλεια και υγιεινή τροφίμων, ευημερία των ζώων, διαχείριση εδάφους, αποθήκευση και μετασυλλεκτική διαχείριση, κτηνιατρική περίθαλψη και εξοπλισμός υποστατικών, θέματα παραγωγικής διαδικασίας (farm management) και εξειδικευμένη θεματολογία/ ενημέρωση που θα ζητείται από τον αιτητή. Για την επίτευξη της δράσης αυτής θα πραγματοποιούνται επισκέψεις στις εκμεταλλεύσεις, καθώς και άλλη ενημέρωση/ πληροφόρηση από προσοντούχο προσωπικό του Φορέα.

Η δράση αυτή καλύπτει και την τήρηση βιβλίων γεωργικής λογιστικής, που πρέπει να περιλαμβάνουν την ετήσια απογραφή, τη συστηματική και τακτική κίνηση της εκμετάλλευσης (σε χρήμα και είδος), την καταχώρηση της απασχόλησης των εργαζομένων στην εκμετάλλευση, ετήσιο ισολογισμό καθώς και λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης (έξοδα και έσοδα) κ.α. Στην τήρηση των λογιστικών βιβλίων θα πρέπει να καταγράφονται όλες οι ροές όπως ενέργεια, φυτοϋγειονομικά προϊόντα, παραγωγή, εμπορεύσιμο προϊόν, λιπάσματα, σπόροι, ζωοτροφές, κτηνιατρική περίθαλψη, απώλειες, αγορές, πωλήσεις κλπ. Η τήρηση των βιβλίων θα συνεχιστεί για όσα χρόνια ο δικαιούχος συμμετέχει στο Μέτρο.

Ο δικαιούχος είναι υποχρεωμένος να διαθέτει τα βιβλία λογαριασμών του στην αρμόδια αρχή με την προϋπόθεση της τήρησης της ανωνυμίας του και εφόσον η εκμετάλλευση του επιλεγεί για σκοπούς πληροφόρησης και για επιστημονικές μελέτες. Τα βιβλία αυτά δεν αποτελούν στοιχεία για τον προσδιορισμό του Φόρου Εισοδήματος. Όλοι οι εμπλεκόμενοι Φορείς, θα πρέπει να τηρούν το Νόμο 138 (I) του 2001 «περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου)».

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Κάτοχοι γεωργικών και δασικών εκμεταλλεύσεων.

Προτεραιότητα θα δοθεί σε αιτητές που είναι επαγγελματίες γεωργοκτηνοτρόφοι ή δασοκαλλιεργητές βάση κριτηρίων που θα καθοριστούν αργότερα ή είναι δικαιούχοι άλλου Μέρους όπου η χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα επιτυχίας στο Μέτρο αυτό π.χ. Εγκατάσταση Νέων Γεωργών.

Παραγωγοί μέλη Οργανώσεων Παραγωγών Οπωροκηπευτικών, δεν δικαιούνται να συμμετάσχουν στις **Προαιρετικές Δράσεις** που αφορούν συμβουλές για τα θέματα «Διαχείρισης Βιολογικής Εκμετάλλευσης», «Συστημάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής» και «Διαχείρισης Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών ή Συστημάτων Υδροπονίας». Οι παραγωγοί μέλη Οργανώσεων Παραγωγών Οπωροκηπευτικών μπορούν να λαμβάνουν συμβουλευτικές υπηρεσίες για τα πιο πάνω θέματα, από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Οργανώσεων Παραγωγών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΣΤΑΘΟΥΝ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΕΤΟΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ

Το Τμήμα Γεωργίας, ως το καθ' ύλην αρμόδιο Τμήμα παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τους αγρότες θα προβεί άμεσα μετά την έγκριση του Προγράμματος σε εξαγγελία για εκδήλωση ενδιαφέροντος για διαπίστευση των Φορέων παροχής γεωργικών συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τους αγρότες. Όλες οι αιτήσεις θα τύχουν αξιολόγησης από αρμόδια επιτροπή που θα συσταθεί για το σκοπό αυτό και τα ονόματα των Φορέων θα ανακοινωθούν στον ημερήσιο τύπο, στην ιστοσελίδα του Τμήματος Γεωργίας και αλλού, για ενημέρωση του κοινού.

Για να είναι επιλέξιμοι οι δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς για διαπίστευση θα πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα υποχρεωτικά κριτήρια:

α) Να έχουν κατάλληλη νομική υπόσταση, να τηρούν λογιστικά βιβλία και να τηρούν τους όρους διαχείρισης που καθορίζονται στο καταστατικό τους και τον εσωτερικό τους κανονισμό.

β) Να απασχολούν το κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό (ένας τουλάχιστο γεωπόνος, αγροοικονομολόγο, δασολόγο και κτηνίατρο) το οποίο:

να έχει ικανοποιητική κατάρτιση

να είναι εγγραμμένο στο οικείο επαγγελματικό επιμελητήριο

να μπορεί να καλύψει θέματα γεωργίας/ κτηνοτροφίας, προστασίας του περιβάλλοντος, ευημερίας των ζώων, ασφάλειας και υγιεινής των τροφίμων, ασφάλειας και υγιεινής στους χώρους εργασίας, πολλαπλής συμμόρφωσης κ.ά.

γ) Να έχουν κατάλληλη τεχνικοοικονομική υποδομή (κατάλληλους χώρους εργασίας και εξοπλισμό π.χ. επαγγελματικά αυτοκίνητα κ.ά. και πρόσβαση σε εργαστήριο για αναλύσεις π.χ. εδάφους κ.ά.).

δ) Να είναι σε θέση να παρέχουν βασική τουλάχιστο πληροφόρηση/ εκπαίδευση στους αγρότες σε όλα τα θέματα που αναφέρθηκαν στη συνοπτική περιγραφή του μέτρου, αλλά και σε άλλα θέματα που υπάρχουν ανάγκες και θα καθοριστούν αργότερα, καθώς και σε θέματα ανάλυσης των αποτελεσμάτων της γεωργικής λογιστικής.

ε) Να μεριμνούν για την εφαρμογή της Νομοθεσίας που διέπει την ευημερία των ζώων, την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλεια και την υγιεινή των τροφίμων, την ασφάλεια στους χώρους εργασίας, τις Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες κ.ά. στις γεωργικές και δασικές εκμεταλλεύσεις.

στ) Να δέχονται ελέγχους και να ακολουθούν τις υποδείξεις των αρμόδιων υπηρεσιών.

η) Οι διαπιστευμένοι Φορείς, που θα διαπιστευτούν για το σκοπό αυτό, θα μπορούν να παρέχουν και άλλες τεχνικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες προς τους γεωργούς και δασοκαλλιεργητές, σύμφωνα πάντα και με τις πρόνοιες των άλλων Μέτρων του Π.Α.Α. 2007-2013 π.χ. Σχέδια Βελτίωσης στο Μέτρο «εκσυγχρονισμός των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων» Επενδύσεις στις Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις κ.ά. Τα σχέδια βελτίωσης θα μπορούν να ετοιμάζονται και από Γεωπόνους, Λογιστές και Φορείς που θα διαπιστευτούν ειδικά για το σκοπό αυτό.

Οι υποψήφιοι Φορείς δεν θα διαπιστεύονται από την αρμόδια επιτροπή όταν:

- Έχουν κηρύξει πτώχευση ή έχουν τις εργασίες τους κάτω από τη διαχείριση δικαστηρίων ή έχουν σταματήσει τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες ή βρίσκονται υπό εκδίκαση ζητήματα που αφορούν τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες.

- Έχουν καταδικαστεί για κακή επαγγελματική συμπεριφορά ή παραβίαση κανόνων δεοντολογίας ή για πράξεις σχετικές με απάτη, διαφθορά, συμμετοχή σε παράνομες οργανώσεις ή σε άλλες παράνομες δραστηριότητες.

- Έχουν εμπορικά συμφέροντα με εταιρίες πωλήσεων υλικών, μηχανημάτων κ.ά. που χρησιμοποιούνται στη γεωργία.

Νοείται ότι στη σύμβαση διαπίστευσης θα καθορίζεται και η διάρκεια της. Οι Φορείς που θα διαπιστευτούν θα τύχουν σχετικής ενημέρωσης/ εκπαίδευσης από τους Αρμόδιους Λειτουργούς του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Οι ενδιαφερόμενοι αγρότες θα μπορούν να υποβάλουν αίτηση προς την Μονάδα Εφαρμογής για έγκριση της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών από σχετικό φορέα. Ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών αφού αξιολογήσει τις αιτήσεις και τις εγκρίνει στη βάση κριτηρίων που θα καθοριστούν αργότερα, θα ανακοινώσει στους δικαιούχους τα ονόματα των Διαπιστευμένων Φορέων για να επιλέξουν το Φορέα που θα τους παρέχει τις σχετικές υπηρεσίες. Ανεξαρτήτως των ελέγχων που θα γίνονται από τον Τομέα Εξουσιοδότησης Πληρωμών, ο Κλάδος Γεωργικών Εφαρμογών υποβοηθούμενος από τα Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία του Τμήματος Γεωργίας και όπου χρειάζεται και από άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες π.χ. Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, Τμήμα Δασών, Υπηρεσία Περιβάλλοντος κ.λ.π. θα διεξάγει επιτόπιους ελέγχους τόσο στις εγκαταστάσεις των Φορέων όσο και στις εκμεταλλεύσεις στις οποίες θα δίνονται συμβουλευτικές υπηρεσίες για την τήρηση όλων των προαναφερθέντων κριτηρίων. Σε περίπτωση μη τήρησης όλων των προαναφερθέντων Κανονισμών και κριτηρίων το Τμήμα Γεωργίας θα προχωρεί στην άρση της διαπίστευσης του φορέα.

Το Τμήμα Γεωργίας όπως προνοείται και από τους σχετικούς Κανονισμούς διατηρεί το δικαίωμα για σύσταση δημόσιου φορέα παροχής γεωργικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, σε συνεργασία πάντα με άλλα Τμήματα και Υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (Τμήμα Δασών, Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, υπηρεσία περιβάλλοντος κ.ά.) ώστε να καλύπτει όλο το φάσμα θεμάτων στα οποία θα παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες όπως το περιβάλλον, τη δημόσια υγεία κ.ά. Ο φορέας αυτός θα παρέχει υπηρεσίες σε αιτητές του μέτρου που θα εγκριθούν στη βάση των κριτηρίων που θα καθοριστούν αργότερα και θα λαμβάνει αποζημίωση μόνο για το επιπλέον κόστος όπως διαμονή και μεταφορικά αφού ο φορέας αυτός δεν θα είναι κερδοσκοπικός οργανισμός. Αυτό θα συμβαίνει μόνο εκεί όπου υπάρχει έλλειψη ειδικοτήτων από τον ιδιωτικό τομέα και εκεί όπου λόγω της μικρής κλίμακας και του μικρού οικονομικού μεγέθους της δράσης δεν εκδηλώνεται ενδιαφέρον από την εσωτερική αγορά. Σύμφωνα με τα ισχύοντα στην κυπριακή δημόσια υπηρεσία οι δημόσιοι λειτουργοί δεν δικαιούνται οποιαδήποτε αμοιβή κατά τις εργάσιμες ώρες αλλά μόνο σε μη εργάσιμες ώρες. Καλύπτονται επίσης τα έξοδα μετακίνησης και άλλα συναφή έξοδα.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα καλύπτει μέχρι 80% του κόστους ανά συμβουλευτική υπηρεσία και θα μπορεί να φτάσει τα 1.500 Ευρώ ανά εκμετάλλευση (ανώτατο όριο). Η ενίσχυση προς τους δικαιούχους θα παρέχεται μετά από την παρουσίαση σχετικών τιμολογίων και βεβαιώσεων για τις υπηρεσίες που έχουν παρασχεθεί. Στις βεβαιώσεις πρέπει να φαίνεται ότι η συμβουλή που έχουν παρασχεθεί καλύπτουν όλα τα κανονιστικά πρότυπα (περιβαλλοντικά πρότυπα, δημόσια υγεία, υγεία των ζώων και των φυτών και ευημερία των ζώων και άλλα). Μπορεί να γίνει χρήση εκ νέου συμβουλευτικών υπηρεσιών όταν υπάρξει νέα δραστηριότητα στην εκμετάλλευση ή όταν παρουσιαστεί μια νέα ανάγκη.

ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΡΟΛΩΝ ΜΕ ΑΛΛΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Όλες οι δράσεις του μέτρου θα χρηματοδοτούνται μόνο από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007- 2013.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Το Μέτρο θα συγχρηματοδοτείται από Εθνικούς και Κοινοτικούς πόρους σύμφωνα με τον πιο κάτω πίνακα:

Μέτρο 1.4					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	100.000	100.000	200.000	50.000	250.000
%	40	40	80	20	100

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν υπάρχουν ανειλημμένες υποχρεώσεις για το Μέτρο αυτό από το Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος Δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός γεωργών που κάνουν χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών	140 γεωργοί και δασοκαλλιεργητές συνολικά
	Αριθμός δασοκαλλιεργητών που κάνουν χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών	
Αποτέλεσμα	Αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στις εκμεταλλεύσεις που ενισχύονται	10.000€
Επίδραση	(3).Παραγωγικότητα εργασίας	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση

METPO 1.5.**«Εκσυγχρονισμός των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων»**NΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 20 (b) (i) και 26 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/2005,
 Άρθρο 17 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1974/2006 και Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.1.2.1

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΕΤΡΟΥ

121

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

Το μέτρο 1.5 «Εκσυγχρονισμός των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων» υποδιαιρείται σε δύο καθεστώτα τα οποία στοχεύουν στην επίλυση των διαρθρωτικών αδυναμιών του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα είτε αυτές οι αδυναμίες σχετίζονται με την ανάγκη για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας είτε με την ανάγκη για βελτίωση της συνολικής επίδοσης των εκμεταλλεύσεων και ειδικότερα την περιβαλλοντική αναβάθμισή τους.

Μέτρο 1.5					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	42.685.838	42.685.838	85.371.676	90.665.611	179.331.287
%					100

Κωδικός Καθεστώτος	Τίτλος Καθεστώτος	Δημόσια Δαπάνη (σε ευρώ)
121	1.5.1 «Επενδύσεις στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις»	78.371.676
121	1.5.2 «Παροχή ενισχύσεων για επενδύσεις για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και διαχείριση των αποβλήτων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις	7.000.000 11.000.000

Στο καθεστώς 1.5.1 υπάρχει Συμπληρωματική Εθνική Χρηματοδότηση ύψους € 26.290.328. Σημειώνεται ότι δεν υπάρχει καμία παρέκκλιση από τις προϋποθέσεις που ορίζονται για τις συγχρηματοδοτούμενες δράσεις.

Η Συμπληρωματική Εθνική Χρηματοδότηση (Κρατική Ενίσχυση) αφορά δεσμεύσεις που θα γίνουν τα έτη (κατ' εκτίμηση)
 2008 € 8.000.000
 2010 € 18.290.328

Σημειώνεται ότι η Συμπληρωματική Εθνική Χρηματοδότηση καλύπτει όλες τις επιλέξιμες δαπάνες και όλους τους τύπους επενδύσεων του καθεστώτος 1.5.1. Η επιπρόσθετη εθνική συγχρηματοδότηση αφορά δικαιούχους που λαμβάνουν συγχρηματοδότηση αλλά και νέους αιτητές που θα χρηματοδοτηθούν εξ' ολοκλήρου από την συμπληρωματική εθνική χρηματοδότηση.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Αναμένεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου ύψους € 42.765.428 σύμφωνα με το άρθρο 8 του Κανονισμού 1320/06. Οι ανειλημμένες αυτές υποχρεώσεις προκύπτουν από το Καθεστώς 1.1.1 του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006. Νοείται ότι για την καταβολή των ανειλημμένων υποχρεώσεων θα τηρούνται οι νέοι όροι και επιλεξιμότητες, καθώς και τα ποσοστά ενίσχυσης που προβλέπονται στον Κανονισμό 1698/2005. Η κατανομή κατά έτος των ανειλημμένων υποχρεώσεων φαίνεται στον συγκεντρωτικό πίνακα του Κεφαλαίου 5.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η Κύπρος έχει ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004. Στο διάστημα πριν από την ένταξη οι γεωργοί είχαν παγώσει τις επενδύσεις τους αναμένοντας την ένταξη και την εφαρμογή των συγχρηματοδοτούμενων μέτρων των Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης. Σαν αποτέλεσμα, τον ενδιαφέρον και η συμμετοχή στην 1^η προκήρυξη του μέτρου 1.1.1 (717 αιτήσεις) ήταν τεράστια σε σχέση με τις διαθέσιμες πιστώσεις. Τονίζεται ότι η ανάγκη για εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ήταν ιδιαίτερα μεγάλη αφού η ένταξη εξάλειψε τον προστατευτισμό στην κυπριακή γεωργία με αποτέλεσμα οι κύπριοι παραγωγοί να εκτεθούν για πρώτη φορά στον πλήρη ανταγωνισμό. Οι προσδοκίες δηλαδή των γεωργών από το μέτρο των «Επενδύσεων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις» ήταν ιδιαίτερα μεγάλες. Το τεράστιο ενδιαφέρον συνεχίστηκε και κατά την 2^η προκήρυξη του μέτρου 1.1.1 (1899 αιτήσεις).

Με τη μεταφορά ανειλημμένων υποχρεώσεων της 2^{ης} προκήρυξης του μέτρου 1.1.1 στο νέο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 διευκολύνεται η απρόσκοπτη συνέχιση της προσπάθειας για εκσυγχρονισμό της κυπριακής γεωργίας. Από την στιγμή που οι στόχοι των δύο μέτρων είναι ταυτόσημοι και οι επιλέξιμες επενδύσεις συμβατές με το νέο κανονιστικό πλαίσιο, η μεταφορά των ανειλημμένων υποχρεώσεων θα έχει ως αποτέλεσμα την επίσπευση της προσπάθειας αυτής, την μείωση της ταλαιπωρίας των αιτητών και φυσικά τη μείωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών επαναξιολόγησης των αιτήσεων. Για τους πιο πάνω λόγους, η απόρριψη των αιτήσεων που πληρούν τα κριτήρια λόγω της εξάντλησης των πιστώσεων θα έχει μόνο αρνητικές συνέπειες για την κυπριακή γεωργία.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 1.5.1**«Επενδύσεις στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 20 (b) (i) και 26 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/ 2005,
 Άρθρο 17 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1974/ 2006 και Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.1.2.1

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

121

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Το καθεστώς έχει ως βασικό σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού τομέα και των συνολικών επιδόσεων των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων μέσω της βελτίωσης του φυσικού δυναμικού. Επιδιώκεται μέσω της ενθάρρυνσης των επενδύσεων η έμμεση ή άμεση αναδιάρθρωση της γεωργικής παραγωγής προς τομείς και προϊόντα στα οποία υπάρχει ή μπορεί δυνητικά να υπάρξει συγκριτικό πλεονέκτημα. Απώτερο σκοπό του μέτρου αποτελεί ο εκσυγχρονισμός και η αναδιάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων για τη στήριξη της παραγωγής των γεωργικών / κτηνοτροφικών προϊόντων έτσι ώστε να αντισταθούν στις συνεχείς ανταγωνιστικές πιέσεις που δέχονται από ομοειδή προϊόντα γειτονικών χωρών. Οι επενδύσεις θα τηρούν τα κοινοτικά πρότυπα που εφαρμόζονται στη συγκεκριμένη επένδυση.

Η στήριξη στοχεύει σε σαφώς καθορισμένους στόχους οι οποίοι αντικατοπτρίζουν τις διαρθρωτικές και κατά περιοχή ανάγκες καθώς και τα διαρθρωτικά μειονεκτήματα που έχουν προσδιοριστεί.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Οι κυριότεροι επιμέρους στόχοι του μέτρου είναι:

- Εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων,
- Βελτίωση και αναδιάρθρωση της παραγωγής,
- Προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας,
- Εισαγωγή νέας τεχνολογίας,
- Μείωση του κόστους παραγωγής,
- Προστασία των εκμεταλλεύσεων από καταστροφές,
- Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων,
- Βελτίωση και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος,
- Προστασία και ορθολογική χρήση των υδάτινων πόρων
- Βελτίωση της ευημερίας των ζώων,
- Ασφάλεια των εργαζομένων,

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) εφόσον:

- Είναι οι αρχηγοί/ κάτοχοι διαχειριστές των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- Διαθέτουν επαρκή επαγγελματική ικανότητα. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του κριτηρίου αυτού καθορίζονται στο μέτρο 1.1 «Εκπαίδευση πληροφόρηση και διάδοση της γνώσης» (μόνο για τη δεύτερη κατηγορία όπως αναφέρεται πιο κάτω).
- Για επενδύσεις που εμπίπτουν στην πρώτη κατηγορία (όπως φαίνεται πιο κάτω), υποβάλλουν Απλοποιημένο Σχέδιο Βελτίωσης (χωρίς να απαιτείται η ανάλυση κόστους- οφέλους) στο οποίο να αποδεικνύεται ότι οι προτεινόμενες επενδύσεις βελτιώνουν τη συνολική επίδοση της εκμετάλλευσης και εξυπηρετούνται οι στόχοι του μέτρου.

- Για επενδύσεις που εμπίπτουν στην δεύτερη κατηγορία, υποβάλουν Μελέτη Οικονομικής Βιωσιμότητας η οποία θα εγκριθεί από τη Μονάδα Εξουσιοδότησης Πληρωμών του μέτρου. Ο ορισμός της οικονομικής βιωσιμότητας και ο καθορισμός της διαδικασίας ετοιμασίας της μελέτης θα γνωστοποιείται μαζί με κάθε προκήρυξη.
- Απαραίτητη είναι η προσκόμηση πολεοδομικής άδειας και άδειας οικοδομής πριν την προκαταρκτική έγκριση.
- Οι νέες κτηνοτροφικές μονάδες πρέπει να πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια σε ό,τι αφορά το περιβάλλον και τις συνθήκες υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων με βάση την κοινοτική νομοθεσία. Στις υφιστάμενες μονάδες, πρέπει να εξασφαλίζονται οι προϋποθέσεις ότι μετά την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης επένδυσης θα πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια σε ό,τι αφορά το περιβάλλον και τις συνθήκες υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων.
- Οι δικαιούχοι θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι μόνιμες κατασκευές θα αξιοποιηθούν για δέκα τουλάχιστον χρόνια και τα μηχανήματα για πέντε χρόνια από την πραγματοποίηση της επένδυσης.

Το Καθεστώς 1.5.1 εφαρμόζεται επίσης μέσα στα πλαίσια του Άξονα Προτεραιότητας 4 Leader δηλαδή μέσω των Ομάδων Τοπικής Δράσης, για συγκεκριμένους επιλέξιμους κλάδους που θα καθορίζονται με σαφήνεια στην προσεχή προκήρυξη του Leader.

Σημειώνεται ότι οι Οργανώσεις Παραγωγών δεν είναι δικαιούχοι για συμμετοχή στις πρόνοιες του Καθεστώτος 1.5.1 (αντίστοιχες δράσεις για τις Οργανώσεις Παραγωγών μπορούν να υλοποιούνται μόνο μέσω των Επιχειρησιακών τους Προγραμμάτων).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

Το μέτρο των επενδύσεων στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις χωρίζεται σε δύο κατηγορίες ανάλογα με το ύψος της ενίσχυσης. Σε κάθε κατηγορία οι απαιτήσεις και οι στόχοι σχετικά με τη βελτίωση της συνολικής επίδοσης των εκμεταλλεύσεων διαφέρουν όπως περιγράφεται πιο κάτω:

- Η πρώτη κατηγορία έχει ως ελάχιστο ύψος ενίσχυσης τα €3.000 και μέγιστο τα €9.000. Οι αιτητές στην κατηγορία αυτή δεν έχουν ως υποχρέωση την υποβολή Ολοκληρωμένης Μελέτης Οικονομικής Βιωσιμότητας αλλά την υποβολή Απλοποιημένου Σχεδίου Βελτίωσης (χωρίς να απαιτείται η ανάλυση κόστους - οφέλους) στο οποίο να αποδεικνύεται ότι οι προτεινόμενες επενδύσεις βελτιώνουν τη συνολική επίδοση της εκμετάλλευσης και εξυπηρετούνται οι στόχοι του μέτρου. Για την πρώτη αυτή κατηγορία η βελτίωση της συνολικής επίδοσης της εκμετάλλευσης εξασφαλίζεται με τη διενέργεια συγκεκριμένων επενδύσεων εφόσον αυτές κριθούν κατάλληλες για την υπό αναφορά εκμετάλλευση. Η βελτίωση της συνολικής επίδοσης για την κατηγορία αυτή επιτυγχάνεται όταν η επένδυση οδηγεί στην επίτευξη στόχων όπως η βελτίωση της παραγωγικότητας, η μείωση του κόστους παραγωγής, η αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων, η περιβαλλοντική αναβάθμιση, η ασφάλεια των εργαζομένων, η προστασία των υδάτινων πόρων, η τεχνολογική αναβάθμιση και η προστασία των εκμεταλλεύσεων από καταστροφές. Εφόσον ο αιτητής κρίνει σκόπιμο μπορεί ως απόδειξη της βελτίωσης της οικονομικής βιωσιμότητας να υποβάλει Μελέτη Οικονομικής Βιωσιμότητας ωστόσο τα έξοδα της μελέτης δεν επιδοτούνται.
- Η δεύτερη κατηγορία καλύπτει τις αιτήσεις με ύψος ενίσχυσης από €9.001 μέχρι €400.000 (€600.000 για νέους γεωργούς) και απαιτείται η υποβολή Ολοκληρωμένης Μελέτης Οικονομικής Βιωσιμότητας. Η μορφή και οι απαιτήσεις του Σχεδίου Βελτίωσης θα καθοριστούν σε κατοπινό στάδιο. Κατά συνέπεια στη δεύτερη κατηγορία πέραν της απόδειξης της συνολικής επίδοσης της εκμετάλλευσης όπως περιγράφεται για την πρώτη κατηγορία θα πρέπει επιπλέον να αποδεικνύεται και η Οικονομική Βιωσιμότητα της επένδυσης μέσα από ανάλυση κόστους – οφέλους.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Επιλέξιμοι Κλάδοι

Εσπεριδοειδή, φυλλοβόλα οπωροφόρα δένδρα, μεσπιλιές, μπανάνες, αβοκάτο, λαχανοκομία / πατατοκαλλιέργεια, μανιταροκαλλιέργεια, ανθοκομία, αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, σύγχρονες φυτωριακές μονάδες, αροτραίες καλλιέργειες, παραδοσιακά δέντρα και θάμνοι για διατήρηση της φυσικής αξίας του γεωργικού περιβάλλοντος, μελισσοκομία, ελαιοκομία, αμπελουργία-οινολογία (περιλαμβανομένων και επιτραπέζιων σταφυλιών), αγελαδοτροφία, βοοειδή για πάχυνση, αιγοπροβατοτροφία, χοιροτροφία, πτηνοτροφία, κονικλοτροφία ή συνδυασμός των πιο πάνω.

Επιλέξιμες Δαπάνες

Οι επενδύσεις που μπορούν να περιληφθούν αφορούν βελτιώσεις στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις ενδεικτικά εμπίπτουν στις πιο κάτω κατηγορίες:

- γεωργικά κτίσματα όπως υποστατικά, θερμοκήπια, αποθηκευτικοί χώροι, ψυκτικοί θάλαμοι, κλπ με βάση τεχνικούς όρους που καθορίζονται από τις αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες
- συστήματα υδροπονίας/αεροπονίας σε θερμοκήπια
- έγγειες βελτιώσεις
- δεξαμενές συλλογής όμβριων υδάτων από θερμοκήπια
- γεωργικά μηχανήματα και εξοπλισμός
- έξοδα εγκατάστασης νέων μόνιμων φυτειών για την αναδιάρθρωση καλλιεργειών.
- βελτιωμένα συστήματα άρδευσης συμπεριλαμβανομένης και της κεφαλής των συστημάτων και του αυτοματισμού
- αγορά/εγκατάσταση εξοπλισμού σύγχρονης τεχνολογίας
- έργα παροχής νερού, ρεύματος, δρόμου προσπέλασης, κλπ. για τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων κτηνοτροφικών μονάδων και την εγκατάσταση σύγχρονου εξοπλισμού
- γενικά έξοδα, όπως τις αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων.
- αγορά γης για τους νέους γεωργούς σε ποσοστό μέχρι 10% της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης
- λοιπές γεωργικές και κτηνοτροφικές επενδύσεις

Λόγω της ανάγκης για εστίαση σε βασικές ανάγκες και επίλυση συγκεκριμένων διαρθρωτικών προβλημάτων της κυπριακής γεωργίας στις προκηρύξεις του καθεστώτος θα δοθεί προτεραιότητα σε συγκεκριμένους τομείς και δράσεις. Πιο κάτω παρουσιάζεται το γενικό περίγραμμα των επιλέξιμων δαπανών / δράσεων ανά τομέα καλλιέργειας όπου θα δοθεί προτεραιότητα. Γενικά οι επιλέξιμες δαπάνες καλύπτουν εγγειοβελτιωτικές παρεμβάσεις, την κατασκευή, απόκτηση ή βελτίωση της ακίνητης περιουσίας, την αγορά νέων μηχανημάτων και εξαρτημάτων καθώς και τα έξοδα μελετών. Ειδικά για νέους γεωργούς, στις επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνεται και η αγορά γης, σε ποσοστό μέχρι 10% της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης. Ειδικότερα ο κατάλογος στον οποίο θα καταγράφονται αναλυτικά και εξαντλητικά οι επιλέξιμες δαπάνες μαζί με τις ενδεικτικές τιμές θα γνωστοποιείται στο κοινό από την Διαχειριστική Αρχή πριν από την κάθε προκήρυξη. Ο κατάλογος θα ακολουθεί τις γενικές κατευθύνσεις που παρουσιάζονται πιο κάτω:

Δενδρώδεις Καλλιέργειες

Στην ελαιοκαλλιέργεια, τα εσπεριδοειδή, τα φυλλοβόλα συμπεριλαμβανομένων των ακρόδρυων, στην αμπελουργία, τις μπανάνες και τις μεσπιλιές καλύπτεται η εγκατάσταση βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης καθώς και εξοπλισμός για εξειδικευμένα γεωργικά μηχανήματα που θα καθοριστούν και αφορούν τις καλλιεργητικές φροντίδες, μειώνουν το κόστος παραγωγής και βελτιώνουν την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων. Για τις μεσπιλιές και άλλα είδη δέντρων καλύπτονται και τα δικτυοκήπια για προστασία από τις νυκτερίδες. Επιπρόσθετα καλύπτονται η κατασκευή αποθηκευτικών χώρων, περιφράξεων, ψυγείων, υποσύλωση επιτραπέζιων και οινοποιήσιμων αμπελώνων, η εγκατάσταση νέας φυτείας (εξαιρουμένων των οινοποιήσιμων αμπελώνων) με ότι αυτό συνεπάγεται (αναβαθμίσεις, ισοπεδώσεις κτλ) και η εκπόνηση μελετών. Στα

εσπεριδοειδή καλύπτεται επίσης η κατατόμηση και ακολούθως ο επανεμβολιασμός. Λεπτομέρειες εφαρμοστικού χαρακτήρα θα καθορίζονται από την αρμόδια αρχή πριν από κάθε προκήρυξη.

Λαχανικά/ Πατατοκαλλιέργεια/ Ανθοκομία/ Αρωματικά φυτά

Στα λαχανικά, ανθοκομία και αρωματικά φυτά καλύπτονται επενδύσεις που αφορούν εξοπλισμό και κατασκευή θερμοκηπίων και δικτυοκηπίων, αγορά και εγκατάσταση συστήματος υδροπονίας και βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης, κατασκευή αποθηκευτικών χώρων, έξοδα εκπόνησης μελετών, αγορά μηχανημάτων και εξοπλισμού που αφορά μετασυλλεκτικούς χειρισμούς στο χωράφι, καθώς επίσης και συγκεκριμένος εξοπλισμός που θα καθοριστεί αργότερα και με τον οποίο μειώνεται το κόστος παραγωγής και βελτιώνεται η ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων. Για τις πατάτες καλύπτονται επενδύσεις που αφορούν την αγορά και εγκατάσταση βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης, παγετοπροστασία, κατασκευή αποθηκών, έξοδα εκπόνησης μελετών καθώς και εξειδικευμένα μηχανήματα και εξοπλισμό που θα καθοριστούν αργότερα και που θα συμβάλουν στη μείωση του κόστους παραγωγής και τη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων. Λεπτομέρειες εφαρμοστικού χαρακτήρα θα καθορίζονται από την αρμόδια αρχή πριν από κάθε προκήρυξη.

Αροτραίες καλλιέργειες

Στον τομέα των σιτηρών είναι επιλέξιμες οι επενδύσεις που αφορούν μηχανήματα σανοποίησης, πολυκαλλιεργητές, κυλίνδρους, αποθήκες, χορτοκοπτικές για παρασκευή ενσιρώματος και μηχανικούς ζιζανιοκαταστροφείς. Καλύπτονται επίσης έξοδα εκπόνησης μελετών. Λεπτομέρειες εφαρμοστικού χαρακτήρα θα καθορίζονται από την αρμόδια αρχή πριν από κάθε προκήρυξη.

Μανιταροκαλλιέργεια

Στον τομέα της παραγωγής μανιταριών καλύπτονται επενδύσεις που αφορούν την κατασκευή και τον εξοπλισμό των εγκαταστάσεων παραγωγής συμπεριλαμβανομένων και των αποθηκευτικών χώρων, ως επίσης και των ψυκτικών θαλάμων πρόψυξης και διατήρησης των μανιταριών. Στον εξοπλισμό περιλαμβάνονται και εξειδικευμένα μηχανήματα και ηλεκτρονικά συστήματα, απαραίτητα για τη ρύθμιση και τον έλεγχο των συνθηκών παραγωγής των μανιταριών, καθώς και για την παρασκευή, μεταφορά και εναπόθεση της κομπόστας στους χώρους παραγωγής των μανιταριών. Επιπρόσθετα καλύπτονται και τα έξοδα εκπόνησης των σχετικών μελετών. Λεπτομέρειες εφαρμοστικού χαρακτήρα θα καθορίζονται από την αρμόδια αρχή πριν από κάθε προκήρυξη.

Αγελαδοτροφία

Σε ότι αφορά την αγελαδοτροφία οι επιλέξιμες κατασκευές αφορούν μόνο τα καινούργια υποστατικά. Κατ' εξαίρεση σε υφιστάμενα υποστατικά θα καλύπτεται η κατασκευή ατομικών θέσεων ανάπαυσης των αγελάδων σε συνδυασμό ή όχι με μηχανικό εξοπλισμό (μηχανικό φτυάρι) για καθαρισμό των διαδρόμων του υπόστεγου. Η στήριξη για τις κατασκευές καλύπτει κυρίως υπόστεγα αγελάδων ή/και μοσχίδων, αρμεκτήριο και βοηθητικούς χώρους, υπόστεγα σανών, ατομικά κλουβιά εκτροφής μοσχαριών, αποθήκες, υπόστεγα μηχανημάτων και τάφρους ενσίρωσης. Η στήριξη για μηχανολογικό / ηλεκτρονικό εξοπλισμό καλύπτει κυρίως αρμεκτικό συγκρότημα (συμπεριλαμβανομένου του ρομπότ), εξοπλισμό καταμέτρησης ή/ και δειγματοληψίας της γαλακτοπαραγωγής των αγελάδων, θυρίδες διαχωρισμού των ζώων κατά την έξοδο από το αρμεκτήριο, ζυγαριές ζώων τοποθετημένες στην έξοδο του αρμεκτηρίου, ψυγείο γάλακτος, σιλό, συγκρότημα μύλου, γεωργικό ελκυστήρα, σανοποιητικό συγκρότημα, βαγόνι ανάμειξης και διανομής ζωοτροφών, χορτοκοπτική μηχανή για παρασκευή ενσιρώματος, ηλεκτρονικό σύστημα διανομής της συμπυκνωμένης τροφής και ηλεκτρονικό σύστημα διακρίβωσης του οίστρου των αγελάδων. Καλύπτονται επίσης έξοδα εκπόνησης μελετών. Λεπτομέρειες εφαρμοστικού χαρακτήρα θα καθορίζονται από την αρμόδια αρχή πριν από κάθε προκήρυξη.

Αιγοπροβατοτροφία

Στον τομέα της αιγοπροβατοτροφίας καλύπτονται επενδύσεις που αφορούν κατασκευές (νέα αλλά και υφιστάμενα υποστατικά) αλλά και εξοπλισμό (μηχανολογικό και ηλεκτρονικό). Σε ότι αφορά τις κατασκευές καλύπτονται για παράδειγμα τα υπόστεγα στέγασης των ζώων, τα αρμεκτήρια, οι

αποθήκες, δωμάτιο κτηνοτρόφου (με αποχωρητήρια, κουζίνα κ.τ.λ.) μέχρι 30 τ.μ., δωμάτιο ψυγείου γάλακτος και ο κοπρόλακκος. Σε ότι αφορά τα μηχανήματα καλύπτονται, μεταξύ άλλων, σιλό, αρμεκτικό συγκρότημα, βαγόνι ανάμιξης και διανομής ζωοτροφών, αυτόματη συσκευή θηλασμού, αρμεκτικές μηχανές, εξοπλισμός της αρμεκτικής μηχανής για μεταφορά του γάλακτος κατευθείαν στο ψυγείο, ψυγεία φύλαξης γάλακτος ανοικτού και κλειστού τύπου, διαχωριστικά κιγκλιδώματα, μηχανή κουρέματος προβάτων, διαξονικοί ελκυστήρες, συγκροτήματα παραγωγής συμπυκνωμένων μιγμάτων (αναμικτήρας, κοχλίες, ζυγαριά), συστήματα υδροδότησης, ηλεκτρογεννήτρια, εξοπλισμός θέρμανσης νερού, ηλεκτρική περίφραξη, τσιβέρα, αυτόματο σύστημα διατροφής με ιμάντα και αυτόματη παγίδευση (με ή χωρίς αβάκη) και ταΐστρες. Καλύπτονται επίσης έξοδα εκπόνησης μελετών. Λεπτομέρειες εφαρμοστικού χαρακτήρα θα καθορίζονται από την αρμόδια αρχή πριν από κάθε προκήρυξη.

Χοιροτροφία

Στον τομέα της χοιροτροφίας καλύπτονται οι βασικές κτιριακές εγκαταστάσεις καθώς και ο απαραίτητος εξοπλισμός, όπως μύλοι ζωοτροφών, ολοκληρωμένα συστήματα αυτόματης διατροφής, συστήματα κλιματισμού και συστήματα ανίχνευσης οίστρου. Καλύπτονται επίσης έξοδα εκπόνησης μελετών. Λεπτομέρειες εφαρμοστικού χαρακτήρα θα καθορίζονται από την αρμόδια αρχή πριν από κάθε προκήρυξη.

Πτηνοτροφία/ Κονικλοτροφία

Στον τομέα της πτηνοτροφίας καλύπτονται υποστατικά στέγασης, συστήματα κλιματισμού και αυτόματου ταΐσματος, σύγχρονες κλωβοστοιχίες, συσκευαστήρια αυγών, ψυγεία και δωμάτια φύξης. Όσον αφορά τον τομέα της κονικλοτροφίας καλύπτονται κτιριακές εγκαταστάσεις και εξοπλισμός (κλουβιά). Καλύπτονται επίσης έξοδα εκπόνησης μελετών. Λεπτομέρειες εφαρμοστικού χαρακτήρα θα καθορίζονται από την αρμόδια αρχή πριν από κάθε προκήρυξη.

Μελισσοκομία

Στον τομέα της μελισσοκομίας καλύπτονται πλήρεις ηλεκτρονικοί μελιτοεξαγωγείς, αυτόματες μηχανές απολεπισμού κηρήθρων, κηροτήρες, θερμαινόμενα δοχεία μελιού, λέβητες επεξεργασίας μελιού, ηλεκτρονική ζυγαριά, ντεπόζιτο τροφοδοσίας με σύστημα διανομής, αντλία μεταφοράς μελιού, υδραυλικό σύστημα φορτοεκφόρτωσης κυψελών, αυτοκίνητο με προσαρμοσμένο σύστημα φορτοεκφόρτωσης κυψελών, κτίριο μέχρι 200 τ.μ., και εμφιαλωτική μηχανή. Λεπτομέρειες εφαρμοστικού περιεχομένου θα καθορίζονται από την αρμόδια αρχή πριν από κάθε προκήρυξη.

Όσον αφορά την ύπαρξη διεξόδων διάθεσης των προϊόντων στην αγορά, τούτο θα εξετάζεται επί τη βάση γενικής εκτίμησης που θα γίνεται από το Τμήμα Γεωργίας λαμβανομένης επιπρόσθετα υπόψη της ανάγκης για εξασφάλιση της απρόσκοπτης προμήθειας της αγοράς με φθαρτά και προϊόντα που δύσκολα μπορούν να μεταφερθούν από το εξωτερικό.

Σημειώνεται ότι τα εργατικά της εκμετάλλευσης καθώς και η οικογενειακή εργασία (εκτός σε ειδικές περιπτώσεις που θα καθορίζονται με κάθε προκήρυξη) δεν θεωρούνται επιλέξιμες δράσεις και ως εκ τούτου δεν επιδοτούνται. Η αξιοποίηση των εργατικών της εκμετάλλευσης και της οικογενειακής εργασίας ωφελεί την εκμετάλλευση αφού οδηγεί στον περιορισμό των συνολικών δαπανών της. Η αγορά ακινήτων (για τους νέους γεωργούς ισχύουν τα όσα αναφέρονται πιο πάνω), ζώων, ετήσιων φυτών και η φύτευση τους δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη για επενδυτική στήριξη.

Περίφραξη φυτειών για προστασία από τα αγρινά

Διευκρινίζεται ότι στις επιλέξιμες δράσεις περιλαμβάνεται και η περίφραξη φυτειών για προστασία από τα αγρινά με εγκατάσταση εγκεκριμένου τύπου περίφραξης σε αγροτεμάχια στις περιοχές που επηρεάζονται από τα αγρινά. Με τον τρόπο αυτό αποτρέπονται οι ζημιές στη φυτική παραγωγή και το φυτικό κεφάλαιο και κατ' επέκταση βελτιώνεται η συνολική επίδοση της εκμετάλλευσης.

Οι επενδύσεις με σκοπό την απλή αντικατάσταση δεν είναι επιλέξιμες για επενδυτική στήριξη. Επενδύσεις σε πιο προηγμένη τεχνολογία είναι επιλέξιμες αφού δεν θεωρούνται ως επενδύσεις με σκοπό την απλή αντικατάσταση.

Σημειώνεται ότι η επέκταση των αρδευτικών δικτύων σε ξηρικές εκτάσεις δεν είναι επιλέξιμη.

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) δεν επιδοτείται.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ποσοστό της ενίσχυσης θα καλύπτει το 40% του ποσού της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης στις μη μειονεκτικές περιοχές και το 50% στις μειονεκτικές περιοχές. Για τους νέους γεωργούς δίνεται επιπρόσθετη στήριξη 10%.

Δικαιούχος	Περιοχή επένδυσης και μόνιμης κατοικίας	
	Μειονεκτικές Περιοχές	Λοιπές περιοχές
Νέος γεωργός	60%	50%
Λοιποί δικαιούχοι	50%	40%

Το μέτρο χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:

- Στην πρώτη κατηγορία η οποία έχει ως ελάχιστο ύψος ενίσχυσης τα €3.000 και μέγιστο τα €9.000 θα μπορούν να συμμετέχουν όλες οι εκμεταλλεύσεις ανεξαρτήτως περιοχής. Η κατηγορία αυτή θα χωρίζεται σε δύο τομείς: α) γεωργία που θα καταλαμβάνει το 60% των πιστώσεων της κατηγορίας και β) κτηνοτροφία που θα καταλαμβάνει το 40% των πιστώσεων της κατηγορίας. Σε περίπτωση που το ενδιαφέρον για ένα τομέα (γεωργία ή κτηνοτροφία) είναι μικρότερο από το μέγιστο διαθέσιμο ποσό τότε το αντίστοιχο υπόλοιπο ποσό μπορεί, αν χρειάζεται, να μεταφέρεται στον άλλο τομέα. Εφόσον υπάρξει μεγαλύτερη ζήτηση από τις διαθέσιμες πιστώσεις θα εφαρμόζεται το σύστημα της μοριοδότησης με κριτήρια που θα καθοριστούν. Η πρώτη κατηγορία θα καταλάβει το 20% των πιστώσεων του μέτρου.
- Στην δεύτερη κατηγορία η οποία καλύπτει τις αιτήσεις με ύψος ενίσχυσης από €9.001 μέχρι €400.000 θα μπορούν όπως και στην πρώτη κατηγορία να συμμετέχουν όλες οι εκμεταλλεύσεις ανεξαρτήτως περιοχής. Για νέους γεωργούς, το μέγιστο ύψος ενίσχυσης φτάνει τα € 600.000. Η κατηγορία αυτή θα χωρίζεται σε δύο τομείς: α) γεωργία που θα καταλαμβάνει το 60% των πιστώσεων της κατηγορίας και β) κτηνοτροφία που θα καταλαμβάνει το 40% των πιστώσεων της κατηγορίας. Σε περίπτωση που το ενδιαφέρον για ένα τομέα (γεωργία ή κτηνοτροφία) είναι μικρότερο από το μέγιστο διαθέσιμο ποσό τότε το αντίστοιχο ποσό μπορεί να μεταφέρεται στον άλλο τομέα. Εφόσον υπάρξει μεγαλύτερη ζήτηση από τις διαθέσιμες πιστώσεις θα εφαρμόζεται το σύστημα της μοριοδότησης με κριτήρια που θα καθοριστούν. Η δεύτερη κατηγορία θα καταλάβει το 80% των πιστώσεων του μέτρου. Τα ποσοστά που αναφέρονται δεν είναι δεσμευτικά. Η Διαχειριστική Αρχή μπορεί να τα τροποποιήσει εφόσον κάτι τέτοιο εξυπηρετεί τους στόχους του μέτρου.

Το ανώτατο όριο ενίσχυσης κατά εκμετάλλευση για τη διάρκεια του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 ορίζεται στα €400.000 (για νέους γεωργούς €600.000) και το κατώτατο στα €3.000. Το κατώτατο όριο ενίσχυσης κατά αίτηση ορίζεται στις €3.000. Οι νέοι γεωργοί θα πρέπει να είναι κάτω των 40 ετών κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης. Δικαιούχοι του πρόσθετου 10% για τις μειονεκτικές περιοχές είναι επίσης άτομα που τηρούν το κριτήριο της περιοχής επένδυσης αλλά διαμένουν σε περιοχές άλλες από τις μειονεκτικές εφόσον πρόκειται για άτομα που έχουν εκτοπιστεί το 1974.

Σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις όπου ο αιτητής έχει λάβει στήριξη από το «Σχέδιο για την κατεδάφιση με σκοπό τη μετεγκατάσταση οχληρών κτηνοτροφικών υποστατικών» το οποίο χρηματοδοτείται από κρατικούς πόρους θα γίνεται

πρόνοια ώστε η συνολική ενίσχυση που θα λάβει (στήριξη από το Σχέδιο και ενίσχυση από το μέτρο 1.5.1) να μην ξεπερνά το ύψος της συνολικής επένδυσης.

Η Κυπριακή Κυβέρνηση διατηρεί το δικαίωμα μείωσης των ποσοστών του ύψους ενίσχυσης σε περίπτωση που διαφανεί ότι οι διαθέσιμες πιστώσεις έχουν αποδειχθεί ανεπαρκείς και θεωρηθεί ότι υπάρχει ανάγκη για άσκηση του δικαιώματος αυτού. Η ενέργεια αυτή μπορεί να συνδυαστεί και με τη μέθοδο της αξιολόγησης και μοριοδότησης όπως περιγράφεται πιο κάτω.

Αξιολόγηση – Μοριοδότηση αιτήσεων

Στις περιπτώσεις όπου οι αιτήσεις που πληρούν τα κριτήρια απαιτούν πιστώσεις που ξεπερνούν τους διαθέσιμους πόρους της εκάστοτε προκήρυξης θα εφαρμόζεται σύστημα μοριοδότησης με βάση κριτήρια που θα καθοριστούν και που θα λαμβάνουν υπόψη κυρίως τα ακόλουθα:

- Διέξοδοι στην Αγορά
- Συμβολή στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων
- Συμβολή στο περιβάλλον
- Αντιμετώπιση της γήρανσης του αγροτικού πληθυσμού
- Στήριξη μειονεκτικών περιοχών
- Συμμετοχή σε προηγούμενες προκηρύξεις του μέτρου τόσο στα πλαίσια του Σ.Α.Α. 2004 – 2006 όσο και στα πλαίσια του Π.Α.Α. 2007 – 2013
- Συμβολή στην επίτευξη της στρατηγικής των Ομάδων Τοπικής Δράσης

Τα κριτήρια μοριοδότησης θα καθορίζονται από την αρμόδια αρχή πριν από κάθε προκήρυξη.

Διαδικασία Χορήγησης

Η καταβολή της ενίσχυσης στους δικαιούχους θα γίνεται ανάλογα με την πρόοδο της πραγματοποίησης της επένδυσης με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων (τιμολογίων, αποδείξεων) για το μέρος της επένδυσης που πραγματοποιήθηκε σε δύο δόσεις.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 1.5.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	39.185.838	27.485.838 39.185.838	78.371.676	78.371.676	156.743.352
%	25	25	50	50	100

Στο Καθεστώς υπάρχει Συμπληρωματική Εθνική Χρηματοδότηση (Κρατική Ενίσχυση) ύψους € 26.290.328

ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΥΛΩΝΑ ΤΗΣ ΚΑΠ

Λόγω του ότι η Κύπρος είναι νέο Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ως εκ τούτου οι Ομάδες Παραγωγών βρίσκονται στο ξεκίνημα τους, λόγω λοιπόν πολιτισμικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων της κυπριακής κοινωνίας (βλέπε μεμονωμένοι επιχειρηματίες και όχι οργανωμένα σύνολα) αλλά και λόγω ανάγκης απλοποίησης των διοικητικών διαδικασιών και συρρίκνωσης του φόρτου εργασίας τόσο για την δημόσια διοίκηση όσο και για τους μεμονωμένους παραγωγούς καθώς και μείωσης του διοικητικού κόστους για τους δυνητικούς επενδυτές, κρίνεται ενδεδειγμένο ορισμένες από τις δράσεις του πρώτου πυλώνα να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος. Κατά συνέπεια οι δικαιούχοι θα μπορούν να υποβάλουν ένα επενδυτικό σχέδιο διευρυσμένων επιλεξιμοτήτων σε αυτή τη χρονική περίοδο.

Συναρτήσει της μελλοντικής συμμετοχής των γεωργών στις Ομάδες Παραγωγών ή και σε άλλα επαγγελματικά ή διεπαγγελματικά σχήματα και εάν συντρέχει τέτοια περίπτωση αυτό μπορεί να επανεξεταστεί στο πλαίσιο αναθεώρησης του Προγράμματος.

Επί του παρόντος, καθ'όσο διάστημα οι εξαιρέσεις αυτές θα υλοποιούνται από το παρών Πρόγραμμα θα αποκλείεται η συγχρηματοδότηση από τα προγράμματα και δράσεις του πρώτου πυλώνα. Περαιτέρω και κατά περίπτωση θα γίνονται διοικητικοί έλεγχοι και διασταυρώσεις στοιχείων όσο και επιτόπιοι έλεγχοι από το Τμήμα Γεωργίας ή από τον ΚΟΑΠ.

Η Κύπρος εφαρμόζει το απλοποιημένο σύστημα καταβολής των άμεσων ενισχύσεων (Single Area Payment Scheme – SAPS) και ως εκ τούτου δεν εφαρμόζει τα μέτρα του πρώτου πυλώνα (Κοινές Οργανώσεις Αγοράς) στην μορφή που εφαρμόζονται στα περισσότερα κράτη μέλη.

Σε ότι αφορά τα μέτρα που προβλέπονται από τις Κοινές Οργανώσεις Αγοράς (Φρούτα και Λαχανικά) λαμβάνεται υπόψη ο πιο κάτω διαχωρισμός δράσεων προς αποφυγή του κινδύνου επικάλυψης:

- Στα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Οργανώσεων Παραγωγών θεωρούνται επιλέξιμες μόνο ατομικές επενδύσεις για ποσό μικρότερο των 5.000 ευρώ σε αντίθεση με το Καθεστώς 1.5.1 όπου το ελάχιστο ποσό επένδυσης είναι 5.000 ευρώ.
- Τα τιμολόγια και οι αποδείξεις στα πλαίσια των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων θα πρέπει να εκδίδονται στο όνομα των Οργανώσεων Παραγωγών ενώ στο Καθεστώς 1.5.1 εκδίδονται στο όνομα του παραγωγού.

Οίνος: Δεν θα καλύπτεται η εγκατάσταση νέας φυτείας στην περίπτωση οινοποιήσιμων αμπελώνων.

Μελισσοκομικό Πρόγραμμα με βάση τον Κανονισμό 797/2004: Οι επενδύσεις στην μελισσοκομία που καλύπτονται με το Καθεστώς 1.5.1 «Επενδύσεις στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013 είναι διαφοροποιημένες και εντελώς διακριτές από τις επιλέξιμες δράσεις του Μελισσοκομικού Προγράμματος ως εκ τούτου δεν υπάρχει οποιοδήποτε πρόβλημα επικάλυψης. Είναι λοιπόν διασφαλισμένη η μη στήριξη κάποιων δράσεων από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και ταυτόχρονα από άλλα σχετικά όργανα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (μέτρο 1.5.1) Κατάλογος μελισσοκομικού εξοπλισμού	Μελισσοκομικό Πρόγραμμα 2008-2010 Δράσεις Προγράμματος
1.Νέες (αγορά νέων επιπρόσθετων από τις υφιστάμενες) κυψέλες πλήρεις (μέχρι 200 κυψέλες) για βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας της μονάδας	Δράση Α: Εκπαίδευση-Πληροφόρηση
2.Ηλεκτρικούς μελιτοεξαγωγείς.	Δράση Β: Καταπολέμηση Βαρράς
3.Αυτόματες μηχανές απολεπισμού κηρήθρων.	Δράση Γ: Μέτρα στήριξης για εργαστηριακές αναλύσεις των φυσικοχημικών χαρακτηριστικών του μελιού.
4.Κηροτήκτες (Ηλιακούς και Ηλεκτρικούς).	Δράση Δ: Μέτρα στήριξης για την ανασύσταση του κοινοτικού μελισσοκομικού κεφαλαίου (αντικατάσταση παλαιών φθαρμένων και με δυσκολίες στην λειτουργία κυψελών).
5.Θερμαινόμενα δοχεία μελιού (κατασκευασμένα από ανοξείδωτο χάλυβα).	Δράση Ε: Συνεργασία με ειδικευμένους οργανισμούς στην υλοποίηση προγραμμάτων εφαρμοσμένης έρευνας στον τομέα της μελισσοκομίας και των προϊόντων που προέρχονται από τη μελισσοκομία.
6.Λέβητες επεξεργασίας μελιού(κατασκευασμένους από ανοξείδωτο	

χάλυβα).	
7.Ηλεκτρονική Ζυγαριά	
8.Ντεπόζιτο τροφοδοσίας με σύστημα διανομής.	
9.Αντλία μεταφοράς μελιού.	
10.Υδραυλικό σύστημα φορτοεκφόρτωσης κυψελών.	
11.Αυτοκίνητο με προσαρμοσμένο σύστημα φορτοεκφόρτωσης κυψελών.	
12.Κτίριο (εμφιαλωτήριο, εργαστήριο , αποθήκη, υπόστεγο, κλπ) μέχρι 200 τετρ. μέτρα.	
13.Εμφιαλωτική μηχανή (ειδική για το μέλι).	

Σημειώνεται ότι δεν υλοποιούνται στο παρόν στάδιο επιχειρησιακά προγράμματα μέσα στα πλαίσια της ΚΟΑ Ελαιολάδου. Η Κύπρος ενημέρωσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι δεν θα εφαρμόσει τα μέτρα που προβλέπονται από το κανονιστικό πλαίσιο ελαιολάδου και επιτραπέζιας ελιάς του πρώτου πυλώνα και ως εκ τούτου δεν έγινε και η σχετική κοινοποίηση της σχετικής εθνικής εφαρμοστικής νομοθεσίας.

Στις περιπτώσεις όπου σε κάποιους τομείς είτε του φυτικού είτε του ζωικού κεφαλαίου υπάρχουν περιορισμοί με βάση τις εθνικές και ατομικές ποσοτώσεις που έχουν παραχωρηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι συγχρηματοδοτούμενες δράσεις δεν θα συμβάλουν στην αύξηση τόσο της παραγωγής όσο και των δυναμικοτήτων πέραν των καθορισθέντων ορίων.

Τα υπόλοιπα καθεστώτα στήριξης που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Κανονισμού 1974/2006 δεν εφαρμόζονται στην Κύπρο.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Είδος Δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων που λαμβάνουν ενίσχυση	3.000
	Συνολικός όγκος επενδύσεων	150.000.000€
Αποτέλεσμα	Αριθμός Εκμεταλλεύσεων που εισήγαγαν νέα προϊόντα ή νέες τεχνικές	200
	Αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στις εκμεταλλεύσεις που ενισχύονται	Βάση:16.498.217 € Στόχος: 30.000.000€
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	2.000 €/ΜΑΕ
	(3). Παραγωγικότητα εργασίας	

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙΑριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων που ενισχύθηκαν ανά κατηγορία1^η Κατηγορία: 1.9002^η Κατηγορία:1.100Όγκος επενδύσεων ανά κατηγορία1^η κατηγορία: 20%2^η κατηγορία: 80%Όγκος επενδύσεων σε γεωργία/ κτηνοτροφία ανά κατηγορία1^η κατηγορία: γεωργία: 85%

κτηνοτροφία: 15%

2^η κατηγορία: γεωργία: 46%

κτηνοτροφία: 54%

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 1.5.2**«Διαχείριση αποβλήτων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 20 (b) (i) και 26 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/2005,
Άρθρο 17 του Κανονισμού (ΕΕ) 1974/2006 και Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.1.2.1

ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

121

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Στην Κύπρο λειτουργούσαν το 2006 106 χοιροστάσια με συνολικό αριθμό 47.828 χοιρομητέρων και 451.176 χοίρων όλων των ηλικιών. Για κάθε χοιρομητέρα με τους χοίρους πάχυνσης που της αναλογούν, παράγονται 80 περίπου λίτρα χοιρολύματα ημερησίως, δηλ. συνολικά 1,400,000 κυβ. μέτρα λύματα περίπου ετησίως. Από αυτά αρκετή ποσότητα εξατμίζεται ενώ 10-12% αντιπροσωπεύει τα στερεά λύματα (κοπριά). Ο «παραδοσιακός» και ανεξέλεγκτος τρόπος συγκέντρωσης των ακατέργαστων λυμάτων «slurry» σε μεγάλες χωμάτινες δεξαμενές μπορεί ή/και είναι πολύ σοβαρή εστία ρύπανσης/υποβάθμισης του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα του υδροφορέα, αλλά και, συνεργώντας του ξηροθερμικού κλίματος αιτία πρόκλησης οχληρίας (μύγες, κακοσμίες) με αποτέλεσμα τα χοιροστάσια να είναι παντού ανεπιθύμητα και συχνά υπό διωγμό, ιδιαίτερα σε περιοχές με προοπτικές για άλλης μορφής ανάπτυξη (τουριστική, οικιστική).

Στην Κύπρο λειτουργούν περίπου 247 μονάδες αγελαδοτροφίας με 23.931 περίπου γαλακτοφόρες αγελάδες. Ανάλογο πρόβλημα διαχείρισης των λυμάτων παρουσιάστηκε σαν αποτέλεσμα τεχνολογικής αναβάθμισης κατά τα τελευταία λίγα χρόνια και σε μερικές μεγάλες κυρίως, αγελαδοτροφικές μονάδες, όπου τα αδιαχώριστα λύματα από το πλύσιμο των εγκαταστάσεων αρμέγματος μαζί με τα παχύρρευστα λύματα από τα υποστατικά σταυλισμού των γαλακτοφόρων αγελάδων οδηγούνται σε μεγάλες, πρόχειρες και συχνά μη αδειούχες δεξαμενές, όπου παραμένουν για μήνες προς εξάτμιση μολύνοντας τα υπόγεια νερά και προκαλώντας σοβαρή οχληρία και κίνδυνο στην ευρύτερη περιοχή.

Εξάλλου σαν αποτέλεσμα της προσπάθειας για βελτίωση της παραγωγικότητας και της τάσης για οριζόντια και κάθετη οργάνωση των Πτηνοτροφείων καθώς και της εφαρμογής της εναρμονισμένης νομοθεσίας περί προτύπων παραγωγής/εμπορίας κρέατος πουλερικών στα πλαίσια των προσπαθειών εναρμόνισης με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, πολλά μικρά πτηνοσφαγεία έχουν εγκαταλειφθεί ή προβλέπεται να εγκαταλειφθούν σύντομα δίνοντας τη θέση τους σε μικρό αριθμό σύγχρονων επαγγελματικών πτηνοσφαγείων. Ήδη λειτουργούν 21 τέτοια πτηνοσφαγεία μέτριου έως μεγάλου μεγέθους. Η διαχείριση των αποβλήτων αυτών των πτηνοσφαγείων είναι πρόβλημα που καλείται επίσης να επιλύσει το Καθεστώς αυτό.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Πριν τη χρήση των χοιρολυμάτων για σκοπούς λίπανσης-εναπόθεσης στους αγρούς πρέπει για διασφάλιση της αειφορίας της γης, να υποστούν επεξεργασία (κατ'ελάχιστο βαθμό στο επίπεδο Μηχανικού Διαχωρισμού στερεών/υγρών) και ωρίμανση (σε στεγανοποιημένες, χωμάτινες δεξαμενές) για 5-6 μήνες, μέχρι να «ελευθερωθούν» τα χωράφια που καλλιεργούνται με σιτηρά και έχουν δεσμευτεί για το σκοπό αυτό (μέσω της Άδειας Απόρριψης). Για χοιροστάσια τα οποία με βάση τη δυναμικότητα τους εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας IPPC (Οδηγία για Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχο της Ρύπανσης) Αρ. 96/61 επιβάλλεται η εφαρμογή των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών (Best Available Techniques) διαχείρισης χοιρολυμάτων.

Η εφαρμογή του καθεστώτος πλαισιώνεται και από την πιο κάτω εναρμονισμένη Νομοθεσία:

- Νόμοι του 2002 μέχρι 2006 (Αρ. 106(I)/ 2002, Αρ. 160(I)/ 2005, Αρ. 76(I)/ 2006) «Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών» που καθιστούν υποχρεωτική την εξασφάλιση Άδειας Απόρριψης Αποβλήτων από όλα τα χοιροστάσια, βουστασία, πτηνοτροφεία ή πτηνοσφαγεία καθώς και εφαρμογή της Οδηγίας για τη νιτρορύπανση.
- Νόμος 140(I)/ 2005 «Ο περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμος» που προβλέπει ότι όλα τα νέα χοιροστάσια δυναμικότητας πέραν των 500 χοιρομητέρων ή/και 2500 χοίρων πάχυνσης βάρους πέραν των 30 κιλών, υποχρεούνται με την υποβολή αίτησης για εξασφάλιση Πολεοδομικής Άδειας να υποβάλουν και πλήρη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.
- Με βάση την Ευρωπαϊκή Οδηγία 96/61/EK και το Νόμο 56(I)/ 2003 σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης, όλες οι εγκαταστάσεις εντατικής εκτροφής χοίρων (αμιγή) και πουλερικών οι οποίες διαθέτουν πάνω από:
  - 2.000 θέσεις για χοίρους παραγωγής άνω των 30 κιλών ή 750 θέσεις για χοιρομητέρες
  - 40.000 θέσεις για πουλερικά
 θα πρέπει να εφαρμόσουν τις «Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές», στις οποίες περιλαμβάνεται και η εγκατάσταση συστημάτων βιολογικής επεξεργασίας χοιρολυμάτων ή και κοπριάς πουλερικών και ορθολογιστική χρήση τους με γνώμονα την αειφορία της γης.

Ο μηχανικός διαχωρισμός υγρών/στερεών στα λύματα αυτά σαν ελάχιστος βαθμός επεξεργασίας αναμένεται ότι θα βελτιώσει αισθητά την κατάσταση στις μονάδες που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα.

Επίσης το περιβαλλοντικό πρόβλημα που δημιουργείται από την ανεξέλεγκτη απόρριψη των υγρών αποβλήτων των πτηνοσφαγείων και των σφαγείων είναι πολύ σοβαρό λόγω βιολογικού φορτίου και των λιπαρών ουσιών που περιέχουν. Η ενδεδωμένη βιολογική επεξεργασία τους είναι επιβεβλημένη για να μην προκληθεί ανεπανόρθωτη ζημιά στο περιβάλλον. Πέρα από την προστασία του περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προκαλείται από τις γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες επιτυγχάνεται και ο στόχος της βελτίωσης της οικονομικής βιωσιμότητας των εκμεταλλεύσεων με τη δυνατότητα για πώληση της πλεονάζουσας ενέργειας μέσα στα καθορισμένα όρια που αναφέρονται πιο κάτω.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το μέτρο θα έχει εφαρμογή σε όλες τις περιοχές της Κύπρου όπου ασκείται Κρατικός έλεγχος. Με την εφαρμογή του καθεστώτος αυτού αναμένεται ο εκσυγχρονισμός, και η περιβαλλοντική αναβάθμιση των χοιροστασίων, βουστασίων, και των πτηνοσφαγείων μέσω της ενθάρρυνσης των επενδύσεων για κατασκευή έργων υποδομής και ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης. Επίσης επιδιώκεται η αποφυγή και σε πλείστες περιπτώσεις η ανακοπή της υποβάθμισης του περιβάλλοντος (υπόγεια νερά-έδαφος) και η μείωση της σοβαρής οχληρίας προς όφελος των περιοίκων ή διερχομένων από τις περιοχές των χοιροστασίων, πτηνοτροφείων / πτηνοσφαγείων ή / και βουστασίων.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαίωμα συμμετοχής στο Καθεστώς έχουν οι κάτοχοι γεωργικών εκμεταλλεύσεων φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ιδιοκτήτες χοιροστασίων, βουστασίων και πτηνοσφαγείων (μόνο υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρχει παράλληλη μονάδα εκτροφής πουλερικών και η οποία θα αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος της μονάδας) για επεξεργασία των αποβλήτων και της κοπριάς των πιο πάνω κτηνοτροφικών μονάδων όπως είναι ο μηχανικός διαχωρισμός, η βιολογική επεξεργασία (αερόβια ή/

και αναερόβια) με παραγωγή βιοαερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, κομποστοποίηση ή και συγκομποστοποίηση (μόνο οι ιδιοκτήτες χοιροστασίων και βουστασίων) .

Στα πλαίσια του μέτρου αυτού ισχύουν τα όσα αναφέρονται στο νέο άρθρο 16α του Κανονισμού 1974/2006 (Κανονισμός 679/2011):

«Στην περίπτωση επενδύσεων για την παραγωγή θερμικής ενέργειας και/ή ηλεκτρισμού από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές είναι επιλέξιμες για στήριξη μόνο εάν η ικανότητα παραγωγής τους δεν είναι μεγαλύτερη από την αντίστοιχη συνδυασμένη μέση ετήσια κατανάλωση θερμικής ενέργειας και ηλεκτρισμού στη γεωργική εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένου του αγροτικού νοικοκυριού.

Στην περίπτωση επενδύσεων για την παραγωγή βιοκαυσίμων, κατά την έννοια της οδηγίας 2009/28/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές είναι επιλέξιμες για στήριξη μόνο εάν η ικανότητα παραγωγής τους δεν είναι μεγαλύτερη από την αντίστοιχη μέση ετήσια κατανάλωση καυσίμων μεταφορών στη γεωργική εκμετάλλευση».

Ελάχιστα κριτήρια συμμετοχής για χοιροτρόφους / αγελαδοτρόφους:

- . Να είναι ιδιοκτήτες/ διαχειριστές οργανωμένου χοιροστασίου/ βουστασίου.
- . Να έχουν ως κύρια απασχόληση τη χοιροτροφία/ αγελαδοτροφία (για το σκοπό αυτό θα ελέγχεται η συμμετοχή στις Κοινωνικές Ασφαλίσεις).
- . Οι υφιστάμενες μονάδες πρέπει να έχουν εξασφαλίσει για το προτεινόμενο Σύστημα Μηχανικού Διαχωρισμού και τις δεξαμενές ωρίμανσης/ εξάτμισης καθώς και για όλες τις εγκαταστάσεις βιολογικής επεξεργασίας ή και παραγωγής βιοαερίου την απαραίτητη Πολεοδομική Άδεια και Άδεια Οικοδομής πριν την προκαταρκτική έγκριση. Πριν την τελική πληρωμή και μετά το τέλος της επένδυσης θα πρέπει να εξασφαλισθεί η Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων ή Βεβαίωση της Αρμόδιας Αρχής σχετικά με την υποβολή αίτησης και τη δυνατότητα εξασφάλισης Άδειας Απόρριψης Λυμάτων.
- . Να υποβάλουν πρόγραμμα διαχείρισης των αποβλήτων που να λαμβάνει υπόψη τη χρήση των αποβλήτων ειδικότερα στις «ευαίσθητες περιοχές» που καθορίστηκαν με βάση την Οδηγία της νιτρορύπανσης. Στις περιοχές αυτές καθορίζονται συγκεκριμένες ποσότητες αζωτούχων λιπασμάτων που θα εφαρμόζονται έτσι ώστε να προστατεύεται το περιβάλλον.
- . Για νέες μονάδες θα πρέπει επίσης να εξασφαλιστεί όπως περιγράφεται πιο πάνω Πολεοδομική Άδεια/ Άδεια Οικοδομής καθώς και Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων (ή βεβαίωση της Αρμόδιας Αρχής σχετικά με την υποβολή αίτησης και τη δυνατότητα εξασφάλισης Άδειας Απόρριψης Λυμάτων) που θα περιλαμβάνουν και όλες τις πρόνοιες σχετικά με την ικανοποίηση των ελάχιστων κριτηρίων σε ότι αφορά το περιβάλλον, την υγεία και ευημερία των ζώων (μέθοδο υγιεινής και καλής διαβίωσης των ζώων) σύμφωνα με τη νομοθεσία. Για τα υφιστάμενα χοιροστάσια πρέπει να εξασφαλίζεται ότι με την αποπεράτωση/ ολοκλήρωση της συγκεκριμένης επένδυσης θα ικανοποιούνται τα ελάχιστα, με βάση τη σχετική νομοθεσία, κριτήρια σε ότι αφορά το περιβάλλον. Προκειμένου περί μονάδων επεξεργασίας λυμάτων που θα αποτελούν μέρος νέων χοιροστασίων/ βουστασίων θα λαμβάνεται υπόψη ότι δεν θα δημιουργήσουν πρόσθετη δυναμικότητα πέρα από τις ατομικές και εθνικές ποσοτώσεις και ότι υπάρχουν κανονικές διέξοδοι των προϊόντων στην αγορά όπως αυτό θα βεβαιώνεται από το Τμήμα Γεωργίας.

Το κάθε χοιροστάσιο ή βουστάσιο θεωρείται σαν μια μονάδα, ανεξάρτητα του αριθμού των ιδιοκτητών. Ειδικά στο Καθεστώς αυτό λόγω της μεγάλης σημασίας που αποδίδεται στην Περιβαλλοντική αναβάθμιση των χοιροστασίων/ βουστασίων, ένας χοιροτρόφος/ αγελαδοτρόφος η μια εταιρεία μπορεί να συμμετάσχει στο Σχέδιο περισσότερες της μια φορές, αν πρόκειται για ιδιοκτησία εντελώς ξεχωριστού χοιροστασίου/ βουστασίου που βρίσκεται σε άλλη περιοχή (με διαφορετικό κτηνιατρικό κωδικό) και ως εκ της απόστασης δεν είναι εφικτή/ οικονομικά

συμβουλευσιμη η μεταφορά και επεξεργασία των αδιαχώριστων λυμάτων σε κοινό τόπο επεξεργασίας τους.

Ελάχιστα κριτήρια συμμετοχής πτηνοτροφείων / πτηνοσφαγείων

Σαν ελάχιστα κριτήρια συμμετοχής στο Καθεστώς τα πτηνοτροφεία / πτηνοσφαγεία πρέπει να έχουν:

- . Πολεοδομική Άδεια και Άδεια Οικοδομής πριν την προκαταρκτική έγκριση. Μετά το τέλος της επένδυσης Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων ή Βεβαίωση της Αρμόδιας Αρχής σχετικά με την υποβολή αίτησης και τη δυνατότητα εξασφάλισης Άδειας Απόρριψης.
- . Ελάχιστη δυναμικότητα σφαγής 1.000 κοτόπουλων ημερησίως ή τουλάχιστο 3.000 κοτόπουλων εβδομαδιαία
- . Μηχανισμό ευθανασίας
- . Να παράγουν τουλάχιστο 10 κ.μ. υγρών αποβλήτων ημερησίως ή 30 κ.μ. εβδομαδιαία
- . Εξοπλισμό ταξινόμησης, συσκευασίας και ψύξης σφάγιων
- . Να υποβάλουν πρόγραμμα διαχείρισης των αποβλήτων που να λαμβάνουν υπόψη τη χρήση των αποβλήτων ειδικότερα στις «ευαίσθητες περιοχές» που θα καθοριστούν με βάση την οδηγία της νιτρορύπανσης. Στις περιοχές αυτές θα καθορίζονται συγκεκριμένες ποσότητες αζωτούχων λιπασμάτων που θα εφαρμόζονται έτσι ώστε να προστατεύεται το περιβάλλον.

Μετά την αποπεράτωση του έργου και πριν την πληρωμή οποιασδήποτε ενίσχυσης ο ιδιοκτήτης θα πρέπει να εξασφαλίσει/ προσκομίσει Άδεια Οικοδομής, Άδεια Απόρριψης καθώς και Άδεια Λειτουργίας Εγκατάστασης με βάση τη Νομοθεσία περί Εφαρμογής Προδιαγραφών για την Παραγωγή, Ταξινόμηση, Σήμανση και Εμπορία του Κρέατος Πουλερικών.

Νοείται ότι οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας των αποβλήτων των νέων πτηνοτροφείων / πτηνοσφαγείων θα καλύπτονται από το μέτρο αυτό και δεν θα δικαιούνται συμμετοχής στο Μέτρο 1.6 – Ενθάρρυνση της βελτίωσης και ανάπτυξης της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων.

Ελάχιστα κριτήρια συμμετοχής στο Σχέδιο για μονάδες κομποστοποίησης-συγκομποστοποίησης-παραγωγής βιοαερίου κτλ.

- . Εξασφάλιση των αναγκαίων Αδειών (Πολεοδομικής Άδειας και Άδειας Οικοδομής) πριν την προκαταρκτική έγκριση και μετά το τέλος της επένδυσης Άδεια Απόρριψης ή Βεβαίωση της Αρμόδιας Αρχής για τη δυνατότητα εξασφάλισης Άδειας Απόρριψης.
- . Τεχνοοικονομική Μελέτη
- . Λεπτομερή περιγραφή της διαδικασίας επεξεργασίας και χρήσης των αποβλήτων και της κοπριάς

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

Με το Καθεστώς αυτό καθιερώνεται η ενίσχυση για την ενθάρρυνση των επενδύσεων για διαχείριση των αποβλήτων και περιβαλλοντική αναβάθμιση κτηνοτροφικών μονάδων/ εγκαταστάσεων. Το Καθεστώς δεν έχει παραγωγικό χαρακτήρα αυτό καθεαυτό αλλά αποσκοπεί στην τήρηση των απαιτήσεων πολλαπλής συμμόρφωσης και στη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Ειδικότερα αποσκοπεί στην αντιμετώπιση προβλημάτων σε περιοχές με μεγάλη συγκέντρωση εντατικών κτηνοτροφικών μονάδων σε συνάρτηση με την οδηγία 91/ 676 για τα νιτρικά και άλλους κανόνες για διατήρηση του περιβάλλοντος.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

- Χοιροστάσια
- Βουστάσια και εγκαταστάσεις αρμέγματος
- Πτηνοτροφεία / πτηνοσφαγεία.

ΤΥΠΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Οι δράσεις που μπορούν να περιληφθούν στο Καθεστώς αφορούν επενδύσεις προς εξυπηρέτηση υφιστάμενων και νέων κτηνοτροφικών μονάδων και καλύπτουν ενδεικτικά (αλλά όχι καταληκτικά) τις πιο κάτω επιμέρους κατηγορίες:

- . Κτιριακές εγκαταστάσεις, δεξαμενές και συναφή εξοπλισμό συγκέντρωσης ομογενοποίησης λυμάτων χοιροστασίων, βουστασίων, αρμεκτηρίων, πτηνοτροφείων / πτηνοσφαγείων.
- . Δεξαμενές συγκέντρωσης διαχωρισμένων ή και βιολογικά επεξεργασμένων υγρών λυμάτων και εξοπλισμό προώθησης.
- . Εγκαταστάσεις/ Εξοπλισμός διαχωρισμού υγρών/ στερεών λυμάτων.
- . Δεξαμενές ωρίμανσης / εξάτμισης διαχωρισμένων ή βιολογικά επεξεργασμένων λυμάτων μόνον και εφ' όσον αυτές αποτελούν μέρος βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών
- . Χώροι συγκέντρωσης/ ωρίμανσης στερεών λυμάτων
- . Ηλεκτρολογικό/ μηχανολογικό εξοπλισμό
- . Συστήματα άρδευσης/ μεταφοράς υγρών λυμάτων
- . Μηχανήματα διασκορπισμού/ συσσωμάτωσης στα χωράφια στερεών/ υγρών λυμάτων
- . Εγκαταστάσεις και εξοπλισμό εφαρμογής βιολογικής επεξεργασίας λυμάτων (αερόβιας ή/ και αναερόβιας) με παραγωγή βιοαερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, κομποστοποίησης / συγκομποστοποίησης.
- . Εγκαταστάσεις και εξοπλισμό εφαρμογής τριτοβάθμιας επεξεργασίας λυμάτων (βιολογικός πτηνοσφαγείων όπως δεξαμενή αερισμού, δεξαμενή χλωρίωσης κλπ.)
- . Έξοδα εκπόνησης μελετών

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα μπορεί να χορηγείται στο δικαιούχο σταδιακά σε δύο δόσεις, κατά την κατασκευή του έργου, με την υποχρέωση ότι με τη λειτουργία της μονάδας θα πληρεί τις προϋποθέσεις για εξασφάλιση Άδειας Απόρριψης.

Το ποσοστό της ενίσχυσης θα καλύπτει το 40%-50% της επιλέξιμης δαπάνης, στις μη μειονεκτικές περιοχές και μειονεκτικές περιοχές αντίστοιχα.

Το ανώτατο/κατώτατο όριο κατά εκμετάλλευση ορίζεται ως εξής:

Χοιροστάσια/Βουστάσια

- . Εγκατάσταση Ολοκληρωμένου Συστήματος Μηχανικού Διαχωρισμού στερεών/ υγρών χοιρολυμάτων για χοιροστάσια με λιγότερες από 400 χοιρομητέρες και βουστάσια που παράγουν μέχρι 30 κ.μ. λύματα ημερησίως ανώτατο ύψος ενίσχυσης μέχρι 90.000 Ευρώ.
- . Εγκατάσταση συστήματος βιολογικής επεξεργασίας (αερόβιας ή / και αναερόβιας) με παραγωγή βιοαερίου ή/και ηλεκτρικής ενέργειας, κομποστοποίηση / συγκομποστοποίηση ανώτατο 400.000 και κατώτατο 40.000 Ευρώ. Νοείται ότι εάν μια μονάδα επεξεργασίας εξυπηρετεί περισσότερα από ένα χοιροστάσια/ βουστάσια το ανώτατο όριο θα καθορίζεται ανάλογα των διαθέσιμων πιστώσεων και του κόστους/ είδους της τεχνολογίας που ακολουθείται

Πτηνοτροφεία / Πτηνοσφαγεία

Εγκατάσταση μονάδας βιολογικής επεξεργασίας λυυάτων πτηνοσφαγείων (αερόβια ή/ και αναερόβια) με παραγωγή βιοαερίου ή/και ηλεκτρικής ενέργειας και ανώτατο ύψος ενίσχυσης 400.000 Ευρώ και κατώτατο 40.000 Ευρώ.

Νοείται ότι η μέγιστη ενίσχυση που μπορεί να λάβει ο αιτητής που συμμετέχει και σε άλλα καθεστώτα του Μέτρου 1.5 δεν θα υπερβαίνει τα 400.000 Ευρώ με εξαίρεση την εγκατάσταση ομαδικών συστημάτων βιολογικής επεξεργασίας με παραγωγή βιοαερίου ή/και ηλεκτρικής ενέργειας τα οποία θα εξετάζονται ως ξεχωριστή περίπτωση.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 1.5.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	3.500.000	3.500.000	7.000.000	8.555.556	15.555.556
%	22,5	22,5	45	55	100

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν προβλέπεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προγραμματικής περιόδου 2004-2006 στην προγραμματική περίοδο 2007-2013. Αναμένεται δηλαδή όλες οι εγκριθείσες αιτήσεις της περιόδου 2004-2006 να καλυφθούν μέσα από τις πιστώσεις του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης και από Κρατικές Ενισχύσεις μέχρι και το τέλος του 2008 (κανόνας n+2)

ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΜΕ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΥΛΩΝΑ ΤΗΣ ΚΑΠ

Η Κύπρος εφαρμόζει το απλοποιημένο σύστημα καταβολής των άμεσων ενισχύσεων (Single Area Payment Scheme – SAPS) και ως εκ τούτου δεν εφαρμόζει τα μέτρα του πρώτου πυλώνα (Κοινές Οργανώσεις Αγοράς) στην μορφή που εφαρμόζονται στα περισσότερα κράτη μέλη.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων που λαμβάνουν ενίσχυση	20
	Συνολικός όγκος επενδύσεων	30.000.000€
Αποτέλεσμα	Αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στις εκμεταλλεύσεις που ενισχύονται	100.000€
	Αριθμός μονάδων που εισάγουν νέα προϊόντα ή / και τεχνικές	10
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(3). Παραγωγικότητα εργασίας	

METPO 1.6

«Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα. Δημιουργία και Εκσυγχρονισμός Μονάδων Μεταποίησης και Εμπορίας Γεωργικών και Δασοκομικών Προϊόντων»

NOMIKH ΒΑΣΗ

Άρθρο 20 (b) (i) και 28 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/2005,
Άρθρο 19 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1974/2006 και Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.1.2.3

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

123

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι η Μονάδα Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός της μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών και δασικών προϊόντων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την περαιτέρω προώθηση των γεωργικών και δασικών προϊόντων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Στόχοι του Μέτρου είναι:

- Ανάπτυξη νέων προϊόντων με υψηλή προστιθέμενη αξία
- Ανάπτυξη νέων επεξεργασιών και τεχνολογιών που συνδέονται με τα προϊόντα αυτά και η προώθηση καινοτόμων επενδύσεων
- Αξιοποίηση πρώτων υλών γεωργικής και δασικής προέλευσης
- Βελτίωση του εισοδήματος του αγροτικού κόσμου
- Προσανατολισμός της παραγωγής σε συνάρτηση με τις προβλεπόμενες τάσεις των αγορών ή η ενθάρρυνση της ανάπτυξης νέων διεξόδων για τα γεωργικά προϊόντα
- Βελτίωση ή ο εξορθολογισμός των διαύλων εμπορίας ή των διαδικασιών μεταποίησης
- Βελτίωση και παρακολούθηση της ποιότητας, των υγειονομικών συνθηκών, και η τήρηση των αναγκαίων προτύπων
- Προστασία του περιβάλλοντος
- Διατήρηση και προώθηση παραδοσιακών και βιολογικών προϊόντων
- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ειδικότερα στις αγροτικές περιοχές

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο προβλέπει την παροχή χρηματοδοτικών ενισχύσεων σε Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ), που ασχολούνται ή θα ασχοληθούν με τη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Συνθήκης εξαιρουμένων των αλιευτικών.

Το ύψος της δημόσιας ενίσχυσης θα υπολογίζεται πάνω στο κόστος των επιλέξιμων δαπανών οι οποίες είναι τα καινούργια μηχανήματα/ εξοπλισμός και η αγορά τεχνολογίας. Στην περίπτωση

των επιχειρήσεων των Δικαιούχων Β και Γ που αναφέρονται πιο κάτω ως επιλέξιμη δαπάνη θα είναι και οι επενδύσεις σε κτίρια και υποστατικά.

Οι επιλέξιμοι κλάδοι και δραστηριότητες που καλύπτονται από το Μέτρο είναι αυτοί που παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

A/A	Επιλέξιμος Κλάδος	Δραστηριότητα	
1.	ΓΑΛΑ (Αγελαδινό ή & Αιγοπρόβειο)	1.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων. Περιλαμβάνεται και ο εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων παστερίωσης του γάλακτος.
		1.2	Δημιουργία κέντρων συγκέντρωσης και πρόψυξης γάλακτος
2.	ΜΕΛΙ	2.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τυποποίησης – επεξεργασίας – μεταποίησης μελιού και λοιπών μελισσοκομικών προϊόντων.
3.	ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	3.1	Εκσυγχρονισμός ή / και συγχώνευση ελαιοτριβείων
		3.2	Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός ελαιοτριβείων για παραγωγή ελαιολάδου βιολογικής παραγωγής
		3.3	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων τυποποιητήριων συσκευαστηρίων ελαιολάδου
		3.4	Ίδρυση νέων, ή εκσυγχρονισμός μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων ελαιοτριβείων
		3.5	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων αποπυρήνωσης, τυποποίησης και συσκευασίας νωπού ελαιοκάρπου (π.χ. παραγωγή παραγεμιστών ελιών).
4.	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΜΠΕΛΙΟΥ	4.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός μονάδων παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων αμπελιού όπως σουτζούκος, ππαλουζές, κκιοφτερια, έψημα και πορτός
5.	ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΑ	5.1	<u>ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ</u> Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων συσκευασίας, τυποποίησης, διαλογής, συντήρησης, ψύξης, αποθήκευσης, μπανανών, οπωροκηπευτικών περιλαμβανομένης της πατάτας και προϊόντων βιολογικής παραγωγής
		5.2	<u>ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ</u> Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων αποξήρανσης φρούτων (δαμάσκηνα, χρυσόμηλα, σύκα κλπ)

A/A	Επιλέξιμος Κλάδος	Δραστηριότητα	
		5.3	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων μεταποίησης οπωροκηπευτικών και άλλων προϊόντων (όπως εσπεριδοειδή, χαρούπια, ελιές, τριαντάφυλλο, ανθόνερο, κτλ) περιλαμβανομένης και της πατάτας
6.	ΑΝΘΗ	6.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων εγκαταστάσεων εμπορίας ανθέων (ανθαγορές και κέντρα συσκευασίας και διανομής)
7.	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ	7.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών και παραγωγής αιθέριων ελαίων και αποσταγμάτων
8.	ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ	8.1	Εκσυγχρονισμός ή συγχώνευση υφιστάμενων μονάδων παραγωγής ζωοτροφών
9.	ΑΥΓΑ - ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ	9.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τυποποίησης, συσκευασίας και επεξεργασίας αυγών
	Πουλερικά	9.2	Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων σφαγείων εξαιρουμένων των επενδύσεων που αφορούν βιολογικούς σταθμούς.
		9.2.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τεμαχισμού – τυποποίησης κρέατος πουλερικών και παραγωγής κρεατοπαρασκευασμάτων.
10.	ΚΡΕΑΣ	10.1	Ίδρυση νέων σφαγείων για βοοειδή ή/ και εκσυγχρονισμός/ επέκταση υφιστάμενων σύγχρονων περιφερειακών σφαγείων που πληρούν τις προδιαγραφές του Κοινοτικού Κεκτημένου, συμπεριλαμβανομένων και των σταθμών επεξεργασίας λυμάτων (βιολογικών σταθμών).
		10.2	Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός σφαγείων κουνελιών
		10.3	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τεμαχισμού – τυποποίησης κρέατος και παραγωγής κρεατοπαρασκευασμάτων
11.	ΣΙΤΗΡΑ	11.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων αλευρόμυλων στις αγροτικές περιοχές
12.	ΦΙΣΤΙΚΙΑ ΚΑΙ ΑΜΥΓΔΑΛΑ	12.1	Ίδρυση νέων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων μεταποίησης φιστικιών και αμυγδάλων
13.	ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	13.1	Επενδύσεις για τη βελτίωση της συγκομιδής και μεταποίησης του ξύλου πριν από τη βιομηχανική μεταποίηση του

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι των χρηματοδοτικών ενισχύσεων που θα παραχωρούνται μέσω του Μέτρου είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα – επιχειρήσεις (εξαιρούνται οι Προαναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών και οι αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών Φρούτων και Λαχανικών) που περιλαμβάνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

Δικαιούχοι Α: μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που ανήκουν στην κατηγορία των ΜΜΕ όπως αυτές ορίζονται στη σύσταση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με ημερομηνία 06/05/2003 και αριθμό 2003/ 361/ Ε, οι οποίες αναλαμβάνουν την υλοποίηση επενδύσεων στους επιλέξιμους Κλάδους και Δραστηριότητες που καλύπτει το Μέτρο, εξαιρουμένων των δραστηριοτήτων της δασοκομίας και ευρίσκονται εγκατεστημένες ή θα εγκατασταθούν στις περιοχές που ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος και

Δικαιούχοι Β: πολύ μικρές επιχειρήσεις της κατηγορίας των ΜΜΕ όπως αυτές ορίζονται στη σύσταση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με ημερομηνία 06/05/2003 και αριθμό 2003/ 361/ Ε, οι οποίες αναλαμβάνουν την υλοποίηση επενδύσεων στους επιλέξιμους Κλάδους και Δραστηριότητες που καλύπτει το Μέτρο, εξαιρουμένων των δραστηριοτήτων της δασοκομίας και ευρίσκονται εγκατεστημένες ή θα εγκατασταθούν στις περιοχές που ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος.

Σημειώνεται ότι προτεραιότητα θα έχουν επιχειρήσεις που ανήκουν ή θα δημιουργηθούν από μέλη αγροτικών οικογενειών.

Δικαιούχοι Γ: πολύ μικρές επιχειρήσεις της κατηγορίας των ΜΜΕ όπως αυτές ορίζονται στη σύσταση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με ημερομηνία 06/05/2003 και αριθμό 2003/ 361/ Ε, οι οποίες αναλαμβάνουν την υλοποίηση επενδύσεων στα ελεύθερα εδάφη της Κυπριακής Δημοκρατίας, σε δραστηριότητες που έχουν σχέση με τα δασοκομικά προϊόντα.

Το μέτρο 1.6 εφαρμόζεται επίσης μέσα στα πλαίσια του Άξονα Προτεραιότητας 4 Leader δηλαδή μέσω των Ομάδων Τοπικής Δράσης (για τις κατηγορίες Δικαιούχων Β, Γ), για συγκεκριμένους επιλέξιμους κλάδους που θα καθορίζονται με σαφήνεια στην προσεχή προκήρυξη του Leader.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

- Δικαίωμα συμμετοχής στο Πρόγραμμα έχουν αυτοί που ορίζονται ως Δικαιούχοι του παρόντος και προτίθενται να επενδύσουν σε καινούρια μηχανήματα/ εξοπλισμό, τεχνογνωσία και όπου αυτό εφαρμόζεται σε κτίρια και υποστατικά.
- Το ελάχιστο ύψος της προτεινόμενης επένδυσης (επιλέξιμες δαπάνες) ανά κύκλο εφαρμογής του Προγράμματος ορίζεται στις 20 000 Ευρώ για τους Δικαιούχους Α και στις 10 000 Ευρώ για τους Δικαιούχους Β και Γ.
- Για την λειτουργία τους στο συγκεκριμένο χώρο έχουν εξασφαλίσει ή δύνανται να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες άδειες (π.χ. άδεια λειτουργίας από Κτηνιατρείο, άδεια από το Τμήμα Επιθεωρήσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κτλ).
- Θα πρέπει να αποδεικνύεται η δυνατότητα κάλυψης της ίδιας συμμετοχής στη χρηματοδότηση της επένδυσης.
- Προτάσεις που θα υποβάλλονται από υφιστάμενες επιχειρήσεις των οποίων η επένδυση (επιλέξιμες δαπάνες) θα είναι υψηλότερη από 100.000 ευρώ και προτάσεις από νέες επιχειρήσεις με προτεινόμενη επένδυση υψηλότερη των 50.000 ευρώ θα πρέπει να συνοδεύονται με πλήρη τεχνοοικονομική μελέτη.
- Για τους Δικαιούχους Γ σημειώνεται ότι δεν θα επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης σε προβληματικές επιχειρήσεις.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ

Όλες οι αιτήσεις που θα υποβάλλονται στα πλαίσια του Μέτρου και πληρούν τις προϋποθέσεις συμμετοχής θα αξιολογούνται και βαθμολογούνται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια που θα περιγράφονται αναλυτικά στον Οδηγό που θα ετοιμασθεί για ενημέρωση των ενδιαφερομένων.

Βασικό κριτήριο επιλογής των επενδυτικών έργων που θα ενταχθούν για χρηματοδότηση θα είναι η βιωσιμότητα τους και θα λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι ανάγκες της αγοράς και η δυναμικότητα τους σε σχέση με την υφιστάμενη δυναμικότητα του υποτομέα στον οποίο προτίθενται να δραστηριοποιηθούν.

Η βελτίωση στη λειτουργία των επιχειρήσεων που θα υποβάλουν αίτηση εκτιμάται με διάφορους τρόπους (πχ αύξηση της παραγωγικότητας, βελτίωση της ποιότητας, καλύτερη οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας και γενικά της επιχείρησης, μείωση κόστους παραγωγής, αύξηση πωλήσεων και κέρδους κ.α) .

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

Η δημιουργία και ανάπτυξη σύγχρονων μονάδων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων αποτελεί τη βασική αναγκαιότητα για τη βελτίωση της παραγωγής και της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων. Το μέτρο στοχεύει στην αξιοποίηση και αύξηση της γεωργικής παραγωγής μέσω αυξημένης ζήτησης για την παραγωγή και εμπορία μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων. Πρόσθετα, το μέτρο θα συμβάλει στη βελτίωση της παραγωγικότητας/ απόδοσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και την ενίσχυση του εισοδήματος των γεωργών.

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Το προτεινόμενο μέτρο καλύπτει τη μεταποίηση και εμπορία των βασικών γεωργικών προϊόντων που παράγονται στην Κύπρο και τα οποία συγκεντρώνουν ουσιαστικά και συγκριτικά πλεονεκτήματα για διάθεσή τους στην ντόπια αγορά αλλά και στο εξωτερικό. Η μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων αυτών δημιουργούν προστιθέμενη αξία και αυξημένη ζήτηση και το μέτρο θα συμβάλει στην ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα. Η παραγωγή των βασικών γεωργικών προϊόντων της Κύπρου όπως είναι το γάλα, το ελαιόλαδο, το κρέας, τα αμπελοοινικά, τα σπυροκηπευτικά, τα αρωματικά φυτά κ.ά., μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. γίνεται πάνω σε μια πιο οργανωμένη βάση, ακολουθώντας τις ανάλογες προδιαγραφές για την υγιεινή παραγωγή τους και την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι νέες σύγχρονοι μέθοδοι παραγωγής των γεωργικών προϊόντων συνέβαλαν στην αύξηση της παραγωγής για τη διάθεση της οποίας απαιτείται η δημιουργία σύγχρονων μονάδων μεταποίησης και ιδιαίτερα νέων μονάδων για την παραγωγή νέων προϊόντων.

ΤΥΠΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Οι επιλέξιμες επενδύσεις/ δαπάνες που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της δημόσιας ενίσχυσης είναι:

(α) Καινούργια μηχανήματα και εξοπλισμός

Για τους σκοπούς του Προγράμματος ο πιο πάνω ορισμός σημαίνει τα μηχανήματα και τον εξοπλισμό (περιλαμβανομένων εργαλείων, ηλεκτρονικών υπολογιστών και λογισμικού) που χρησιμοποιούνται στις δραστηριότητες μεταφοράς/ διανομής, αποθήκευσης πρώτων υλών και τελικών προϊόντων, στο σχεδιασμό, παραγωγή, συσκευασία και έλεγχο ποιότητας των προϊόντων ως επίσης και στο σύστημα διοίκησης, οργάνωσης και ελέγχου της επιχείρησης. Περιλαμβάνονται επίσης ψυγεία και ψυκτικοί θάλαμοι για την αποθήκευση πρώτων υλών και των τελικών προϊόντων τους. Στις περιπτώσεις ιδιοκατασκευών λαμβάνεται υπόψη για σκοπούς χορηγίας μόνο το πραγματικό κόστος των υλικών κατασκευής.

Ο ορισμός «καινούργια μηχανήματα και εξοπλισμός» δεν περιλαμβάνει:

- Μεταχειρισμένα ή επισκευασμένα μηχανήματα και εξοπλισμό ή/ και ανταλλακτικά για επιδιόρθωση υφιστάμενων μηχανημάτων.

- Έπιπλα και εξοπλισμό γραφείου εξαιρουμένων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Λογισμικού.
- Ψυγεία, βιτρίνες και άλλα που αφορούν τη λιανική πώληση.
- Αναλώσιμα εργαλεία και εξαρτήματα.
- Αυτοτελές μηχάνημα ή εργαλείο ή άλλο εξοπλισμό του οποίου η αξία είναι χαμηλότερη των 300 ευρώ.

(β) Μεταφορά Τεχνογνωσίας

Σημαίνει κάθε επένδυση για μεταφορά τεχνολογίας μέσω της απόκτησης δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας, άδειας εκμετάλλευσης, τεχνογνωσίας ή τεχνικών γνώσεων που δεν είναι κατοχυρωμένες με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

(γ) Κτίρια και Υποστατικά

Η ανέγερση ή επέκταση κτιρίων και υποστατικών ή η αγορά τους από τρίτους με τους όρους που ισχύουν στην αγορά, οι μηχανολογικές εγκαταστάσεις, τα έργα διαμόρφωσης χώρων και οι ειδικές εγκαταστάσεις για προστασία του περιβάλλοντος. Πρόσθετες ερμηνείες και περιορισμοί για τις επιλέξιμες αυτές δαπάνες θα αναφέρονται στον Οδηγό του Προγράμματος.

Δεν περιλαμβάνονται στις επιλέξιμες δαπάνες:

Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας σε οποιαδήποτε κατηγορία δαπανών. Επενδύσεις στο επίπεδο λιανικού εμπορίου.

Επενδύσεις που αφορούν την μεταποίηση και εμπορία προϊόντων απομίμησης (γενετικά τροποποιημένα ή μεταλλαγμένα).

Δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν πριν από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης (αίτησης).

Δεν περιλαμβάνονται επίσης διοικητικά, νομικά ή λογιστικά έξοδα συμπεριλαμβανομένης της δράσης της συγχώνευσης των ελαιοτριβείων ή λοιπών επιχειρήσεων.

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΘΑ ΔΟΘΕΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ

Επενδύσεις σε μηχανήματα/ εξοπλισμό ή / και αγορά τεχνογνωσίας που γίνονται από πολύ μικρές επιχειρήσεις με σκοπό την εναρμόνισή τους με νέα κοινοτικά πρότυπα, θα καλύπτονται για σκοπούς χορηγίας.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ανώτατο ύψος της χορηγίας ανέρχεται στο 40% (για όλες τις κατηγορίες δικαιούχων) πάνω στις επιλέξιμες δαπάνες της επένδυσης με ανώτατο ποσό χορηγίας τις 400.000 ευρώ για τις επιχειρήσεις που αναφέρονται ως «Δικαιούχοι Α» και τις 170.000 Ευρώ για τις «Δικαιούχες Β και Γ», καθ' όλη τη περίοδο εφαρμογής του Μέτρου (2007 – 2013). Σημειώνεται ότι για τους Δικαιούχους Γ η ενίσχυση θεωρείται ως ενίσχυση ήσσονος σημασίας (de minimis). Για τους νέους γεωργούς, κάτω των 40 ετών το ανώτατο ύψος χορηγίας ανέρχεται στις 250.000 Ευρώ. Αυτό ισχύει μόνο για τους «Δικαιούχους Β».

Η συνεισφορά των δικαιούχων του Μέτρου στο κόστος της επιλέξιμης επένδυσης θα πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστο στο 25% και ως εκ τούτου η χορηγία που θα εξασφαλίσουν από το Μέτρο αυτό, περιλαμβανομένης και οποιασδήποτε άλλης κρατικής ενίσχυσης από οποιοδήποτε άλλο Μέτρο δεν πρέπει να ξεπερνά το 75% του κόστους της επιλέξιμης επένδυσης.

Στις περιπτώσεις ομίλων εταιρειών (επιχειρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύστασης της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με ημερομηνία 06/05/2003 και αριθμό 2003/ 361/ ΕΚ) η χορηγία θα συμψηφίζεται έτσι ώστε η χορηγία που θα δικαιούνται όλες οι εταιρείες του ομίλου να μην ξεπερνά τα πιο πάνω ανώτατα ποσά.

Η ενίσχυση θα χορηγείται στον αιτητή σε 1 - 2 δόσεις. Στη περίπτωση ενίσχυσης σε δύο δόσεις, η πρώτη δόση θα καλύπτει το 50% της χορηγίας όταν υλοποιηθεί τουλάχιστον το 50% της αξίας της επιλέξιμης επένδυσης. Η δεύτερη δόση θα χορηγείται όταν υλοποιηθεί το υπόλοιπο 50% της επένδυσης.

Όσον αφορά τους Δικαιούχους Γ σημειώνεται ότι πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει να κοινοποιεί στον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων τα σχετικά στοιχεία του δικαιούχου και το ποσό της προτεινόμενης ενίσχυσης ώστε να γίνει ο κατάλληλος έλεγχος στο Κεντρικό Μητρώο Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Το Μέτρο θα συγχρηματοδοτείται από Εθνικούς και Κοινοτικούς πόρους σύμφωνα με τον πιο κάτω πίνακα:

Μέτρο 1.6					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	12.000.000	12.000.000	24.000.000	36.000.000	60.000.000
%	20	20	40	60	100

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν προβλέπεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προγραμματικής περιόδου 2004 – 2006 στην προγραμματική περίοδο 2007 – 2013. Αναμένεται δηλαδή όλες οι εγκριθείσες αιτήσεις της περιόδου 2004 – 2006 να καλυφθούν μέσα από τις πιστώσεις του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης μέχρι και το τέλος του 2008 (κανόνας n+2).

ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΥΛΩΝΑ

Θα λαμβάνονται πρόνοιες ώστε να εξασφαλίζεται η συμβατότητα με τον 1^ο πυλώνα της ΚΑΠ, η τήρηση των ποσοστώσεων και οι δυναμικότητες του κάθε τομέα τόσο του φυτικού όσο και του ζωικού κεφαλαίου. Σε ότι αφορά την δυναμικότητα της κάθε επιχείρησης αυτή λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση της αίτησης, ιδιαίτερα σε σχέση με την βιωσιμότητα των προτεινόμενων επενδύσεων και πάντα σε σχέση με την υφιστάμενη δυναμικότητα του τομέα, τη δυνατότητα για εξαγωγές, την παραγωγή νέων προϊόντων κ.α.

Για την ίδρυση νέων μονάδων θα λαμβάνονται υπόψη ο χωροταξικός σχεδιασμός, η μορφολογία του εδάφους και οι ανάγκες σε απομακρυσμένες περιοχές. Σημειώνεται ότι για εκ των προτέρων διασφάλιση της τήρησης των πιο πάνω, στο μέτρο δεν καλύπτεται η ίδρυση νέων μονάδων για μια σειρά από επιλέξιμους κλάδους όπως ελαιοτριβεία, μονάδες ζωοτροφών, σφαγεία για πουλερικά, χοίρους και αμνοερίφια.

Λόγω του ότι η Κύπρος είναι νέο Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ως εκ τούτου οι Ομάδες Παραγωγών βρίσκονται στο ξεκίνημα τους, λόγω λοιπόν πολιτισμικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων της κυπριακής κοινωνίας (βλέπε μεμονωμένοι επιχειρηματίες και όχι οργανωμένα σύνολα) αλλά και λόγω ανάγκης απλοποίησης των διοικητικών διαδικασιών και συρρίκνωσης του φόρτου εργασίας τόσο για την δημόσια διοίκηση όσο και για τους μεμονωμένους παραγωγούς καθώς και μείωσης του διοικητικού κόστους για τους δυνητικούς επενδυτές, κρίνεται ενδεδειγμένο ορισμένες από τις δράσεις του πρώτου πυλώνα να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος. Κατά συνέπεια οι δικαιούχοι θα μπορούν να υποβάλουν ένα επενδυτικό σχέδιο διευρυσμένων επιλεξιμοτήτων σε αυτή τη χρονική περίοδο.

Υπό τα νέα δεδομένα που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια των Κοινών Οργανώσεων Αγοράς (Φρούτα και Λαχανικά) και προς αποφυγή του κινδύνου επικάλυψης καθορίστηκε το πιο κάτω κριτήριο διαχωρισμού: Από το μέτρο 1.6 αποκλείονται οι Προαναγνωρισμένες Ομάδες Παραγωγών και οι αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών Φρούτων και Λαχανικών.

Μετά την ολοκλήρωση της αναθεώρησης της ΚΟΑ Οίνου και την δημοσίευση του Κανονισμού 479/2008 το μέτρο τροποποιείται με τρόπο ώστε τα αμπελοοινικά προϊόντα να μην θεωρούνται επιλέξιμα μέσα στα πλαίσια του παρόντος μέτρου αφού έχει ετοιμαστεί αντίστοιχο μέτρο μέσα στα πλαίσια της αναθεωρημένης ΚΟΑ Οίνου. Σημειώνεται ότι τα προϊόντα αμπελιού που καλύπτονται από το μέτρο 1.6 δεν περιλαμβάνονται στις κατηγορίες αμπελοοινικών προϊόντων και δεν λαμβάνουν στήριξη στα πλαίσια του Εθνικού Προγράμματος Στήριξης του Αμπελοοινικού Τομέα.

Ως παραδοσιακά προϊόντα αμπελιού εννοούμε κυρίως τον Σουτζιούκκο, τον Ππαλουζέ, τα Κκιοφτέρια, το Έψημα και τον Πορτό. Τα πέντε αυτά παραδοσιακά γλυκά παρασκευάζονται από το χυμό των σταφυλιών κυρίως στα χωριά του Τροόδου.

Μέθοδος παραγωγής: Χυμός σταφυλιών (μούστος) εξάγεται από τη σύνθλιψή τους, φιλτράρεται και κοχλάζεται. Στο μούστο προστίθεται ειδικό ασπρόχρωμα που βοηθά στον καθαρισμό του. Αφού κρυσώσει, ο μούστος μεταφέρεται σε καθαρό δοχείο, ξαναβράζεται και προστίθεται σταδιακά αλεύρι. Η μουσταλευριά ανακατεύεται μέχρι να καταστηθεί. Προστίθεται ροδόσταγμα ή κιούλι. Αναλόγως του περαιτέρω χειρισμού της μουσταλευριάς, παράγονται τα πιο κάτω:

Σουτζιούκκος: Στην καταστημένη μουσταλευριά εμβάπτιζονται κλωστές, περασμένες με αμύγδαλα ή καρύδια στερεωμένες σε διχάλες από κλαδιά δένδρων. Μετά την κάθε εμβάπτιση, οι κλωστές κρεμάζονται μέχρις ότου στεγνώσουν. Η διαδικασία εμβάπτισης / κρεμάσματος των κλωστών επαναλαμβάνεται 4 - 5 φορές μέχρι να πιαστεί αρκετή μουσταλευριά γύρω από τους ξηρούς καρπούς. **Ππαλουζές:** Η μουσταλευριά τοποθετείται σε ταψιά για να στεγνώσει. Στην επιφάνεια προστίθενται αλεσμένα αμύγδαλα ή καρύδια. **Κκιοφτέρια:** Είναι μικρά τετράγωνα ή ορθογώνια κομμάτια Ππαλουζέ που αποξηραίνονται στον ήλιο. **Έψημα:** Παχύρευστο μέλι που δημιουργείται όταν ο μούστος καταστηθεί καλά χωρίς να ανακατεύεται. **Πορτός:** Στο ζεστό μούστο προστίθεται χονδροκομμένο σιτάρι. Με συνεχές ανακάτεμα / ζέσταμα δημιουργείται ο Πορτός. Μπορεί να προστεθεί καβουρδισμένο σιτάμι.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος Δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός επιχειρήσεων λαμβάνουν ενίσχυση	- 260
	Συνολικός όγκος επενδύσεων	60.000.000 €
Αποτέλεσμα	Αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στις εκμεταλλεύσεις που ενισχύονται	3.000.000 €
	Αριθμός επιχειρήσεων που θα εισαγάγουν νέα προϊόντα ή τεχνικές	40 - 50
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	3.000€/ΜΑΕ
	(3). Παραγωγικότητα εργασίας	

METPO 1.7**«Χωροταξική Κτηνοτροφική Ανάπτυξη»**NΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 20(b), (v) και 30του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/2005, Κανονισμός 1974/2006, Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.1.2.5

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

125

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Ως αποτέλεσμα της τουρκικής εισβολής μεγάλος αριθμός κτηνοτρόφων μετακινήθηκε και βρήκε προσωρινή εγκατάσταση στις ελεγχόμενες από το κράτος περιοχές κυρίως δίπλα από κοινότητες που γειτνιάζουν με τις μεγάλες πόλεις. Ως λύση ανάγκης για μονιμότερη επαγγελματική στέγαση αυτών των κτηνοτρόφων, κυρίως αιγοπροβατοτρόφων και αγελαδοτρόφων αλλά και μερικών άλλων των οποίων τα υποστατικά βρισκόνταν μέσα σε κατοικημένες περιοχές προκαλώντας οχληρία δημιουργήθηκαν συνολικά 60 κτηνοτροφικές περιοχές. Από αυτές 20 περιοχές δημιουργήθηκαν από την Υπηρεσία Διαχείρισης Τ/ Κ περιουσιών (κυρίως σε Τ/ Κ περιουσίες) για άμεση στέγαση προσφύγων κτηνοτρόφων ενώ άλλες 40 περιοχές κατασκευάστηκαν από το Τμήμα Γεωργίας για στέγαση άλλων κτηνοτρόφων που λόγω οχληρίας εκδιώκονταν από τις κοινότητες τους.

Η δημιουργία κτηνοτροφικών περιοχών ως λύση άμεσης ανάγκης δημιούργησε παράλληλα προβλήματα αφού με τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού ζώων σε μια περιοχή, με την εν τω μεταξύ έντονη οικιστική ανάπτυξη, ανεπτύχθησαν σοβαρές δυσκολίες και προβλήματα όπως στενότητα χώρου βόσκησης, μετάδοσης ασθενειών, διαχείριση και καθαριότητα των κτηνοτροφικών οικοπέδων, εγκατάλειψη κλπ.

Με το μέτρο καθιερώνεται η παραχώρηση ενισχύσεων για κάλυψη δαπανών για τη δημιουργία έργων υποδομής που αποσκοπούν στη χωροταξική και περιβαλλοντική αναβάθμιση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και τη μείωση της οχληρίας που προκαλείται από τον ειδικό χαρακτήρα αυτών των δραστηριοτήτων. Επίσης, επιδοτούνται δραστηριότητες εξωραϊσμού του τοπίου στις κτηνοτροφικές περιοχές.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Στόχοι του μέτρου είναι η προώθηση της ορθολογικής χωροταξικής ανάπτυξης της κτηνοτροφίας και η προστασία του περιβάλλοντος από τις αρνητικές και οχληρές επιδράσεις των κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων και η κατασκευή βασικών έργων υποδομής για την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας στα πλαίσια των πιο πάνω στόχων.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Μοναδικός δικαιούχος του μέτρου αυτού είναι το Τμήμα Γεωργίας του ΥΓΦΠΠ υπό την έννοια ότι θα διαχειρίζεται το μέτρο και θα υποβάλλει τα αναγκαία δικαιολογητικά για κάλυψη όλων των επιλέξιμων δράσεων. Εν τούτοις προγραμματισμένα/ εγκριθέντα έργα υποδομής σε κτηνοτροφικές

περιοχές και ζώνες και έργα εξωραϊσμού θα μπορούσαν να εκτελούνται και από Τοπικές Αρχές, Συνδέσμους Λειτουργίας Κτηνοτροφικών Περιοχών ή άλλες οργανωμένες Ομάδες εκ μέρους και κατόπιν ανάθεσης του Τμήματος Γεωργίας και θα θεωρούνται ότι έχουν εκτελεστεί από το ίδιο το Τμήμα Γεωργίας το οποίο θα υπόκειται στο σχετικό έλεγχο.

Οργανωμένες μονάδες είναι ομάδες που έχουν συσταθεί με βάση τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας (δηλαδή έχουν όνομα, καταστατικό, διατηρούν οικονομικές καταστάσεις κλπ). Οι Συνδέσμοι Λειτουργίας Κτηνοτροφικών Περιοχών προνοούνται με βάση τον περί της Ίδρυσης Κτηνοτροφικών Συνδέσμων και Εγκατάστασης Κτηνοτροφικών Περιοχών Νόμο 57 (I) του 1994.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το μέτρο θα εφαρμοστεί σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το κράτος και συγκεκριμένα τις κτηνοτροφικές περιοχές και ζώνες.

Οι επιλέξιμες δράσεις αφορούν έργα και βελτιώσεις σε κτηνοτροφικές περιοχές και ζώνες που κατά κανόνα θα εξυπηρετούν/ αξιοποιούνται από τρεις ή περισσότερους χρήστες. Τα κτηνοτροφικά οικόπεδα που διαχωρίζονται σε κτηνοτροφικές περιοχές θα ενοικιάζονται μακροχρόνια σε ενδιαφερόμενους κτηνοτρόφους για ανέγερση σύγχρονων υποστατικών στέγασης των ζώων τους, έναντι ενοικίου που θα καθορίζεται με βάση τη σχετική Εθνική νομοθεσία που λαμβάνει υπ' όψη τις Κοινοτικές Κατευθυντήριες Αρχές που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Οι βελτιώσεις που μπορεί να αναληφθούν αφορούν:

- α) έργα υποδομής για τη δημιουργία νέων κτηνοτροφικών περιοχών όπως:
  - μελέτες διαχωρισμού κτηνοτροφικών οικοπέδων
  - ετοιμασία περιβαλλοντικής μελέτης
  - κατασκευή δρόμων
  - μεταφορά ηλεκτρικού ρεύματος και νερού
  - κοινές αποχετεύσεις
  - δεξαμενές λουσίματος ζώων
  - κατασκευή αποστραγγιστικών και άλλων εγγειοβελτιωτικών έργων
  - κατασκευή/ συντήρηση υδατοδεξαμενών
- β) έργα υποδομής στις κτηνοτροφικές ζώνες που αφορούν:
  - μεταφορά ρεύματος και νερού σε κεντρικό σημείο ή σημεία
  - κατασκευή δρόμων προσπέλασης σε κεντρικό σημείο ή σημεία κ.α.
- γ) έργα βελτίωσης της υποδομής σε υφιστάμενες κτηνοτροφικές περιοχές
- δ) δαπάνες καθαρισμού, εξωραϊσμού, δεντροφύτευσης, προσαρμογής των κατασκευών γης που συνάδουν με το περιβάλλον, το τοπίο, τις υγιεινές συνθήκες και την ευημερία των ζώων.

Σημειώνεται ότι οι δαπάνες για τις μελέτες που αναφέρονται πιο πάνω δεν θα ξεπερνούν το 10% της δημόσιας δαπάνης του μέτρου. Νοείται ότι οι μελέτες αυτές θα πρέπει να συνδέονται άμεσα με τις επιλέξιμες δράσεις και τα έργα.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Για τα έργα υποδομής σε κτηνοτροφικές περιοχές και ζώνες (συμπεριλαμβανομένων και των δρόμων πρόσβασης σ' αυτές καθώς και τις εγκαταστάσεις υδροδότησης και ηλεκτροδότησης τους) θα καθορίζεται η πραγματική δαπάνη που έχει πραγματοποιηθεί από την αρμόδια κυβερνητική

Υπηρεσία, Τοπική Αρχή κλπ μέσω εγκεκριμένης στον προϋπολογισμό πρόνοιας και θα διεκδικείται κατά 100% από το ΠΑΑ.

Για τις δράσεις εξωραϊσμού, περιβαλλοντικής αναβάθμισης του τοπίου θα παρέχεται από το ΠΑΑ ενίσχυση μέχρι 70% της δαπάνης. Νοείται ότι στις περιπτώσεις που οι δράσεις αυτές αναλαμβάνονται κατόπιν αιτήματος των τοπικών Αρχών ή οργανωμένων ομάδων και εγκρίνονται από το Τμήμα Γεωργίας με ανάθεση της εκτέλεσης τους στις Τοπικές Αρχές ή Οργανωμένες Ομάδες το 70% του κόστους κατασκευής θα καλύπτεται από κρατικά κονδύλια του Προϋπολογισμού του Τμήματος Γεωργίας (για να ανακτηθούν μετά από υποβολή σχετικής αίτησης από το ΠΑΑ) και το υπόλοιπο 30% καλύπτεται από τις ενδιαφερόμενες Τοπικές Αρχές/ Οργανωμένες Ομάδες και αποτελεί τη συνεισφορά των επηρεαζόμενων/ ευεργετούμενων από την ανάπτυξη.

Για την κατεδάφιση/ μετεγκατάσταση περιβαλλοντικά προβληματικών υποστατικών θα μπορεί να παρέχεται ανεξάρτητα από το παρόν μέτρο Κρατική Ενίσχυση μέσω άλλου Κρατικού Σχεδίου Ανάπτυξης που ήθελε εγκριθεί/ ισχύει εκάστοτε. Το ύψος της ενίσχυσης καθώς και οι διαδικασίες εφαρμογής θα είναι αυτές που θα προνοούνται στο υπό αναφορά κρατικό σχέδιο. Διευκρινίζεται ότι η κατεδάφιση δεν είναι επιλέξιμη ως μεμονωμένη δράση (χωρίς μετεγκατάσταση).

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 1.7					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	525.000	525.000	1.050.000	116.667	1.166.667
%	45	45	90	10	100

Σύμφωνα με τις υπολογιζόμενες ανάγκες για κατασκευή, βελτίωση/ συντήρηση/ επιδιόρθωση έργων υποδομής στις διάφορες κτηνοτροφικές περιοχές/ ζώνες ως και για την εφαρμογή δράσεων για εξωραϊσμό του τοπίου στις περιοχές αυτές το κόστος για κάθε έτος ανέρχεται περίπου στις 150.000 Ευρώ. Για την περίοδο από το 2007 μέχρι το 2013 ο αναμενόμενος προϋπολογισμός θα είναι της τάξης των 1.050.000 Ευρώ.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν προβλέπεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προγραμματικής περιόδου 2004 – 2006 στην προγραμματική περίοδο 2007 – 2013. Αναμένεται δηλαδή όλες οι εγκριθείσες αιτήσεις της περιόδου 2004 – 2006 να καλυφθούν μέσα από τις πιστώσεις του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης μέχρι και το τέλος του 2008 (κανόνας v+2).

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Είδος Δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός ενισχυόμενων έργων	20
	Συνολικός όγκος επενδύσεων	1.166.667 €
Αποτέλεσμα	Αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στις εκμεταλλεύσεις που ενισχύονται	Οι παρεμβάσεις του μέτρου στοχεύουν αμιγώς στην βελίωση του περιβάλλοντος. Δεν ενισχύονται μεμονωμένες εκμεταλλεύσεις, αλλά κτηνοτροφικά πάρκα και ζώνες
	Αριθμός μονάδων που εισάγουν νέα προϊόντα ή/ και τεχνικές	
Επίδραση	(3). Παραγωγικότητα εργασίας	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση

ΜΕΤΡΟ 1.8

«Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων και δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα των τροφίμων»

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗΓια το Καθεστώς 1.8.1

Άρθρα 20 (γ) (ii) και 32 του Κανονισμού (ΕΕ)1698/2005,
Άρθρο 22 και υποκεφάλαιο 5.3.1.3.2. Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) 1974/2006

Για το Καθεστώς 1.8.2

Άρθρα 20 (γ) (iii) και 33 του Κανονισμού (ΕΕ)1698/2005,
Άρθρο 22 και υποκεφάλαιο 5.3.1.3.3 Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) 1974/2006

ΚΩΔΙΚΟΙ ΤΩΝ ΚΑΘΕΣΤΩΤΩΝ

132 και 133

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Σκοπός του Μέτρου είναι η ενθάρρυνση της συμμετοχής των γεωργών σε κοινοτικά συστήματα ποιότητας τροφίμων, με απώτερο στόχο τη διασφάλιση των καταναλωτών για την ποιότητα του προϊόντος ή την χρησιμοποιούμενη μέθοδο παραγωγής λόγω της συμμετοχής τους στα εν λόγω συστήματα ποιότητας, την αύξηση της προστιθέμενης αξίας για τα πρωτογενή γεωργικά προϊόντα και τη διεύρυνση ευκαιριών για την εξεύρεση αγορών. Επειδή η συμμετοχή των γεωργών στα εν λόγω συστήματα μπορεί να επιφέρει επιπρόσθετες δαπάνες και υποχρεώσεις οι οποίες δεν ανταμείβονται πλήρως από την αγορά, αυτοί θα πρέπει να ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν στα συστήματα αυτά, καταβάλλοντάς τους μέρος των εξόδων για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα έτσι ώστε να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στις πρόσθετες αυτές υποχρεώσεις.

Επίσης, υπάρχει ανάγκη να βελτιωθούν οι γνώσεις των καταναλωτών σχετικά με την ύπαρξη και τις προδιαγραφές των προϊόντων που παράγονται στο πλαίσιο των προαναφερθέντων συστημάτων για την ποιότητα. Για το λόγο αυτό, παρέχεται στήριξη στις ομάδες παραγωγών για να ενημερώσουν τους καταναλωτές και να προωθούν τα προϊόντα που παράγονται στο πλαίσιο αυτών των συστημάτων ποιότητας.

Με βάση τα πιο πάνω, με το Μέτρο αυτό καθιερώνονται τα δύο ακόλουθα καθεστώτα ενίσχυσης:

1.8.1: Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων

1.8.2: Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα των τροφίμων

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Η στήριξη καλύπτει προϊόντα τα οποία προορίζονται μόνο για ανθρώπινη κατανάλωση. Επίσης, προορίζεται για τα κοινοτικά συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων που έχουν καθοριστεί με βάση τους πιο κάτω Κανονισμούς:

- A) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 510/ 2006 του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαρτίου 2006 για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων
 Β) Κανονισμός (ΕΚ) 2092/ 1991 του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 1991 περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής
 Γ) Τίτλος VI του Κανονισμού (ΕΚ) 1493/ 1999 του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαΐου 1999 για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 1.8					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	1.400.000	1.400.000	2.800.000	300.000	8.285.714 3.100.000
%					100

Καθεστώς 1.8.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	1.050.000	1.050.000	2.100.000		2.100.000
%	50	50	100		100

Καθεστώς 1.8.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	350.000	350.000	700.000	300.000	1.000.000
%	35	35	70	30	100

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Αναμένεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου ύψους € 709.650 σύμφωνα με το άρθρο 8 του Κανονισμού 1320/06. Οι ανειλημμένες αυτές υποχρεώσεις προκύπτουν από το Μέτρο 2.7 του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006. Η κατανομή κατά έτος των ανειλημμένων υποχρεώσεων φαίνεται στον συγκεντρωτικό πίνακα του Κεφαλαίου 5.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 1.8.1

«Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων»

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

132

ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Στόχος του καθεστώτος είναι να παρακινήσει και να ενθαρρύνει τους γεωργούς να συμμετάσχουν σε κοινοτικά συστήματα ποιότητας με απώτερο στόχο τη διασφάλιση των καταναλωτών για την ποιότητα του προϊόντος ή την χρησιμοποιούμενη μέθοδο παραγωγής λόγω της συμμετοχής τους στα εν λόγω συστήματα ποιότητας, την αύξηση της προστιθέμενης αξίας για τα πρωτογενή γεωργικά προϊόντα και τη διεύρυνση ευκαιριών για την εξεύρεση αγορών.

Η στήριξη θα δίνεται στους γεωργούς που συμμετέχουν στο σύστημα ποιότητας των τροφίμων μόνο στην περίπτωση που το γεωργικό προϊόν ή τρόφιμο έχει αναγνωριστεί επίσημα με βάση τους προαναφερθέντες Κανονισμούς. Επισημαίνεται ότι η ενίσχυση κάτω από το Καθεστώς 1.8.1. δεν αφορά μεταποιητές αλλά μόνο γεωργούς.

Δεν είναι επιλέξιμα για στήριξη συστήματα ή επιμέρους δράσεις οι οποίες έχουν ως μοναδικό σκοπό να αυξήσουν το επίπεδο ελέγχου της τήρησης υποχρεωτικών προτύπων με βάση την κοινοτική ή εθνική νομοθεσία.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Η στήριξη προορίζεται για γεωργούς που συμμετέχουν στα κοινοτικά συστήματα ποιότητας που αναφέρονται στο Πεδίο Εφαρμογής του Μέτρου.

Με το καθεστώς αυτό καλύπτονται πιο συγκεκριμένα οι ακόλουθες δράσεις:

Κάλυψη των εξόδων ελέγχου / πιστοποίησης του γεωργού που υπόκειται από την Αρμόδια Αρχή ή από αναγνωρισμένο ιδιωτικό οργανισμό ελέγχου και πιστοποίησης για να επιβεβαιώνεται η συμμόρφωση με τις προδιαγραφές του προϊόντος ή/ και τη νομοθεσία που διέπει την παραγωγή του συγκεκριμένου προϊόντος

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι οι γεωργοί και πιο συγκεκριμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που συμμετέχουν στα προγράμματα ποιότητας τροφίμων που καθορίζονται στο Πεδίο Εφαρμογής του Μέτρου.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΓΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗ

Σύστημα ποιότητας που προνοείται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 510/ 2006 του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαρτίου 2006 για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων

Στο εν λόγω σύστημα μπορούν να ενταχθούν εκμεταλλεύσεις που συμμετέχουν στην παραγωγή προϊόντων ΠΟΠ /ΠΓΕ τα οποία έχουν καταχωρηθεί στο "Κοινοτικό Μητρώο Προστατευόμενων Ονομασιών Προέλευσης και Προστατευόμενων Γεωγραφικών Ενδείξεων" με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 510/2006. Στο παρόν στάδιο δεν υπάρχουν ονομασίες προϊόντων που είναι καταχωρημένες στο εν λόγω Κοινοτικό Μητρώο.

Σημειώνεται ότι πριν δοθεί οποιαδήποτε ενίσχυση σε δικαιούχο για ένα συγκεκριμένο προϊόν, θα γίνεται τροποποίηση του Προγράμματος και / ή σχετική κοινοποίηση στην αρμόδια Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με την ένταξη του συγκεκριμένου προϊόντος στο παρόν Καθεστώς του Μέτρου.

Σύστημα ποιότητας που προνοείται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2092/ 1991 του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 1991 περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής

Στο εν λόγω σύστημα ποιότητας μπορούν να ενταχθούν εκμεταλλεύσεις οι οποίες πληρούν τις πρόνοιες που καθορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) 2092/1991 και στις οποίες παράγονται α) φυτικά προϊόντα που παράγονται από καλλιέργειες εσπεριδοειδών, φυλλοβόλα, ακρόδρυα, ελιές, χαρουπιές, φοινικιές, μπανάνες, αβοκάτο, μεσπιλιές, αμπέλια, λαχανικά, πατάτες, όσπρια και αράπικα φιστίκια, αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, σιτηρά και άλλες ξηρικές καλλιέργειες, κτηνοτροφικά φυτά, τροπικά ή υποτροπικά φυτά (π.χ. μάγκο, παπάγια κ.α.) και, β) κτηνοτροφικά προϊόντα από αιγοπρόβατα, όρνιθες αυγοπαραγωγής και κρεατοπαραγωγής βοοειδή.

Σύστημα ποιότητας που προνοείται στον Τίτλο VI του Κανονισμού (ΕΚ) 1493/ 1999 του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαΐου 1999 για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς

Στο εν λόγω σύστημα ποιότητας εντάσσονται η Κουμανδάρια, καθώς και τέσσερις Οίνοι Ελεγχόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΟΕΟΠ) οι οποίοι είναι: ΟΕΟΠ Ακάμα, ΟΕΟΠ Βουνί Παναγιάς – Αμπελίτης, ΟΕΟΠ Πιτσιλιάς και ΟΕΟΠ Κρασοχώρια Λεμεσού.

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΤΗΣ ΣΩΣΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΕΨΗ

Σύστημα ποιότητας που προνοείται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 510/ 2006 του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαρτίου 2006 για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων

- Αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή των προνοιών του Κανονισμού (ΕΚ) 510/2006 είναι ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.
- Αρμόδιος Φορέας Ελέγχου για την τήρηση των προδιαγραφών των προϊόντων ΠΟΠ/ ΠΓΕ είναι το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Σύστημα ποιότητας που προνοείται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2092/ 1991 του Συμβουλίου της 24^{ης} Ιουνίου 1991 περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής γεωργικών προϊόντων και των σχετικών ενδείξεων στα γεωργικά προϊόντα και στα είδη διατροφής

Αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή των προνοιών του Κανονισμού (ΕΚ) 2092/ 1992 είναι το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος το οποίο έχει υπό την αρμοδιότητά του την αναγνώριση και τον έλεγχο της σωστής λειτουργίας ιδιωτικών οργανισμών που έχουν την ευθύνη για τον έλεγχο και την πιστοποίηση των βιοκαλλιεργητών.

Σύστημα ποιότητας που προνοείται στον Τίτλο VI του Κανονισμού (ΕΚ) 1493/ 1999 του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαΐου 1999 για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς

Αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) 1493/ 1999, καθώς και για τον έλεγχο των προδιαγραφών των προϊόντων που καλύπτονται από το συγκεκριμένο σύστημα ποιότητας, είναι το Συμβούλιο Αμπελοοινικών Προϊόντων.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η στήριξη λειτουργεί ως κίνητρο του οποίου το ύψος καθορίζεται ανάλογα με το ύψος του πάγιου κόστους ή/ και του σταθερού ετήσιου κόστους που απορρέει από τη συμμετοχή στα στηριζόμενα προγράμματα για μέγιστη διάρκεια πέντε ετών.

Η ενίσχυση που θα καταβάλλεται στους δικαιούχους είναι μέχρι τα 3.000 ευρώ ετήσια ανά εκμετάλλευση για περίοδο μέχρι 5 χρόνια.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΙΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

1. Όσον αφορά τα προϊόντα που καλύπτονται από το κοινοτικό σύστημα ποιότητας με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 510/2006, θα καλύπτονται τα έξοδα ελέγχου και πιστοποίησης όπως αυτά καθορίζονται στους σχετικούς εθνικούς Κανονισμούς μετά από προσκόμιση απόδειξης από το φορέα ελέγχου. Το ποσό θα προσδιορισθεί στο Πρόγραμμα με την ένταξη των προϊόντων στο καθεστώς.

2. Όσον αφορά τα προϊόντα που καλύπτονται από το Κοινοτικό σύστημα ποιότητας με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 2092 / 1991 (συμπεριλαμβανομένης και της βιολογικής μελισσοκομίας), θα καλύπτονται τα έξοδα ελέγχου και πιστοποίησης με 17 ευρώ/ δεκάριο ως μέγιστο ύψος και μετά από προσκόμιση απόδειξης από αναγνωρισμένο οργανισμό ελέγχου και πιστοποίησης προϊόντων βιολογικής παραγωγής. Για σκοπούς επιδότησης της δράσης για τον έλεγχο και πιστοποίηση (με εξαίρεση τη βιολογική μελισσοκομία), η επιλέξιμη έκταση (δεκάρια) η οποία θα επιδοτείται θα είναι άμεσα συνδεδεμένη με την έκταση που θα επιδοτείται από το Καθεστώς 2.3.7 «Ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής γεωργικών προϊόντων».

3. Όσον αφορά τα προϊόντα που καλύπτονται από το κοινοτικό σύστημα προστασίας με βάση τον Τίτλο VI του Κανονισμού (ΕΚ) 1493/ 1999, θα καλύπτονται τα έξοδα ελέγχου και πιστοποίησης με μέγιστα ύψη ως ακολούθως: Έξοδα ελέγχου και πιστοποίησης 17 ευρώ/ δεκάριο ως μέγιστο και μετά από προσκόμιση απόδειξης από το φορέα ελέγχου.

Το πιο πάνω ποσό υπολογίστηκε λαμβάνοντας υπόψη την ισχύουσα τιμολόγηση των ετών 2004, 2005 και 2006.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 1.8.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	1.050.000	1.050.000	2.100.000		2.100.000
%	50	50	100		100

ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΥΛΩΝΑ ΤΗΣ ΚΑΠ

Εκμεταλλεύσεις οι οποίες επιχορηγούνται από σχέδια ενίσχυσης που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι του Κανονισμού αρ. 1974/ 2006 δεν θα λαμβάνουν επιπλέον ενίσχυση όσον αφορά δράσεις που καλύπτονται από το καθεστώς αυτό.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος Δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός ενισχυμένων γεωργικών εκμεταλλεύσεων που συμμετέχουν σε συστήματα ποιότητας	1.000 (εκμεταλλεύσεις με κατεύθυνση στη βιολογική γεωργία)
Αποτέλεσμα	Αξία της γεωργικής παραγωγής κάτω από αναγνωρισμένα συστήματα ποιότητας	2.880.000 €
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(2) Παραγωγικότητα εργασίας	

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 1.8.2**«Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα των τροφίμων»**ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

133

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Υπάρχει η ανάγκη βελτίωσης της ενημέρωσης του καταναλωτή όσον αφορά την ύπαρξη προϊόντων που παράγονται με βάση κοινοτικά συστήματα ποιότητας με συγκεκριμένες προδιαγραφές. Γι' αυτό το λόγο μπορεί να δοθεί στήριξη σε ομάδες παραγωγών με σκοπό να ενημερώσουν τους καταναλωτές και να προωθήσουν τα προϊόντα τους τα οποία καλύπτονται από αυτά τα συστήματα ποιότητας.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Η στήριξη παρέχεται σε ομάδες παραγωγών παραγωγής προϊόντων ποιότητας κάτω από τα κοινοτικά συστήματα ποιότητας που αναφέρονται στο πεδίο εφαρμογής του Μέτρου. Είναι επιλέξιμες μόνο δράσεις ενημέρωσης, προώθησης και διαφήμισης.

Οι δράσεις ενημέρωσης και προώθησης που είναι επιλέξιμες για στήριξη είναι δράσεις που έχουν ως στόχο να επηρεάσουν τον καταναλωτή να αγοράσει γεωργικά προϊόντα ή τρόφιμα τα οποία καλύπτονται από τα συστήματα ποιότητας που αναφέρονται στο πεδίο εφαρμογής του Μέτρου. Τέτοιες δράσεις θα πρέπει να επικεντρώνονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ή πλεονεκτήματα του συγκεκριμένου προϊόντος ποιότητας, όπως την ποιότητα, τον ειδικό τρόπο παραγωγής, τα ψηλά επίπεδα ευημερίας των ζώων και το σεβασμό προς το περιβάλλον. Επίσης, οι δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη διάδοση επιστημονικής και τεχνικής γνώσης για τα προϊόντα αυτά.

Οι δράσεις για να είναι επιλέξιμες πρέπει να τηρούν τα ακόλουθα:

- Μόνο δράσεις ενημέρωσης, προώθησης και διαφήμισης στην εσωτερική αγορά είναι δικαιούχες.
- Οι δράσεις δεν πρέπει να αφορούν εμπορικά σήματα.
- Οι δράσεις δεν πρέπει να προτρέπουν τους καταναλωτές στο να αγοράσουν ένα προϊόν με βάση τη συγκεκριμένη καταγωγή του, με εξαίρεση τα προϊόντα που καλύπτονται από το σύστημα για την ποιότητα το οποίο θεσπίστηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 510/2006 και τα προϊόντα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 1493/1999.
- Η καταγωγή του προϊόντος μπορεί να αναφέρεται /χρησιμοποιείται, με την προϋπόθεση ότι αυτή είναι δευτερεύουσα ως προς το κύριο μήνυμα.

Δράσεις ενημέρωσης και προώθησης οι οποίες καλύπτονται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 2826/ 2000 δεν θα δικαιούνται στήριξης.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι "ομάδες παραγωγών", όρος που σημαίνει ένα οργανισμό, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, ο οποίος ασχολείται με την παραγωγή, την προώθηση και την εμπορία προϊόντων τα οποία ανήκουν σε ένα από τα κοινοτικά συστήματα ποιότητας που καθορίζονται στο Πεδίο Εφαρμογής του Μέτρου.

Το Καθεστώς 1.8.2 εφαρμόζεται επίσης μέσα στα πλαίσια του Άξονα Προτεραιότητας 4 Leader δηλαδή μέσω των Ομάδων Τοπικής Δράσης.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ

- Προϊόντα που έχουν εγγραφεί στο Κοινοτικό Μητρώο Προστατευόμενων Ονομασιών Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προστατευόμενων Γεωγραφικών Ενδείξεων (ΠΓΕ) με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 510/2006 του Συμβουλίου

Στο παρόν στάδιο δεν υπάρχουν ονομασίες προϊόντων καταχωρημένες στο Κοινοτικό Μητρώο ΠΟΠ /ΠΓΕ. Αίτηση για κατοχύρωση της ονομασίας “Λουκούμι Γεροσκήπου” ως ΠΓΕ βρίσκεται στην περίοδο ενστάσεων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Υπάρχουν επίσης προϊόντα για τα οποία βρίσκεται αίτηση υπό εξέταση σε εθνικό επίπεδο (π.χ., Χαλλούμι, Λουκάνικο Πιτσιλιάς, Λούντζα Πιτσιλιάς, Χοιρομέρι Πιτσιλιάς, Ποσυρτή Πιτσιλιάς, Λουκάνικο Πάφου, Τραχανάς Κύπρου, Τυρί Πάφου, Φλαούνα Κύπρου, Κουφέτα Αμυγδάλου Γεροσκήπου).

Υπό το φως των πιο πάνω, σημειώνεται ότι πριν δοθεί οποιαδήποτε ενίσχυση σε δικαιούχο για ένα συγκεκριμένο προϊόν, θα γίνεται τροποποίηση του μέτρου και / ή σχετική κοινοποίηση στην αρμόδια Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με την ένταξη του συγκεκριμένου προϊόντος στο παρόν Καθεστώς του Μέτρου.

- Βιολογικά προϊόντα με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 2092/ 1991 του Συμβουλίου

- Προϊόντα που κατοχυρώθηκαν με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 1493/ 1999 (περιλαμβανομένης της Κουμανδαρίας και των τεσσάρων ΟΕΟΠ) Ισχύει μόνο για προώθηση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την προώθηση σε τρίτες χώρες εφαρμόζεται σχετικό μέτρο μέσα στα πλαίσια του Εθνικού Πενταετούς Προγράμματος Στήριξης του αμπελοοινικού τομέα.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΓΙΑ ΕΧ-ΑΝΤΕ (ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ) ΕΛΕΓΧΟ ΓΙΑ ΤΟ ΥΛΙΚΟ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

Όλοι οι δικαιούχοι θα πρέπει, πριν από την έναρξη οποιασδήποτε δραστηριότητας, να παραδίδουν όλο το προκαταρκτικό υλικό στην Αρμόδια Αρχή εφαρμογής του Μέτρου για έλεγχο. Η Αρμόδια Αρχή εφαρμογής θα επιβεβαιώνει ότι όλο το προκαταρκτικό υλικό, ενημέρωσης, προώθησης και διαφήμισης που αφορά τη στηριζόμενη δράση συμμορφώνεται με την Κοινοτική νομοθεσία.

Στην περίπτωση που μία δράση αφορά ένα προϊόν το οποίο καλύπτεται από τα συστήματα ποιότητας που προνοούνται από τους Κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 510/ 2006 και (ΕΚ) 2092/ 1991, τότε ο Κοινοτικός λογότυπος που υποδεικνύει κάθε σύστημα ποιότητας πρέπει να εμφανίζεται στο υλικό, ενημέρωσης, προώθησης ή/ και διαφήμισης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Με το καθεστώς αυτό καλύπτονται οι πιο κάτω συγκεκριμένες δαπάνες:

- Η κάλυψη των δαπανών όσον αφορά την ενημέρωση του καταναλωτή για την ύπαρξη αυτών των προϊόντων και των προδιαγραφών τους (π.χ., σχεδιασμό /εκτύπωση/ διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων / αφισών ανά προϊόν ή ομάδα προϊόντων)
- Η κάλυψη δαπανών που σχετίζονται με την οργάνωση και /ή τη συμμετοχή σε εκθέσεις, εμποροπανηγύρια (fairs) και άλλες εκδηλώσεις
- Η κάλυψη των δαπανών που σχετίζονται με εκστρατείες προώθησης των προϊόντων αυτών
- Η κάλυψη των δαπανών που σχετίζονται με την προβολή, δημοσιότητα και διαφήμιση των προϊόντων αυτών (π.χ., διαφημιστικές καταχωρήσεις στα ΜΜΕ, ετοιμασία ιστοσελίδων, ενημερωτικών ταινιών)

Ο κάθε δικαιούχος, μαζί με την αίτηση καταβολής της ενίσχυσης, θα πρέπει να υποβάλει στην Αρμόδια Αρχή εφαρμογής του Μέτρου συγκεκριμένο και ολοκληρωμένο σχέδιο το οποίο να περιλαμβάνει όλες τις δράσεις που σκοπεύει να υλοποιήσει για περίοδο 1-3 χρόνια.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η στήριξη περιορίζεται μέχρι το 70% του επιλέξιμου κόστους της δράσης με μέγιστο ύψος επιδότησης τα 100 000 ευρώ ανά δικαιούχο ανά τριετία.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 1.8.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	350.000	350.000	700.000	300.000	1.000.000
%	35	35	70	30	100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΙΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος Δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός δράσεων που ενισχύονται	7
Αποτέλεσμα	Αξία της γεωργικής παραγωγής κάτω από αναγνωρισμένα συστήματα ποιότητας	2.800.000 €
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(2) Παραγωγικότητα εργασίας	

* Με βάση τα συστήματα ποιότητας, υπάρχουν 3 στηριζόμενες δράσεις: δράσεις για τα προϊόντα ΠΟΠ/ ΠΓΕ, δράσεις για τα βιολογικά προϊόντα και δράσεις για τους οίνους ονομασίας προέλευσης (psr: produced in a specified region).

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Αριθμός στηριζόμενων δράσεων ανά σύστημα ποιότητας

ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΥΛΩΝΑ

Εκμεταλλεύσεις οι οποίες επιχορηγούνται από σχέδια ενίσχυσης που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι του Κανονισμού αρ. 1974 / 2006 δεν θα λαμβάνουν επιπλέον ενίσχυση όσον αφορά δράσεις που καλύπτονται από το καθεστώς αυτό.

Υπάρχει ξεκάθαρος διαχωρισμός των επιλέξιμων δράσεων του μέτρου με τις επιλέξιμες δράσεις του Εθνικού Πενταετούς Προγράμματος Στήριξης του αμπελοοινικού τομέα 2009-2013 που έχει ετοιμαστεί με βάση τον Κανονισμό 479/2008.

Επίσης, η προώθηση δεν θεωρείται επιλέξιμη στα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Οργανώσεων Παραγωγών Οπωροκηπευτικών.

METPO 1.9**«Ενθάρρυνση σύστασης και λειτουργίας Ομάδων Παραγωγών/ Ενώσεων Ομάδων Παραγωγών»**NΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 20 (d) (ii) και 35 του Κανονισμού (ΕΕ) 1698/2005,
 Άρθρο 25 του Κανονισμού (ΕΕ) 1974/ 2006 και Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.1.4.2

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

142

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Σκοπός του μέτρου είναι η ενθάρρυνση σύστασης Ομάδων Παραγωγών (Ο.Π.) και Ενώσεων Ομάδων Παραγωγών (Ε.Ο.Π) μέσω της κατ' αποκοπή παροχής οικονομικών ενισχύσεων με βάση τον κύκλο εργασιών ή την αξία της παραγωγής που τίθεται σε εμπορία κάθε έτος. Στόχος των εν λόγω Ομάδων Παραγωγών θα πρέπει να είναι η προσαρμογή της παραγωγής και των αποδόσεων όσον αφορά τις απαιτήσεις της αγοράς, την από κοινού διάθεση των προϊόντων στην αγορά, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας προς πώληση, της κεντρικής οργάνωσης των πωλήσεων και της διάθεσης της παραγωγής στους διάφορους φορείς εμπορίας, και την θέσπιση κοινών κανόνων για τις πληροφορίες σχετικά με την παραγωγή, με ιδιαίτερη έμφαση στη συγκομιδή και τη διάθεσή της.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Η σύσταση και διοικητική λειτουργία αναγνωρισμένων Ομάδων Παραγωγών ή Ενώσεων Ομάδων Παραγωγών και η κατ' αποκοπή παροχή οικονομικών ενισχύσεων για πέντε έτη σε αναγνωρισμένες Ο.Π. ή Ε.Ο.Π. με βάση την αξία της παραγωγής που τίθεται σε εμπορία κάθε έτος. Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση σύστασης και αναγνώρισης Ε.Ο.Π., δικαιούχος της οικονομικής ενίσχυσης είναι μόνο η Ε.Ο.Π. και όχι τα συστατικά μέλη της.

ΕΙΔΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Κατ' αποκοπή οικονομική ενίσχυση για περίοδο πέντε ετών σε αναγνωρισμένες Ο.Π. ή Ε.Ο.Π. με βάση την αξία της παραγωγής που τίθεται σε εμπορία κάθε έτος.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι αναγνωρισμένες Ο.Π. ή Ε.Ο.Π. για προϊόντα που διέπονται από ΚΟΑ, στις οποίες όμως δεν προβλέπεται παρόμοια στήριξη από την αντίστοιχη Κοινή Οργάνωση Αγοράς (ΚΟΑ) καθώς και για προϊόντα χωρίς ΚΟΑ, όπως καθορίζεται στη σχετική Κυπριακή και Κοινοτική νομοθεσία όπως παρουσιάζονται πιο κάτω:

- I. Βόειο κρέας, αγελαδινό γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα από αγελαδινό γάλα
- II. Αγελαδινό γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα από αγελαδινό γάλα
- III. Βόειο κρέας

- IV. Πρόβειο και αίγειο κρέας, πρόβειο και αίγειο γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα από πρόβειο και αίγειο γάλα
- V. Πρόβειο και αίγειο γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα από πρόβειο και αίγειο γάλα
- VI. Πρόβειο και αίγειο κρέας
- VII. Κρέας πουλερικών και αυγά
- VIII. Κρέας πουλερικών
- IX. Αυγά
- X. Χοιρινό κρέας
- XI. Σιτηρά και κτηνοτροφικά φυτά
- XII. Όσπρια ξερά, χωρίς λοβό και ξεφλουδισμένα ή σπασμένα (Κωδικός ΣΟ 0713), πρωτεϊνούχα φυτά τα οποία είναι τα κουκιά (Κωδικός ΣΟ0713 50 00) και τα αράπικα φιστίκια, όχι ψημένα έστω και χωρίς κέλυφος ή σπασμένα (Κωδικός ΣΟ1202)
- XIII. Φυτά ζωντανά και προϊόντα ανθοκομίας όπως: α) Βολβοί, κρόμμυα, κόνδυλοι κ.τ.λ. (ΣΟ 0601), β) Φυτά ζωντανά (Κωδικός ΣΟ 0602), γ) Νωπά άνθη και μπουμπούκια (Κωδικός ΣΟ 0603), δ) Φυλλώματα, φύλλα, κλαδιά και άλλα μέρη φυτών χωρίς άνθη (Κωδικός ΣΟ 0604)
- XIV. Φυτά, μέρη φυτών, σπόροι και καρποί των ειδών που χρησιμοποιούνται κυρίως στην αρωματοποιία, την ιατρική και για χρήσεις εντομοκτόνες, παρασιτοκτόνες ή παρόμοιες, νωπά ή ξερά, έστω και κομμένα, σπασμένα ή σε σκόνη (Κωδικός ΣΟ1211)
- XV. Συγκεκριμένα για τις πατάτες και ειδικότερα για: α) Πατάτες νωπές ή διατηρημένες σε ψύξη (Κωδικός ΣΟ 0701): α1) Πατάτες κατανάλωσης πρώιμες από 1^η Ιανουαρίου έως 30 Ιουνίου (Κωδικός ΣΟ 0701 90 50) α2) Άλλες (Κωδικός ΣΟ 07019090) α3) Πατάτες για σπορά (Κωδικός ΣΟ 0701 10 00) θα ισχύει η σχετική Κυπριακή νομοθεσία και η ίδρυση και αναγνώριση των Ο.Π. ή Ε.Ο.Π θα γίνεται με βάση τη σχετική Κυπριακή και Κοινοτική νομοθεσία.
- XVI. Μέλι και προϊόντα μελισσοκομίας (Κωδικός ΣΟ 0409 00 00)
- XVII. Ελιές και ελαιόλαδο
- XVIII. Καπνός
- XIX. Προϊόντα της αμπελοοινικής αγοράς (οινοποιήσιμα σταφύλια)
- XXI. Μπανάνες
- XX. Άλλα γεωργικά προϊόντα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

Η αναγνώριση των Ομάδων Παραγωγών ή Ενώσεων Ομάδων Παραγωγών διενεργείται με βάση τη σχετική νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας περί Αναγνώρισεως των Οργανώσεων Παραγωγών Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων (Νόμος 164(I)/ 2002 και Νόμος 160(I)/ 2004) και την Κοινοτική Νομοθεσία.

Στην πιο πάνω νομοθεσία ορίζονται το θεσμικό όργανο που είναι αρμόδιο (Διευθυντής Τμήματος Γεωργίας) για την αναγνώριση των Ομάδων Παραγωγών, καθώς επίσης οι διοικητικές διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται και τα απαραίτητα έγγραφα και δικαιολογητικά που απαιτούνται. Στους εφαρμοστικούς Κανονισμούς (Κ.Δ.Π. 520/ 2004) που ισχύουν με βάση τη νομοθεσία αυτή, ορίζονται τα ελάχιστα κριτήρια αναγνώρισης (ελάχιστος αριθμός παραγωγών – μελών και ελάχιστος όγκος ή αξία παραγωγής) σε μια οικονομική περιφέρεια των Ομάδων Παραγωγών.

Το μέτρο δεν έχει εφαρμογή στις περιπτώσεις Οργανώσεων ή Ομάδων Παραγωγών, όπου η κοινή εμπορία των προϊόντων γίνεται με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 2200/ 96 του Συμβουλίου.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οι ενισχύσεις θα παρέχονται στις Ο.Π και Ε.Ο.Π. οι οποίες αναγνωρίζονται από την Αρμόδια Εθνική Αρχή έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013, σε ετήσιες δόσεις για τα πρώτα πέντε έτη από την ημερομηνία

κατά την οποία αναγνωρίσθηκε η ομάδα παραγωγών (περίοδος χάριτος μέχρι 2 έτη από την ημερομηνία αναγνώρισης).

Οι οικονομικές ενισχύσεις στις δικαιούχες Ο.Π. ή Ε.Ο.Π. θα παρέχονται από το επόμενο ή μεθεπόμενο έτος της αναγνώρισης των πιο πάνω Ο.Π. ή Ε.Ο.Π. και εφόσον έχουν υποβληθεί οι εξελεγμένοι λογαριασμοί από εγκεκριμένους λογιστές ή Ελεγκτικές Υπηρεσίες (περιπτώσεις Συνεργατικών Εταιρειών), όλα τα απαιτούμενα στοιχεία για την εμπορία των προϊόντων τους κατά το προηγούμενο έτος (τιμολόγια, αποδείξεις είσπραξης κλπ) και μετά που θα συμπληρώνονται επιτυχώς οι έλεγχοι.

Η όλη πορεία κανονικής λειτουργίας των Ο.Π. ή Ε.Ο.Π. πιστοποιείται από τριμερή Επιτροπή, που ορίζεται από το Διευθυντή Τμήματος Γεωργίας, και η οποία καταρτίζει σχετική έκθεση. Εφόσον προκύπτει αναγκαιότητα για ανάκληση της αναγνώρισης της Ο.Π. ή Ε.Ο.Π. αυτή τίθεται υπόψη του Διευθυντή Τμήματος Γεωργίας που είναι η Αρμόδια Εθνική Αρχή με βάση τη σχετική νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η ενίσχυση υπολογίζεται με βάση την παραγωγή που διατίθεται ετησίως στην αγορά και δεν υπερβαίνει:

- A) το πρώτο έτος το 5% της αξίας της παραγωγής
το δεύτερο έτος το 5% της αξίας της παραγωγής
το τρίτο έτος το 4% της αξίας της παραγωγής
το τέταρτο έτος το 3% της αξίας της παραγωγής
το πέμπτο έτος το 2% της αξίας της παραγωγής
που έχει τεθεί σε εμπορία μέχρι το μέγιστο ποσό 1.000.000 Ευρώ της παραγωγής αυτής,
- B) για το πρώτο, δεύτερο, τρίτο, τέταρτο και πέμπτο έτος το 2,5%, 2,5%, 2,0%, 1,5% και 1,5% της αξίας της παραγωγής η οποία υπερβαίνει το 1.000.000 Ευρώ της παραγωγής που έχει τεθεί σε εμπορία και
- Γ) δεν δύναται να υπερβεί ένα ανώτατο όριο το οποίο για κάθε Ο.Π. ισούται με:
100.000 Ευρώ το πρώτο έτος
100.000 Ευρώ το δεύτερο έτος
80.000 Ευρώ το τρίτο έτος
60.000 Ευρώ το τέταρτο έτος
50.000 Ευρώ το πέμπτο έτος

ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΠΥΛΩΝΑ

Δικαιούχοι για συμμετοχή στο Μέτρο είναι αναγνωρισμένες Ο.Π. ή Ε.Ο.Π. για προϊόντα όπου δεν προβλέπεται παρόμοια στήριξη από την αντίστοιχη Κοινή Οργάνωση Αγοράς (ΚΟΑ) καθώς και για προϊόντα χωρίς ΚΟΑ,

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 1.9					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	1.500.000	1.500.000	3.000.000		3.000.000
%	50	50	100		100

Υπάρχουν δεσμεύσεις οι οποίες παρουσιάζονται σε συγκεντρωτικό πίνακα.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Αναμένεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου ύψους € 150.000 σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κανονισμού 1320/06. Οι ανειλημμένες αυτές υποχρεώσεις προκύπτουν από το Μέτρο 1.3 του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006. Η κατανομή κατά έτος των ανειλημμένων υποχρεώσεων φαίνεται στον συγκεντρωτικό πίνακα του Κεφαλαίου 5.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός δικαιούχων Ομάδων Παραγωγών.	12
	Αξία παραγωγής των δικαιούχων Ομάδων Παραγωγών.	24.000.000€
Αποτέλεσμα	Αριθμός εκμεταλλεύσεων που εισέρχονται στην αγορά	Δεν εφαρμόζεται
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(3). Παραγωγικότητα εργασίας	

ΜΕΤΡΟ 1.10 (ανενεργό)**«Ειδικές Ενισχύσεις για ικανοποίηση των προτύπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης»**

Σημειώνεται ότι το μέτρο αυτό δεν εφαρμόζεται στην νέα προγραμματική περίοδο. Το μέτρο συμπεριλαμβάνεται στο νέο Πρόγραμμα μόνο για κάλυψη των ανειλημμένων υποχρεώσεων όπως προβλέπεται από το άρθρο 9 του Κανονισμού 1320/2006. Πιο κάτω αναφέρονται οι συγκεκριμένες πρόνοιες του αντίστοιχου μέτρου (μέτρο 2.1 α,β,γ) το οποίο εφαρμόστηκε μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης.

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 20 (γ) (i) και 31 του Κανονισμού (ΕΕ) 1698/2005,
Άρθρο 21 του Κανονισμού (ΕΕ) 1974/ 2006 και Παράρτημα II, σημείο 5.3.1.3.1

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

131

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Το μέτρο στοχεύει να βοηθήσει τις γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις να ικανοποιήσουν πλήρως τα διάφορα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς του περιβάλλοντος, της υγείας και υγιεινής των ζώων και των φυτών, της ευημερίας των ζώων και της επαγγελματικής ασφάλειας.

Επιλέξιμες Δραστηριότητες:

Επιλέξιμες δραστηριότητες είναι όλες εκείνες που στοχεύουν να ικανοποιήσουν τόσο τα «νέα πρότυπα» όσο και τα «υφιστάμενα πρότυπα» της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για τα πρότυπα τα οποία θα γίνουν υποχρεωτικά κατά τη διάρκεια μεταβατικής περιόδου πέντε ετών η Κύπρος έχει ζητήσει το δικαίωμα να ορίσει την περίοδο χάριτος που αναφέρεται στο άρθρο 5 του τροποποιημένου Κανονισμού μέχρι μέγιστο χρονικό διάστημα πέντε ετών.

Τα νέα πρότυπα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

νέα πρότυπα (υιοθέτηση σε Κοινοτικό επίπεδο μετά την ημερομηνία εφαρμογής της τροποποίησης του Κανονισμού 1257/99, δηλαδή μετά τις 29.9.2003).

πρότυπα σε διαδικασία εφαρμογής (υιοθετημένες Οδηγίες ή κανονισμοί σε Κοινοτικό επίπεδο για τις οποίες η τελευταία ημερομηνία εφαρμογής των μέτρων σε εθνικό επίπεδο είναι μετά την εφαρμογή της τροποποίησης του Κανονισμού 1257/99, δηλαδή μετά τις 29.9.2003).

πρότυπα υιοθετημένα σε Κοινοτικό επίπεδο και εφαρμοζόμενα σε εθνικό επίπεδο σε χρονική περίοδο μικρότερη των 5 ετών από την ημερομηνία της τροποποίησης του Κανονισμού 1257/99, δηλαδή μετά τις 29.9.2003.

Υφιστάμενα πρότυπα είναι εκείνα των ήδη υιοθετημένων Οδηγιών που θα έχουν εφαρμογή από την ημερομηνία που το Κοινοτικό δίκαιο ενσωματώθηκε στο Εθνικό δίκαιο.

Νοείται ότι θα υπάρχει συμμόρφωση με τις εθνικές και ατομικές ποσοστώσεις, όπου εφαρμόζονται, που έχουν παραχωρηθεί από την Ε.Ε. για τους πιο πάνω τομείς.

Τα πρότυπα πρέπει να βασίζονται σε κοινοτική νομοθεσία και να έχουν πρόσφατα εισαχθεί σε εθνική νομοθεσία.

Τα πρότυπα πρέπει να έχουν σημαντική βαρύτητα στα λειτουργικά έξοδα μιας τυπικής γεωργοκτηνοτροφικής επιχείρησης. Ο καθορισμός του όρου σημαντική βαρύτητα θα γίνει σε μελλοντικό στάδιο.

Τα πρότυπα πρέπει να αφορούν ένα σημαντικό αριθμό γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων στην περιοχή που καλύπτει το πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης.

α) Περιορισμός της νιτρορύπανσης, κατά προτεραιότητα, στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που περιλαμβάνονται στις ευαίσθητες περιοχές

Τα πρότυπα που αφορούν το μέτρο αυτό (και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις που θα αναλάβουν οι γεωργοί) περιέχονται στην Ευρωπαϊκή Οδηγία 91/676 που καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για ορισμό των ευαίσθητων περιοχών και το πλαίσιο για εφαρμογή του κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής και του Προγράμματος δράσης για μείωση της νιτρορύπανσης από γεωργικές δραστηριότητες. Οι βασικές πρόνοιες της Ευρωπαϊκής Οδηγίας καλύπτονται από τον "Ο Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών και του Εδάφους" Νόμο (Αρ. 106(Ι)/2002) και από σχετικούς Κανονισμούς που εγκρίθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο. Οι Κανονισμοί που καθορίζουν τις ευαίσθητες περιοχές και το πρόγραμμα δράσης για περιορισμό της νιτρορύπανσης γεωργικής προέλευσης εγκρίθηκαν με την Κ.Δ.Π. 41/04 ημερ. 30.1.2004, αλλά λόγω συσσώρευσης πολλών νομοθεσιών που υιοθετούντο στα πλαίσια της εναρμόνισης, οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν είχαν τη δυνατότητα άμεσης εφαρμογής της γι' αυτό ανακοινώθηκε στους γεωργούς και άρχισε να εφαρμόζεται από 1.5.2004. Οι ευαίσθητες περιοχές που αναμένεται να εγκριθούν φαίνονται στο χάρτη που επισυνάπτεται. Πρόκειται για έξι περιοχές όπου υπάρχουν οργανωμένα αρδευτικά δίκτυα που τροφοδοτούνται κυρίως από Κυβερνητικά Υδατικά Έργα (κυρίως υδατοφράκτες αλλά και γεωτρήσεις) όπου υπάρχει γεωργική δραστηριότητα εντατικής μορφής (λαχανικά, πατάτες, άνθη και εσπεριδοειδή). Με βάση το πρόγραμμα δράσης οι γεωργοί πρέπει να εφαρμόζουν συγκεκριμένες οδηγίες όσον αφορά τις περιόδους κατά τις οποίες απαγορεύεται η διασπορά στο έδαφος ορισμένων τύπων λιπασμάτων, την αποθήκευση και διακίνηση των λιπασμάτων, τη χωρητικότητα των χώρων αποθήκευσης της κοπριάς ιδιαίτερα κατά τη χειμερινή περίοδο, τις ποσότητες των λιπασμάτων που επιτρέπεται να διασπείρονται στο έδαφος, την καταγραφή των διαφόρων καλλιεργητικών φροντίδων σε αρχείο κτλ.

Το μέτρο καλύπτει όλες τις εκμεταλλεύσεις φυτικής παραγωγής που βρίσκονται στην επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας και στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος. Προτεραιότητα θα δίδεται στις ευαίσθητες και αρδευόμενες περιοχές με έντονη γεωργική δραστηριότητα. Οι γεωργοί που αναγκαστικά θα εφαρμόζουν τα πρότυπα αυτά θα αναλαμβάνουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις όπως:

- εφαρμογή αζωτούχων λιπασμάτων, συμπεριλαμβανομένης της οργανικής κοπριάς μέχρι 170 κιλά αζώτου κατά εκτάριο
- αποφυγή εφαρμογής αζωτούχων λιπασμάτων κατά τη διάρκεια του χειμώνα
- αποφυγή εφαρμογής αζωτούχων λιπασμάτων όταν το έδαφος είναι σε κατάσταση υδατοκορεσμού και καλυμμένο με χιόνια
- απαγόρευση εφαρμογής υγρών αποβλήτων σε εδάφη με μεγάλη κλίση καθώς και η απορροή τους κατά τη διάρκεια εφαρμογής τους
- ακολουθούν τις οδηγίες που καθορίζονται από την Οδηγία πλαίσιο για τα νερά (60/2000).

β) Ικανοποίηση των προτύπων για την ευημερία των ζώων στους τομείς της χοιροτροφίας και της πτηνοτροφίας

Με το καθεστώς αυτό εισάγονται κίνητρα για την ικανοποίηση των προτύπων ευημερίας των χοίρων και των πουλερικών που καθορίζονται στις ακόλουθες Οδηγίες της Ε.Ε.:

- α) 630/91, 88/01 και 93/01 (Κ.Δ.Π. 749/2003) που αφορούν την ευημερία των χοίρων και ειδικότερα τη χρήση κλουβιών για τις χοιρομητέρες και την πύκνωση των χοίρων πάχυνσης
- β) 74/99 (Κ.Δ.Π. 761/2003) που αφορά στην τροποποίηση ή σταδιακή κατάργηση των κλωβοστοιχιών για τις όρνιθες αυγοπαραγωγής
- γ) 004/02 που αφορά την υποχρεωτική εγγραφή των μονάδων αυγοπαραγωγής για σκοπούς ιχνηλασιμότητας των βρώσιμων αυγών

Οι Οδηγίες αυτές έχουν μεταφερθεί στην κυπριακή νομοθεσία με τον Περί Ευημερίας των Ζώων Νόμο Αρ. 46(Ι) 94 μέχρι 02 και τους σχετικούς κανονισμούς (Κ.Δ.Π. 761/2003 ημερ. 3.10.2003), αλλά λόγω συσσώρευσης πολλών νομοθεσιών που υιοθετούντο στα πλαίσια της εναρμόνισης, οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν είχαν τη δυνατότητα άμεσης εφαρμογής της, γι' αυτό ανακοινώθηκε στους γεωργούς και άρχισε να εφαρμόζεται από 1.5.2004. Οι υποχρεώσεις που θα κληθούν να αναλάβουν οι παραγωγοί για ικανοποίηση των προτύπων αυτών έχουν ως ακολούθως:

Χοιροτροφία:

- α) Κατάργηση του εγκλωβισμού των χοιρομητέρων, με εξαίρεση την περίοδο τοκετού/θλασμού, όπως προνοείται στην Οδηγία 630/91.
- β) Αραίωση των χοίρων πάχυνσης για ικανοποίηση των συναφών προνοιών της Οδηγίας 630/91, πράγμα που συνεπάγεται τη μείωση του πληθυσμού κατά 20% τουλάχιστο.

Πτηνοτροφία:

- α) Ενδιάμεση τροποποίηση των κλωβοστοιχιών ορνίθων αυγοπαραγωγής για να καταστεί δυνατή η αραίωση των ορνίθων όπως προνοείται από το Άρθρο 5 της Οδηγίας 74/99.
- β) Αντικατάσταση υφιστάμενων κλωβοστοιχιών από κλωβοστοιχίες νέου τύπου (750 cm²/όρνιθα) ή και πλήρης κατάργηση τους (χρήση εναλλακτικών συστημάτων) όπως προνοείται στα Άρθρα 4 και 6 της Οδηγίας 74/99 για το 2012 και μετά.

Επισημαίνεται ότι η ικανοποίηση των πιο πάνω προτύπων συνεπάγεται ουσιαστικές πρόσθετες επενδυτικές δαπάνες, οι οποίες θα καλυφθούν μόνο από το Μέτρο 1.1 "Γεωργικές Επενδύσεις". Μέσω του παρόντος καθεστώτος θα καλυφθούν οι ακόλουθες πρόσθετες δαπάνες που αφορούν απώλεια εισοδήματος και πρόσθετο κόστος:

- Κατάργηση εγκλωβισμού χοιρομητέρων: Αύξηση κόστους εργατικών κατά 15% τουλάχιστο. Μείωση αριθμού ζώων ανά μονάδα στεγασμένης επιφάνειας κατά 20%, πράγμα που συνεπάγεται αντίστοιχη μείωση του εισοδήματος.
- Αραίωση χοίρων πάχυνσης: Μείωση αριθμού ζώων ανά μονάδα στέγασης κατά 20%, πράγμα που συνεπάγεται αντίστοιχη μείωση εισοδήματος.
- Ενδιάμεση τροποποίηση υφιστάμενων κλωβοστοιχιών (550 cm²/όρνιθα) ή/και πλήρης αντικατάσταση τους από νέου τύπου κλωβοστοιχίες (750 cm²/όρνιθα ή από εναλλακτικά συστήματα: Μείωση αριθμού ορνίθων κατά 50%, πράγμα που συνεπάγεται αντίστοιχη μείωση του εισοδήματος. Πρόσθετη μείωση της παραγωγής αυγών κατά 3%.

γ) Ικανοποίηση των προτύπων υγιεινής στον τομέα του αγελαδινού γάλακτος

Με το καθεστώς αυτό εισάγονται κίνητρα για ικανοποίηση των προτύπων που καθορίζονται στην Οδηγία 46/1992 και αφορούν για τα πρώτα δύο έτη το μικροβιακό φόρτο και για τα υπόλοιπα τρία έτη 3ο, 4ο, 5ο το μικροβιακό φόρτο και τα σωματικά κύτταρα του αγελαδινού γάλακτος. Η Ευρωπαϊκή Οδηγία έχει ενσωματωθεί στην κυπριακή νομοθεσία με την Κ.Δ.Π. 427/2002 ημερ. 20.7.2002, αλλά λόγω συσσώρευσης πολλών νομοθεσιών που υιοθετούντο στα πλαίσια της εναρμόνισης, οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν είχαν τη δυνατότητα άμεσης εφαρμογής της, γι' αυτό ανακοινώθηκε στους γεωργούς και άρχισε να εφαρμόζεται από 1.5.2004.

Σημειώνεται ότι οι ξηροθερμικές κλιματολογικές συνθήκες της Κύπρου αλλά και η όλη κατασκευή, διάταξη και διαχείριση των μονάδων αγελαδοτροφίας καθιστούν πολύ δύσκολη τη συμμόρφωση των παραγωγών με τις κοινοτικές προδιαγραφές για την υγιεινή του γάλακτος. Πλείστα κτηνοτροφικά υποστατικά είχαν αρχικά δημιουργηθεί ως λύση ανάγκης (ως αποτέλεσμα της Τουρκικής εισβολής) κατά πρόχειρο τρόπο και με μεγάλη πύκνωση ζώων, πράγμα που δεν βοηθά στην παραγωγή γάλακτος που να ικανοποιεί το σχετικό Πρότυπο. Η βελτίωση των συνθηκών στέγασης θα επιδιωχθεί με συμμετοχή των παραγωγών στο Μέτρο 1.1 (γεωργικές επενδύσεις). Για ικανοποίηση των προτύπων αναμένεται όμως ότι οι παραγωγοί θα υποστούν πρόσθετα έξοδα λόγω αφιέρωσης περισσότερου χρόνου για έλεγχο/ορθή λειτουργία και απολύμανση του εξοπλισμού αρμέγματος, αυξημένη χρήση απολυμαντικών κλπ.

Η τήρηση των προτύπων από τους γεωργούς συνεπάγεται όλες τις πιο πάνω αλλαγές, όμως θα ελέγχεται μέσω του τελικού αποτελέσματος που είναι η παραγωγή γάλακτος που να ικανοποιεί τα σχετικά πρότυπα, όπως προβλέπεται στην Οδηγία 46/1992 (Κ.Δ.Π. 427/2002).

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Οι κυριότεροι στόχοι του μέτρου είναι:
 η γρήγορη εφαρμογή των προτύπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 η τήρηση αυτών των προτύπων από τους γεωργοκτηνοτρόφους
 η βελτίωση/αποφυγή υποβάθμισης του περιβάλλοντος
 η ευημερία των ζώων
 η υγιεινή του κοινού, των ζώων και των φυτών
 η επαγγελματική ασφάλεια

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Περιοχές εφαρμογής: Οι δράσεις θα καλύπτουν εκμεταλλεύσεις φυτικής και ζωικής παραγωγής σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος. Οι κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις πρέπει να έχουν άδεια οικοδομής.

Περίοδος εφαρμογής: Το μέτρο καλύπτει την περίοδο 2004-2006

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Δικαιούχοι του μέτρου είναι κάτοχοι ή διαχειριστές γεωργικής εκμετάλλευσης.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ – ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΥΨΟΥΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα παραχωρείται για τις συγκεκριμένες υποχρεώσεις που θα αναλαμβάνουν οι γεωργοκτηνοτρόφοι και που αναφέρονται με λεπτομέρεια πιο πάνω. Η ενίσχυση θα καλύπτει μέρος των επιπρόσθετων εξόδων και του διαφυγόντος εισοδήματος. Συγκεκριμένα για κάθε επιλέξιμη δράση ο υπολογισμός του ύψους ενίσχυσης έχει ως εξής:

α) Περιορισμός της νιτρορύπανσης

Στη δράση αυτή δεν υπάρχουν επιπρόσθετα έξοδα που προκύπτουν από την εφαρμογή της οδηγίας της νιτρορύπανσης. Υπάρχει όμως μείωση του εισοδήματος λόγω της εφαρμογής μικρότερων ποσοτήτων αζωτούχου λίπανσης από εκείνη που χρειάζονται οι φυτείες για μια ικανοποιητική παραγωγή. Οι ανάγκες σε άζωτο των εντατικών φυτειών που καλλιεργούνται κυρίως στις ευαίσθητες και αρδευόμενες περιοχές είναι μεγαλύτερες από τα 170 κιλά αζώτου το εκτάριο που θα εφαρμόζονται με βάση το σχετικό πρότυπο. Οι κυριότεροι λόγοι που δικαιολογούν εφαρμογή μεγαλύτερης ποσότητας από τα 170 κιλά το εκτάριο είναι το είδος των φυτειών, η πολύ χαμηλή περιεκτικότητα των εδαφών σε οργανική ουσία και το πολύμηνο ξηροθερμικό κλίμα.

Κατά συνέπεια αναμένεται μείωση της παραγωγής κατά 10% περίπου και σχετική υποβάθμιση της ποιότητας. Η μέση μείωση του εισοδήματος λαμβάνοντας υπόψη τις κυριότερες αρδευόμενες καλλιέργειες (εσπεριδοειδή, μπανάνες, πατάτες, λαχανικά) υπολογίζεται σε 350 Ευρώ το εκτάριο. Κατά συνέπεια προτείνεται παραχώρηση ενίσχυσης 300, 240, 180, 120 και 60 Ευρώ το εκτάριο το πρώτο έως το πέμπτο έτος.

Η ενίσχυση υπολογίζεται σε εκταρική βάση και τα ποσά βασίζονται στην έκταση της εκμετάλλευσης για την οποία εφαρμόζονται αγροπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις.

β) Ικανοποίηση των προτύπων ευημερίας των ζώων στους τομείς της χοιροτροφίας και πτηνοτροφίας

Η ικανοποίηση των προτύπων αυτών συνεπάγεται τις ακόλουθες πρόσθετες δαπάνες/απώλεια εισοδήματος:

i) Χοιροτροφία:

- Κατάρνηση εγκλωβισμού χοιρομητέρων:

- 15% πρόσθετα εργατικά που υπολογίζονται κατά προσέγγιση σε 2 Ευρώ/χοιρομητέρα
- 20% μείωση του εισοδήματος που υπολογίζεται κατά προσέγγιση σε 20 Ευρώ ανά χοιρομητέρα

Κατά συνέπεια προτείνεται η παραχώρηση ενίσχυσης 20, 16, 12, 8 και 4 Ευρώ ανά χοιρομητέρα τον 1ο έως 5ο χρόνο.

- Αραίωση χοίρων:

- 20% μείωση εισοδήματος που υπολογίζεται κατά προσέγγιση σε 3,5 Ευρώ ανά χοίρο ή 56 Ευρώ ανά χοιρομητέρα

Κατά συνέπεια προτείνεται η παραχώρηση ενίσχυσης κατά 56, 45, 34, 22 και 11 Ευρώ ανά χοιρομητέρα τον 1ο έως 5ο χρόνο.

ii) Τροποποίηση - Κατάρνηση κλωβοστοιχιών ορνίθων αυγοπαραγωγής:

- Τροποποίηση κλωβοστοιχιών ορνίθων αυγοπαραγωγής (με αραίωση ορνίθων) (550cm²/όρνιθα):

- 20% μείωση εισοδήματος που υπολογίζεται σε 2,2 Ευρώ ανά όρνιθα ή 2200 Ευρώ ανά 1000 όρνιθες αυγοπαραγωγής

Κατά συνέπεια προτείνεται η παραχώρηση ενίσχυσης 2200, 1768, 1320, 880 και 440 Ευρώ ανά 1000 όρνιθες αυγοπαραγωγής τον 1ο έως 5ο χρόνο (για λεπτομερείς υπολογισμούς βλ. Παράρτημα VI).

- Αντικατάσταση υφιστάμενων από κλωβοστοιχίες νέου τύπου (750 cm²/όρνιθα) ή και πλήρης κατάργησή τους (εναλλακτικά συστήματα στέγασης):
  - 50% μείωση εισοδήματος που υπολογίζεται 5,5 Ευρώ ανά όρνιθα ή 5500 Ευρώ ανά 1000 όρνιθες αυγοπαραγωγής
  - 3% μείωση αυγοπαραγωγής που υπολογίζεται σε απώλεια εισοδήματος κατά 0,36 Ευρώ ανά όρνιθα ή 360 Ευρώ ανά 1000 όρνιθες αυγοπαραγωγής

Κατά συνέπεια προτείνεται η παραχώρηση ενίσχυσης 5860, 4688, 3516, 2344 και 1172 Ευρώ ανά 1000 όρνιθες τον 1ο έως 5ο χρόνο.

Η κυπριακή κυβέρνηση δυνατό να αποφασίσει να προσφέρει πιο ψηλές ενισχύσεις στον τομέα αυτό μέσα στα πλαίσια των ορίων που καθορίζονται στη Συνθήκη Προσχώρησης για την παραχώρηση εθνικών συμπληρωματικών πληρωμών και κρατικών ενισχύσεων στους αντίστοιχους τομείς.

γ) Ικανοποίηση των προτύπων υγιεινής στον τομέα του αγελαδινού γάλακτος

Στη δράση αυτή δημιουργούνται σημαντικά πρόσθετα έξοδα που αφορούν βασικά τα πιο κάτω:

- χρήση αυξημένων απορρυπαντικών/απολυμαντικών, αποσκληρυντικού υγρού και χλωρίου στο νερό
- λεπτομερής έλεγχος και ρύθμιση της αρμεχτικής μηχανής τουλάχιστο μια φορά το χρόνο
- επιπρόσθετα εργατικά για βελτίωση της καθαριότητας σε όλο το χώρο της εκμετάλλευσης και εφαρμογή άριστης υγιεινής στο χώρο και τις εγκαταστάσεις αρμέγματος και φύλαξης του γάλακτος.

Το συνολικό πρόσθετο κόστος υπολογίζεται κατά προσέγγιση ως ακολούθως:

- α) Πρόσθετα απολυμαντικά κλπ.: 2 Ευρώ/αγελάδα/χρόνο
- β) Έλεγχος μηχανής: 2 Ευρώ/αγελάδα/χρόνο
- γ) Εργατικά: Υπολογίζοντας ότι τα εργατικά για το άρμεγμα, καθαριότητα κλπ. της εκμετάλλευσης, αποτελούν συνήθως το 40% του συνόλου της εργασίας και ότι το κόστος αυτό θα αυξηθεί κατά 35% προκειμένου να ικανοποιηθεί το πρότυπο υπό τις συνθήκες της Κύπρου, υπολογίζεται πρόσθετο κόστος £20 ή 34 Ευρώ ανά αγελάδα το χρόνο.

Κατά συνέπεια προτείνεται συντηρητικά η παροχή ενίσχυσης ύψους 30, 24, 18, 12 και 6 Ευρώ κατά τον 1ο έως 5ο χρόνο σε όσους κτηνοτρόφους θα ικανοποιούν το κοινοτικό πρότυπο.

Μέτρο 1.10					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	1.100.000	1.100.000	2.200.000		2.200.000
%	50	50	100		100

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Όλο το πιο πάνω ποσό αφορά ανειλημμένες υποχρεώσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Οι ανειλημμένες αυτές υποχρεώσεις προκύπτουν από το Μέτρο 2.1 (δ) του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006. Η κατανομή κατά έτος των ανειλημμένων υποχρεώσεων φαίνεται στον συγκεντρωτικό πίνακα του Κεφαλαίου 5.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ

Η ετήσια ενίσχυση θα δίνεται μετά την πραγματοποίηση της δράσης και νοουμένου ότι ο γεωργοκτηνοτρόφος εφαρμόζει/συνεχίζει να εφαρμόζει τα πρότυπα σύμφωνα με τη νομοθεσία και αφού συμπληρωθούν επιτυχώς οι αναγκαίοι έλεγχοι κατ' έτος.

ΕΛΕΓΧΟΙ ΚΑΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Οι έλεγχοι και κυρώσεις που θα ισχύουν για το μέτρο αυτό θα είναι εκείνοι που αναφέρονται στο Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006 στο σημείο 4.4. Επιπλέον και όπου χρειάζεται θα πραγματοποιούνται επιτόπιοι έλεγχοι, ενδεχομένως από τον αρμόδιο για την εφαρμογή της αντίστοιχης νομοθεσίας Τεχνικό Φορέα, για την πιστοποίηση εφαρμογής των προτύπων πριν δοθεί η ενίσχυση. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι καταβλήθηκε στον αιτητή επιδότηση που δεν εδικαιούτο, τότε ο αιτητής είναι υπόχρεος να επιστρέψει το σχετικό ποσό. Σε περίπτωση που το επιπρόσθετο ποσό που καταβλήθηκε οφείλεται σε λανθασμένες ή παραπλανητικές πληροφορίες που δόθηκαν λόγω σοβαρής αμέλειας από τον αιτητή, το επιπρόσθετο ποσό επιστρέφεται επιβαρυνόμενο με τόκο και ο αιτητής αποκλείεται από όλα τα άλλα Μέτρα του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης που υπάγονται στο ίδιο κεφάλαιο του Κανονισμού 1257/99.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2

Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου

METPO 2.1**«Παροχή εξισωτικών πληρωμών σε μειονεκτικές περιοχές»**NΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 36 (α) (i) (ii) και 37 του Κανονισμού (ΕΕ) 1698/2005
Κανονισμός (ΕΕ) 1974/ 2006 και Παράρτημα, σημεία 5.3.2.1.1, 5.3.2.1.2

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

211, 212

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Με το Μέτρο καθιερώνεται καθεστώς ενίσχυσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε μειονεκτικές περιοχές για αντιστάθμιση μέρους της απώλειας εισοδήματος που οφείλεται σε μόνιμα φυσικά μειονεκτήματα ούτως ώστε να διασφαλίζεται η συνέχιση της χρήσης της γεωργικής γης μέσω της άσκησης της γεωργικής δραστηριότητας.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Οι κυριότεροι στόχοι του Μέτρου είναι:

- Η διασφάλιση της συνεχούς αξιοποίησης της γεωργικής γης.
- Η διατήρηση μιας βιώσιμης αγροτικής κοινότητας.
- Η διαφύλαξη του φυσικού χώρου.
- Η διαχείριση της γης με μεθόδους που συμβάλλουν στην αειφόρο γεωργική ανάπτυξη.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο προορίζεται να εφαρμοστεί στις Επιλέξιμες Μειονεκτικές Περιοχές (313 κοινότητες Παράρτημα Χ, Πίνακας Ι) σε έκταση 81.373 ha γεωργικής γης.

Οι επιλέξιμες δράσεις αφορούν στην αξιοποίηση της γεωργικής γης με μόνιμες, ημιμόνιμες ή εποχιακές καλλιέργειες που αποδίδουν ένα αποδεκτό επίπεδο παραγωγής καθώς και της γεωργικής γης υπό αγρανάπαυση.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι συμμετοχής στο Μέτρο είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που ασκούν γεωργική δραστηριότητα σε γεωργική γη που βρίσκεται εντός των ορίων των επιλέξιμες Μειονεκτικές Περιοχές.

Οι δικαιούχοι θα πρέπει να υποβάλουν κανονικά μία μόνο αίτηση παγκύπρια και να πληρούν τα πιο κάτω κριτήρια:

- 1) Καλλιεργούν το ελάχιστο τρία (3) δεκάρια γεωργικής γης είτε μεμονωμένα είτε ως μέλη γεωργικής οικογένειας. Το ελάχιστο αποδεκτό μέγεθος κάθε μεμονωμένου τεμαχίου ορίζεται στο μισό (0,5) δεκάριο για τις μόνιμες και ημιμόνιμες καλλιέργειες και στο ένα (1) δεκάριο για τις εποχιακές καλλιέργειες.

- 2) Είναι μόνιμοι κάτοικοι (φυσικά πρόσωπα) ή έχουν την έδρα τους (νομικά πρόσωπα) στην κοινότητα όπου βρίσκεται η γεωργική/ κτηνοτροφική εκμετάλλευση ή σε άλλη κοινότητα που περιλαμβάνεται στον κατάλογο των Μειονεκτικών Γεωργικών Περιοχών (379 κοινότητες, Παράρτημα Χ, Πίνακας ΙΙ) ή διαμένουν σήμερα σε περιοχές άλλες από τις Μειονεκτικές Γεωργικές Περιοχές εφόσον πρόκειται για άτομα που έχουν εκτοπιστεί κατά τη διάρκεια της τουρκικής εισβολής του 1974 από τις ιδιόκτητες εκμεταλλεύσεις τους που βρίσκονται στο μέρος της Κύπρου που δεν ελέγχεται από την Κυπριακή Δημοκρατία.
- 3) Αναλαμβάνουν τη δέσμευση να συνεχίσουν τη γεωργική δραστηριότητα τους εντός των Επιλέξιμων Μειονεκτικών Περιοχών για πέντε (5) τουλάχιστον έτη από την πρώτη καταβολή της εξισωτικής πληρωμής εκτός από περιπτώσεις ανωτέρας βίας.
- 4) Εφαρμόζουν τις Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες (Παράρτημα V). Από το 2009 οι αιτητές θα ελέγχονται και για τις κανονιστικές απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης καθώς και για τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες.
- 5) Δέχονται ανεπιφύλακτα και διευκολύνουν τους ελέγχους που πραγματοποιούν τα Εθνικά και Κοινοτικά Όργανα.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος της ενίσχυσης διαφοροποιείται σε δύο περιφέρειες στις επιλέξιμες μειονεκτικές περιοχές με βάση:

- (α) Τη σοβαρότητα των μόνιμων φυσικών μειονεκτημάτων που επηρεάζουν τη γεωργική δραστηριότητα.
- (β) Την υφιστάμενη κατάσταση και οικονομική διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
- (γ) Το είδος της καλλιέργειας ώστε να αποφευχθεί η υπεραντιστάθμιση σε ορισμένες εκτατικές ξηρικές καλλιέργειες και να μην προηγηθούν στρεβλώσεις.

Στις δύο περιφέρειες καθορίζονται μονάδες εξισωτικής αποζημίωσης ως ακολούθως:

Πρώτη Περιφέρεια

(ορεινές: υψόμετρο ≥ 800 μέτρα και υψόμετρο $\geq 500 - \leq 800$ μέτρα + $\geq 15\%$ κλίση εδάφους)

<u>Αροτραίες καλλιέργειες</u>		<u>Λοιπές καλλιέργειες</u>	
Γεωργική γη	Εξισωτική αποζημίωση*	Γεωργική γη	Εξισωτική αποζημίωση**
1.381ha	150 Ευρώ/ha	8.229ha	120Ευρώ/ha

*150 Ευρώ / εκτάριο για γεωργική γη / εκμετάλλευση μέχρι και τα 10 ha και 100 Ευρώ / εκτάριο για γεωργική γη / εκμετάλλευση πάνω από τα 10 ha.

** 120 Ευρώ / εκτάριο για γεωργική γη / εκμετάλλευση μέχρι και τα 10 ha και 85 Ευρώ / εκτάριο για γεωργική γη / εκμετάλλευση πάνω από τα 10 ha.

Δεύτερη Περιφέρεια

(φυσικά - κοινωνικοοικονομικά μειονεκτήματα και ειδικά μειονεκτήματα)

<u>Αροτραίες καλλιέργειες</u>		<u>Λοιπές καλλιέργειες</u>	
Γεωργική γη	Εξισωτική αποζημίωση***	Γεωργική γη	Εξισωτική αποζημίωση****
45.200ha	100 Ευρώ/ha	18.451ha	70Ευρώ/ha

***100 Ευρώ / εκτάριο για γεωργική γη / εκμετάλλευση μέχρι και τα 10 ha και 70 Ευρώ / εκτάριο για γεωργική γη / εκμετάλλευση πάνω από τα 10 ha.

**** 70 Ευρώ / εκτάριο για γεωργική γη / εκμετάλλευση μέχρι και τα 10 ha και 50 Ευρώ / εκτάριο για γεωργική γη / εκμετάλλευση πάνω από τα 10 ha.

Το συνολικό ύψος της εξισωτικής αποζημίωσης που μπορεί να χορηγηθεί ετήσια κατά περίπτωση δικαιούχου εξαρτάται άμεσα από την έκταση της καλλιεργούμενης γης και της αρόσιμης έκτασης που παραμένει υπό αγρανάπαυση κατά εκμετάλλευση. Νοείται ότι η αρόσιμη γη υπό αγρανάπαυση ακολουθείται από δύο χρόνια με σιτηρά ή κάθε είδους κτηνοτροφικά φυτά σε ένα σύστημα τριετούς αμειψισποράς. Για την αρόσιμη γη υπό αγρανάπαυση θα ισχύει ο όρος ότι γίνονται δύο καλλιέργειες μία στην αρχή και μία στο τέλος του χειμώνα.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οι ενισχύσεις καταβάλλονται στους δικαιούχους καλλιεργητές κάθε έτος νοουμένου ότι:

- οι ενδιαφερόμενοι καλλιεργητές υποβάλλουν κανονικά την αίτηση τους κατάλληλα συμπληρωμένη και στα χρονικά πλαίσια που ορίζονται από το Μέτρο,
- οι αιτήσεις περάσουν με επιτυχία όλους τους προβλεπόμενους ελέγχους για εξακρίβωση των στοιχείων που περιέχονται,
- ο αιτητής συνεργάζεται πλήρως με την Αρμόδια Αρχή κατά τη διενέργεια οποιοδήποτε ελέγχου (διοικητικός ή επιτόπιος) για επαλήθευση των δηλωθεισών πληροφοριών.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 2.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	24.521.700	24.521.700	49.043.400		49.043.400
%	50	50	100		100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός ενισχυμένων εκμεταλλεύσεων στις ορεινές περιοχές	5.012
	Έκταση γης υπό ενίσχυση στις ορεινές περιοχές	10.181ha
	Αριθμός ενισχυμένων εκμεταλλεύσεων στις μειονεκτικές περιοχές (εκτός ορεινών περιοχών)	12.463
	Έκταση γης υπό ενίσχυση στις μειονεκτικές περιοχές (εκτός των ορεινών περιοχών)	69.441 ha
Αποτέλεσμα	Έκταση υπό επιτυχή διαχείριση γης ενισχύοντας:	18.120+36.531=
	(α) τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές απείρου φυσικού κάλλους	54.651
	(β) την ποιότητα νερού	-
	(γ) τον περιορισμό των κλιματικών αλλαγών	-
	(δ) την ποιότητα εδάφους	
(ε) την αποφυγή της περιθωριοποίησης και της εγκατάλειψης της γης	79.622	
Επίδραση	(4). Αντιστροφή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(5). Διατήρηση των δασικών περιοχών και των περιοχών απείρου φυσικού κάλλους	
	(6). Βελτίωση της ποιότητας του νερού	
	(7). Συνεισφορά στην απάμβλυνση των κλιματολογικών αλλαγών	

METPO 2.2

«Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και παροχή εξισωτικών πληρωμών σε περιοχές Φύση 2000»

NΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 38 του Κανονισμού (ΕΕ) 1698/2005

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

213

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Η Κύπρος, παρά τη μικρή της έκταση, χαρακτηρίζεται από πολύ πλούσια βιοποικιλότητα κατέχοντας σημαντική πανευρωπαϊκή θέση, η οποία βρίσκεται σε αυξανόμενο κίνδυνο απειλής και υποβάθμισης και με αποτέλεσμα τον αυξανόμενο κίνδυνο απειλής της άγριας ζωής λόγω ανθρωπογενών κυρίως δραστηριοτήτων και παραγόντων.

Σύμφωνα με την οδηγία (92/43/ΕΟΚ), έχουν εγκριθεί 38 περιοχές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάρτιο του 2008, εκ των οποίων κάποιες περιοχές είναι γεωργικές και εντάχθηκαν στο Δίκτυο Φύση 2000 (Natura 2000). Οι περιοχές αυτές χρήζουν προστασίας τόσο για την οδηγία των Οικοτόπων όσο και για την οδηγία των Πουλιών. Στις περιοχές του Δικτύου πρέπει να εφαρμόζονται μέτρα έτσι ώστε η διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας, των φυσικών οικοτόπων, της άγριας πανίδας και χλωρίδας, να διασφαλίζονται. Η επίτευξη των πιο πάνω στόχων, επιτυγχάνεται με την εκπόνηση Διαχειριστικών Σχεδίων (για τις περιοχές της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) τα οποία έχουν αρχίσει να οριστικοποιούνται σταδιακά. Επίσης, σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000, 29 περιοχές για την διατήρηση και προστασία των άγριων πτηνών (Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)), για τις οποίες δεν απαιτείται η εκπόνηση Διαχειριστικών Σχεδίων.

Με το Μέτρο καθιερώνεται καθεστώς ενίσχυσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που εντάσσονται στις ανωτέρω περιοχές σε αντιστάθμιση μέρους της απώλειας εισοδήματος λόγω εφαρμογής των Σχεδίων, άλλων διατάξεων ή Κανονισμών, όπως απαιτείται και από την εφαρμογή των σχετικών οδηγιών 79/409/ΕΟΚ και 92/43/ΕΟΚ.

Τα Διαχειριστικά Σχέδια για τις 25 περιοχές της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που αφορούν γεωργικές περιοχές εκπονήθηκαν σε τρεις φάσεις: 8 περιοχές μέσα από το Transition Facility 2004, 4 περιοχές εκπονήθηκαν με την ολοκλήρωση του προγράμματος Life-Nature 2008 και 13 Διαχειριστικά Σχέδια ετοιμάστηκαν μέσα στα πλαίσια του Transition Facility 2006. Οι υπόλοιπες 13 περιοχές της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ δεν αφορούν γεωργικές περιοχές.

Το μέτρο θα αρχίσει να εφαρμόζεται από το 2011.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Οι κυριότεροι στόχοι του Μέτρου είναι:

- Η παροχή στήριξης για την άσκηση (συνέχιση) της γεωργικής δραστηριότητας.
- Η διατήρηση της βιωσιμότητας της αγροτικής οικογένειας.
- Η διαφύλαξη του φυσικού χώρου και περιβάλλοντος.
- Η διατήρηση και προαγωγή αειφορικών γεωργικών συστημάτων.
- Η προστασία και ενίσχυση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.
- Η ενίσχυση της φωλεοποίησης και επιβίωσης των ειδών.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

- Εφαρμογή των σχετικών Διαχειριστικών Σχεδίων της κάθε περιοχής με σκοπό την υιοθέτηση από τους γεωργούς μεθόδων για τη διατήρηση και προστασία των περιοχών αυτών όπως ορίζει η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.
- Εφαρμογή των σχετικών Κανονισμών και άλλων διατάξεων που αφορούν τις περιοχές ΖΕΠ με βάση την οδηγία 79/409/ΕΟΚ

Συγκεκριμένα η δέσμευση για τις γεωργικές περιοχές ΦΥΣΗ 2000 που περιλαμβάνεται στα διαχειριστικά σχέδια, τους σχετικούς κανονισμούς και διατάξεις αφορά την διατήρηση λωρίδων φυσικής βλάστησης, κατά τους μήνες Φεβρουαρίου-Ιουνίου, πλάτους 3 μέτρων τουλάχιστον και ύψους μέχρι 50 εκατοστών περίπου σε ένα ή περισσότερα όρια του αιτούμενου αγροτεμαχίου έτσι ώστε να καταλαμβάνεται τουλάχιστον το 15% της συνολικής επιλέξιμης έκτασης του αιτούμενου τεμαχίου. Στην ενιαία αυτή λωρίδα δε θα επιτρέπεται οποιαδήποτε χημική επέμβαση, όπως επίσης σε οποιαδήποτε άλλη φυσική βλάστηση (δέντρα, θάμνους) βρίσκονται σε αυτή.

Στις μόνιμες/ δενδρώδης καλλιέργειες, θα πρέπει να γίνεται παράλληλα ελαφριά κατεργασία εδάφους κάτω από την κόμη των δένδρων, εκεί όπου υπάρχει φυσική βλάστηση. Τονίζεται ότι το μέρος της έκτασης που θα διατηρείται η φυσική βλάστηση θα πρέπει να οργώνεται μία φορά το χρόνο. Με τον όρο ελαφριά καλλιέργεια εδάφους κάτω από την κόμη των δένδρων εννοούμε την μηχανική ή χειρωνακτική κατεργασία – σκάλισμα του εδάφους, η οποία δεν υπερβαίνει τα 5 εκατοστά σε βάθος και αφορά, το περίπου κυκλικό εμβαδόν στο έδαφος το οποίο σχηματίζεται με κέντρο τον κορμό του κάθε δέντρου και ακτίνα την απόσταση στην οποία φτάνει το φύλλωμα του κάθε δέντρου. Έτσι δεν έχουμε καταστροφή του επιφανειακού ριζικού συστήματος με δυσμενείς επιδράσεις για τα δέντρα.

Σημειώνεται ότι στην περίπτωση όπου η διατήρηση λωρίδων φυσικής βλάστησης πλάτους 3 μέτρων δεν είναι δυνατή για διάφορους λόγους (π.χ. σχήμα αιτούμενου τεμαχίου), τότε θα επιτρέπεται η διατήρηση λωρίδας μικρότερου πλάτους, νοουμένου ότι και πάλι θα διασφαλίζεται η κάλυψη της φυσικής βλάστησης στο 15% της συνολικής επιλέξιμης έκτασης,

Επίσης θα πρέπει να τηρούνται και οι πρόνοιες της Πολλαπλής Συμμόρφωσης καθώς και των Καλών Γεωργικών και Περιβαλλοντικών Συνθηκών.

Διευκρινίζεται ότι στην περίπτωση των θερμοκηπίων η δέσμευση θα εφαρμόζεται στην έκταση που περιβάλλει τις θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις και όχι εντός των θερμοκηπίων. Για τον λόγο αυτό, για τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης στα τεμάχια όπου υπάρχουν θερμοκήπια έχει υπολογιστεί μόνο το κόστος επιπρόσθετης εργασίας που προκύπτει από τις επεμβάσεις διατήρησης της λωρίδας φυσικής βλάστησης.

Το πιο πάνω πλαίσιο δεσμεύσεων για τις περιοχές ΦΥΣΗ 2000 κρίθηκε ως το πιο κατάλληλο για εφαρμογή και μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις γεωργικές περιοχές που εντάσσονται στο δίκτυο. Σημειώνεται ότι οι γεωργικές εκτάσεις ΦΥΣΗ 2000 είναι περιορισμένες και για τον λόγο αυτό δεν κρίθηκε σκόπιμος ο καθορισμός διαφορετικών δεσμεύσεων για κάθε περιοχή η οποία μπορεί να περιέχει εξαιρετικά μικρό αριθμό τεμαχίων. Οι δεσμεύσεις αυτές καλύπτουν οριζόντια τις ανάγκες των περιοχών αυτών και καθιστούν το μέτρο εφαρμόσιμο και αποτελεσματικό στην εφαρμογή του. Επιπλέον το μέτρο με τις οριζόντιες δεσμεύσεις που προβλέπει καθίσταται ελκυστικό και επικοινωνιακά προσβάσιμο στους γεωργούς.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το Μέτρο προορίζεται να εφαρμοστεί στις γεωργικές περιοχές του Δικτύου «Φύση 2000» (ΤΚΣ και ΖΕΠ).

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι συμμετοχής στο Μέτρο είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που κατέχουν ή διαχειρίζονται γεωργική γη εντός των περιοχών ΦΥΣΗ 2000 και υποβάλλουν κανονικά αίτηση.

Οι δικαιούχοι θα πρέπει να υποβάλουν μία μόνο αίτηση παγκύπρια και να πληρούν τα πιο κάτω κριτήρια:

- Αναλαμβάνουν τη δέσμευση να συνεχίσουν τη γεωργική δραστηριότητα τους εντός των περιοχών Φύση 2000 για πέντε (5) τουλάχιστον έτη από την πρώτη καταβολή της εξισωτικής πληρωμής εκτός από περιπτώσεις ανωτέρας βίας.
- Εφαρμόζουν τις Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες, και τις κανονιστικές απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης.
- Δέχονται ανεπιφύλακτα και διευκολύνουν τους ελέγχους που πραγματοποιούν τα Εθνικά και Κοινοτικά Όργανα.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ετήσιο ύψος ενίσχυσης διαφοροποιείται ανάλογα με την καλλιέργεια ως ακολούθως.

Θερμοκήπια	€ 335 / εκτ.
Δενδρώδεις καλλιέργειες	€ 435 /εκτ
Υπαίθρια λαχανικά	€ 593* /εκτ
Σιτηρά	€ 369 /εκτ.

*Σε ότι αφορά τα υπαίθρια λαχανικά γίνεται χρήση της πρόνοιας του Παραρτήματος 1 του Κανονισμού 1698/2005 σύμφωνα με την οποία είναι δυνατή η παροχή ενίσχυσης μεγαλύτερης από αυτήν που αναφέρεται ως μέγιστη στο Παράρτημα 1 έπειτα από αιτιολόγηση που περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.

Απώλεια εισοδήματος έχει υπολογιστεί μόνο στις περιπτώσεις των υπαίθριων λαχανικών και των σιτηρών. Έχοντας υπόψη τις εδαφοκλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στο νησί οι εντασσόμενες εκτάσεις δεν μπορούν να αποφέρουν εισόδημα στις καλλιέργειες αυτές κατά την περίοδο εκτός της περιόδου Φεβρουαρίου –Ιουνίου.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Οι ενισχύσεις καταβάλλονται στους δικαιούχους καλλιεργητές στο τέλος κάθε έτους νοουμένου ότι:

- οι ενδιαφερόμενοι καλλιεργητές υποβάλουν κανονικά την αίτηση τους κατάλληλα συμπληρωμένη και στα χρονικά πλαίσια που ορίζονται από το Μέτρο,
- οι αιτήσεις περάσουν με επιτυχία όλους τους προβλεπόμενους ελέγχους για εξακρίβωση των στοιχείων που περιέχονται,
- ο αιτητής συνεργάζεται πλήρως με την Αρμόδια Αρχή κατά τη διενέργεια οποιουδήποτε ελέγχου (διοικητικός ή επιτόπιος) για επαλήθευση των δηλωθεισών πληροφοριών.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 2.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	1.400.000	1.400.000	2.800.000		2.800.000
%	50	50	100		100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός ενισχυμένων εκμεταλλεύσεων στις περιοχές Φύση 2000	50
	Έκταση γης υπό ενίσχυση στις περιοχές Φύση 2000 (Οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 79/409/ΕΟΚ)	300ha
Αποτέλεσμα	Έκταση υπό επιτυχή διαχείριση γης ενισχύοντας:	300ha
	(α) τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές υψηλής φυσικής αξίας	-
	(β) την ποιότητα νερού	-
	(γ) τον περιορισμό των κλιματικών αλλαγών	-
Επίδραση	(δ) την ποιότητα εδάφους	-
	(ε) την αποφυγή της περιθωριοποίησης και της εγκατάλειψης της γης	-
	(4). Αντιστροφή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας	ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΣΕ ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ 44 ML
	(5). Διατήρηση των δασικών περιοχών και των περιοχών απείρου φυσικού κάλλους	
(6). Βελτίωση της ποιότητας του νερού		
(7). Συνεισφορά στην απάμβλυνση των κλιματολογικών αλλαγών		

METPO 2.3**«Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις»**NΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 36 (α) (iv) και 39 του Κανονισμού (ΕΕ) 1698/2005
 Άρθρο 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 1974/2005, Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.2.1.4

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

214

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών.

Το Μέτρο αυτό αποτελείται από 8 Καθεστώτα με βάση τα οποία οι γεωργοί αναλαμβάνουν συγκεκριμένες αγροπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις που υπερβαίνουν τα σχετικά υποχρεωτικά πρότυπα. Ειδικότερα για τα μέτρα στα οποία προβλέπεται μηχανική καλλιέργεια αντί ζιζανιοκτονίας εκμηδενίζονται οι εισροές φυτοφαρμάκων (ζιζανιοκτόνων). Για τα μέτρα τα οποία προβλέπουν εφαρμογή αμειψισποράς οι εισροές σε λιπάσματα μειώνονται σε 33% (τριετής κύκλος) έως και 50% (διετής κύκλος). Όσον αφορά την εφαρμογή Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής οι ποσότητες σε εισροές λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων και νερού εφαρμόζονται με τρόπο τέτοιο ώστε να ικανοποιούν τις ελάχιστες δυνατές απαιτήσεις της εκάστοτε καλλιέργειας, ρυθμίζονται με βάση ευρωπαϊκά πρότυπα και η πιστοποίηση γίνεται από ανεξάρτητους οργανισμούς. Οι δεσμεύσεις αυτές αναλαμβάνονται κατά γενικό κανόνα για περίοδο πέντε ετών με εξαίρεση την εφαρμογή της τριετούς αμειψισποράς, δράση για την οποία τα συμβόλαια έχουν εξαετή διάρκεια.

Ο υπολογισμός του ύψους της ενίσχυσης υπολογίστηκε έχοντας υπόψη το επιπλέον κόστος που προκύπτει για τον γεωργό (πρόσθετα εργατικά, πρόσθετη μηχανική εργασία κτλ) από την εφαρμογή του μέτρου αφαιρουμένων των δαπανών που δεν εφαρμόζονται (μη εφαρμογή ζιζανιοκτόνων κτλ). Κατά περίπτωση έχει ληφθεί υπόψη η απώλεια εισοδήματος του γεωργού και η μεταβολή στο καθαρό κέρδος που προκύπτει από την καλλιέργεια. Ειδικότερη αναφορά για τον υπολογισμό του ύψους ενίσχυσης γίνεται κατά περίπτωση εντός των καθεστώτων του μέτρου αυτού. Παραδείγματα που αφορούν την εφαρμογή της μεθοδολογίας για υπολογισμό του ύψους ενίσχυσης παρουσιάζονται στο Παράρτημα ΙV. Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για τους εν λόγω υπολογισμούς προέρχονται από Τμήμα Γεωργίας και αφορούν τα έτη 2004 έως 2006. Σημειώνεται ότι η όλη διαδικασία έχει ελεγχθεί από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών της Κύπρου.

Η εφαρμογή των απαιτήσεων της πολλαπλής συμμόρφωσης ελέγχεται στην βάση των κανονισμών 1975/06 και 1698/05. Πιο συγκεκριμένα οι δικαιούχοι υποχρεούνται να εφαρμόζουν τις Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες, τις Κανονιστικές Απαιτήσεις Διαχείρισης και τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά την χρήση λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Οι υποχρεώσεις αυτές κοινοποιούνται εκ των προτέρων στους αιτητές και είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα www.moa.gov.cy/da

Οι ελάχιστες απαιτήσεις για τις Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες έχουν ετοιμαστεί στη βάση του άρθρου 5 και του Παραρτήματος ΙV του Κανονισμού 1782/2003 και έχουν κοινοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή όπως προβλέπεται από το άρθρο 146 του ίδιου Κανονισμού με επιστολή ημερομηνίας 12/07/07.

Σημειώνεται ότι έχει ετοιμαστεί πίνακας αντιστοιχίας, κατόπιν αιτήματος των ελεγκτών της ΓΔ Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης στον οποίο φαίνονται για κάθε αγροπεριβαλλοντικό καθεστώς οι

υποχρεωτικές δεσμεύσεις που ισχύουν (baseline) σε αντιστοιχία με τις επιπρόσθετες δεσμεύσεις που προνοούνται από την ένταξη στο κάθε αγροπεριβαλλοντικό καθεστώς. Ο πίνακας αντιστοιχίας έχει ενσωματωθεί στο Πρόγραμμα ως Παράρτημα XI.

Διευκρινίζεται ότι οι ελάχιστες απαιτήσεις εφαρμόζονται από την 1 Ιανουαρίου 2009.

Σε περίπτωση τροποποίησης των υποχρεωτικών προτύπων ή απαιτήσεων που καθορίζονται από την κοινοτική ή εθνική νομοθεσία, οι δικαιούχοι θα πρέπει να προσαρμοστούν με βάση τα νέα δεδομένα. Στην περίπτωση όπου ο δικαιούχος δεν αποδέχεται την προσαρμογή αυτή, η δέσμευση του δικαιούχου μπορεί να τερματιστεί χωρίς να υποχρεούται να επιστρέψει την στήριξη που δικαιούται για την περίοδο κατά την οποία η δέσμευση ήταν σε ισχύ.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 2.3					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	38.640.000	38.640.000	77.280.000		77.280.000
%	50	50	100		100

Στο Μέτρο υπάρχει Συμπληρωματική Εθνική Χρηματοδότηση (Κρατική Ενίσχυση) ύψους € 29.000.000 οι οποίες αφορούν δεσμεύσεις που θα γίνουν τα έτη
 2009 € 10.775.000
 2010 € 10.150.000
 2011 € 8.075.000

Οι πιο πάνω κρατική ενίσχυση καλύπτει δικαιούχους είτε εξ'ολοκλήρου είτε μερικώς σε συνδυασμό με συγχρηματοδότηση.

Σημειώνεται ότι δεν υπάρχει καμία παρέκκλιση από τις προϋποθέσεις που ορίζονται για τις συγχρηματοδοτούμενες δράσεις. Το ύψος ενίσχυσης και τα κριτήρια είναι τα ίδια όπως περιγράφονται στα Καθεστώτα 2.3.1 και 2.3.3.

Κωδικός Καθεστώτος	Τίτλος Καθεστώτος	Ποσό σε ευρώ
214	2.3.1: «Ανάληψη Αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα οινοποιήσιμα / επιτραπέζια αμπέλια»	22.000.000
214	2.3.2: «Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στις πατάτες»	7.500.000
214	2.3.3: «Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα εσπεριδοειδή»	19.080.000
214	2.3.4: «Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στις αροτραίες καλλιέργειες»	4.000.000
214	2.3.5: «Διάσωση και συντήρηση παραδοσιακών ποικιλιών οινοποιήσιμων αμπελιών και διάσωση παραδοσιακών φυλών ζώων»	900.000
214	2.3.6: «Διατήρηση της φυσικής αξίας του γεωργικού περιβάλλοντος και του παραδοσιακού τοπίου με έμφαση στις μειοεκτικές περιοχές»	15.000.000
214	2.3.7: «Ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής γεωργικών προϊόντων»	7.000.000
214	2.3.8: «Παροχή ενισχύσεων για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας».	1.800.000

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Αναμένεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου ύψους €35.250.282 σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού 1320/05. Οι ανειλημμένες αυτές υποχρεώσεις προκύπτουν από τα Μέτρα 2.2 και 2.3 του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006. Η κατανομή κατά έτος των ανειλημμένων υποχρεώσεων φαίνεται στον συγκεντρωτικό πίνακα του Κεφαλαίου 5.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός γεωργών και άλλων διαχειριστών γης που ενισχύονται	15.515 (+400 λόγω σχεδίου οικονομικής ανασυγκρότησης από καθεστώς 2.3.3)
	Ολική έκταση κάτω από αγροπεριβαλλοντική ενίσχυση	38.120 ha (+1150 ha από καθεστώς 2.3.3)
	Φυσική έκταση κάτω από αγροπεριβαλλοντική ενίσχυση	33.120 ha (+600 από καθεστώς 2.3.3)
	Συνολικός αριθμός συμβολαίων	15.315
	Αριθμός δράσεων που συνδέονται με γενετικό υλικό	2
Αποτέλεσμα	Έκταση υπό επιτυχή διαχείριση γης ενισχύοντας:	33.120
	(α) τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές απείρου φυσικού κάλλους	4963
	(β) την ποιότητα νερού	18120
	(γ) τον περιορισμό των κλιματικών αλλαγών	-
	(δ) την ποιότητα εδάφους	9.000
	(ε) την αποφυγή της περιθωριοποίησης και της εγκατάλειψης της γης	6.000
Επίδραση	(4). Αντιστροφή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(5). Διατήρηση των δασικών περιοχών και των περιοχών απείρου φυσικού κάλλους	
	(6). Βελτίωση της ποιότητας του νερού	
	(7). Συνεισφορά στην απάμβλυνση των κλιματολογικών αλλαγών	

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.3.1**«Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα οινοποιήσιμα/ επιτραπέζια αμπέλια»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 39 του Κανονισμού (ΕΕ) 1698/2005

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΕΤΡΟΥ

214

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Η σημασία του αμπελοοινικού τομέα της Κύπρου, ο οποίος αξιοποιεί επικλινή, αβαθή και πετρώδη εδάφη είναι εξαιρετικά μεγάλη κυρίως από οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική και πολιτιστική άποψη. Οι συνολικές εκτάσεις με οινοποιήσιμα και επιτραπέζια αμπέλια είναι 14.000 εκτάρια, εκ των οποίων, τα 13.000 εκτάρια αφορούν οινοποιήσιμες ποικιλίες στα ημιορεινά και ορεινά του τόπου. Στον τομέα απασχολούνται γύρω στα 15.000 άτομα τα οποία έχουν την αμπελουργία ως δεύτερη/ συμπληρωματική, κυρίως, εργασία. Η έλλειψη εργατικών χεριών, το ψηλό τους κόστος, ο επίπονος χαρακτήρας των καλλιεργητικών φροντίδων στα επικλινή εδάφη και η γενική τάση για εγκατάλειψη της υπαίθρου είχαν σαν αποτέλεσμα την επικράτηση της χρήσης ζιζανιοκτόνων για καταστροφή των αγριόχορτων. Η μηχανική καλλιέργεια έχει αντίθετα περιοριστεί σε σημαντικό βαθμό και εφαρμόζεται σήμερα κυρίως σε αμπελώνες με ψηλή ανά εκτάριο απόδοση. Σαν αποτέλεσμα έχουν αυξηθεί οι κίνδυνοι τόσο για τον άνθρωπο όσο και για το περιβάλλον λόγω της υποβάθμισης της ποιότητας των υπόγειων και επιφανειακών νερών καθώς και των εδαφών. Εξάλλου, λόγω του ότι πολλοί αμπελώνες είναι επικλινείς, τα χημικά παρασκευάσματα που εφαρμόζονται στο έδαφος παρασύρονται από τα νερά της βροχής και μολύνουν άλλες πιο επίπεδες εκτάσεις καθώς και τις λεκάνες απορροής των μεγάλων υδατοφρακτών. Η καλλιέργεια ή άλλος μηχανικός τρόπος καταστροφής των αγριόχορτων αντί χημικής ζιζανιοκτονίας θα βοηθήσει στην εξάλειψη των πιο πάνω κινδύνων.

Αναγκαιότητα αναστροφής της πρακτικής για χημική καταπολέμηση των ζιζανίων

Η χημική καταπολέμηση των ζιζανίων στα οινοποιήσιμα και επιτραπέζια αμπέλια είχε τα τελευταία χρόνια καθολικά επικρατήσει έναντι της μηχανικής κατεργασίας του εδάφους. Το γεγονός αυτό οφείλεται στους ακόλουθους λόγους:

1. Η έντονη έλλειψη εργατικών χεριών
2. Το υπερβολικά αυξημένο κόστος των εργατικών χεριών
3. Το επικλινές των εδαφών που καλλιεργούνται τα αμπέλια
4. Τα φτωχά και πετρώδη εδάφη στα οποία καλλιεργούνται τα αμπέλια
5. Η δυσκολία διακίνησης μηχανημάτων στις περιοχές των αμπελιών
6. Το μικρό και ακανόνιστο σχήμα των αμπελιών

Η χημική καταπολέμηση των ζιζανίων παρουσιάζει τα ακόλουθα συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι της μηχανικής καλλιέργειας:

1. Σημαντικά χαμηλότερο κόστος εφαρμογής
2. Μειωμένη χρήση εργατικών χεριών
3. Ευκολία εφαρμογής σε επικλινή και πετρώδη εδάφη
4. Μεγαλύτερη χρονική διάρκεια καταπολέμησης των αγριόχορτων
5. Καταπολέμηση ανεπιθύμητης βλάστησης σε σημεία που δεν μπορούν να καλλιεργηθούν ή να καταπολεμηθούν με άλλους τρόπους.

Ως εκ των προαναφερομένων, αιτιολογείται πλήρως η διαχρονική επικράτηση της καθολικής καταπολέμησης ζιζανίων στα επιτραπέζια και οινοποιήσιμα αμπέλια. Αυτό το γεγονός έχει, με την πάροδο του χρόνου, δημιουργήσει τα ακόλουθα περιβαλλοντικά και αγρονομικά προβλήματα:

1. Αύξηση των αγροπεριβαλλοντικών επιπτώσεων που σχετίζονται με τη ρύπανση των επιφανειακών και των υπογείων υδροφόρων στρωμάτων η οποία παρατηρείται από τη συνεχή χρήση ζιζανιοκτόνων.
2. Μείωση της γονιμότητας των εδαφών λόγω της περιορισμένης μηχανικής κατεργασίας η οποία βοηθά στην οξυγόνωση του εδάφους και των ριζών.
3. Μείωση της δυνατότητας συγκράτησης υγρασίας από το έδαφος λόγω της συνεχούς συμπίεσης που υφίσταται από τη διέλευση μηχανημάτων και την έλλειψη κατεργασίας που βοηθά στη δημιουργία σωστής κατανομής των πόρων του εδάφους.
4. Υποβάθμιση της υφής και της ποιότητας των εδαφών λόγω μείωσης του πληθυσμού των μικροοργανισμών που διαβιούν σε αυτό.
5. Αύξηση των κινδύνων εξάπλωσης πυρκαγιών λόγω των υπολειμμάτων ξηρής βλάστησης που εναποτίθενται στο έδαφος με τη συνεχή χρήση των ζιζανιοκτόνων.

Όλα τα πιο πάνω αποτελούν τους ουσιαστικούς αγρονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες που συνηγορούν στην αναγκαιότητα συνέχισης του Καθεστώτος κατά τη Προγραμματική Περίοδο 2007-2013. Η συμπερίληψη του Καθεστώτος αποσκοπεί στον περιορισμό των επιβλαβών επιπτώσεων για το περιβάλλον, την ποιότητα των γεωργικών εδαφών και του νερού μέσω της παροχής οικονομικής ενίσχυσης. Αυτή, θα αντισταθμίσει το δυσβάστακτο οικονομικό κόστος - το οποίο θα επιβαρυνθεί ο γεωργός - λόγω τη εφαρμογής μιας φιλικότερης και περιβαλλοντικά αποδεκτής προσέγγισης όπως είναι η μηχανική κατεργασία του εδάφους ή η εκκοπή των αγριοχόρτων.

Πρέπει επίσης να τονιστεί ο σημαντικός κοινωνικοοικονομικός ρόλος του Καθεστώτος το οποίο αποδεδειγμένα έχει συνεισφέρει στην βελτίωση της εικόνας της Κυπριακής υπαίθρου. Η εξελισσόμενη εφαρμογή του καθεστώτος αυτού στα πλαίσια του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006 έχει ήδη αρχίσει να αποφέρει καρπούς σε ορισμένες περιοχές κυρίως με την επανεμφάνιση ειδών γηγενούς βλάστησης (τα οποία έτειναν να εκλείψουν από τη συνεχή και έντονη χρήση ζιζανιοκτόνων). Συνεπώς η εφαρμογή του Καθεστώτος θα βοηθήσει στην ενίσχυση της βιοποικιλότητας.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Το καθεστώς θα εφαρμοστεί σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος. Προτεραιότητα δίνεται στις περιοχές παραγωγής Οίνων Ελεγχόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΟΕΟΠ Πιτσιλιά, Κρασοχώρια Λεμεσού, Βουνί Παναγιάς – Αμπελίτης, Λαόνα Ακάμα και Κουμανδαρία) όπως καθορίζονται από το σχετικό Διάταγμα Κ.Δ.Π. 706/2004 που εφαρμόζει το Συμβούλιο Αμπελοοινικών Προϊόντων.

Οι κυριότεροι στόχοι του Καθεστώτος είναι:

- Η επίτευξη σημαντικών αγροπεριβαλλοντικών βελτιώσεων λόγω της μείωσης στη χρήση ζιζανιοκτόνων
- Μείωση της συνολικής περιβαλλοντικής επιβάρυνσης που προκαλείται από την καλλιέργεια των αμπελιών.
- Αειφορική διαχείριση των διαθέσιμων φυσικών πόρων.
-
- Βελτίωση της υφής και γονιμότητας του εδάφους και αύξηση της διαθέσιμης υγρασίας του
- Περιορισμός της έκρηξης και επέκτασης των πυρκαγιών
- Συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΟΤΙ ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΙΔΙΕΣ ΜΕ ΑΥΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΟΠΩΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΚ) 1782/2003.

Επιβεβαιώνεται ότι οι δικαιούχοι θα εφαρμόζουν την Πολλαπλή Συμμόρφωση με τις ισχύουσες νομοθεσίες και ειδικότερα στις πιο κάτω περιπτώσεις:

- Ο περί «Βιολογικής Παραγωγής Νόμος 160/ (Ι)/ 2001» που είναι πλήρως εναρμονισμένος με την αντίστοιχη νομοθεσία της Ε.Ε. [Καν. (ΕΟΚ) 2092/ 91 και (ΕΚ) 1804/ 99 του Συμβουλίου].
- Η εφαρμογή της Οδηγίας για τη λάσπη των οικιακών λυμάτων (86/ 278/ ΕΟΚ).
- Ο περί Προστασίας και Διαχείρισης άγριων πτηνών και Θηραμάτων Εφαρμοστικός Νόμος (152 (Ι)/ 2003) και η σχετική οδηγία του Συμβουλίου για τη Διατήρηση των Άγριων Πτηνών (79/ 409/ ΕΟΚ).
- Οι περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμοι του 2002 μέχρι 2006 (Αρ. 106(Ι)/ 2002, Αρ. 160(Ι)/ 2006, 76(Ι)/ 2006) και η σχετική Οδηγία του Συμβουλίου περί Προστασίας των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση που προέρχεται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες (86/ 278 ΕΟΚ).
- Η εφαρμογή της Οδηγίας για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης (91/ 676/ ΕΟΚ).
- Ο περί Προστασίας και διαχείρισης της φύσης της άγριας ζωής εναρμονιστικός νόμος (153(Ι)/ 2003) και η σχετική Οδηγία του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (92/ 43/ ΕΟΚ).
- Ο Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που καθορίζει τις γενικές αρχές για την ασφάλεια των τροφίμων (ΕΚ 178/ 2002).

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του καθεστώτος είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ή άλλοι διαχειριστές της γης γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα δημιουργηθούν περιβαλλοντικά προβλήματα λόγω της εγκατάλειψης της γης. Οι δικαιούχοι πρέπει να πληρούν τους πιο κάτω όρους:

- η ελάχιστη επιλέξιμη έκταση είναι 0,1 εκτάριο
- συμπερίληψη στο Καθεστώς όλων των οينوποιήσιμων και επιτραπέζιων αμπελιών του αιτητή που αποτελούν μέρος της ίδιας συμπαγούς έκτασης
- τήρηση των Καλών Γεωργικών και Περιβαλλοντικών Συνθηκών. Από το έτος 2009 οι αιτητές θα πρέπει να τηρούν επίσης τις κανονιστικές απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης και τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες.
- αναλαμβάνουν σχετική δέσμευση για πέντε έτη

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Επιλέξιμη δράση είναι η μηχανική καλλιέργεια ή άλλος μηχανικός τρόπος καταστροφής των αγριόχορτων. Η δράση αυτή θα γίνεται κατά τη διάρκεια του βλαστητικού κύκλου των αμπελιών.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Για την εφαρμογή μηχανικής καλλιέργειας ή άλλου μηχανικού τρόπου καταστροφής των αγριόχορτων, αντί της ζιζανιοκτονίας, στα οينوποιήσιμα και επιτραπέζια αμπέλια θα παρέχεται ετήσια ενίσχυση 600 Ευρώ/ εκτάριο για κάλυψη του πρόσθετου κόστους.

Για τους αμπελώνες που βρίσκονται σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές με υψόμετρο άνω των 800 μέτρων ή με υψόμετρο άνω των 500 μέτρων και μέση κλίση εδάφους 15% και άνω θα παρέχονται ακόμη 200 Ευρώ ανά εκτάριο.

Η ψηλή κατ' έκταση επιδότηση αιτιολογείται από το γεγονός ότι οι αμπελουργικές περιοχές της Κύπρου είναι κατά βάση σε επικλινείς περιοχές και ως εκ τούτου δυσχεραίνουν τις καλλιεργητικές φροντίδες με αποτέλεσμα την δραματική αύξηση του συνολικού κόστους λόγω της αλματώδους αύξησης του πετρελαίου και των εργατικών.

Επιπλέον το γεγονός ότι τα εδάφη στις περιοχές αυτές είναι αβαθή, φτωχά σε θρεπτικές ουσίες και με μεγάλες κλίσεις σε συνδυασμό με τη χαμηλή βροχόπτωση των τελευταίων χρόνων επηρεάζουν σημαντικά τον όγκο της παραγωγής με συνέπεια την δραματική μείωση του γεωργικού εισοδήματος.

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για μηχανική αντιμετώπιση των ζιζανίων έναντι ζιζανιοκτονίας

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης εφαρμόζεται η μέθοδος του Μερικού Προϋπολογισμού. Υπολογίζεται δηλαδή το επιπλέον κόστος που προκύπτει για τον γεωργό από την εφαρμογή της δράσης αλλά και οι δαπάνες τις οποίες δεν πραγματοποιεί ο γεωργός. Το κόστος περιλαμβάνει την αμοιβή της ανθρώπινης εργασίας η οποία προκύπτει από την εφαρμογή της δράσης καθώς επίσης και το κόστος χρήσης των γεωργικών μηχανημάτων που απαιτούνται. Στις δαπάνες τις οποίες δεν πραγματοποιεί ο γεωργός υπολογίζεται η αξία του ζιζανιοκτόνου και το κόστος της μηχανικής και ανθρώπινης εργασίας για την εφαρμογή του. Ακολουθώντας από το κόστος που προκύπτει από την εφαρμογή της δράσης αφαιρούνται οι δαπάνες τις οποίες δεν πραγματοποιεί πλέον ο γεωργός και η διαφορά ισούται με το ύψος της ετήσιας ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα δίδεται για πρώτη φορά ένα χρόνο μετά την υποβολή της αίτησης και νοουμένου ότι θα συμπληρωθούν επιτυχώς οι αναγκαίοι έλεγχοι. Στη συνέχεια οι ενισχύσεις θα δίνονται κάθε ένα χρόνο νοουμένου ότι συμπληρώνονται επιτυχώς οι αναγκαίοι έλεγχοι.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.3.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	11.000.000	11.000.000	22.000.000		22.000.000
%	50	50	100		100

Στο Μέτρο υπάρχει Συμπληρωματική Εθνική Χρηματοδότηση (Κρατική Ενίσχυση) ύψους € 14.500.000. Σημειώνεται ότι δεν υπάρχει καμία παρέκκλιση από τις προϋποθέσεις που ορίζονται για τις συγχρηματοδοτούμενες δράσεις.

Αναμένεται κατ' εκτίμηση ότι οι δεσμεύσεις του ποσού της συμπληρωματικής εθνικής χρηματοδότησης θα κατανεμηθούν ως εξής

2009: €4.350.000

2010: €5.075.000

2011: €5.075.000

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.3.2**«Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στις πατάτες»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 39 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/ 2005

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

214

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Η πατατοκαλλιέργεια αποτελεί το κυριότερο εξαγωγικό γεωργικό προϊόν της Κύπρου. Η συνολική καλλιεργούμενη έκταση ανέρχεται στα 5.000 εκτάρια. Λόγω της πολύχρονης εντατικής καλλιέργειας της πατάτας, συνήθως ως συνεχούς μονοκαλλιέργειας και μερικές φορές ως σύστημα διετούς αμειψισποράς, σε μια σχετικά μεγάλη συμπαγή έκταση στα Κοκκινόχωρια Επαρχίας Αμμοχώστου-Λάρνακας και σε μικρότερο βαθμό σε άλλες Επαρχίες, έχουν δημιουργηθεί σοβαρά προβλήματα επιβάρυνσης του περιβάλλοντος, μείωσης της γονιμότητας του εδάφους και της ποιότητας του προϊόντος. Παρατηρήθηκε επίσης αύξηση εδαφικών παρασίτων. Κατά συνέπεια απαιτείται η εφαρμογή παραδοσιακού συστήματος τριετούς αμειψισποράς με υποχρεωτική εφαρμογή χλωρής λίπανσης και συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής (Ο.Δ.Π. – ICM) πατατών, για προστασία του περιβάλλοντος και αειφόρο ανάπτυξη.

Με την εφαρμογή του μέτρου αναμένεται επίτευξη σημαντικών αγροπεριβαλλοντικών βελτιώσεων λόγω της μείωσης στη χρήση αγροχημικών παρασκευασμάτων και ορθολογιστικής χρήσης του νερού. Παράλληλα αναμένεται η διευκόλυνση της εμπορίας πατατών στις υπεραγορές της Ευρώπης αφού θα παράγονται σύμφωνα με τις αρχές της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής.

Η συνέχιση της δράσης για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παραγωγής κατά την επόμενη περίοδο θα εξεταστεί με βάση τις νέες απαιτήσεις, του νέου κανονιστικού πλαισίου, των τάσεων που θα επικρατούν στις αγορές και τυχόν προβλημάτων που θα διαπιστωθούν.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Ειδικότεροι στόχοι του Καθεστώτος είναι:

- η μείωση της συνολικής περιβαλλοντικής επιβάρυνσης που προκαλείται από την καλλιέργεια πατατών,
- η αειφορική διαχείριση των διαθέσιμων φυσικών πόρων,
- η μείωση της χρήσης γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων και η βελτίωση της ποιότητας και ασφάλειας των παραγόμενων προϊόντων,
- η προσαρμογή της παραγωγής των κυπριακών πατατών κατά τρόπο που να ικανοποιεί τις αυξημένες απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού καταναλωτικού κοινού,
- βελτίωση της υφής και γονιμότητας του εδάφους και αύξηση της διαθέσιμης υγρασίας του.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Στο Καθεστώς αυτό περιλαμβάνονται δυο επιλέξιμες δράσεις που σκοπό έχουν να προωθηθούν καλλιεργητικές μέθοδοι και τεχνικές παραγωγής και διαχείρισης που σέβονται το περιβάλλον, ιδίως για να προστατευθεί η ποιότητα των υδάτων, του εδάφους και του τοπίου και να διατηρηθεί ή/ και να προαχθεί η βιοποικιλομορφία.

1.Τριετής Αμειψισπορά

Επιλέξιμη δράση είναι η εφαρμογή τριετούς συστήματος αμειψισποράς που περιλαμβάνει εναλλαγή με ένα χρόνο πατάτες, ένα χρόνο άλλη ετήσια καλλιέργεια εκτός των σολανωδών και ένα χρόνο υποχρεωτική αγρανάπαυση με τουλάχιστον δύο καλλιέργειες του εδάφους (φθινόπωρο - άνοιξη) και εφαρμογή χλωρής λίπανσης.

2.Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παραγωγής

Η ολοκληρωμένη διαχείριση παραγωγής περιλαμβάνει βασικά τη διαχείριση της λίπανσης ,την ολοκληρωμένη φυτοπροστασία, την ορθή χρήση του νερού, και την πιστοποίηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης παραγωγής. Η διαχείριση της λίπανσης περιλαμβάνει βασικά αναλύσεις εδάφους και φύλλων και καθορισμό προγράμματος λίπανσης. Η ολοκληρωμένη φυτοπροστασία περιλαμβάνει κυρίως προγράμματα φυτοπροστασίας που βασίζονται σε φερμώνες, παγίδες, ωφέλημα έντομα καθώς και ανάλυση των υπολειμμάτων. Η διαχείριση χρήσης του νερού περιλαμβάνει προγράμματα άρδευσης και ωράρια άρδευσης. Επίσης αναγκαία θεωρείται η τήρησης αρχείου καθώς και η πιστοποίηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής.

Επιλέξιμη δράση είναι η ορθολογιστική χρήση του νερού και των λιπασμάτων καθώς και η συνδυασμένη χρήση φυσικών και χημικών μεθόδων φυτοπροστασίας με στόχο τη διατήρηση των διαφόρων εχθρών και ασθενειών των πατατών σε οικονομικά επίπεδα. Οι γεωργοί που θα συμμετέχουν οφείλουν:

- να ακολουθούν τις απαιτήσεις του προγράμματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής και να τηρούν σχετικά στοιχεία
- να διενεργούν αναλύσεις εδάφους ανά τριετία
- να τυγχάνουν πιστοποίησης από Ιδιωτικό Ανεξάρτητο Οργανισμό Πιστοποίησης

Το Καθεστώς θα εφαρμοστεί σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος. Προτεραιότητα δίνεται στις περιοχές Κοκκινοχωριών, δυτικής Λευκωσίας, πεδινής ανατολικής Πάφου, δυτικής Λάρνακας και δυτικής Λεμεσού.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του καθεστώτος είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ή άλλοι διαχειριστές της γης γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα δημιουργηθούν περιβαλλοντικά προβλήματα λόγω της εγκατάλειψης της γης.

Οι δικαιούχοι πρέπει να πληρούν τους πιο κάτω όρους:

- η ελάχιστη επιλέξιμη έκταση είναι 0,5 εκτάρια,
- συμπερίληψη στο μέτρο όλων των πατατοφυτειών του αιτητή που αποτελούν μέρος της ίδιας συμπαγούς έκτασης,
- τήρηση των Καλών Γεωργικών και Περιβαλλοντικών Συνθηκών. Από το 2009 οι αιτητές θα πρέπει να τηρούν επίσης τις κανονιστικές απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης και τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες.
- ανάληψη των συγκεκριμένων αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων για τουλάχιστον πέντε χρόνια για τη δράση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής και έξι χρόνια για τη δράση της τριετούς αμειψισποράς.
- τήρηση των ελάχιστων απαιτήσεων όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες,
- υποχρεωτική τήρηση αρχείων για τις κυριότερες καλλιεργητικές φροντίδες.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ποσοστό της ενίσχυσης βασίζεται στο διαφυγόν εισόδημα και τις επιπρόσθετες δαπάνες που προέρχονται από τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνει ο δικαιούχος. Για τις δύο επιλέξιμες δράσεις που περιλαμβάνει η ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στις πατάτες οι αντίστοιχες ενισχύσεις είναι οι ακόλουθες:

1.Τριετής Αμειψισπορά

Για την εφαρμογή του συστήματος τριετούς αμειψισποράς και για ολόκληρη την έκταση με την οποία ο κάθε δικαιούχος θα συμμετέχει στο σύστημα αμειψισποράς, όπως περιγράφεται πιο πάνω, θα παρέχεται ενίσχυση ύψους μέχρι 525 Ευρώ/ εκτάριο κάθε χρόνο.

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για την εφαρμογή του συστήματος τριετούς συστήματος αμειψισποράς

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης εφαρμόζεται η μέθοδος του μερικού προϋπολογισμού με κριτήριο το καθαρό κέρδος. Γίνεται δηλαδή σύγκριση του καθαρού κέρδους που προκύπτει για το γεωργό με την εφαρμογή του διετούς συστήματος αμειψισποράς σε σύγκριση με το καθαρό κέρδος που προκύπτει για το γεωργό με την εφαρμογή τριετούς συστήματος αμειψισποράς. Η απώλεια του καθαρού κέρδους η οποία προκύπτει ανάγεται στο ένα έτος και ισούται με το ετήσιο ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

2.Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παραγωγής

Για την εφαρμογή του συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής πατατών (π.χ. EUREPGAP, κ.ά.) θα παρέχεται ενίσχυση ύψους 375 Ευρώ/ εκτάριο το χρόνο. Η ενίσχυση θα παρέχεται για την κάλυψη μέρους των αυξημένων δαπανών που θα προκύπτουν από την χρησιμοποίηση παρασκευασμάτων που είναι φιλικά προς το περιβάλλον, σε αντικατάσταση των συμβατικών χημικών παρασκευασμάτων, για τη διενέργεια χημικών αναλύσεων εδάφους για ορθολογιστική θρέψη των φυτών και για κάλυψη του κόστους πιστοποίησης.

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για εφαρμογή Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής (Ο. Δ. Π.)

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης αθροίζονται οι τρεις βασικοί παράγοντες που αποτελούν το κόστος εφαρμογής της Ο. Δ. Π.:

1. Διαχείριση λίπανσης η οποία περιλαμβάνει εργαστηριακές αναλύσεις εδάφους και νερού ανάλογα με το καλλιεργούμενο είδος και τη σύσταση του εδάφους καθώς επίσης και εργαστηριακές αναλύσεις φύλλων.
2. Ολοκληρωμένη φυτοπροστασία η οποία περιλαμβάνει προγράμματα φυτοπροστασίας που βασίζονται σε φερομόνες, παγίδες εντόμων, ωφέλιμα έντομα και εργαστηριακές αναλύσεις υπολειμμάτων.
3. Πιστοποίηση Ολοκληρωμένης Διαχείρισης παραγωγής η οποία περιλαμβάνει το κόστος πιστοποίησης από Ιδιωτικό Ανεξάρτητο Οργανισμό Πιστοποίησης.

Το άθροισμα των πιο πάνω ισούται με το ύψος της ετήσιας ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

Οι πατατοκαλλιεργητές στη σχετική δήλωση τους θα δικαιούνται να επιλέξουν κατά πόσο επιθυμούν να συμμετάσχουν στη μία ή και στις δύο δράσεις του καθεστώτος αυτού.

Νοείται επίσης ότι η Κυπριακή Δημοκρατία επιφυλάσσει στον εαυτό της το δικαίωμα για μεταφορά πόρων του Π.Α.Α. από την μία δράση στην άλλη σε περίπτωση που οι παραγωγοί επιδείξουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για συμμετοχή σε μία από τις δύο δράσεις.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.3.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	3.750.000	3.750.000	7.500.000		7.500.000
%	50	50	100		100

Υπάρχουν δεσμεύσεις οι οποίες παρουσιάζονται σε συγκεντρωτικό πίνακα.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.3.3**«Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα εσπεριδοειδή»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 39 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/2005

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

214

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Η συνολική καλλιεργούμενη έκταση ανέρχεται στα 5500 εκτάρια. Η εντατική καλλιέργεια εσπεριδοειδών και η συνεχής χρήση χημικών λιπασμάτων, φυτοπροστατευτικών ουσιών για την καταπολέμηση των εχθρών και των ασθενειών και η χρήση ζιζανιοκτόνων προκαλούν επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Παράλληλα η έλλειψη νερού και οι περίοδοι ανομβρίας που παρατηρούνται στις Κυπριακές συνθήκες επιβάλλουν την ορθολογική χρήση των υδάτινων πόρων. Η μείωση της χρήσης εισροών έχει ως αποτέλεσμα την προστασία, τη διατήρηση, τη βελτίωση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων του οικοσυστήματος στις περιοχές καλλιέργειας εσπεριδοειδών. Το Καθεστώς παρέχει οικονομική ενίσχυση για την ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα εσπεριδοειδή ενώ, στοχεύει στη μείωση της χρήσης φυτοπροστατευτικών ουσιών, χημικών λιπασμάτων, την ορθολογική χρήση των υδάτινων πόρων, την προστασία του εδάφους από τη διάβρωση και τις ξενοβιοτικές ουσίες καθώς επίσης στη διατήρηση και βελτίωση της βιοποικιλότητας. Με τον τρόπο αυτό θα βελτιωθεί και προστατευτεί το περιβάλλον.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Ανάμεσα στους στόχους του Καθεστώτος για την παροχή ενισχύσεων για την ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα εσπεριδοειδή είναι:

- Η μείωση της χρήσης εντομοκτόνων, μυκητοκτόνων και χημικών λιπασμάτων.
- Η μείωση ή και αντικατάσταση της χρήσης ζιζανιοκτόνων,
- Η ορθολογική χρήση των υδάτινων πόρων,
- Η ασφάλεια των εργαζομένων,
- Η παραγωγή εσπεριδοειδών ποιότητας,
- Η αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων,
- Η βελτίωση και προαγωγή της βιοποικιλότητας.
- Η προστασία του εδάφους από τη διάβρωση

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Στο Καθεστώς αυτό περιλαμβάνονται δυο επιλέξιμες δράσεις που σκοπό έχουν τη προστασία, τη διατήρηση και τη βελτίωση του περιβάλλοντος σε περιοχές και εκμεταλλεύσεις εσπεριδοειδών.

1. Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παραγωγής Εσπεριδοειδών.

Η ολοκληρωμένη διαχείριση παραγωγής περιλαμβάνει βασικά τη διαχείριση της λίπανσης, την ολοκληρωμένη φυτοπροστασία, την ορθή χρήση του νερού, και την πιστοποίηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης παραγωγής. Η διαχείριση της λίπανσης περιλαμβάνει βασικά αναλύσεις εδάφους και φύλλων και καθορισμό προγράμματος λίπανσης. Η ολοκληρωμένη φυτοπροστασία περιλαμβάνει κυρίως προγράμματα φυτοπροστασίας που βασίζονται σε φερμώνες, παγίδες, ωφέλημα έντομα καθώς και ανάλυση των υπολειμμάτων. Η διαχείριση χρήσης του νερού περιλαμβάνει προγράμματα άρδευσης και ωράρια άρδευσης. Επίσης αναγκαία θεωρείται η τήρησης αρχείου καθώς και η πιστοποίηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής.

Επιλέξιμη δράση είναι η ορθολογιστική χρήση του νερού και των λιπασμάτων καθώς και η συνδυασμένη χρήση φυσικών, βιολογικών, μηχανικών και χημικών μεθόδων φυτοπροστασίας με στόχο τη διατήρηση των διαφόρων εχθρών και ασθενειών των εσπεριδοειδών σε οικονομικά επίπεδα. Οι γεωργοί που θα συμμετέχουν οφείλουν:

- Να ακολουθούν τις απαιτήσεις του προγράμματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής και να τηρούν σχετικά στοιχεία.
- Να τυγχάνουν πιστοποίησης από Ιδιωτικό, Ανεξάρτητο Οργανισμό Πιστοποίησης.

2. Μηχανική αντιμετώπιση ζιζανίων έναντι χρήσης ζιζανιοκτόνων.

Επιλέξιμη δράση είναι η μηχανική καταστροφή των ζιζανίων αντικαθιστώντας έτσι τις δυο εφαρμογές ζιζανιοκτόνων ανά περίοδο που αποτελούν την συνήθη πρακτική. Μια αντιμετώπιση θα γίνεται το φθινόπωρο για αντιμετώπιση των χειμερινών ζιζανίων και μια το καλοκαίρι για αντιμετώπιση των καλοκαιρινών ζιζανίων. Ο παραγωγός μπορεί να χρησιμοποιήσει οποιαδήποτε μέθοδο μηχανικής αντιμετώπισης (κατεργασία εδάφους, χορτοκοπτικά μηχανήματα κλπ) των ζιζανίων αρκεί η μέθοδος να εξασφαλίζει επαρκή καταπολέμηση των ζιζανίων στην εκμετάλλευση κατά τη διάρκεια της καλλιεργητικής περιόδου. Οι παραγωγοί θα εξακολουθούν να εφαρμόζουν μια καλλιέργεια του εδάφους κατά την περίοδο την άνοιξης όπως είναι η συνήθης καλλιεργητική πρακτική.

Το Καθεστώς θα εφαρμοστεί σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος σε φυτείες εσπεριδοειδών που εφαρμόζουν τις πιο πάνω αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις.

Οι δράσεις αυτές δεν θεωρούνται επιλέξιμες στα επιχειρησιακά Προγράμματα των Οργανώσεων Παραγωγών και καλύπτονται μόνο από το ΠΑΑ 2007-2013

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του καθεστώτος είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ή άλλοι διαχειριστές της γης γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα δημιουργηθούν περιβαλλοντικά προβλήματα λόγω της εγκατάλειψης της γης. Οι δικαιούχοι πρέπει να πληρούν τα πιο κάτω κριτήρια:

- Η ελάχιστη επιλέξιμη έκταση είναι 0,5 εκτάρια για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παραγωγής και 0,3 εκτάρια για την μηχανική αντιμετώπιση των ζιζανίων.
- Ανάλυση των συγκεκριμένων αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων για τουλάχιστον πέντε χρόνια.
- τήρηση των Καλών Γεωργικών και Περιβαλλοντικών Συνθηκών. Από το 2009 οι αιτητές θα πρέπει να τηρούν επίσης τις κανονιστικές απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης και τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες.

Οι δικαιούχοι που αιτούνται ενίσχυσης για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παραγωγής Εσπεριδοειδών πρέπει να είναι κάτοχοι πιστοποιητικού Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής (π.χ. EUREPGAP, Nature choice, Agro κτλ) από Ιδιωτικό Ανεξάρτητο Οργανισμό Πιστοποίησης

Προτεραιότητα θα δοθεί στις παραλιακές περιοχές, στη δυτική Λευκωσία και την ημιορεινή Πιτσιλιά και στους νέους γεωργούς.

Η συνέχιση της δράσης για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παραγωγής κατά την επόμενη περίοδο θα εξεταστεί με βάση τις νέες απαιτήσεις, του νέου κανονιστικού πλαισίου, των τάσεων που θα επικρατούν στις αγορές και τυχόν προβλημάτων που θα διαπιστωθούν.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το Καθεστώς θα περιλαμβάνει τις αντίστοιχες ενισχύσεις ανά δράση ως ακολούθως:

1. Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παραγωγής Εσπεριδοειδών

Η ενίσχυση θα παρέχεται για την κάλυψη μέρους των αυξημένων δαπανών που θα προκύπτουν από την χρησιμοποίηση παρασκευασμάτων που είναι φιλικά προς το περιβάλλον, σε αντικατάσταση των συμβατικών χημικών παρασκευασμάτων, για τη διενέργεια χημικών αναλύσεων εδάφους για ορθολογιστική θρέψη των φυτών και για κάλυψη του κόστους πιστοποίησης. Το ύψος της ενίσχυσης θα ανέρχεται στα 550 Ευρώ ανά εκτάριο.

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για εφαρμογή Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής (Ο. Δ. Π.)

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης αθροίζονται οι τρεις βασικοί παράγοντες που αποτελούν το κόστος εφαρμογής της Ο. Δ. Π.:

Διαχείριση λίπανσης η οποία περιλαμβάνει εργαστηριακές αναλύσεις εδάφους και νερού ανάλογα με το καλλιεργούμενο είδος και τη σύσταση του εδάφους καθώς επίσης και εργαστηριακές αναλύσεις φύλλων.

Ολοκληρωμένη φυτοπροστασία η οποία περιλαμβάνει την παρακολούθηση των εχθρών και ασθενειών των εσπεριδοειδών με τη χρήση παγίδων και η αντιμετώπιση τους επιτυγχάνεται με συνδυασμό βιολογικών, βιοτεχνολογικών, χημικών, καλλιεργητικών ή φυτοβελτιωτικών μέτρων και κατά την οποία η χρήση φυτοπροστατευτικών ουσιών περιορίζεται στην απολύτων αναγκαία.

Πιστοποίηση Ολοκληρωμένης Διαχείρισης παραγωγής η οποία περιλαμβάνει το κόστος πιστοποίησης από Ιδιωτικό Ανεξάρτητο Οργανισμό Πιστοποίησης.

Το άθροισμα των πιο πάνω ισούται με το ύψος της ετήσιας ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

2. Μηχανική αντιμετώπιση ζιζανίων έναντι χρήσης ζιζανιοκτόνων

Η ενίσχυση θα παρέχεται για την κάλυψη των αυξημένων δαπανών που προκύπτουν από την αντικατάσταση της εφαρμογής και χρήσης ζιζανιοκτόνων (2 φορές ανά καλλιεργητική περίοδο) με τη χρήση μηχανικών μέσων αντιμετώπισης τους.

Το ύψος της ενίσχυσης θα ανέρχεται στα 300 Ευρώ ανά εκτάριο.

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για μηχανική αντιμετώπιση των ζιζανίων έναντι ζιζανιοκτονίας

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης εφαρμόζεται η μέθοδος του Μερικού Προϋπολογισμού. Υπολογίζεται δηλαδή το επιπλέον κόστος που προκύπτει για τον γεωργό από την εφαρμογή της δράσης αλλά και οι δαπάνες τις οποίες δεν πραγματοποιεί ο γεωργός. Το κόστος περιλαμβάνει την αμοιβή της ανθρώπινης εργασίας η οποία προκύπτει από την εφαρμογή της δράσης καθώς επίσης και το κόστος χρήσης των γεωργικών μηχανημάτων που απαιτούνται. Στις δαπάνες τις οποίες δεν πραγματοποιεί ο γεωργός υπολογίζεται η αξία του ζιζανιοκτόνου και το κόστος της μηχανικής και ανθρώπινης εργασίας για την εφαρμογή του. Ακολούθως από το κόστος που προκύπτει από την εφαρμογή της δράσης αφαιρούνται οι δαπάνες τις οποίες δεν πραγματοποιεί πλέον ο γεωργός και η διαφορά ισούται με το ύψος της ετήσιας ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

Το σύνολο των δαπανών των επιλέξιμων δράσεων ανέρχεται στα 850 ευρώ το εκτάριο για όσους θα επιλέξουν να συμμετέχουν και στις δύο δράσεις.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Καθεστώς 2.3.3					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	9.540.000	9.540.000	19.080.000		17.260.000
%	50	50	100		100

Το Μέτρο ενισχύεται από το πακέτο οικονομικής ανασυγκρότησης με €4.080.000.

Στο Μέτρο υπάρχει Συμπληρωματική Εθνική Χρηματοδότηση (Κρατική Ενίσχυση) ύψους € 14.500.000. Σημειώνεται ότι δεν υπάρχει καμία παρέκκλιση από τις προϋπότητες που ορίζονται για τις συγχρηματοδοτούμενες δράσεις.

Αναμένεται κατ' εκτίμηση ότι οι δεσμεύσεις του ποσού της συμπληρωματικής εθνικής χρηματοδότησης θα κατανεμηθούν ως εξής

2009: €6.425.000

2010: €5.075.000

2011: €3.000.000

Υπάρχουν δεσμεύσεις οι οποίες παρουσιάζονται σε συγκεντρωτικό πίνακα.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.3.4**«Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στις αροτραίες καλλιέργειες»**NΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ:

Άρθρο 39 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/ 2005

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΕΤΡΟΥ

214

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Με την καλλιέργεια των σιτηρών και άλλων αροτραίων καλλιεργειών αξιοποιούνται κυρίως ξηρικές εκτάσεις φτωχής έως μέτριας γονιμότητας στις οποίες καμιά άλλη καλλιέργεια δεν θα μπορούσε να αποδώσει οικονομικότερα. Στην Κύπρο τα τελευταία 30 χρόνια προτιμάται ως επί το πλείστον η μονοκαλλιέργεια σιτηρών (κριθάρι), με την εφαρμογή αγρανάπαισης μόνο όταν παρουσιάζεται σοβαρό πρόβλημα με ζιζάνια. Επιπρόσθετα οι γεωργοί αποφεύγουν την καλλιέργεια ψυχανθών διότι θεωρείται ασύμφορη κάτω από τις κυπριακές συνθήκες. Αυτή η γεωργική πρακτική οδήγησε σε αρνητικές συνέπειες όπως: τη δημιουργία σοβαρού προβλήματος δυσεξόντων ζιζανίων (βρόμος, αγριοβρώμη, μολόχα), τη μείωση της γονιμότητας του εδάφους, την αύξηση της χρήσης χημικών λιπασμάτων και τελικά την υποβάθμιση της ποιότητας των παραγόμενων σιτηρών.

Η συνέχιση της παραδοσιακής καλλιέργειας των σιτηρών για την αξιοποίηση των ξηρικών εκτάσεων του νησιού στην οποία όμως θα εφαρμόζεται ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης, το οποίο θα περιλαμβάνει την υιοθέτηση ενός συστήματος αμειψισποράς, αναμένεται ότι μακροπρόθεσμα θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της χρήσης αγροχημικών παρασκευασμάτων, τον περιορισμό των δυσεξόντων ζιζανίων, τη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων, τη βελτίωση της δομής και της γονιμότητας του εδάφους.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Με την εφαρμογή του καθεστώτος αναμένεται επίτευξη σημαντικών αγροπεριβαλλοντικών βελτιώσεων λόγω της μείωσης της χρήσης αγροχημικών παρασκευασμάτων (γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων). Στόχοι του καθεστώτος είναι η βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων (ικανοποίηση των σχετικών προτύπων), ο περιορισμός του πληθυσμού των δυσεξόντων ζιζανίων στα σιτηρά αλλά και η βελτίωση της δομής και της γονιμότητας του εδάφους.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του καθεστώτος είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ή άλλοι διαχειριστές της γης γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα δημιουργηθούν περιβαλλοντικά προβλήματα λόγω της εγκατάλειψης της γης. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις των δικαιούχων πρέπει να βρίσκονται εκτός μειονεκτικών περιοχών και να πληρούν τους πιο κάτω όρους:

Οι δικαιούχοι πρέπει να πληρούν τους πιο κάτω όρους:

- Η ελάχιστη επιλέξιμη έκταση θα είναι 1 εκτάριο.
- Τήρηση των Καλών Γεωργικών και Περιβαλλοντικών Συνθηκών. Από το 2009 οι αιτητές θα πρέπει να τηρούν επίσης τις κανονιστικές απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης και τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες.
- Υποχρεωτική τήρηση αρχείων για τις κυριότερες καλλιεργητικές φροντίδες.

- Κατά την περίοδο της αγρανάπαυσης θα πρέπει να γίνουν τουλάχιστον δύο καλλιέργειες μία αργά το Φθινόπωρο ή νωρίς το Χειμώνα και μία νωρίς την Άνοιξη. Για πλήρη καταπολέμηση των ζιζανίων ίσως απαιτηθεί και τρίτη καλλιέργεια.
- Ανάληψη των συγκεκριμένων αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων για έξι χρόνια.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Επιλέξιμη δράση είναι η εισαγωγή

α) Είτε διετούς συστήματος αμειψισποράς δηλαδή μια χρονιά σιτηρό και μια χρονιά αγρανάπαυση ή ψυχανθές είτε

β) τριετούς συστήματος δηλαδή μια χρονιά αγρανάπαυση και στις δύο άλλες χρονιές σιτηρό ή ψυχανθές.

Σε περίπτωση επιλογής της καλλιέργειας με ψυχανθή επιλέξιμα φυτά θα είναι τα καρποδοτικά ψυχανθή (βίκος και ρόβι) και τα όσπρια πλην των κουκιών (ρεβίθια, φακές, ξηρά φασόλια, λουβιά, λουβάνα, μπιζέλια, εξαιρουμένων όσων συγκομίζονται πράσινα). Επίσης επιλέξιμος είναι ο συνδυασμός σιτηρών ψυχανθών για παραγωγή σανού.

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

Τα συμβόλαια που θα υπογραφούν θα πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης όπως καθορίζονται από τον κανονισμό 1782/2003. Οι απαιτήσεις που προκύπτουν από το μέτρο είναι επιπρόσθετες των υποχρεώσεων της πολλαπλής συμμόρφωσης.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ποσό της ενίσχυσης καλύπτει **μέρος** του διαφυγόντος εισοδήματος και των επιπρόσθετων δαπανών που προέρχονται από τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνει ο δικαιούχος.

Για την εφαρμογή του τριετούς συστήματος αμειψισποράς όπως περιγράφεται στις επιλέξιμες δράσεις πιο πάνω, θα παρέχεται ενίσχυση μέχρι 32 Ευρώ ανά εκτάριο το έτος ενώ για την εφαρμογή του διετούς συστήματος αμειψισποράς θα παρέχεται ενίσχυση μέχρι 48 Ευρώ ανά εκτάριο το έτος. Το ποσό αυτό θα αποτελεί ανώτατο όριο και εκπροσωπεί μέρος του διαφυγόντος εισοδήματος του παραγωγού και των επιπρόσθετων δαπανών που προέρχονται από τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνει ο δικαιούχος.

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για την εφαρμογή του συστήματος διετούς ή τριετούς συστήματος αμειψισποράς

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης εφαρμόζεται η μέθοδος του Μερικού Προϋπολογισμού με τη κριτήριο το Καθαρό Κέρδος. Γίνεται δηλαδή σύγκριση του Καθαρού Κέρδους που προκύπτει για το γεωργό με την εφαρμογή του παραδοσιακού συστήματος καλλιέργειας σε σύγκριση με το Καθαρό Κέρδος που προκύπτει για το γεωργό με την εφαρμογή διετούς ή τριετούς συστήματος αμειψισποράς. Η απώλεια του Καθαρού Κέρδους η οποία προκύπτει ανάγεται στο ένα έτος και ισούται με το ετήσιο ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

Σημειώνεται ότι η Κυπριακή Κυβέρνηση διατηρεί το δικαίωμα μείωσης των ποσών του ύψους ενίσχυσης σε περίπτωση που οι διαθέσιμες πιστώσεις είναι ανεπαρκείς.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ

Η ενίσχυση θα δίδεται για πρώτη φορά ένα χρόνο μετά την υποβολή της αίτησης και νοουμένου ότι θα συμπληρωθούν επιτυχώς οι αναγκαίοι έλεγχοι. Στη συνέχεια οι ενισχύσεις θα δίνονται κάθε ένα χρόνο νοουμένου ότι συμπληρώνονται επιτυχώς οι έλεγχοι.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.3.4					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	2.000.000	2.000.000	4.000.000		4.000.000
%	50	50	100		100

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.3.5

«Διάσωση και συντήρηση παραδοσιακών ποικιλιών οινοποιήσιμων αμπελιών και διάσωση παραδοσιακών φυλών ζώων»

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.3.5					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	450.000	450.000	900.000		900.000
%	50	50	100		100

A. ΔΙΑΣΩΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΦΥΛΩΝ ΖΩΩΝ ΠΟΥ ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ ΜΕ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 39 του Κανονισμού (ΕΕ) 1698/2005,

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

214

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Η ντόπια φυλή βοοειδών και η ντόπια φυλή παχύουρων προβάτων υπήρξαν για εκατοντάδες χρόνια οι κύριες φυλές μηρυκαστικών ζώων που εκτρέφονταν στην Κύπρο. Η μηχανοποίηση της γεωργίας κατέστησε ασύμφορη την εκτροφή της ντόπιας φυλής βοοειδών, αφού κύριος λόγος της εκτροφής ήταν η άροση και οι μεταφορές. Η ντόπια φυλή των παχύουρων προβάτων αντιμετωπίζει επίσης πρόβλημα επιβίωσης λόγω χαμηλής παραγωγικότητας.

Είναι φανερό ότι οικονομικοί λόγοι δεν δικαιολογούν υπό τις παρούσες συνθήκες τη διατήρηση της ντόπιας φυλής βοοειδών και της ντόπιας φυλής του κυπριακού παχύουρου προβάτου. Με τη δημιουργία φυλών τόσο βοοειδών όσο και προβάτων με ψηλές αποδόσεις γαλακτοπαραγωγής και κρεοπαραγωγής η διατήρηση των παραδοσιακών φυλών καθίσταται ασύμφορη οικονομικά. Λόγω της χαμηλής παραγωγικότητας των δύο προαναφερθεισών φυλών, η ζητούμενη οικονομική στήριξη απαιτείται για κάλυψη μέρους του διαφυγόντος εισοδήματος καθώς και του επιπρόσθετου κόστους εκτροφής και αναπαραγωγής των ζώων πέραν των δαπανών για καλή γεωργική πρακτική με στόχο τον πολλαπλασιασμό και τη συντήρηση της φυλής, με ταυτόχρονη εφαρμογή ενδεδειγμένης διαχείρισης και καλής διαβίωσης αυτών των ζώων που διατρέχουν άμεσο κίνδυνο εξαφάνισης.

Οι φυλές αυτές έχουν περιληφθεί στον κατάλογο της Οργάνωσης Τροφίμων και Γεωργίας σαν απειλούμενα με εξαφάνιση ζώα. Υπολογίζεται ότι στην Κύπρο εκτρέφονται 200 αγελάδες και 30 ταύροι ντόπιας φυλής βοοειδών καθώς και 550 ντόπια πρόβατα. Όσον αφορά την πιστοποίηση (certification), και οι δύο φυλές, δηλαδή η ντόπια φυλή βοοειδών και το ντόπιο παχύουρο πρόβατο έχουν μελετηθεί επισταμένα από το Τμήμα Γεωργίας και από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών της Κύπρου και τα μορφολογικά και άλλα χαρακτηριστικά τους έχουν κωδικοποιηθεί. Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχουν αναγνωρισμένοι Σύνδεσμοι Εκτροφένων των δύο φυλών, τα χαρακτηριστικά τους είναι σαφώς γνωστά και περιγράφονται σε διάφορες δημοσιεύσεις διεθνών, επιστημονικών περιοδικών όπως π.χ. το «Animal Genetic Resources Information», Volume 4, 1985, της FAO και, παλαιότερα, το «Cyprus Agricultural Journal», 1934 (pages 100-102). Λεπτομερής περιγραφή δίνεται επίσης από τον I.L. Mason, στο βιβλίο του «The sheep Breeds of the Mediterranean» 1967, Edinburgh, FAO 215p.p.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Στόχος του Καθεστώτος είναι η διάσωση, διατήρηση στο φυσικό τους περιβάλλον και η αύξηση του αριθμού των ζώων της αυτόχθονης (ντόπιας) φυλής βοοειδών και της ντόπιας φυλής προβάτου (κυπριακού παχύουρου), προκειμένου να διατηρηθούν στο φυσικό τους περιβάλλον αλλά και να αυξηθεί η γενετική ποικιλομορφία με τις προστατευμένες αυτές φυλές οι οποίες αποτελούν ιστορικό/γενετικό κεφάλαιο στο περιβάλλον της Κύπρου

Η διατήρηση και αύξηση του αριθμού των ζώων στοχεύει:

- στην προστασία και την αποτελεσματική διαχείριση γενετικού υλικού που είναι απόλυτα προσαρμοσμένο στις ειδικές συνθήκες του τοπικού περιβάλλοντος και που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παράδοσης και του πολιτιστικού τοπίου της κυπριακής υπαίθρου
- στην αξιοποίηση των επιθυμητών γενετικών ιδιοτήτων των προστατευόμενων φυλών για παραγωγικούς σκοπούς
- στην ανάπτυξη της έρευνας και της επιστήμης

Ειδικός στόχος είναι η ενίσχυση των κτηνοτρόφων που έχουν δεσμευτεί για την διατήρηση και εκτροφή της ντόπιας φυλής βοοειδών και της ντόπιας φυλής προβάτων στο φυσικό τους περιβάλλον και η αύξηση του αριθμού των ζώων αυτών.

Για τη διατήρηση της ντόπιας φυλής βοοειδών και της ντόπιας φυλής προβάτων σε ικανοποιητικό αριθμό είναι ανάγκη να εγκαθιδρυθεί καθεστώς παραχώρησης οικονομικής βοήθειας προς τους αγελαδοτρόφους και προβατοτρόφους ώστε να ενθαρρυνθούν να συμβάλουν στη διάσωση των υπό αναφορά φυλών. Το μέτρο θα καλύπτει όλες τις εκμεταλλεύσεις που εκτρέφουν βοοειδών της ντόπιας φυλής και κυπριακά παχύουρα πρόβατα.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι για συμμετοχή στη Δράση είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) που κατέχουν/εκτρέφουν νόμιμα παραγωγικά ζώα της ντόπιας φυλής βοοειδών και της φυλής του κυπριακού παχύουρου προβάτου.

Οι κάτοχοι ζώων ντόπιας φυλής βοοειδών που επιθυμούν να συμμετάσχουν στη πιο πάνω δράση πρέπει να πληρούν τους πιο κάτω όρους και υποχρεώσεις:

- Να έχουν και διατηρούν καθαρόαιμα ζώα της ντόπιας φυλής.
- Να κατέχουν ζώα ηλικίας τουλάχιστο 12 μηνών κατά την καταβολή της ετήσιας επιδότησης.
- Οι αιτητές δεσμεύονται να διατηρήσουν τα ζώα τους καθαρόαιμα και σε καλή παραγωγική κατάσταση και υπό συνθήκες ευημερίας.
- Να επιτρέπουν στο Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών τη χρήση ορμονών για το συγχρονισμό του οίστρου των αγελάδων.
- Να γονιμοποιούν τις αγελάδες με σπέρμα ντόπιων ταύρων με τη μέθοδο της τεχνητής σπερματέγχυσης ή με φυσική οχεία με τη χρήση καθαρόαιμων ντόπιων ταύρων.
- Να ακολουθούν τις οδηγίες του Τμήματος Γεωργίας σε ότι αφορά τη σωστή διατροφή, στέγαση, αναπαραγωγή και διαχείριση των ντόπιων αγελάδων και ταύρων και την τυχόν κράτηση στοιχείων.
- Να αποδέχονται οποιοσδήποτε επιθεωρήσεις από Λειτουργούς του Τμήματος Γεωργίας και των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών για διαπίστωση ότι τα ζώα βρίσκονται σε ζωή, διατηρούνται σύμφωνα με τον περί Ευημερίας των Ζώων Νόμο και εκτρέφονται και

τυγχάνουν διαχείρισης στο φυσικό τους περιβάλλον ως οι οδηγίες του Τμήματος Γεωργίας.

Οι κάτοχοι κυπριακών παχύουρων προβάτων που θα συμμετάσχουν στη δράση πρέπει να πληρούν τους πιο κάτω όρους και προϋποθέσεις.

- Κατέχουν και διαχειρίζονται ζώα καθαρόαιμα της ντόπιας φυλής παχύουρου προβάτου σε εντελώς χωριστή μονάδα και υποστατικά από ζώα άλλων φυλών.
- Επιλέξιμα ζώα είναι αυτά που είναι τουλάχιστον 12 μηνών, τα οποία βρίσκονται στο κοπάδι κατά την ημέρα διενέργειας του ελέγχου ή τουλάχιστον κατά την ημέρα καταβολής της ετήσιας ενίσχυσης. Στην δεύτερη περίπτωση το επιλέξιμο ζώο θα πρέπει να επαληθεύεται διοικητικά από το Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών στην βάση του αριθμού αναγνώρισης του ζώου.
- Οι προβατίνες γονιμοποιούνται κατά προτίμηση με φυσική οχεία, επιτρέπεται όμως και η εφαρμογή της μεθόδου της τεχνητής σπερματέγχυσης με σπέρμα ντόπιων κριών, εφόσον υπάρχει διαθέσιμο.
- Συνεργάζονται πλήρως με το Τμήμα Γεωργίας και εφαρμόζουν τις οδηγίες των λειτουργιών του που αφορούν τη διατροφή, στέγαση, διαχείριση, αναπαραγωγή και κράτηση στοιχείων.
- Αποδέχονται οποιοσδήποτε επιθεωρήσεις από Λειτουργούς του Τμήματος Γεωργίας και του Τμήματος Κτηνιατρικών Υπηρεσιών για διαπίστωση ότι τα ζώα βρίσκονται σε ζωή, διατηρούνται με βάση τον περί Ευημερίας των Ζώων Νόμο και τυγχάνουν σωστής διατροφής, διαχείρισης και στέγασης στο φυσικό τους περιβάλλον.
- Οι αιτητές θα υπογράψουν συμβόλαιο πενταετούς διάρκειας με τον Επίτροπο Αγροτικών Πληρωμών ότι δεσμεύονται να διατηρήσουν τα ζώα τους καθαρόαιμα και σε καλή παραγωγική κατάσταση και υπό συνθήκες ευημερίας.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Επιλέξιμη δράση είναι η εκτροφή/ διατήρηση ζώων των ντόπιων φυλών προβάτων και αγελάδων για πέντε (5) ημερολογιακά έτη και η διαχείριση τους σύμφωνα με τον Περί Ευημερίας των Ζώων Νόμο και σχετικούς κοινοτικούς Κανονισμούς της.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η Δράση προνοεί την παραχώρηση επιδοτήσεων στους κτηνοτρόφους που διατηρούν ζώα:

- (α) της ντόπιας φυλής βοοειδών ως ακολούθως:
€300 /το χρόνο για κάθε Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου
Σημειώνεται ότι κάθε αγελάδα και κάθε ταύρος που χρησιμοποιείται για φυσική οχεία αντιστοιχεί με μια Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου
- (β) της ντόπιας φυλής προβάτων ως ακολούθως:
€ 375,5 / το χρόνο για κάθε Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου
Σημειώνεται ότι κάθε 6,5 προβατίνες ή κριοί αντιστοιχούν με μια Μονάδα Ζωικού Κεφαλαίου.

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για τη διατήρηση παραδοσιακών φυλών ζώων που κινδυνεύουν με εξαφάνιση

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης εφαρμόζεται η μέθοδος του Μερικού Προϋπολογισμού. Υπολογίζεται δηλαδή το διαφυγόν εισόδημα του γεωργού από την εφαρμογή της δράσης αλλά και το επιπλέον κόστος που προκύπτει για τον γεωργό από την εφαρμογή αυτής. Το διαφυγόν εισόδημα ισούται με τη διαφορά του εισοδήματος του παραγωγού που προκύπτει από ένα εμπορικό ζώο μείον το εισόδημα του παραγωγού που προκύπτει από ένα παραδοσιακό ζώο. Το επιπλέον κόστος ισούται με τη διαφορά του κόστους παραγωγής που προκύπτει από ένα παραδοσιακό ζώο μείον το κόστος παραγωγής που προκύπτει από ένα βελτιωμένο ζώο. Το άθροισμα του διαφυγόντος εισοδήματος και του επιπλέον κόστους ισούται με το ύψος της ετήσιας ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

Το ύψος ενίσχυσης για διατήρηση των παραδοσιακών φυλών ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση υπερβαίνει για το παχύουρο πρόβατο κατά 175 ευρώ και για την αγελάδα ντόπιας φυλής κατά 100 ευρώ το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος ενίσχυσης με βάση τα όσα προβλέπονται στο Παράρτημα του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005. Η υπέρβαση αυτή είναι δυνατή με βάση τα όσα αναφέρονται στους 4 αστερίσκους του ίδιου Παραρτήματος. Η υπέρβαση των μεγίστων επιτρεπομένων ορίων ενίσχυσης οφείλεται στις πολύ μεγάλες απώλειες που προκύπτουν για τον γεωργό από τη διατήρηση των εν λόγω φυλών ζώων οι οποίες είναι κατά πολύ μεγαλύτερες από τα μέγιστα όρια που προβλέπει το Παράρτημα του Κανονισμού. Οι απώλειες είναι αποτέλεσμα της δραστηκής μείωσης της παραγωγής γάλακτος και κρέατος (σε σχέση με τις βελτιωμένες φυλές ζώων) και κατ' επέκταση μειώνεται και το εισόδημα του παραγωγού. Περισσότερες λεπτομέρειες που στοιχειωθετούν τα όσα αναφέρονται πιο πάνω παρατίθενται στο Παράρτημα IV του Προγράμματος.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα δίδεται το αργότερο ένα χρόνο μετά την υποβολή της αίτησης νοουμένου ότι θα συμπληρωθούν επιτυχώς οι αναγκαίοι έλεγχοι.

B. ΔΙΑΣΩΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΜΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥ ΠΟΥ ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ ΑΠΟ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 39 του Κανονισμού (ΕΕ) 1698/2005

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

214

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Υπάρχουν παραδοσιακές ποικιλίες χαμηλής παραγωγικότητας που απειλούνται με εξαφάνιση. Αυτές είναι το Μαραθεύτικο (ή Βαμβακάδα), η Λευκάδα, η Προμάρα, το Σπούρτικο, η Μοροκανέλλα, το Γιαννούδι, το Φλούρικο, η Κανέλλα και το Όμοιο. Οι ποικιλίες αυτές υπάρχουν σήμερα σε πολύ μικρές εκτάσεις ως εξής:

- Ως προς τις λευκές ποικιλίες, από την Προμάρα έχουν απομείνει μόνο 7 δεκάρια ενώ η Κανέλλα, Μοροκανέλλα και Σπούρτικο απαντώνται μόνο διάσπαρτα.
- Ως προς τις ερυθρές ποικιλίες, έχουν απομείνει μόνο 1200 δεκάρια Μαραθεύτικό, 1100 δεκάρια Λευκάδα και ίχνη μόνο από το Γιαννούδι, το Φλούρικο και το Όμοιο. Όλες οι προταθείσες ποικιλίες είναι ντόπιες και ως τέτοιες έχουν περιγραφεί από το διάσημο Γάλλο αμπελογράφο κ. Pierre Galet (Progres Agricole et Viticole, 1990, 107, Νο11).

Οι κάτοχοι αμπελιών από παραδοσιακές, υπό εξαφάνιση, ποικιλίες δεν έχουν οποιοδήποτε οικονομικό κίνητρο για να τις διατηρήσουν. Αντίθετα, με τη διατήρηση τους υφίστανται σοβαρή μείωση του εισοδήματος αφενός εξαιτίας της, κατά κανόνα, μειωμένης παραγωγικότητας των ποικιλιών αυτών και, αφετέρου, εξαιτίας της μειωμένης τιμής των σταφυλιών τους (έναντι ποικιλιών που θα μπορούσαν να φυτευτούν).

Η παρέμβαση αποσκοπεί στη διατήρηση των παραδοσιακών αυτών ποικιλιών αμπελώνων χαμηλής παραγωγικότητας και υψηλής ποιοτικής αξίας που απειλούνται με εξαφάνιση και οι οποίες εμφανίζουν σήμερα πολύ αναβαθμισμένο οινολογικό ενδιαφέρον. Επίσης αποσκοπείται η διάσωση των παραδοσιακών οينوποιήσιμων ποικιλιών υπό εξαφάνιση προκειμένου να διατηρηθεί η βιοποικιλότητα, η γενετική ποικιλομορφία του φυτικού κεφαλαίου και η καλή κατάσταση παραδοσιακών οينوποιήσιμων αμπελιών χαμηλής παραγωγικότητας.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Το καθεστώς θα εφαρμοστεί σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος. Η Δράση θα καλύπτει όλες τις αμπελουργικές περιοχές.

Κύριοι στόχοι του Καθεστώτος είναι η παροχή ειδικής ενίσχυσης προς τους καλλιεργητές τέτοιων ποικιλιών για την διατήρηση της φυσικής αξίας του γεωργικού περιβάλλοντος, και της διάσωσης παραδοσιακών οينوποιήσιμων ποικιλιών αμπελιών υπό εξαφάνιση. Επίσης η διάσωση των παραδοσιακών οينوποιήσιμων ποικιλιών υπό εξαφάνιση προκειμένου να διατηρηθεί η βιοποικιλότητα και η γενετική ποικιλομορφία του φυτικού κεφαλαίου, και τέλος η διατήρηση σε καλή κατάσταση παραδοσιακών ποικιλιών οينوποιήσιμων αμπελιών χαμηλής παραγωγικότητας.

ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ 1782/2003

Επιβεβαιώνεται ότι θα ακολουθείται η Πολλαπλή Συμμόρφωση και ειδικότερα τα πιο κάτω:

Ο περί «Βιολογικής Παραγωγής Νόμος 160/ (Ι)/ 2001» που είναι πλήρως εναρμονισμένος με την αντίστοιχη νομοθεσία της Ε.Ε. (Καν. (ΕΟΚ) 2092/ 91 και (ΕΚ) 1804/ 99 του Συμβουλίου). Η εφαρμογή της Οδηγίας για τη λάσπη των οικιακών λυμάτων (86/ 278/ ΕΟΚ).

Ο περί Προστασίας και Διαχείρισης άγριων πτηνών και Θηραμάτων Εφαρμοστικός Νόμος (152 (Ι)/ 2003 και η σχετική οδηγία του Συμβουλίου για τη Διατήρηση των Άγριων Πτηνών (79/ 409/ ΕΟΚ).

Οι περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμοι του 2002 μέχρι 2006 (Αρ. 106(Ι)/ 2002, Αρ. 160(Ι)/ 2006, 76(Ι)/ 2006 και η σχετική Οδηγία του Συμβουλίου περί Προστασίας των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση που προέρχεται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες (86/ 278/ ΕΟΚ).

Η εφαρμογή της Οδηγίας για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης (91/ 676/ ΕΟΚ).

Ο περί Προστασίας και διαχείρισης της φύσης της άγριας ζωής εναρμονιστικός νόμος (153(Ι)/ 2003) και η σχετική Οδηγία του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (92/ 43/ ΕΟΚ).

Ο Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που καθορίζει τις γενικές αρχές για την ασφάλεια των τροφίμων (ΕΚ 178/ 2002).

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι γεωργοί (φυσικά η νομικά πρόσωπα) ή άλλοι διαχειριστές γης οι οποίοι καλλιεργούν υπό εξαφάνιση παραδοσιακές ποικιλίες οινοποιήσιμων αμπελιών και:

- προβαίνουν σε όλες τις απαραίτητες καλλιεργητικές φροντίδες για την καλή κατάσταση των φυτειών, περιλαμβανόμενης της μηχανικής καλλιέργειας ή άλλου μηχανικού τρόπου καταστροφής των αγριόχορτων, αντί ζιζανιοκτονίας
- τήρηση των Καλών Γεωργικών και Περιβαλλοντικών Συνθηκών. Από το 2009 οι αιτητές θα πρέπει να τηρούν επίσης τις κανονιστικές απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης και τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες.
- αναλαμβάνουν την σχετική δέσμευση για πέντε έτη

Νοείται ότι όσοι αιτητές συμμετέχουν στο Καθεστώς αυτό δεν δικαιούνται να υποβάλουν αίτηση στο Καθεστώς 2.3.1: «Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις στα οινοποιήσιμα αμπέλια».

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Επιλέξιμη δράση είναι η μηχανική καλλιέργεια ή άλλος μηχανικός τρόπος καταστροφής των αγριόχορτων. Η δράση αυτή θα γίνεται κατά τη διάρκεια του βλαστητικού κύκλου των αμπελιών.

Η διατήρηση σε καλή κατάσταση των υπό εξαφάνιση παραδοσιακών ποικιλιών οινοποιήσιμων αμπελιών χαμηλής παραγωγικότητας.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Για τη διατήρηση των παραδοσιακών ποικιλιών οινοποιήσιμων αμπελιών θα παρέχεται ενίσχυση 900 Ευρώ ανά εκτάριο.

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για τη Διατήρηση Παραδοσιακών ποικιλιών αμπελιών

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης εφαρμόζεται η μέθοδος του Μερικού Προϋπολογισμού. Υπολογίζεται δηλαδή το διαφυγόν εισόδημα του γεωργού από την εφαρμογή της δράσης αλλά και το επιπλέον κόστος που προκύπτει για τον γεωργό από την εφαρμογή αυτής. Το διαφυγόν εισόδημα ισούται με τη διαφορά του εισοδήματος του παραγωγού που προκύπτει από ένα εκτάριο καλλιεργούμενο με εμπορικές ποικιλίες αμπελιών μείον το εισόδημα του παραγωγού που προκύπτει από ένα εκτάριο καλλιεργούμενο με παραδοσιακές ποικιλίες αμπελιών. Το επιπλέον κόστος ισούται με τη διαφορά του κόστους παραγωγής που προκύπτει από ένα εκτάριο καλλιεργούμενο με εμπορικές ποικιλίες αμπελιών μείον το εισόδημα του παραγωγού που προκύπτει από ένα εκτάριο καλλιεργούμενο με παραδοσιακές ποικιλίες αμπελιών. Το άθροισμα του διαφυγόντος εισοδήματος και του επιπλέον κόστους ισούται με το ύψος της ετήσιας ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση θα δίδεται για πρώτη φορά το αργότερο σε ένα χρόνο μετά την υποβολή της αίτησης και νοουμένου ότι θα συμπληρωθούν επιτυχώς οι αναγκαίοι έλεγχοι. Στη συνέχεια οι ενισχύσεις θα δίνονται κάθε ένα χρόνο νοουμένου ότι συμπληρώνονται επιτυχώς οι έλεγχοι.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.3.6

«Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις σε παραδοσιακές φυτείες δέντρων και θάμνων, με έμφαση στις μειονεκτικές περιοχές»

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 39 του Κανονισμού 1698/ 2005

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

214

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Στις ορεινές περιοχές, μεγάλη έκταση καλύπτεται από ξηρικές καλλιέργειες όπως οινοποιήσιμα αμπέλια, μεμονωμένα δέντρα ελιάς, αμυγδαλιάς και χαρουπιιάς, καθώς και θαμνώδη βλάστηση, φυτείες που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της φυτικής βιοποικιλότητας στην Κύπρο και σχετίζονται άρρηκτα με την παράδοση.

Η καλλιέργεια των παραδοσιακών αυτών φυτειών αφορά κατά κανόνα εδάφη επικλινή, αβαθή και πετρώδη στα οποία δύσκολα μπορούν να αποδώσουν άλλες καλλιέργειες και όπου δύσκολα μπορούν να διεκπεραιωθούν οι διάφορες καλλιεργητικές φροντίδες.

Συγκεκριμένα, το ιδιαίτερο τοπογραφικό ανάγλυφο, η δύσκολη προσπέλαση στα τεμάχια, ο μικροτεμαχισμός και η έντονη κλίση του εδάφους που κατά κανόνα χαρακτηρίζουν τις ορεινές περιοχές σε συνδυασμό με την αύξηση του κόστους του εργατικού δυναμικού και τη συνεχώς αυξανόμενη τάση εγκατάλειψης της υπαίθρου, είχε σαν αποτέλεσμα τη χρήση χημικών παρασκευασμάτων/ ζιζανιοκτόνων για την καταστροφή των ζιζανίων.

Το καθεστώς αυτό αποσκοπεί στον περιορισμό της ρύπανσης των νερών και του εδάφους από τη χρήση των χημικών παρασκευασμάτων και στην προστασία της βιοποικιλότητας και διατήρησης του παραδοσιακού τοπίου, συμβάλλοντας παράλληλα στην προστασία των εδαφών από τη διάβρωση και στη συγκράτηση του πληθυσμού στις ορεινές περιοχές.

Αναγκαιότητα αναστροφής της πρακτικής για χημική καταπολέμηση των ζιζανίων

Η χρήση της χημικής καταπολέμησης των ζιζανίων είχε τα τελευταία χρόνια επικρατήσει να εφαρμόζεται καθολικά εις βάρος της μηχανικής κατεργασίας του εδάφους. Οι κυριότεροι λόγοι για την κατάσταση αυτή είναι οι ακόλουθοι :

1. Η έντονη έλλειψη εργατικών χεριών
2. Το υπερβολικά αυξημένο κόστος των εργατικών χεριών
3. Το επικλινές των εδαφών που καλλιεργούνται
4. Τα φτωχά και πετρώδη εδάφη
5. Η δυσκολία διακίνησης μηχανημάτων στις περιοχές αυτές

Η χρήση της χημικής καταπολέμησης των ζιζανίων παρουσιάζει τα ακόλουθα συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι της μηχανικής καλλιέργειας για καταπολέμηση των αγριόχορτων:

1. Σημαντικά χαμηλότερο κόστος εφαρμογής
2. Μειωμένη χρήση εργατικών χεριών
3. Ευκολία εφαρμογής σε επικλινή και πετρώδη εδάφη
4. Μεγαλύτερη χρονική διάρκεια καταπολέμησης των αγριόχορτων
5. Καταπολέμηση ανεπιθύμητης βλάστησης σε σημεία που δεν μπορούν να καλλιεργηθούν ή να καταπολεμηθούν με άλλους τρόπους.

Ως εκ των προαναφερομένων αιτιολογείται πλήρως η διαχρονική επικράτηση της καθολικής χρήσης της χημικής καταπολέμησης ζιζανίων γεγονός που έχει δημιουργήσει με την πάροδο του χρόνου τα ακόλουθα περιβαλλοντικά και αγρονομικά προβλήματα:

- Αύξηση των αγροπεριβαλλοντικών επιπτώσεων που σχετίζονται με τη ρύπανση των επιφανειακών και των υπογείων υδροφόρων στρωμάτων η οποία παρατηρείται από τη συνεχή χρήση ζιζανιοκτόνων.
- Μείωση της γονιμότητας των εδαφών λόγω της περιορισμένης μηχανικής κατεργασίας η οποία βοηθά στην οξυγόνωση του εδάφους και των ριζών.
- Μείωση της δυνατότητας συγκράτησης υγρασίας από το έδαφος λόγω της συνεχούς συμπίεσης που υφίσταται από τη διέλευση μηχανημάτων και την έλλειψη κατεργασίας που βοηθά στη δημιουργία σωστής κατανομής των πόρων του εδάφους.
- Υποβάθμιση της υφής και της ποιότητας των εδαφών λόγω μείωσης του πληθυσμού των μικροοργανισμών που διαβιούν σε αυτό.
- Αύξηση των κινδύνων εξάπλωσης πυρκαγιών λόγω των υπολειμμάτων ξηρής βλάστησης που εναποτίθενται στο έδαφος με τη συνεχή χρήση των ζιζανιοκτόνων.

Η συμπερίληψη του καθεστώτος αυτού αποσκοπεί στο να περιορίσει τις επιβλαβείς επιπτώσεις για το περιβάλλον και την ποιότητα των γεωργικών εδαφών και νερού με την παροχή οικονομικής ενίσχυσης που θα αντισταθμίσει το δυσβάστακτο οικονομικό κόστος το οποίο θα επιβαρυνθεί ο γεωργός με την αλλαγή της ακολουθούμενης πρακτικής που συνίσταται στην καταπολέμηση των ζιζανίων με χημικά μέσα με την πιο αποδεκτή περιβαλλοντικά μηχανική κατεργασία ή εκκοπή των αγριόχορτων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Οι κυριότεροι στόχοι του καθεστώτος είναι:

- ο περιορισμός της συνολικής περιβαλλοντικής ρύπανσης/ επιβάρυνσης από τη χρήση χημικών ζιζανιοκτόνων
- διατήρηση/ βελτίωση της γονιμότητας του εδάφους
- η διατήρηση της βιοποικιλότητας των αγροτικών οικοσυστημάτων και του αγροτικού τοπίου
- η διατήρηση του παραδοσιακού αγροτικού περιβάλλοντος και της υψηλής φυσικής αξίας του παραδοσιακού τοπίου
- η συγκράτηση του πληθυσμού στις μειονεκτικές περιοχές
- η διατήρηση της φυσικής υποδομής ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη πρόσθετων δραστηριοτήτων

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το καθεστώς θα εφαρμοστεί σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος. Προτεραιότητα θα δίνεται κυρίως στις μειονεκτικές περιοχές και στους νέους γεωργούς.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του καθεστώτος είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ή άλλοι διαχειριστές της γης γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα δημιουργηθούν περιβαλλοντικά προβλήματα λόγω της εγκατάλειψης της γης. Οι Δικαιούχοι πρέπει να πληρούν τους πιο κάτω όρους:

- να είναι αρχηγοί/κάτοχοι/διαχειριστές γεωργικών εκμεταλλεύσεων έκτασης όχι μικρότερης του 1 δεκαρίου (για την περίπτωση των φουντουκιών ισχύει ως ελάχιστη έκταση το μισό δεκάριο).
- να δεσμεύονται για ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων και για τήρηση συγκεκριμένων αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων οι οποίες θα περιγράφουν με λεπτομέρεια στα εγχειρίδια εφαρμογής του μέτρου.

- να τηρούν τις Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες. Από το 2009 οι αιτητές θα πρέπει να τηρούν επίσης τις κανονιστικές απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης και τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες.
- να διευκολύνουν και συνεργάζονται με τα ελεγκτικά όργανα.
- να τηρούν ημερολόγιο με τις κυριότερες καλλιεργητικές φροντίδες.

Οι επιλέξιμες δράσεις είναι οι εξής:

A. Σε ποικιλίες/είδη δένδρων που σχετίζονται με την παράδοση και είναι χαρακτηριστικά της φυσιογνωμίας του τοπίου όπως π.χ. αμυγδαλιές, χαρουπιές, φουντουκιές, πολεμιδιές κ.τ.λ..

- η εφαρμογή δύο μηχανικών καλλιεργειών το χρόνο έναντι χημικής καταπολέμησης, με σκοπό την καταστροφή των αγριόχορτων (φθινόπωρο και άνοιξη).
- σκάλισμα για καταστροφή αγριόχορτων (φθινόπωρο και άνοιξη) γύρω από τα δέντρα.

B. Σε ανθοφόρους και άλλους θάμνους καθώς και φαρμακευτικά/ αρωματικά φυτά που σχετίζονται με την παράδοση και είναι χαρακτηριστικά της φυσιογνωμίας του τοπίου όπως π.χ. Rosa damaskina, τρεμιθιά, σχοινιά, σπατσία κλπ.

- μηχανική καταστροφή της ενδιάμεσης άγριας βλάστησης (φθινοπωρινής και ανοιξιάτικης), δύο φορές το χρόνο.

Λεπτομερής κατάλογος των δένδρων και θάμνων θα δημοσιευθεί με την προκήρυξη του μέτρου.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- Για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων στις παραδοσιακές δενδρώδεις φυτείες, θα παρέχεται ετήσια ενίσχυση μέχρι 600 Ευρώ/εκτάριο υπό την αίρεση ότι ο αριθμός των δένδρων υπερβαίνει τα 100 ανά εκτάριο. Σε περίπτωση μικρότερου αριθμού δέντρων, θα γίνεται περικοπή κατ' αναλογία εκτός αν ο ενδιάμεσος χώρος καλύπτεται από άλλη επιλέξιμη βλάστηση, οπότε θα γίνεται και πάλι υπολογισμός κατ' αναλογία.
- Για την εφαρμογή των επιλέξιμων δράσεων σε θάμνους που σχετίζονται με την παράδοση, θα παρέχεται ετήσια ενίσχυση μέχρι 400 Ευρώ/εκτάριο.

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για μηχανική αντιμετώπιση των ζιζανίων έναντι ζιζανιοκτονίας

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης εφαρμόζεται η μέθοδος του Μερικού Προϋπολογισμού. Υπολογίζεται δηλαδή το επιπλέον κόστος που προκύπτει για τον γεωργό από την εφαρμογή της δράσης αλλά και οι δαπάνες τις οποίες δεν πραγματοποιεί ο γεωργός. Το κόστος περιλαμβάνει την αμοιβή της ανθρώπινης εργασίας η οποία προκύπτει από την εφαρμογή της δράσης καθώς επίσης και το κόστος χρήσης των γεωργικών μηχανημάτων που απαιτούνται. Στις δαπάνες τις οποίες δεν πραγματοποιεί ο γεωργός υπολογίζεται η αξία του ζιζανιοκτόνου και το κόστος της μηχανικής και ανθρώπινης εργασίας για την εφαρμογή του. Ακολουθώντας από το κόστος που προκύπτει από την εφαρμογή της δράσης αφαιρούνται οι δαπάνες τις οποίες δεν πραγματοποιεί πλέον ο γεωργός και η διαφορά ισούται με το ύψος της ετήσιας ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.3.6					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	7.500.000	7.500.000	15.000.000		15.000.000
%	50	50	100		100

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.3.7**«Ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής γεωργικών προϊόντων»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 39 του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1698/ 2005

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

214

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Με το Καθεστώς αυτό εγκαθιδρύεται πρόγραμμα ενισχύσεων για την ενθάρρυνση της βιολογικής παραγωγής φυτικών και ζωικών προϊόντων, με βασικό μέλημα τη στήριξη των βιολογικών εκμεταλλεύσεων ούτως ώστε να τεθούν υγιείς βάσεις, που θα συμβάλλουν στη δημιουργία οικονομικά βιώσιμων μονάδων. Οι σχετικές κατευθύνσεις, προδιαγραφές και επιτρεπόμενες πρακτικές οι οποίες είναι δεσμευτικές για όσους θα συμμετάσχουν στο καθεστώς, καθορίζονται λεπτομερώς στο Κανονισμό (ΕΟΚ) 834/2007 του Συμβουλίου καθώς και στην σχετική Κυπριακή Νομοθεσία, που ενέχει ρόλο εφαρμοστικής νομοθεσίας προς την αντίστοιχη Κοινοτική. Είναι αυτονόητο ότι σε όλες τις περιπτώσεις πρέπει να τηρείται η Πολλαπλή Συμμόρφωση (από το 2009) και οι Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες και ότι η εφαρμογή αυτών δεν αποτελεί συστατικό μέρος του προτεινόμενου Καθεστώτος, αλλά προϋπόθεση. Το μέτρο στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη του οικοσυστήματος, την παραγωγή υγιεινών τροφών και τη δυνατότητα παραγωγής γεωργικών προϊόντων με μεθόδους διαφορετικές από εκείνες της συμβατικής γεωργίας και οι οποίες προσφέρουν προοπτικές αύξησης του εισοδήματος των γεωργών.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Οι σημαντικότεροι στόχοι του Καθεστώτος είναι:

- η μείωση της ρύπανσης που προκαλεί η γεωργία
- η αειφορική διαχείριση των εδαφικών πόρων
- η προστασία της άγριας χλωρίδας και πανίδας
- η διατήρηση της βιοποικιλότητας των αγροτικών οικοσυστημάτων και του αγροτικού τοπίου
- η προστασία της δημόσιας υγείας

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Σκοπός του καθεστώτος είναι η εφαρμογή ενός σφαιρικού συστήματος γεωργικής παραγωγής κατά το οποίο χρησιμοποιούνται πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον (καλλιεργητικές, βιολογικές και μηχανικές) που στοχεύουν στην ανάπτυξη των οικοσυστημάτων, στην αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων, καθώς και στην παραγωγή γεωργικών προϊόντων, χωρίς τη χρήση χημικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού 834/2007 του Συμβουλίου. Επιπρόσθετα επιδιώκεται η ενθάρρυνση της εμπλοκής των κατοίκων της υπαίθρου σε μια διαδικασία παραγωγής, που ανάμεσα σε άλλα πλεονεκτήματα τους εξασφαλίζει την παραγωγή πιστοποιημένων/ ποιοτικών προϊόντων, με δυνατότητα διάθεσης τους σε αμειπτικές τιμές, ενισχύοντας έτσι την προσπάθεια παραμονής και δραστηριοποίησης τους στην ύπαιθρο.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του καθεστώτος είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ή άλλοι διαχειριστές της γης γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα δημιουργηθούν περιβαλλοντικά προβλήματα λόγω της εγκατάλειψης της γης. Οι δικαιούχοι πρέπει να πληρούν τους πιο κάτω όρους:

- να τηρούν τις πρόνοιες του Κανονισμού 834/2007 και της νομοθεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, συμπεριλαμβανομένης της συμπερίληψης τους στο Μητρώο Επιχειρηματιών που διατηρεί το Τμήμα Γεωργίας
- Για τις ετήσιες καλλιέργειες θα πρέπει να προσκομίζεται κατάλληλο σχέδιο αμειψισποράς, τριετούς τουλάχιστον κύκλου, στο οποίο μπορεί να συμπεριλαμβάνεται και η χλωρή λίπανση και να επιδοτείται, όχι όμως και η αγρανάπαιση.
- οι καλλιέργειες ψυχανθών για χλωρή λίπανση λαμβάνουν ενίσχυση ίσου ύψους με την καλλιέργεια την οποία διαδέχονται.
- να αναλάβουν υποχρέωση εφαρμογής των προνοιών της νομοθεσίας για την βιολογική γεωργία για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών
- να τηρούν τις Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες. Από το 2009 οι αιτητές θα πρέπει να τηρούν επίσης τις κανονιστικές απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης και τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες.
- να τηρούν στην εκμετάλλευση το φάκελο του αγροπεριβαλλοντικού προγράμματος που να περιλαμβάνει ημερολόγιο εργασιών, αποδείξεις και τιμολόγια αγοράς επιτρεπόμενων εισροών, καθώς και πώλησης των παραγομένων προϊόντων και τήρησης λογιστικών βιβλίων
- να συνάψουν συμβόλαιο με ένα εγκεκριμένο από το Τμήμα Γεωργίας Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης Προϊόντων Βιολογικής Παραγωγής
- η ελάχιστη επιλέξιμη έκταση είναι τα τρία δεκάρια
- να προσκομίζουν στις ελεγκτικές υπηρεσίες του Τμήματος Γεωργίας ετήσια και καθ' όλη τη διάρκεια της πενταετίας βεβαίωση του Οργανισμού Ελέγχου και Πιστοποίησης ότι τήρησε τις διατάξεις του Κανονισμού 834/2007
- η καλλιέργεια των σιτηρών γενικά, αλλά και των ψυχανθών που προορίζονται για κτηνοτροφική παραγωγή να είναι άμεσα συνδεδεμένη με την βιολογική κτηνοτροφία
- στις καλλιέργειες τους να εφαρμόζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες
- Η εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΟΚ) 834/2007 του Συμβουλίου, καθώς και της νομοθεσίας της Κυπριακής Δημοκρατίας (Νόμος 227(I) του 2004)
- Η υποβολή καλλιεργητικού/ αγροπεριβαλλοντικού σχεδίου
- Η τήρηση φακέλου αγροπεριβαλλοντικού προγράμματος

Για την εφαρμογή των πιο πάνω δράσεων έχουν επιλεγεί συγκεκριμένοι κλάδοι τόσο της φυτικής όσο και της ζωϊκής παραγωγής:

(α) Φυτική Παραγωγή

- Εσπεριδοειδή
- Φυλλοβόλα
- Ακρόδρυα
- Ελιές
- Χαρουπιές
- Φοινικιές
- Μπανάνες
- Αβοκάτο
- Μεσπιλιές
- Αμπέλια
- Λαχανικά
- Πατάτες
- Όσπρια και αράπικα φιστίκια

- Αρωματικά και Φαρμακευτικά φυτά
- Σιτηρά και άλλες ξηρικές καλλιέργειες
- Κτηνοτροφικά φυτά
- Τροπικά ή υποτροπικά φυτά (π.χ. Μάγκο, Παπάγια κ.α.)

(β) Ζωική παραγωγή

- Αίγες
- Προβατίνες

Το καθεστώς θα εφαρμοστεί σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας στην οποία ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος από το Κράτος με προτεραιότητα τις μειονεκτικές περιοχές και στους νέους γεωργούς.

Οι αιτητές στο καθεστώς 2.3.7 δεν μπορούν ταυτόχρονα να συμμετάσχουν στα υπόλοιπα καθεστώτα του μέτρου με εξαίρεση το καθεστώς 2.3.8.

Οι δράσεις αυτές δεν θεωρούνται επιλέξιμες στα επιχειρησιακά Προγράμματα των Οργανώσεων Παραγωγών και καλύπτονται μόνο από το ΠΑΑ 2007-2013

Το Καθεστώς αυτό εφαρμόζεται επίσης μέσα στα πλαίσια του Άξονα Προτεραιότητας 4 Leader δηλαδή μέσω των Ομάδων Τοπικής Δράσης, για συγκεκριμένους επιλέξιμους κλάδους που θα καθορίζονται με σαφήνεια στην προσεχή προκήρυξη του Leader.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 39.4 του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/ 2005 το ύψος της ενίσχυσης βασίζεται στο διαφυγόν εισόδημα λόγω μειωμένης παραγωγής και τις επιπρόσθετες δαπάνες (εκτός του κόστους πιστοποίησης το οποίο καλύπτεται από το Καθεστώς 1.8.1) που προέρχονται από τις δεσμεύσεις που λαμβάνει ο δικαιούχος.

Το ύψος της ενίσχυσης για τη φυτική παραγωγή κατά ομαδοποιημένη κατηγορία έχει ως ακολούθως:

- (α) Αμπέλια (επιτραπέζια και οινοποιήσιμα), πολυετή αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά και αρδευόμενες δενδρώδεις καλλιέργειες (με εξαίρεση τις χαρουπιές και φοινικιές) 1000 Ευρώ το εκτάριο.
- (β) Ξηρικές δενδρώδεις καλλιέργειες, λαχανικά, πατάτες, αρδευόμενα όσπρια, αράπικα φιστικιά, μονοετή αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά 750 Ευρώ το εκτάριο.
- (γ) Ετήσιες ξηρικές καλλιέργειες (σιτηρά, κτηνοτροφικά φυτά, ψυχανθή για χλωρή λίπανση και άλλες ετήσιες ξηρικές καλλιέργειες) 380 Ευρώ το εκτάριο. Επιλέξιμες για επιδότηση είναι οι εκτάσεις τα προϊόντα των οποίων διατίθενται ως ζωτροφές για την διατροφή βοοειδών, αιγοπροβάτων πουλερικών, χοίρων και τυχόν άλλων κλάδων κτηνοτροφικής παραγωγής όπου η εκτροφή γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού 2092/1991 και του περί Βιολογικής Παραγωγής Νόμου του 2004. Οι εκτάσεις αυτές μπορεί να ανήκουν είτε στον ίδιο το βιοκτηνοτρόφο είτε σε συμβεβλημένο με αυτό βιοκαλλιεργητή. Όταν η παραγωγή των σιτηρών διατίθεται για ανθρώπινη κατανάλωση η υποχρέωση για σύνδεση της καλλιέργειας των σιτηρών με την βιολογική κτηνοτροφία, όπως αναφέρεται πιο πάνω δεν ισχύει. Στην περίπτωση όμως αυτή ο αιτητής υποχρεούται να προσκομίσει σχετικά αποδεικτικά στοιχεία (π.χ τιμολόγια) ότι διατέθηκαν ως προϊόντα βιολογικής παραγωγής για ανθρώπινη κατανάλωση.

Το ύψος της ενίσχυσης στη ζωική παραγωγή καθορίζεται στα 450 Ευρώ το εκτάριο βοσκότοπου τόσο για τις αίγες όσο και για τα πρόβατα.

Τονίζεται ότι οι εκμεταλλεύσεις θα πρέπει να είναι πιστοποιημένες ως βιολογικές σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού του Συμβουλίου 834/2007 και τηρούνται οι ανώτατες πυκνότητες ζώων όπως αναφέρονται στο Παράρτημα IV του Κανονισμού 889/2008.

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για εφαρμογή Βιολογικής Παραγωγής Προϊόντων

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης εφαρμόζεται η μέθοδος του Μερικού Προϋπολογισμού. Υπολογίζεται δηλαδή το διαφυγόν εισόδημα του γεωργού από την εφαρμογή της δράσης αλλά και το επιπλέον κόστος που προκύπτει για τον γεωργό από την εφαρμογή αυτής. Το διαφυγόν εισόδημα ισούται με τη διαφορά του εισοδήματος του παραγωγού που προκύπτει από ένα εκτάριο συμβατικής καλλιέργειας προϊόντος μείον το εισόδημα του παραγωγού που προκύπτει από ένα εκτάριο βιολογικής καλλιέργειας προϊόντος. Το επιπλέον κόστος ισούται με τη διαφορά του κόστους παραγωγής σε ένα εκτάριο βιολογικής καλλιέργειας προϊόντος μείον το κόστος παραγωγής σε ένα εκτάριο συμβατικής καλλιέργειας προϊόντος. Το άθροισμα του διαφυγόντος εισοδήματος και του επιπλέον κόστους ισούται με το ύψος της ετήσιας ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

Το ύψος ενίσχυσης για εφαρμογή βιολογικής παραγωγής προϊόντων υπερβαίνει στις πολυετείς καλλιέργειες κατά 100 ευρώ και στις ετήσιες καλλιέργειες κατά 150 ευρώ το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος ενίσχυσης με βάση τα όσα προβλέπονται στο Παράρτημα του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005. Η υπέρβαση αυτή είναι δυνατή με βάση τα όσα αναφέρονται στους 4 αστερίσκους του ίδιου Παραρτήματος. Η υπέρβαση των μεγίστων επιτρεπομένων ορίων ενίσχυσης οφείλεται στις πολύ μεγάλες απώλειες που προκύπτουν για τον γεωργό από την εφαρμογή της βιολογικής παραγωγής προϊόντων οι οποίες είναι κατά πολύ μεγαλύτερες από τα μέγιστα όρια που προβλέπει το Παράρτημα του Κανονισμού. Οι απώλειες είναι αποτέλεσμα της παύσης της συμβατικής μεθόδου παραγωγής (μη χρήση χημικών λιπασμάτων και χημικών φυτοπροστατευτικών ουσιών) οι οποίες σε συνδιασμό με τις ιδιαίτερες εδαφοκλιματικές συνθήκες της Κύπρου μειώνουν δραστικά την παραγόμενη ποσότητα προϊόντος και κατ' επέκταση το εισόδημα του παραγωγού. Περισσότερες λεπτομέρειες που στοιχειωθετούν τα όσα αναφέρονται πιο πάνω παρατίθενται στο Παράρτημα IV του Προγράμματος.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.3.7					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	3.500.000	3.500.000	7.000.000		7.000.000
%	50	50	100		100

Υπάρχουν δεσμεύσεις οι οποίες παρουσιάζονται σε συγκεντρωτικό πίνακα.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.3.8

Παροχή ενισχύσεων για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας.

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 36(α)(iv) και Άρθρο 39 του Κανονισμού 1698/2005

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

214

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Οι γεωργικές εκτάσεις αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των βιοτόπων της άγριας ζωής. Η εντατικοποίηση της γεωργικής γης και η αυξημένη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων ή η χρήση δηλητηριωδών δολωμάτων καθώς και η εγκατάλειψη μη προσοδοφόρων αγροτικών γαιών αποβαίνουν σε βάρος της άγριας πανίδας. Η γεωργική δραστηριότητα είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη διατήρηση της άγριας ζωής και με το συγκεκριμένο Μέτρο προτείνεται καθεστώς ενίσχυσης των γεωργών που αναλαμβάνουν πενταετούς διάρκειας δέσμευση για διατήρηση των βιοτόπων και την προστασία της άγριας ζωής μέσα στη γεωργική εκμετάλλευση.

Το καθεστώς αυτό αποσκοπεί στην χρησιμοποίηση της γεωργικής γης στις αγροτικές περιοχές με δράσεις που αποσκοπούν στη διατήρηση των ειδών άγριας πανίδας όπου περιλαμβάνονται είδη άγριας πτηνοπανίδας (ενδημικά, αποδημητικά και διαβατικά είδη) του Παραρτήματος I της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ και πουλιά – δείκτες των αγροοικοσυστημάτων καθώς και θηλαστικά (αγρινό) του Παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που αφορά στην προστασία της άγριας ζωής και των φυσικών οικοτόπων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

- 1) Η συστηματική ενσωμάτωση δράσεων μέσα στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις για διατήρηση των φυσικών οικοτόπων της άγριας πανίδας και της αυτοφυούς χλωρίδας και κατ' επέκταση για διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- 2) Η δημιουργία βοσκοτόπων διατροφής και αναπαραγωγής της άγριας πανίδας μέσα στους φυσικούς οικοτόπους.
- 3) Η ικανοποιητική παροχή βιομάζας για διατροφή των πτηνών ή των θηλαστικών της άγριας πανίδας και η αποφυγή του επηρεασμού των γεωργικών καλλιεργειών.
- 4) Η προστασία και η διαχείριση της άγριας πανίδας στους βιοτόπους της καλλιεργούμενης γης και η διατήρηση των διαδρόμων επικοινωνίας των πληθυσμών της άγριας πανίδας μέσω των βιοτόπων.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο προορίζεται να εφαρμοστεί σε γεωργικές εκτάσεις των πεδινών, ημιορεινών και ορεινών περιοχών σε όλη την επικράτεια της Κύπρου υπό τον έλεγχο του Κράτους, που αποτελούν τους φυσικούς χώρους διατροφής της άγριας πανίδας από γεωργικά ενδιαιτήματα και παρέχουν τις κατάλληλες συνθήκες φωλεοποίησης και αναπαραγωγής.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του καθεστώτος είναι γεωργοί (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ή άλλοι διαχειριστές της γης γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα δημιουργηθούν περιβαλλοντικά προβλήματα λόγω της εγκατάλειψης της γης.

Οι δικαιούχοι θα πρέπει να υποβάλουν μία μόνο αίτηση παγκύπρια και να πληρούν τα πιο κάτω κριτήρια:

- Καλλιεργούν το ελάχιστο τρία (3) δεκάρια γεωργικής γης είτε μεμονωμένα είτε ως μέλη γεωργικής οικογένειας.
- Το ελάχιστο αποδεκτό μέγεθος κάθε αγροτεμαχίου ορίζεται στο μισό (0,5) δεκάριο και το μέγιστο στα πέντε (5) δεκάρια.
- Η συνολική αιτούμενη έκταση κατά γεωργό να μην υπερβαίνει το 15% της έκτασης της εκμετάλλευσης. Η συγκομιδή και η εμπορία της σποράς αυτής δεν είναι επιτρεπτή εντός της έκτασης αυτής.
- Αναλαμβάνουν τη δέσμευση ένταξης στο Μέτρο για πέντε (5) τουλάχιστο έτη.
- Τηρούν τις Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες. Από το 2009 οι αιτητές θα πρέπει να τηρούν επίσης τις κανονιστικές απαιτήσεις της Πολλαπλής Συμμόρφωσης και τις ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα λιπάσματα και τις φυτοπροστατευτικές ουσίες.
- Να δέχονται ανεπιφύλακτα και να διευκολύνουν τους ελέγχους που πραγματοποιούν τα Εθνικά και Κοινοτικά Όργανα.

Επιλέξιμη δράση είναι η καθεχρονική σπορά αγροτεμαχίων με επιλέξιμα μίγματα σιτηρών – ψυχανθών συγκεκριμένων καλλιεργούμενων ή αυτοχθόνων ειδών που είναι κατάλληλα και προσαρμοσμένα στους φυσικούς οικοτόπους των καλλιεργούμενων εκτάσεων της Κύπρου.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση ορίζεται στα 265 ευρώ ανά εκτάριο και καλύπτει το διαφυγόν εισόδημα και το πρόσθετο κόστος που απορρέει από την αναληφθείσα αγροπεριβαλλοντική δέσμευση .

Μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης

Κατά τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης εφαρμόζεται η μέθοδος του Μερικού Προϋπολογισμού με τη κριτήριο το Καθαρό Κέρδος. Γίνεται δηλαδή σύγκριση του Καθαρού Κέρδους που προκύπτει για το γεωργό με την εφαρμογή της καλλιέργειας με κριθάρι σε σύγκριση με το Καθαρό Κέρδος που προκύπτει για το γεωργό με την εφαρμογή των προνοιών της δράσης. Η απώλεια του Καθαρού Κέρδους η οποία προκύπτει ισούται με το ετήσιο ύψος ενίσχυσης για την εφαρμογή της δράσης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η ενίσχυση καταβάλλεται ετήσια νοουμένου ότι υποβάλλεται έγκυρη αίτηση και συμπληρώνονται με επιτυχία οι επιτόπιοι έλεγχοι.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.3.8					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	900.000	900.000	1.800.000		1.800.000
%	50	50	100		100

ΜΕΤΡΟ 2.4**“Δασώσεις”**

Το Μέτρο περιλαμβάνει τρία επιμέρους Καθεστώτα ως ακολούθως:

- 1) Δάσωση Γεωργικής Γης,
- 2) Εγκατάσταση Γεωργοδασοπονικών Συστημάτων,
- 3) Δάσωση μη Γεωργικής Γης.

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι το Τμήμα Δασών.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 2.4					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	591.500	591.500	1.183.000	394.333	1.577.333
%	37.5	37.5	75	25	100

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Αναμένεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου ύψους € 844.000 σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κανονισμού 1320/06. Οι ανειλημμένες αυτές υποχρεώσεις προκύπτουν από τα Μέτρα 2.4 και 3.2 του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006. Η κατανομή κατά έτος των ανειλημμένων υποχρεώσεων φαίνεται στον συγκεντρωτικό πίνακα του Κεφαλαίου 5.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.4.1**“Δάσωση Γεωργικής Γης”**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 36 (β) (i) και 43 Παράγραφοι 1,2,3 & 4 του Κανονισμού 1698/2005.
Άρθρα 30 και 31 και σημείο 5.3.2.2.1 του Παραρτήματος II του Καν. 1974/2006.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

221

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Τα δάση συμβάλλουν στην προστασία των εδαφών από τη διάβρωση, στην αντιμετώπιση του προβλήματος της ερημοποίησης, στην προστασία της βιοποικιλότητας, στη βελτίωση και προστασία των υδάτινων πόρων, στη βελτίωση του περιβάλλοντος, στην άμβλυση των κλιματικών αλλαγών, κ.λ.π.

Σε περιοχές έξω από τα κρατικά δάση, όπου η άσκηση της δασοπονίας είναι ανύπαρκτη, λόγω του χαμηλού παραγωγικού δυναμικού, παρουσιάζονται διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα όπως η διάβρωση, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και του τοπίου της υπαίθρου, η μείωση της βιοποικιλότητας, η υποβάθμιση της ποιότητας των υδάτων, κ.λ.π. Τα προβλήματα αυτά μπορούν να αμβλυνθούν μέσα από τις δασώσεις.

Παράλληλα με τα πιο πάνω, τα τελευταία χρόνια ορισμένες από τις γεωργικές καλλιέργειες έχουν καταστεί οικονομικά ασύμφωρες με αποτέλεσμα οι αγρότες να βρίσκονται σε προβληματισμό και να αναζητούν εναλλακτικές χρήσεις της γης τους.

Η δάσωση γεωργικής γης θα συμβάλει θετικά στην άμβλυση των περιβαλλοντικών αυτών προβλημάτων και ταυτόχρονα θα προσφέρει ένα εναλλακτικό τρόπο χρήσης της γεωργικής γης.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Οι κυριότεροι στόχοι του Καθεστώτος είναι:

- συμβολή στην προστασία του εδάφους από τη διάβρωση και την απερίμωση
- συμβολή στη διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας
- συμβολή στην προστασία και βελτίωση της ποιότητας των υδάτινων πόρων
- συμβολή στη βελτίωση του περιβάλλοντος και του τοπίου της υπαίθρου
- συμβολή στην εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος στους γεωργούς των ορεινών περιοχών με την προσφορά εναλλακτικού τρόπου χρήσης της γεωργικής γης
- συμβολή στην άμβλυση των κλιματικών αλλαγών
- επίλυση διαρθρωτικών αδυναμιών γεωργικού τομέα

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Βασικός σκοπός του Καθεστώτος είναι η προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος και του τοπίου γενικότερα. Παράλληλα θα παρέχεται στους αγρότες η δυνατότητα εναλλακτικής χρήσης της γεωργικής τους γης.

Οι επιλέξιμες δράσεις και έργα του Καθεστώτος παρουσιάζονται στο Παράρτημα VI (Πίνακας 1: Επιλέξιμες Δράσεις/ Έργα - Τυπική Δαπάνη) και διαχωρίζονται σε δύο ομάδες: **α) Εγκατάσταση και Προστασία της Δασικής Φυτείας και β) Περιποίηση/ Συντήρηση της Δασικής Φυτείας.**

Οι δράσεις/ εργασίες που αφορούν την *Εγκατάσταση και Προστασία της Δασικής Φυτείας* παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, Μέρος Α. Ενδεικτικά, περιλαμβάνουν την προετοιμασία του εδάφους, την προμήθεια του πολλαπλασιαστικού υλικού, την εγκατάσταση της φυτείας καθώς και τις εργασίες για προστασία από βιολογικούς και αβιοτικούς παράγοντες. Επίσης περιλαμβάνουν και τις εργασίες για το λεκάνωμα, το πότισμα, τη συντήρηση του αρδευτικού συστήματος, την καταπολέμηση ζιζανίων στη βολοφυτεία/ σποροφυτεία καθώς και την αναπλήρωση αποτυχιών της βολοφυτείας ή σποροφυτείας για τα πρώτα δύο χρόνια μετά τη φύτευση ή σπορά. Αυτό γίνεται για να εξασφαλισθεί η επιτυχία της δάσωσης γιατί τόσο το πότισμα και η καταπολέμηση ζιζανίων, όσο και η αναπλήρωση των αποτυχιών αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας εγκατάστασης δασικής φυτείας κάτω από τις ιδιαίτερα ξηρικές συνθήκες που επικρατούν στις περιοχές εφαρμογής του Καθεστώτος.

Οι δράσεις/ εργασίες που αφορούν την *Περιποίηση/ Συντήρηση της Δασικής Φυτείας* ξεκινούν στο τέλος του δευτέρου χρόνου μετά τη φύτευση/ σπορά, διαρκούν τρία χρόνια και αποσκοπούν στην εξασφάλιση της φυτείας από βιολογικούς και αβιοτικούς παράγοντες. Οι εργασίες αυτές παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, Μέρος Β.

Τόσο σ' ότι αφορά την Εγκατάσταση και προστασία της φυτείας όσο και σ' ότι αφορά την Περιποίηση /Συντήρηση της φυτείας, σε κάθε περίπτωση δάσωσης δε θα είναι επιλέξιμες όλες οι εργασίες αλλά μόνο αυτές που είναι πλήρως δικαιολογημένες. Για παράδειγμα η περιφραγή της φυτείας είναι επιλέξιμη μόνο στην περίπτωση που υπάρχει πρόβλημα βόσκησης.

Αναφορικά με τη στήριξη στα πλαίσια του Καθεστώτος αυτού ισχύουν τα ακόλουθα:

- α. Η οικονομική ενίσχυση περιλαμβάνει:
  - ενίσχυση για τις δαπάνες εγκατάστασης της φυτείας,
  - ετήσια ενίσχυση ανά εκτάριο, για τα πρώτα τρία χρόνια μετά την εγκατάσταση της φυτείας, για τις δαπάνες περιποίησης/ συντήρησης της φυτείας για να εξασφαλισθεί η επιτυχία της δάσωσης,
  - ετήσια πρωτοδότηση ανά εκτάριο μέχρι 15 χρόνια, μετά τη φύτευση/ σπορά, ως αντιστάθμισμα της απώλειας του γεωργικού εισοδήματος.
- β. Η στήριξη για τη δάσωση γεωργικών εκτάσεων η οποία αναλαμβάνεται από Δημόσιες Αρχές (Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ενώσεις τους, Οργανισμούς Δημοσίου Δικαίου και Κρατικές Αρχές) καλύπτει μόνο τις δαπάνες εγκατάστασης,
- γ. Στήριξη παρέχεται και στην περίπτωση μετατροπής αγροπεριβαλλοντικής δέσμευσης σε δέσμευση δάσωσης γεωργικής γης,
- δ. Στήριξη από το Καθεστώς δεν παρέχεται:
  - σε γεωργούς που λαμβάνουν στήριξη για πρόωρη συνταξιοδότηση,
  - για τη φύτευση χριστουγεννιάτικων δένδρων,
- ε. Σε περίπτωση φύτευσης ειδών ταχείας ανάπτυξης για βραχυπρόθεσμη εκμετάλλευση (περίτροπος χρόνος λιγότερο από 15 χρόνια), η στήριξη καλύπτει μόνο τις δαπάνες εγκατάστασης.

Σημειώνεται ότι οι δικαιούχοι του Καθεστώτος 2.4.1 θα πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΗΣ

Το Καθεστώς «Δάσωση Γεωργικής Γης», εστιάζεται μόνο στις καλλιέργειες όπως καθορίζονται κατωτέρω οι οποίες αντιμετωπίζουν διαρθρωτικά προβλήματα και όπου ασκείται τακτικά γεωργική δραστηριότητα:

- αροτραίες καλλιέργειες, κυρίως ψυχανθή (σε πεδινές περιοχές)
- μανταρινοειδή (περιοχή κυρίως Αρακαπά)
- αμπέλια (οινοποιήσιμα και επιτραπέζια) – (κυρίως Επαρχίες Λεμεσού και Πάφου)
- φυλλοβόλα σπυροφόρα δένδρα (ορεινές και ημιορεινές περιοχές)

Η προϋπόθεση να ασκείται τακτικά γεωργική δραστηριότητα στην περίπτωση των αροτραίων καλλιεργειών σημαίνει ότι η γη τα τελευταία τρία χρόνια έφερε αροτραίες καλλιέργειες τουλάχιστον 1 χρόνο. Στην περίπτωση των άλλων καλλιεργειών σημαίνει διατήρηση των καλλιεργειών σε καλή κατάσταση που πρακτικά σημαίνει:

- (α) μια καλλιέργεια το χρόνο ή απομάκρυνση της ανεπιθύμητης βλάστησης
- (β) διατήρηση των δέντρων ή του αμπελιού σε καλή κατάσταση

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΟΥ

Εν προκειμένω, ως «γεωργός» ορίζεται το φυσικό πρόσωπο που είναι κάτοχος / διαχειριστής γεωργικής εκμετάλλευσης το οποίο αναλώνει το 25% των εργάσιμων ωρών εργασίας του στις εκμεταλλεύσεις που βρίσκονται στις μειονεκτικές περιοχές και 50% του εργάσιμου χρόνου του στις υπόλοιπες περιοχές. Τα ανωτέρω αντιστοιχούν με την διατήρηση τουλάχιστον 6 δεκαρίων ξηρικής ή 2 δεκαρίων αρδευόμενης γης ή 1 δεκαρίου αρδευόμενης γης και 3 δεκαρίων ξηρικής γης για τις μειονεκτικές περιοχές και τη διατήρηση 12 δεκαρίων ξηρικής ή 4 δεκαρίων αρδευόμενης γης ή 2 δεκαρίων αρδευόμενης γης και 6 δεκαρίων ξηρικής γης.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΔΑΣΩΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ, ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΤΙ Η ΔΑΣΩΣΗ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΣΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΤΗ ΜΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

1. Προϋποθέσεις και Κριτήρια Επιλογής των Περιοχών

Περιβαλλοντικά προβλήματα όπως διάβρωση, ερημοποίηση, θέματα βιοποικιλότητας, προστασία των υδάτινων πόρων, κτλ παρουσιάζονται σ' όλες τις περιοχές της υπαίθρου εκτός των δασικών και ως εκ τούτου το Καθεστώς αυτό θα εφαρμοσθεί μόνο στα 4 είδη καλλιεργειών που αναφέρονται πιο πάνω. Αν οι διαθέσιμες πιστώσεις αποδειχτούν ανεπαρκείς θα γίνεται βαθμολόγηση των αιτήσεων με βάση κριτήρια τα οποία θα καθοριστούν στο εγχειρίδιο εφαρμογής πριν από την προκήρυξη.

Θα υπάρχει κριτήριο ελάχιστης έκτασης το οποίο έχει καθορισθεί στα 0,3 εκτάρια. Τα δάση που θα δημιουργούνται θα είναι σύμφωνα με τους ορισμούς του Άρθρου 30 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 1974/2006 εκτός του κριτηρίου της ελάχιστης έκτασης το οποίο θα είναι 0,3 αντί 0,5 εκτάρια. Ο καθορισμός μικρότερης έκτασης είναι απαραίτητος για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα με το μικρό μέγεθος του κλήρου. Η έκταση των 0,3 εκταρίων θεωρείται ικανοποιητική από δασοκομικής άποψης.

Στο καθεστώς αυτό θα μπορεί να ενταχθεί και ενοικιαζόμενη γεωργική γη. Η διάρκεια της ενοικίασης πρέπει να είναι τουλάχιστο για 5 χρόνια. Θα απαιτείται η προσκόμιση αντιγράφου του ενοικιαστηρίου εγγράφου καθώς επίσης και γραπτή συγκατάθεση του ιδιοκτήτη για τη δάσωση.

Θα υπάρχει δέσμευση από τον ενοικιαστή και σύμφωνη γνώμη από τον ιδιοκτήτη για διατήρηση της δασικής φυτείας σε ικανοποιητική κατάσταση τουλάχιστον για 5 χρόνια μετά από την καταβολή της τελευταίας δόσης της ενίσχυσης.

Η γη που θα ενταχθεί στο Καθεστώς αυτό δεν θα μπορεί να επανενταχθεί στο ίδιο ή άλλο ανάλογο Μέτρο ή Καθεστώς.

2. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΤΙ Η ΔΑΣΩΣΗ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΣΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΤΗ ΜΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Τα έργα δασώσεων που θα εκτελούνται στα πλαίσια του Καθεστώτος θα πρέπει να είναι συμβατά με το περιβάλλον και προσαρμοσμένα στις τοπικές συνθήκες. Ειδικότερα στις περιοχές του δικτύου "Φύση 2000" και σε περιοχές που περιλαμβάνονται σε πρόγραμμα λεκάνης απορροής ποταμού σύμφωνα με την Οδηγία 2000/ 60ΕΚ, η δάσωση πρέπει να είναι συμβατή με τους διαχειριστικούς σκοπούς της κάθε περιοχής. Επίσης, θα πρέπει να είναι συμβατή με τους ακόλουθους Νόμους, Κανονισμούς και Οδηγίες:

- α) τον περί "Εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από ορισμένα έργα" Νόμο 140(Ι)/ 2005 (Οδηγία 85/ 337/ ΕΕC όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 97/ 11/ EC)
- β) τους περί "Παραγωγής και Εμπορίας Φυτικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού" Νόμους του 1991 έως 2002 (Οδηγία 99/105/EC).
- γ) τον περί "Μέτρων Προστασίας κατά της Εισαγωγής και Εξάπλωσης Οργανισμών Επιβλαβών για τα Φυτά και τα Φυτικά Προϊόντα" Νόμο και τους σχετικούς Κανονισμούς, 147(Ι) του 2003 (Οδηγία 2000/ 29/ EC).
- δ) τον περί "Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων" Νόμο 13(1)/ 2004 (Οδηγία 2000/ 60/ EC).
- ε) τον περί "Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της «Άγριας ζωής» Νόμο 153(Ι)/ 2003 (Οδηγία 92/ 43/ EC).
- στ) τον περί «Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων» Νόμο 152(Ι)/ 2003 (Οδηγία 79/ 409/ EC).

Θα απαιτείται η υποβολή Σχεδίου Δάσωσης, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει το δασοπονικό είδος, το φυτευτικό σύνδεσμο, τη μέθοδο δάσωσης (φύτευση ή σπορά), τον τρόπο προετοιμασίας του εδάφους, την εποχή εγκατάστασης της φυτείας, τα μέτρα περιποίησης, τα μέτρα προστασίας, κ.λ.π. Το Σχέδιο Δάσωσης θα εγκρίνεται από την Αρμόδια Αρχή και θα υπόκειται σε αλλαγές εάν αυτό κρίνεται αναγκαίο. Κατά τη διαδικασία της έγκρισης θα εξετάζονται όλα ανεξαιρέτως τα στοιχεία έτσι που να διασφαλίζεται ότι η δάσωση είναι προσαρμοσμένη στις τοπικές συνθήκες και συμβατή με τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις και μ' αυτόν τον τρόπο η επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού.

Θα χρησιμοποιούνται καθορισμένα αυτοφυή δασοπονικά είδη, και το αναπαραγωγικό υλικό θα είναι εγχώριας προέλευσης και παραγωγής. Κατά τον καθορισμό των ειδών ο οποίος θα γίνει σε μεταγενέστερο στάδιο θα ληφθούν υπόψη όλοι οι παράγοντες όπως η χρήση αυτοχθόνων ειδών, οι κίνδυνοι για τη βιοποικιλότητα, οι κίνδυνοι για τις πυρκαγιές κλπ. Ο ελάχιστος αποδεκτός αριθμός φυτών ανά εκτάριο είναι τα 450. Οι συστάδες που θα εγκαθίστανται θα είναι μικτές ή αμιγείς. Μικτές συστάδες θα είναι οι συστάδες που θα περιλαμβάνουν στη σύνθεση τους τουλάχιστον 30% πλατύφυλλα. Στα κριτήρια βαθμολόγησης των αιτήσεων θα περιλαμβάνεται και η σύνθεση των ειδών όπου θα ευνοούνται τα πλατύφυλλα και οι μικτές συστάδες.

3. Δικαιούχοι

Δικαίωμα συμμετοχής για το καθεστώς «Δάσωση Γεωργικής Γης» έχουν γεωργοί ή ενώσεις τους, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή ενώσεις τους συμπεριλαμβανομένων των Εκκλησιαστικών, Μοναστηριακών και άλλων θρησκευτικών αρχών. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν και οι Δημόσιες Αρχές (Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ενώσεις τους, Οργανισμοί Δημοσίου Δικαίου και Κρατικές Αρχές) αλλά με περιορισμούς στις ενισχύσεις (βλέπε Ύψος Ενίσχυσης).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ/ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΤΕΙΑΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΎΨΟΥΣ ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΠΡΙΜΟΔΟΤΗΣΗΣ ΩΣ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΜΑ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Εγκατάσταση και συντήρηση

Για τον υπολογισμό του ύψους ενίσχυσης λήφθηκαν υπόψη όλες οι δυνατές μέθοδοι και εργασίες εγκατάστασης και συντήρησης της δασικής φυτείας κάτω από τις ποικίλες κλιματεδαφικές συνθήκες που παρουσιάζονται στις περιοχές εφαρμογής του Καθεστώτος.

Ο καθορισμός του ύψους της δαπάνης για την εκτέλεση κάθε εργασίας στηρίχθηκε σε πραγματικά στοιχεία του Τμήματος Δασών, το οποίο εκτελεί ανάλογα έργα σε όλες τις περιοχές και περιβάλλοντα της Κύπρου, καθώς και στα σχετικά στοιχεία από την εφαρμογή του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006. Στο Παράρτημα VI (Πίνακας 2 «Αναλυτική Κοστολόγηση των Επιλέξιμων Εργασιών για το Μέτρο ΔΑΣΩΣΕΙΣ») φαίνεται αναλυτικά η μεθοδολογία για τον υπολογισμό του κόστους εγκατάστασης και συντήρησης της δασικής φυτείας.

2. Ύψος απώλειας γεωργικού εισοδήματος

Το ύψος της απώλειας του γεωργικού εισοδήματος υπολογίστηκε με βάση την έκδοση του Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών. Για τον καθορισμό του ύψους ενίσχυσης λήφθηκε υπόψη η αντιπροσωπευτική απώλεια εισοδήματος κατά ομάδα καλλιεργειών. Το ύψος απώλειας που θα δίνεται ανέρχεται σε 700 Ευρώ το εκτάριο/ έτος για τους γεωργούς και τις ενώσεις τους και σε 150 Ευρώ το εκτάριο/ έτος για κάθε άλλο φυσικό πρόσωπο ή πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου.

ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ

Η επάρκεια και ακρίβεια των ποσών αναφορικά με τις πληρωμές έχουν ελεγχθεί από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών.

ΥΨΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Ύψος Ενίσχυσης

Η δημόσια δαπάνη για τις δαπάνες εγκατάστασης για τα έργα που θα αναλαμβάνει το δημόσιο θα ανέρχεται στο 100% της δαπάνης. Για τα έργα που θα αναλαμβάνει ο ιδιωτικός τομέας θα ανέρχεται στο 80% των επιλέξιμων δαπανών στις μειονεκτικές περιοχές και στις περιοχές Φύση 2000, και στο 70% στις λοιπές περιοχές.

Η δημόσια δαπάνη για τις δαπάνες περιποίησης/ συντήρησης θα ανέρχεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Η ενίσχυση για τις δαπάνες εγκατάστασης και περιποίησης της φυτείας θα καταβάλλεται με βάση την τυπική δαπάνη (standard cost) των επιλέξιμων δράσεων όπως καθορίζεται στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος VI και δεν θα είναι υποχρεωτική η προσκόμιση τιμολογίου ή άλλων λογιστικών εγγράφων. Η ενίσχυση ανά εκτάριο δεν είναι προκαθορισμένη αλλά θα εξαρτάται από τις επιλέξιμες δράσεις που θα πραγματοποιούνται σε κάθε περίπτωση και οι οποίες θα είναι πλήρως δικαιολογημένες.

Η ετήσια πριμοδότηση ως αντιστάθμισμα της απώλειας του γεωργικού εισοδήματος θα καταβάλλεται για 15 χρόνια και θα ανέρχεται σε 700 Ευρώ/ ha στην περίπτωση των γεωργών ή των ενώσεων τους και σε 150 Ευρώ/ ha στην περίπτωση άλλων φυσικών προσώπων ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου.

Η στήριξη για τη δάσωση γεωργικών εκτάσεων που ανήκουν σε δημόσιες αρχές καλύπτει μόνο τις δαπάνες εγκατάστασης. Στην περίπτωση όπου η γεωργική γη που πρόκειται να δασωθεί είναι μισθωμένη από φυσικό πρόσωπο ή πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ο προαναφερόμενος περιορισμός δεν ισχύει.

2. Διαδικασία Χορήγησης της Ενίσχυσης

Η ενίσχυση για τις δαπάνες εγκατάστασης της φυτείας θα καταβάλλεται σε τρεις δόσεις. Η πρώτη δόση θα καταβάλλεται μετά την ολοκλήρωση της φύτευσης/ σποράς και κατόπιν υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών και μετά το σχετικό έλεγχο. Η δεύτερη δόση θα καταβάλλεται ένα χρόνο μετά την φύτευση/ σπορά και κατόπιν υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών και έλεγχο των εργασιών. Η τρίτη δόση θα καταβάλλεται δύο χρόνια μετά τη φύτευση/ σπορά και κατόπιν υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών και έλεγχο των εργασιών.

Η ετήσια ενίσχυση για τις δαπάνες περιποίησης της φυτείας θα καταβάλλεται σε μια δόση μετά από την υποβολή σχετικού αιτήματος, μετά την αποπεράτωση και έλεγχο των εργασιών.

Η ετήσια πριμοδότηση που θα παρέχεται ως αντιστάθμισμα για την απώλεια του γεωργικού εισοδήματος θα καταβάλλεται σε μια δόση.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ, ΤΗ ΔΑΣΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

1. Σύνδεση με το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα

Το Καθεστώς αυτό συνδέεται άμεσα με τη 2^η δράση του Εθνικού Δασικού Προγράμματος που αφορά τις δασώσεις και τη δασοκομία. Η δράση αυτή χαρακτηρίζεται ως πολύ μεγάλης σημασίας και η εφαρμογή της καλύπτει τόσο τα κρατικά δάση και τη χαλίτικη γη όσο και τη γεωργική και μη γη. Για τη δάσωση γεωργικής γης προβλέπεται ετήσια δαπάνη ύψους 170.000 Ευρώ περίπου.

2. Σύνδεση με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας

Το Καθεστώς συνδέεται και με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας η οποία αναφέρει τη στήριξη της δασοκομίας ως σημαντικού εργαλείου για τη διατήρηση και βελτίωση της βιολογικής ποικιλότητας, των συνθηκών διαβίωσης των ζώων και φυτών, όπως επίσης και της σημασίας των δασών ως μέτρου κατά των κλιματικών αλλαγών. Επίσης, τονίζεται η συμβολή της δασοκομίας στο εισόδημα και την απασχόληση που επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής.

3. Σύνδεση με την στρατηγική της κοινότητας για την αλλαγή του κλίματος

Το καθεστώς συνδέεται με την στρατηγική της Κοινότητας για την αλλαγή του κλίματος η οποία αναφέρει τη δάσωση ως ένα από τα μέτρα για άμβλυνση των κλιματικών αλλαγών.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΗΚΑΝ ΩΣ ΥΨΗΛΟΥ Ή ΜΕΤΡΙΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι περισσότερες περιοχές που θα ενταχθούν στο Καθεστώς «Δάσωση Γεωργικής Γης» καλύπτονται από το Σχέδιο Πυροπροστασίας ικανοποιητικά. Νέες εκτάσεις που δε θα καλύπτονται θα εντάσσονται κάτω από το υφιστάμενο Σχέδιο. Στις πλείστες όμως των περιπτώσεων λόγω της ενεργούς διαχείρισης που θα υπάρχει στα νέα αυτά δάση ο κίνδυνος έκρηξης και επέκτασης των πυρκαγιών θα είναι μειωμένος.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.4.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	349.000	349.000	698.000	232.667	930.667
%	37.5	37.5	75	25	100

Η Κύπρος αναλαμβάνει τη δέσμευση ότι θα κοινοποιήσει σχήμα κρατικής ενίσχυσης για το μέτρο το συντομότερο δυνατό. Μέχρι την έγκριση του σχήματος κρατικής ενίσχυσης η Κύπρος θα υλοποιήσει τα μέτρα αυτά υπό τον κανόνα των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis), σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 1998/2006.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Αναμένεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου ύψους € 504.000 σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κανονισμού 1320/06. Οι ανειλημμένες αυτές υποχρεώσεις προκύπτουν από το Μέτρο 2.4 του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006. Η κατανομή κατά έτος των ανειλημμένων υποχρεώσεων φαίνεται στον συγκεντρωτικό πίνακα του Κεφαλαίου 5.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός δικαιούχων που λαμβάνουν ενίσχυση για Δάσωση	20
	Έκταση γης που έχει δασωθεί	20ha
Αποτέλεσμα	Έκταση υπό επιτυχή διαχείριση γης ενισχύοντας:	
	(α) τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές απείρου φυσικού κάλλους	
	(β) την ποιότητα νερού	
	(γ) τον περιορισμό των κλιματικών αλλαγών	20 ha
	(δ) την ποιότητα εδάφους	
Επίδραση	(ε) την αποφυγή της περιθωριοποίησης και της εγκατάλειψης της γης	
	(4). Αντιστροφή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(5). Διατήρηση των δασικών περιοχών και των περιοχών απείρου φυσικού κάλλους	
	(6). Βελτίωση της ποιότητας του νερού	
(7). Συνεισφορά στην απάμβλυνση των κλιματολογικών αλλαγών		

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.4.2**«Εγκατάσταση Γεωργοδασοπονικών Συστημάτων»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 36 (β) (ii) και 44 Παράγραφοι 1,2,3 & 4 του Κανονισμού 1698/2005.
Άρθρα 30 και 32 και σημείο 5.3.2.2.2 του Παραρτήματος II του 1974/2006.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

222

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Ο συνδυασμός της γεωργίας με την καλλιέργεια δασικών δέντρων αποτελεί ένα σύστημα χρήσης της γης ιδιαίτερα επιθυμητό από οικονομικής άποψης αλλά και λόγω της προστατευτικής και οικολογικής του σημασίας.

Η εγκατάσταση ανεμοθραυστών γύρω από γεωργικές καλλιέργειες αποτελεί ένα γεωργοδασοπονικό σύστημα με ευρεία χρήση σε περιοχές που πλήττονται από ανέμους ή παγετούς. Το σύστημα αυτό μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην προστασία των γεωργικών καλλιεργειών από εξωγενείς παράγοντες όπως οι άνεμοι και οι παγετοί, μειώνοντας έτσι τις ζημιές στις καλλιέργειες και βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα και ποσότητα της γεωργικής παραγωγής. Παράλληλα η εγκατάσταση των δασικών δέντρων επιφέρει σημαντικές θετικές επιδράσεις στη βιοποικιλότητα και στο περιβάλλον γενικότερα.

Η εφαρμογή του Καθεστώτος «Εγκατάσταση Γεωργοδασοπονικών Συστημάτων» θα βοηθήσει στην προστασία γεωργικών καλλιεργειών και παράλληλα θα συμβάλει θετικά στην άμβλυνση περιβαλλοντικών προβλημάτων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Οι κύριοι στόχοι του Καθεστώτος είναι οι ακόλουθοι:

- η στήριξη των γεωργών με την προστασία των γεωργικών καλλιεργειών,
- η επέκταση του πρασίνου,

Επίσης έμμεσα ικανοποιούνται και περιβαλλοντικές απαιτήσεις και ανάγκες όπως η βελτίωση του τοπίου, η προστασία και ενίσχυση της βιοποικιλότητας, η παροχή καταφυγίων για την πανίδα, κ.λ.π.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ1. Σκοπός

Το καθεστώς αποσκοπεί στην εγκατάσταση νέων ανεμοθραυστών για προστασία των γεωργικών καλλιεργειών από εξωγενείς παράγοντες καθώς και στη συμβολή για ικανοποίηση περιβαλλοντικών απαιτήσεων.

2. Δράσεις

Οι επιλέξιμες δράσεις και έργα του Καθεστώτος παρουσιάζονται στο Παράρτημα VI (Πίνακα 1 «Επιλέξιμες Δράσεις/ Έργα - Τυπική Δαπάνη για το Μέτρο ΔΑΣΩΣΕΙΣ») και αφορούν την *Εγκατάσταση και Προστασία του Ανεμοθραύστη*.

Οι δράσεις/ εργασίες που αφορούν την *Εγκατάσταση και Προστασία του Ανεμοθραύστη* παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, Μέρος Α του Παραρτήματος VI. Περιλαμβάνουν την προετοιμασία του εδάφους, την προμήθεια του πολλαπλασιαστικού υλικού, την εγκατάσταση της φυτείας καθώς και εργασίες για προστασία από βιολογικούς και αβιοτικούς παράγοντες. Επίσης, περιλαμβάνουν και τις εργασίες για το λεκάνωμα, το πότισμα, την καταπολέμηση ζιζανίων καθώς και την αναπλήρωση αποτυχιών για τα πρώτα δύο χρόνια μετά την εγκατάσταση αφού οι εργασίες αυτές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας εγκατάστασης ανεμοθραύστη κάτω από τις ιδιαίτερες ξηρικές συνθήκες που επικρατούν στις περιοχές εφαρμογής του Καθεστώτος. Σε κάθε περίπτωση εγκατάστασης και προστασίας του ανεμοθραύστη δε θα είναι επιλέξιμες όλες οι εργασίες αλλά μόνο αυτές που είναι πλήρως δικαιολογημένες.

3. Προϋποθέσεις και Κριτήρια Συμμετοχής – Δικαιούχοι

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι γεωργοί σε ιδιόκτητη ή ενοικιαζόμενη γη. Εν προκειμένω, ως «γεωργός» ορίζεται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που είναι κάτοχος / διαχειριστής γεωργικής εκμετάλλευσης το οποίο αναλώνει το 25% των εργασιμών ωρών εργασίας του στις εκμεταλλεύσεις που βρίσκονται στις μειονεκτικές περιοχές και 50% του εργάσιμου χρόνου του στις υπόλοιπες περιοχές. Τα ανωτέρω αντιστοιχούν με την διατήρηση τουλάχιστον 6 δεκαρίων ξηρικής ή 2 δεκαρίων αρδευόμενης γης ή 1 δεκαρίου αρδευόμενης γης και 3 δεκαρίων ξηρικής γης για τις μειονεκτικές περιοχές και τη διατήρηση 12 δεκαρίων ξηρικής ή 4 δεκαρίων αρδευόμενης γης ή 2 δεκαρίων αρδευόμενης γης και 6 δεκαρίων ξηρικής γης.

Το Καθεστώς αυτό θα εφαρμόζεται σ' όλη τη γεωργική γη. Θα υπάρχει κριτήριο ελάχιστης έκτασης το οποίο έχει καθορισθεί στα 0,2 εκτάρια. Αν οι διαθέσιμες πιστώσεις αποδειχτούν ανεπαρκείς θα γίνεται βαθμολόγηση των αιτήσεων με βάση κριτήρια τα οποία θα καθοριστούν στο εγχειρίδιο εφαρμογής πριν από την προκήρυξη.

Στην περίπτωση ενοικιαζόμενης γης, η διάρκεια της ενοικίασης πρέπει να είναι τουλάχιστο για 5 χρόνια. Θα απαιτείται η προσκόμιση αντιγράφου του ενοικιαστηρίου εγγράφου καθώς επίσης και γραπτή συγκατάθεση του ιδιοκτήτη για την εγκατάσταση του ανεμοθραύστη.

Οι Δικαιούχοι που εντάσσονται στο Καθεστώς θα είναι δεσμευμένοι να διατηρούν τον ανεμοθραύστη που έχουν εγκαταστήσει σε ικανοποιητική κατάσταση τουλάχιστον για 5 χρόνια. Η γη που θα ενταχθεί στο Καθεστώς αυτό δε θα μπορεί να επανενταχθεί στο ίδιο ή άλλο ανάλογο Καθεστώς ή Μέτρο.

Η στήριξη δεν παρέχεται:

- για τη φύτευση χριστουγεννιάτικων δένδρων
- για τα είδη ταχείας ανάπτυξης για βραχυπρόθεσμη καλλιέργεια (περίτροπος χρόνος λιγότερος από 15 χρόνια)

Θα απαιτείται η υποβολή Σχεδίου Εγκατάστασης, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει το δασοπονικό είδος, το φυτευτικό σύνδεσμο, τον τρόπο προετοιμασίας του εδάφους, την εποχή εγκατάστασης του ανεμοθραύστη, τα μέτρα περιποίησης, τα μέτρα προστασίας, κ.λ.π. Το Σχέδιο Εγκατάστασης θα τυγχάνει έγκρισης από την Αρμόδια Αρχή και τυχόν αλλαγές που θα υποδεικνύονται θα είναι υποχρεωτικές για τον αιτητή.

Η εγκατάσταση των ανεμοθραυστών θα πρέπει να είναι συμβατή με το περιβάλλον. Θα πρέπει επίσης να είναι συμβατή με τους ακόλουθους Νόμους, Κανονισμούς και Οδηγίες:

- α) τους περί "Παραγωγής και Εμπορίας Φυτικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού" Νόμους του 1991 έως 2002.

β) τον περί "Μέτρων Προστασίας κατά της Εισαγωγής και Εξάπλωσης Οργανισμών Επιβλαβών για τα Φυτά και τα Φυτικά Προϊόντα" Νόμο και τους σχετικούς Κανονισμούς, 147(I) του 2003 (Οδηγία 2000/ 29/ EC).

γ) τον περί "Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας ζωής" Νόμο 153(I)/ 2003 (Οδηγία 92/ 43/ EC).

δ) τον περί "Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων" Νόμο 13(1)/ 2004 (Οδηγία 2000/ 60/ EC)

ε) τον περί «Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων» Νόμο 152(I)/ 2003 (Οδηγία 79/ 409/ EC).

Το αναπαραγωγικό υλικό θα είναι εγχώριας προέλευσης και παραγωγής, τα δε είδη που θα χρησιμοποιούνται είναι τα ακόλουθα:

- Κυπαρίσσι (*Cupressus sempervirens*)
- Καλλιτριίδα (*Tetraclinis articulate*)
- Μέρικος (*Tamarix aphylla*)
- Καζουαρίνα (*Casuarina sps.*)
- Μυοπόρο (*Myoporum tenuifolium*)

Τα είδη τα οποία θεωρούνται ως επιλέξιμα προς φύτευση στα πλαίσια του Καθεστώτος δεν θεωρούνται επιλέξιμα στα πλαίσια των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανώσεων Παραγωγών.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΔΑΣΟΠΟΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ανεμοθραύστης ορίζεται η γραμμική φυτεία που αποτελείται από μια έως δυο σειρές δασικών δέντρων και ο οποίος είναι εγκατεστημένος κατά τέτοιο τρόπο (συνήθως κατά μήκος των ορίων ενός τεμαχίου γης) που να μην επηρεάζει τη γεωργική χρήση της γης.

ΔΑΣΙΚΗ ΧΡΗΣΗ

Ο ανεμοθραύστης που θα αποτελείται από δασοπονικά είδη θα μπορεί να παράγει σε μεγάλο περίτροπο χρόνο ξυλεία και καυσόξυλα ενώ θα συμβάλει θετικά στην αισθητική και στην οικολογική ισορροπία της περιοχής.

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΧΡΗΣΗ

Η εγκατάσταση ανεμοθραύστη θα συμβάλλει στην προστασία της γεωργικής καλλιέργειας από ανέμους και παγετούς.

ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΦΥΤΕΥΣΗΣ

Η εγκατάσταση των ανεμοθραυστών θα γίνεται με γραμμική φύτευση σε μία ή δύο σειρές. Στην περίπτωση εγκατάστασης μιας σειράς φυτών, η απόσταση μεταξύ των φυτών θα κυμαίνεται μεταξύ 1-2 μέτρα. Στην περίπτωση δύο σειρών, η απόσταση μεταξύ των σειρών θα κυμαίνεται από 1-3 μέτρα, ο φυτευτικός σύνδεσμος πρέπει να είναι τριγωνικός και η απόσταση μεταξύ των φυτών σε κάθε σειρά θα κυμαίνεται από 2 έως 4 μέτρα.

Ο μέγιστος αριθμός φυτών που μπορεί να εγκατασταθεί ανά δεκάριο διαφοροποιείται ανάλογα με το μέγεθος του τεμαχίου και έχει ως ακολούθως:

Έκταση	Μέγιστος αποδεκτός αριθμός φυτών
2 δεκάρια	200
> 2-3 δεκάρια	240
> 3-4 δεκάρια	270
> 4-5 δεκάρια	300
> 5-6 δεκάρια	330
> 6-7 δεκάρια	350
> 7-8 δεκάρια	380
> 8-9 δεκάρια	400
> 9-10 δεκάρια	420
> 10 δεκάρια	420

Με την εφαρμογή των πιο πάνω περιορισμών, η εφαρμογή του γεωργοδασοπονικού συστήματος διασφαλίζει τη συνέχιση της γεωργικής χρήσης της γης.

Ο φυτευτικός σύνδεσμος καθώς και η απόσταση μεταξύ των φυτών θα καθορίζεται στο Σχέδιο Εγκατάστασης και θα είναι ανάλογα με το δασοπονικό είδος που θα χρησιμοποιηθεί.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Για τον υπολογισμό του ύψους ενίσχυσης λήφθηκαν υπόψη όλες οι δυνατές μέθοδοι και εργασίες εγκατάστασης του ανεμοθραύστη κάτω από τις ποικίλες κλιματεδαφικές συνθήκες της Κύπρου.

Ο καθορισμός του ύψους της δαπάνης για την εκτέλεση κάθε εργασίας στηρίχθηκε σε πραγματικά στοιχεία του Τμήματος Δασών, το οποίο εκτελεί έργα δάσωσης σε όλες τις περιοχές και περιβάλλοντα της Κύπρου, καθώς και στα σχετικά στοιχεία των δασώσεων από την εφαρμογή του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006. Στον Πίνακα 2 «Αναλυτική Κοστολόγηση των Επιλέξιμων Εργασιών για το Μέτρο ΔΑΣΩΣΕΙΣ» του Παραρτήματος VI φαίνεται αναλυτικά η μεθοδολογία για τον υπολογισμό του κόστους εγκατάστασης του ανεμοθραύστη.

ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ

Η επάρκεια και ακρίβεια των ποσών αναφορικά με τις πληρωμές έχουν ελεγχθεί από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών.

ΥΨΟΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΕΜΟΘΡΑΥΣΤΗ

Το ύψος ενίσχυσης θα ανέρχεται στο 80% των επιλέξιμων δαπανών στις μειονεκτικές περιοχές και στις περιοχές Φύση 2000 και στο 70% στις λοιπές περιοχές.

Η ενίσχυση θα καταβάλλεται με βάση την τυπική δαπάνη (Standard Cost) των επιλέξιμων δράσεων όπως καθορίζονται στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος VI «Επιλέξιμες Δράσεις/ Έργα - Τυπική Δαπάνη για το Μέτρο ΔΑΣΩΣΕΙΣ» και δε θα είναι υποχρεωτική η προσκόμιση τιμολογίου ή άλλων λογιστικών εγγράφων. Η ενίσχυση ανά εκτάριο δεν είναι προκαθορισμένη αλλά θα εξαρτάται από τις επιλέξιμες δράσεις που θα πραγματοποιούνται σε κάθε περίπτωση και οι οποίες θα είναι πλήρως δικαιολογημένες. Η ενίσχυση θα κυμανθεί κατά μέσο όρο περίπου στα 14 Ευρώ ανά φυτό.

Διαδικασία Χορήγησης της Ενίσχυσης

Η ενίσχυση για τις δαπάνες εγκατάστασης του ανεμοθραύστη θα καταβάλλεται σε τρεις δόσεις. Η πρώτη δόση θα καταβάλλεται μετά την ολοκλήρωση της φύτευσης και κατόπιν υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών και μετά το σχετικό έλεγχο. Η δεύτερη δόση θα καταβάλλεται ένα χρόνο μετά τη φύτευση και κατόπιν υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών και έλεγχο των εργασιών. Η τρίτη δόση θα καταβάλλεται δύο χρόνια μετά τη φύτευση και κατόπιν υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών και έλεγχο των εργασιών.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ, ΤΗ ΔΑΣΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

1. Σύνδεση με το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα

Το Καθεστώς αυτό συνδέεται άμεσα με τη 2^η δράση του Εθνικού Δασικού Προγράμματος που αφορά τις δασώσεις και τη δασοκομία. Η δράση αυτή χαρακτηρίζεται ως πολύ μεγάλης σημασίας και η εφαρμογή της καλύπτει τόσο τα κρατικά δάση και τη χαλίτικη γη όσο και τη γεωργική και μη γη. Για την εγκατάσταση ανεμοθραυστών προβλέπεται ετήσια δαπάνη ύψους 34.000 Ευρώ.

2. Σύνδεση με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας

Το καθεστώς συνδέεται και με τη Δασική Στρατηγική η οποία αναφέρει τη στήριξη της δασοκομίας ως σημαντικού εργαλείου για τη διατήρηση και βελτίωση της βιολογικής ποικιλότητας, των συνθηκών διαβίωσης των ζώων και φυτών, όπως επίσης και της σημασίας των δασών ως μέτρου κατά των κλιματικών αλλαγών. Επίσης, τονίζεται η συμβολή της δασοκομίας στο εισόδημα και την απασχόληση που επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής.

3. Σύνδεση με την στρατηγική της κοινότητας για την αλλαγή του κλίματος

Το καθεστώς συνδέεται με την στρατηγική της Κοινότητας για την αλλαγή του κλίματος η οποία αναφέρει τη δάσωση ως ένα από τα μέτρα για άμβλυνση των κλιματικών αλλαγών.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΗΚΑΝ ΩΣ ΥΨΗΛΟΥ Ή ΜΕΤΡΙΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι περισσότερες περιοχές που θα ενταχθούν στο Καθεστώς «Γεωργοδασοπονικών Συστημάτων» καλύπτονται από το Σχέδιο Πυροπροστασίας ικανοποιητικά. Νέες εκτάσεις που δε θα καλύπτονται θα εντάσσονται κάτω από το υφιστάμενο Σχέδιο.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.4.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	0	0	0	0	0
%	37.5	37.5	75	25	100

Η Κύπρος αναλαμβάνει τη δέσμευση ότι θα κοινοποιήσει σχήμα κρατικής ενίσχυσης για το μέτρο το συντομότερο δυνατό. Μέχρι την έγκριση του σχήματος κρατικής ενίσχυσης η Κύπρος θα υλοποιήσει τα μέτρα αυτά υπό τον κανόνα των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis), σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 1998/2006.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός δικαιούχων	0
	Έκταση γης υπό νέα αγροδασοπονικά συστήματα	0ha
Αποτέλεσμα	Έκταση υπό επιτυχή διαχείριση γης ενισχύοντας: (α) τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές απείρου φυσικού κάλλους	0ha
	(β) την ποιότητα νερού	-
	(γ) τον περιορισμό των κλιματικών αλλαγών	-
	(δ) την ποιότητα εδάφους	-
	(ε) την αποφυγή της περιθωριοποίησης και της εγκατάλειψης της γης	-
Επίδραση	(4). Αντιστροφή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(5). Διατήρηση των δασικών περιοχών και των περιοχών απείρου φυσικού κάλλους	
	(6). Βελτίωση της ποιότητας του νερού	
	(7). Συνεισφορά στην απάμβλυνση των κλιματολογικών αλλαγών	

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.4.3**«Δάσωση μη Γεωργικής Γης»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 36 (β) (iii) και 45 Παράγραφοι 1,2 & 3 του Κανονισμού 1698/2005.
Άρθρο 30 και σημείο 5.3.2.2.3 του Παραρτήματος II του Καν. 1974/2006.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

223

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Σημαντικές εκτάσεις γης στην ύπαιθρο έχουν εγκαταλειφθεί από τους αγρότες για διάφορους λόγους, όπως για παράδειγμα η χαμηλή οικονομική απόδοση των γεωργικών καλλιεργειών, η προώθηση της σταβλισμένης κτηνοτροφίας σε βάρος της ελεύθερης βόσκησης, οι μετακινήσεις πληθυσμού από την ύπαιθρο στις πόλεις, κ.λ.π.

Εκτός από τις εγκαταλειμμένες γεωργικές εκτάσεις, μεταλλεία και λατομεία τα οποία έχουν εγκαταλειφθεί στο παρελθόν αποτελούν χώρους υποβάθμισης της αισθητικής και οικολογικής αξίας της υπαίθρου.

Στις πιο πάνω περιοχές η εκμετάλλευση και η διαχείριση είναι σχεδόν ανύπαρκτη με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα όπως οι πυρκαγιές, η διάβρωση, η ερημοποίηση, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και του τοπίου της υπαίθρου, η μείωση της βιοποικιλότητας, η μείωση της ποιότητας και ποσότητας των υδάτων, οι κλιματικές αλλαγές, κ.λ.π.

Το Καθεστώς αυτό θα συμβάλει θετικά στην άμβλυνση όλων αυτών των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Οι κυριότεροι στόχοι του καθεστώτος είναι:

- συμβολή στη διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας
- συμβολή στην προστασία της υπαίθρου από φυσικές καταστροφές όπως οι πλημμύρες και οι πυρκαγιές
- συμβολή στην προστασία του εδάφους από τη διάβρωση και την απερήμωση
- συμβολή στην προστασία και βελτίωση της ποιότητας των υδάτινων πόρων
- συμβολή στη βελτίωση του περιβάλλοντος και του τοπίου της υπαίθρου
- συμβολή στην εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος στους γεωργούς των ορεινών περιοχών με την προσφορά εναλλακτικού τρόπου χρήσης της μη γεωργικής γης
- συμβολή στην άμβλυνση των κλιματικών αλλαγών

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Βασικός σκοπός του καθεστώτος είναι η προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος και του τοπίου της υπαίθρου γενικότερα. Παράλληλα παρέχεται στους αγρότες η δυνατότητα εναλλακτικής χρήσης της γης που έχουν εγκαταλείψει.

Οι επιλέξιμες δράσεις και έργα του καθεστώτος παρουσιάζονται στο Παράρτημα VI, Πίνακας 1: «Επιλέξιμες Δράσεις/ Έργα - Τυπική Δαπάνη» και διαχωρίζονται σε δύο ομάδες: α) Εγκατάσταση και Προστασία της Δασικής Φυτείας και β) Περιποίηση/ Συντήρηση της Δασικής Φυτείας.

Οι δράσεις/ εργασίες που αφορούν την Εγκατάσταση και Προστασία της Δασικής Φυτείας παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, Μέρος Α του Παραρτήματος VI. Ενδεικτικά, περιλαμβάνουν την προετοιμασία του εδάφους, την προμήθεια του πολλαπλασιαστικού υλικού, την εγκατάσταση της φυτείας καθώς και εργασίες για προστασία από βιολογικούς και αβιοτικούς παράγοντες. Επίσης περιλαμβάνουν και τις εργασίες για το λεκάνωμα, το πότισμα, τη συντήρηση του αρδευτικού συστήματος, την καταπολέμηση ζιζανίων στη βολοφυτεία/ σποροφυτεία καθώς και την αναπλήρωση αποτυχιών της βολοφυτείας ή σποροφυτείας για τα πρώτα δύο χρόνια μετά τη φύτευση ή σπορά. Αυτό γίνεται για να εξασφαλισθεί η επιτυχία της δάσωσης γιατί τόσο το πότισμα και η καταπολέμηση ζιζανίων, όσο και η αναπλήρωση των αποτυχιών αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας εγκατάστασης δασικής φυτείας κάτω από τις ιδιαίτερες ξηρικές συνθήκες που επικρατούν στις περιοχές εφαρμογής του Καθεστώτος.

Οι δράσεις/ εργασίες που αφορούν την Περιποίηση/ Συντήρηση της Δασικής Φυτείας ξεκινούν στο τέλος του δεύτερου χρόνου μετά τη φύτευση/ σπορά, διαρκεί τρία χρόνια και αποσκοπεί στην εξασφάλιση της φυτείας από βιολογικούς και αβιοτικούς παράγοντες. Οι εργασίες αυτές παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, Μέρος Β και είναι επιλέξιμες μόνο στην περίπτωση της εγκαταλειμμένης γεωργικής γης.

Τόσο σ' ότι αφορά την Εγκατάσταση και προστασία της φυτείας όσο και σ' ότι αφορά την Περιποίηση /Συντήρηση της φυτείας, σε κάθε περίπτωση δάσωσης δε θα είναι επιλέξιμες όλες οι εργασίες αλλά μόνο αυτές που είναι πλήρως δικαιολογημένες. Για παράδειγμα η περιφραγή της φυτείας είναι επιλέξιμη μόνο στην περίπτωση που υπάρχει πρόβλημα βόσκησης.

Αναφορικά με τη στήριξη στα πλαίσια του Καθεστώτος αυτού, ισχύουν τα ακόλουθα:

- α. Η οικονομική ενίσχυση περιλαμβάνει:
  - ενίσχυση για τις δαπάνες εγκατάστασης της φυτείας,
  - ετήσια ενίσχυση ανά εκτάριο, για τα πρώτα τρία χρόνια μετά την εγκατάσταση της φυτείας, για τις δαπάνες περιποίησης/ συντήρησης της φυτείας για να εξασφαλισθεί η επιτυχία της δάσωσης (εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση εγκαταλειμμένης γεωργικής γης),
- β. Η στήριξη για τη δάσωση μη γεωργικών εκτάσεων η οποία αναλαμβάνεται από δημόσιες αρχές καλύπτει μόνο τις δαπάνες εγκατάστασης,
- γ. Στήριξη παρέχεται και στην περίπτωση μετατροπής αγροπεριβαλλοντικής δέσμευσης σε δέσμευση δάσωσης μη γεωργικής γης,
- δ. Στήριξη από το καθεστώς δεν παρέχεται:
  - σε γεωργούς που λαμβάνουν στήριξη για πρόωρη συνταξιοδότηση
  - για τη φύτευση χριστουγεννιάτικων δένδρων,
- ε. Σε περίπτωση φύτευσης ειδών ταχείας ανάπτυξης για βραχυπρόθεσμη εκμετάλλευση (περίτροπος χρόνος λιγότερο από 15 χρόνια), η στήριξη καλύπτει μόνο τις δαπάνες εγκατάστασης.

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΔΑΣΩΣΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

1. Προϋποθέσεις και Κριτήρια Επιλογής Περιοχών

Περιβαλλοντικά προβλήματα όπως διάβρωση, ερημοποίηση, θέματα βιοποικιλότητας, προστασία των υδάτινων πόρων, κτλ παρουσιάζονται σ' όλες τις περιοχές της υπαίθρου εκτός των δασικών. Το Καθεστώς αυτό θα εφαρμοσθεί μόνο σε περιοχές που εμπίπτουν σε μια από τις κατηγορίες όπως καθορίζονται πιο κάτω (επιλέξιμες εκτάσεις). Αν οι διαθέσιμες πιστώσεις αποδειχτούν ανεπαρκείς θα γίνεται βαθμολόγηση των αιτήσεων με βάση κριτήρια τα οποία θα καθοριστούν στο εγχειρίδιο εφαρμογής πριν από την προκήρυξη.

Το Καθεστώς αυτό δε θα εφαρμόζεται στη «γεωργική γη» όπως ορίζεται στο Καθεστώς της «Δάσωσης Γεωργικής Γης».

Θα υπάρχει κριτήριο ελάχιστης έκτασης το οποίο έχει καθορισθεί στα 0,3 εκτάρια. Τα δάση που θα δημιουργούνται θα είναι σύμφωνα με τους ορισμούς του Άρθρου 30 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 1974/2006 εκτός του κριτηρίου της ελάχιστης έκτασης το οποίο θα είναι 0,3 αντί 0,5 εκτάρια. Ο καθορισμός μικρότερης έκτασης είναι απαραίτητος για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα με το μικρό μέγεθος του κλήρου. Η έκταση των 0,3 εκταρίων θεωρείται ικανοποιητική από δασοκομικής άποψης.

Στο Καθεστώς αυτό θα μπορεί να ενταχθεί και ενοικιαζόμενη μη γεωργική γη. Η διάρκεια της ενοικίασης πρέπει να είναι τουλάχιστο για 5 χρόνια. Θα απαιτείται η προσκόμιση αντιγράφου του ενοικιαστηρίου εγγράφου καθώς επίσης και γραπτή συγκατάθεση του ιδιοκτήτη για τη δάσωση.

Θα υπάρχει δέσμευση για διατήρηση της δασικής φυτείας σε ικανοποιητική κατάσταση τουλάχιστον για 5 χρόνια.

Η γη που θα ενταχθεί στο Καθεστώς αυτό δεν θα μπορεί να επανενταχθεί στο ίδιο ή άλλο ανάλογο Μέτρο ή Καθεστώς.

2. Επιλέξιμες Εκτάσεις

Στις επιλέξιμες εκτάσεις του Καθεστώτος αυτού περιλαμβάνονται:

- Εγκαταλειμμένη γεωργική γη
- Περιοχές γυμνές ή με δασοκάλυψη μικρότερη από 10%
- Περιοχές που έχουν δασοκάλυψη πέραν του 10% αλλά μικρότερο του 30% στις οποίες υπάρχει πρόβλημα διάβρωσης
- Περιοχές εγκαταλειμμένων μεταλλείων και λατομείων

3. Δικαιούχοι

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή οι ενώσεις τους (συμπεριλαμβανομένων των Εκκλησιαστικών, Μοναστηριακών και άλλων Θρησκευτικών αρχών). Δικαίωμα συμμετοχής έχουν και οι Δημόσιες Αρχές (Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ενώσεις τους, Ημικρατικοί Οργανισμοί και Κρατικές Αρχές).

ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΤΙ Η ΔΑΣΩΣΗ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΣΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΤΗ ΜΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Τα έργα δασώσεων που θα εκτελεστούν στα πλαίσια του Καθεστώτος θα πρέπει να είναι συμβατά με το περιβάλλον και προσαρμοσμένα στις τοπικές συνθήκες. Ειδικότερα στις περιοχές του δικτύου "Φύση 2000" και σε περιοχές που περιλαμβάνονται σε πρόγραμμα λεκάνης απορροής ποταμού σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60ΕΚ, η δάσωση πρέπει να είναι συμβατή με τους διαχειριστικούς σκοπούς της κάθε περιοχής. Επίσης, θα πρέπει να είναι συμβατά με τους ακόλουθους Νόμους, Κανονισμούς και Οδηγίες:

- α) τον περί "Εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από ορισμένα έργα" Νόμο 140(I)/2005 (Οδηγία 85/ 337/ ΕΕC όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 97/ 11/ EC)
- β) τους περί "Παραγωγής και Εμπορίας Φυτικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού" Νόμους του 1991 έως 2002 (Οδηγία 99/105/EC).
- γ) τον περί "Μέτρων Προστασίας κατά της Εισαγωγής και Εξάπλωσης Οργανισμών Επιβλαβών για τα Φυτά και τα Φυτικά Προϊόντα" Νόμο και τους σχετικούς Κανονισμούς, 147(I) του 2003 (Οδηγία 2000/29/EC).
- δ) τον περί "Προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων" Νόμο 13(1)/2004 (Οδηγία 2000/60/EC).
- ε) τον περί "Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας ζώης" Νόμο 153(I)/2003 (Οδηγία 92/43/EC).
- στ) τον περί "Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων" Νόμο 152(I)/2003 (Οδηγία 79/409/EC).

Θα απαιτείται η υποβολή Σχεδίου Δάσωσης, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει το δασοπονικό είδος, το φυτευτικό σύνδεσμο, τη μέθοδο δάσωσης (φύτευση ή σπορά), τον τρόπο προετοιμασίας του εδάφους, την εποχή εγκατάστασης της φυτείας, τα μέτρα περιποίησης, τα μέτρα προστασίας, κ.λ.π. Το Σχέδιο Δάσωσης θα εγκρίνεται από την Αρμόδια Αρχή και θα υπόκειται σε αλλαγές εάν αυτό κρίνεται αναγκαίο. Κατά τη διαδικασία της έγκρισης θα εξετάζονται όλα ανεξαιρέτως τα στοιχεία έτσι που να διασφαλίζεται ότι η δάσωση είναι προσαρμοσμένη στις τοπικές συνθήκες και συμβατή με τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις και μ' αυτόν τον τρόπο η επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού.

Θα χρησιμοποιούνται καθορισμένα δασοπονικά είδη, και το αναπαραγωγικό υλικό θα είναι εγχώριας προέλευσης και παραγωγής. Κατά τον καθορισμό των ειδών ο οποίος θα γίνει σε μεταγενέστερο στάδιο θα ληφθούν υπόψη όλοι οι παράγοντες όπως η χρήση αυτοχθόνων ειδών, οι κίνδυνοι για τη βιοποικιλότητα, οι κίνδυνοι για τις πυρκαγιές κλπ. Ο ελάχιστος αποδεκτός αριθμός φυτών ανά εκτάριο είναι τα 450. Οι συστάδες που θα εγκαθίστανται θα είναι μικτές ή αμιγείς. Μικτές συστάδες θα είναι οι συστάδες που θα περιλαμβάνουν στη σύνθεση τους τουλάχιστον 30% πλατύφυλλα. Στα κριτήρια βαθμολόγησης των αιτήσεων θα περιλαμβάνεται και η σύνθεση των ειδών όπου θα ευνοούνται τα πλατύφυλλα και οι μικτές συστάδες.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΤΕΙΑΣ

Για τον υπολογισμό του ύψους ενίσχυσης λήφθηκαν υπόψη όλες οι δυνατές μέθοδοι και εργασίες εγκατάστασης και συντήρησης της δασικής φυτείας κάτω από τις ποικίλες κλιματεδαφικές συνθήκες που παρουσιάζονται στις περιοχές εφαρμογής του Καθεστώτος.

Ο καθορισμός του ύψους της δαπάνης για την εκτέλεση κάθε εργασίας στηρίχθηκε σε πραγματικά στοιχεία του Τμήματος Δασών, το οποίο εκτελεί ανάλογα έργα σε όλες τις περιοχές και περιβάλλοντα της Κύπρου, καθώς και στα σχετικά στοιχεία από την εφαρμογή του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006. Στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος VI «Αναλυτική Κοστολόγηση των Επιλέξιμων Εργασιών για το Μέτρο ΔΑΣΩΣΕΙΣ» φαίνεται αναλυτικά η μεθοδολογία για τον υπολογισμό του κόστους εγκατάστασης και συντήρησης της δασικής φυτείας.

ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ

Η επάρκεια και ακρίβεια των ποσών αναφορικά με τις πληρωμές έχουν ελεγχθεί από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών.

ΥΨΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΥΤΕΙΑΣ

1. Ύψος Ενίσχυσης

Η δημόσια δαπάνη για τις δαπάνες εγκατάστασης για τα έργα που θα αναλαμβάνει το δημόσιο θα ανέρχεται στο 100% της δαπάνης. Για τα έργα που θα αναλαμβάνει ο ιδιωτικός τομέας θα ανέρχεται στο 80% των επιλέξιμων δαπανών στις μειονεκτικές περιοχές και στις περιοχές Φύση 2000 και στο 70% στις λοιπές περιοχές.

Η δημόσια δαπάνη για τις δαπάνες περιποίησης/ συντήρησης θα ανέρχεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών.

Η ενίσχυση για τις δαπάνες εγκατάστασης και περιποίησης της φυτείας θα καταβάλλεται με βάση την τυπική δαπάνη (standard cost) των επιλέξιμων δράσεων όπως καθορίζεται στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος VI και δεν θα είναι υποχρεωτική η προσκόμιση τιμολογίου ή άλλων λογιστικών εγγράφων. Η ενίσχυση ανά εκτάριο δεν είναι προκαθορισμένη αλλά θα εξαρτάται από τις επιλέξιμες δράσεις που θα πραγματοποιούνται σε κάθε περίπτωση και οι οποίες θα είναι πλήρως δικαιολογημένες.

2. Διαδικασία Χορήγησης της Ενίσχυσης

Η ενίσχυση για τις δαπάνες εγκατάστασης της φυτείας θα καταβάλλεται σε τρεις δόσεις. Η πρώτη δόση θα καταβάλλεται μετά την ολοκλήρωση της φύτευσης/ σποράς και κατόπιν υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών και μετά το σχετικό έλεγχο. Η δεύτερη δόση θα καταβάλλεται ένα χρόνο μετά την φύτευση/ σπορά και κατόπιν υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών και έλεγχο των εργασιών. Η τρίτη δόση θα καταβάλλεται δύο χρόνια μετά τη φύτευση/ σπορά και κατόπιν υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών και έλεγχο των εργασιών.

Η ετήσια ενίσχυση για τις δαπάνες περιποίησης της φυτείας θα καταβάλλεται σε μια δόση μετά από την υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών, μετά την αποπεράτωση και έλεγχο των εργασιών.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ, ΤΗ ΔΑΣΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

1. Σύνδεση με το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα

Το Καθεστώς συνδέεται άμεσα με τη 2^η δράση του Εθνικού Δασικού Προγράμματος που αφορά τις δασώσεις και τη δασοκομία. Η δράση αυτή χαρακτηρίζεται ως πολύ μεγάλης σημασίας και η εφαρμογή της καλύπτει τόσο τα κρατικά δάση και τη χαλίτικη γη όσο και τη γεωργική και μη γη. Για τη δάσωση εγκαταλειμμένης και υποβαθμισμένης γεωργικής γης καθώς και της χαλίτικης γης προβλέπεται ετήσια δαπάνη ύψους 374.000 Ευρώ.

2. Σύνδεση με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας

Το Καθεστώς συνδέεται και με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας η οποία αναφέρει τη στήριξη της δασοκομίας ως σημαντικού εργαλείου για τη διατήρηση και βελτίωση της βιολογικής

ποικιλότητας, των συνθηκών διαβίωσης των ζώων και φυτών, όπως επίσης και τη σημασία των δασών ως μέτρου κατά των κλιματικών αλλαγών. Επίσης, τονίζεται η συμβολή της δασοκομίας στο εισόδημα και την απασχόληση που επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής.

3. Σύνδεση με την στρατηγική της κοινότητας για την αλλαγή του κλίματος

Το καθεστώς συνδέεται με την στρατηγική της Κοινότητας για την αλλαγή του κλίματος η οποία αναφέρει τη δάσωση ως ένα από τα μέτρα για άμβλυση των κλιματικών αλλαγών.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΗΚΑΝ ΩΣ ΥΨΗΛΟΥ Ή ΜΕΤΡΙΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι περισσότερες περιοχές που θα ενταχθούν στο καθεστώς «Δάσωση μη Γεωργικής Γης» καλύπτονται από το Σχέδιο Πυροπροστασίας ικανοποιητικά. Νέες εκτάσεις που δε θα καλύπτονται θα εντάσσονται κάτω από το υφιστάμενο Σχέδιο. Στις πλείστες όμως των περιπτώσεων λόγω της ενεργούς διαχείρισης που θα υπάρχει στα νέα αυτά δάση ο κίνδυνος έκρηξης και επέκτασης των πυρκαγιών θα είναι μειωμένος.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.4.3					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	242.500	242.500	485.000	161.667	646.667
%	37.5	37.5	75	25	100

Η Κύπρος αναλαμβάνει τη δέσμευση ότι θα κοινοποιήσει σχήμα κρατικής ενίσχυσης για το μέτρο το συντομότερο δυνατό. Μέχρι την έγκριση του σχήματος κρατικής ενίσχυσης η Κύπρος θα υλοποιήσει τα μέτρα αυτά υπό τον κανόνα των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis), σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 1998/2006.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Αναμένεται να υπάρξουν ανειλημμένες υποχρεώσεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου ύψους € 340.000 σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κανονισμού 1320/06. Οι ανειλημμένες αυτές υποχρεώσεις προκύπτουν από το Μέτρο 3.2 του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006. Η κατανομή κατά έτος των ανειλημμένων υποχρεώσεων φαίνεται στον συγκεντρωτικό πίνακα του Κεφαλαίου 5.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός δικαιούχων που λαμβάνουν ενίσχυση για Δάσωση	30
	Έκταση γης που έχει δασωθεί	30 ha
Αποτέλεσμα	Έκταση υπό επιτυχή διαχείριση γης ενισχύοντας: (α) τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές απείρου φυσικού κάλλους	
	(β) την ποιότητα νερού	
	(γ) τον περιορισμό των κλιματικών αλλαγών	30ha
	(δ) την ποιότητα εδάφους	
	(ε) την αποφυγή της περιθωριοποίησης και της εγκατάλειψης της γης	
Επίδραση	(4). Αντιστροφή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(5). Διατήρηση των δασικών περιοχών και των περιοχών απείρου φυσικού κάλλους	
	(6). Βελτίωση της ποιότητας του νερού	
	(7). Συνεισφορά στην απάμβλυνση των κλιματολογικών αλλαγών	

METPO 2.5

“Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και αναδάσωση καμένων περιοχών”.

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 36 (β) (vi) και 48 Παράγραφος 1 & 2 του Κανονισμού 1698/2005.

Άρθρα 30 και 33 και σημείο 5.3.2.2.6 του Παραρτήματος II του Κανονισμού 1974/2006.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

226

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι το Τμήμα Δασών.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Ο κίνδυνος των δασικών πυρκαγιών στην Κύπρο λόγω των κλιματικών συνθηκών, των χαρακτηριστικών της βλάστησης, της τοπογραφίας και της παρουσίας των αιτιών πρόκλησης πυρκαγιών είναι ψηλός και μόνιμος. Περαιτέρω σημειώνεται ότι ολόκληρη η Κύπρος χαρακτηρίζεται ως χώρα ψηλού κινδύνου έναρξης και διάδοσης δασικών πυρκαγιών.

Ως αποτέλεσμα του ψηλού κινδύνου των πυρκαγιών, κατά την άσκηση της διαχείρισης ενός δάσους η προστασία του από τις πυρκαγιές αποτελεί το πρώτιστο μέλημα. Η προστασία των δασών από τις πυρκαγιές είναι απαραίτητη για να διαφυλαχθούν τα άμεσα και έμμεσα οφέλη που προσφέρουν και τα οποία εκτός των άλλων κρίνονται ότι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αγροτική ανάπτυξη λαμβάνοντας υπόψη ότι, τα δάση συμβάλλουν στην διαφύλαξη και στην ανάπτυξη της γεωργίας και της υπαίθρου, των οποίων οι συνθήκες ύπαρξης μπορεί να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την παρουσία και την καλή κατάσταση των γύρω δασών.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Οι κυριότεροι στόχοι του μέτρου είναι:

- η μείωση του αριθμού των πυρκαγιών
- η μείωση της ετήσιας καμένης έκτασης
- η μείωση της μέσης καμένης έκτασης ανά πυρκαγιά
- η μείωση του χρόνου ανίχνευσης των πυρκαγιών
- η μείωση του χρόνου μεταξύ της ανίχνευσης και της αναγγελίας μιας πυρκαγιάς
- η μείωση του μέσου χρόνου επέμβασης
- η αναδάσωση των καμένων περιοχών

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Βασικός σκοπός του μέτρου είναι η βελτίωση του υφιστάμενου συστήματος προστασίας των δασών και των άλλων δασικών εκτάσεων από τις πυρκαγιές καθώς επίσης και η αποκατάσταση των καμένων περιοχών.

Το Μέτρο περιλαμβάνει τις ακόλουθες δύο δράσεις:

1. Πρόληψη πυρκαγιών
2. Αναδάσωση καμένων περιοχών

ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΘΑ ΕΦΑΡΜΟΣΘΟΥΝ

1. Πρόληψη πυρκαγιών

Η εν λόγω δράση περιορίζεται σε μέτρα πρόληψης και περιλαμβάνει την παροχή οικονομικής στήριξης για την κατασκευή /εγκατάσταση υποδομών πυροπροστασίας, τη συντήρηση αντιπυρικών λωρίδων και την ανάπτυξη και βελτίωση σταθερών μέσων ανίχνευσης πυρκαγιών και εξοπλισμού επικοινωνίας. Τα έργα τα οποία θα είναι επιλέξιμα είναι τα ακόλουθα:

1.1 Κατασκευή/ Εγκατάσταση Υποδομών Πυροπροστασίας

- 1.1.1 Κατασκευή αντιπυρικών λωρίδων
- 1.1.2 Διάνοιξη δασικών δρόμων
- 1.1.3 Κατασκευή υδατοδεξαμενών
- 1.1.4 Εγκατάσταση συστημάτων πυρασφάλειας
- 1.1.5 Καλλιέργεια αγρών που εφάπτονται ή συνορεύουν με δάση ή άλλες δασικές εκτάσεις
- 1.1.6 Εφαρμογή δασοκομικών μέτρων για μείωση του κινδύνου έκρηξης και επέκτασης των πυρκαγιών.
- 1.1.7 Εγκατάσταση υδροστομιών
- 1.1.8 Κατασκευή μονοπατιών

1.2 Συντήρηση Αντιπυρικών λωρίδων

1.3 Ανάπτυξη και βελτίωση σταθερών μέσων παρακολούθησης πυρκαγιών και εξοπλισμού επικοινωνίας

- 1.3.1 Κατασκευή και βελτίωση πυροφυλακίων και θέσεων παρατήρησης
- 1.3.2 Εγκατάσταση και βελτίωση Αυτόματων Συστημάτων Ανίχνευσης Πυρκαγιών
- 1.3.3 Ανάπτυξη και Βελτίωση υφιστάμενου συστήματος τηλεπικοινωνιών

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Οι Δικαιούχοι, τα Κριτήρια Συμμετοχής και οι Δεσμεύσεις για κάθε έργο παρουσιάζονται στον Πίνακα 3 του Παραρτήματος VI.

Τα μέτρα θα εφαρμοστούν σε δασικές περιοχές όπως ορίζονται στο Άρθρο 30 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 1974/2006.

2. Αναδάσωση καμένων περιοχών

Η δράση αυτή αφορά την αποκατάσταση των καμένων δασικών περιοχών

Δικαιούχοι

Δικαίωμα συμμετοχής για τη δράση αυτή έχουν όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή οι ενώσεις τους (συμπεριλαμβανομένων των Εκκλησιαστικών, Μοναστηριακών και άλλων Θρησκευτικών αρχών), οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή ενώσεις τους, οι Οργανισμοί Δημοσίου Δικαίου και οι Κρατικές Αρχές.

Αναφορικά με τη στήριξη ισχύουν τα ακόλουθα:

- το ύψος της οικονομικής ενίσχυσης θα ανέρχεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών, τόσο για τα έργα του δημοσίου όσο και για τα έργα των ιδιωτών
- θα παρέχεται ετήσια ενίσχυση ανά εκτάριο για τις δαπάνες περιποίησης / συντήρησης της φυτείας για τα πρώτα τρία χρόνια μετά την εγκατάσταση της φυτείας

Κατά την εφαρμογή της δράσης αυτής θα ισχύουν όλες οι άλλες πρόνοιες του Καθεστώτος «Δάσωση μη γεωργικής γης» του Μέτρου «Δασώσεις».

ΣΧΕΔΙΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Η πολιτική για την προστασία των δασών από τις πυρκαγιές υλοποιείται με τη βοήθεια του “Σχεδίου Πυροπροστασίας των Δασών”. Το Σχέδιο ετοιμάστηκε το 2003 και περιλαμβάνει:

- Περιγραφή της σημερινής κατάστασης όσον αφορά το υφιστάμενο σύστημα πρόληψης και επιτήρησης και περιγραφή των μεθόδων και των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για την πυροπροστασία.
- Τον απολογισμό των πυρκαγιών κατά την πενταετία 1998-2002, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής και ανάλυσης των κυριότερων διαπιστωθέντων αιτιών.
- Ένδειξη των στόχων που πρέπει να έχουν επιτευχθεί κατά τη λήξη του σχεδίου όσον αφορά:
  - την εξάλειψη ή τη μείωση των κυριότερων αιτιών
  - τη βελτίωση των συστημάτων πρόληψης και επιτήρησης
- Περιγραφή των μέτρων που προβλέπεται να ληφθούν για την επίτευξη των στόχων.
- Αναφορά στους εταίρους που συμμετέχουν στην πυροπροστασία των δασών.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ, ΤΗ ΔΑΣΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

1. Σύνδεση με το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα

Υπάρχει άμεση σύνδεση με την 3^η δράση του Εθνικού Δασικού Προγράμματος η οποία αφορά την «Προστασία από τις πυρκαγιές και άλλους κινδύνους». Ειδικότερα βοηθά στην υλοποίηση δύο από τα τέσσερα μέτρα που αφορούν αντίστοιχα τον έλεγχο των πυρκαγιών έξω από τα κρατικά δάση και τον έλεγχο των πυρκαγιών μέσα στα κρατικά δάση. Η ετήσια προβλεπόμενη δαπάνη για τα τρία από τα τέσσερα μέτρα η οποία όμως καλύπτει και μέτρα πέραν αυτών που προβλέπονται στο Μέτρο ανέρχεται σε € 6.000.000.

2. Σύνδεση με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας

Το Μέτρο αυτό είναι συμβατό και βοηθά στην υλοποίηση της Δασικής Στρατηγικής της Κοινότητας και ειδικότερα του μέρους με το οποίο υποστηρίζεται η συνέχιση, η αξιολόγηση και η εξέταση μιας ενδεχόμενης βελτίωσης του κοινοτικού συστήματος προστασίας των δασών από τις πυρκαγιές που εισήχθη με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2158/92.

3. Σύνδεση με την στρατηγική της κοινότητας για την αλλαγή του κλίματος

Τόσο η δράση της πρόληψης όσο και η δράση της αναδάσωσης των καμένων περιοχών συνδέονται με τη στρατηγική της Κοινότητας για την αλλαγή του κλίματος. Η δράση της πρόληψης θεωρείται ως ένα από τα κατ'εξοχή διαχειριστικά μέτρα που μπορεί να συμβάλει στην άμβλυση των κλιματικών αλλαγών με την αποτροπή της αποδάσωσης. Η αναδάσωση αναφέρεται ως ένα από τα μέτρα κατά της κλιματικής αλλαγής.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΤΑΞΙΝΟΝΟΜΗΘΗΚΑΝ ΩΣ ΥΨΗΛΟΥ Η ΜΕΤΡΙΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι προτεινόμενες δράσεις καλύπτουν τόσο την πυροπροστασία των κρατικών όσο και των ιδιωτικών δασικών εκτάσεων. Αφορούν περιοχές με υψηλό βαθμό κινδύνου έκρηξης και διάδοσης πυρκαγιών και είναι πλήρως συμβατές με το Σχέδιο Πυροπροστασίας Δασών.

Στο υφιστάμενο «Σχέδιο Πυροπροστασίας των Δασών» περιλαμβάνονται όλες οι προτεινόμενες δράσεις εκτός από τη συντήρηση των αντιπυρικών λωρίδων, την κατασκευή μονοπατιών, την εγκατάσταση συστημάτων πυρασφάλειας και την καλλιέργεια αγρών που εφάπτονται ή συνορεύουν με δάση ή άλλες δασικές εκτάσεις.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 2.5					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	2.100.000	2.100.000	4.200.000		4.200.000
%	50	50	100		100

Η Κύπρος αναλαμβάνει τη δέσμευση ότι θα κοινοποιήσει σχήμα κρατικής ενίσχυσης για το μέτρο το συντομότερο δυνατό. Μέχρι την έγκριση του σχήματος κρατικής ενίσχυσης η Κύπρος θα υλοποιήσει τα μέτρα αυτά υπό τον κανόνα των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis), σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 1998/2006.

Το ύψος της οικονομικής ενίσχυσης θα ανέρχεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών, τόσο για τα έργα του δημοσίου όσο και για τα έργα των ιδιωτών.

Για την καταβολή της οικονομικής ενίσχυσης θα είναι υποχρεωτική η προσκόμιση τιμολογίου ή άλλων λογιστικών εγγράφων. Σ' όλες τις περιπτώσεις εκτός των ετήσιων ενισχύσεων, η ενίσχυση θα καταβάλλεται σε δύο δόσεις. Η πρώτη δόση θα ανέρχεται στο 60% της συνολικής ενίσχυσης και θα καταβάλλεται μετά από την υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών, μετά την εκτέλεση της αντιστοίχου εργασίας και μετά το σχετικό έλεγχο. Η δεύτερη δόση θα ανέρχεται στο 40% και θα καταβάλλεται μετά από την υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών, μετά την αποπεράτωση και έλεγχο των εργασιών.

Σε περίπτωση που οι διαθέσιμες πιστώσεις αποδειχθούν ανεπαρκείς θα γίνεται βαθμολόγηση των αιτήσεων με βάση κριτήρια που θα καθοριστούν σε μεταγενέστερο στάδιο.

Έχει καθορισθεί ανώτατο όριο ενίσχυσης για κάθε έργο ως ο Πίνακας 4 του Παραρτήματος VI. Το ανώτατο αυτό όριο οικονομικής ενίσχυσης καθορίστηκε με βάση τα πραγματικά στοιχεία που τηρεί το Τμήμα Δασών για την εκτέλεση αυτών των έργων καθώς και με βάση τα σχετικά στοιχεία από την εφαρμογή του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006.

Στις περιπτώσεις των έργων του Πίνακα 5 του Παραρτήματος VI δεν θα είναι υποχρεωτική η προσκόμιση τιμολογίου ή άλλων λογιστικών εγγράφων και η οικονομική ενίσχυση θα καταβάλλεται με βάση την τυπική δαπάνη της 3^{ης} στήλης. Ο καθορισμός του ύψους της δαπάνης αυτής στηρίχθηκε σε εργασίες που έγιναν τα τελευταία χρόνια από το Τμήμα Δασών στα πλαίσια της εφαρμογής του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006. Λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού της τυπικής δαπάνης τόσο για τα δασοκομικά μέτρα όσο και για την καλλιέργεια

αγρών που εφάπτονται ή συνορεύουν δασών ή άλλων δασικών εκτάσεων παρουσιάζονται στον Πίνακα 6 του Παραρτήματος VI.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν υπάρχουν δεσμεύσεις από το Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός δράσεων πρόληψης/ αποκατάστασης	110
	Ενισχυμένη έκταση <ul style="list-style-type: none"> • για την οποία λαμβάνονται ενέργειες πρόληψης • καμένων περιοχών 	52.000ha 450 ha
	Συνολικό ύψος επενδύσεων	4.200.000 €
	Αποτέλεσμα	Έκταση υπό επιτυχή διαχείριση γης ενισχύοντας: (α) τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές απείρου φυσικού κάλλους
(β) την ποιότητα νερού		-
(γ) τον περιορισμό των κλιματικών αλλαγών		-
(δ) την ποιότητα εδάφους		450 ha
(ε) την αποφυγή της περιθωριοποίησης και της εγκατάλειψης της γης		-
Επίδραση	(4). Αντιστροφή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(5). Διατήρηση των δασικών περιοχών και των περιοχών απείρου φυσικού κάλλους	
	(6). Βελτίωση της ποιότητας του νερού	
	(7). Συνεισφορά στην απάμβλυνση των κλιματολογικών αλλαγών	

METPO 2.6**“Διατήρηση και Βελτίωση του Κοινωνικού και Οικολογικού Ρόλου των Δασών”**

Το Μέτρο περιλαμβάνει τρία επιμέρους Καθεστώτα ως ακολούθως:

- (1) Μη παραγωγικές επενδύσεις
- (2) Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις
- (3) Ενισχύσεις Φύση 2000

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι το Τμήμα Δασών.

Μέτρο 2.6					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	3.858.501	3.858.501	7.717.002		7.717.002
%	50	50	100		100

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.6.1**«Μη παραγωγικές επενδύσεις»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 36 (β) (vii) και 49 Παράγραφος β του Κανονισμού 1698/2005.
Σημείο 5.3.2.2.7 του Παραρτήματος II του Κανονισμού 1974/2006.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

227

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Η ανάγκη της κυπριακής κοινωνίας και ιδιαίτερα των κατοίκων των μεγάλων αστικών κέντρων για αναψυχή στα δάση για καλύτερη ψυχική και σωματική υγεία, ολοένα και αυξάνεται λόγω της αυξημένης ρύπανσης του περιβάλλοντος και του σύγχρονου τρόπου ζωής. Υπάρχει επίσης ανάγκη για ποιοτική βελτίωση της προσφερόμενης αναψυχής αφού οι απαιτήσεις του ανθρώπου μεταβάλλονται συνεχώς.

Υπάρχει λοιπόν ανάγκη για ανάπτυξη των δασών και κατάλληλη οργάνωση τους ώστε να παρέχουν τη δυνατότητα αναβαθμισμένης ποιοτικά δασικής αναψυχής. Η ανάγκη για καλύτερη οργάνωση της δασικής αναψυχής προβάλλει πρώτιστα και από την απαίτηση να προστατευτεί το ίδιο το δάσος από κάθε ζημιά που μπορεί να προκύψει από την ανοργάνωτη περιπλάνηση των περιηγητών στο δάσος.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Οι κυριότεροι επιμέρους ειδικοί στόχοι του Καθεστώτος είναι:

- Η προστασία των δασών από την ανοργάνωτη περιπλάνηση των περιηγητών.
- Η βελτίωση της προσφερόμενης δασικής και περιβαλλοντικής ενημέρωσης και εκπαίδευσης και μέσω αυτής η ευαισθητοποίηση του κοινού για προστασία των δασών.
- Η αύξηση της δυναμικότητας των εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων.
- Η ποιοτική βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρονται στους εκδρομικούς και κατασκηνωτικούς χώρους.
- Η βελτίωση και επέκταση του δικτύου μονοπατιών μελέτης της φύσης.
- Η αύξηση του αριθμού θέσεων θέας.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Βασικός σκοπός του Καθεστώτος είναι η οργάνωση και η βελτίωση των υπηρεσιών της δασικής αναψυχής καθώς και του δασοτουρισμού και οικοτουρισμού.

Το Καθεστώς αυτό περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

- Δημιουργία Κέντρων Επισκεπτών.
- Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφισταμένων εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων.

- Δημιουργία ενός Εκθετηρίου δασικών εργαλείων και άλλου εξοπλισμού (όπως πριόνια, εργαλεία κλάδευσης και φύτευσης, κλπ.)
- Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφισταμένων μονοπατιών μελέτης της φύσης.
- Ανάδειξη θέσεων θέας.
- Ανάδειξη στοιχείων της δασικής κληρονομιάς (ανάπλαση χώρων παραδοσιακών καμινιών συλλογής πίσσας, νερόμυλων, γεφυριών, κλπ.)

Όλες οι δράσεις του Καθεστώτος εφαρμόζονται και μέσω του Άξονα 4 Leader μέσω δηλαδή των Ομάδων Τοπικής Δράσης.

Οι δράσεις του Καθεστώτος αυτού θα εφαρμόζονται σε δασικές περιοχές όπως ορίζονται στο Άρθρο 30 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 1974/2006. Όλα τα έργα που θα γίνουν κάτω από το Μέτρο αυτό δε δεν θα οδηγήσουν σε καμία καθαρή αύξηση της αξίας ή της κερδοφορίας του δάσους στο οποίο γίνεται η επένδυση . Επίσης τα έργα δε θα χρησιμοποιούνται για επιχειρηματικούς σκοπούς. Θα πρέπει ακόμη να υπάρχει η ανάγκη να προστατευθεί το ίδιο το δάσος από τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από την ανοργάνωτη περιπλάνηση των περιηγητών στο δάσος (ο κίνδυνος πρόκλησης πυρκαγιών και ζημιών στην χλωρίδα και πανίδα).

Σημειώνεται ότι το μέτρο 3.2 εφαρμόζεται εκτός δασικών περιοχών και ως εκ τούτου ο διαχωρισμός είναι σαφής και δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος επικάλυψης μεταξύ των δύο μέτρων. Σε περίπτωση που ένα έργο περιλαμβάνει και δασικές και μη δασικές περιοχές τούτο θα ενταχθεί στο μέτρο όπου περιλαμβάνεται το μεγαλύτερο μέρος του έργου.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΤΥΓΧΑΝΟΥΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

- Κατασκηνωτικός χώρος ορίζεται η ανάπτυξη που προσφέρει διευκολύνσεις για υπαίθρια διανυκτέρευση σε μη μόνιμα καταλύματα (πχ τροχόσπιτα και αντίσκηνα) με σκοπό την προφορά απόλαυσης της φύσης.
- Εκδρομικός χώρος ορίζεται η ανάπτυξη που προσφέρει κατάλληλα διαρρυθμισμένο και εξοπλισμένο χώρο όπου δεν δημιουργούνται κίνδυνοι, για παρασκευή και λήψη υπαίθριου γεύματος με σκοπό την προσφορά απόλαυσης της φύσης.
- Μονοπάτια μελέτης της φύσης ορίζονται οι προσφερόμενες διαδρομές για πεζούς σε δασικές περιοχές για απόλαυση και μελέτη της φύσης.
- Τα Κέντρα Επισκεπτών είναι αναπτύξεις οι οποίες έχουν ως πρωταρχικό σκοπό την ενημέρωση, επιμόρφωση και εκπαίδευση του επισκέπτη σε θέματα χλωρίδας, πανίδας και οικολογίας συγκεκριμένων περιοχών, καθώς επίσης και γεωλογίας ή άλλων περιβαλλοντικών θεμάτων. Τα κέντρα αυτά δύνανται να συμβάλλουν σημαντικά στη διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης.
- Το Εκθετήριο δασικών εργαλείων και άλλου εξοπλισμού έχει ως σκοπό την επιμόρφωση και την ενημέρωση του επισκέπτη για τις μεθόδους και μέσα συγκομιδής και επεξεργασίας του ξύλου και άλλων δασικών προϊόντων καθώς και τα παράγωγα τους αλλά και για άλλα συναφή δασικά θέματα.
- Σημείο θέας είναι η ανάπτυξη η οποία προσφέρει στον επισκέπτη απρόσκοπτη αισθητική απόλαυση της θέας και του τοπίου.
- Η ανάδειξη στοιχείων δασικής κληρονομιάς αφορά την ανάπλαση παραδοσιακών κατασκευών, στοιχείων και χώρων που σχετίζονται με δασικές δραστηριότητες

παλαιότερων εποχών για τις οποίες δεν υπάρχει πλέον παραγωγική δραστηριότητα. Τα έργα αυτά συμβάλλουν στην προβολή των παραδοσιακών δασικών δραστηριοτήτων.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι είναι οι Εκκλησιαστικές, Μοναστηριακές και άλλες Θρησκευτικές Αρχές, οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή οι ενώσεις τους, οι Οργανισμοί Δημοσίου Δικαίου, οι Κρατικές Αρχές. Οι Προϋποθέσεις Συμμετοχής και οι Δεσμεύσεις για κάθε έργο παρουσιάζονται στον Πίνακα 7 του Παραρτήματος VI.

Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι ακόλουθες:

- Ετοιμασία μελετών και σχεδίων.
- Επίβλεψη της εκτέλεσης του έργου.
- Διαμόρφωση και καθαρισμοί χώρων και διάνοιξη μονοπατιών.
- Προμήθεια, κατασκευή και εγκατάσταση των αναγκαίων κατασκευών και διευκολύνσεων, όπως τραπεζιών, παιδικών χαρών, αποχωρητηρίων, σκυβαλοδοχείων, βρυσών, συστημάτων ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης και άλλα συναφή στους εκδρομικούς και κατασκηνωτικούς χώρους.
- Έργα ή εργασίες για την αναγκαία τοπιοτέχνηση και αισθητική βελτίωση των χώρων εφόσον συνάδουν με τους στόχους του έργου.
- Διαμόρφωση, συντήρηση, κατάλληλη αναπαλαίωση υφισταμένων κτιριακών εγκαταστάσεων ή κατασκευή νέων κτιριακών εγκαταστάσεων για τη δημιουργία Κέντρων Επισκεπτών και του Εκθετηρίου δασικών εργαλείων και άλλου εξοπλισμού.
- Έργα ανάπλασης στοιχείων δασικής κληρονομιάς.
- Ετοιμασία πληροφοριακού και ενημερωτικού υλικού για όλα τα έργα.
- Προμήθεια εκθεμάτων και εξοπλισμού.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 36(Β)(V) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ 1698/2005 – ΔΑΣΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Στο παρόν στάδιο στο Καθεστώς των δασοπεριβαλλοντικών ενισχύσεων δεν περιλαμβάνονται ενισχύσεις που αφορούν επενδύσεις.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΕΝΙΣΧΥΘΟΥΝ ΠΡΟΣ ΤΕΡΨΙΝ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Οι δασικές περιοχές οι οποίες θα καλυφθούν από τη δράση θα παρέχουν βελτιωμένη υποδομή έργων αναψυχής η οποία θα αναδεικνύει το δασικό περιβάλλον προς τέρψιν του ευρύτερου κοινού.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΑΣΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

1. Σύνδεση με το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα

Το Καθεστώς αυτό συνδέεται άμεσα με την 4^η δράση του Εθνικού Δασικού Προγράμματος η οποία αφορά την προστασία των οικοσυστημάτων, της χλωρίδας, της πανίδας και της δασικής κληρονομιάς. Ειδικότερα βοηθά στην υλοποίηση των Μέτρων με αρ. 3, 7, 8 και 10 που αφορούν αντίστοιχα την Ανάπτυξη των Εθνικών Δασικών Πάρκων, τη δημιουργία Κέντρων Επισκεπτών, τη διατήρηση της δασικής κληρονομιάς και την ανέγερση Εκθετηρίου δασικών εργαλείων και άλλου εξοπλισμού.

2. Σύνδεση με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας

Τα Μέτρα του Καθεστώτος αυτού συνάδουν πλήρως με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας και ειδικά με τα Άρθρα 2θ και 3 που αφορούν αντίστοιχα τη συμβολή της δασοκομίας στην ποιότητα ζωής και τη βιώσιμη διαχείριση των δασών με βάση τις οικολογικές, κοινωνικές και πολιτιστικές τους λειτουργίες.

3. Σύνδεση με της Στρατηγική της Κοινότητας για τις Κλιματικές Αλλαγές

Το καθεστώς αυτό συνδέεται με τη στρατηγική της Κοινότητας για την αλλαγή του κλίματος επειδή οι δράσεις του έμμεσα αποσκοπούν στην προστασία των δασών αφού μπορούν να θεωρηθούν ως μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως η πρόληψη των πυρκαγιών θεωρείται ως ένα από τα κατ'έξοχή διαχειριστικά μέτρα που μπορεί να συμβάλει στην άμβλυνση της αλλαγής του κλίματος με την αποτροπή της αποδάσωσης.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Οι δράσεις του καθεστώτος αυτού θεωρούνται ως μέτρα πρόληψης των πυρκαγιών και είναι πλήρως συμβατές με το Σχέδιο Πυροπροστασίας των Δασών.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.6.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	3.721.313	3.721.313	7.442.626		7.442.626
%	50	50	100		100

Το ύψος της οικονομικής ενίσχυσης θα ανέρχεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών. Για την καταβολή της οικονομικής ενίσχυσης θα είναι υποχρεωτική η προσκόμιση τιμολογίου ή άλλων λογιστικών εγγράφων.

Η ενίσχυση θα καταβάλλεται σε δύο δόσεις. Η πρώτη δόση θα ανέρχεται στο 60% της συνολικής ενίσχυσης και θα καταβάλλεται μετά από την υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών, μετά την εκτέλεση της αντιστοίχου εργασίας και μετά το σχετικό έλεγχο. Η δεύτερη δόση θα ανέρχεται στο 40% και θα καταβάλλεται μετά από την υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών, μετά την αποπεράτωση και έλεγχο των εργασιών.

Σε περίπτωση που οι διαθέσιμες πιστώσεις αποδειχθούν ανεπαρκείς θα γίνεται βαθμολόγηση των αιτήσεων που θα πληρούν τις καθορισμένες προϋποθέσεις με βάση κριτήρια που θα καθοριστούν σε μεταγενέστερο στάδιο.

Έχει καθορισθεί ανώτατο όριο ενίσχυσης για κάθε έργο ως ο Πίνακας 8 του Παραρτήματος VI. Το ανώτατο αυτό όριο οικονομικής ενίσχυσης καθορίστηκε με βάση πραγματικά στοιχεία που τηρεί το Τμήμα Δασών για την εκτέλεση αυτών των έργων καθώς και με βάση τα σχετικά στοιχεία από την εφαρμογή του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν υπάρχουν δεσμεύσεις από το Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος 2007- 2013
Απόδοση	Αριθμός υποστηριζόμενων δασοκτημόνων	60
	Συνολικό ύψος επενδύσεων	7.400.000€
Αποτέλεσμα	Έκταση υπό επιτυχή διαχείριση γης ενισχύοντας:	Οι δείκτες αυτοί σχετίζονται με την κατηγορία των επενδύσεων που αφορούν περιβαλλοντικές δεσμεύσεις και δεν έχουν εφαρμογή επειδή οι προτεινόμενες δράσεις αφορούν τη δεύτερη κατηγορία των επενδύσεων δηλ. τη βελτίωση της δασικής αναψυχής
	(α) τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές απείρου φυσικού κάλλους	
	(β) την ποιότητα νερού	
	(γ) τον περιορισμό των κλιματικών αλλαγών	
	(δ) την ποιότητα εδάφους	
(ε) την αποφυγή της περιθωριοποίησης και της εγκατάλειψης της γης		
Επίδραση	(4). Αντιστροφή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(5). Διατήρηση των δασικών περιοχών και των περιοχών απείρου φυσικού κάλλους	
	(6). Βελτίωση της ποιότητας του νερού	
	(7). Συνεισφορά στην απάμβλυνση των κλιματολογικών αλλαγών	

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.6.2

Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 36 (β) (ν) και 47 Παράγραφος 1 και 2 του Κανονισμού 1698/2005.
Σημείο 5.3.2.2.5 του Παραρτήματος II του Κανονισμού 1974/2006.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Κωδικός: 225

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Σε μερικές περιοχές ο προστατευτικός, ο οικολογικός και ο αισθητικός ρόλος ορισμένων οικοτόπων είναι ιδιαίτερα σημαντικός ειδικά σ' ότι αφορά την προστασία του εδάφους από τη διάβρωση, την προστασία των υδάτινων πόρων, την προστασία της βιοποικιλότητας και τη διατήρηση του τοπίου.

Η εισαγωγή δασοπεριβαλλοντικών ενισχύσεων για εθελοντικές δεσμεύσεις που υπερβαίνουν τις σχετικές υποχρεωτικές απαιτήσεις και που θα αναληφθούν από ιδιώτες δασοκτήμονες θα βοηθήσει στη διατήρηση των οικοτόπων αυτών και θα ενισχύσει ακόμη περισσότερο τον προστατευτικό, οικολογικό και αισθητικό τους ρόλο.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Οι κυριότεροι επιμέρους ειδικοί στόχοι είναι οι ακόλουθοι:

- Η διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας.
- Η ενίσχυση της προστατευτικής αξίας των δασών σε σχέση με τη διάβρωση και την ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των υδάτων.
- Η διαφύλαξη και βελτίωση των υψηλής αξίας δασικών οικοσυστημάτων.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Βασικός σκοπός του Καθεστώτος είναι η ενίσχυση του οικολογικού και προστατευτικού ρόλου των δασών σε περιοχές εκτός του δικτύου Φύση 2000.

Στο παρόν στάδιο έχει καθορισθεί μία μόνο δέσμευση η οποία αφορά την αποφυγή υλοτομιών (καρπώσεων) στους ακόλουθους οικοτόπους:

- μαύρης πεύκης (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*),
- τραχείας πεύκης (*Pinus brutia*),
- δρυός (*Quercus infectoria* subsp. *veneris*),
- τρεμίθθου (*Pistacia atlantica*)
- μικτούς οικότοπους των πιο πάνω ειδών.

Το Καθεστώς αυτό θα εφαρμοσθεί σε δασικές περιοχές όπως ορίζονται στο Άρθρο 30 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 1974/2006 εκτός του κριτηρίου της ελάχιστης έκτασης που στην περίπτωση των ειδών της δρυός και του τρεμίθθου και στους μικτούς οικότοπους θα είναι 0,3 αντί 0,5 εκτάρια. Ο καθορισμός μικρότερης έκτασης είναι απαραίτητος γιατί τα είδη αυτά δεν φύονται σε μεγάλες συμπαγείς εκτάσεις αλλά είναι διάσπαρτα σε εκτάσεις πολύ

μικρού μεγέθους ή ακόμη ως μεμονωμένα δέντρα και ουσιαστικά επιβάλλεται λόγω της μεγάλης οικολογικής τους αξίας. Η έκταση των 0,3 εκταρίων θεωρείται ικανοποιητική από δασοκομικής άποψης.

Η διάρκεια της δέσμευσης θα είναι πενταετής.

Σημειώνεται ότι οι δικαιούχοι του Καθεστώτος 2.6.2 θα πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης.

Οι προϋποθέσεις για την ένταξη μιας περιοχής στο Καθεστώς αυτό παρουσιάζονται στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος VI.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι θα είναι όλα τα φυσικά πρόσωπα ή οι ενώσεις τους, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή οι ενώσεις τους (συμπεριλαμβανομένων των Εκκλησιαστικών, Μοναστηριακών και άλλων Θρησκευτικών Αρχών) και οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή οι ενώσεις τους.

Σε μεταγενέστερο στάδιο πιθανό να καθοριστούν και άλλες δεσμεύσεις ή μέτρα διαχείρισης των αναφερόμενων οικοτόπων και ειδών.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΟΦΕΛΗ, ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Στο σύνολο τους οι φυσικοί οικοτόποι τραχείας και ιδίως της μαύρης πεύκης βρίσκονται σε ευδιάβρωτα περιβάλλοντα και σε ιδιαίτερα σημαντικές λεκάνες απορροής. Η συγκομιδή ξυλείας στους εν λόγω οικοτόπους θα προκαλούσε σοβαρή επιφανειακή διάβρωση με σημαντικότερη ποσοτική και ποιοτική υποβάθμιση των υδάτων αλλά και της οικολογικής και αισθητικής τους αξίας.

Η διατήρηση συστάδων ή και ομάδων δέντρων δρυός (*Quercus infectoria* subsp. *veneris*) και τρεμίθου (*Pistacia atlantica*) αποτελούν υψίστη προτεραιότητα αφού τα είδη αυτά χαρακτηρίζονται μεγάλης οικολογικής, αισθητικής, κοινωνικής και σε αρκετές περιπτώσεις ιστορικής αξίας. Η έκταση των πιο πάνω ειδών έχει συρρικνωθεί σημαντικά τα τελευταία έτη λόγω της εγκατάλειψης των παραδοσιακών επωφελών χρήσεων των ειδών αυτών όπως η παραγωγή πίσσας (παραδοσιακή τσίχλα) από τον τρέμιθο (*Pistacia atlantica*) και ζωοτροφών (βελανιδιών) από τους δρυές (*Quercus infectoria* subsp. *veneris*) σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ζήτηση σε καυσόξυλα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣΘΕΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΦΘΕΙΣΑΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ

Ο υπολογισμός της απώλειας εισοδήματος από την αποφυγή υλοτομιών στηρίχθηκε στα ακόλουθα στοιχεία και υποθέσεις των τελευταίων τριών ετών:

1. Η ετήσια απώλεια εισοδήματος είναι ίση με την αξία της ετήσιας προσαύξησης της ξυλείας.
2. Τα πιο πάνω είδη έχουν τα ίδια αυξητικά στοιχεία με αυτά της τραχείας πεύκης.
3. Οι δασικές αυτές εκτάσεις έχουν τα ίδια αυξητικά στοιχεία με αυτά του δάσους της Πάφου, δηλαδή 1,19 m³/ha/έτος προσαύξηση, 127 κορμούς στο εκτάριο και συγκόμωση 55%.
4. Τα 1,19 m³ ιστάμενης ξυλείας (κορμοξυλεία) αποδίδουν 30% οικοδομήσιμη ξυλεία (0,357 m³) και 70% ξυλεία κιβωτοποιίας (0,833 m³) ενώ επιπρόσθετα παράγεται από

την κλαδοξυλεία και μια ποσότητα καυσόξυλων η οποία ανέρχεται στο 30% της κορμοξυλείας (0,357 m³).

5. Μέση τιμή ξυλείας κατά το τελευταίο εξάμηνο:

Οικοδομήσιμη	68 ευρώ/m ³
Κιβωτοποιίας	51 ευρώ/m ³
Καυσόξυλα	16 ευρώ/m ³

6. Η αξία της ετήσιας προσαύξησης (1,19 m³/ha) και κατ' επέκταση η ετήσια απώλεια εισοδήματος με βάση τις πιο πάνω τιμές ξυλείας ανέρχεται σε 100 ευρώ/ha. Η πιο πάνω προσαύξηση παράγεται από δάσος με βαθμό συγκόμωσης 55%. Υποθέτουμε ότι η σχέση του βαθμού συγκόμωσης και της ετήσιας προσαύξησης είναι γραμμική. Συνεπώς με συγκόμωση 25% θα έχουμε 0,54 m³/ha προσαύξηση η αξία της οποίας ανέρχεται στα 45 ευρώ/ha.

ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟΥ 45(2) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ 1974/2006 ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η επάρκεια και ακρίβεια των ποσών αναφορικά με τις πληρωμές έχουν ελεγχθεί από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών.

ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Δε θα είναι υποχρεωτική η προσκόμιση τιμολογίου ή άλλων λογιστικών εγγράφων. Το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης που θα καταβάλλεται ως απώλεια εισοδήματος για την αποφυγή υλοτομιών (καρπώσεων) έχει καθοριστεί ως ακολούθως:

- Για συστάδες με συγκόμωση 10-40% ..... 45 Ευρώ/ha/έτος
- Για συστάδες με συγκόμωση 40-80%.....109 Ευρώ/ha/έτος

Η ενίσχυση θα καταβάλλεται σε μια δόση μετά την υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών, μετά το σχετικό έλεγχο.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ, ΤΗ ΔΑΣΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

1. Σύνδεση με το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα

Το Καθεστώς αυτό συνδέεται άμεσα με την 4^η και 5^η δράση του Εθνικού Δασικού Προγράμματος οι οποίες αφορούν αντίστοιχα την προστασία των οικοσυστημάτων της χλωρίδας και της πανίδας, της δασικής κληρονομιάς και την προστασία και διαχείριση των λεκανών απορροής.

2. Σύνδεση με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας

Τα Μέτρα του Καθεστώτος αυτού συνάδουν πλήρως με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας ειδικά σ' ότι αφορά τα άρθρα 11 και 12 που αντίστοιχα τονίζουν την ανάγκη εφαρμογής μέτρων διατήρησης της βιολογικής ποικιλότητας των δασών και αναγνωρίζουν την κοινοτική συμβολή μέσω της δημιουργίας του δικτύου Φύση 2000 για την διατήρηση όλων των ειδών δασικών οικοσυστημάτων και περιοχών ειδικού ενδιαφέροντος.

3. Σύνδεση με την Στρατηγική της Κοινότητας για την αλλαγή του Κλίματος

Το καθεστώς αυτό συνδέεται με τη Στρατηγική της Κοινότητας για την αλλαγή του Κλίματος επειδή η αποφυγή της υλοτομίας μπορεί να θεωρηθεί ως μέτρο περιορισμού της αποδάσωσης η οποία αναφέρεται στη στρατηγική ως μέτρο για άμβλυνση των κλιματικών αλλαγών.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΗΚΑΝ ΩΣ ΥΨΗΛΟΥ Ή ΜΕΤΡΙΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι περιοχές που θα ενταχθούν στο Καθεστώς αυτό καλύπτονται από το Σχέδιο πυροπροστασίας το δε προτεινόμενο μέτρο δεν επηρεάζει τα μέτρα του Σχεδίου αυτού.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.6.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	137.188	137.188	274.376		274.376
%	50	50	100		100

Η Κύπρος αναλαμβάνει τη δέσμευση ότι θα κοινοποιήσει σχήμα κρατικής ενίσχυσης για το μέτρο με το συντομότερο δυνατό. Μέχρι την έγκριση του σχήματος κρατικής ενίσχυσης η Κύπρος θα υλοποιήσει τα μέτρα αυτά υπό τον κανόνα των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis), σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 1998/2006.

Σε περίπτωση που οι διαθέσιμες πιστώσεις αποδειχθούν ανεπαρκείς θα γίνεται βαθμολόγηση των αιτήσεων που θα πληρούν τις καθορισμένες προϋποθέσεις με βάση κριτήρια που θα καθοριστούν σε μεταγενέστερο στάδιο.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν υπάρχουν δεσμεύσεις από το Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΡΟ 225

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός ενισχυμένων δασικών εκμεταλλεύσεων	60
	Έκταση δασικής γης υπό δασοπεριβαλλοντική ενίσχυση	600 ha
	Έκταση φυσικών δασικών περιοχών υπό δασοπεριβαλλοντική ενίσχυση	600 ha
	Αριθμός συμβολαίων	60
Αποτέλεσμα	Έκταση υπό επιτυχή διαχείριση γης ενισχύοντας: (α) τη βιοποικιλότητα και τις περιοχές απείρου φυσικού κάλλους	500
	(β) την ποιότητα νερού	-
	(γ) τον περιορισμό των κλιματικών αλλαγών	-
	(δ) την ποιότητα εδάφους	100 ha
	(ε) την αποφυγή της περιθωριοποίησης και της εγκατάλειψης της γης	-
Επίδραση	(4). Αντιστροφή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(5). Διατήρηση των δασικών περιοχών και των περιοχών απείρου φυσικού κάλλους	
	(6). Βελτίωση της ποιότητας του νερού	
	(7). Συνεισφορά στην απάμβλυνση των κλιματολογικών αλλαγών	

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 2.6.3

Ενισχύσεις Φύση 2000

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 36 (β) (ν) και 47 Παράγραφος 1 και 2 του Κανονισμού 1698/2005.
Σημείο 5.3.2.2.5 του Παραρτήματος II του Κανονισμού 1974/2006.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

225

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Τα δάση και οι άλλες δασικές εκτάσεις αποτελούν περίπου το 90% των χερσαίων οικοσυστημάτων του δικτύου Φύση 2000. Ως εκ τούτου ο ρόλος τους για την επιτυχή εφαρμογή της Οδηγίας 79/409/EEC του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών και της οδηγίας 92/43/EEC του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, είναι ιδιαίτερα σημαντικός γι' αυτό και θα πρέπει να παρέχεται ειδική στήριξη στους ιδιοκτήτες δασικών εκτάσεων, για να τους βοηθήσει να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που απορρέουν από την εφαρμογή των εν λόγω Οδηγιών με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση των περιοχών του δικτύου Φύση 2000.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

Ο κυριότερος ειδικός στόχος του Καθεστώτος αυτού είναι η διασφάλιση της εφαρμογής των Οδηγιών 92/43/EEC και 79/409/EEC μέσω ειδικής στήριξης στους ιδιώτες δασοκαλλιεργητές με σκοπό να τους βοηθήσει να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που θα απορρέουν από την εφαρμογή των εν λόγω Οδηγιών καθώς επίσης και άλλων σχετικών εθνικών προνοιών και μέτρων.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Βασικός σκοπός του Καθεστώτος αυτού είναι η διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας και γενικά του οικολογικού ρόλου των δασών με τη διαφύλαξη και βελτίωση των υψηλής αξίας δασικών οικοσυστημάτων.

Με το καθεστώς αυτό θα παρέχεται οικονομική ενίσχυση στους ιδιώτες δασοκτήμονες ως αντιστάθμισμα της απώλειας εισοδήματος ή του κόστους εξαιτίας περιορισμών που θα επιβάλλονται στην χρήση των δασών και των άλλων δασικών εκτάσεων στα πλαίσια προτάσεων διαχειριστικών σχεδίων ή άλλων οδηγιών των αρμοδίων κρατικών αρχών που αποσκοπούν στην επίτευξη των διαχειριστικών στόχων των περιοχών του δικτύου Φύση 2000. Οι περιορισμοί αναφέρονται κάτω από την επόμενη επικεφαλίδα.

Η διάρκεια της δέσμευσης θα είναι πενταετής.

Οι προϋποθέσεις για την ένταξη μιας περιοχής στο Καθεστώς αυτό παρουσιάζονται στον Πίνακα 9 του Παραρτήματος VI.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι θα είναι όλα τα φυσικά πρόσωπα ή οι ενώσεις τους, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή οι ενώσεις τους (συμπεριλαμβανομένων των Εκκλησιαστικών, Μοναστηριακών και άλλων Θρησκευτικών Αρχών).

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΚΗΡΥΞΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ 79/409/ΕΕΚ ΚΑΙ 92/43/ΕΕΚ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Το Καθεστώς αυτό θα εφαρμόζεται στις δασικές εκτάσεις των κηρυγμένων περιοχών του δικτύου Φύση 2000. Οι προταθείσες για κήρυξη περιοχές με χερσαία οικοσυστήματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 10 του Παραρτήματος VI. Νοείται ότι ο Πίνακας 10 θα τροποποιείται αναλόγως, όποτε υπάρχουν σχετικές τροποποιήσεις.

Στο παρόν στάδιο θα παρέχεται οικονομική ενίσχυση ως αντιστάθμισμα της απώλειας εισοδήματος για την αποφυγή υλοτομιών (καρπώσεων) στους ακόλουθους οικοτόπους:

- μαύρης πεύκης (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*),
- τραχείας πεύκης (*Pinus brutia*),
- δρυός (*Quercus infectoria* subsp. *veneris*),
- τρεμίθθου (*Pistacia atlantica*)
- μικτούς οικοτόπους των πιο πάνω ειδών.

Το Καθεστώς αυτό θα εφαρμοσθεί σε δασικές περιοχές όπως ορίζονται στο Άρθρο 30 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 1974/2006 εκτός του κριτηρίου της ελάχιστης έκτασης που στην περίπτωση των ειδών της δρυός και του τρεμίθθου και στους μικτούς οικοτόπους θα είναι 0,3 αντί 0,5 εκτάρια. Ο καθορισμός μικρότερης έκτασης είναι απαραίτητος γιατί τα είδη αυτά δεν φύονται σε συμπαγείς εκτάσεις αλλά είναι διάσπαρτα σε εκτάσεις πολύ μικρού μεγέθους ή ακόμη ως μεμονωμένα δέντρα και ουσιαστικά επιβάλλεται η διατήρηση τους λόγω της μεγάλης οικολογικής τους αξίας. Η έκταση των 0,3 εκταρίων θεωρείται ικανοποιητική από δασοκομικής άποψης.

Μόλις ολοκληρωθούν τα διαχειριστικά σχέδια θα προωθηθούν οι ανάλογες τροποποιήσεις εντός του καθεστώτος. Η ετοιμασία των διαχειριστικών σχεδίων των 19 περιοχών που χαρακτηρίζονται ως δασικές έχει αρχίσει για 4 περιοχές. Μέχρι το τέλος του 2007 θα είναι έτοιμο το Σχέδιο για 1 περιοχή. Μέχρι το τέλος του 2008 θα είναι έτοιμα τα σχέδια για άλλες 2 περιοχές, ενώ μέχρι το τέλος του 2009 θα ετοιμαστεί το σχέδιο και για την τέταρτη περιοχή. Τα σχέδια για τις υπόλοιπες 15 περιοχές θα ετοιμαστούν μέχρι το 2011.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣΘΕΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΦΘΕΙΣΑΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ

Ο υπολογισμός της απώλειας εισοδήματος από την αποφυγή υλοτομιών στηρίχθηκε στα ακόλουθα στοιχεία και υποθέσεις:

1. Η ετήσια απώλεια εισοδήματος είναι ίση με την αξία της ετήσιας προσαύξησης της ξυλείας.
2. Τα πιο πάνω είδη έχουν τα ίδια αυξητικά στοιχεία με αυτά της τραχείας πεύκης.
3. Οι δασικές αυτές εκτάσεις έχουν τα ίδια αυξητικά στοιχεία με αυτά του δάσους της Πάφου, δηλαδή 1,19 m³/ha/έτος προσαύξηση, 127 κορμούς στο εκτάριο και συγκόμωση 55%.
4. Τα 1,19 m³ ιστάμενης ξυλείας (κορμοξυλεία) αποδίδουν 30% οικοδομήσιμη ξυλεία (0,357 m³) και 70% ξυλεία κιβωτοποιίας (0,833 m³) ενώ επιπρόσθετα παράγεται από

την κλαδοξυλεία και μια ποσότητα καυσόξυλων η οποία ανέρχεται στο 30% της κορμοξυλείας (0,357 m³).

5. Μέση τιμή ξυλείας κατά το τελευταίο εξάμηνο (Ιανουάριος – Ιούνιος, 2006):

Οικοδομήσιμη	68 ευρώ/m ³
Κιβωτοποιίας	51 ευρώ/m ³
Καυσόξυλα	16 ευρώ/m ³

6. Η αξία της ετήσιας προσαύξησης (1,19 m³/ha) και κατ' επέκταση η ετήσια απώλεια εισοδήματος με βάση τις πιο πάνω τιμές ξυλείας ανέρχεται σε 100 ευρώ/ha. Η πιο πάνω προσαύξηση παράγεται από δάσος με βαθμό συγκόμωσης 55%. Υποθέτουμε ότι η σχέση του βαθμού συγκόμωσης και της ετήσιας προσαύξησης είναι γραμμική. Συνεπώς με συγκόμωση 25% θα έχουμε 0,54 m³/ha προσαύξηση η αξία της οποίας ανέρχεται στα 45 ευρώ/ha.

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

Η Κυπριακή Δημοκρατία θα εφαρμόζει τον Κώδικα ορθής γεωργικής και περιβαλλοντικής πρακτικής μέχρι το 2009. Οι απαιτήσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης θα εφαρμοσθούν από το 2009 και μετά.

ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟΥ 45(2) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ 1974/2006 ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η επάρκεια και ακρίβεια των ποσών αναφορικά με τις πληρωμές έχουν ελεγχθεί από το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών.

ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Δε θα είναι υποχρεωτική η προσκόμιση τιμολογίου ή άλλων λογιστικών εγγράφων. Το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης που θα καταβάλλεται ως απώλεια εισοδήματος για την αποφυγή υλοτομιών (καρπώσεων) έχει καθοριστεί ως ακολούθως:

- Για συστάδες με συγκόμωση 10-40% ..... 45 Ευρώ/ha/έτος
- Για συστάδες με συγκόμωση 40-80%.....109 Ευρώ/ha/έτος

Η ενίσχυση θα καταβάλλεται σε μια δόση μετά την υποβολή των απαραίτητων δικαιολογητικών, μετά το σχετικό έλεγχο.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ, ΤΗ ΔΑΣΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

1. Σύνδεση με το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα

Το Καθεστώς αυτό συνδέεται άμεσα με την 4^η και 5^η δράση του Εθνικού Δασικού Προγράμματος οι οποίες αφορούν αντίστοιχα την προστασία των οικοσυστημάτων της χλωρίδας και της πανίδας, της δασικής κληρονομιάς και την προστασία και διαχείριση των λεκανών απορροής.

2. Σύνδεση με τη Δασική Στρατηγική της Κοινότητας

Τα Μέτρα του Καθεστώτος αυτού συνάδουν πλήρως με την Δασική Στρατηγική της Κοινότητας ειδικά σ' ότι αφορά τα άρθρα 11 και 12.

3. Σύνδεση με την Στρατηγική της Κοινότητας για την αλλαγή του Κλίματος

Το καθεστώς αυτό συνδέεται με τη Στρατηγική της Κοινότητας για την αλλαγή του Κλίματος επειδή η αποφυγή της υλοτομίας μπορεί να θεωρηθεί ως μέτρο περιορισμού της αποδάσωσης η οποία αναφέρεται στη στρατηγική ως μέτρο για άμβλυνση των κλιματικών αλλαγών.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΗΚΑΝ ΩΣ ΥΨΗΛΟΥ Ή ΜΕΤΡΙΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Οι περιοχές που θα ενταχθούν στο Καθεστώς αυτό καλύπτονται από το Σχέδιο πυροπροστασίας το δε προτεινόμενο μέτρο δεν επηρεάζει τα μέτρα του Σχεδίου αυτού.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 2.6.3					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	137.188	137188	274.376		274.376
%	50	50	100		100

Η Κύπρος αναλαμβάνει τη δέσμευση ότι θα κοινοποιήσει σχήμα κρατικής ενίσχυσης για το μέτρο με το συντομότερο δυνατό. Μέχρι την έγκριση του σχήματος κρατικής ενίσχυσης η Κύπρος θα υλοποιήσει τα μέτρα αυτά υπό τον κανόνα των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis), σύμφωνα με τον Καν. (ΕΚ) 1998/2006.

Σε περίπτωση που οι διαθέσιμες πιστώσεις αποδειχθούν ανεπαρκείς θα γίνεται βαθμολόγηση των αιτήσεων που θα πληρούν τις καθορισμένες προϋποθέσεις με βάση κριτήρια που θα καθοριστούν σε μεταγενέστερο στάδιο.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν υπάρχουν δεσμεύσεις από το Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3

**Ποιότητα της ζωής στις αγροτικές περιοχές και
διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας**

ΜΕΤΡΟ 3.1**«Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων και προώθηση της πολιτιστικής Κληρονομιάς»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ:

Άρθρο 52, 55 και 57(β) του Κανονισμού (Ε.Ε) 1698/2005,
Κανονισμός (ΕΕ) 1974/2006, Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.3.1.3

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

(313), 323

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ ΜΕΤΡΟ 3.1

Μέτρο 3.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	2.831.259	2.831.259	5.662.518		5.662.518
%	50	50	100	0	100

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Η αποψίλωση του πληθυσμού στις περιοχές της υπαίθρου λόγω της γήρανσης του αγροτικού πληθυσμού και της απροθυμίας των νέων να εγκατασταθούν στην ύπαιθρο, είναι ένα από τα σοβαρά προβλήματα που οδηγούν στην εγκατάλειψη των περιοχών της υπαίθρου.

Το Μέτρο αυτό αποτελεί κίνητρο για νέες δραστηριότητες που θα αναζωογονήσουν την οικονομία των περιοχών αυτών, θα τις καταστήσουν πιο ελκυστικές και θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων τους.

Συγκεκριμένα το μέτρο στοχεύει στη στήριξη και ενθάρρυνση κυρίως των δημόσιων επενδύσεων στον Τομέα του Τουρισμού στην Ύπαιθρο μέσω της υλοποίησης έργων υποδομής και δράσεων με επίκεντρο τον Αγροτουρισμό σε δήμους/κοινότητες της υπαίθρου.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Η προώθηση της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης ως κύρια διέξοδο οικονομικής διαφοροποίησης των περιοχών της υπαίθρου με στόχο:

- Τη συγκράτηση του πληθυσμού

Η ενθάρρυνση των αγροτών, για δραστηριοποίηση σε μια ήπια μορφής τουριστική δραστηριότητα είναι ένας ουσιαστικός τρόπος να συμπληρώνει κατά τη διάρκεια όλου του έτους η αγροτική οικογένεια, το χαμηλό και αβέβαιο εισόδημά της

Επίσης θα βοηθήσει στην αντιμετώπιση της αποψίλωσης του πληθυσμού αφού μπορούν να βρουν απασχόληση οι νέοι, οι αγρότισσες και γενικά οι κάτοικοι των οικονομικά ασθενέστερων και μειονεκτικών περιοχών της υπαίθρου.

Επιπρόσθετα επιτυγχάνεται η διατήρηση και διάδοση των εθίμων, της λαογραφίας, της χειροτεχνίας, των παραδοσιακών τεχνών και εργασιών και των ασχολιών που τείνουν να εκλείψουν καθώς και η ανάδειξη της διαφορετικότητας και μοναδικότητας του κάθε τόπου.

- Την ανάδειξη των αξιόλογων περιβαλλοντικών και πολιτιστικών στοιχείων της υπαίθρου και τη βιώσιμη αξιοποίηση του φυσικού, ιστορικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος

Το Αγροτουριστικό Πακέτο μπορεί να εμπλουτισθεί με ποικίλες δραστηριότητες όπως την πεζοπορία, την ορειβασία, την ποδηλασία, την τοξοβολία, την ιππασία και άλλες μορφές δραστηριοτήτων, που συνδυάζουν τον τουρισμό περιπέτειας και οι οποίες συμβάλλουν στην ενθάρρυνση της παραμονής στην ύπαιθρο.

Ιδιαίτερη όμως θέση κατέχουν στον αγροτουρισμό και οι δραστηριότητες που αξιοποιούν τα πολιτιστικά, θρησκευτικά, λαογραφικά, αρχιτεκτονικά, γαστρονομικά στοιχεία της περιοχής. Έτσι η αξιοποίηση της δυνατότητας επίσκεψης και ξενάγησης σε παλιά μοναστήρια, εκκλησίες, γεφύρια, οινοποιεία, τυροκομία, εργαστήρια χειροτεχνίας, η συμμετοχή σε πανηγύρια και τοπικές γιορτές, στο μάζεμα της ελιάς ή του τρύγου, ακόμα και τα μαθήματα τοπικής κουζίνας, όλα μπορούν να προσδώσουν στον Αγροτουρισμό την ξεχωριστή τοπική ταυτότητα και να τον αναδείξουν σε μοναδικό προϊόν.

- Τη δημιουργία και διατήρηση ενός ρεύματος επισκεπτών και περιηγητών ειδικού ενδιαφέροντος

Ο Αγροτουρισμός αποτελεί για τους επισκέπτες ευκαιρία για ποιοτική φιλοξενία σε ένα λιτό περιβάλλον με τοπικό χαρακτήρα για επαφή του επισκέπτη με την αγροτική ζωή, τις καλλιέργειες, τις αγροτικές εργασίες, την φύση, τη χλωρίδα και την πανίδα και τα ήθη και τα έθιμα μιας περιοχής που αναβιώνουν με αυθεντικό τρόπο.

- Την ενίσχυση της προώθησης και πώλησης των τοπικών προϊόντων

Μέσω του Μέτρου επιδιώκεται και η γνωριμία και εξοικείωση των περιηγητών με τα τοπικά προϊόντα και στάδια παραγωγής και μεταποίησης τους και την προώθησή τους με αποτέλεσμα την περαιτέρω βελτίωση των εισοδημάτων του αγροτικού πληθυσμού.

- Τη συμπληρωματικότητα και βελτίωση της βιωσιμότητας και αποτελεσματικότητας των επενδυτικών προγραμμάτων και δράσεων που χρηματοδοτούνται από άλλα προγράμματα με επίκεντρο τον Αγροτουρισμό

Οι δραστηριότητες του Μέτρου αυτού είναι συμπληρωματικές των επενδυτικών δραστηριοτήτων που προωθούνται μέσω του Σχεδίου Παροχής Χορηγιών προς Μικρές και Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, για προώθηση εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον Αγροτουρισμό αλλά και άλλων Υποστηρικτικών Υποδομών που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ:

Το Μέτρο προωθεί τη δημιουργία τουριστικής υποδομής σε Δήμους/Κοινότητες της υπαίθρου για τη δημιουργία και λειτουργία υποδομών υποστήριξης του αγροτουρισμού.

Τα επιλέξιμα έργα υποστηρίζουν τη δημιουργία κυρίως δημόσιων υποδομών σε μια ή περισσότερες από τις πιο κάτω κατηγορίες:

α. Κέντρα Πληροφόρησης (313)

Στα πλαίσια της κατηγορίας αυτής μπορούν να υλοποιηθούν έργα σε κέντρα πληροφόρησης των περιηγητών για πολιτιστικά θέματα που πηγάζουν από την περιοχή της υπαίθρου.

Τα κέντρα πληροφόρησης θα παρέχουν ενημέρωση για το πολιτιστικό περιβάλλον και αποσκοπούν στην ενημέρωση/εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση των επισκεπτών. Θα απασχολείται εκπαιδευμένο προσωπικό το οποίο θα παρέχει στους επισκέπτες προφορικές πληροφορίες για σημεία αξιολογής ιστορικής αξίας καθώς και έντυπο ενημερωτικό υλικό.

Στα κέντρα αυτά θα μπορούν να διοργανώνονται προβολές εκπαιδευτικού περιεχομένου με οπτικοακουστικό υλικό και θα αποτελούν αφηγήρια για μία ξενάγηση στην κοινότητα ή σύνολο κοινοτήτων. Θα μπορούν να φιλοξενούν μικρές εκθέσεις με πληροφορίες για την ιστορία και πολιτιστικά χαρακτηριστικά. Επίσης θα διοργανώνονται ξεναγήσεις και προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για μαθητές.

β. Θεματικές Διαδρομές (313)

Στα πλαίσια της κατηγορίας αυτής θα υλοποιηθούν έργα εντοπισμού, σύνδεσης και σηματοδότησης σημείων τουριστικού ενδιαφέροντος του ίδιου ή διαφορετικού (αλλά συναφούς) θέματος με διάφορους τρόπους (μονοπάτια για πεζούς, χρησιμοποίηση διαφόρων μεταφορικών μέσων, σηματοδότηση, οργάνωση κλπ). Επίσης ενθαρρύνεται η αξιοποίηση τοποθεσιών ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς, μονοπάτια και ανάπλαση/ βελτίωση θέσεων θέας εκτός των δασικών περιοχών.

Συγκεκριμένα παραδείγματα είναι τα εξής:

- **Θρησκευτικές Διαδρομές**

Οι διαδρομές αυτές ακολουθούν τα σημαντικότερα θρησκευτικά μνημεία της ευρύτερης περιοχής. Στα μνημεία αυτά συμπεριλαμβάνονται εκκλησίες και μοναστήρια μεγάλης θρησκευτικής και αρχαιολογικής αξίας.

Μέσω των διαδρομών αυτών οι περιηγητές εκτός από την πρόσβαση στους χώρους των θρησκευτικών μνημείων μπορούν να γνωρίσουν τα τοπικά έθιμα και να πάρουν μέρος σε εκδηλώσεις, κυρίως πανηγύρια, που αποτελούν σημαντικές πολιτιστικές δραστηριότητες για την κάθε περιοχή. Επίσης μπορούν να διανυκτερεύσουν αν το επιθυμούν στα καταλύματα και τα εστιατόρια της περιοχής τα οποία που μπορούν να καλύψουν ένα μεγάλο εύρος των αναγκών των επισκεπτών.

- **Ιστορικές Διαδρομές**

Οι Ιστορικές διαδρομές μπορούν να περιλαμβάνουν σειρά από τοποθεσίες και μνημεία μεγάλης ιστορικής σημασίας καθώς και θεματικά μουσεία της ευρύτερης περιοχής.

- **Ιαματικές Διαδρομές**

Οι διαδρομές αυτές απευθύνονται σε περιηγητές που ενδιαφέρονται να επισκεφτούν τα Ιαματικά Λουτρά ή άλλες Θεραπευτικές Μονάδες της περιοχής καθώς και να διανυκτερεύσουν αν το επιθυμούν σε καταλύματα και να επισκεφτούν τα εστιατόρια και άλλες επισιτιστικές μονάδες που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή.

- **Ποδηλατικές Διαδρομές και άλλες μορφές Εναλλακτικού Αθλητισμού**

Οι διαδρομές αυτές εκτός από το εξαιρετο φυσικό περιβάλλον παρέχουν στον επισκέπτη την δυνατότητα να ασχοληθεί με διάφορα είδη εναλλακτικού αθλητισμού όπως ποδηλασία, σκοποβολή, τοξοβολία, πεζοπορία, ορειβασία, ιππασία, κτλ, τα οποία σχετίζονται με την μορφολογία και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής.

- **Πολιτιστικές Διαδρομές**

Οι διαδρομές αυτές καλύπτουν τις σημαντικότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις των περιοχών της υπαίθρου και σχετίζονται από πλευράς αντικειμένου τόσο με κάποια θρησκευτική όσο και μια ιστορική διαδρομή.

Οι εν λόγω διαδρομές μπορούν να αξιοποιήσουν το γεγονός ότι πολλές από τις εκδηλώσεις κυρίως πανηγύρια, που γίνονται σε διάφορες περιοχές γίνονται χρονικά ταυτόχρονα ή πολύ κοντά με αποτέλεσμα κάποιος ο οποίος θα ήθελε να παρακολουθήσει μια σειρά τέτοιων εκδηλώσεων να μπορεί να καλύψει σε ένα τριήμερο ή ακόμη και μια εβδομάδα με σειρά επισκέψεων σε περιοχές και στις αντίστοιχες εκδηλώσεις τους, αποκομίζοντας έτσι μια αρκετά σαφή εικόνα για τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά της περιοχής.

- **Μονοπάτια Γνωριμίας με τα Τοπικά Προϊόντα**

Στην ύπαιθρο η δημιουργία τουριστικών διαδρομών επιτρέπει την γνωριμία με τα παραδοσιακά τοπικά προϊόντα της περιοχής όπου ο επισκέπτης εξοικειώνεται με τα στάδια παραγωγής και μεταποίησης ορισμένων προϊόντων όπως το χαλλούμι, τα γλυκά του κουταλιού, κ.α.

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται και οι “Δρόμοι του κρασιού”, όπου το τουριστικό κοινό έχει τη δυνατότητα να ενημερωθεί για τα στάδια παραγωγής του κρασιού ξεκινώντας από τον αμπελώνα και τη φροντίδα του, τον τρύγο, τα παραδοσιακά πατητήρια, τα κελάρια κτλ. Ο επισκέπτης τέλος έχει τη δυνατότητα να γευτεί ή/και να προμηθευτεί κρασί από τις κάβες των παραγωγών, καθώς επίσης και τη δυνατότητα να γευτεί παραδοσιακά εδέσματα που έχουν σαν βάση το κρασί.

Μέτρο 3.1 (α, β) κωδικός 313					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	702.199	702.199	1.404.398	0	1.404.398
%	50	50	100	0	100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Συνολικός αριθμός ενισχυμένων τουριστικών δραστηριοτήτων	10
	Συνολικό ύψος επένδυσης	1.404.398 €
Αποτέλεσμα	Επιπλέον αριθμός επισκεπτών	200.000
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	10 νέες θέσεις εργασίας
	(2). Δημιουργία απασχόλησης	

γ. Θεματικά ή τοπικά/περιφερειακά μουσεία (Μουσεία αγροτικής, λαογραφικής και πολιτιστικής κληρονομιάς) (323)

Στα πλαίσια της κατηγορίας αυτής μπορούν δημιουργηθούν μουσεία τα οποία θα συμβάλλουν, ανάλογα με το θεματικό πλαίσιο που θα επιλεγεί, στην ανάδειξη και προβολή της ιστορίας, της πολιτιστικής ταυτότητας (ιστορικά μουσεία, μουσεία λαϊκής τέχνης, μουσεία αγροτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς) της περιοχής.

Τα μουσεία αυτά όχι μόνο θα ενημερώνουν και θα προβάλλουν την περιοχή στους επισκέπτες, αλλά θα συμβάλλουν επίσης στην διατήρηση και μεταβίβαση της κληρονομιάς στους νέους της περιοχής. Θα λειτουργούν επίσης ως πόλοι έλξης, με επίκεντρο τα τοπικά προϊόντα, την ιστορία και τις παραδοσιακές τέχνες-επαγγέλματα, για οργανωμένες και μεμονωμένες περιηγήσεις, με

σκοπό τη διαμόρφωση κατάλληλων προορισμών και διαδρομών και την προώθηση των τοπικών προϊόντων.

Έτσι πέρα από εκδηλώσεις και παρουσιάσεις των εκθεμάτων στόχος είναι αυτά τα μουσεία να λειτουργούν και ως εργαστήρια, όπου ο επισκέπτης θα μπορεί να δει αλλά και να συμμετάσχει στην διαδικασία κατασκευής παραδοσιακών προϊόντων ή αντικειμένων, όπως ξυλογλυπτική, υφαντική με αργαλειό και αγγειοπλαστική. Επίσης ο επισκέπτης θα μπορεί να περνά τον χρόνο του εποικοδομητικά συμμετέχοντας στην μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, όπως απόσταξη ζιβανίας, παρασκευή διαφόρων εδεσμάτων και σε άλλες χειροτεχνικές δραστηριότητες.

Προτεραιότητα θα δίνεται σε παρεμβάσεις που σχετίζονται με αποκατάσταση οικοδομών και μετατροπή τους σε χώρους παρουσίασης εκθεμάτων.

Σε όλες τις Δράσεις του Μέτρου περιλαμβάνεται η δημιουργία πρασίνου.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 3.1 (γ) κωδικός 323					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	2.129.060	2.129.060	4.258.120	0	4.258.120
%	50	50	100	0	100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός χωριών στα οποία πραγματοποιήθηκαν οι δράσεις	28
	Συνολικό ύψος επένδυσης	4.258.120 €
Αποτέλεσμα	Πληθυσμός στις αγροτικές περιοχές ο οποίος ωφελείται από τις βελτιωμένες υπηρεσίες	23.090
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(2.) Δημιουργία απασχόλησης	

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Οι Δικαιούχοι/ Φορείς Υλοποίησης όπως προσδιορίζονται από την πρόσκληση για την συγκεκριμένη κατηγορία έργων είναι:

1. Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού
2. Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας
3. Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού
4. Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας
5. Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου
6. Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου

Το Μέτρο 3.1 εφαρμόζεται επίσης μέσα στα πλαίσια του Άξονα Προτεραιότητας 4 Leader δηλαδή μέσω των Ομάδων Τοπικής Δράσης, για συγκεκριμένες κατηγορίες δράσεων που θα καθορίζονται με σαφήνεια στην προσεχή προκήρυξη του Leader.

Κρίσιμο στάδιο στην αξιολόγηση του έργου είναι η επιβεβαίωση της διαχειριστικής επάρκειας των Δικαιούχων, βάσει του Θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας τους, της

Οργανωτικής δομής /διάκριση καθηκόντων, της Στελέχωσης τους, των Εφαρμοζόμενων διαδικασιών λειτουργίας τους και της Υλικοτεχνικής τους Υποδομής.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το Ύψος της Ενίσχυσης φτάνει το 100%.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Ο Δικαιούχος, μετά από τους απαραίτητους ελέγχους, αναπληρώνει το αντίστοιχο ποσό στον εργολάβο/συμβασιούχο από εθνικούς πόρους. Οι πληρωμές αυτές περιλαμβάνονται στο Δελτίο Παρακολούθησης Οικονομικού Αντικειμένου Υποέργου (ΔΠΟΑ), το οποίο υποβάλλεται από τον Δικαιούχο στον Ανάδοχο/Μονάδα Εφαρμογής (ΥΠΕΣ) κατά τακτά χρονικά διαστήματα ανάλογα με την πρόοδο του έργου. Ο τελευταίος, αφού διενεργήσει τους δικούς του ελέγχους που αφορούν στην επιλεξιμότητα των δαπανών με βάση τους Εθνικούς και Κοινοτικούς κανονισμούς, ξεχωριστού λογιστικού προγράμματος ή μερίδας για το κάθε έργο, έτσι που να υποστηρίζεται μια επαρκής διαδρομή ελέγχου, στην ύπαρξη τιμολογίων ή/και άλλων αποδεικτικών στοιχείων και στην τήρηση των νενομισμένων διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων κτλ, προχωρεί στην επικύρωση του ΔΠΟΑ στον Οργανισμό Πληρωμών, ο οποίος με τη σειρά του, με βάση τη βεβαίωση του Ανάδοχου/Μονάδας Εφαρμογής και των δειγματοληπτικών ελέγχων που ο ίδιος διενεργεί, εξάγει την Αίτηση Πληρωμής προς τον Δικαιούχο.

Λεπτομέρειες για τα πιο πάνω θα καθορίζονται στους οδηγούς εφαρμογής του Μέτρου και θα βασίζονται στους σχετικούς κανονισμούς της Ε.Ε και τις ισχύουσες κυβερνητικές διαδικασίες.

ΜΕΤΡΟ 3.2

«Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού πλούτου»

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ:

Άρθρο 52, 56 και 57 του Κανονισμού (Ε.Ε) 1698/2005, Κανονισμός 1974/2006 και Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5.3.3.2

ΚΩΔΙΚΟΣ

(321), 322, (323)

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ:

Μέτρο 3.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	11.483.598	11.483.598	22.967.196	0	22.967.196
%	50	50	100	0	100

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ:

Το Μέτρο προνοεί υλοποίηση έργων υποδομής για την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής στις κοινότητες της υπαίθρου που είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση του τοπικού πληθυσμού και ειδικά των νέων. Η τάση πληθυσμιακής αποδυνάμωσης, που σημειώνεται τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, έχει οδηγήσει στην εγκατάλειψη πολλών κοινοτήτων και στη υποβάθμιση της δημόσιας υποδομής.

Η αναβάθμιση τόσο του περιβάλλοντος όσο και της πολιτιστικής παράδοσης μιας περιοχής αποτελούν σημαντικό πλεονέκτημα για την προσέλκυση σύγχρονων επιχειρήσεων και για την ανάπτυξη του τουρισμού, μια από τις σημαντικότερες πηγές εναλλακτικού εισοδήματος για τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ:

- η βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος των Κοινοτήτων της υπαίθρου έτσι ώστε να διαμορφωθούν σε πιο ελκυστικά μέρη για διαβίωση και προσέλκυση οικονομικών δραστηριοτήτων.
- η υλοποίηση παρεμβάσεων για την περιβαλλοντική προστασία, διαχείριση και ανάδειξη παραδοσιακών στοιχείων του ανθρωπογενούς αγροτικού περιβάλλοντος, με στόχο την διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και φυσικού πλούτου.
- η προστασία, συντήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και δημιουργία/αναβάθμιση της κοινωνικής και πολιτιστικής υποδομής σε ολόκληρη τη Κύπρο καθώς και στην αναζωογόνηση του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος των κοινοτήτων της υπαίθρου και τη διατήρηση του πληθυσμού της.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ:

Οι Δικαιούχοι/ Φορείς Υλοποίησης όπως προσδιορίζονται από την πρόσκληση για την συγκεκριμένη κατηγορία έργων είναι:

1. Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως
2. Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας
3. Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού
4. Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας
5. Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου
6. Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου

Το Μέτρο 3.2 εφαρμόζεται επίσης μέσα στα πλαίσια του Άξονα Προτεραιότητας 4 Leader δηλαδή μέσω των Ομάδων Τοπικής Δράσης, για συγκεκριμένες κατηγορίες δράσεων που θα καθορίζονται με σαφήνεια στην προσεχή προκήρυξη του Leader.

Κρίσιμο στάδιο στην αξιολόγηση του έργου είναι η επιβεβαίωση της διαχειριστικής επάρκειας των Δικαιούχων, βάσει του Θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας τους, της Οργανωτικής δομής /διάκριση καθηκόντων, της Στελέχωσης τους, των Εφαρμοζόμενων διαδικασιών λειτουργίας τους και της Υλικοτεχνικής τους Υποδομής.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ:

Το Μέτρο στηρίζει τις δημόσιες επενδύσεις για τη βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος των κοινοτήτων της υπαίθρου ώστε να διαμορφωθούν σε πιο ελκυστικές περιοχές για διαβίωση, παραμονή πληθυσμού, προσέλκυση οικονομικών δραστηριοτήτων και δημιουργία θέσεων εργασίας.

Επιλέξιμες δράσεις του Μέρου είναι

3.2.1. Ανάπτυξη Κέντρων Κοινοτικών / Κοινωνικών Παροχών (321)

Στα πλαίσια της κατηγορίας αυτής δίνεται η δυνατότητα να δημιουργηθούν

- **Πολιτιστικά κέντρα**, τα οποία θα φιλοξενούν ποικίλες δραστηριότητες όπως θέατρο, μουσική, δημοτικούς χορούς, εκθέσεις ζωγραφικής, χειροτεχνίας κ.α. σε κοινότητες κάτω των 500 μέτρων.
- **Πολυκέντρα Νεότητας (ηλικίες 12-30)**, όπου οι νέοι θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν δωρεάν το Διαδίκτυο και να διδαχθούν δωρεάν μαθήματα Πληροφορικής. Στο ίδιο κτίριο θα μπορεί να λειτουργούν τμήματα θεάτρου και θεατρικού παιχνιδιού, μουσικής και χορού, καθώς και ζωγραφικής, πηλοπλαστικής και άλλων χειροτεχνικών δραστηριοτήτων για μικρούς και μεγάλους, αίθουσες εκδηλώσεων και διδασκαλίας οργάνων μουσικής.
- **Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ηλικίες 6 - 12)** στα οποία τα παιδιά θα μπορούν να απασχολούνται εκτός σχολικού ωραρίου και να αξιοποιούν τον ελεύθερο τους χρόνο ατομικά ή μέσα από οργανωμένες ομάδες εργαστηρίων.
- **Βιβλιοθήκες νέας τεχνολογίας** στις οποίες οι χρήστες μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση στους καταλόγους δεδομένων της βιβλιοθήκης και αναζήτηση πληροφοριών από περιοδικά και άλλα έντυπα μέσω διεθνών βάσεων δεδομένων. Στις βιβλιοθήκες αυτές δίνεται επίσης η δυνατότητα να διοργανώνονται διάφορα προγράμματα όπως συζητήσεις για βιβλία, προγράμματα σχολικών διακοπών και ανάγνωση παραμυθιών για παιδιά. Στο ίδιο κτίριο οι νέοι θα μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν δωρεάν το διαδίκτυο.
- **Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας ή / και Διανυκτέρευσης Ηλικιωμένων**, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων και την παραμονή τους στο φυσικό και οικογενειακό τους περιβάλλον καθώς και τη διατήρηση μιας φυσιολογικής κοινωνικής και

εργασιακής ζωής των μελών του οικογενειακού και συγγενικού περιβάλλοντος που ασχολούνται με την φροντίδα των ατόμων αυτών.

Στα κέντρα ημερήσιας φροντίδας θα φιλοξενούνται κατά την διάρκεια της μέρας για να περνούν εποικοδομητικά τις ελεύθερες τους ώρες και άτομα τα οποία δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν απόλυτα και των οποίων το οικογενειακό περιβάλλον που τα φροντίζει, εργάζεται ή αντιμετωπίζει σοβαρά κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας και αδυνατεί να ανταποκριθεί στην φροντίδα που έχει αναλάβει.

Τα κέντρα διανυκτέρευσης ηλικιωμένων δεν διαφέρουν ως προς την κατασκευή τους από τα κέντρα ημερήσιας φροντίδας αφού οι κτηριακές εγκαταστάσεις δεν διαφοροποιούνται. Σημειώνεται ότι ο εξοπλισμός των κέντρων αυτών καλύπτεται από άλλες πηγές.

Σε όλες τις Δράσεις του Μέτρου περιλαμβάνεται η δημιουργία πρασίνου.

Καθεστώς 3.2.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	9.723.081.5	9.723.081.5	19.446.163	0	19.446.163
%	50	50	100	0	100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός δράσεων που ενισχύονται	15
	Συνολικό ύψος επένδυσης	19.446.163
Αποτέλεσμα	Πληθυσμός στις αγροτικές περιοχές ο οποίος ωφελείται από τις βελτιωμένες υπηρεσίες	25.000
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(2.) Δημιουργία απασχόλησης	

3.2.2. Αναζωογόνηση και Ανάπτυξη της Υπαίθρου (322)

Ανάπλαση/ προστασία των δημόσιων χώρων (π.χ. πλατείες, πεζοδρόμια, χώροι πρασίνου, εξοπλισμός ανοικτού χώρου, κλπ) για ανάδειξη των πολιτιστικών χαρακτηριστικών των κοινοτήτων καθώς και βελτίωση/αναβάθμιση χωρητικών και αγροτικών δρόμων σε κοινότητες με υψόμετρο κάτω των 500 μέτρων.

Το σύνολο των παρεμβάσεων του Μέτρου θα επικεντρωθεί σε οικισμούς οι οποίοι είτε είναι χαρακτηρισμένοι ως παραδοσιακοί και διατηρητέοι είτε παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα υποβάθμισης. Προτεραιότητα θα δίνεται στις κοινότητες για τις οποίες έχει ετοιμαστεί ρυθμιστικό σχέδιο στο οποία αντιμετωπίζεται συνολικά ο οικίσκος ή σύνταξη σχεδίου αναβάθμισης/ανάπλασης του οικίσκου το οποίο περιλαμβάνει σύνολο μελετών για συγκεκριμένα κτίρια ή περιβάλλοντα στοιχεία του οικίσκου.

Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται επίσης και η **Αποκατάσταση εξωτερικών όψεων ιδιωτικών κτιρίων** τα οποία βρίσκονται σε περιοχές οικισμών για τις οποίες έχει συνταχθεί η μελέτη ανάπλασης. Επιχορηγείται αποκλειστικά η αποκατάσταση της εξωτερικής όψης

του κτιρίου, ενώ δεν περιλαμβάνεται στην ενίσχυση οποιαδήποτε μετατροπή στο εσωτερικό του κτιρίου.

Απαραίτητη η εξασφάλιση της συνέναισης των ιδιοκτητών.

Καθεστώς 3.2.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	1.450.016.5	1.450.016.5	2.900.033	0	2.900.033
%	50	50	50	0	100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός χωριών στα οποία πραγματοποιήθηκαν οι δράσεις	18
	Συνολικό ύψος επένδυσης	2.900.033 €
Αποτέλεσμα	Πληθυσμός στις αγροτικές περιοχές ο οποίος ωφελείται από τις βελτιωμένες υπηρεσίες	25.000
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(2.) Δημιουργία απασχόλησης	

3.2.3. Διατήρηση και Αναβάθμιση της Αγροτικής Κληρονομιάς (323)

Στην κατηγορία αυτή επίσης περιλαμβάνεται η υλοποίηση έργων που αφορούν στην προστασία και ανάδειξη παραδοσιακών στοιχείων του ανθρωπογενούς αγροτικού περιβάλλοντος (μύλοι, γεφύρια, βρύσες, μοναστήρια κ.α) και η ανάπλαση χώρων που σχετίζονται με γεωργικές δραστηριότητες παλαιότερων εποχών για τις οποίες δεν θα υπάρχει παραγωγική δραστηριότητα/ οικονομική εκμετάλλευση (π.χ. παραδοσιακά ελαιοτριβεία, κλπ).

Επίσης περιλαμβάνονται κίνητρα για την αξιοποίηση τοποθεσιών ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς, μονοπάτια και ανάπλαση/ βελτίωση θέσεων θέας εκτός των δασικών περιοχών.

Προτεραιότητα δίνεται στα έργα της που χωροθετούνται μέσα στην περιοχή για την οποία έχει συνταχθεί ρυθμιστικό σχέδιο.

Σημειώνεται επίσης ότι η αποκατάσταση του κτιρίου δεν μπορεί να δημιουργεί έσοδα για τον φορέα της επένδυσης για αυτό στο πλαίσιο της κατηγορίας αυτής δεν επιδοτείται η αγορά παραγωγικού εξοπλισμού οποιασδήποτε μορφής.

Καθεστώς 3.2.3					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	310.500	310.500	621.000	0	621.000
%	50	50	100	0	100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός χωριών στα οποία πραγματοποιήθηκαν οι δράσεις	10
	Συνολικό ύψος επένδυσης	621.000 €
Αποτέλεσμα	Πληθυσμός στις αγροτικές περιοχές ο οποίος ωφελείται από τις βελτιωμένες υπηρεσίες	25.000
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(2.) Δημιουργία απασχόλησης	

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος της ενίσχυσης φτάνει το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Ο Δικαιούχος, μετά από τους απαραίτητους ελέγχους, αναπληρώνει το αντίστοιχο ποσό στον εργολάβο/συμβασιούχο από εθνικούς πόρους. Οι πληρωμές αυτές περιλαμβάνονται στο Δελτίο Παρακολούθησης Οικονομικού Αντικειμένου Υποέργου (ΔΠΟΑ), το οποίο υποβάλλεται από τον Δικαιούχο στον Ανάδοχο/Μονάδα Εφαρμογής (ΥΠΕΣ) κατά τακτά χρονικά διαστήματα ανάλογα με την πρόοδο του έργου. Ο τελευταίος, αφού διενεργήσει τους δικούς του ελέγχους που αφορούν στην επιλεξιμότητα των δαπανών με βάση τους Εθνικούς και Κοινοτικούς κανονισμούς, ξεχωριστού λογιστικού προγράμματος ή μερίδας για το κάθε έργο, έτσι που να υποστηρίζεται μια επαρκής διαδρομή ελέγχου, στην ύπαρξη τιμολογίων ή/και άλλων αποδεικτικών στοιχείων και στην τήρηση των νενομισμένων διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων κτλ, προχωρεί στην επικύρωση του ΔΠΟΑ στον Οργανισμό Πληρωμών, ο οποίος με τη σειρά του, με βάση τη βεβαίωση του Ανάδοχου/Μονάδας Εφαρμογής και των δειγματοληπτικών ελέγχων που ο ίδιος διενεργεί, εξάγει την Αίτηση Πληρωμής προς τον Δικαιούχο.

Λεπτομέρειες για τα πιο πάνω θα καθορίζονται στους οδηγούς εφαρμογής του Μέτρου και θα βασίζονται στους σχετικούς κανονισμούς της Ε.Ε και τις ισχύουσες κυβερνητικές διαδικασίες.

ΜΕΤΡΟ 3.3

Απόκτηση δεξιοτήτων εμπύχωση και εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 52, 59 του Κανονισμού 1698/2005

Άρθρο 36 , Παράρτημα II Σημείο 5.3.3.4 του Κανονισμού (ΕΚ) 1974/2006

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ:

341

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΣΤΟΧΟΣ

Η απόκτησης δεξιοτήτων από εταιρικά σχήματα δημόσιου-ιδιωτικού τομέα με στόχο την προπαρασκευή και υλοποίηση στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης. Απώτερος στόχος είναι τα εταιρικά αυτά σχήματα να μετεξελικτούν σε Ομάδες Τοπικής Δράσης και να χρηματοδοτηθούν σε μελλοντικό στάδιο μέσα από τον Άξονα LEADER

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχοι του Μέτρου είναι κατά περίπτωση όπως αναφέρεται στις επιλέξιμες δράσεις

A) το Τμήμα Γεωργίας για το οποίο θα παρέχει στήριξη τεχνική και οικονομική για την προετοιμασία εταιρικών σχημάτων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα έτσι ώστε να μπορέσουν σε μελλοντικό στάδιο να εγκριθούν ως Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) μέσα από τον Άξονα LEADER. Συγκεκριμένα το Τμήμα Γεωργίας θα παρέχει βοήθεια σε εταιρικά σχήματα δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για υλοποίηση των πιο κάτω αναφερόμενων δράσεων και εφόσον ικανοποιηθεί ότι πληρούνται όλα τα κριτήρια επιλεξιμότητας θα υποβάλλει αίτηση στην Αρχή Εξουσιοδότησης για έγκριση της σχετικής πληρωμής συνυποβάλλοντας όλα τα αναγκαία δικαιολογητικά.

B) Τα εταιρικά σχήματα για συγκεκριμένες δράσεις

Κατά την επιλογή/ υλοποίηση των δράσεων τους τα εταιρικά σχήματα δημόσιου-ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να τηρούν τις διαδικασίες που προνοούνται στον Περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών και για Συναφή Θέματα Νόμο του 2006 (Ν.12(Ι)/2006).

Δεδομένου ότι ο στόχος είναι τα εταιρικά αυτά σχήματα να μετεξελικτούν σε ΟΤΔ, και να χρηματοδοτηθούν σε μελλοντικό στάδιο μέσα από τον Άξονα LEADER, οι αιτήσεις των ομάδων θα εξετάζονται από την ίδια Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης η οποία θα εξετάζει και τις αιτήσεις των Ομάδων Τοπικής Δράσης στον Άξονα LEADER.

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ:

α) μελέτες της συγκεκριμένης περιοχής (εταιρικά σχήματα με την έγκριση του Τμήματος Γεωργίας).

β) μέτρα για την παροχή πληροφοριών σχετικά με την περιοχή και τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης (εταιρικά σχήματα με την έγκριση του Τμήματος Γεωργίας).

- γ) κατάρτιση προσωπικού που συμμετέχει στην προπαρασκευή και την εφαρμογή μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης (εταιρικά σχήματα και Τμήμα Γεωργίας).
- δ) διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής, και κατάρτιση ατόμων με ηγετικό ρόλο (εταιρικά σχήματα με την έγκριση του Τμήματος Γεωργίας)
- ε) εφαρμογή, από εταιρικά σχήματα δημοσίου-ιδιωτικού τομέα, εκτός των Ομάδων Τοπικής Δράσης που εγκρίνονται μέσα από τον Άξονα LEADER, της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης που περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα από τα μέτρα όπως ορίζονται στο άρθρο 52 (α), (β), και (γ) του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1698/2005 (δικαιούχοι είναι τα εταιρικά σχήματα)

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΠΟ ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ-ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Τα εταιρικά σχήματα δημοσίου-ιδιωτικού τομέα, τα οποία λαμβάνουν στήριξη για την υλοποίηση στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, οφείλουν να πληρούν τους ακόλουθους όρους:

- α) να αναπτύσσουν στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης σε τοπική βάση
- β) να είναι αντιπροσωπευτικά των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που εμπίπτουν στο γεωγραφικό επίπεδο της περιοχής παρέμβασης.
- γ) οι δαπάνες λειτουργίας τους δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 15 % των δημόσιων δαπανών που σχετίζονται με τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης κάθε επιμέρους εταιρικού σχήματος δημοσίου-ιδιωτικού τομέα.
- δ) Η γεωγραφική περιοχή δράσης τους (περιοχή παρέμβασης) πρέπει να καθορίζεται επακριβώς. Η περιοχή δεν απαιτείται να ορίζεται με βάση διοικητικά όρια αλλά στην αίτηση θα πρέπει να προσδιορίζεται σε σημαντικό βαθμό η έκταση (απαραίτητη η χρήση χάρτη). Κάθε περιοχή/κοινότητα θα πρέπει να ανήκει σε ένα μόνο εταιρικό σχήμα και δεν θα πρέπει να ανήκει σε καμία Ομάδα Τοπικής Δράσης αναγνωρισμένης μέσα από τον Άξονα 4 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013 (Άξονα LEADER).
- ε) Η περιοχή που καλύπτεται από την ομάδα θα πρέπει να παρουσιάζει συνοχή και να διαθέτει επαρκή κρίσιμη μάζα από την άποψη ανθρώπινου δυναμικού καθώς και χρηματοοικονομικών πόρων, προκειμένου να στηρίζει μια βιώσιμη αναπτυξιακή στρατηγική. Ο καθορισμός της περιοχής θα πρέπει να περιλαμβάνει τον πληθυσμό της περιοχής καθώς επίσης και αιτιολόγηση για την ύπαρξη ικανοποιητικών οικονομικών και ανθρώπινων πόρων. Ο πληθυσμός των ομάδων δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τους 150 000 κατοίκους και θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος από 5 000 κατοίκους. Ωστόσο σε συγκεκριμένες και πλήρως αιτιολογημένες περιπτώσεις δύναται να εγκριθούν κατ' εξαίρεση ομάδες που δεν πληρούν το κριτήριο αυτό. Οι ομάδες αυτές μπορεί να συμπεριλαμβάνουν περιοχές οι οποίες λόγω εξωγενών πολιτικών παραγόντων (Τουρκικής εισβολής, κατοχής) έχουν μείνει απομονωμένες και δεν μπορούν να ενωθούν με κανένα άλλο εταιρικό σχήμα λόγω κυρίως της δύσκολης πρόσβασης σε αυτές.
- στ) Το εταιρικό σχήμα θα πρέπει να έχει νομική υπόσταση. Η νομική του μορφή θα πρέπει να είναι αυτή της Εταιρείας περιορισμένης ευθύνης με εγγύηση χωρίς μετοχικό κεφάλαιο ή Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης με μετοχές, μέλη της οποίας αποτελούν διάφοροι κοινωνικοοικονομικοί φορείς της συγκεκριμένης περιοχής (δημόσιοι και ιδιωτικοί). Στα πλαίσια του κριτηρίου αυτού θα πρέπει να υποβληθούν μαζί με την αίτηση τους πιστοποιητικό εγγραφής που εκδόθηκε από τον Έφορο Εταιρειών και Επίσημο Παραλήπτη καθώς και καταστατικό, στο οποίο να περιγράφεται ο τρόπος λειτουργίας και οι τομείς παρέμβασης καθώς και το όραμα για την αναπτυξιακή προσπάθεια. Μέσα από το καταστατικό θα πρέπει επίσης να διασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της εταιρικής σχέσης και η ικανότητα διαχείρισης δημόσιων κονδυλίων. Πρέπει επίσης να τονίζεται ο κοινωφελής σκοπός της ομάδας. Μαζί με το πιστοποιητικό εγγραφής και το καταστατικό θα πρέπει να επισυναφθεί απόσπασμα πρακτικών στο οποίο να φαίνεται ότι συμφωνήθηκε η δημιουργία και λειτουργία της εταιρικής σχέσης όπως περιγράφεται στο καταστατικό. Επίσης θα πρέπει να επισυνάπτεται μητρώο των μελών υπογραμμένο από κάθε μέλος, στο οποίο να φαίνονται ο φορέας που εκπροσωπείται και η ιδιότητα του κάθε μέλους.
- ζ) Για τη διασφάλιση της ορθής και αποδοτικής λειτουργίας της εταιρικής σχέσης θα πρέπει η ομάδα να εργοδοτεί εξειδικευμένο προσωπικό.

η) Στο επίπεδο λήψης αποφάσεων, οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι, καθώς και άλλοι εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, όπως οι γεωργοί, οι αγρότισσες, οι νέοι και οι ενώσεις, πρέπει να αποτελούν τουλάχιστον το 50% της τοπικής εταιρικής σχέσης.

θ) Η ομάδα θα πρέπει να υποδείξει ένα διοικητικό και οικονομικό επικεφαλής φορέα (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) ικανό να διαχειρίζεται δημόσια κονδύλια και να εξασφαλίζει την εύρυθμη λειτουργία της εταιρικής σχέσης.

Οι δαπάνες λειτουργίας τους δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 15% των δημόσιων δαπανών που σχετίζονται με την στρατηγική τοπικής ανάπτυξης κάθε εταιρικού σχήματος.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 3.3					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	150.000	150.000	300.000	-	300.000
%					100

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ: Το μέτρο καλύπτει όλες τις αγροτικές με έμφαση τις ορεινές και αποστερημένες.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ – ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΥΨΟΥΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης θα καλύπτει το 100% των επιλέξιμων δαπανών. Η ενίσχυση θα καταβάλλεται στα εγκριμένα εταιρικά σχήματα μέσα από το Μέτρο αυτό, για τις δράσεις που αφορούν την ετοιμασία μελετών, την παροχή πληροφοριών σχετικά με την περιοχή και τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης, την κατάρτιση προσωπικού που συμμετέχει στην προετοιμασία και την εφαρμογή μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης καθώς και τη διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής και κατάρτισης των ατόμων με ηγετικό ρόλο.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ

Η καταβολή της ενίσχυσης θα καταβάλλεται σε μια δόση με την υποβολή, έλεγχο και έγκριση κάθε δράσης των εταιρικών σχημάτων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα.

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός δράσεων απόκτησης δεξιοτήτων και εμπύχωσης	2
	Αριθμός συμμετεχόντων στις δράσεις	50
	Αριθμός στηριζόμενων εταιρικών σχημάτων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα	3
Αποτέλεσμα	Αριθμός συμμετεχόντων οι που ολοκλήρωσαν με επιτυχία μία εκπαιδευτική δραστηριότητα	6*

*Αφορά το προσωπικό των εταιρικών σχημάτων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα που θα δημιουργηθούν μέσα από το μέτρο αυτό.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4

Leader

ΜΕΤΡΟ 4.1**«Εφαρμογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης»**ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ:

413, (411), (412),

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 61, 62, 63, 64, 65 του Κανονισμού 1698/2005

*Άρθρο 37 του Κανονισμού (ΕΚ) 1974/2006*ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης για την υλοποίηση της στρατηγικής τους, προβαίνουν σε προκηρύξεις, παραλαμβάνουν τις αιτήσεις, αξιολογούν και επιλέγουν τις δράσεις τους και εν συνεχεία χρησιμοποιούν τις δομές των Μονάδων Εφαρμογής των αντίστοιχων μέτρων για θέματα ελέγχου και παρακολούθησης. Η ενημέρωση των δικαιούχων για την έγκριση ή απόρριψη των αιτήσεων τους γίνεται από τις ΟΤΔ.

Με το Μέτρο αυτό καθιερώνονται τα καθεστώτα ενίσχυσης για την εφαρμογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με σκοπό την επίτευξη των στόχων ενός ή περισσότερων από τους τρεις άλλους Άξονες του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Το Μέτρο αυτό αποτελείται από τρία (3) Καθεστώτα ως εξής:

Κωδικός Καθεστώτος	Τίτλος Καθεστώτος	Ποσό σε ευρώ
411	Εφαρμογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα γεωργίας και της δασοκομίας.	2.750.000
412	Εφαρμογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου	400.000
413	Εφαρμογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας.	5.988.000

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Οι υποψήφιες ΟΤΔ θα πρέπει να υποβάλλουν προτάσεις Τοπικών Στρατηγικών Αγροτικής Ανάπτυξης στα πλαίσια σχετικής πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος η οποία θα γίνει από το Τμήμα Γεωργίας άμεσα μετά την έγκριση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα περισσότερων από μία προκηρύξεων δεδομένου ότι η Κύπρος συμμετέχει για πρώτη φορά στο πρόγραμμα LEADER. Οι επόμενες προκηρύξεις θα διεξαχθούν το αργότερο μέσα σε δύο χρόνια από την έναρξη του ΠΑΑ.

Για να δικαιούται μια ομάδα πρωτοβουλίας ενίσχυση μέσα από τα Μέτρα που εμπίπτουν στον Άξονα Leader θα πρέπει να ακολουθήσει την πιο κάτω διαδικασία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣΥποβολή αίτησης

Η αίτηση θα πρέπει να συμπεριλάβει την περιγραφή της Ομάδας καθώς και τη Στρατηγική Αγροτικής Ανάπτυξης της περιοχής. Η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης, η οποία θεσπίζεται με

βάση απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, εξετάζει κατά πόσο τηρούνται τα κριτήρια επιλογής των Ομάδων και αξιολογεί τη στρατηγική τους.

A. Κριτήρια επιλογής των ΟΤΔ (η τήρηση των κριτηρίων αυτών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αξιολόγηση της στρατηγικής των ΟΤΔ)

1. Η γεωγραφική περιοχή δράσης της ομάδας πρέπει να καθορίζεται επακριβώς. Η περιοχή της ΟΤΔ δεν απαιτείται να ορίζεται με βάση διοικητικά όρια αλλά στην αίτηση θα πρέπει να προσδιορίζεται σε σημαντικό βαθμό η έκταση (απαραίτητη η χρήση χάρτη). Κάθε περιοχή/ κοινότητα θα πρέπει να ανήκει σε μια μόνο ΟΤΔ (ΟΤΔ στις οποίες υπάρχουν περιοχές που αλληλοκαλύπτονται με άλλες ομάδες δεν ικανοποιούν το κριτήριο αυτό) Στην ΟΤΔ θα πρέπει να μετέχουν περισσότερες από 7 κοινότητες.
2. Η περιοχή που καλύπτεται από την ΟΤΔ θα πρέπει να παρουσιάζει συνοχή και να διαθέτει επαρκή κρίσιμη μάζα από την άποψη ανθρώπινου δυναμικού καθώς και χρηματοοικονομικών πόρων, προκειμένου να στηρίζει μια βιώσιμη αναπτυξιακή στρατηγική. Ο καθορισμός της περιοχής θα πρέπει να περιλαμβάνει τον πληθυσμό της περιοχής καθώς επίσης και αιτιολόγηση για την ύπαρξη ικανοποιητικών οικονομικών και ανθρώπινων πόρων. Ο πληθυσμός των ΟΤΔ δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τους 150 000 κατοίκους και θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος από 5 000 κατοίκους. Ωστόσο σε συγκεκριμένες και πλήρως αιτιολογημένες περιπτώσεις η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης δύναται να εγκρίνει κατ' εξαίρεση ΟΤΔ που δεν πληρούν το κριτήριο αυτό. Οι ΟΤΔ αυτές μπορεί να συμπεριλαμβάνουν περιοχές οι οποίες λόγω εξωγενών πολιτικών παραγόντων (Τουρκικής εισβολής, κατοχής) έχουν μείνει απομονωμένες και δεν μπορούν να ενωθούν με καμία άλλη ΟΤΔ λόγω κυρίως της δύσκολης πρόσβασης σε αυτές.
3. Η ΟΤΔ θα πρέπει να έχει νομική υπόσταση. Νομική μορφή της ΟΤΔ θα πρέπει να είναι αυτή της Εταιρείας περιορισμένης ευθύνης με εγγύηση χωρίς μετοχικό κεφάλαιο ή Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης με μετοχές, μέλη της οποίας αποτελούν διάφοροι κοινωνικοοικονομικοί φορείς της συγκεκριμένης περιοχής (δημόσιοι και ιδιωτικοί). Στα πλαίσια του κριτηρίου αυτού οι ΟΤΔ θα πρέπει να υποβάλουν μαζί με την αίτηση τους πιστοποιητικό εγγραφής που εκδόθηκε από τον Έφορο Εταιρειών και Επίσημο Παραλήπτη καθώς και καταστατικό, στο οποίο να περιγράφεται ο τρόπος λειτουργίας και οι τομείς παρέμβασης καθώς και το όραμα της ομάδας για την αναπτυξιακή προσπάθεια. Μέσα από το καταστατικό θα πρέπει επίσης να διασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της εταιρικής σχέσης και η ικανότητα διαχείρισης δημόσιων κονδυλίων. Πρέπει επίσης να τονίζεται ο κοινωφελής σκοπός της Ομάδας. Μαζί με το πιστοποιητικό εγγραφής και το καταστατικό οι ΟΤΔ θα πρέπει να επισυνάψουν απόσπασμα πρακτικών της ΟΤΔ (του Διοικητικού Συμβουλίου της ΟΤΔ) στο οποίο να φαίνεται ότι συμφωνήθηκε η δημιουργία και λειτουργία της ΟΤΔ η οποία θα υποβάλει αίτηση για συμμετοχή στον Άξονα Leader όπως περιγράφεται στο καταστατικό. Επίσης θα πρέπει να επισυνάπτεται μητρώο των μελών υπογραμμένο από κάθε μέλος, στο οποίο να φαίνονται ο φορέας που εκπροσωπείται και η ιδιότητα του κάθε μέλους.
4. Για τη διασφάλιση της ορθής και αποδοτικής λειτουργίας της ΟΤΔ θα πρέπει η ΟΤΔ να εργοδοτεί εξειδικευμένο προσωπικό.
5. Στο επίπεδο λήψης αποφάσεων, οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι, καθώς και άλλοι εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, όπως οι γεωργοί, οι αγρότισσες, οι νέοι και οι ενώσεις, πρέπει να αποτελούν τουλάχιστον το 50% της τοπικής εταιρικής σχέσης.
6. Η ΟΤΔ θα πρέπει να υποδείξει ένα διοικητικό και οικονομικό επικεφαλής φορέα (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) ικανό να διαχειρίζεται δημόσια κονδύλια και να εξασφαλίζει την εύρυθμη λειτουργία της εταιρικής σχέσης.

B. Κριτήρια και Διαδικασία Αξιολόγησης της Στρατηγικής των ΟΤΔ

1. Η κάθε υποψήφια ΟΤΔ υποβάλλει στην Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης πρόταση Στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης λαμβάνοντας υπόψη τις αδυναμίες και τα δυνατά σημεία της περιοχής παρέμβασης. Η στρατηγική θα πρέπει να στοχεύει σε ένα ή περισσότερους από τους τρεις Άξονες του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (βελτίωση της

- ανταγωνιστικότητας του τομέα γεωργίας και της δασοκομίας, βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου, βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της Αγροτικής Οικονομίας) για την περιοχή παρέμβασης της. Μαζί με τη στρατηγική θα πρέπει να υποβάλλεται χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων καθώς και προϋπολογισμός με αντίστοιχη κατανομή πιστώσεων σε κάθε ένα από τους άξονες στους οποίους στοχεύει η στρατηγική τους. Ο προϋπολογισμός θα πρέπει να είναι ρεαλιστικός σε σχέση με τις δυνατότητες του Άξονα 4 και τις τεκμηριωμένες ανάγκες της περιοχής.
2. Η στρατηγική της Ομάδας θα πρέπει να αποδεικνύεται πως είναι προϊόν διαβούλευσης με τους εταίρους από τους οποίους αποτελείται η Ομάδα
  3. Η στρατηγική της Ομάδας θα πρέπει να συνταχθεί σύμφωνα με συνημμένο στην πρόσκληση του Τμήματος Γεωργίας τυποποιημένο έγγραφο.
  4. Η στρατηγική της Ομάδας θα αξιολογηθεί βάση των πιο κάτω κριτηρίων:
    - (α) Εμπειριστατωμένη ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης
    - (β) Περιεκτική ανάλυση SWOT. Η SWOT θα πρέπει στη συνέχεια να αναλύεται σε βάθος έτσι ώστε να υποδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο μέσα από τις δράσεις της η ΟΤΔ θα μπορέσει να υπερνικήσει τις αδυναμίες της στηριζόμενη στα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και εκμεταλλευόμενη τις ευκαιρίες που θα παρουσιαστούν λαμβάνοντας πάντα υπόψη τις επικείμενες απειλές.
    - (γ) Σαφής καθορισμός των στόχων της ομάδας και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων από την εφαρμογή της στρατηγικής
    - (δ) Εξειδίκευση των προτεινόμενων δράσεων ανάλογα με τις ανάγκες της περιοχής και τους στόχους της Ομάδας
    - (ε) Συμπερίληψη τυχόν καινοτόμων δράσεων
    - (στ) Συμπερίληψη τυχόν δράσεων συνεργασίας
  5. Η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης μπορεί να ζητήσει απόψεις από ειδικούς (κυβερνητικές ή μη υπηρεσίες) για την εξέταση ειδικών θεμάτων που προκύπτουν από την αίτηση.
  6. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης, εάν η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης αποφασίσει πως η συγκεκριμένη Ομάδα μπορεί να εγκριθεί ως ΟΤΔ, εκδίδεται η προκαταρκτική έγκριση του Διευθυντή του Τμήματος Γεωργίας της στρατηγικής των ΟΤΔ με αντίστοιχη κατανομή πιστώσεων, η οποία κοινοποιείται στην ΟΤΔ. Η ΟΤΔ οφείλει να αναμορφώσει το πρόγραμμα της στο ύψος της εγκεκριμένης πίστωσης και σύμφωνα με τυχόν παρατηρήσεις της Τεχνικής Επιτροπής Αξιολόγησης. Μετά την ολοκλήρωση της πιο πάνω διαδικασίας εκδίδεται βεβαίωση του Διευθυντή του Τμήματος Γεωργίας για την οριστική έγκριση του τοπικού προγράμματος και καλείται η ομάδα για υπογραφή σύμβασης με το Διευθυντή του Τμήματος Γεωργίας στην οποία θα αποτυπωθούν λεπτομερώς οι υποχρεώσεις της, οι όροι και οι διαδικασίες εφαρμογής της στρατηγικής.
  7. Σε περίπτωση που η ΟΤΔ επιθυμεί να τροποποιήσει τη στρατηγική της ή να προβεί σε αλλαγές στον προτεινόμενο προϋπολογισμό θα πρέπει να υποβάλει αίτηση στην Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης στην οποία θα τεκμηριώνονται οι λόγοι για τους οποίους επιθυμεί η ΟΤΔ να προβεί στις τροποποιήσεις αυτές και θα αναλύονται οι επιπτώσεις στον προτεινόμενο προϋπολογισμό της ΟΤΔ. Οι εν λόγω αιτήσεις θα εξετάζονται και θα εγκρίνονται ή θα απορρίπτονται από την Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης.
  8. Στις περιπτώσεις απόρριψης προτάσεων στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης το Τμήμα Γεωργίας ενημερώνει εγγράφως την Ομάδα με αναλυτική αιτιολογία για τους λόγους απόρριψης της αίτησης. Απόρριψη της αίτησης δεν αποκλείει το δικαίωμα της ομάδας πρωτοβουλίας να υποβάλει νέα αίτηση αναγνώρισης, στην επόμενη πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.
  9. Η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης θα ελέγχει τις ΟΤΔ όσον αφορά την εκ μέρους τους τήρηση των προϋποθέσεων έγκρισης και λειτουργίας τους.
  10. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι οι όροι, τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν πιο πάνω καθώς και οι διαδικασίες υλοποίησης των δράσεων, όπως περιγράφονται στη συνέχεια, δεν τηρούνται η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης επιβάλλει

κυρώσεις και αποφασίζει, εφόσον είναι αναγκαίο, την ανάκληση της αναγνώρισης της ΟΤΔ.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΤΔ

Αναμένεται η δημιουργία κατά το μέγιστο έξι ΟΤΔ, για να διασφαλιστεί η άμιλλα μεταξύ των Ομάδων σύμφωνα με το άρθρο 37 του Κανονισμού (ΕΚ) 1974/2006.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το Μέτρο θα εφαρμόζεται σε όλες τις Αγροτικές Περιοχές με έμφαση τις ορεινές και ημιορεινές.

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΟΤΔ:

1. Δράσεις που εμπίπτουν μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013
2. Δράσεις που δεν εμπίπτουν μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 4.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	4.569.000	4.569.000	9.138.000	3.050.000	12.188.000
%					100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός Ομάδων Τοπικής Δράσης	5
	Αριθμός έργων που χρηματοδοτούνται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	36
	Αριθμός των δικαιούχων που ενισχύονται	36
	Συνολική έκταση (km ²) που καλύπτεται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	5.500
	Συνολικός πληθυσμός στις περιοχές που καλύπτονται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	130.000
Αποτέλεσμα	Μικτός αριθμός θέσεων εργασίας που δημιουργούνται	20*
	Αριθμός συμμετεχόντων που ολοκλήρωσαν με επιτυχία μία εκπαιδευτική δραστηριότητα	_**
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(2) Δημιουργία απασχόλησης	

*Αφορά το προσωπικό των ΟΤΔ.

** Οι εκπαιδεύσεις καλύπτονται από άλλα μέτρα του ΠΑΑ 2007-2013

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 4.1.1

«Εφαρμογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα γεωργίας και της δασοκομίας»

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

411

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 61, 62, 63, 64, 65 του Κανονισμού 1698/2005

Άρθρο 37 του Κανονισμού (ΕΚ) 1974/2006

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ

Η υλοποίηση τοπικών προγραμμάτων LEADER, τα οποία στοχεύουν στην ολοκληρωμένη, υψηλής ποιότητας αειφόρο ανάπτυξη, διαφοροποίηση γεωργικών δραστηριοτήτων του αγροτικού πληθυσμού μέσω Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης σε σαφώς προσδιορισμένες Αγροτικές Περιοχές. Οι Στρατηγικές αυτές θα υλοποιούνται μέσα από τις ΟΤΔ εφαρμόζοντας την εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγιση με σκοπό την εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων, για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Δικαιούχοι είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα (ή όπως αλλιώς καθορίζεται στα αντίστοιχα μέτρα του ΠΑΑ) των οποίων οι προτάσεις για την υλοποίηση δράσεων επιλέγονται από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης και εμπίπτουν μέσα στην στρατηγική της εκάστοτε ΟΤΔ. Νοείται ότι η εν λόγω ΟΤΔ θα έχει εγκριθεί από την Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης ακολουθώντας τη διαδικασία που περιγράφηκε στο Μέτρο 4.1. Για υλοποίηση δράσεων μέσα από τα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης οι δικαιούχοι θα πρέπει να πληρούν και τα αντίστοιχα κριτήρια των Μέτρων στα οποία υποβάλουν αίτηση.

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, με σκοπό την επίτευξη των στόχων του πρώτου Άξονα που αφορά την ανταγωνιστικότητα του γεωργικού και δασοκομικού τομέα.

Επιλέξιμες δράσεις είναι δράσεις που υπάγονται μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης καθώς και δράσεις που δεν εμπίπτουν μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 αλλά ικανοποιούν τους στόχους του 1^{ου} Άξονα.

Η ΟΤΔ, μετά την υπογραφή της σύμβασης με το Διευθυντή του Τμήματος Γεωργίας για την υλοποίηση της στρατηγικής της, θα πρέπει να απευθύνει στον τοπικό πληθυσμό της περιοχής πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος σχετικά με τα μέτρα / κατηγορίες δράσεων που έχουν εγκριθεί και περιλαμβάνονται στη στρατηγική της. Η αξιολόγηση των υποβαλλόμενων προτάσεων του τοπικού πληθυσμού γίνεται από ειδική επιτροπή της ΟΤΔ, η οποία αποτελείται από άτομα κατάλληλων ειδικοτήτων. Μέσα από τη διαδικασία αυτή η Ομάδα θα πρέπει να επιλέξει τις δράσεις που θα πραγματοποιηθούν στην περιοχή της.

Μετά την επιλογή των προς ένταξη δράσεων η ΟΤΔ υποβάλλει τις προτεινόμενες δράσεις στην Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης. Η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης εξετάζει την επιλεξιμότητα

και την νομιμότητα των αποφάσεων της ΟΤΔ. Η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης εκδίδει για κάθε προτεινόμενη δράση Βεβαίωση για την Επιλεξιμότητα της Δράσης.

Για υλοποίηση δράσεων οι ΟΤΔ θα πρέπει να υποβάλουν τις σχετικές αιτήσεις των δικαιούχων στις αντίστοιχες Μονάδες Εφαρμογής για τον έλεγχο και την παρακολούθηση. Οι αιτήσεις θα πρέπει να συνοδεύονται από τη Βεβαίωση Επιλεξιμότητας της Δράσης της Τεχνικής Επιτροπής Αξιολόγησης, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω.

Οι Μονάδες Εφαρμογής αφού προβούν στους απαραίτητους ελέγχους ενημερώνουν τις ΟΤΔ για τους δικαιούχους που μπορούν να εγκριθούν. Οι Ομάδες ενημερώνουν τους αιτητές για την έγκριση ή απόρριψη της αίτησης τους. Οι αιτητές αφού εγκριθούν προβαίνουν στην υλοποίηση των δράσεων και αποστέλουν τα σχετικά τιμολόγια ή αποδείξεις προς την ΟΤΔ η οποία τα διαβιβάζει προς την αντίστοιχη Μονάδα Εφαρμογής για την προώθηση της πληρωμής στον ΚΟΑΠ. Ο ΚΟΑΠ θα διευθετεί την τελική πληρωμή προς τους δικαιούχους.

Οι ΟΤΔ θα πρέπει να ακολουθούν τον Περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών και για Συναφή Θέματα Νόμο του 2006 (Ν.12(Ι)/2006).

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ

Το καθεστώς αυτό συνδέεται με τα ακόλουθα Μέτρα/ Καθεστώτα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013:

Κωδικός Μέτρου: 1.5.1, 1.6, 1.8.2

ΎΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- 1) Για την υλοποίηση δράσεων που υπάγονται μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης εφαρμόζονται οι σχετικοί όροι σύμφωνα με τα αντίστοιχα Μέτρα.
- 2) Για την υλοποίηση δράσεων που δεν υπάγονται μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης το ύψος ενίσχυσης που θα καταβάλλεται θα καλύπτει το 70% των επιλέξιμων δαπανών για δράσεις που γίνονται από Κοινοτικά Συμβούλια και το 55% για δράσεις που γίνονται από ιδιώτες. Η καταβολή της ενίσχυσης θα καταβάλλεται σταδιακά ανάλογα με την πρόοδο πραγματοποίησης της δράσης (με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων).

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 4.1.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	1.375.000	1.375.000	2.750.000	2.750.000	5.500.000
%	25	25	50	50	100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός Ομάδων Τοπικής Δράσης	5
	Αριθμός έργων που χρηματοδοτούνται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	10
	Αριθμός των δικαιούχων που ενισχύονται	10
	Συνολική έκταση (km ²) που καλύπτεται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	5.500
	Συνολικός πληθυσμός στις περιοχές που καλύπτονται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	130.000
Αποτέλεσμα	Μικτός αριθμός θέσεων εργασίας που δημιουργούνται	20*
	Αριθμός συμμετεχόντων που ολοκλήρωσαν με επιτυχία μία εκπαιδευτική δραστηριότητα	_**
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(2) Δημιουργία απασχόλησης	

* Όπως 4.1

** Οι εκπαιδεύσεις καλύπτονται από άλλα μέτρα του ΠΑΑ 2007-2013

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 4.1.2

«Εφαρμογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου»

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

412

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 61, 62, 63, 64, 65 του Κανονισμού 1698/2005

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ

Η υλοποίηση τοπικών προγραμμάτων LEADER, τα οποία στοχεύουν στην ολοκληρωμένη, ψηλής ποιότητας αειφόρο ανάπτυξη, διαφοροποίηση γεωργικών δραστηριοτήτων του αγροτικού πληθυσμού μέσω Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης σε σαφώς προσδιορισμένες Αγροτικές Περιοχές. Οι Στρατηγικές αυτές θα υλοποιούνται μέσα από τις ΟΤΔ εφαρμόζοντας την εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγιση με σκοπό την εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων, για τη βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Δικαιούχοι είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα (ή όπως αλλιώς καθορίζεται στα αντίστοιχα μέτρα του ΠΑΑ) των οποίων οι προτάσεις για την υλοποίηση δράσεων επιλέγονται από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης και εμπίπτουν μέσα στην στρατηγική της εκάστοτε ΟΤΔ. Νοείται ότι η εν λόγω ΟΤΔ θα έχει εγκριθεί από την Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης ακολουθώντας τη διαδικασία που περιγράφηκε στο Μέτρο 4.1. Για υλοποίηση δράσεων μέσα από τα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης οι δικαιούχοι θα πρέπει να πληρούν και τα αντίστοιχα κριτήρια των Μέτρων στα οποία υποβάλουν αίτηση.

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΟΤΔ

Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, με σκοπό την επίτευξη των στόχων του δεύτερου Άξονα που αφορά τη βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου.

Επιλέξιμες δράσεις είναι δράσεις που υπάγονται μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης καθώς και δράσεις που δεν εμπίπτουν μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 αλλά ικανοποιούν τους στόχους του 2^{ου} Άξονα.

Η ΟΤΔ, μετά την υπογραφή της σύμβασης με το Διευθυντή του Τμήματος Γεωργίας για την υλοποίηση της στρατηγικής της, θα πρέπει να απευθύνει στον τοπικό πληθυσμό της περιοχής πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος σχετικά με τα μέτρα / κατηγορίες δράσεων που έχουν εγκριθεί και περιλαμβάνονται στη στρατηγική της. Η αξιολόγηση των υποβαλλόμενων προτάσεων του τοπικού πληθυσμού γίνεται από ειδική επιτροπή της ΟΤΔ, η οποία αποτελείται από άτομα κατάλληλων ειδικοτήτων. Μέσα από τη διαδικασία αυτή η Ομάδα θα πρέπει να επιλέξει τις δράσεις που θα πραγματοποιηθούν στην περιοχή της.

Μετά την επιλογή των προς ένταξη δράσεων η ΟΤΔ υποβάλει κατάλογο για τις προτεινόμενες δράσεις στην Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης. Η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης εξετάζει την επιλεξιμότητα και την νομιμότητα των αποφάσεων της ΟΤΔ. Η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης εκδίδει για κάθε προτεινόμενη δράση Βεβαίωση για την Επιλεξιμότητα της Δράσης.

Για υλοποίηση δράσεων οι ΟΤΔ θα πρέπει να υποβάλουν τις σχετικές αιτήσεις των δικαιούχων στις αντίστοιχες Μονάδες Εφαρμογής για τον έλεγχο και την παρακολούθηση. Οι αιτήσεις θα

πρέπει να συνοδεύονται από τη Βεβαίωση Επιλεξιμότητας της Δράσης της Τεχνικής Επιτροπής Αξιολόγησης, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω.

Οι Μονάδες Εφαρμογής αφού προβούν στους απαραίτητους ελέγχους ενημερώνουν τις ΟΤΔ για τους δικαιούχους που μπορούν να εγκριθούν. Οι Ομάδες ενημερώνουν τους αιτητές για την έγκριση ή απόρριψη της αίτησης τους. Οι αιτητές αφού εγκριθούν προβαίνουν στην υλοποίηση των δράσεων και αποστέλουν τα σχετικά τιμολόγια ή αποδείξεις προς την ΟΤΔ η οποία τα διαβιβάζει προς την αντίστοιχη Μονάδα Εφαρμογής για την προώθηση της πληρωμής στον ΚΟΑΠ. Ο ΚΟΑΠ θα διευθετεί την τελική πληρωμή προς τους δικαιούχους.

Οι ΟΤΔ θα πρέπει να ακολουθούν τον Περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών και για Συναφή Θέματα Νόμο του 2006 (Ν.12(Ι)/2006).

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ

Το καθεστώς αυτό συνδέεται με τα ακόλουθα Μέτρα/ Καθεστώτα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013:

Κωδικός μέτρου: 2.6.1

Ύψος Ενίσχυσης

- 1) Για την υλοποίηση δράσεων που υπάγονται μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης εφαρμόζονται οι σχετικοί όροι σύμφωνα με τα αντίστοιχα Μέτρα.
- 2) Για την υλοποίηση δράσεων που δεν υπάγονται μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης το ύψος ενίσχυσης που θα καταβάλλεται θα καλύπτει το 70% των επιλέξιμων δαπανών για δράσεις που γίνονται από Κοινοτικά Συμβούλια και το 55% για δράσεις που γίνονται από ιδιώτες. Η καταβολή της ενίσχυσης θα καταβάλλεται σταδιακά ανάλογα με την πρόοδο πραγματοποίησης της δράσης (με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων).

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 4.1.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	200.000	200.000	400.000		400.000
%	50	50	100		100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός Ομάδων Τοπικής Δράσης	5
	Αριθμός έργων που χρηματοδοτούνται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	5
	Αριθμός των δικαιούχων που ενισχύονται	5
	Συνολική έκταση (km ²) που καλύπτεται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	5.500
	Συνολικός πληθυσμός στις περιοχές που καλύπτονται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	130.000
Αποτέλεσμα	Μικτός αριθμός θέσεων εργασίας που δημιουργούνται	
	Αριθμός συμμετεχόντων που ολοκλήρωσαν με επιτυχία μία εκπαιδευτική δραστηριότητα	_**
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(2) Δημιουργία απασχόλησης	

* Όπως 4.1

** Οι εκπαιδεύσεις καλύπτονται από άλλα μέτρα του ΠΑΑ 2007-2013

ΚΑΘΕΣΤΩΣ 4.1.3

«Εφαρμογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας»

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ

413

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 61, 62, 63, 64, 65 του Κανονισμού 1698/2005

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ

Η υλοποίηση τοπικών προγραμμάτων LEADER, τα οποία στοχεύουν στην ολοκληρωμένη, ψηλής ποιότητας αειφόρο ανάπτυξη, διαφοροποίηση γεωργικών δραστηριοτήτων του αγροτικού πληθυσμού μέσω Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης σε σαφώς προσδιορισμένες Αγροτικές Περιοχές. Οι Στρατηγικές αυτές θα υλοποιούνται μέσα από τις ΟΤΔ εφαρμόζοντας την εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγιση με σκοπό την εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων, για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Δικαιούχοι είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα (ή όπως αλλιώς καθορίζεται στα αντίστοιχα μέτρα του ΠΑΑ) των οποίων οι προτάσεις για την υλοποίηση δράσεων επιλέγονται από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης και εμπίπτουν μέσα στην στρατηγική της εκάστοτε ΟΤΔ. Νοείται ότι η εν λόγω ΟΤΔ θα έχει εγκριθεί από την Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης ακολουθώντας τη διαδικασία που περιγράφηκε στο Μέτρο 4.1. Για υλοποίηση δράσεων μέσα από τα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης οι δικαιούχοι θα πρέπει να πληρούν και τα αντίστοιχα κριτήρια των Μέτρων στα οποία υποβάλουν αίτηση.

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, με σκοπό την επίτευξη των στόχων του τρίτου Άξονα που αφορά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας.

Επιλέξιμες δράσεις είναι δράσεις που υπάγονται μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης καθώς και δράσεις που δεν εμπίπτουν μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 αλλά ικανοποιούν τους στόχους του 3^{ου} Άξονα.

Η ΟΤΔ, μετά την υπογραφή της σύμβασης με το Διευθυντή του Τμήματος Γεωργίας για την υλοποίηση της στρατηγικής της, θα πρέπει να απευθύνει στον τοπικό πληθυσμό της περιοχής πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος σχετικά με τα μέτρα / κατηγορίες δράσεων που έχουν εγκριθεί και περιλαμβάνονται στη στρατηγική της. Η αξιολόγηση των υποβαλλόμενων προτάσεων του τοπικού πληθυσμού γίνεται από ειδική επιτροπή της ΟΤΔ, η οποία αποτελείται από άτομα κατάλληλων ειδικοτήτων. Μέσα από τη διαδικασία αυτή η Ομάδα θα πρέπει να επιλέξει τις δράσεις που θα πραγματοποιηθούν στην περιοχή της.

Μετά την επιλογή των προς ένταξη δράσεων η ΟΤΔ υποβάλει κατάλογο για τις προτεινόμενες δράσεις στην Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης. Η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης εξετάζει την επιλεξιμότητα και την νομιμότητα των αποφάσεων της ΟΤΔ. Η Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης εκδίδει για κάθε προτεινόμενη δράση Βεβαίωση για την Επιλεξιμότητα της Δράσης.

Για υλοποίηση δράσεων οι ΟΤΔ θα πρέπει να υποβάλουν τις σχετικές αιτήσεις των δικαιούχων στις αντίστοιχες Μονάδες Εφαρμογής για τον έλεγχο και την παρακολούθηση. Οι αιτήσεις θα πρέπει να συνοδεύονται από τη Βεβαίωση Επιλεξιμότητας της Δράσης της Τεχνικής Επιτροπής Αξιολόγησης, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω.

Οι Μονάδες Εφαρμογής αφού προβούν στους απαραίτητους ελέγχους ενημερώνουν τις ΟΤΔ για τους δικαιούχους που μπορούν να εγκριθούν. Οι Ομάδες ενημερώνουν τους αιτητές για την έγκριση ή απόρριψη της αίτησης τους. Οι αιτητές αφού εγκριθούν προβαίνουν στην υλοποίηση των δράσεων και αποστέλουν τα σχετικά τιμολόγια ή αποδείξεις προς την ΟΤΔ η οποία τα διαβιβάζει προς την αντίστοιχη Μονάδα Εφαρμογής για την προώθηση της πληρωμής στον ΚΟΑΠ. Ο ΚΟΑΠ θα διευθετεί την τελική πληρωμή προς τους δικαιούχους.

Οι ΟΤΔ θα πρέπει να ακολουθούν τον Περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών και για Συναφή Θέματα Νόμο του 2006 (Ν.12(Ι)/2006).

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ

Το καθεστώς αυτό συνδέεται με τα ακόλουθα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013:

Κωδικός Μέτρου: 3.1, 3.2

ΎψΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- 1) Για την υλοποίηση δράσεων που υπάγονται μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης εφαρμόζονται οι σχετικοί όροι σύμφωνα με τα αντίστοιχα Μέτρα.
- 2) Για την υλοποίηση δράσεων που δεν υπάγονται μέσα στα Μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης το ύψος ενίσχυσης που θα καταβάλλεται στις ΟΤΔ, θα καλύπτει το 70% των επιλέξιμων δαπανών για δράσεις που γίνονται από Κοινοτικά Συμβούλια και το 55% για δράσεις που γίνονται από ιδιώτες. Η καταβολή της ενίσχυσης θα καταβάλλεται σταδιακά ανάλογα με την πρόοδο πραγματοποίησης της δράσης (με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων).

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Καθεστώς 4.1.3					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	2.994.000	2.994.000	5.988.000		5.988.000
%	50	50	100		100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός Ομάδων Τοπικής Δράσης	5
	Αριθμός έργων που χρηματοδοτούνται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	20
	Αριθμός των δικαιούχων που ενισχύονται	20
	Συνολική έκταση (km ²) που καλύπτεται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	5.500
	Συνολικός πληθυσμός στις περιοχές που καλύπτονται από Ομάδες Τοπικής Δράσης	130.000
Αποτέλεσμα	Μικτός αριθμός θέσεων εργασίας που δημιουργούνται	20*
	Αριθμός συμμετεχόντων που ολοκλήρωσαν με επιτυχία μία εκπαιδευτική δραστηριότητα	_**
Επίδραση	(1). Οικονομική μεγέθυνση	Βλ. Εκ των Προτέρων Αξιολόγηση
	(2) Δημιουργία απασχόλησης	

* Όπως 4.1

** Οι εκπαιδεύσεις καλύπτονται από άλλα μέτρα του ΠΑΑ 2007-2013

ΜΕΤΡΟ 4.2

«Διατοπική και Διεθνική Συνεργασία»

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

421

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 61, 62, 63, 64, 65 του Κανονισμού 1698/2005

Άρθρο 39 του Κανονισμού 1974/2006

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ

Με το Μέτρο αυτό καθιερώνεται το καθεστώς ενίσχυσης για την εφαρμογή έργων συνεργασίας με σκοπό την επίτευξη των στόχων ενός ή περισσότερων από τους τρεις άλλους Άξονες. Στόχος του Μέτρου είναι η προώθηση της συνεργασίας και της καινοτομίας μεταξύ ΟΤΔ. Οι ΟΤΔ καλούνται να παίξουν ουσιαστικό ρόλο, συνδέοντας τους ανθρώπους με νέες ιδέες και προσεγγίσεις και ενθαρρύνοντας την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα προωθώντας την ένταξη και την παροχή τοπικών υπηρεσιών. Οι ΟΤΔ μπορούν να συμβάλλουν στη διάδοση γνώσεων και στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών και καινοτομίας όσον αφορά την αγροτική ανάπτυξη.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ - ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΤΟΠΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Κριτήρια Επιλογής

Στα προγράμματα συνεργασίας θα πρέπει να συμμετέχει τουλάχιστον μια ΟΤΔ η οποία να έχει εγκριθεί μέσα από τον Άξονα του LEADER. Η υλοποίηση των έργων συνεργασίας θα γίνεται με την ευθύνη μιας επικεφαλής ΟΤΔ.

Τα προγράμματα συνεργασίας θα πρέπει να είναι ανοικτά σε εταιρικά σχήματα δημοσίου και ιδιωτικού τομέα όπως ορίζονται στο άρθρο 39 (2) του Κανονισμού (ΕΚ) 1974/2006.

Τα έργα συνεργασίας θα πρέπει να στοχεύουν στην επίτευξη των στόχων ενός ή περισσότερων από τους τρεις άλλους Άξονες. Η συνεργασία δεν μπορεί να συνίσταται σε μια απλή ανταλλαγή εμπειριών αλλά στην υλοποίηση μια κοινής δράσης η οποία θα ήταν καλό να αποτελείται από μια κοινή διάρθρωση.

Διαδικασία

Στο πλαίσιο του Μέτρου αυτού χρηματοδοτούνται η κοινή δράση, τα έξοδα για τη δημιουργία και λειτουργία της κοινής διάρθρωσης καθώς και η τεχνική βοήθεια για την προετοιμασία της κοινής δράσης. Θα μπορεί επίσης να χρηματοδοτηθεί τεχνική βοήθεια προς τις ΟΤΔ για προετοιμασία για την υποβολή προτάσεων συνεργασίας. Στα πλαίσια της βοήθειας αυτής μπορούν να καλυφθούν έξοδα για τη διοργάνωση συγκεντρώσεων μεταξύ των συμμετεχόντων στη δράση (έξοδα ταξιδιού, διαμονής, αμοιβή μεταφραστή κτλ) καθώς επίσης και έξοδα για την προετοιμασία της προτεινόμενης δράσης (μελέτη σκοπιμότητας της δράσης, παροχή

συμβουλευτικών υπηρεσιών για συγκεκριμένα θέματα, έξοδα μετάφρασης, λειτουργικά έξοδα). Νοείται πως τα έξοδα αυτά θα καλύπτονται μόνο αφού θα υπάρχει συμφωνητικό συνεργασίας μεταξύ των διάφορων εταιρών που θα μετέχουν στο συγκεκριμένο έργο και όχι κατά τα αρχικά στάδια κατά τα οποία θα επιλέγονται οι εταίροι.

Δαπάνες που αφορούν την εμπύχωση του τοπικού πληθυσμού θα είναι επιλέξιμες σε όλες τις περιοχές που καλύπτει η συνεργασία.

Οι ΟΤΔ κατά την ετοιμασία των προτάσεων τους θα πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στο ποσοστό συμμετοχής κάθε Ομάδας (εγκριμένης ΟΤΔ σύμφωνα με τον Άξονα LEADER ή εταιρικού σχήματος δημοσίου και ιδιωτικού τομέα όπως ορίζεται στο άρθρο 39 (2) του Κανονισμού (ΕΚ) 1974/2006) στην προτεινόμενη δράση, στη σχετικότητα της προτεινόμενης δράσης με τους στόχους που έχουν τεθεί στη στρατηγική της ΟΤΔ, την ορθότητα της μεθοδολογίας καθώς και στην ανάλυση του προϋπολογιζόμενου κόστους και τη διαχείριση της δράσης.

Χρονοδιάγραμμα

Τα έργα συνεργασίας μπορούν να ενσωματωθούν στη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης των ΟΤΔ και η επιλογή τους γίνεται από την ίδια την ΟΤΔ.

Έργα συνεργασίας τα οποία δεν καλύπτονται από τη στρατηγική της ΟΤΔ θα πρέπει να επιλεγούν και να εγκριθούν από το Τμήμα Γεωργίας. Τα έργα αυτά θα πρέπει να υποβληθούν στο Τμήμα Γεωργίας το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2013.

Το Τμήμα Γεωργίας ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα διακρατικά έργα συνεργασίας που εγκρίθηκαν.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Δικαιούχοι είναι Ομάδες Τοπικές Δράσης που έχουν εγκριθεί από την Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης ακολουθώντας τη διαδικασία που περιγράφηκε στο Μέτρο 4.1.

Ύψος Ενίσχυσης

Το ύψος ενίσχυσης που θα καταβάλλεται στις ΟΤΔ, θα καλύπτει το 100% των επιλέξιμων δαπανών. Η καταβολή της ενίσχυσης θα καταβάλλεται σταδιακά ανάλογα με την πρόοδο πραγματοποίησης της δράσης (με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων)

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 4.2					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	223.090	223.090	446.180		446.180
%	50	50	100		100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός έργων συνεργασίας	4
	Συνολικό ύψος επένδυσης	446.180
Αποτέλεσμα	Μικτός αριθμός θέσεων εργασίας που δημιουργούνται	25*
Επίδραση	(2) Δημιουργία απασχόλησης	Βλ. Εκ των Προτέρων

*Όπως Μέτρο 4.1

ΜΕΤΡΟ 4.3

«Λειτουργία των Ομάδων Τοπικής Δράσης, απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση στην περιοχή»

ΚΩΔΙΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

431

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 59, 61, 62, 63, 64, 65 του Κανονισμού 1698/2005
Άρθρο 38 του Κανονισμού (ΕΚ) 1974/2006

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΣΚΟΠΟΣ - ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Με το Μέτρο αυτό καθιερώνεται το καθεστώς ενίσχυσης για τη λειτουργία των Ομάδων Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ), την απόκτηση δεξιοτήτων και την εμπύχωση στην περιοχή.
Στόχος είναι η παροχή αρωγής στην υλοποίηση στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης των ΟΤΔ. Οι στρατηγικές αυτές θα υλοποιούνται μέσα από τις ΟΤΔ εφαρμόζοντας την εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγιση με σκοπό την εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων και έργων.

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Μέσα στα πλαίσια του Μέτρου για την απόκτηση δεξιοτήτων και την εμπύχωση επιλέξιμες είναι οι πιο κάτω δράσεις:

- μελέτες της περιοχής της ΟΤΔ,
- μέτρα για την παροχή πληροφοριών σχετικά με την περιοχή και τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης,
- κατάρτιση προσωπικού που συμμετέχει στην προετοιμασία και την εφαρμογή μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης,
- διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής και κατάρτιση ατόμων με ηγετικό ρόλο
- συμμετοχή σε σεμινάρια για την πρωτοβουλία LEADER
- κάλυψη λειτουργικών εξόδων για την υλοποίηση δράσεων μέσα από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013

Οι ΟΤΔ για να μπορέσουν να χρηματοδοτηθούν μέσα από το Μέτρο αυτό θα πρέπει να ακολουθούν τον Περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών και για Συναφή Θέματα Νόμο του 2006 (Ν.12(Ι)/2006).

Οι δαπάνες λειτουργίας των Ομάδων είναι επιλέξιμες για στήριξη μέχρις ορίου 20% των συνολικών δημόσιων δαπανών της στρατηγικής τους.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Δικαιούχοι είναι Ομάδες Τοπικής Δράσης που έχουν εγκριθεί από την Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης ακολουθώντας τη διαδικασία που περιγράφηκε στο Μέτρο 4.1.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης το οποίο θα καταβάλλεται στις ΟΤΔ, για τις δράσεις που αφορούν την ετοιμασία μελετών, την παροχή πληροφοριών σχετικά με την περιοχή και τη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης, την κατάρτιση προσωπικού που συμμετέχει στην προετοιμασία και την εφαρμογή μιας στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης καθώς και τη διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής και κατάρτισης των ατόμων με ηγετικό ρόλο καθώς και την συμμετοχή σε σεμινάρια για την πρωτοβουλία LEADER θα καλύπτει το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Η καταβολή της ενίσχυσης για τις δράσεις του μέτρου 4.3 θα δίνεται σε μια δόση, με την υποβολή, τον έλεγχο και την προσκόμιση των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων.

Αναφορικά με τις δαπάνες λειτουργίας των ΟΤΔ επισημαίνεται πως υπάρχει η δυνατότητα να δίνονται στις ΟΤΔ προκαταβολές. Το ποσό της προκαταβολής δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20 % της δημόσιας ενίσχυσης για τις δαπάνες λειτουργίας και η καταβολή της υπόκειται στη σύσταση τραπεζικής εγγύησης ή ισοδύναμης εγγύησης που αντιστοιχεί στο 110 % του ποσού της προκαταβολής. Η εγγύηση αποδεσμεύεται το αργότερο κατά την ολοκλήρωση της στρατηγικής τοπικής δράσης.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 4.3					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	1.021.000	1.021.000	2.042.000		2.042.000
%	50	50	100		100

ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ

Τύπος δείκτη	Δείκτης	Στόχος
Απόδοση	Αριθμός δράσεων που ενισχύονται	40
Αποτέλεσμα	Αριθμός συμμετεχόντων που ολοκλήρωσαν με επιτυχία μία εκπαιδευτική δραστηριότητα	20*

*Αφορά το προσωπικό των ΟΤΔ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ΜΕΤΡΟ 5.1**«Τεχνική υποστήριξη»**ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρο 66.2 του Κανονισμού 1698/2005,
Άρθρο 40 του Κανονισμού 1974/2006 και Παράρτημα ΙΙ, σημείο 16.1

ΚΩΔΙΚΟΣ

511

ΜΟΝΑΔΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Μονάδα εφαρμογής του Μέτρου είναι ο Τομέας Εξουσιοδότησης Πληρωμών του Τμήματος Γεωργίας.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

Με το μέτρο καθιερώνεται καθεστώς ενίσχυσης για τεχνική υποστήριξη η οποία καλύπτει την ετοιμασία, την εφαρμογή, την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση των μέτρων τα οποία είναι αναγκαία για την υλοποίηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, καθώς και ορισμένες αναγκαίες δαπάνες της Αρχής Διαχείρισης του Σχεδίου που στοχεύουν στη διασφάλιση της αποδοτικής διαχείρισης του.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

1. Η διασφάλιση της ορθής υλοποίησης και στήριξης των Μέτρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης στο σύνολο του, καθώς και του πρωτογενή τομέα στα πλαίσια του προγράμματος.
2. Η παρακολούθηση των δράσεων και η συντονισμένη εφαρμογή του προγράμματος καθώς και η αξιολόγηση του.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Στο Μέτρο περιλαμβάνονται, ειδικότερα, δράσεις που αφορούν:

- Γενικά στη «δημοσιότητα – πληροφόρηση» του Προγράμματος.
- Ειδικότερα στη μέγιστη δυνατή «ενημέρωση» των δικαιούχων για ένταξη στα μέτρα του Προγράμματος και του κοινού γενικότερα
- Εγκατάσταση, λειτουργία και διασύνδεση ηλεκτρονικών συστημάτων διαχείρισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης.
- Βελτιώσεις στις απαιτούμενες εργασίες για την αξιολόγηση (δημιουργία base line, ανταλλαγή πληροφόρησης και εμπειριών).
- Στην υποβοήθηση εφαρμογής μέτρων και δράσεων του Προγράμματος και της αγροτικής ανάπτυξης γενικότερα με εμπειρογνώμονες, μελέτες κτλ.
- Την διεξαγωγή των απαραίτητων Αξιολογήσεων των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης συμπεριλαμβανομένης της Εκ των Υστέρων Αξιολόγησης του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006 και της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της πέμπτης προγραμματικής περιόδου.
- Οποιοσδήποτε άλλες δράσεις που δεν αφορούν διοικητικές δαπάνες και έχουν σαν στόχο την ορθολογικότερη, αποδοτικότερη, αποτελεσματικότερη εφαρμογή του Προγράμματος άλλα και ευρύτερα της αγροτικής ανάπτυξης.

Το μέτρο χρηματοδοτεί επίσης όλες τις δαπάνες για τις υποδομές που χρειάζονται για την εγκαθίδρυση και λειτουργία του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου όπως περιγράφεται πιο κάτω.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Δικαιούχος είναι η Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013.

ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ποσοστό της ενίσχυσης θα καλύπτει το 100% των επιλέξιμων δαπανών.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ

Η καταβολή της ενίσχυσης θα καταβάλλεται σε μια ή περισσότερες δόσεις με την υποβολή, έλεγχο και έγκριση κάθε αίτησης.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Μέτρο 5.1					
	Κοινοτική Συμμετοχή (1)	Εθνική Συμμετοχή (2)	Δημόσια Δαπάνη (1+2)	Ιδιωτική Συμμετοχή (3)	Συνολικό Κόστος (1+2+3)
€	2.913.089	2.913.089	5.826.178		5.826.178
%	50	50	100		100

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Δεν προβλέπεται να υπάρχουν ανειλημμένες υποχρεώσεις από την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013.

Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο (National Rural Network)

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Άρθρα 66 και 68 του Κανονισμού Ε.Ε. Αρ. 1698/2005 και Άρθρο 39 (3) και (5) του Καν. Ε.Ε. Αρ. 1974/2006, Παράρτημα ΙΙ

Συμμετοχή Οργανισμών και Υπηρεσιών κ.ά στο ΕΑΔ

Το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο (Ε.Α.Δ.) – National Rural Network θα συσταθεί, θα λειτουργήσει και θα χρηματοδοτηθεί στα πλαίσια του Προγράμματος της Τεχνικής Βοήθειας του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (Π.Α.Α. 2007-2013).

Στο Ε.Α.Δ. θα συμμετέχουν πάνω σε ισότιμη βάση, όλοι οι οργανισμοί, υπηρεσίες και οργανώσεις καθώς και άλλα κοινωνικά σύνολα που εμπλέκονται στην αγροτική ανάπτυξη ή αντιπροσωπεύουν τους άμεσα δικαιούχους των Μέτρων του Π.Α.Α. 2007-2013.

Τέτοιοι οργανισμοί είναι το Τμήμα Γεωργίας, το Τμήμα Δασών, ο Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών, το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Εθνικός Μηχανισμός για τα δικαιώματα της γυναίκας), ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (Αγροτουρισμός), οι Αγροτικές Οργανώσεις, το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών, η Υπηρεσία Περιβάλλοντος, το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, ο Οργανισμός Νεολαίας, η Ένωση Κοινοτήτων, οι Ομάδες Τοπικής Δράσης, Σύνδεσμοι Ευημερίας των ζώων, Οργανισμοί Πολιτιστικής Κληρονομιάς, κ.ά.

Με τη δημιουργία του δικτύου θα διευκολυνθούν τα μέλη για ανταλλαγή εμπειριών και υποστήριξη στην εφαρμογή και αξιολόγηση της Πολιτικής της Αγροτικής Ανάπτυξης και διασφάλιση και συντονισμό της ροής των πληροφοριών μεταξύ Τοπικού, Κεντρικού και ακόμη Ευρωπαϊκού επιπέδου.

Το Ε.Α.Δ. θα αποτελείται από μια κεντρική υπηρεσία στη Λευκωσία, θα εργοδοτεί το κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό (με έμφαση στους τομείς της επικοινωνίας, της πληροφορικής και της αγροτικής ανάπτυξης και εκπαίδευσης καθώς επίσης με καλή γνώση ευρωπαϊκών γλωσσών, κουλτούρας και ιστορίας) και θα έχει τη δική του ιστοσελίδα από την οποία θα παίρνουν πληροφορίες όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Το επιστημονικό προσωπικό θα παρέχει σε όλους τους ενδιαφερόμενους μέσω τηλεφώνου και διαδικτύου (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) πληροφόρηση για θέματα Αγροτικής Ανάπτυξης και θα απαντά σε ερωτήσεις και απορίες κ.ά.

Διαδικασία και χρονοδιάγραμμα εγκαθίδρυσης του Ε.Α.Δ.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό το Ε.Α.Δ. πρέπει να συσταθεί και να λειτουργήσει έως το τέλος του 2008. Ο προγραμματισμός για σύσταση και λειτουργία του Ε.Α.Δ. είναι μέσα στο 2007. Για τον σκοπό αυτό θα συσταθεί ειδική Διαχειριστική Αρχή η οποία θα έχει την ευθύνη για θέματα πολιτικής, εγκαθίδρυσης και λειτουργίας του Ε.Α.Δ.

Ενέργειες:

Νοέμβριος 2007

- Ενέργειες για έγκριση ενοικίασης και εξεύρεσης κτιρίου για ενοικίαση
- Ετοιμασία για προκήρυξη προσφορών για αγορά Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, του κατάλληλου λογισμικού και Router
- Ετοιμασία και προκήρυξη προσφορών για αγορά άλλου εξοπλισμού, γραφείων κ.ά.
- Ετοιμασία για προκήρυξη για αγορά συστήματος και συσκευών τηλεφωνικής σύνδεσης

Δεκέμβριος 2007

<ul style="list-style-type: none"> • Προκήρυξη προσφορών για αγορά Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, του κατάλληλου λογισμικού και Router • Προκήρυξη προσφορών για αγορά άλλου εξοπλισμού, γραφείων κ.ά. • Προκήρυξη για αγορά συστήματος και συσκευών τηλεφωνικής σύνδεσης • Ετοιμασία για εξαγγελία προσφοράς για δημιουργία ιστοσελίδας
Δεκέμβριος 2007
<ul style="list-style-type: none"> • Ετοιμασία Σχεδίων Υπηρεσίας για το απαιτούμενο προσωπικό
Ιανουάριος 2008
<ul style="list-style-type: none"> • Δημοσίευση κενών θέσεων (εξεύρεσης απαιτούμενου προσωπικού)
Φεβρουάριος 2008
<ul style="list-style-type: none"> • Αξιολόγηση αιτήσεων για πρόσληψη προσωπικού
Μάρτιος 2008
<ul style="list-style-type: none"> • Γραπτές ή και προφορικές συνεντεύξεις για πρόσληψη προσωπικού
Ιούνιος 2008
<ul style="list-style-type: none"> • Λειτουργία Ε.Α.Δ. (N.R.N.)

Περίληπτική περιγραφή των κυριότερων κατηγοριών δράσης που θα αναληφθούν από το Ε.Α.Δ.

Θα χρηματοδοτούνται οι δαπάνες για τις υποδομές που χρειάζονται για την εγκαθίδρυση και λειτουργία του δικτύου μέσω ενός σχεδίου δράσης το οποίο θα ετοιμαστεί από τη Διαχειριστική Αρχή του Ε.Α.Δ. και το οποίο εξαρχής θα προβλέπει:

(α) Την ανάλυση των ορθών μεταβιβάσιμων πρακτικών όπως:

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, δημιουργία θέσεων εργασίας σε αγροτικές περιοχές, ίσες ευκαιρίες για άνδρες και γυναίκες, οι νέοι γεωργοί κ.ά. καθώς και θέματα υλοποίησης μέτρων/ σχεδίων όπως είναι τα κριτήρια επιλογής/ αξιολόγησης έργων, αξιολόγησης των τοπικών στρατηγικών κ.ά.

(β) Την οργάνωση ανταλλαγών εμπειρίας και τεχνογνωσίας συμπεριλαμβανομένων και των διοικητικών θεμάτων και διαδικασιών.

(γ) Την ετοιμασία εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τις ομάδες τοπικής δράσης που βρίσκονται στο στάδιο δημιουργίας τους.

(δ) Τεχνική υποστήριξη για την περιφερειακή και διακρατική συνεργασία όπως είναι οι διευθύνσεις στο διαδίκτυο (ιστοσελίδες), βοήθεια στην εξεύρεση δυνητικών συνεταιίρων, εκπαίδευση και απευθείας συμβουλευτικές υπηρεσίες στις Ομάδες Τοπικής Δράσης κ.ά.

(ε) Ετοιμασία ενημερωτικού υλικού και έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων.

(στ) την στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Αγροτικό Δίκτυο.

Απαιτούμενο ποσό για τη δημιουργία και λειτουργία του Ε.Α.Δ. και εφαρμογή του προγράμματος δράσης

Για την δημιουργία και λειτουργία του Ε.Α.Δ. προβλέπεται ότι θα απαιτηθεί ένα ποσό της τάξης των 2400000 Ευρώ για την επταετία 2007-2013.

Από το ποσό αυτό τα 120000 Ευρώ θα διατεθούν για τη δημιουργία του Ε.Α.Δ. (αγορά εξοπλισμού, λογισμικού κ.ά.) ενώ το υπόλοιπο ποσό 2280000 Ευρώ θα διατεθεί για τη λειτουργία του Ε.Α.Δ. και για την υλοποίηση του προγράμματος συμπεριλαμβανομένης και της αξιολόγησης.

Τύπος Δαπάνης για το Ε.Α.Δ.	Ολική Δημόσια δαπάνη	Κοινοτική Συμμετοχή
Για την εγκαθίδρυση του Ε.Α.Δ.	120 000 Ευρώ	60 000 Ευρώ
Για τη λειτουργία του Ε.Α.Δ. και υλοποίηση του προγράμματος δράσης συμπεριλαμβανομένης και της αξιολόγησης	2 280 000 Ευρώ	1 140 000 Ευρώ
Σύνολο	2 400 000 Ευρώ	1 200 000 Ευρώ

Καθορισμός των υπεύθυνων Αρμοδίων Αρχών και Σωμάτων.

Για την εύρυθμη λειτουργία του Ε.Α.Δ. και την υλοποίηση του σχεδίου δράσης προγραμματίζεται να συσταθούν οι εξής επιτροπές και σώματα (η οριστικοποίηση του τρόπου λειτουργίας των Σωμάτων και των Επιτροπών που θα δημιουργηθούν θα οριστικοποιηθεί αργότερα):

Μόνιμη Γραμματεία: Το σώμα αυτό θα έχει καθήκον την διαχείριση της εθνικής μονάδας του δικτύου.

Συντονιστική Επιτροπή: Το σώμα αυτό θα έχει καθήκον να συντονίζει τις κύριες κατηγορίες των αγροτικών εταιριών (οργανισμούς που αντιπροσωπεύουν τους δικαιούχους του μέτρου ή τρίτα μέρη που επηρεάζονται από τους στόχους των μέτρων) και τις κυβερνητικές και τοπικές διοικήσεις.

Θεματικές Δικτυακές Ομάδες: θα έχουν στόχο την συζήτηση και ανάπτυξη θεμάτων πάνω σε κοινή βάση, ανταλλαγή εμπειριών και θα υποβοηθούν τη Μόνιμη Γραμματεία στο χειρισμό του Δικτύου. Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου θα δημιουργηθούν τρεις Θεματικές Δικτυακές Ομάδες:

Θεματική Δικτυακή Ομάδα Άξονα 1 και 2: θα περιλαμβάνει τους Φορείς Επαγγελματικής κατάρτισης στους τομείς της γεωργίας, τροφίμων και δασών, τις Αγροτικές Οργανώσεις συμπεριλαμβανομένης της Οργάνωσης των Νέων Γεωργών, τις Ομάδες Παραγωγών και Συνεργατισμών που ασχολούνται με τη γεωργία και τα δάση, τα Αγροτικά Επιμελητήρια, το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την προστασία και την ευημερία των ζώων, Αγροπεριβαλλοντικά Τεχνικά και Επιστημονικά Ινστιτούτα, Περιβαλλοντικές Οργανώσεις, Μονάδες Διαχείρισης της γης, Δίκτυο Φύση 2000, Παροχές ενέργειας και νερού κ.ά

Θεματική Δικτυακή Ομάδα Άξονα 3: θα περιλαμβάνει Αγροτουριστικές Οργανώσεις, Εμπορικά και Βιοτεχνικά Επιμελητήρια αγροτικών περιοχών, Πολιτιστικούς Συλλόγους και Οργανώσεις, Φορείς Κατάρτισης κ.ά

Θεματική Δικτυακή Ομάδα Άξονα 4: θα περιλαμβάνει τις Ομάδες Τοπικής Δράσης και τα άτυπα δίκτυα τους.

Περιγραφή του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης και προβλεπόμενη σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης θα αποτελείται από:

το Διευθυντή του Τμήματος Γεωργίας ή εκπρόσωπο του (Πρόεδρος), και μέλη που θα αντιπροσωπεύουν τόσο το Ε.Α.Δ όσο και τους διάφορους Κλάδους, Τμήματα, Υπηρεσίες, Οργανισμούς οργανώσεις κ.ά που εμπλέκονται στην αγροτική ανάπτυξη, το Τμήμα Δασών, η Υπηρεσία Περιβάλλοντος, το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (Εθνικός μηχανισμός για τα δικαιώματα της γυναίκας), ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (Αγροτουρισμός), οι αγροτικές οργανώσεις, το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, ο Οργανισμός Νεολαίας, η Ένωση Κοινοτήτων και οι Ομάδες Τοπικής Δράσης κ.ά. Η επιτροπή παρακολούθησης θα συνεδριάζει 1-2 φορές τον χρόνο, θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί την πρόοδο του σχεδίου δράσης του Ε.Α.Δ.

Το Ε.Α.Δ. θα υποστηρίξει τα Μέτρα και των 4 Αξόνων του Π.Α.Α. Πιο συγκεκριμένα:

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1 Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας	9 Μέτρα
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2 Αναβάθμιση του Περιβάλλοντος και του Τοπίου	6 Μέτρα
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3 Διαφοροποίηση της Βελτίωσης της Ποιότητας Ζωής	4 Μέτρα
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4 Leader	3 Μέτρα

Θα χρησιμοποιηθούν όλες οι σύγχρονες μέθοδοι επικοινωνίας και διάδοσης της γνώσης και της πληροφόρησης. Εκτός της ιστοσελίδας του Ε.Α.Δ., που θα παρέχει συνεχώς πληροφόρηση, θα υπάρχει ανοικτή τηλεφωνική γραμμή, θα διοργανώνονται ημερίδες, σεμινάρια, βραδινές συγκεντρώσεις κ.λ.π.

Πρόσθετα, θα εκδοθούν διαφημιστικά φυλλάδια και θα αποσταλούν ατομικά εγκύκλιες επιστολές για καλύτερη και έγκαιρη ενημέρωση των αγροτών.

Μελλοντικά θα γίνουν τηλεδιασκέψεις και συζητήσεις με ομάδες ειδικού ενδιαφέροντος. Όπου χρειάζεται θα γίνουν και επιτόπου επισκέψεις. Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο θα χρησιμοποιηθεί εντατικά και σε μεγάλη κλίμακα.

Το Ε.Α.Δ. θα παρέχει ενημέρωση/ πληροφόρηση και για τα μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, άλλων υπουργείων και υπηρεσιών που σχετίζονται με την αγροτική ανάπτυξη όπως τα μέτρα του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, του Υπουργείου Εσωτερικών, του Τμήματος Δασών και άλλα.

Τέλος, το Ε.Α.Δ. θα παρέχει επίσης πληροφόρηση και για θέσεις εργασίας στην ύπαιθρο.